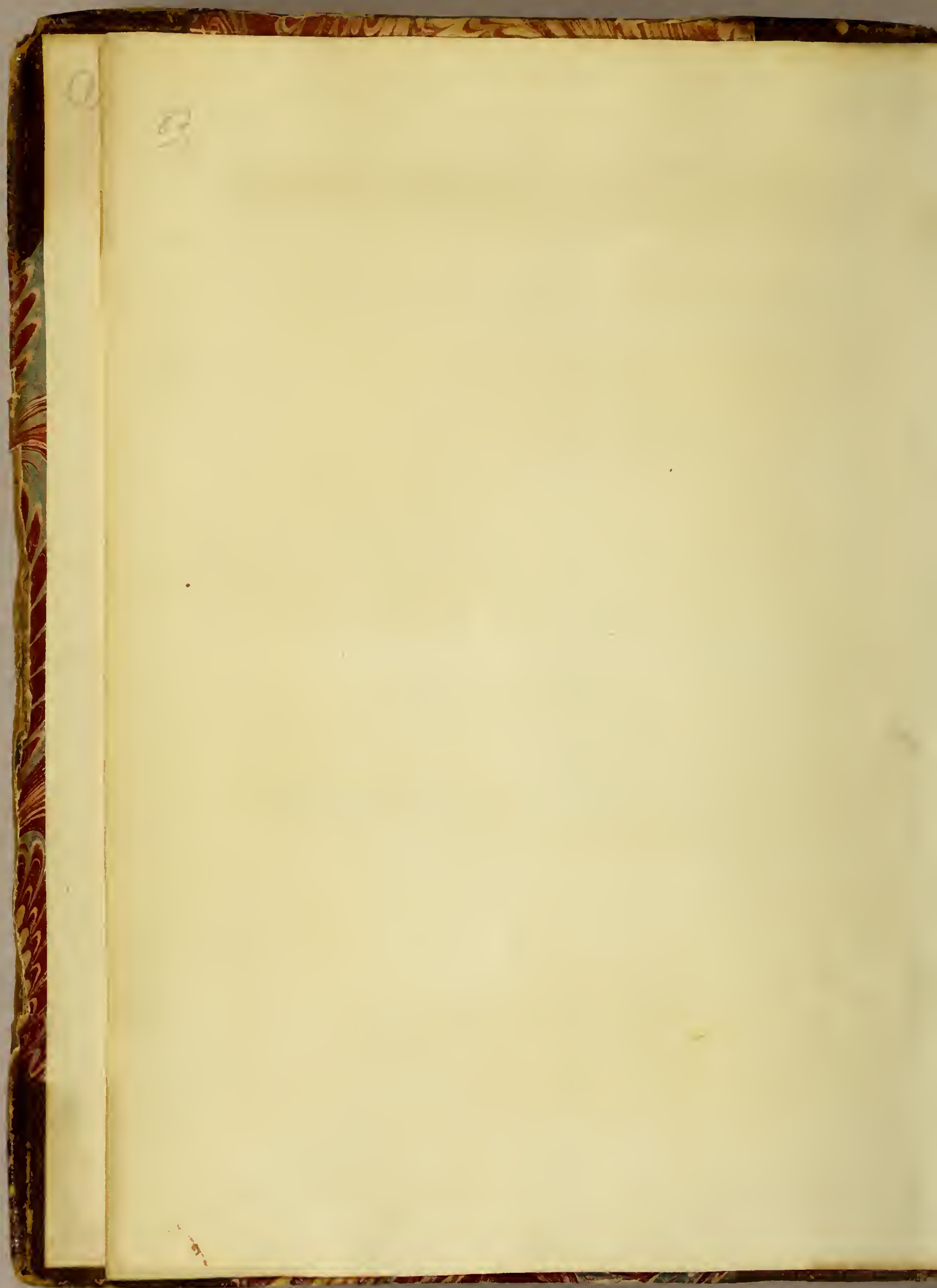

860 Malleus Maleficarum, a few leaves at beginning and end wormed, half morocco 4to, Nuremburg, 1496

Bought at Dr. Charltons sale-
Sep. 1874

a/ 81

Malleus Maleficarum

Nuremberg 1496-

This is a beautiful specimen of Black Letter printing -

Basiliscus-Fol. vii. 2 —

Malleus maleficarū

P
8

Apologia autoris in malleum maleficarum.

Cum inter ruentis seculi calamitates. quas proch dolor nõ tam legim⁹ q̃ passim experimur: vetus oriẽs damno sue ruine irrefragabili dissolutus. ecclĩam quã nouus oriẽs hõ xp̃s iesus aspersione sui sanguinis fecũdauit. licet ab initio varijs heresim contagionib⁹ inficere nõ cessat. Jllo tñ p̃cipue i tpe his conat: qñ mũdi vespere ad occasum declinãte ⁊ malicia hoim excrescẽte nouit in ira magna. vt Joh. i Apo. testatur se modicũ tẽp⁹ habere. Quare ⁊ insolitã quandã hereticaꝝ prauitatẽ in agro dominico succrescere fecit: heresim inquã maleficarũ a principaliori in q̃ vigere noscit sexu denotando. Que dũ innumeris machinat insultib⁹: h̃ tñ in sigulis: quod cogitatu terribile. deo nimium abominabile ⁊ oib⁹ xp̃ifidelibus odibile cernit. opib⁹ explet. Ex pacto eñ cũ inferno ⁊ federe cũ morte fetidissime seruituti ꝓ earũ prauis explẽdis spurcicijs se subijciũt. Preterea ea que i quotidianis erũnis. hoibus. iumẽtis ⁊ terre frugib⁹ ab eis deo ꝑmittẽte ⁊ ṽtute demonũ cõcurrente inferunt. Jnter q̃ mala: nos inq̃sitores iacob⁹ sprẽger vna cũ carissimo ab ap̃lica sede in exterminiũ tã pestifere heresis socio deputato. licet inter diuinoꝝ eloquioꝝ ꝓfessores sub p̃dicatoꝝ ordine militantium minimi. Pio tñ ac lugubri affectu pensantes q̃d remedij: q̃d ve solaminis mortalib⁹ ipis ꝓ salutari anthidoto foret ad ministrãdũ huic operi ꝓ cunctis alijs remedijs pios submittere humeros dignũ iudicauim⁹. cõfisi de melliflua largitate illi⁹ q̃ dat oib⁹ affluenter. ⁊ q̃ calculo sumpto de altari forpice tangit ⁊ mũdat labia imꝑfectoꝝ: in finẽ optatũ cuncta ꝑducere. Verũ cũ in opib⁹ hoim nil fiat adeo vtile ⁊ licitũ: cui nõ possit aliqua ꝑnicies irrogari. Jngeniola etiã nostra ad acumẽ nõ ꝑueniũt veritatis: nisi lima alterius prauitatis plurimũ fuerit abrasa. Jõ qui de nouitate operis nos redarguendos estimat: ad certamẽ illi⁹ ꝯfidenter accedimus. Sciat tñ h̃ ipm opus nouũ esse simul ⁊ antiquũ: breui pariter et ꝓlixũ. Antiquum certe materia ⁊ auctoritate: nouũ vero partium cõpilatione earũq; aggregatiõe. Breue ꝓpter plurimoꝝ auctoꝝ in breuem ꝯstrictionẽ. longũ nihilominus ꝓpter immensam materie multitudinẽ ⁊ maleficaꝝ imꝑscrutabilẽ maliciã. Nec h̃ dicim⁹ ceteroꝝ auctorũ scriptis ꝑsumptuose derogando nostrũq; opus iactanter ⁊ inaniter extollendo. cum ex nr̃o ingenio pauca ⁊ quasi nulla sint addita. Vñ nõ nostrũ op⁹. sed illoꝝ potius censet quoꝝ ex dictis vere sunt singula ꝯtexta. Qua simul ex causa nec poemota cõdere nec sublimes theorias cepim⁹ extẽdẽ sed excerptorũ more ꝓcedendo. Ad honorẽ summe trinitatis ⁊ indiuidue vnitatis. sup tres ꝑtes p̃cipales. originẽ. ꝓgressum ⁊ finẽ. Maleficarũ malleũ tractatũ nũcupãdo aggredimur. Recollectionẽ opis socio. executionẽ vero his q̃bus iudiciũ durissimũ imminet. eo q᷑ in vindictaꝫ maloꝝ. laudẽ vero bonoꝝ ꝯstituti cernũtur a deo. cui ois honor ⁊ gloria in secula seculorum Amen.

Jacobus Sprenger

Tenor bulle aplice aduersus heresim maleficaꝝ cū approbatiōe ⁊ subscriptōne doctoꝝ alme vniuersitatis Colonię. i sequētem tractatū. Incipit feliciter.

Innocētius episcopus seruꝰ seruoꝝ

dei. Ad futurā rei memoriā. Summis desiderātes affectibus ꝓut pastoralis sollicitudinis cura requirit. vt fides catholica nr̄is potissime tēporibus vbiqꝫ augeat̄ ⁊ floreat. ac oīs heretica prauitas de finibus fideliū procul pellat̄ ea libēter declaram⁹ ac etiā de nouo ꝯcedim⁹ ꝑ q̄ hmōi piū desideriū nostrū votiuū votiat̄ effectū. cunctisqꝫ ꝓpterea ꝑ nr̄e operationis ministeriū quasi ꝑ ꝓuidi opatoris sarculū. erroribus extirpatis. eiusdem fidei zelus ⁊ obseruantia in ipoꝝ corda fideliū fortius imprimatur Sane nuꝑ ad nr̄am nō sine ingenti molestia ꝑuenit auditū q̄ in nōnullis partib⁹ alamanie superioris. necnō in Maguntinē. Coloniē. Treuerensi. Saltzburgē. ⁊ Bremeñ. ꝓuincijs. ciuitatib⁹. terris. locis ⁊ diocesibus q̄plures vtriusqꝫ sexus ꝑsone: ꝓprie salutis immemores ⁊ a fide catholica deuiātes. cū demonibus incubis ⁊ succubis abuti ac suis incantatiōibus: carminib⁹ ⁊ ꝯiuratōibus alijsqꝫ nephandis supstitijs ⁊ sortilegijs. excessibus. criminib⁹ ⁊ delictis mulieꝝ partus. aīaliū fetus. terre fruges. vinearū vuas ⁊ arborū fruct⁹. necnō hoīes. mulieres. iumēta. pecora. pecudes ⁊ alia diuersoꝝ generum aīalia. Vineas quoqꝫ pomeria prata. pascua. blada. frumēta ⁊ alia terre legumina ꝑire. suffocari ⁊ extingui facere ⁊ ꝓcurare. ipsasqꝫ. hoīes. mulieres. iumenta. pecora. pecudes ⁊ aīalia. diris tā intrinsecis q̄ extrinsecis dolorib⁹ ⁊ tormētis afficere et excruciare. ac eosdē homīes ne gignere ⁊ mulieres ne cōcipe. virosqꝫ ne vxorib⁹ ⁊ mulieres ne viris actus coniugales reddere valeāt. impedire Fidem ꝑterea ipam quā in sacri susceptiōe baptismi susceperūt ore sacrilegio abnegare. Aliaqꝫ q̄plurima nefanda. excessus ⁊ crimina instigante humani generis inimico cōmittere ꝑpetrare nō verent̄ in aīarū suarum periculū. diuine maiestatis offensā ac ꝑniciosū exēplū ⁊ scādalum plurimorū. Quodqꝫ licet dilecti filij Heinrici institoris in ꝑdictis partibus Almanie supioris. in quib⁹ etiā ꝓuincie. ciuitates. terre. dioceses. et alia loca hmōi ꝯprehēsa fore censentur. necnō iacob⁹ sprēger ꝑ certas partes linee rheni. ordinis fratrū ꝑdicatoꝝ ⁊ theologie ꝓfessores. heretice prauitatis inq̄sitores. ꝑ lr̄as apostolicas deputati fuerint. ꝓut adhuc existūt. tamē nōnulli clerici ⁊ laici illaꝝ partiū querētes plura sapere q̄ oporteat. ꝓ eo q̄ in lr̄is deputatōis hmōi ꝓuincie. ciuitates. dioceses. terre ⁊ alia loca predicta. illarumqꝫ ꝑsone. ac excessus hmōi. nominatim et specifice expressa nō fuerūt. illa sub eisdē partib⁹ minime ꝯtineri ⁊ ꝓpterea prefatis inquisitoribus i ꝓuincijs. ciuitatib⁹. diocesib⁹. terris et locis ꝑdictis hmōi inq̄sitōis officiū exequi nō licere. ⁊ ad ꝑsonarū earūdem sup excessibus ⁊ criminib⁹ antedictis. punitionem. incarceratōem et correctionē admitti nō debere ꝑtinaciter asserē nō erubescūt. Propt̄

quodā in ꝓuincijs:ciuitatib⁹:diocesibus:terris ꝛ locis p̄dictꝭ excessus ꝛ
crimina hm̄oi nō sine aīaꝝ earundē euidēti iactura ꝛ eterne salutꝭ dispē
dio remanet ipunita. Nos igit̄ impedimēta q̄libet q̄ p ip̄oꝝ inquisitoꝝ
officij executio quomolibet retardari posset de medio submouere. ꝛ ne
labes heretice prauitatis alioꝝq̄ excessuū hm̄oi in pnicie alioꝝ innocē
tū sua venena diffundat:oportunis remedijs ꝓut nr̄o incūbit officio p
uidere volentes:fidei zelo ad h̄ maxime nos impellēte. ne ꝓpterea cōtin
gat. Prouincias. ciuitates. dioces. terras ꝛ loca p̄dicta sub eisdē ptibus
Almanie supioris debito inquisitionis officio carere eisdē inq̄sitoribus.
in illis officiū inq̄sitionis hm̄oi exeq̄ licere ꝛ ad psonaꝝ earundē sup ex
cessib⁹ ꝛ criminib⁹ p̄dictꝭ correctionē:incarceratōez ꝛ punitōnē admitti
debere. Per inde i oīb⁹ ꝛ p oīa ac si in literis p̄dictis ꝓuincie:ciuitates
dioce. terre ꝛ locaq̄ ac psone ꝛ excessus hm̄oi nomiatim ꝛ specifice exp̄ssa
forēt. auctoritate ap̄lica tenore p̄sentiū statuim⁹. Proq̄ potiori cautela
lr̄as ꝛ deputatōez p̄dictas ad ꝓuincias:ciuitates:dio. terras ꝛ loca:nec
nō psonas ꝛ crimina hm̄oi extendētes. Prefatis inq̄sitorib⁹. q̄ ip̄i ꝛ alt
eoꝝ. accersito secū dilecto filio Johē gremper clerico Cōstañ. dioc. ma-
gistro i artib⁹ eoꝝ moderno:seu q̄uis alio notario publico p ip̄os ꝛ quē
libet eoꝝ ꝓ tp̄e deputādo in ꝓuincijs:ciuitatib⁹:dio. terris ꝛ locis p̄di-
ctis ꝯtra quascūq̄ psonas cuiuscūq̄ ꝯditōis ꝛ p̄eminētie fuerint: hm̄oi
inq̄sitōis officiū exeq̄:ip̄asq̄ psonas q̄s in p̄missis culpabiles repierint
iuxta earū demerita corrigere:incarcerare:punire ꝛ mulctare. Necnō in
singulis ꝓuinciarū hm̄oi parrochialib⁹ eccl̄ijs v̄bū dei fideli ppl̄o q̄ti quotiens
ens expedierit ac eis visū fuerit ꝓponere ꝛ p̄dicare:oīaq̄ alia ꝛ singula i
p̄missis ꝛ circa ea nec̄aria ꝛ oportuna facere ꝛ sil̄r exeq̄ libere ꝛ licite va- similiter
leant:plenā ac liberā eadē auctoritate de nouo ꝯcedim⁹ facultatē. Et ni-
hilomin⁹ venerabili fr̄i nr̄o Ep̄o Argeñ. p ap̄lica scripta mādam⁹ quate
nus ip̄e p se vel aliū seu alios p̄missa:vbi quādo ꝛ quotiēs expedire cog-
uerit fueritq̄ ꝓ parte inq̄sitoꝝ hm̄oi seu alteri⁹ eoꝝ legitime req̄sit⁹ solē
nit̄ publicās:nō pmittat eos p q̄scūq̄ sup h̄ ꝯtra p̄dictaꝝ ꝛ p̄sentiū lr̄a-
rū tenorē quauis auctoritate molestari:seu alias quomolibet impediri.
Molestatores ꝛ impedientes ꝛ ꝯtradictores q̄slibet ꝛ rebelles cuiuscun-
q̄ dignitatis status:gradus p̄eminētie:nobilitatis ꝛ excellētie aut ꝯdi-
tiōis fuerint ꝛ q̄cūq̄ exēptōis p̄uilegio sint muniti. Per excōicatōis. su
spēsiōis ꝛ interdicti:ac alias etiā formidabiliores. de q̄b⁹ sibi videbitur
sentētias. censuras ꝛ penas oi appellatōe postposita cōpescēdo:ꝛ etiaz
legitimis sup his p eū seruādis ꝓcessib⁹. sentētias ip̄as q̄tiēs opus fue
rit aggrauare ꝛ reaggrauare: auctoritate nr̄a ꝓcuret. Jnuocato ad h̄ si
opus fuerit auxilio brachij secularis. Nō obstātib⁹ p̄missis ac ꝯstitutōi
b⁹ ꝛ ordinatōib⁹ ap̄licis ꝯtrarijs q̄buscūq̄. Aut si aliq̄b⁹ cōiter vel diui-
sim ab ap̄lica sit sede indultum q̄ iterdici:suspēdi vel excōicari nō pos-
sint p lr̄as ap̄licas:nō faciētes plenā ꝛ expressā ac de v̄bo ad v̄bū de in-
dulto hm̄oi mētionē ꝛ q̄libet alia dicte sedis indulgētia generali vl̄ spe

ciali cuiuscūq tenoris existat.ꝑ quā pn̄tibus nō expssam vel totalit nō insertā effectus huiusmodi gratie impedire valeat quomodolibet vel differri.ꝛ de q̄ cuiusq toto tenore hn̄da sit in nostris lr̄is mentio specialis. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre declaratōis:extēsionis:ↄcessiōis: ꝛ mādati infringere.vel ei ausu temerario ↄire. Si qs aūt hoc attēptare p̄sumpserit:indignatōeȝ omnipotētis dei ac btōꝝ Petri ꝛ Pauli aplōꝝ eius se nouerit incursuꝝ. Datū Rome apud sctm̄ Petrum. Anno incarnatōis dn̄ice Millesimoquadrigētesimooctuagesimo quarto. Non̄. Decemb. Pōtificatus nostri Anno p̄mo.

Sequit in sequentē tractatū approbatio ꝛ subscriptio doctoꝝ alme vniuersitatis Colonien̄.iuxta formam publice instrumenti.

In nomine domini nostri Jesu

xp̄i. Amen. Nouerint vniuersi pn̄s publicū instrumentuȝ lecturi.visuri.ꝛ audituri. Qd̄ anno a natiuitate eiusdē domini nostri. M.cccclxxxvij. Indictōe.v. Die vo sabbati decimanona mēsis Maij.hora qnta post meridiē.vel q̄si pōtificatus Sāctissimi in xp̄o pr̄is ꝛ dn̄i nostri dn̄i Innocētij diuina ꝑuidētia pape octaui. Anno.iij. In mei notarij publici ꝛ testium infrascriptoꝝ ad hoc specialiter vocatoꝝ ꝛ rogatoꝝ pn̄tia:ꝑsonaliter constitutus Venerabilis ꝛ religiosus frater Henricus institoris sacre theologie ꝓfessor ordinis p̄dicatoꝝ heretice prauitatis inquisitor. A sancta sede apostolica.vna cum venerabili ꝛ religioso fratre Jacobo sprenger etiā sacre theologie ꝓfessore.ac ↄuētus p̄dicatoꝝ Colon̄.p̄ore.collega suo spālitēr deputatus ꝓ se ꝛ dicto collega suo ꝓposuit atq dixit ꝙ modernus summus pontifex scȝ dn̄s Innocētius papa p̄fatus.ꝑ vnam patentem bullā cōmisit ipsis inq̄sitoribus Henrico ꝛ Jacobo ordinis p̄dicatoꝝ ꝛ sacre theologie ꝓfessoribus p̄dictis facultatē inquirēdi aplīca auctoritate.supquascūq hereses.p̄cipue aūt sup heresim maleficaꝝ modernis tēpibus vigentē.ꝛ hoc ꝑ qnq ecclesias metropolitanas.videlȝ Moguntinā. Colon̄. Treueren̄. Saltzburgen̄.ꝛ Bremen̄.cū omni facultate ↄ tales ꝓcedendi vsq ad vltimū exterminiū.iuxta tenorē bulle aplīce.quā suis habebat in manibus.sanā.integrā.illesam ꝛ nō viciatā.ȝ omni ꝓrsus suspitione caren̄. Cuius q̄dem tenor bulle sic incipit. Innocētius ep̄s seruus seruoꝝ dei. Ad futurā rei memoriā summis desiderantes affectibus.ꝓut pastoralis sollicitudinis cura requirit vt fides catholica nostris potissime tempꝛibus vbiq augeat ꝛ floreat ꝛc̄. Finit aūt sic. Datum Rome apud sanctū Petꝝ Anno incarnatōis dn̄ice Millesimoq̄drīngētesimooctuagesimoq̄rto. Nonas Decembris. Pōtificatus nostri Anno p̄mo. Et quia nōnulli animaꝝ rectores ꝛ verbi dei p̄dicatores publice in eoꝝ ser-

monibus ad populũ asserere ⁊ affirmare nõ verebant̄ maleficas nõ esse
aut ꝙ nihil in nocumentũ creaturaꝝ quacũqꝫ opatione efficere possent.
Ex quibus incautis sermonibus nõnunq̃ꝫ seculari brachio ad puniendũ
huiusmodi maleficas amputabat̄ facultas. ⁊ hoc in maximum augmentũ
maleficaꝝ et ꝯfortationem illius heresis. Ideo prefati inquisitores totis
coꝝ viribus cunctis periculis ⁊ insultibus obuiare volentes tractatum
quendam non tam studiose q̃ꝫ ⁊ laboriose collegerunt. In quo non tam
huiusmodi predicatorum ignorantiam ꝓ catholice fidei conseruatione
repellere nisi sunt. quantum etiam in exterminium maleficarum debitos
modos sententiãdi ⁊ easdem puniendi iuxta dicte bulle tenorem ⁊ sacro
rum canonum instituta laborarũt. At qm̃ ꝯsonũ rõni est vt ea que ꝓ cõ-
muni vtilitate fiunt. etiam cõmuni approbatiõe doctoꝝ roborent̄. Ideo
ne ꝑfati rectores ꝑiscoli ⁊ ꝑdicatores sacraꝝ litteraꝝ ignari estimarent ꝑ
dictum tractatum sic vt ꝑmittit̄ collectum. minus bñ doctoꝝ determina-
tionibus ⁊ sententijs fulcitũ. eũdem alme vniuersitati Colonieñ. seu nõ
nullis ibidẽ sacre pagine ꝓfessoribus. ad discutiendũ ⁊ collationandum
obtulerũt. vt si qua rephensibilia ⁊ a catholica veritate dissona repirent̄
coꝝ iudice sic refutarent̄. quod tñ ꝯsona catholice veritati approbarent̄.
quod subscriptis modis factũ fuit.

In ꝑmis. Egregius dñs Lãbertus de monte manu sua ꝓpria se sub-
scripsit ꝓut sequit̄. Ego Lãbertus de monte. sacre theologie humilis ꝓ-
fessor. Decanus ꝓ tempe facultatis sacre pagine eiusdem studij Coloñ.
fateor hac manu mea ꝓpria istum tractatũ triptitum. ꝑ me lustratum ⁊ di
ligenter collationatum quo ad eius ptes ꝑmas. nihil ꝯtinere saltez meo
humili iudicio quod sit contrarium aut sententijs non errantium philo-
sophoꝝ. aut contra veritatem sancte catholice ⁊ apostolice fidei. aut con
tra doctoꝝ determinatões a sctã ecclesia approbatoꝝ aut admissoꝝ. Ter
cia etiã ps vtiqꝫ sustinẽda ⁊ approbãda quo ad illoꝝ hereticoꝝ punitões
de q̇bus tractat̄ inq̃ꝫtũ sacris canonibus nõ repugnat. Iteꝝ ꝓpt̄ expimẽ
ta in hoc tractatu narrata. q̃ vtiqꝫ ꝓpt̄ famã tãtoꝝ viroꝝ ꝑcipuoꝝ etiã in
q̇sitoꝝ credunt̄ esse vera. Cõsulendũ tñ videt̄ ꝙ iste tractatus doct ⁊ vi
ris zelosis. q̇ ex eo sana varia ⁊ matura ꝯsilia in extminiũ maleficaꝝ ꝯfer
re pñt cõicet̄. sil’ ⁊ eccl’iaꝝ rectoribus timoratis ⁊ ꝯsciẽtiosis dũtaxat ad
quoꝝ doctrinã subditoꝝ corda in odiũ tã pestifere heresis incitari pote-
rũt. ad cautelã bonoꝝ pit̄ ⁊ maloꝝ inexcusabilitatẽ atqꝫ punitõez. vt sic
misericordia in bonis. ⁊ iusticia in malis luce clarius pateat. ⁊ in omibus
deus magnificet̄ ipo ꝑstãte cui laus ⁊ glia. Deinde ad idẽ venerabilis
magr̄ Iacobus de stralen etiã ꝓpria manu sua se subscpsit in hũc modũ
Ego Iacobus de stralen sacre theologie ꝓfessor minim⁹. post visitatõez
tractatus mẽorati sentio ꝯformit̄ ꝑ oia his q̃ ꝑ venerabilẽ magr̄m nostꝝ
Lãbertũ d̃ mõte decanũ sacre theologie supius ãnotata sunt. qd̃ attestor
hac scriptura manus mee ad dei laudẽ. Pariformit̄ eximius mgr̄ An-
dreas de Ochsenfurt etiã ꝓpria manu se subscpsit. vt infra. Cõformit̄ mi

bi Andree de Ochsenfurt sacre theologie pfessori nouissimo videt cēsen dū de materia oblati tractatus. q̄tū pma facie apparuit. qd ptestor man⁹ mee scptura. ad finē in eodē exp̄ssum pmouēdū. Cōsequent aūt egregius magr̄ Thomas de Scocia. sil'r se ppria manu sua subscpsit. put se quit. Ego Thomas de Scocia sacre theologie doctor lz imeritus. pformiter sentio p oīa venerabilibus magr̄is nostris p̄cedētibus in materia p̄fati tractatus p me examinati. quod attestor manu ppria mea. Subsequēter et secunda subscriptio p̄ p̄fatos p̄dicatores incautos sic acta fuit. In pmis positi fuerunt articuli put sequit. Primo inquisitores heretice prauitatis deputatos auctoritate sedis apostolice iuxta formam canonū cōmendāt magistri sacre theologie subscripti et hortant q dignent psequi cum zelo eor officium. Secundo q maleficia posse fieri pmissione diuina ex coopatione dyaboli p maleficos aut maleficas nō est p̄tra fidei catholice. s psonum dictis sacre scripture. imo necessarium est iuxta sententias doctor sanctor illa quādoq posse fieri admittere. Tercio p̄dicare ergo maleficia non posse fieri erroneum est. qr sic p̄dicātes impediūt q̄tum in eis est opus pium inqsitor in p̄iudiciū salutis animar secreta tn̄ que qnq ab inqsitoribus audiunt nō sunt oibus reuelāda.

Ultimo exhortādi venīut oms pncipes et qcūq catholici vt assistere dignent tā piis votis inquisitor p defensione sancte catholice fidei

Demū vo subscripti et suprascripti doctores p̄dicte facultatis theologie manibus ppriis se subscripserūt. put ego Arnoldus notarius infra scriptus ex reuelatione honesti Johānis vorda de Mechlinia alme vniuersitatis Coloñ. bedelli iurati qui mihi hoc retulit audiui. et vt ex manibus etiā supra et infrascriptis apparuit vidi in hunc qui sequit modum. Ego Lābertus de mōte. sacre theologie humilis pfessor ita sentio vt p̄scribit. teste hac manu mea ppria p tempe decanus. Ego Jacobus de stralen. sacre theologie pfessor minimus ita sentio vt supra scribit. qd testificor manu mea ppria. Ego Udalricus kridiwif de Eßlingen sacre theologie pfessor nouissimus. vt p̄scriptum est ita sentiendū hac manus pprie scptura cēseo. Et ego Cōradus de cāpis sacre theologie pfessor humillimus put supra cū maioribus meis in idē pcurro iudiciū. Ego Cornelius de Breda minimus pfessor ita sentio vt p̄scriptum est. quod testificor manu mea ppria. Ego Thomas de Scocia. sacre theologie pfessor. lz immeritus pformiter sentio venerabilibus pfessoribus p̄scriptis. teste manu mea ppria. Ego Theodericus de Būmel sacre theologie humillimus pfessor ita sentio sicut scriptum est p magistros meos p̄scriptos. quod testor manu mea ppria. In assertiōe articulor p̄scriptor pformis iudicij sum cum venerandis magistris nostris p̄ceptoribus meis. Ego Andreas de Ochsenfurt sacre theologice facultatis professor ac theologor vniuersitatis Colonieñ. collegij minimus.

Nouissime aūt et finalit iā dictus venerabil' et religiosus frat Hēricus institoris inqsitor. habuit et tenuit in suis manibus q̄dā aliā litterā pga-

menicam Serenissimi regis Romanoꝝ. sigillo suo rubeo rotūdo in capsa cere glauce impressa: impressula pgameni inferius impendeñ. sigilla tam sanā ꝛ integrā: nō viciatā. nō cancellatā. neq₃ in aliqua sui parte suspectā. sed omni prorsus vicio ꝛ suspicioñ. careñ. Ita q̄ in faciliorē expeditionē huius negocij fidei idē Serenissimus dñs Romanoꝝ rex prefatus ipam eandē bullam apostolicā supra tactā tanq₃ xpianissimus princeps tueri ꝛ defendere voluit atq₃ vult. ꝛ ipsos inquisitores in suam omnimodā protectionē suscipit. Mandās ꝛ precipiēs oībus ꝛ singulis romano imperio subditis vt in executione taliū negocioꝝ fidei ipsis inquisitoribus oēm fauorem ꝛ assistentiā exhibeant. ac alia faciāt prout in eadem lr̄a plenius ꝯtinet ꝛ habet. Cuius quidē litere regalis pncipiū ꝛ finis hic infra annotant in hūc modū: Maximilianus diuina fauēte clementia Rom̄ rex semꝑ augustus. Archidux austrie. dux Burgun. Lothar. Brabantie. Lymburgie ꝛ Lucenbur. ꝛ Geldrie. Comes flādrie ꝛc̄ Finis vero. Datū in oppido nr̄o Bruxelleñ. nr̄o sub sigillo. mēsis nouēbris die sexta. Anno dñi Millesimoquadringētesimooctuagesimosexto regni nr̄i Anno primo. De et suꝑ premissis oībus ꝛ singulis iā dictus venerabilis ꝛ religiosus frater Henricus inqsitor ꝓ se ꝛ collega suo antedicto ipsis a me notario publico supra ꝛ infrascripto fieri ꝛ ꝯfici vnum vel plura publicū seu publica instrumentū ꝛ instrumenta in meliori forma petijt. Acta sunt hec Coloñ. in domo habitatiñ. venerabilis magistri Lamberti de monte pdicti infra emunitatē ecclesie scti Andree Coloñ. sitis in camera negocioꝝ ꝛ studij eiusdē magistri Lamberti inferiꝰ Sub anno dñi. indictioñ. mensis. die horis ꝛ pontificatu quibus supra. pñsentibus ibidē pdictis magistro Lamberto et Johanne bedello. Necnon honestis viris Nicolao cuper de Venroide. venerabilis curie Colonieñ. notario iurato. ꝛ Cristiano wintzen de enskirchē clerico Colonieñ. diocesis testibus ad premissa fidedignis rogatis ꝛ requisitis.

Et ego Arnoldus kolich de enskirchen clericus Coloñ. iuratus. Quia premissis oībus ꝛ singulis dum sic vt premittit fierent ꝛ agerentur vna cum prenominatis testibus presens fui. Eaq₃ sic fieri vidi et vt prefertur ex relatione bedelli audiui. Idcirco presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum ꝛ ingrossatum exinde confeci. subscripsi publicaui ꝛ in hanc publicam formam redegi. Signoq₃ ꝛ nomine meis solitis ꝛ consuetis signaui rogatus ꝛ requisitus in finem ꝛ testimonium omniū ꝛ singuloꝝ premissorum.

Tabula sequēs p̄sentis opusculi ꝯtinet p̄mo diuisionē totius libri in partes. ꝛ post hoc cuiuslibet partꝫ q̄stiones siue capitula. deinde numerū annexum qui ostēdit foliū in q̄ quelibet questio siue capitulū incipiat ꝛc̄.

Oper bullaꝫ ergo Innocētij octaui aduersus heresim maleficaꝝ nouissime emanatā q̄ōnes q̄dragintaocto discurrēde: tria p̄ncipalit̄ habet declarare. Primo originē. scd̄o ꝓgressum. tercio finale remedium. Originē quo ad multiplicationē: finale remediū q̄ ad illius heresis exterminiū. Prima pars sup̄ tria que ad maleficialē effectū concurrūt vt sunt demon: maleficus ꝛ diuina permissio. Continet in numero questiones decem ꝛ octo quarū quatuor super potentias demonū relique sup̄ earū opera.

Secūda pars operis

Operis huius prima pars incipit feliciter. Questio I

Trum asserere maleficos esse sit adeo catholicū q͛ ei⁹ oppositū ptinaciter defendere oīno sit hereticum. Et arguit̄ q͛ nō sit catholicū quicq̄ de his asserere. xxvj. q. v. epi. Qui credit posse fieri aliquam creaturā aut in melius deteriusue transmutari. aut in aliā speciem vel similitudinē transformari q̄ꝫ ab ipo omniū creatore. pagano ⁊ infideli deterior est. Talia aūt cum referuntur fieri a maleficis ideo talia asserere nō est catholicū sed hereticū. Preterea nullus effectus maleficialis est in mundo. Probat̄. Quia si esset. opatione demonū fieret. Sed asserere q͛ demones possint corporales transmutatiōes aut impedire aut efficere nō videt̄ catholicum quia sic perimere possent totū mūdū. Preterea om̄is alteratio corporalis puta circa infirmitates aut sanitates procurādas reducit̄ in motū localē. patet ex septimo phisicorū. Quorūcunq̄ꝫ est motus celi. Sꝫ demones motū celi variare nō possunt. Dyonisius in epistola ad Policarpū. Quia hoc solius dei est. ergo videt̄ q͛ nullā transmutationeꝫ ad minus verā in corporibus causare pñt. ⁊ q͛ necesse sit huiusmodi transmutationes in aliquā causam occultam reducere. Preterea sicut opus dei est fortius q̄ꝫ op⁹ dyaboli: ita ⁊ eius factura. Sꝫ maleficiū si esset in mūdo eēt vtiq̄ꝫ opus dyaboli cōtra facturā dei. ergo sicut illicitū est asserere facturā supstitiosam dyaboli excedere opus dei. ita illicitū est credere vt creature ⁊ opera dei in hoībus ⁊ iumētis valeant viciari ex opibus dyaboli Preterea id qd̄ subiacet virtuti corporali non habet virtutē imprimendi in corpora. Sꝫ demones subdunt̄ virtutibus stellarū qd̄ patet ex eo. q͛ certi incātatores cōstellationes determinatas ad inuocandū demōes obseruant. ergo nō habent virtutē imprimendi aliq̄d in corpora. et sic multominus maleficę. Itē demones nō operant̄ nisi per artē. Sed ars non pōt dare verā formā. vnde in. c. de mineris dicit̄. Sciāt auctores alchimie spēs trāsmutari non posse. Ergo ⁊ demones p artē operantes veras q̄litates sanitatis aut infirmitatis inducere nō possunt. sed si vere sunt habēt aliquā aliam causam occultā absq̄ꝫ ope demonū ⁊ maleficorū. Sꝫ ꝯ in decre. xxxiij. q. j. si per sortiarias atq̄ꝫ maleficas artes nōnunq̄ꝫ occulto iusto dei iudicio permittēte: ⁊ dyabolo preparante ⁊c̄. loquitur de impedimento maleficiali quo ad actus cōiugales tria cōcurrere. scꝫ maleficaꝫ. dyabolum ⁊ dei pmissionē. Preterea fortius agere potest in id quod est minus forte. Sed virtus demonis est fortior virtute corpali. Job. xl. Nō est potestas sup terram que ei valeat cōparari. qui creatus est vt nemini timeret. Responsio. Hic impugnandi sunt tres errores hereticales quibus reprobatis veritas patebit. Nam quidā iuxta doctrinam scꝫ Tho. in. iiij. dist. xxiiij. vbi tractat de impedimēto maleficiali conati sunt asserere maleficium nihil esse in mundo nisi in opinione ho-

minū que naturales effectus quoꝝ cause sunt occulte maleficijs impu tabant. Alij qui maleficos cōcedūt sed ad maleficiales effectus illos tā tūmodo imaginarie ꝛ fantastice cō currere asserūt. Tercij qui effectus maleficiales oīno dicunt esse fanta sticos ꝛ imaginarios. licʒ demō cū malefica realiter concurrat. Horuʒ errores sic declarant ꝛ reprobant. Nā p̄mi omnino de heresi notant per doctores in .iiij. prefata di. p̄ci pue per sanctū Tho. in .iij. arg. ꝛ in corpore .q. dicens illā opinionē esse oīno cōtra auctoritates sanctorum ꝛ procedere ex radice infidelitatis. Qui vbi auctoritas scripture sacre dicit ꝙ demones habent potestatē supra corporalia ꝛ supra imaginati onē hoīm qū a deo p̄mittunt. vt ex multis scripture sacre passibus no tat. Ideo illi q̄ dicunt maleficiū ni hil esse in mūdo nisi in estimatione hoīm. Etiā nō credūt esse demōes nisi in estimatiōe vulgi tm̄ vt terro res q̄s hō sibipi facit ex sua estima tōne imputet demoni. Et ꝙ etiā ex imaginatōne vehemēti aliq̄ figure apparent in sensu tales q̄les hō co gitat ꝙ ꝛ tūc credunt demōes vide ri dicamꝰ vel etiam malefici. Et qm̄ hec vera fides repudiat p̄ quā ange los de celo cecidisse ꝛ demōes esse credimꝰ. Iō ꝛ fatemur ipos ex sub tilitate sue nature multa posse que nos nō possumꝰ. Et illi q̄ eos ad ta lia faciēda inducūt malefici vocant Hec ibi. Quia v̄o infidelitas in ba ptisato heresis noīat. iō tales de he resi rep̄hendunt. Alij duo errores demōes ꝛ eoꝝ nālem potentiā non negātes ꝫ inter se q̄ ad effectū ma leficialē ꝛ ipam maleficam dissiden tes inq̄tuʒ vnꝰ ꝯcedit maleficā rea liter cooperari ad effectū nō tn̄ ve rū ꝫ fantasticuʒ. Alter v̄o p̄ ꝯrium effectū realē in leso ꝯcedēs ꝫ male ficā fantastice putat coopari. Fun damentū erroris ex duobꝰ passibꝰ canonū .q̄ habent. xxvj .q .v. epi. sum pserūt. vbi p̄ rep̄hendunt mulieres q̄ credūt se cū dyana vl' herodiana nocturnis horis eq̄tare. Inspiciat ibi canon. Et quia sepe fantastice ꝛ imaginarie talia solūmodo fiūt. iō ꝛ illi errantes de oibus alijs effecti bus ita fieri iudicāt. Scdo: quia ibi continet ꝙ q̄ credit vel asserit posse fieri aliquā creaturā aut in melius deteriusue immutari aut trāsforma ri in aliam specieʒ vel similitudinē q̄ꝫ a deo oīum creatore. infidelis est et pagano deterior. Unde propter hoc q̄d ibi dicit deteriusue immuta ri dicunt illū effectum non esse rea lem in maleficiato sed tantummo do fantasticum. Sed ꝙ bi errores heresim sapiant ꝛ contra sanum in tellectū canonis militant. ostendit primo tam per legē diuinaʒ q̄ꝫ etiā ecclesiasticaʒ ꝛ ciuilem. et hoc in ge nerali. demū in speciali verba cano nis exprimendo. licʒ etiā in sequen ti questione clarius hoc deduceret. Nam lex diuina in plerisq̄ꝫ locis p̄ cipit maleficas non solum esse vitā das: sed etiam occidēdas. cuiusmo di penas non imponeret si non ve raciter et ad reales effectus et lesio nes cuʒ demonibus concurrerent. Mors em̄ corporalis nō affligitur sine corporali ꝛ graui peccato licet aliud de morte anime q̄ ex fantasti ca illusione seu etiā tentatione ori ri pōt. Hec est sentētia sancti Tho. in .ij. dist. vij. in questiōe. An vti ais

ꝯsilio demonũ sit maluʒ. Nã Deut. xviij. precipit omnes maleficas et incantatores interfici. Leuiti. etiaʒ xix. dicit. Anima que declinauerit ad magos et ad ariolos ꝛ fornicata fuerit in eis ponã faciẽ meã contra eam ꝛ interficiã eam de medio ppłi mei. Et iterũ. xx. Uir vel mulier in qbus phitonicus vel diuinus spũs fuerit moriat lapidibꝰ obruent eos Et dicunt phitones in qbus demõ operat miros effectus. Preterea h̄ sunt ꝙ ꝓpter hoc pctm̃ ochozias infirmus mortuꝰ fuit. iiij. Regũ. j. et saul. j. Paralip. x. Diuinorũ deniqꝫ eloqorũ tractatores qd aliud in eorũ scriptis sup. ij. dist. vij. ꝛ. viij. tradiderũt de potestate demonũ ꝛ magicis artibus eorũ scripta inspiciantur cuiuscũqꝫ doctorꝫ sup. ij. li. sent. et inueniet nullo discrepante magos ꝛ maleficos virtute demonũ ꝑmittẽte deo miros effectꝰ nõ fantasticos posse ꝓducere. Taceo de varijs alijs locis in qbus scrũs Tho. diffuse de hmõi opibꝰ ptractat vt in summa cõtra genti. li. iij. c. j. ꝛ. ij. in pma pte. q. cxiiij. ar. iiij. Et in scđa scđe. qõ. xcij. ꝛ. xciij. Inspiciant deniqꝫ postillatores et glosatores de magis pharaonis Exo. vij. Inspiciant ꝛ dicta Aug. xviij. de ciui. dei. ca. xvij. Et in scđo de doctrina xpiana. Similiter aliorũ doctorꝫ qbus omibus cõtradicere valde absurdũ est: nec a vicio heresis excusari põt immo in iure hereticus censet quicunqꝫ errat in expositione sacre scripture. xxiiij. q. j. heresis. Et quicunqꝫ aliter sentit de his q̃ fidẽ concernũt ꝙ romana tenet eccłia. e. c. ꝛ. q. Hec est fides ꝙ deniqꝫ ꝯtra sanũ intellectũ canonis militãt oñdit ꝑ legẽ eccłiasticam. Naʒ ꝛ canonũ doctores sup. ca. Si ꝑ sortiarias ꝛ maleficas artes. xxxiij. q. j. ꝛ. ex. de frigidis ꝛ maleficiatꝫ. qd aliud ꝑtendũt nisi de maleficiali impedimẽto circa actus ꝯiugales declarare quõ dirimit cõtractũ aut ꝓhendũ mrĩmoniũ. Dicũt em̃ sicut ꝛ Tho. in. iiij. vbi supra. ꝙ si maleficiũ supueniat mrĩonio añ carnalẽ copulã. tũc si ẽ ppetuũ impedit ꝛ dirimit mrĩoniũ ꝯtractũ. cuiusmõi sñia nõ daret sup illusoriũ ꝛ fantasticuʒ effectũ vt de se patʒ. Uideat Hosti. in summa copiosa. siłiter Gotfri. ꝛ Ray. q etiam nullibi legunt difficultasse. An tal' effectꝰ posset censeri imaginariꝰ et nõ realis. ꝫ h̄ tanqꝫ ꝑ se notũ relinqbant. Et quõ posset cẽseri ppetuꝰ vel tpalis declarãt si post trienniũ duraret nec dubitabãt an imaginarie ꝑ maleficã seu illusorie intromitteretur. Sed ꝙ vere ꝛ realiter potest talis defectus procurari virtute demonis propter pactum cuʒ eo initum. vel etiam per ipsum demonem absqꝫ malefica. licʒ hoc rarissime fiat in eccłia vbi sacrm̃ mrĩonij meritoriũ existit ꝫ ꝙ int infideles h̄ cõtingat: h̄ est qr iusto titulo illos possidere se cernit: vt petrꝰ de palude in suo q̃rto recitat de sponso qui desponsauerat ydolũ: ꝛ nihilominꝰ cõtraxerat cũ quadã iuuẽcula. quã tñ cognoscere nõ potuit ꝓpter dyabolũ qui sp se in corpore assumpto interposuerat. cum tñ in eccłia dyabolus conat potius ꝑ maleficas ꝓpter suũ lucrũ in ꝑditionẽ aiarũ tales effectus intromittere. ꝛ qualit hoc facere põt ꝛ qbus medijs inferius declarabit. vbi de septem modis nocendi hoibus ꝑ cõsiłes ef-

fectus tractabitur. Ex alijs etiã q̃stionibus quas theologi ⁊ canoniste circa hãc materiã mouẽt ꝟ idem pꝫ. discutiẽtes quõ possit tolli ⁊ an licitũ sit ꝑ aliud maleficiũ tollere ⁊ q̃d si malefica mortua sit ꝑ quã maleficiũ est immissum. De quo casu Gotfridus in sua summa mẽtionẽ facit de quibus in questionibꝰ tertie ꝑtis patebit. Cur deniq̃ tam diligent canoniste varias penas promulgassent distinguẽdo de occulto et manifesto ꝑctõ maleficoꝝ seu potius diuinatorũ cũ noxia supstitio varias habeat spẽs vt s̃ notorium sit eucharistia denegetur. Si occultũ pnia. xl. dieꝝ. de ꝯse. di. ij. ꝓ dilectione. Itẽ si clericus q̃ deponẽdꝰ et in monasterio ⁊ trudendus. Si laycus excõicãdꝰ. xxvj. q. v. Nõ oꝫ. Itẽ q̃ tales infames debeãt censeri ⁊ q̃ ad eos cõcurrunt imo nec ad accusatiõnẽ debẽt admitti. ij. q. viij quisquis nec. Sed ⁊ ꝑ legẽ ciuilem hoc idẽ ostendit. Nã Azon in summa sup. ix. li. Codicis Rubrica de maleficis. l. post corneliam. de siccarijs ⁊ homicidis dicit. Sciendũ q̃ oĩs illi quos vulgus maleficos vocat ⁊ etiã illi q̃ artẽ diuinandi sciũt patiũtur capitalẽ penã. vt. l. nemo. C. de maleficis. Itẽ inferũt penam l. culpa. l. nullus. He eni leges his verbis vtunt. Nemini ꝑmittitur diuinare alioq̃n suppliciũ capitl̃ gladio vltore feret ꝓstratus ⁊ subdit. Sunt ⁊ alij q̃ arte magica vite innocentum insidiant animos mulierũ ad libidinem flectunt. et hi bestijs obijciuntur vt eo. C. l. multi. Decernunt etiaꝫ leges q̃ ad eorum accusatõnem quilibet admittatur sicut et canoñ. in ca. in fauorem fidei. lib. vj. de here. Unde subditur ibidem. Ad hanc accusationeꝫ quilibet admittitur quasi in crimine lese maiestatis. Ipsam eñ propemoduꝫ pulsant maiestatem diuinam. Item q̃ questionibus ad interrogandũ subijciatur subdit. Et quilibet nulla dignitate obstante questioni subijcit ⁊ qui cõuincitur: vel si detegat facinus suũ sit eculeo deditus vngulis q̃ sulcantibus latera pferat penas dignas suo facinori vt eo. C. l. si ex. ⁊c. Nota q̃ olim duplici pena talis plectebant. capitis ⁊ vngulis ad dilaceratiõnẽ corpis seu ad deuorandũ bestijs obijciendo. Jam aũt cremant forte propter femineuꝫ sexũ. Item prohibent participationem. Uñ subditur. sed nec permittant tales ad limen alterꝰ accedere alioquin concremant bona. nec aliquis dꝫ eos suscipe vel cõsulere alioquin deportant in insulam ⁊ oĩa bona publicant. Hic notat pena exilij cũ amissione omniũ bonorũ qui tales consulunt aut suscipiunt. Has penas vbi predicatores populis ⁊ rectoribus terraꝝ publicant. plus ad uersus maleficas q̃ꝫ ex alijs scripturarũ allegatiõibus marcescũt. Preterea ⁊ ꝑ leges cõmendant qui eoꝝ maleficijs obstant. Unde vbi supra l. eorum. Alij aũt q̃ faciunt id ne labores hominũ ventorũ grãdinisq̃ lapidatõne sternunt. non pena. sed premio digni sunt. Qualiter aũt sit licitum talia impedire inferius patebit vt prius tactũ est. Omĩa autẽ hec negare aut friuole illis resistere quomodo potest scrupulo heretice prauitatis carere. Judicet vnusq̃sq̃ nisi fortassis eum ignorantia excusabit. sed cuiusmodi ignorãtia ex

cuset statim inferius patebit. Concludendo ex oibus pmissis catholicã ꝛ verissimã assertõem ꝙ malefici sunt q̇ demonũ auxilio ꝓpt pactũ cum eis initũ maleficiales reales effectus ꝑmittẽte deo ꝓcurare pñt nõ excludẽdo q̇n ꝛ p̄stigiosos effectus ꝛ fantasticos etiã ꝑ media p̄stigiosa ꝓducere valeãt. Sed qꝛ pñs speculatio suꝑ maleficiales effectus versatur q̇ plurimũ ab aliis differũt. iõ ꝑ hoc nihil ad ꝓpositũ cũ tales poti⁹ sortilegi vel incãtatores dicũť q̃ꝫ malefici. Demuz qꝛ fundamẽtum sui erroris capiũt ex ꝟbis canõis p̄cipue duo vltimi errores nõ loq̄ndo de ꝑmo q̇ seipm condẽnat dũ nimiũ cõtra veritatẽ scripture exorbitat. Iõ ad sanũ intellectũ canonis ẽ ꝓcedẽdũ. ꝛ primo ꝯ ꝑmũ errorẽ dicẽtis medium eẽ fantasticũ sed extrema eẽ realia Ubi notãdũ ꝙ dũ q̃tuordeci sunt spẽs capitales i gñe suꝑstitõis q̃s recitare cã breuitatis ñ expedit. tñ qꝛ clare recitãtur ab Isi. viij. ethi. ꝛ scõa scõe ꝑ. s. Tho. q. xcij. tñ etiã quia inferius vbi de grauitate huius heresis tractabiť de ipis mentio erit. ꝛ hoc q̃one vltima hui⁹ prime ꝑtis. Et spẽs sꝫ q̃ hmõi mulieres cõtinẽť vocať spẽs phitonũ in quibus demon vel loquiť vl̄ mira opať. Et ẽ sepi⁹ pria in ordie. Species aũt sꝫ q̃ malefici cõtinenť vocať spẽs maleficorũ. Et quia inť se plurimũ distãt. nec oportet ꝙ q̇ in vna spẽ laborat ꝙ etiã sꝫ aliis cõp̄hendať. Iõ sicut canõ de illis mulierculis mẽtõem faĉ ꝛ nõ de maleficis. ita false canonẽ interp̄tať qui hmõi imagiarias deductões corpoꝝ ad totũ gen⁹ suꝑstitiõis ꝛ oẽs species eius reducere velint vt sic ille mulieres imaginarie solũ ita ꝛ oẽs malefice trãsferantur. ꝛ ꝑamplius canonẽ falsificat q̇ ex illo arguere vellet malificã solũmõ imaginarie ad effectũ maleficialẽ egritudis vl̄ morbi cõcurrẽ. Preterea tales sic errãtes ꝑampli⁹ rep̄hẽdũtur dũ extrema ꝯcedũt realia. s. demonẽ opãtẽ ꝛ effectũ morbi realẽ. mediũ aũt instri. s. ꝑsonã maleficã dicũt fantastice ꝯcurrere cũ tñ mediũ sꝑ naturã ꝑticipat extremorũ. Nec valet si dicať ꝙ ẽt fantasia sit q̇d reale. qꝛ sic fantasia vt tal' nil p̄t efficẽ nec ꝯcurrere ad demõis opationẽ nisi ꝑ pactũ initũ cũ demõe in q̇ pacto malefica se totã obtulit ꝛ astrinxit diabolo vere ꝛ realiť et nõ fantastice ꝛ imaginarie solum. ita etiã oꝫ ꝙ cooꝑeť diabolo vere ꝛ corꝑaliť. Nã ꝛ ad hꝫ sunt oia maleficoꝝ opa vbi sꝑ aut ꝑ pactũ aut per visum aut ꝑ locutõem seu ꝑ alicui⁹ maleficij instri repositi sub limine dom⁹ opatione sua maleficia excercent. prout in seq̄nti q̃one patebit. Preterea si q̇s ꝟba cano. diligẽter inspiciet ꝯsiderabit q̃tuor q̇ p̄dicatores ꝛ sacerdotes ꝑ eccias sibi commissas omi cũ instãtia pplo p̄dicare deberent. s. ꝙ ex vnũ deũ nemo arbitreť aliq̇d esse numinis vel diuinitatis. Secũdo ꝙ cũ dyana vel herodiade eq̇tare est cũ diabolo q̇ se ita fingit ꝛ noiat trãsmeare. Tercio ꝙ talis eq̇tatura fit tũc fantastice. qñ diabolus mentẽ ꝑ infidelitatem sibi subiectaꝫ agitat taliť vt ea q̇ solo spũ fiãt. corꝑaliť fieri credũtur. Quarto ꝙ tali dñe habeant in omnibus obedire. Uñ ad maleficiales actus hec ꝟba extẽdere ẽ ab

surdum. cum sint diuerse spēs. An aūt malefici etiā localiter transferantur in sua specie supstitiōis vl' solū imaginarie sicut phitones. tractabitur de illo in capitulis secūde ptis capitulo tercio q̄ vtroq₃ modo Et sic secūdus error cū primo eliditur quo ad fundamentū ⁊ sanū intellectū canonis. Tercius insuper q̄ ex vbis canonis effectū maleficialē asserit fantasticū ex verbis canonis etiā elidit. Nā in eo q̄ dicit q̄ credit posse fieri aliquā creaturā aut in meli⁹ deteriusue transmutari aut in aliā spēm vl' silitudinē trāsformari q̄ʒ ab ipo oim creatore ⁊c. infideli deterior ē. Hae tres ptes si nude intelligāt sunt ꝯ pcessum scripture ⁊ determiatōem doctoꝝ. Nā posse fieri aliqs creaturas a maleficis vtpote vera aialia impfecta. īspiciat̄ seqns canō. nec mirū post allegatū cano. epi. quid Aug. determiat de magis pharaonis q̄ vgas in serpētes vterunt in spiciat̄ glo sup illud Exo vij. Vocauit pharao sapiētes. inspiciat̄. et alia glo. strabi q̄ demones discurrūt p mūdū qn̄ p incantatōem malefici p eos aliqd efficere conant̄ ⁊ colligūt diuersa semia. ⁊ ex eorum adaptiōe pn̄t ꝑrūpe diuerse spēs. Inspiciat̄ ⁊ Alb. in de aialib⁹. Inspiciat̄ ⁊. s thō. j. p. q c. xiiij. ar. iiij. Quoꝝ dicta breuitatis cā obmittūtur. solū h̄ sup ē vt intelligat̄ ibi fieri ꝑcreari. Scd'm etiā q̄ i melius deteriusue valeat trāsmutari intelligat̄ solūmō a deo aucte ⁊ ad correctionē seu ēt punitōem. sepi⁹ tn̄ ista misterio demonū exercent̄. Et sic de pmo dr̄. dn̄s pcutit ⁊ ipe mederur ⁊ ego occidam ⁊ ego viuere faciam. Ita de scd'o dr̄ immissionē p angelos malos vt supra tactū est In p̄fato deniq₃ ca. nec mirꝝ. inspiciātur vba aug. q̄ dicūtur malefici ⁊ cuiusmōi eoꝝ opatōes qn̄ hoib⁹ interdū nō solū ifirmitates ꝫ etiā mortē inferūt. Terciū etiā sane intelligere expedit cū moderni malefici sepius ope demonū transformant̄ in lupos ⁊ alias bestias. Sʒ canō loqtur de reali trāsformatiōe ⁊ essentiali ⁊ non de p̄stigiosa q̄ se pius fit. de q̄ etiā Aug xviij. de ci. dei. c. xvij. multa refert vt de famosissima maga circes. ⁊ de socijs dyomedis ⁊ de p̄re p̄stātij. De q̄ materia in. ca. ij. ptis patebit. Et an sp sunt pn̄tes vel absentes malefici ⁊ an illā formā diabolus assumat vel ipe hō p se videat̄ tal' cap̄. vj. ⁊. vij.

Sed q̄r scd'a ps qōnis dic̄ q̄ his oppositū asserere ptinaciter sit hereticū. Queritur an tales debeāt hri tanq̄ʒ manifeste dep̄hensi in heretica prauitate. vel solū vt de heresi vehement̄ suspecti. Et vr̄ q̄ pmo mō. nā bern̄. in glo. ordinaria i. c. ad abolēdā. §. pn̄ti. ⁊ v. dephensi. ex̄ de here. Pn̄ti nihilomin⁹ ordinatōe sancimus vt q̄cūq₃ manifeste fuerint i heresi dep̄hēsi ⁊c. declarat q̄ trib⁹ mōis q̄s censet̄ manifeste dep̄hēsus. facti. vic₃ euidentia. puta q̄r publice p̄dicat heresim vl' legitia ꝑbatiōe p testes. vel ex sua ꝯfessione. Et q̄r tales publice p̄dicāt seu temē ꝯ p̄fata oīa se opponūt asserētes maleficas n̄ eē. aut q̄ nullo mō valeant hoibus nocere. tō tanq̄ʒ manifeste dep̄hēsi in tali prauitate sb hac distinctōe ꝯtinēt. Ad eūdē ēt sensuz ē eiusdē ber. glo. in. c. excōicamus.

secũdo super verbo deprehẽsi pub lice. Ad idem etiam facit. capitulo. super quibusdam. extra de verboꝝ sig. Inspiciat ibidẽ lector. c. ꝛ repi et veritatẽ. Sꝫ ↄ. qꝛ hoc nimis duꝝ vi. tũ ꝓpꝫ penã ãnexã q̃ notaꝫ in. c. ab abolendã. §. p̃nti. ex̃ de here. vbi in clerico poniꝫ degradatio. ꝛ ꝙ se cularis relinquaꝫ arbitro p̃tãtis se cularis aiaduersiõe debita punien d⁹. tũ etiã ꝓpter ig̃rantiã ꝛ mltitu dinẽ eoꝝ q̃ culpabilis i tali errore cerniꝫ. Et ex mltitudie tali rigor iu sticie est tpand⁹. di. xl. vt ↄstitueret Rñ. Cũ nr̃a sit intẽtio poti⁹ a vicio hereꝫ hmõi p̃dicatores ꝓ posse ex cusare q̃ȝ incusare cũ vt dr̃ ex̃ de p̃ sump. c. lr̃as. §. q̃ circa mãdamus q̃ ten⁹ cũ ꝓpꝫ solẽ suspitionẽ q̃uis ve hemẽtez nolum⁹ illũ de tãgraui cri mie ↄdẽnari ꝛc. vbi gl. sup ver. ↄdẽ nari. Procedi p̃t ↄ talez sic vehemẽ ter suspectũ. ß nõ dꝫ ꝓpterea ↄdem nari. nisi assit vt ibidẽ declaraꝫ vio lenta suspicio attñ qꝛ suspitionẽ ex cludere nõ possum⁹. ꝛ h̃ ꝓpꝫ friuo las eoꝝ assertiões ↄ fidei veritatez Et cũ hoc triplex sit suspitio. leuis. vehemẽs. ꝛ violẽta. de qb⁹ in. c. ac cusat⁹ ꝛ ca. cũ ↄtumatia. li. vi. de he re. ꝛ p notata p archidyaconũ ꝛ Jo. andre. sup ca. accusat⁹ ꝛ v̾bo vehe mẽs. ꝛ de p̃sump. ca. lr̃as. De violẽ ta etiã loq̈tur. canõ. dis. xxxiiij. q̃rũ dã. Jõ q̃rendũ cuiusmõi suspitõni talis p̃dicãs subiacet. Et q̃dẽ cũ ta lia dogmatizantes nõ eq̃liter se ad hmõi errores hr̃e noscunꝫ eo ꝙ ali q̃ ex simplici ig̃rantia iuris diuini. aliq̃ etiã sufficiẽter infoꝛ̃ari adhuc flucruãt facillãdo ꝛ plene assentire nolũt. ꝛ cũ error in mẽte hereticuꝫ nõ faciat nisi assit ptinacia volũta tis. opꝫ etiã dicẽ ꝙ ad suspitiõꝫ sup crimen heresis non se equaliter ha beant. Attamen quia per ignoranti am putant se posse euadere Aduer tant paulul um q̃ȝ grauiter peccant q̃ ex hmõi ignorantia delinquunt. Nã lꝫ mltiplex sit ig̃rantia. tñ in re ctori aiaꝝ ig̃rantia q̃cunq; sit nõ p̃t dici ignorãtia p̃ticularis fm p̃hos q̃ a iuristis ꝛ theologis dr̃ facti. Sꝫ censeꝫ in eis ignorãtia vniuersalis q̃ est ignorãtia iuris diuini. qꝛ ẽ eo rũ q̃ q̃s de iure ex lege diuia scire teneꝫ dis. xliij. Nicolaus papa. Di spẽsatio celestis seminis nob iniũ cta est. Ve si nõ aspserim⁹. Ve si ta cuerim⁹. Tenenꝫ em̃ hr̃e sciam sa cre scripture dist. xxxvj. p totũ. Et ad hoc ad subditoꝝ aias informan das eadem dis. c. ij. §. ecce. ꝛ. §. si q̃s vult. lꝫ fm Ray. Hostiẽ. Tho. non req̈raꝫ ꝙ hẽat sciaꝫ eminentez. ß ꝙ hẽat competẽtem. id est sufficientez ad suum officiuꝫ exequendum. At tamen pro eorum aliquali consola tione dummodo damna preceden tia lucris sequentibus deinceps re compensant est eis aduertendum. Ex hec ignorantia iuris licet dica tur interdum affectata crassa et su pina Dicitur tamen affectata id est voluntaria dupliciter. Quia inter dum cum scientia intentionis. In terdum cum ignorantia tentionis Prima licet in nullo excusat ß dã nat. De qua Psalm̃. noluit intelli gere vt bene ageret. Secunda ta men diminuit voluntarium. ita et peccatum. Quia fit quando quis tenetur aliquid scire sed nescit q̃d teneaꝫ. Que etiã fuit in Paulo. j. Thi. j. Miscdiaꝫ ↄsecut⁹ sum. q̃a ig̃rans feci i icredulitate. Quia tñ

dicit affectata indirecte. qa ꝓpter alias occupationes negligit addiscere ea que scire tenet. nec vult laborare in studio ad sciendum illa ꝛ excusat non a toto. sed a tanto. Et etiam iuxta Ambrosium super illō Roma. ij. An ignoras ꝙ benignitas dei ad penitentiam te adducit. dicit. Grauissime peccas si ignoras grauissime. i. valde periculose. Jō ꝑsertim iam in temporibus ad succurrēduȝ aniaꝝ ꝑiculis omēȝ ignorantiā repellamꝰ ꝛ durissimū iudiciū qd nobis imminet super districtā ratōeȝ ꝛ talentū nobis creditū semꝑ pre oculis habeamꝰ ne ipsa ignorātia etiā in nobis notet crassa vel supina ꝑ methaphorā homis crassi vel supini q̄ nō videt etiā ea q̄ corā ipo sunt. Dicit eni cancellarius in florib⁹ regulaꝝ moraliū. et in scda regula. ꝙ culpabilis ignorantia iuris diuini nō cadit in facienteȝ qd in se est. Nō est. Quia spiritussctūs talē hoīeȝ de necessariis ad salutē q̄ vires ei⁹ excedūt docere imediate patus est. Ad pmuȝ argumentuȝ solutō ptȝ ꝑ sanū intellectuȝ canonis. Ad scdm dicit Pet. de tharā. perimeret vtiqꝫ ex magna sua inuidia q̄ aduersus hoiem agitat. si a deo ꝑmitteret. ꝙ aūt deus ꝑmittit sibi aliq̄ ꝛ aliqua nō. hoc cedit in maiorē ipius dyaboli ꝯtumeliam ꝛ displicentiā ꝙ deus in omibus vtit eo ꝯtra suā voluntatem ad manifestatiouē glorie sue. Ad tertiuȝ di ꝙ alteratōnē egritudis aut alteri⁹ effect⁹ maleficial' sꝑ ꝓcedit aliq̄s mot⁹ localis inq̄tuȝ demon ꝑ maleficā colligit determiata actiuā q̄ vicȝ ledere possunt ꝛ apponit determinatis passiuis ad inferenduȝ dolorē vel nocumētuȝ aut actū aliqueȝ spurcissimuȝ. Et si q̄rit an mot⁹ ille reꝝ a demone localis reducat in motū celestē. Dicendum est ꝙ nō. Quia nō mouent ex virtute naturali. ſ; mouent ex obedīētia naturali q̄ subiiciunt virtuti demouis qui hȝ hoc ex virtute nature sue ꝙ pōt supra corpora Potest dico nō ꝙ possit influere reb⁹ materialib⁹ aliquā formā vel sbstantialem vel accidentalē absqꝫ āmīn sculo alteri⁹ rei naturalis. Sȝ q̄a pōt deo ꝑmittēte res localiter mouere ꝛ ex reb⁹ ꝯiūctis dolorē vel aliquā q̄litateȝ ꝓducere. Vñ effectus maleficialis nō subiicit motui celi sic nec ipe demō lȝ res ille ꝛ instrumēta subiiciant. Ad quartū dicenduȝ Opus dei pōt ope dyaboli viciari ꝓut ad pñs loq̄mur de effectu maleficiali. Sȝ q2 hoc n̄ pōt nisi diuina ꝑmissione. iō nō sequit ꝙ dyabol⁹ sit deo fortior. demū q2 non viciat opa dei ꝑ violentiā cū sic etiaȝ destruere posset. Ad q̄ntum simplr notū est ꝙ corpa celestia nō pñt v̄tutē impmēdi i demones cū nihil agat vltra suā v̄tutē. ſ; ꝙ a magi aduocati sb certa ꝯstellatiōe veniunt duplici ex cā h facere vident. Primo q2 sciūt v̄tutē illi⁹ ꝯstellatōnis iuuare ad effectū queȝ magi optāt. Scdo faciūt vt hoies iducāt ad venerāduȝ aliqd numē stellis. ex q̄ veneratiōe etiā añ tpa rit⁹ ydolatrie ꝓcessit. Ad vltimū q̄tū ad termios argumēti sup auꝝ alchimicū. dom ſm sctm Tho. in. ij. di. vij. in solōne vni⁹ argumēti. vbi declarat de v̄tute demonū in opando. Qꝛ lȝ q̄daȝ forē substātiales ꝑ artē induci possint v̄tule nālis agentis vt qñ fora

ignis inducit p artē in lignū h tn̄ nō pt fieri vl'r eo q ars n̄ pt inuenire sp seu ɔiūg ere ɔpria actiua ɔpriis passiuis pt tn̄ facere aliqd sīle ꝛ sic alchimiste faciūt aliqd sīle auro q̄ tū ad accidētia exteriora ꝫ tn̄ n̄ faciūt verꝝ auꝝ. qꝛ forma sbalis auri nō ē p calorē ignis q̄ vtūtur alchimiste ꝫ p calorē solis in loco determinato vbi viget virt⁹ mineralis. ꝛ ideo tale aurū nō hꝫ opatōem cō seq̄ntē spēm ꝛ simile ē de aliis coꝝ opatōibus. Ad ppositū. Demōes opant' p artē circa effectus maleficiales ꝛ iō absq3 amminiculo alteri⁹ agētis nullā formā sbalem vel accidētalē inducere pn̄t ꝛ qꝛ non dicimus q maleficia inferat ptē absq3 amminiculo alterius agētis iō ēt cū tali amminiculo pt veras qualitates egritudinis aut alterius passiōis inducere. ꝫ qualit' hec amminicula seu amministratōis instroꝝ hn̄t ad effectū maleficialē cū demonib⁹ cōcurrere vel non patebit p seq̄ntia.

Questio. II.

Acatholicuꝫ sit asserere q ad effectuꝫ maleficialem sp hēat demon cū malefico cōcurrere vel q vnus sine altero vt demō sine malefico vel econuerso talē effectum possit pducere. Et arguit' pmo q demō sine malefico. auguſ. in libro lxxxiii. q. Oia q̄ visibilit' fiūt etiā p inferiores ptātes aeris fieri posse eredūtur. Sꝫ oia nocumēta corpalia nō sunt inuisibilia ꝫ potius sensibilia. igit' ēt a demōib⁹ fieri pn̄t. Preterea ex scptnris nocumenta iob illata vbi ignis d celis cecidit ꝛ familiā cū gregibus pecoꝝ vno impetu ɔsumpsit ꝛ turbo domū deiiciens liberos occidit demon p se absq3 maleficis ɔcurrēte tm̄mō diuina pmissiōe opatus ē. ergo a sili in aliis q̄ maleficis ascribūt'. patꝫ ꝛ de. vii. viris sare vgis q̄s demō occidit. Preterea q̄cq̄d pt vtus inferior absq3 āminiculo vtutis superioris pt ꝛ vtus superior absq3 āminiculo vtutis inferioris. Sꝫ vtus inferior pt ɔcitare gradines ꝛ inducere īfirmitates absq3 auxilio vtutis superioris. Dic. n. Alb. de ppietatibus reruꝫ q saluia putrefacta certis modis vt ibidē ponit si piecta fuerit i fontē mirabiles ɔcitabit in aere tēpestates. Preterea si dicat' q demō vtit' maleficio n̄ ppt indigentiā ꝫ ppt ei⁹ quā q̄rit pditōem Cōtra Aresto. iii. eth. Malicia est volūtariū. qd pbat p h q null⁹ opatur iniuste volūtarie n̄ velle iiustū eē. ꝛ volūtarie stuprātē n̄ velle icōtinentē eē. ꝛ p h ēt legislatores puniūt malos q̄si volūtarie mala operantes. Demō ergo si opat' p maleficā opat' tāq̄ p instrm̄. ꝛ cū instrm̄ depēdet ad volūtatē pncipal' agentis ꝛ nō volūtarie agit si ɔcurrit n̄ erit ei actio iputāda nec p ɔn̄s puniēda. Sꝫ ɔ̄ q nihil possit efficere in inferiorib⁹ absq3 maleficis. Primo de gn̄atōne. Ois actio ē p ɔtactū. Et qꝛ n̄ ē aliq̄s ɔtact⁹ demōis ad corpa cū nihil hēat cuꝫ eis cōe. ergo vtit' aliq̄ instro illi influendo vtutē ledēdi p ɔtactū. Iux' h ēt q maleficia possint fieri absq3 opere demonū. pbat' p textū ꝛ gl. ad gal. iii. O insensati gallate q̄s vos fascinauit vitati n̄ obedire. gl. q̄dam hn̄t oculos vrētes q̄ solo aspectu i ficiūt alios ꝛ maxime pueros. Et

ad hoc ēt Auicē. vj natura. li. iiij. c. vlt. ita dicēs. Multotiēs aūt aīma opat in corpe alieno sicut in pprio quēadmodū ē op⁹ oculi fascinātis ⁊ estimatōis opantis. Et eādē sententiā ēt pōit Algasel. li. v. suo phisicoꝝ. ca. ix. Putat ēt Auicē. lꝫ n̄ teneat in illo q̄ vtus imaginatiua ēt absq̄ visu possit extranea corpa imutare. vbi nimis extēdit vtutem imaginatiuā. ⁊ capim⁹ hic virtutē imaginatiuā nō inq̄ntū distiguit ꝯ alias virtutes sensitiuas interiores vt est sensus cōis ⁊ fantasia et estimatio. ſ inq̄ntū includit oēs illas vtutes interiores. Sꝫ bñ verū q̄ talis vt⁹ imaginatia pt trāsmutare corp⁹ cōiūctū. s. illud in q̄ ē sicut hō pt ambulare supra trabeꝫ q̄ est in medio vie. Si vo posita fuerit sup aquā pfundam nō audebit ambulare sup eā. eo q̄ imaginabit in ei⁹ aia forā cadēdi vehemēt im pssa cui obedit ma'ia ei⁹ ⁊ vt⁹ mēbroꝝ ei⁹ ⁊ nō obediūt ei⁹ ꝯrio. s. ad directe ambulādū. In h ergo ꝯuenit h immutatio cū oculo fascinantis inq̄ntū imutat corp⁹ ppriū primo ſ n̄ corp⁹ alienū de q̄ immutatione iā loq̄mur. Preterea si dicat q̄ talis imutatio cātur a corpe viuo mediāte aia i aliud corp⁹ viuū. Cōtra. q2 ad p̄ntiam interfectoris manat sanguis ex vulnerib⁹ occisi ergo ēt absq̄ virtute aie corpa pñt mirabiles effect⁹ pducē. Itē hō viuēs ⁊ ppe cadauer hois occisi trāsiēs ēt n̄ sentiēdo illō adhuc crore ꝯcutit. pterea sic res naturales habēt q̄sdā vtutes occultas q̄ꝝ rō ab hoie assignari nō pt. sic q̄ adamas trahit ferrū ⁊ multa q̄ Aug. enūerat. xx. de ci. dei. Ita mulieres ad imutatōes faciēdas i corpib⁹ alienis certis reb⁹ vti pñt. absq̄ auxilio demonū q̄ ēt nr̄am rōem excedūt. Et q2 excedūt nō dēmus pptere a demōib⁹ q̄si ex maleficis in sil conuersantes ascribere. Preterea malefici certis vtūt imaginibus ⁊ rebus instralibus q̄s interdū ponūt sb limine ostij domus aut ad certa loca. vbi pecudes cōueniūt. aut ēt hoies q̄ maleficiant ⁊ interdū moriūt. Sꝫ q2 hmōi effect⁹ pñt euenire ex imaginib⁹ illis inq̄tū hñt q̄sdā iufluētias a corpib⁹ celestibus receptas. pbat. nā sic corpa nālia subdūt corpib⁹ celestib⁹. ita ⁊ artificialia. Sꝫ corpa nālia pñt recipe q̄sdā vtutes occultas. ergo ⁊c̄. ⁊ artificialia. vn̄ vi q̄ eoꝝ opa possent p tales impssiōes practicari ⁊ non p demōes. Preterea si va miracla pñt fieri ex ptāte nature i eo q̄ opatur. ita ⁊ mirāda ⁊ stupēda opa ex vtute nature. pbat. Nā gre. dic. ij. dyal. Scti miracla faciūt aliqñ ex pce. aliqñ ex ptāte. exem datur de vtroq̄. Petr⁹ orādo suscitauit thabitā mortuā. Ananiā ⁊ saphirā mētientes morti increpādo tradidit absq̄ pce. ḡ ⁊ hō p vtutē aie sue poterit mām corpalē in altero ēt trāsmutare seu immutare de sanitate i infirmitatē ⁊ econuerso. Preterea corp⁹ hūanū ē nobili⁹ q̄ alia corpa iferiora. ſ ppt apphensionē aie hūane imutat corp⁹ hūanū ad calorē ⁊ frig⁹ vtꝫ in irascētib⁹ ⁊ timētibus. imo ēt h immutatio ptingit q̄nq̄ vsq̄ ad egritudinē ⁊ mortem ergo mlto magis pt sua vtute materiā corpalē imutare. Sꝫ ꝯ ē. Substantia spūal nō pt imprimē aliquaꝫ formā nisi āminiclo alteri⁹ agētis vt supra tactū ē. vn̄ ⁊ aug. in pfato li. Nō ē putandū istis trāsgresso-

ribus angelis ad nutū seruire hāc visibiliū rez materiā. s soli deo ergo multo min⁹ hō ex potestate naturali efficere pōt effect⁹ maleficia les. Rūdendo qz nō desunt errātes in hac materia maleficas excusantes z demōes tm̄mō aūt inculpātes aut q̄busdā naturalib⁹ trāsmutatiōnibus eaz facta ascribētes. Jō horum falsitas oñdit primo p descriptionez maleficoz. De q̄ ysid. viij. ethim. c. ix. Malefici dicunt ob facinoz magnitudinē. s. mala p̄ cūctis malefactorib⁹ efficientia. vñ sbdit. hi elemēta ɔcutiunt opere. s. demonū ad grādines z tēpestates ɔcitādas. Jtē dicit. Mētes hoiz turbāt intellige ad amētiā odiū z amorez inordinatū. Jtē subdit. Ac sine vllo veneni haustu violētia tm̄ carminis anias interimūt. Ad idē. xxvj. q. v. c. nec mirū. z sunt verba Aug⁹. in de ciui. dei. vbi declarat q̄ dicuntur magi z malefici. Magi sunt q̄ vulgo dicunt malefici z ob facinorum magnitudinē sic nūcupantur. hi sunt qui pmissu dei elemēta concutiunt. hominū turbāt mētes minus ɔfidentiū in deo ac sine vllo veneni haustu violētia tantū carminis iterimūt hoies. vñ z Lucan⁹. Mēs hausti nulla sanie polluta veneni icātata perit demōib⁹ eñ accitis audēt vētilare z q̄usq3 suos pimāt malis artib⁹ inimicos. Ex quib⁹ patz q̄ i hmōi opib⁹ sp hñt demōes cuz maleficis ɔcurrē. Scdo qz cū q̄druplices effect⁹ penales assigre possum⁹. s. misteriales. noxiales. maleficiales z nāles Et misteriales dicūtur q̄ misterio bonoz āgeloz sic noxiales maloz spirituū immittunt. Moyses eñ egyptū i. x. plagis ministerio bonoz pcussit vbi magi i. ix. tm̄ p malos spūs ɔcurrūt z triduanā pestē ppter pctm̄ dauid circa numerationē ppli ɔmissuz. z de lxxij. milibus hoim vna nocte pstrati de exercitu Sennacherib vtiq3 hic p angelos dñi. i. p bonos dominū venerantes z cognoscētes pacta fuerūt Noxiales vero effectus cū in scripturis nōiant. Jmmissiones p angelos malos fm quas ppls ille in deserto sepe pcussus fuit. Et maleficiales effectus dicunt qñ demon p maleficos z p magos opat. sicut et naturales q̄ ex influētiis corporuz celestiū i istis inferiorib⁹ circa mortalitates sterilitates terraz z grandines z his similib⁹ causant. Et inter hos effectus magna fit dñia. ido cū iob noxiali plaga fuit a demone pcussus z nō maleficiali ideo nihil ad ppositū. Si qs vero curiosius instaret sicut plerūq3 hec materia curiosas patit a maleficaz defensoribus instātias. sp in cortice v̄boz aerē verberātes z medullā veritatis nunq̄3 penetrātes. Cur iob non maleficiali effectu p demonē sicut noxiali pcussus fuit. His curiose etiā respōderi pōt q̄ iob fuit pcussus a dyabolo solū. z nō mediāte malefico vel malefica. Quia hoc genus superstitionis vel nondū erat inuentum. vel si erat inuentū. diuina tamen puidentia voluit vt potestas demōis mūdo ad p̄cauēdū ei⁹ insidias p dei glia inotesceret cū nihil nisi a dō pmissus efficē pōt. Et de tpe q̄dē q̄ pmū gen⁹ supstitōis iuētuz fuit Et dico pmū gen⁹ q̄ ad demonū iuocatōez nō q̄ ad purā ydolatriā. dic Vin. in spe. hist. allegās plres doc. q̄ pm⁹ iuētor artis magi

ce et mathemace fuit zoroastres q dicit fuisse Chā filius Noe. h fm August. de ciui. dei. solus risit nascendo r h nō nisi ope diaboli. Hic etiā cū esset rex supatus est a Nino filio beli q edificauit niniuē. vel amplius sub q cepit regnū assyriorū tempe Abrae. Hic etiā Ninus ob inordinatū amorē pris fecit fieri imagiez patri mortuo ad quā quicūqz cōfugiebāt malefactores liberi erāt ab omni punitōe debita. Et ex hoc ceperūt hoīes imagines adorare vt deos. sed hoc post pmaz etatē. qr sub illo tpe nō erat ydolatria. ppter recentē memoriā creatōnis mūdi. vt dicit. s. Tho. scda scde. q. xcv. arti. iiij. vel etiā incepit a Nembroth. q cogebat hoīes ignē adorare r sic in scda etate incepit ydolatria. q est pmū genus supstitionis. sicut diuiatō scōm. r obseruātia tertiū. Maleficor aūt rīts reducit ad scōm genus supstitionis. s. ad diuinationē q fit p expssaz demonū inuocationē. cuius etiā sūt tria genera. s. nigromātia. planetarij seu potius mathematici. r diuinatō p somnia. hec idō posui vt prius lector intelligat noxias illas artes nō subito s pcessu tpis fuisse inuentas nec absonū esse asserere maleficas tpe iob non fuisse Sicut em p incremēta tpor vt gre. in moralibus dicit creuit scia sctōrū ita r noxie artes demonior. Et sic iam repleta est terra scia dni Esai. xi. Ita iā mūdi vespe ad occasum declināte r malicia hoim excrescēte r charitate refrigescēte sup abūdat omis maleficor iniqtas. Ipse tn̄ zoroastres cū esset itentus illis actibus r solūmodo psideratōni astrorum a dyabolo succensus est. Hec

vbi supra. De tpe aūt quo malefici legunt cū demonibus ad maleficia iferenda puenisse tactū est supra. et hr Exo. vij. q ad magos Pharaōis qui in plagis sup egyptū demonū assistētia sicut moyses misterio bonor āgelor signa pluria ppetrarūt Vn̄ concludit veritas catholica videlicet q ad effectū maleficialez lz nō ad effectū noxialē semp hz maleficus cū demone cōcurrere. Et p hec ptz rñsio ad argumēta. Naz ad pmū nō negat quin effectus noxiales que visibiliter cernunt sup homines iumenta terre fruges. r que etiā ex influentijs corpor celestiū sepe pueniūt etiā a demonibus deo pmittēte inferunt. Dicit em Aug. iij. de ciui. Demonibus subsunt ignis r aer quantū eis a deo pmittit. ptz r p glosam sup illud. Immissiones p angelos malos que dicit. Deus punit p malos angelos. Ex quibus etiā ptz rñsio ad scōm de Job r ex his que prius tacta sunt de initio artis magice. Et ad terciuz de saluia putrefacta r in puteū piecta dicit q licz sequat effectus noxialis absqz auxilio demonis lz nō absqz influētia corpis celestis Loqmur aūt de effectu maleficiali vñ non est simile Ad quartū dicit ver esse q demones vtunt maleficis tantūmō ppter eor pditionē. Et cū infert qd non essent puniēdi qr cōcurrūt tanqz instrumēta q mouent ad nutū nō ppriū sed pncipalis agētis. Rñdet q sunt instrumēta animata r libere agentia. r licet post expssuz pactuz initū cū demonibus nō iam sint sue libertatis. quia vt ex earum fassionibus accepimus. r loquor de mulierculis cōbustis ad plurima ma

leficia coacte si verbera demonū sb terfugere volūt cooperant. pma tñ pfessione q̄ sponte se demonibus subiecerunt manent ligate.

a Ad alia vero argumenta in quib⁹ probat maleficiales effectus posse absq ope demonū a vetulis pcurari. Dicendū q ex vno pticulari pcludere vniuersale est dissonū rōni. Et cū in tota vt videt scriptura sacra nō inuenit tale nisi hic vbi agit de fascinatiōe seu inuultuatione vetular. Jō nō valet p hoc pcludere q semp habeat ita euenire. Insup est etiā dubium per glosam. An absq opere demonū talis fascinatō fieri possit eo q ex glosis ibi elicit q fasciatio capit tripliciter. Uno mō dicit ludificatio sensuū q̄ fit p artē magicam z sic pōt fieri ministerio demonuz nisi phibeant a deo imediate mediante vel ministeriō sanctoꝝ angeloꝝ. Scdo modo pōt dici inuidia. vt ibi Aplus dixit. Quis vos fascinauit. i. tanto odio psecut⁹ est. Tercio q ex tali odio fiat imutatio ad ad malū in corpe alicui⁹ p oculos altertus aspicientis in eū. Et de fascinatione hoc mō dicta pmuniter loquunt doctores fm quē modum etiam Auicēna z Algazel vt in argumētis deducit locuti sunt. Maz z sanctus Tho. hanc fascinatiōnē declarat prima pte. q. xcvij. p hunc modū ex forti inquit imaginatōne anie imutant spiritus corporis cōiuncti. Que quidē immutatō spirituū maxime fit in oculis ad quos subtiliores spūs pueniunt. Oculi enī inficiunt aerem ptinuū vsq ad determinatū spaciū p quē modum specula si sint noua z pura contrahunt quandam inpuritatē ex aspectu mulieris menstruate. vt aristotiles dicit in libro de somno z vigilis. Sic igitur cū aliqua anima fuerit vehementer cōmota ad maliciā sicut maxime vetulis contigit efficitur fm modum predictū. Aspectus eius venenosus et noxius et maxime pueris qui habent corpus tenerum z de facili receptiuum impressionem. Subdit tamen q possibile est etiam q dei pmissione vel ex aliq̄ occulto facto cooperet ad hoc malignitas demonū cum quibus sortilege vetule pactū aliquod habent.

f Ad p ampliori intellectu solutionum aliqua dubia mouentur ex q̄rū solutō ne veritas magis patebit. Uidetur enī obstare primo illud qd superi⁹ dictū est. Q substantie spirituales nō possunt trāsmutare corpa ad aliquā naturalē formā nisi āminiculo alteri⁹ agentis ergo mltominus B poterit efficere imaginatō quantūcunq fortis in aia. Preterea est articulus cōdemnat⁹ in plerisq vniuersitatibus pcipue tamen parisiensi. q incantator aliquis pijcit camelum in foueam solo visu eo q sicut intelligentie superiores imprimunt inferiores. sic anima intellectiua impmit in aliam z etiā in animā sensitiuā. Item ad hoc est articulus pdemnatus. q materia exterior obedit substātie spūali si intelligat simpliciter z fm omnē modū transmutationis. Quia sic soli deo vt prius patuit obedit. His visis fascinatio de qua loquemur qualit sit possibilis z q̄liter nō declaratur Nō enī est possibile hoi q p natu-

ralem virtuteꝫ anime sue p oculos
talē virtutē emittat q̄ nō mediante
trāsmutatōe ꝓprij corpis neqꝫ me-
dij nocumētuꝫ inferre possit corpi
hois qd aspicit maxie cū sm opini
onem ꝯmuniorē videam⁹ intra su-
scipiētes nihil extra mittētes. Nō
ē etiā possibile hoi ꝙ p virtutē na-
turalē anie suo ꝑ volūtate sua trās
mutatōeꝫ faciat imaginādo in ocu
lis suis q̄ mediāte trāsmutatōe me
dij .s. aeris possit corpus hois quē
aspicit in aliquā trāsmutare quali-
tatē sm qd sibi placuerit. Et qꝛ sm
hos duos modos p̄dictos nō pōt
vnus homo aliū fascinare cū nulli
hoim pōt in esse realis v̄tus p natu
ralē virtutē anie sue. Jō vello ꝓre
bare quod maleficiales effect⁹ pos
sent prodire ex naturali aliq̄ v̄tute
sup ad infrigendū opa maleficorū
ꝙ virtute demonū fiunt est pluri-
mū alienū a veritate. qꝛ etiā sm hos
duos modos fascinatō reprobat̄ si
cut ⁊ p̄fati duo articli. Qualiter tū
sit possibilis licꝫ superi⁹ tactum sit
tū clarius sic deducit̄. Pōt eñ cō-
tingere ꝙ hō vel mulier aspiciens
corpus alicui⁹ pueri moueat ip̄m
mediāte visu ⁊ imaginatiōe vel ali
q̄ passiōe sensibili. Et qꝛ passio sen
sibilis est cū quadā imutatōne cor-
porali ⁊ oculi sunt tenerrimi ꝓpter
qd sunt impssiōis multū receptiui.
Jō quandoqꝫ ꝯtingit ꝙ p aliquam
passionē interiorē trāsmutant̄ ocu-
li in aliquā malā qualitatē maxime
cooperante ad hoc aliq̄ imaginatō
ne cuius impssio cito redundat in
oculos ⁊ ꝓpter eoꝝ teneritudinem
⁊ ꝓpter vicinitatē radicis sensuum
particulariū ad imaginatiōis orga
num. Cū aūt oculi sunt trāsmutati
in aliquā qualitatē nociuā cōtinge
re pōt qd trāsmutent aerem sibi cō
tiguū aliquā qualitatē malā et illa
ps aliā ⁊ sic vsqꝫ ad aerem cōtiguū
oculis pueri q̄ aspicit̄ ⁊ ille aer cō-
tiguus poterit qn̄qꝫ in materiaꝫ di-
spositā ꝙ nō dispositā cui cōsonat
transmutare oculos ip̄ius pueri in
aliā qualitatē malā ⁊ mediantibus
oculis ip̄ius pueri aliquas alias p
tes interiores. Vñ nec cibū digere-
re nec in mēbris fortificari aut au-
gmētari poterit. Experimentū hu-
ius rei manuductiuū est. Quia vi-
dem⁹ hoiem pacientē in oculis qn̄
qꝫ ex aspectu suo ledere oculos eū
aspiciētis qd ꝯtingit ex hoc ꝙ ocu-
li mala qualitate infecti inficiūt ae-
rem mediū ⁊ aer infect⁹ inficit ocu
los directos ad oclos infirmos eo
ꝙ sm rectā lineā infectio illa deri-
uat̄ in directum ad oculos inspici-
entiū cooperāte ad hec multū ima
ginatione eius q̄ aspiciēdo oculos
infirmos imaginat̄ se ledi. Plura
possent exempla manuductiua ad-
duci que breuitatis causa obmittū-
tur. Concordat his quedam glosa:
super illud psalm. Qui timent te vi
debunt me ⁊ le. dicens. Magna vir-
tus in oculis est quod in naturali-
bus apparet animal enim visum ꝓ
dest yctericis prior videns lupis
vocem aufert. vel sic. Basilicus si
prior videt occidit si prior videtur
occiditur. Et ratio quare basilicus
videndo occidit hominem nisi ꝙ
ex aspectu ⁊ imaginatione excitat̄
in eius corpore materia venonosa.
per quam oculi primo inficiuntur
⁊ deinum aer contiguus ⁊ sic alia ⁊
alia pars aeris vsqꝫ ad aerem hoi
ꝯtiguum quem aerem p aspiratio-

nem cū hō attraxit. infoxicat z moritur. Prior aūt visus ab hoie vbi hō volēs basiliscū occidere circūmunit se speculis ex qbus dū basiliscus inspicit ex reuerberatōe aer inficit z sic vsqꝫ ad basiliscū ptingit z occidit. Sed dubiuꝫ. Cur hō occisor bestie nō morit z hic occitam qndā cām o pinari necesse est. Hec sine pīudicio z temeraria assertione dicta sunt tantūmō dictis sanctorꝫ inherentes catholicā veritatē cōcludamus qd ad maleficiales effectus de qbus ad pñs loquimur malefici cū demonibꝰ semper concurrere z vnū sine altero nihil posse efficere. Ad argumenta patꝫ rūsio de fascinatione ad pmū. Ad secūdū dr. iux Vin in spec. natu. c. xiij. Qd vulnus infectū spiritibus interficientis ex forti imaginatiōe illud vulnus trahit aerē infectum transeūtē iam iterfectore sanguis ebuliens ex manat. qꝛ ad pñtiā inficctoris aer inclusus in vulnere sicut ab interfectore itrauit. Ita ad eius pñtiam cōmouet ex q̄ cōmotione sanguis erūpit. Sunt quidā alias cās allegātes q̄si illa ebullitō sanguinis sit eius clamor de terra sup homicidaꝫ pñtem. z hoc pter maledictōem ipme homicide cayn ad illō de horrore. dōm hoc qꝫ hō transiēs pe cadauer hois occisi horrore ꝯcutiat. lꝫ illud nō sentiat h fit ex spū q̄ntulamcūqꝫ infectōeꝫ recipiēte z eā aie repñtante. Sꝫ h nihil ꝯcludūt aduersus opa maleficorꝫ cū oia illa naturalr vt dictū ē fieri valeāt. Ad terciū sic dcm̄ ē supra maleficorꝫ ritus deducūtur ad scōm gen⁹ supstitōnis qd dr diuinatio rebus po supstitiose vti i obseruantijs qbusdaꝫ reducit ad terciū genus. ideo argumentū nō est simile. demū etiā qꝛ reducūtur nō ad quālibet diuinatōnem. s ad illa q̄ fit p expssam demonū inuocatione. Et h etiā cū multis modis fieri possit. s. p nigromātiā. geomantiā. ydromātiā zc. Inspiciatur se. se. q. xcv. ar. v. Iō hec diuinatio malefitorꝫ vbi maleficijs sunt intenti. sic supmū gradū in flagitijs tenet ita z aliud iudiciū de eo existit. vñ qñ arguit qꝫ qꝛ occultas rerū vtutes cognoscere non possum⁹ z malefici ēt occultis reb⁹ intēdūt. Dī qꝫ si itenderēt reb⁹ naturalib⁹ ad aliqs effect⁹ naturales ex naturali vtute pcedēdo h licitū foret vt de se pꝫ Vel ēt ꝯcedēdo qꝫ si intēderēt supstitiose reb⁹ naturalib⁹. vtpote rebus hmōi certas caracteres vl aliqua noia ignota inscribēdo. z illis p acqrenda sanitate vel amicicia z p aliq̄ vtilitate z n̄ p nocumēto aliq̄ inferēdo vterēt. tūc lꝫ absqꝫ expssa demonū inuocatiōe lꝫ n̄ absqꝫ tacita fieri ista possent z illicita iudicant. Quia tñ h z his silia reducūt ad terciū gen⁹ supstitōis. s. ad obfuantiā vanitatū vt dcm̄ ē. iō nihil ad positū. sup heresim maleficorꝫ fortificat. Etiā solo qꝫ huic tercio generi q̄tuor assignantur spēs. Quia vel vtit q̄s obfuātijs ad sciētiā acqrēdā vl ad ꝯiecturas sumendas fortuniorꝫ vl infortuniorꝫ. vel ad suspensiones sacrorꝫ vborum vel ad corpora immutanda in melius. Vnde z notanter sanct⁹ Thomas. in ti. illo questōis vbi querit An obseruatōnes ordinate ad corporum immutationem sint licite. questio. xcvj. in summa prefata. ar. ij. addit. puta ad sanitatem obfuationes ergo maleficorꝫ cū hic locū

hnt ꝫ vt dictũ ē sub secũdo genere ptinent̄ supstitõnis t̄õ nihil ad ꝓpositũ. Ex his etiã ad quartum argumentũ rñdetur. q̄ꝫ qꝛ duplices i his obseruãtijs fieri pñt imagies nigromantice ꝛ astronomice ꝛ int̄ hec talis ē differẽtia. Q̄ꝫ in nigromanticis semꝑ fiũt expsse inuocationes demonũ ꝓpter expressa pacta cum eis inita. Inspiciat̄ solutio secũdi argumenti p̄fate qõnis In astronomicis ꝟo sunt pacta tacita. ꝛ ĩdo nulla inuocatio nisi fortassis tacita. puta ꝓpter figuraꝝ et caracterũ signa q̄ eis inscribunt̄. ꝛ iteꝝ imagines nigromantice vel fiunt s̄b certis ꝯstellatõibus ad recipiendũ certos influxus ꝛ impssiones celestiũ corpm etiã certis figuris ꝛ caracterib⁹ insigniti vt i anulo. lapide vel aliq̄ p̄ciosa materia. vel fiunt simplr̄. absq̄ obseruantia cõstellationũ. ꝫ indr̄nter ex q̄cũq̄ materia etiã vili ad inferendũ maleficia vbi ꝛ qñ ad aliq̄ loca reponũtur. Et de his effectib⁹ cuꝫ suis imaginib⁹ iam s̄mo ē ꝛ nõ de alijs Ideo argumentũ nõ facit ad ꝓpositũ. Qualit̄ deniq̄ certe imagies supstitiose. de q̄bus tactũ ē nullaꝫ hñt efficaciã inq̄ntũ sunt artificialia solũ. licet forte materialia i eis cõsiderata possent hr̄e efficaciã si ꝛ inq̄ntũ hr̄ent naturalē aliquam ꝟtutem ex impssione corpoꝝ celestiũ. si cui placet. doctorē ibidē inspiciat. Sp̄ꝫ tñ dicit eē illicitũ imaginibus vti. Imagines ꝟo maleficaꝝ absq̄ naturali aptitudie ad effectũ fiunt. solũmõ aũt ex iussu demonũ reponũt ꝛ applicant vt manualit̄ ad effectũ ꝯcurrant in maiorem cõtumeliã creatoris vt ꝛ paꝛ ꝓlius irritat⁹ malaq̄ꝫ fieri in flagitiorũ taliũ vindictã ꝑmittat. vñ ꝛ sacratiorib⁹ ãni tꝑib⁹ hmõi fieri ꝓcurant. Ad q̄ntũ dõm q̄ Gre. ibi intellexit ptãtē gr̄e nõ nature. vñ ꝛ ibidē s̄bdit. Qui filij dī ptãte sunt vt Io. dic̄. Quid mirũ si signa ex ptãte faciũt. Ad vltim dõm q̄ similitudo ñ valet. qꝛ alia ē actio aie circa corp⁹ ꝓpriũ. ꝛ alia circa corpus alienũ. Nã qꝛ corpi ꝓprio vnitur aia vt forma. ꝛ appetit⁹ sensitiuus ē act⁹ alic⁹ organi corpal̄. Iõ ad apprehẽsionē aie hũane põt cõmoueri appetit⁹ sensitiu⁹ cũ aliq̄ imutatõe corpali calorē ꝛ frig⁹. vel ēt vsq̄ ad mortē. Ad exteriora ꝟo corpa imutãda nulla apphẽsio aie hũane sufficit nisi mediãte imutatõe ꝓprij corpis sic̄ de fascinatione dcm̄ ē. Vñ ꝛ malefici ex nulla ptãte nãli ꝫ solũmõ auxilio demonũ. ꝛ ipi demões ãminiclo alic⁹ alterius rei vt ꝑ spias ossa crines ligna ferrũ ꝛ hmõi qñ itromittũt. aut instr̄m aliqd̄ reponunt vt successiue patebit maleficiales effect⁹ ꝓcurãt

O Einď magis i spũali tenori bulle ap̄lice iherẽdo ꝯsiderandũ ē de origie maleficorũ ꝛ eoꝝ opeꝝ m̄ltiplicatõe. ꝛ p̄rio de ipis maleficis. sc̄do de eoꝝ opibus. Ubi notãdũ q̄ qꝛ ad hmõi effectũ tria hñt concurrere. s. demon malefica. ꝛ diuina ꝑmissio. xxiij. q. j. si ꝑ sortiarias. Aug. etiaꝫ dicit q̄ ex pestifera sacietate hoim ꝛ dmonũ hec supstitiosa vanitas adinuẽta est. Ideo origo ꝛ multiplicatio hui⁹ heresis ex pestifera hac sacietate sumit̄ q̄ etiã ex alijs elicit̄. nã attento q̄ hec heresis maleficoruꝫ non soluꝫ differt ab alijs heresib⁹ in hoc q̄ ipa per pacta nedum expssa, verũ etiã placita, ac federata ꝫ

omēz creatoris ac sue creaturarꝫ cō tumeliā ꝛ nocumētū insanit cuz tñ oēs alie simplices hereses ꝑ nullū pactū tacitū vl' expssuz cū demōibus initū lȝ nō absqꝫ istinctu satoris oīs inuidie erroribꝫ ꝑꝑ difficultatē credēdoꝝ assentiūt. Uerūetiā differt ab oī noxia ꝛ supstitiosa arte in h ꝙ sup oīa gña diuiationum ipa maleficoꝝ heref supmū attinet gradū malicie qđ etiā nomē a maleficiendo seu male de fide sentiendo sibi vsurpat vt pri⁹ tactū ē. Attēto ēt ꝙ int alios act⁹ hñt ꝓ augmēto illi⁹ pfidie qtuor exercere vicȝ. fidē catholicā in toto vel in pte ore sacrilego abnegare seipos in corpe ꝛ aīa deuouere. Infantes nōdū renatos ipi maligno offerre spurcitijs diabolicis ꝑ carnales act⁹ cū incubis ꝛ succubis demonib⁹ insistere q̄ oia vtinā aliena ab omi vitate ꝛ figmēta forēt dicēda. Dūmō eccia a tāta labe infectōis existeret imunis. cui tñ heu obstat ꝛ aplice sedis ꝑ bullā detmiatō verꝫ ꝛ expiētia rerū mgra q̄ nos ex ꝓprijs eaꝝ fassionib⁹ ac flagicijs ꝑpetratꝫ intm certificauit ꝙ absqꝫ dispēdio ꝓprie salutis iā ab eoꝝ inqsitiōib⁹ desistere nequim⁹. Iō de illoꝝ origine ꝛ mltiplicatōne pestifera tractaturi. qa laboriosū existit iō a legētib⁹ sic summa cū diligētia singla sunt ꝑscrutāda ꝙ ꝛ admittēda q̄ rōi ꝯsona ꝛ scripturaꝝ traditiōib⁹ nō dissona inueniūt Et qꝛ int oēs act⁹ ad mltiplicationē eoꝝ deſuiētib⁹ duo eoꝝ plurima coopant. s. icubi ꝛ succubi demōes ꝛ infantiū sacrilege oblatōes Iō de ipis spēalit tractabim⁹. ita tñ vt p̄ de ipis demōib⁹. scđo de ipsis maleficis. ꝛ tercio de ipa diua ꝑmissiōe mētio hēat. Et qꝛ demones ꝑ intellectū ꝛ volūtatē opant ꝛ potius sb vna ꝯstellatōe q̄ sub altera ad h vt semē ad pl' ꝑcreationē vigoret. Inqrendū erit de ipis ꝯstellationib⁹ a demonib⁹ obſuatꝫ. Et ita pncipalit qrunt tria. Prio an hec heret ꝑ ꝯpationē ad demōes incubos ꝛ succubos possit originaliter mltiplicari. Scđo an ne ꝑ ꝯpatiōȝ ad corpa celestia. q̄ etiā cāe st hūanoꝝ actuū eoꝝ opa possint vigorari. Tercio an ne ꝑ oblatōnes sacrilegas infantes demonib⁹ offerētes possit ipa heret augmētari tñ infra scđam ꝛ terciā tractabit scđa qđ pncipalis. s. de influētijs corpoꝝ celestiū. ꝛ hoc ꝑꝑ decentē ꝯtinuationē sup opa maleficoꝝ. Circa pmū tres erūt difficultates. vna gñalis đ icubis illis demonib⁹. Altera spēalis a quib⁹ demonib⁹ hmōi actus exercent. Tercia singlaris q̄ ad ipas maleficas demonib⁹ se sbijciētib⁹.

Questio. III

Ad primū videtur ꝙ non sit catholicū asserere ꝙ ꝑ incubos ꝛ succubos demones possint hoies ꝓcreari. ꝑcreatio hoim instituta est añ pctm̄ a deo in hoc q homini mulierez in adiutoriū de costa formauit Quibus ꝛ dixit. Crescite ꝛ mltiplicamini Geñ. j. Et iteꝝ Adam inspiratus dixit. Erūt duo in carne vna Geñ. ij. Similiter ꝛ post peccatuȝ in lege nature dictū ē ad noe. Crescite ꝛ multiplicamini Geñ. ix. In tpe etiam noue legis a xp̄o hec cōiunctio ꝯfirmata Mat. xix. Nō legistis ꝙ ab initio q̄ fecit hoies masculū ꝛ feminā fecit eos. g̃ alij mōi

hoies ꝓcreandi nō dn̄t assignari.
Si dicat̄ ꝙ demones cōcurrūt nō
vt pn̄cipia naturalia ꝫ vt artificia-
lia qn̄ studiose coopant̄.ad natura
les ꝯceptus hoim semē recipiēdo
ꝛ iterū trāsfundendo.Cōtra.Quia
aut hoc posset dyabol⁹ in om̄i statu
vic3 mrimoniali ꝛ extra. aut in vno
tm̄.Nō primo mō.q2 tūc opus dia
boli esset forti⁹ ꝙ̄ opus dei q̄ queli-
bet statū instituit aut ꝯfirmauit.pu-
ta ꝯtinentiū ꝛ ꝯiugatoꝝ. Nec scdo
mō.q2 de hoc nullibi legitur in scri
pturis vt ex vno statu ꝛ nō ex alte-
ro hmōi hoim fieret ꝓcreatio.Pre-
terea ꝓcreare hoiem est actus viui
corpis.sed demones assumptis cor
porib⁹ nō dant vitā q2 illa tantum
mō formaliter fluit ab ania que est
actus corporis phisici organici po
tentia vitā habentis.ij.de ania.ergo
ꝑ huiusmōi assumpta corpa opera
vite exercere nō possunt:si dicat̄ ꝙ
assumūt corpus nō vt vitā tribuant
sed vt semen naturale retineāt ꝛ trās
fundant.Contra. In operibus an-
geloꝝ bonorū ꝛ malorū sicut nihil
est superfluum nec etiam in operi-
bus nature.Sz cum demō natura-
li virtute qua etiam omnem virtutē
corporꝝ excedit possit inuisibiliter
ꝛ semen colligere ꝛ iteꝝ applicare.
Igitur aut ratio dabitur. ꝙ nō pos
sit inuisibiliter hoc facere aut si po
test alterum erit supfluum.fortifica
tur ratio.Naz in libro de causis di
citur ꝙ virtus intelligentie est infi-
nita inferius ꝙ̄uis sit finita superi
us.sed omnia corporalia sunt infra
intelligentias ergo ꝛ infinitate sue
virtutis potest ea q̄litercunq3 vult
immutare. Sed intelligentie sunt
angeli siue boni siue mali ergo pos
sunt absq3 ħ ꝙ corpa assumāt trans
mutatiōes in seminib⁹ facere. Pre
terea semen recipere ab vno ꝛ trāf-
fundere in aliū fieret ꝑ motū loca-
lem.sed demones non possunt cor
pora mouere localiter.ꝓbat̄. Ania
est substātia spūalis sicut ꝛ demon
ꝫ ania nō pōt localiter mouere cor
pus nisi a se viuificatū.Vn̄ si aliqđ
membꝝ mortificet̄ reddit̄ imobile
ergo ꝛ demones aliqđ corpus mo-
uere localiter.nisi ab eis viuificatū
non possunt. Dictū est aūt ꝛ quasi
per se notū ꝙ demones non viuifi-
cant aliquod corpus ergo nec semē
poterunt mouere localiter de loco
ad locū.Preterea.om̄is actio est ꝑ
ꝯtactu3 vt dicit̄ pmo de gn̄atione.
Nō videt̄ aūt ꝙ possit eē aliqs cō-
tact⁹ demonis ad corpa cū nihil ha
beat cū eis cōe. Cū ergo semē imit
tere ꝛ mouere localiter sit quoddā
agere videt̄ ꝙ demones illa facere
nō possint. Preterea demones nō
pn̄t mouere corpa magis ꝓpinqui-
ora eis in ordine nature.vt sunt ce-
lestia. ꝫ nec alia magis distantia.
Añcedens ꝓbat̄.Quia cū mouens
ꝛ motū sint simul.ij.phisicoꝝ.Se-
q̄ret̄ ꝙ demones mouentes corpa
celestia eēnt in celo.ꝙ neq3 fm nos
neq3 fm platonicos h3 veritatē.Sz
ꝯtra Aug.iij.de trinitate.Demones
colligunt semina que abhibent ad
corporales effectus. hoc autem si-
ne motu locali fieri non potest. er-
go demones possunt semina rece-
pta ab aliquibus in alios transfun-
dere. Item glosa strabi super istud
Exodi.vij.Vocauit pharao sapiē-
tes ꝛc.Dicit ꝙ demones discurrūt
per mundum et colligunt diuersa
semina,et ex eorum adaptione pos

sunt prorsus diverse spēs. Videatur etiā glo. ibidem sup illa verba. Vocauit pharao. Item Gene. vj. super illud. Vidētes filij dei filias hominū ⁊c. glo. duo dicit. Primo q̄ p filios dei filij seth intelligūtur ⁊ p filias hominū filie cayn. Secūdo dicit q̄ nō ē incredibile nō ab hominibus ꝫ a qbusdam demonibus qui mulieribus sunt improbi hmōi homines. i. gigantes esse procreatos. de quibus in littera dicit. Gigantes aūt erant super terram. Quia ⁊ post diluuiū corpa non solum viroꝝ ꝫ etiam mulierū incredibilis pulcritudinis extiterunt.

Respōsio. Quia de potestate ac operibus diaboli circa maleficiales effectus plura oportꝫ causa breuitatis obmittere. ideo pio lectori tanq̄ per se nota relinqūtur. vel ad minus si noscere velit i scriptis docto. super. ij. sen. disti. v. singula ad vnguem elucidata inueniet. Cōspiciet eñ q̄ cūcta opa sua per intellectum ⁊ volūtatē demonis exequūtur. Item q̄ hec data naturalia nō sunt immutata. Sed iuxͣ Dyonisiū. iiij. c. de di. no. manserūt integra ⁊ splēdidissima. q̄uis eis vti ad bonū v̄tutis non valeāt. Inueniet etiā q̄ntum ad intellectū q̄ triplici acumine sciētie vigēt. s. sbtilitate nature expientia tempoꝝ ⁊ reuelatōne supnoꝝ spirituū. inueniet etiā in qbus ⁊ q̄liter cōditōes ⁊ naturales hoīm impssiones ex influentijs corpoꝝ celestium p̄domināntes agnoscūt vñ ⁊ eliciūt aliq̄s magis esse dispositos ad maleficia exequēda quā alios q̄s etiā pre ceteris ad hmōi exeq̄nda magis istāt. Quantū v̄o ad eius volūtate in replet ipam immobilit̄ malo inherere sp peccare peccatis. supbie inuidie ⁊ summe displicētie qd deus p sui gloria eo vtitur cōtra suā volūtatem. Cognoscet qualiter ex his duobus. s. intellectu ⁊ volūtate mira operatur ita q̄ nō est potestas in terra q̄ eis potest compari. Job. xlj. Nō ē sup terrā ptās q̄ ei valeat compari. qui factus ē vt neminē timet. vbi glo. Et licet neminē timet meritis tñ sctōꝝ sbiacet inueniet etiā qualit̄ cognoscit cogitatōnes cordiū nr̄oꝝ qualit̄ etiam possit trāsmutare corpa adminiculo alterius agētis substātialiter et accidētalit̄. q̄lit̄ etiā possit mouere corpa localiter immutare etiā sensus exteriores ⁊ interiores ad aliqd cogitādū q̄lit̄ etiā possit immutare hoīs intellectū ⁊ volūtatē licꝫ indirecte q̄ oīa licet ad p̄ntē nostram deseruirent speculatiōnē. volumus tamē ex illis solūmō eoruꝫ p̄prietates cōcludere vt ad q̄stōis discussionem p̄cedatur. Sūt autē p̄prietates a theologis assignate q̄ sunt spūs impuri licet nō immūdi ex natura. q2 in eis s̄m Dyonisium inest furor irrōnalis amēs concupiscētia fantasia p̄terua intellige q̄ ad peccata eoꝝ spūalia. s. supbiā. inuidiā ⁊ iram. vñ sunt humani generis inimici mente ratōnales absq̄ tñ discursu intelligentes in nequicia subtiles nocēdi cupidi semp in fraude noui immutāt sensus. inquināt affectus. vigilantes turbāt. dormiētes p somnia inq̄etant morbos inferūt. tēpestates cōcitāt. in lucis angelos se trāsformāt. sp infernū secū portāt. ergo maleficos diuinū cultū sibi vsurpāt ma

gice artes ꝑ eos fiũt sup bonos dominari appetũt ⁊ amplius ꝑ posse infestã: electis ad exerciciuꝫ dant̃ semꝑ fini hoīs insidiãt̃. Et licꝫ mille nocendi habeãt modos ⁊ artes xvi. q. ij. vtpote q̃ conat̃ a pncipio ruine sue vnitatẽ ecc̃ie rescindere charitatem vulnerare sctõꝝ opeꝝ dulcedinẽ iuidie felle ĩficere. ⁊ oībus modis hũanuꝫ gen⁹ euertere ⁊ ꝑturbare. ptãs tñ eius in lũbis ⁊ vmbilico manet. Job penl̃. q̇ꝛ vicꝫ ꝑ luxuriã carnis multũ dñant̃ hoībus. sedes. n. luxurie ĩ viris ẽ in lũbis. qꝛ inde decidit̃ semẽ sic̃ mulierib⁹ ab vmbilico. His p̃suppositis ad ĩtellectũ qõis de incubis ⁊ succubis demonib⁹ dicẽdũ ꝙ asserere ꝑ incubos ⁊ succubos demões homines interdũ ꝓcreari intãtũ ẽ catholicũ ꝙ ei⁹ oppositũ ẽ asserẽ nedũ dictis sctõꝝ ẜ ⁊ traditõni sacre scripture ꝯrriũ qḋ sic deducit̃. Naꝫ Augu. hanc qõnem nõ quidẽ quo ad maleficos ẜ q̃ttũ ad ipas opatõnes demonũ ⁊ ad fabulas poetaꝝ in vno loco mouet ⁊ sub dubio reliquit. Licet postea q̃ttuꝫ ad ꝓcessum sacre scripture determiat. Nã li. iij. de ci. dei. ca. ij. dicit. Utrũ potuerit ven⁹ ex concubitu anchisis eneam parere in medio relinquam⁹. Nã pene talis q̃stio in scripturis orit̃ qua q̃ritur. Utꝝ preuaricatores angeli cũ filiabus hoīm ꝯcubuerũt. Unñ natis gigantibus. i. nimiũ grãdibus ⁊ fortibus viris tũc terra repleta ẽ. Sꝫ li. v. c. xxiij. questionẽ determinat in hec vba. Crebberrima fama ẽ multiq3 se expertos vel ab eis q̃ experti erant de quoꝝ fide dubitandũ nõ ẽ se audisse cõfirmant siluanos ⁊ faunos q̃s vulg⁹ incubos vocãt improbas extitisse mulierib⁹ ac eaꝝ appetisse ac peregisse ꝯcubitũ. Et quosdã demones quos dusios galli nuncupant assidue hanc immũdiciã ⁊ temptare ⁊ efficere pluries talesq3 asseuerãt vt hoc negare impudentie videatur. Hec ille. Postea ibidem determinat scḋam questõnem videlicet ꝙ illud Gene. Uidentes filij dei id ẽ seth filias hoīm. id est Cayn. nõ de incubis solũ intelligit̃. Qḋ aũt incubos esse nõ sit credibile. Ad istḋ ibidem ẽst glosa q̃ sic dicit vt pri⁹ tactũ est. Non est incredibile non ab hominibus ẜ ab angelis vel q̃busdam demonibus q̃ mulieribus sunt improbi eiusmodi homies id est gigantes esse ꝓcreatos de q̃b⁹ in lr̃a dicit̃. Gigantes aũt erãt sup terram qui ⁊ post diluuiũ ⁊c̃. vt supra. Ad idem est glosa Ysaie. xiij. vbi ꝓpha desertõem babilonice ciuitatis p̃dicit ⁊ mõstra ĩ ea hitãda Ibi inq̇t habitabunt strutiones ⁊ pilosi ibi saltabũt. Demones intellige ibi loco pilosi. vñ glo. dic̃. Pilosi sunt siluestres homines. hispidi. q̃ incubones vel satyri certa genera demonũ. ⁊ Ysaie. xxxiiij. sup illo vbi ꝓphetat desolatiõnẽ terre ydumeoꝝ qui ꝑseq̃bantur iudeos. Erit inquit cubile draconum ⁊ pascua strutionũ ⁊ occurrẽt demõia Glosa interlinealis id est monstra demonũ adinuicẽ. Et glo. btĩ Gre. ibidẽ. qui alio pilosi noīe figurantur nõ hij q̃s greci panos latini vo incubos vocãt. Ad idẽ ẽ btũs Ysi. lib. viij. ca. vlt. sic dicens. Pilosi q̃ grece paniti. latine incubi appellãtur. Unñ ⁊ incubi dicuntur ab incubando hoc ẽ stupꝛãdo. Sepe. n. im

probi existũt etiã mulieribus ⁊ earũ peragũt cõcubitum quos demones gallidusios nũcupãt q᷑ assidue hãc peragũt immũdiciã. Quẽ aũt vulgo incubonẽ vocant: hũc romani faunũ ficarium dicũt. Ad quem Oratius dixit: faune nympharꝫ fugientiũ amator p meos fines ⁊ aprica rura lenis incedas. Insup illud apostoli Pau. pma Chorꝫ. xj. Mulier debet habere velamẽ super caput suum propter angelos. Multi catholici exponũt q̃d sequit̃ ꝓpter angelos. i. incubos. Ad idẽ est Beda in histortjs anglorũ. Itẽ Guil. in lib. de vniuerso parte vlt. tracta. vj. multipliciter. Preterea h̄ determinat sctũs doctor pma pte. q. xv. Et in scđo scripto. dist viij. Et quolibet. viij. q. x. atq̃ sup Esaiam capitulis. xiij. ⁊ xxxiiij. Vñ talia negare dicit Thomas imprudẽtie ẽ. Id em̃ q̃d multis videt̃ nõ potest oĩo falsuꝫ eẽ s̃m philosophũ in de somno ⁊ vigilia in fine. ⁊ in. ij. ethic. Sileo de hystorijs multis ⁊ auctenticis tã catholicorꝫ q̃ ethnicorꝫ q̃ incubos esse palã asseuerũt Causa aũt q̃re demones se incubos faciunt vel succubos nõ delectatiõis est cã cũ spũs carnẽ ⁊ ossa nõ habeat. Sꝫ hec est potissima vt p luxurie viciũ vtriusq̃ hoĩs naturã ledãt corporis videlicꝫ ⁊ aĩe vt sic ad oĩa vicia homines pniores existãt. Nec dubiũ q̃n ⁊ sub certis cõstellatiõib⁹ semia vigorare sciũt sub q̃bus hoĩes etiã cõcepti sp malicijs existũt deprauati. vñ ⁊ enũeratis p altissimũ multꝫ luxurie vicijs a q̃bus suũ pplm mũdũ esse voluit ⁊ q̃bus infideles irretici erãt ait Leuitici. xviij. Nõ polluamini in omibus his q̃bus cõtaminate sunt gentes quas ego eijciam añ cõspectũ vr̃m e q̃bus polluta est terra cuius scelera ego visitabo. Dicit glosa sup v̾bo gẽtes. Demones inq̃t qui ꝓpter multitudinẽ dicunt̃ gẽtes vniuersi q̃ cũ omi peccato gaudẽt: p̄cipue tñ fornicatiõe ⁊ ydolatria q᷑ in his ⁊ corpus ⁊ aĩa maculat̃ ⁊ totus hõ q̃ terra dr̃. Omne em̃ pctm̃ q̃dcunq̃ fecerit hõ extra corpus est: q̃ aũt fornicat̃ in corpus suũ peccat. Si cuilibet intueri hystorias de incubis ⁊ succubis inspiciat vt supra Bedã in hystorijs anglorũ ⁊ Guilhelmũ Thomã deniq̃ brabantinũ in libro q̃ de apibus intitulat̃. Ad argumenta. Ad primũ de naturali ꝓpagatione instituta a deo inter marẽ ⁊ feminã dr̃ Q᷑ sicut dei pmissione sacr̃m matrimonij põt opere dyaboli viciari p maleficia: vt supra patuit. Ita a simili et a fortiori in quolibꝫ alio actu venereo inter marẽ ⁊ feminã. Sꝫ si q̃ritur q̃re potius in actu ⁊ sup actũ venereũ diabolo pmittit̃ maleficia exercere q̃ sup alios hũanos actus Dicit̃ q̄ multiplex causa assignat̃ a doctoribus de q̃bus infertus sub illa pte vbi de pmissione diuia discutit̃. Ad pñs sufficit causa q̃ prius tacta est scꝫ q̄ potestas demõis est in lumbis hoĩm. Quia inter oĩa certamina duriora sunt p̄lia certaminis vbi cõtinua pugna ⁊ rara victoria Nec valet vbi dr̃: q̄ tũc opus dyaboli eẽt forti⁹ ope dei cũ actus mr̃imoniales a deo institutos possꝫ viciari: q᷑ non viciat p violentiã: imo cũ nihil valeat inficere nisi a deo pmissus. Ido magis p h̄ eius impotẽtia cõcludit. Ad scđm: verũ est q̄ pcreare hoiem est act⁹ viui corporis

sed cū dicit φ demones nō possunt dare vitā: qr illa fluit formaliter ab aīa. Iterū verū est ꝗ qr materialiter discindit a semine ⁊ demon incubus illud imitere pōt deo pmittente per coitū ⁊ nō tanꝗ ab eo decisum: sed p semen alicuius hoīs ad hoc acceptū: vt dicit sancus doctor in prima pte. q. lj. ar. iij. vtpote quod idem demon q̄ est succubus ad virū fiat incubus ad mulierē: sicut etiā aliarum rerum semina assumunt ad aliquarū rerū generationē: vt Augusti. dicit. iij. de trinitate Unde si querit cuius filius sic natus existit. Patet φ non est filius demonis: sed illius hominis cuius est semen acceptū: sed cū instat qd nihil est supfluū in opibus angelorū sicut ⁊ nature concedit. Sed cū infertur φ demon pōt inuisibiliter semen ⁊ recipere ⁊ infundere verū est: hoc aūt potius operat visibiliter vt succubus ⁊ incubus: vt sic p talē spurcitiā inficiat corpus ⁊ animā ⁊ in vtroqꝫ homine mulieris scꝫ ⁊ viri: vt in corpore. q. tactum est. Preterea plura possent demones inuisibiliter qui tamē nō permittūtur etiā si vellent exercere. pmittuntur aūt visibiliter vel in exercitium bonorū vel in correctionē malorū Posset deniqꝫ cōtingere φ loco demonis succubi alter semen recipet ab eo: ⁊ incubū loco alterius demonis se faceret: ⁊ hoc triplici ex causa. Puta qr demon deputatus mulieri reciperet semē ab altero demone deputato viro: vt sic vnusquisqꝫ circa sibi a principe demoniorū cōmissum habeat maleficiū exercere cū vnicuiqꝫ ꝓprius deputet angelus etiā a malis vel ꝓpter feditatē actus quā demon vnus facere abhorreret: cū vt in seqnti questione patebit certi demones ex nobilitate nature certos act⁹ et spurcicias facere abhorrerēt: vel φ inuisibilit loco viri seminis suū semē id est φ incubus recepit inuisibiliter se interponendo mulieri intromittat: quā interpositionē facere nō est contra eius naturā aut virtutē: cum etiam in corpore assumpto inuisibiliter et incōtrectabiliter se interponere pōtest sicut supra de illo iuuene q̄ ydolū desponsauerat patuit. Ad terciū. Hoc qd dicit φ virtus angeli est infinita respectu superiorū: hoc est q̄a eius ꝟtus cōprehēdi nō pōt ab inferioribus q̄n semp supexcedit eā ita φ nō limitat ad vnū effectū tantū. Et hoc iō. qr supma in entibus hñt ꝟtutes maxime vniuersales. Uñ ꝓpter h φ est infinita superius nō pōt dici φ possit indifferenter in oēm effectū illum ad ꝓducendū: qr sic etiā diceret infinita inferius sic̄ supius. Demū qr inter agens ⁊ patiēs dꝫ esse ꝓportio: ⁊ nulla potest esse ꝓporcio inter substantiā pure spūalem ⁊ corporalē: Iō nec ipsi demones possent in aliquē effectū nisi mediāte aliq̄ alio pncipio actiuo. Inde est φ semibus rerū vtunt ad effectus ꝓducendos. Iux Aug. iij. de trini. Uñ hoc argumentū redundat in pcedens nec p illud fortificat nisi q̄s vellet declarationē ei⁹ hr̄e: quare intelligentie asserunt habere ꝟtutes infinitas supius ⁊ non inferius: ⁊ daret sibi ex ordine rex corpaliū ⁊ corporū celestiū q̄ fin se in plures ⁊ infinitos effectus influere possent. Hoc aūt non fit ꝓpter debilitatē inferiorū. Cōcludit φ de

mones licz absqz hoc q corpa assumant possint transmutatiões in seminibus facere. hoc nihil arguit cõtra hoc qd hic intendit de incubis et succubis quorum actus exercere nõ possunt nisi in assumptis corporibus sm q supra tactũ est. Ad quartũ q demones nõ possunt mouere corpora localiter: vñ nec semen etc. probaturqz ibi de aia p similitudinez. Dicendum q aliud est loqui de substantia spũali ipsius angeli aut demonis: et aliud de ipsa anima. Hoc eñ q aia non põt mouere corpus localiter nisi viuificatũ ab ea vel p cõtactũ corpis ad aliud corpus nõ viuificatũ: hoc est qr tenet infimũ gradũ in ordine substantiarũ spũalium: ex quo etiã cõtingit q illud corpus qd hz mouere etiã p cõtactum oportz q sit proporcionatũ: nõ sic autẽ est de demonib9 quorũ virtus oino corporalẽ vtutẽ excedit. Ad quintũ dicendũ q cõtactus demõis ad corpus semis vl cuiuscũqz alterius nõ est cõtact9 corpalis sz vtualis et fit sm proportionẽ ouenientẽ tã mouenti qz mobili ita q illud corpus qd mouet nõ excedat proportionem virtutis demonis vt sunt corpa celestia: et etiã tota terra vel elementa mũdi. Et quare illa excedũt dicere possumus: vt dicit sctũs Thomas in questionibus de malo. q. x. de demonib9. Or hoc est vel pter cõditionẽ nature: vel pter dãnationez culpe. Est eñ ordo rerũ sic sm naturã ipsarum: ita et sm motum: et sic superiora corpa celestia mouent a superioribus substãtijs spũalibus vt sunt angeli boni. Ita inferiora corpora moueri possunt a substantijs spũalibus inferioribus: vt sunt demones. Et siquidẽ hoc otingit eis sm conditionẽ nature: sm q aliqui ponebant demones nõ esse ex illis superioribus angelis. Sz ex illis qui perficiunt a deo huic terrestri ordini vt erat philosophorũ opinio: vel etiã si contingit ex pena peccati vt theologorum snia est: tũc a celestibus sedibus detrusi in hũc aerem tanqz ad penã nõ pñt ipm aut terraz cõmouere. Hec addita sũt ppt duo argumẽta q tacite soluunt scz de corpib9 celestibus q illa etiã possent moue re. Si possent corpa localiter mouẽ quia sunt eis magis propinqua: vt etiã vltimũ argumẽtũ ptendit. Respondet eñ q nõ valet qr illa corpa excedũt proportionẽ virtutis eorum: si quidẽ prima opinio locũ hz. Si vo nõ sz scda tũc iterũ nõ possunt mouere pter penã peccati. Est etiam ad argumentũ vbi qs obijceret: q idẽ est motus totius et ptis sicut totius terre et glebe in. iij. phisico. Quã si demones possent mouere partez terre: possent etiã mouere terrã: nõ valet vt patet intuenti distictionez. Colligere aũt semia rerũ et applicare ad certos effectus nõ excedit eorũ virtutẽ naturalẽ deo eis pmittẽte: vt de se patet. Sũmarie cõcludatur q nõ obstante qd quidã dicunt q demões in assumptis corpib9 nullo mõ posse generare: et q per filios dei significent filij seth et nõ angeli incubi sic et p filias hoium ille q de stirpe Cayn descẽderãt. Quia tñ õrium a multis vt patuit asserit et q multis videt nõ põt oino eẽ falsuz sm phm in. vij. ethic: et i fine de somno et vigilijs. Iã etiã modernis tpib9 attestãt facta et dicta maleficarũ talia ve et realit exeqntiũ. iõ dicim9

tria. Primo q per tales demones spurcissimi actus venerei nõ delectationis sed infectõis anie et corpox quibus succũbunt aut incunbũt causa exercentur. Secũdo q per talẽ actũ completa cõceptio et generatio a mulieribus fieri potest. inquãtũ semẽ humanũ apponere põt in loco cõuenienti vẽtris mulieris ad materiã proportõnatã ibidẽ preexistentẽ. A simili. sicut et semina aliarũ rex colligere põt ad cõplendũ aliqs effectus. Tertio q demonib⁹ attribuit in taliũ generatõe illud tm̃ q ẽ mot⁹ localis nõ aũt ipa generatio cui⁹ principiũ nõ ẽ virtus demonis aut corporis ab eo sumpti: sed vtus illi⁹ cuius semẽ fuit: vñ et genit⁹ nõ demonis sed alicuius hominis filius ẽ. Et per hec patet respõsio ad argumẽta vbi quis arguere vellet: q demones generare nõ possent propter duo. Primo qr generatio cõpletur per virtutẽ formatiuã q̃ ẽ in semie copore viuo resoluto: Et corpus a demonibus assumptũ. qr nõ est tale ergo &c. Patet rñsio. qr demõ vtute semis formatiuã reponit ad locũ debitũ &c. Scõo si dicat q semẽ nõ habet virtutem generãdi nisi q̃diu calor anie in eo retinet. quẽ tñ exalare necesse est per magnã distantiã delatũ. Est eni rñsio q demones põt aliq̃ reponere ad pseruationez semis ne calor vitalis euaporet. Vel etiã q̃a velocissime mouẽtur propter victoriã mouẽtis sup rẽ motã. Ideo nõ poterit euaporari tam facilr.

Quarta questio a quib⁹ demonibus huiusmodi exercentur.

Utrum catholicũ sit assistere q actus icubox et succubox demonũ pueniãt oibus spiritib⁹ inmundis indifferenter et equaliter. Et videt q sic. quia oppositũ asserere esset ordinẽ quẽdam bonũ inter eos affirmare. probatur. Sicut ad rationẽ boni pertinet modus et ordo. Aug⁹ in lib. de natura boni. ita ad rationẽ mali ptinet inordinatio. Sed in angelis bonis nihil est inordinatũ. ergo et in malis nihil potest esse ordinatũ. Unde indifferẽter hmõi actibus habẽt insistere. Inde etiã illud. Ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat in terra videlicet miserie et tenebrarũ. Job. x. Preterea si nõ oms indifferẽter his actib⁹ insistũt hoc eis cõpetit vel ex natura vl' ex culpa vel pena. non ex natura. qr post peccatũ oẽs indifferẽter vt in pcedenti questiõe tactũ est. sũt in natura ipox spũs impuri licet nõ inmundi quãtum ad diminutionẽ naturalium bonox. In neqcia subtiles nocendi cupidi. per supbiã tumidi &c. ergo cõpetit eis q̃ ad culpam vel penam Tũc sic. Ubi ẽ maior culpa ibi maior pena. sed supiores angeli magis peccauerũt: ergo in eox penã magis his spurcitijs hñt insistere. Si hoc nõ ẽ. dabit rõ alia. cur nõ illis actibus indifferẽter insistant. Preterea vbi nõ ẽ subiectio et obedientia ibi omnes indifferenter opant sed in demonibus nulla ẽ subiectio et obedientia: pbatur. Quia illa sine pcordia haberi nõ põt. sed in demonibus nulla est cõcordia. Prouer. xiij. Inter superbos semp sũt iurgia. Preterea sicut equaliter oẽs propter culpam post diẽ iudicij in infernuz detrudent. ita et ante illud tẽpus in aere caliginoso propter officiũ eox decli

nent nec legit esse inequalitas ex p te mancipationis: ergo nec inequalitas ex parte officij z temptatiōis. Sz cōtra glosa.j.ad Chor.xv. Q̄ diu durat mundus angeli angelis homies hoibus: demones demonibus presunt. Item Job.xl. dicit de squamis leuiathan p quas membra dyaboli significant q vna vni adhe ret: ergo inter eos ē diuersitas z ordinis z actionis. Incidētaliter querit. An a bonis angelis ipi demones ab hmōi eoꝝ spurcicijs exequēdis interdū impediant vel non. Et dicēdū q qꝛ ptātes dicunt angeli q̄ rū ditioni v̄tutes aduerse subiecte sunt vt Greg. dicit z Aug.iij. de tri. Spūs vite desertoꝛ atq pctōꝛ regitur p spiritū vite rationalē piū z iustū. Et sicut ille creature sup alias influentiaz hn̄t q̄ sunt pfectiores z deo ppinquiores eo q tot⁹ ordo p̄latiōis pmo z originaliter est i deo z pticipat a creaturis fm q ei magis ppinquāt. Jō etiā boni angeli q̄ maxime appropinquant deo ppt eius fruitionē q̄ demones carēt super ipsos demōes hn̄t p̄latiōnē z p eos regunt. Et cū instat q demōes pmissis medijs multa mala faciūt aut ergo nō impediunt qꝛ non sub sunt bonis angelis q̄ eos impedire possent. aut si subsunt tūc cū ad negligentiā p̄sidentis ptinere vident ea que p subditos male fiūt. Videtur q i angelis bonis sit aliq̄ negligentia. Respōdetur q sancti angelo sunt ministri diuie sapiētie. Vn̄ sicut diuina sapientia pmittit aliq̄ mala fieri p malos angelos vel homines ppter bona que ex eis elicit. Jta z boni angeli nō totaliter cohibent malos a nocendo siue hoies si ue demōes. Rn̄sio catholicū est asserere quēdā ordinē actionū interioꝛū z exterioꝛ: etiā p q̄ndā p̄latiōnē esse in demonibus. Vn̄ z quedā spurcitie ab aliq̄bus infimis perpetrantur a q̄bus supiores ppt nobilitatē nature secludunt. Et declarat hoc pmo generaliter ex triplici cōgruētia q̄ talia cōgruunt eoꝝ nature diuine sapiētie z ppie nequicie. Demū magis in spēali. Ex natura quidē. Nā constat q a pncipio creationis semp q̄dā alijs supiores fuerunt ex natura cū inter se differāt specie nec duo angeli vnius speciei existant cōmunioꝛē opinionē seq̄ndo: q̄ etiaz dictis phoꝝ cōcoꝛdat et Dyonisius q̄ ponit.x.ca. celestis ierarchie in eodem oꝛdine esse pmos medios z vltimos: cui etiā necessario opoꝛtz assentire: tū ex immaterialitate eoꝝ: tū etiā ex incoꝛpalitate Jnspiciat q̄ vult dicta doctoꝛis in ij.dist.ij. Et qꝛ peccatū naturā non tollit: z demones post casum data naturalia nō amiserunt vt supra tactū est: z opatiōes reꝝ sequunt naturales eaꝝ cōditiōes: iō sicut i natura sic z in opatōnibus sunt varij z multiplices. Cōgruit etiā hoc diuine sapiētie vt ea q̄ ab ipso sint oꝛdinata sint. Roma.xiij. Que a deo sunt oꝛdinata sunt. Et q̄a demones sint a deo deputati ad exercendum hoies et ad puniendū dānatos. Jō in exercitijs eoꝛū ab extra q̄ ad homines sunt varij z multiplices. Cō gruit etiā z nequicie ipsoꝛū. Quia em̄ humano generi aduersant: ideo cū oꝛdinate impugnāt: ideo magis hominibus nocere estimant sicut faciunt. Unde constat spurcitijs illis nephandissimis nō equaliter insi-

stunt qd etiaz magis specificat tali rōne. Nā cū opatio sequit naturaz rei vt dictū est: qūorūcūqꝫ sunt nature subordinate: oportet ꝙ etiam opatiōes sibinuicē subordinent sic patz in reb⁹ corpalibus. qꝛ em̄ infe riora corpora nāli ordine sunt infra corpa celestia actiōes ꝛ motus eoꝝ subdunt actiōibus ꝛ motibus celestiū corporū: ꝛ qꝛ vt dictū est demo nes nāli ordine inter se differūt. Jō etiā nālibus actōnibus intrinsecis ꝛ extrinsecis: psertim in hmōi spurcitijs pagendis. Ex qbus cōcludit ꝙ qꝛ hmōi spurcitie plurimū pter nobilitatē angelice nature exercent cū etiā in actibus hūanis infimi et fetidissimi actus in se qdem cōsiderādo nō quantū ad officiū nature ꝛ pcreatōis reputāt. Demū cū de qlibet ordine aliqui cecidisse credun tur nō est incōueniens asserere ꝙ illi demones q de infimo choro ꝛ ite rū illi qui infimi in illo existūt his spurcitijs ꝛ ab alijs deputant et insistūt. Hoc etiā plurimū est aduertendum: ꝙ licet de incubis ꝛ succubis mulieribus infestos scptura tradit: tamē nusqꝫ legit in vicijs qbuscunqꝫ cōtra naturā loquēdo nō solū de zodomitico ꝫ etiā de quocūqꝫ alio pctō extra vas debitū perpere agēdo se incubos ꝛ succubos fecisse. Jn q maxima illoꝝ peccaminuz enormitas oñdit cū indifferent oēs demōes cuiuscūqꝫ ordinis illa peragere abhorrēt ꝛ verecūdū estimāt. Et h vr̄ velle glosa sup Ezechielez xix. vbi dr̄. Dabo te i man⁹ palestinoꝝ. i. demonū: q etiā erubescūt de via tua scelerata vicīū cōtra naturā intelligēs: ꝛ intuēti ptz: ꝙ de demonib⁹ optet auctātez intelligē. Nullū em̄ pctm̄ tā sepe de⁹ reproba morte in mult⁊ condēnauit. Dicūt etiā nōnulli ꝛ vacic credit ꝙ nullus talis vicij postqꝫ tēpus mortalis vite xpi qd ad annos. xxxiij. extendit in h scelere pseuerās excesserit nisi speciali grā redēptoris poterit liberari ꝙ ex eo ptz ꝙ octogenarijs ꝛ cento generijs isto crimie inueniunt sepe irretiti qbus tp̄us xpi qꝛ vite morū disciplia fuit: ꝛ iō illo spreto vix vnqꝫ sine difficultate pmaxia ab h scelere continebit: sed ꝛ ꝙ ordo sit inter eos etiam ad officia exteriora q ad ipugnatiōes demōstrāt eoꝝ nomia. Nā licꝫ vnū ꝛ idē nomē. s. dyabolus multipl'r exp̄mat in scp̄turis ꝛ h ꝓpter diuersas eoꝝ ꝓprietates. Cū his immūdis opib⁹ vn⁹ p̄side re in scp̄turis tradit: sic etiā ꝛ cert⁊ alijs vitijs. Est em̄ vsus scp̄ture et locutiōis quemlibet immūdū spm̄ noiare dyabolū a dya qd est duo et bolus qd est morsellus. qꝛ duo occidit. s. corp⁹ ꝛ aiam. ꝛ fm ethimologiā lꝫ grece interp̄tat dyabol⁹ clausus ergasculo. ꝛ h sibi ꝯuenit cū nō pmittit sibi nocere q̄tū vellet. Uel dyabolus q̄si defluēs. qꝛ defluxit. i. corruit spāliter ꝛ localiter. Nomiat etiā demon. i. sapiēs sup sanguinez vel sanguineus. s. sup pctā q sitit et pcurat triplici scia q viget. s. subtilitate nature experientia tpoꝝ ꝛ reuelatiōe bonoꝝ spirituū. Noiat etiaz belial qd interp̄tat absqꝫ iugo vel absqꝫ dnio qꝛ pro posse pugnat cōtra eū cui deberet eē sbiectus Uocat etiā beelzebub qd interp̄tat vir muscaꝝ. i. aiaꝝ peccātiū q relique rūt verū spōsuz xp̄m. Jtē sathanas i. aduersari⁹. Uñ. j. Pe. ij. Aduersarius vr̄ dyabolus circūit ꝛc. Jtē ve

behemoth.i.bestia. q facit hoies bestiales. Ipse tñ demon fornicatiõis & pnceps illius spurcicij dr asmodeus. qd interptat factura iudicij. qa pter hmõi viciũ factũ fuit terribile iudiciũ sup sodomã & qtuor alijs ciuitatib⁹. Sic & demon supbie dr leuiathan. qd interptat additamentũ eorũ. q & lucifer tentans pmos parẽtes de supbia: pmisit eis additamentũ diuinitatis. De quo & per Esaiã dñs. Visitabo sup leuiathan serpentẽ veterẽ & tortuosum. et demon auaricie & diuitiaꝝ dr mãmona. Quẽ & xps i euãgelio expressit. Math. vj. Nõ potestis deo seruire &c. Ad argumẽta. ad pmũ q q bonũ põt inueniri sine malo. ꝫ maluz nunq̃ inuenit sine bono. q fundat sup creaturã q in se bona est. Et iõ demones inq̃tuz hñt naturã bonã ordinati sunt i naturalib⁹ & in eorũ actiõibus. Ad illud Job. x. põt dici q demões ad exercitiũ deputati nõ sunt i inferno. ꝫ isto aere caliginoso Vñ h hñt ordinẽ int se quez tũc in inferno nõ hebunt. Vel etiam dici põt q etiã iã ois ordo in eis cessat: q ad ipam btitudinẽ conseqndã: cũ a tali ordine irrecupabiliter ceciderũt. Et dici pt q etiã i inferno erit int eos ordo ptãtis & penaꝝ afflictionis inq̃tũ aliq ad affligendũ aias deputabunt & nõ alij. Sed h ordo magis erit a deo q̃ ab ipis sic etiaz & eorũ tormẽta. Ad terciũ cũ dr q supiores demones. q magis peccauerũt & magl puniunt etiã his actibus imundis amplius deberẽt insistere. Rñdetur. qa culpa ordinat p penã & nõ p nature actũ seu opatiõne: iõ nõ insistunt illis immũdicijs pter nobilitatẽ nature nõ pter eorũ culpã aut penã. Et lz oẽs sint spũs impuri & ad nocendũ cupidi tñ vnus amplius altero inq̃tuz potiora naturalia sunt obtenebrata. Ad quartũ dicit q est cõcordia int demones nõ amicicie ꝫ nequicie ex qua hoies odiũt & dei iusticie repugnat q̃tuz pñt. Talis eñ cõcordia inter implos repit: vt eis se adiungãt & subijciãt ad pprĩã nequiciam exequendã qs potiores viribus vident. Ad quintũ licz carceralis mãcipatio oibus equaliter deputet iã in aere & post in inferno. nõ tñ ex h naturalia in eis sunt eqliter ad eqles penas & officia eqlia ordinata. imo q̃to sunt nobiliores in natura & potiores i officio. tãto etiã grauiori subiecti tormẽto. Vñ Sap. vj. Potẽtes potent tormẽta patient.

Est ergo questio sup influenciãs corpoꝝ celestium in q tres alij errores reprobant. & q est quinta in ordine.

Sz p ampliori pmissoꝝ declaratione etiã obuiãdũ qbuscũq ptensis obiectiõibus. Querit de maleficoꝝ opibus q ad qntuplicẽ cãm. qttuor ex illis reprobãdo ex qbus influere nõ pñt. quintã vo cõcludẽdo. s. virtutẽ intellectiuã ex qua fluere hñt q et licz bona sit fm naturam. est tñ mala fm volũtatẽ. qttuor aũt cause reprobant ꝯ illos q aut maleficas aut eoꝝ opa eẽ negãt. & sunt corporũ celestiũ influentie. illoꝝ corporũ & orbiũ motores mouẽtia hoim. excrescens malicia. & imagniũ ac caracterũ & verborũ efficacia.

Apossit quoquo mõ catholice cẽseri q origo & mltiplicatio malesi

cor operū pcesserit ex influentijs corpor celestiū seu ex supabūdanti malicia hoīm ꝛ nō ex spurcitijs incuborū ꝛ succubor demonū. ꝛ videtur ꝙ ex ppria malicia. Nā aug. in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ ad hominis voluntatē cā depravatōnis eius redit siue aliq̄ siue nullo suadente depravata sit. Sed malefic⁹ depravat̄ p pctm̄. ergo cā illius nō ē diabolus ȝ volūtas hūana. Ad idē dicit de lib. arbi. ꝙ q̄libet est causa sue malicie. qd etiā pbat̄ rōne. Pctm̄ hoīs ex li. arbi. pcedit. ȝ diabol⁹ nō potest li. ar. mouere. ꝗ ei libertati repugnaret. ergo diabolus nō pōt esse causa. nec illius cuiuscunq̄ alteri⁹ peccati. Preterea i li. de eccl'iasticis dogmatib⁹ dr. Nō oēs cogitationes nr̄e male a diabolo excitātur ȝ aliquotiēs ex nr̄i arbitrij motu emergunt. Demū ꝙ ex influētijs corporū celestiū possint oriri ꝛ ñ a demonibus pbat̄. Sic̄ ois multitudo reducitur ad vnū. ita oē multiforme reducit̄ in aliqd vniforme pncipiū. sed actus hūani sūt varij ꝛ multiformes tā ad vicia q̄ ad v̄tutes. ḡ videtur ꝙ reducant̄ i aliqua pncipia vniformit̄ mota ꝛ mouētia. Sȝ talia nō possunt assignari nisi ex motib⁹ celestiū q̄ sūt vniformes ḡ illa corpa st taliū actōnū cause. Preterea. si celestia corpa ñ eēnt hūanor actuū ad v̄tutes ꝛ vicia cause. astrologi nō adeo frequēter v̄a pdicarēt d bellor euētib⁹ ꝛ alijs hūanis actibus. sūt ḡ aliq̄ mō cā. Preterea corpora celestia mouētur a substantijs spūalib⁹ fm theologos ꝛ phos oēs Sȝ illi spūs sūt supiores aīab⁹ nr̄is sicut ꝛ corpa celestia corpib⁹ nr̄is ḡ ambo insil' hūt imprimere in aīam et corpus hoīs ad causandā q̄scunq̄ actus hūanos. Preterea corpa celestia pūt imprimere in ipos demones ad causandū certa maleficia. ergo a fortiori in ipos hoies. Assumptum pbatur ex trib⁹. Nā certi homines q̄ lunatici infestant̄ a demonib⁹ plus vno tpe q̄ alio quod nō facerēt ȝ potius oi tpe molestarēt nisi in certis lunatōib⁹ etiā ipis demones inq̄etarēt ad iferēdū hmōi pbatur etiā ex nigromāticis q̄ certas ꝯstellatōes obseruant ad inuocandū demones ꝙ nō facerent nisi scirent illos demones corpib⁹ celebus esse subiectos. Probat̄ etiam ex illo ꝙ demones fm aug. in. x. de ci. dei. q̄busdā corpib⁹ inferioribus arcētur. s. herbis. lapidib⁹. animantib⁹ ꝛ sonis q̄busdam certis ꝛ vocibus ꝛ figuratiōib⁹. ȝ cū corpa celestia sint v̄tuosiora q̄ corpa inferiora. Jō mltomagis actōib⁹ corporū celestiū. Et iter ampli⁹ malefici sbij ciunt̄ vt eor opa ex influentijs illorum corpor ꝛ nō ex assistentia spirituū malor pueniāt. Fortificat̄ argumētū. ex. j. Reg. c. xvj. vbi saul q̄ vexabat̄ a demōe alleuiabat̄ qñ dauid cytherā pcutiebat corā eo ꝛ ꝙ recedebat spūs mal⁹. Sȝ ꝯtra. Jmpossibile est effectū sine causa sua pducere. sed opera maleficorum sunt talia ꝙ nō possunt nisi opere demonum fieri. patet ex descriptiōe operum maleficor. ex Jsido. libro. viij ethimo. Malefici dicuntur ob magnitudinem facinorum. Hi eni elementa concutiunt mētes hominū turbant ꝛ absq̄ vllo veneni haustu sola vi carminū animas interimūt ꝛc. Huiusmodi autē effectus non possunt ex influentijs corporū cele

stiū mediāte homine causari. Preterea phs in ethi. Difficile inquirit quid sit pncipiū opationis in anīa Et ostēdit q oportet esse aliquod extrisecū. Omne ei qd incipit de nouo habet aliquaʒ cām. Incipit eni homo opari qr vult. Incipit autem velle. qr pconciliatur. si aūt pconciliatur ꝓpter aliquod cōciliū pcedēs aut ergo est ꝓcedere in infinitum. aut oportet ponere aliquod principiū extrinsecū qd pmo mouet hominē ad cōciliandū nisi forte aliqs dicat q hoc est a fortuna ex quo sequeretur oms actus humanos esse fortuitos. quod est absurdū. Principiū ergo in bonis ad bona dic eē deū q nō est cā pcti. In malis aūt cū homo incipit agere velle ꝛ conciliari ad peccādum oportet q hui⁹ etiā sit aliqua cā extriseca. ꝛ nō potest esse alia nisi diabolus pſertim i maleficis vt supra patuit. qr corp⁹ celeste nō potest ad tales act⁹ ifluere. ergo patet veritas. Pretea cui⁹ potestati subiacet motiuū. ei⁹ potestati sbiacet ꝛ mot⁹ q a motiuo causatur. Motiuū autē voluntatis est aliquid apprehensum p sensuʒ vel intellectuʒ quoꝝ vtrūq3 sbiacet potestati diaboli. Dicit ei Augustin⁹ in libro. lxxxviij. q. Serpit hoc malum scilicet quod est a diabolo per omnes additus sensuales. dat se eē figuris accōmodat se coloribus adheret sonis latet in ira ꝛ in fallacia sermonis. odoribus se subijcit saporibus. ꝛ quibusdaʒ nebulis implet omnes meatus intelligentie. ergo videtur q in potestate diaboli ē mouere volūtatē q est directe causa peccati. Preterea omne qd se habet ad vtrumlibet indiget aliquo determinante ad hoc q exeat in actū sed liarbi. hois ad vtrūlibet se habet. s. ad bonū ꝛ malū. ergo ad hoc q exeat in actū pcti indiget q ab aliquo determinatur ad maluʒ. Maxime aūt hoc videt fieri a diabolo presertim in operibus maleficoꝝ cū eius volūtas est determinata ad malum ergo videt q mala volūtas diaboli ē cā male volūtatis pcipue in maleficis ꝛ pōt fortificari rō p hoc q sicut bonus angel⁹ se hʒ ad bonū. ita malus angel⁹ ad malū. Sʒ ille reducit hoies ad bonū. ergo iste est ad malū. est eni dic dyonisius lex diuinitatis immobiliter stabilita vt yma a sūmis pficiāt. Rñsio. qr qstio q ad originē maleficoꝝ operū fundatur. sup influentiā luminariū celestiuʒ ostēditur p reprobationē triū errorū q hoc asserere conātur. s. planetarioꝝ genetaliacoꝝ ꝛ fataliū ordinē ponētiū ħ nō esse possibile quo ad primū. Nā si querit an ex impssione luminariū celestiū causetur i hominibus viciū maleficoꝝ tunc ad diuersitatē moꝝ attendēdo ꝛ veritatē fidei saluādo oportet sb distictōe disserere videlicet q mores hominū a sideribus causari: potest intelligi dupl'r. Aut necessario ꝛ sufficienter. Aut dispositiue ꝛ ꝯtigenter Si dicat pmo mō tūc nō solū ē falsum immo hereticū. eo q cristiane religioni adeo repugnat q etiā veritas fidei in tali errore saluari non pōt. Ratio. Dum eni ponit omnia a siderib⁹ necessario euenire. iā tollit meritū ꝛ p consequēs demeritū Tollit ꝛ gratiā ꝛ ꝯsequēs gloriam. Tum quia honestas morum p hūc errorem preiudiciū patitur dū culpa peccātis in sydera refundit licē

tia maleficiēdi sine rephensione cō ceditur. & homo ad orandū & colen dum sydera incurvat. Si aūt dicat mores hominū a dispositōib⁹ syde rū variari. dispositive & ptingenter sic pōt hre veritatem q2 nec rōi nec fi dei repugnat. Planū em ē q dispo sitio corpis varia multū facit ad va riationem affectionū & mor ānie. vt plurimū em aīa cōplexiones cor poris imitat. vt dr in sex pricipijs. Unde & colerici sūt iracūdi. & san guinei sūt benigni. & melancolici st invidi. flegmatici pigri. hoc autem nō est necessario. aīa eni dominat suo corpi & maxime qñ est adiuta p grām. Multos eni videm⁹ coleri cos māsuetos & melancolicos beni gnos. Quoniā ergo vtus corporū celestiū opatur admixtionē & quali tatē cōplexionū. Hinc ē q p conse quēs quodāmō opat ad qualitatē morū valde tū de longinq. Plus ei facit ad qualitatē cplexionis vtus nature inferioris q̄ʒ virtus syderis. Uñ aug. v. de ci. dei. in solutōe cu iusdā questionis de duob⁹ frib⁹ q̄ si mul infirmabātur & curabant: cum querebat vñ hoc esset magis cōmē dat rōnem ypocratis q̄ʒ astronimi. Ipocras eni rñdit q h erat pp̄t sili tudinē cōplexionis. & astronomus rñdit q erat pter idēptitatē cōstel lationis. Meli⁹ eni rñdit phisicus q2 cām reddit magis pp̄riā & mag pinquā. Sic ergo dicēdū q impl siones syderū aliquo mō disponūt ad maliciā malefico siquidem ali qua influentia in eo corporibus p dominatur potius ad hmōi nephā dā q̄ʒ ad alia opera quecunq vitio sa seu vtuosa. q̄ tamē dispositio nō debet dici necessaria pxima & suffi

ciens. sed remota et ptingens. Nec valet si quis obijceret phm li. de p prietatibus elemēto. vbi dicit q regna vacua facta sūt & terre depo pulate apud cōiunctionē iovis & sa turni arguēdo quasi: q2 talia ex lib. arbi. depēdebant hominū ergo eti am influentie luminariū sup li. ar. haberēt efficaciā. Respondet eni q philosophus p hoc dictū non vult innuere q homies illi nō poterant resistere filius influētie constellati onis ad dissensionē inclinantis. sed quia noluerūt quia sicut phtolome⁹ in almagesti. Sapiēs homo dñabi tur astris. Quis ei piunctio iovis & saturni eo q saturn⁹ hʒ influentiaʒ melencolicā & malā & iupiter valde bonā possit ad rixam vel discordiaʒ hoies inclinare. illi tñ inclinatōi ho mines p libertatē arbitrij pñt resi stere & valde facilr cū adiutorio gra tie dei. nec ite valet si q̄s obijceret dictū damasce. li. ij. c. vj. vbi dic con stituunt multotiēs comete & signa quedā mortis regū. Respōdet ei q etiā sequendo opinionē Dama s. q̄ fuit vt patet in p̄dicto libro ptrarie opinionis vie philosophice siue nō nihil p hoc cōcludit quo ad necessi tatē actuū humano. opinatur em Dama. q cometa nec naturalit ge neratur nec ē vna de stellis in firma mēto positis. vnde nec eius signifi catio est naturalis nec influentia Dicit eni q comete nō sunt ex his que a principio genita sūt astra. sed dina iussione fm ip̄m tp̄s pstituū tur & rursus dissoluūt Hec dama. Prenūciat āt de⁹ p tale signū mor tē regis magis q̄ʒ alio tū q2 ē pso na cōis tū q2 pōt ex hoc oriri turba tio regni. de cui⁹ custodia magis sol

licitant angeli ppter cõe bonũ quorũ etiã ministerio ꝛ generãt ꝛ dissolvũtur. Sꝫ nec phoꝝ opinio obstat qui dicũt ꝙ stella cometa sit impssio calida ꝛ sicca generata in supiori pte aeris ppe ignẽ. ex cuiꝰ vapore calido ꝛ sicco globus illiꝰ vaporis adunatus apparet corpus stelle partes aũt illius vaporis discõtinuate circa illũ ꝛ longũ ptense in suis extremitatibus illi globo cõiuncte sunt q̃si eius come. ꝛ ẜm hanc positionẽ significat ꝛ causat nõ p se ꝫ p accidẽs mortalitatẽ puenientẽ ex ifirmitatibꝰ calidis ꝛ siccis. Et qꝛ vt plurimũ divites nutriũtur calidis ꝛ siccis. Ideo illo tpe multi divites moriunt inter quos mors regum ꝛ principũ ẽ magis notabilis: ꝛ h̃ positio nec distat a ꝑpositione Dama. si quis bene ꝯsiderat. nisi q̃ ad opationẽ ꝛ coopationẽ angeli quã nec phi excludere possunt imo vbi vapores nũq̃ in sua siccitate ꝛ caliditate ad generãdũ cometã ꝯcurrerẽt adhuc opatõe angeli sepe cõcurrere hñt causis p̃dictis sicut ꝛ stella q̃ sancti Thome doctoris transitum indicauit que vtiq̃ nõ ex superis in firmamẽto positis prosiliijt ꝫ opatione angeli ex materia aliqua placente formata ꝛ officio pacto iterũ resoluta fuit. Vnd videmus ꝙ ẜm quãcũq̃ istaꝝ opionũ nullũ penitꝰ hñt celi luminaria sup li. ar. dñium Unde nec ꝯsequẽter sup maliciam et mores hoim. Nota insuper quare astronomi vt sepius vera predicunt ꝛ ꝙ eoꝝ iudicia vt plurimum sup vnam puinciam aut gentẽ vnius terre eveniunt. Huius rõ est. qꝛ ei sua iudicia sumũt ex astris q̃ etiã hñt maiorẽ influẽtiã caplẽdo pbabilio rẽ nõ necessitatẽ in actibus tam nature q̃ volũtatis ꝛ in actibꝰ hominũ generalibꝰ sicut vniꝰ gẽtis vel puincie q̃ in pticularibus vniꝰ psone. qꝛ maior effectus stellaꝝ imprimit in totã vnã gentẽ q̃ in vnuꝫ hoiem. ꝛ qꝛ maior pars gẽtis vniꝰ magis sequit affectꝰ naturales corporis q̃ vnꝰ singularis homo. iõ ꝛc̃ ꝫ hoc incidentalr ẽ tactũ. Secũda via p quã p̃fata nr̃a catholica assertio declarat est p reprobatõnẽ errorũ genitaliacoꝝ ꝛ deã fortune colẽtium mathematicoꝝ. De qbꝰ Isi. viij. ethi. c. ix. genetaliaci dicũt ppter natalitũ ꝯsideratione siderum qui vulgo mathematici dicũt. Fortuna võ vt ibidẽ dicit. c. ij. a fortuitis nomẽ habere dr q̃si deã quãdaꝫ res hũanas varijs casibꝰ ꝛ fortuitis illudentẽ. Vñ ꝛ cecã appellant eo ꝙ passim i q̃slibet incurrẽs sine vllo examine meritoꝝ ꝛ ad bonos ꝛ ad malos venit. hec Isid. Sꝫ talẽ deã credere aut ꝙ lesiões in corpibꝰ ꝛ creaturis q̃ ex maleficoꝝ opibus inferunt nõ ab ipis maleficis ꝫ ab ipa dea fortune puenirẽt. sicut ẽ ydolatria. ita ꝛ asserẽ maleficas ipas ad h̃ eẽ natas vt talia p eas i mũdo exerceri possint silr a fid alienũ existit imo ꝛ a cõi phoꝝ traditõe si cui placet inspiciat doctorẽ sctm̃. li. iij. sũme fidei ꝯ gẽtiles. q. lxxxvij. ꝛ sequẽtibꝰ. ꝛ inueniet pl̃a. licet h̃ vnicũ ppt eos q̃ fortassis copiã libroꝝ nõ hñt nõ videt obmittẽdũ. ꝙ qꝛ in hoie tria sũt vt ibi notat q̃ a tribꝰ celestibꝰ causis dirigũt. volũtatis actꝰ itellectꝰ actꝰ ꝛ corporis actus q̃rũ principiũ a deo tm̃ ꝛ imediate. secũdũ ab angelo. ꝛ tertiũ a celesti corpe dirigit. Nã electões ꝛ volũtates ime

diate a deo i bonis opib⁹ dirigunt. dicēte scptura puerb.xxi. Cor regl supple: qd maiori potētia videt pos se resistere eo min⁹ alij nō possunt: q: in manu dñi ꝛ quocūq͂ voluerit inclinabit illud. Et apl's. Deus est q̄ opatur i nobis velle ꝛ pficere pro bona volūtate. Cognitio vo huma na intellectiua a deo mediātib⁹ an gelis ordinat. Ea vo q̄ ad corpalia ptinēt siue sint exteriora siue interi ora i vsum hois veniētia a deo me diātib⁹ angelis ꝛ celestib⁹ corpib⁹ dispēsant Dicit em btūs Dyonisi⁹ iiij. de diuinis noi. q͂ corpa celestia sunt cause eoꝝ q̄ in h mundo fiunt nō tñ necessitatē inferētia. Et cum hō sit ordinat⁹ fm corp⁹ sub corpi bus celestib⁹. fm intellectū vo sub angelis. fm voluntatē aūt sub deo pōt cōtingere q͂ hō spreta inspirati one dei ad bonū ꝛ illumiatiōe boni angeli ducat affectiōe corpali ad ea ad q̄ influētia lumiariū celi iclināt: vt ꝛ sic tā volūtas q̄ȝ intellect⁹ ma licia ꝛ erroꝛib⁹ inuoluant. Nō ē au tē possibile hmōi erroꝛib⁹ qbus ma lefici irretiti sunt ex influētijs lumi nariū celi inuolui licet ad fundēdū sanguinē vl' furta aut latrocinia vl' etiā incōtinētias pessimas ppetra re possit qs ex illis inclinari sic eti am ad alia qdam naturalia Etiā vt Guil'. in de vniuerso dic. Q2 p expe rientiā hī si meretrix nitit plantare oliuā nō efficit fructifera q̄ tñ p ca stam plantata fructifera efficit. Et aliqs etiā medicus i sanādo. ꝛ agri cola in plantando. ꝛ miles in expu gnando aliqua ex impssione celestl corporis efficiūt q̄ alij etiā easdem artes habētes efficere nō possunt. Tercia via sumit ex reprobatiōe fa

taliū effectuū. Ubi notanduȝ q͂ fa tū esse aliquid vno modo catholice asserit. Alio modo asserere est oīno hereticū. Si em fatū estimetur esse fm estimationē quorundā gentiliū ꝛ etiam quorundā mathematicorū qui putabāt q͂ ex vi positionis sy derū causaret infallibiliter diuersi tas morū. ita q͂ talis efficeretur ne cessario maleficus vl' virtuosus in moribus quia talē eū esse causaret vis q̄ in dispositiōe siderū sub qua talis vel conceptus vel natus esset cōprehēderet. Et istam vim vocaue rūt noie fati. Sȝ qa ista opinio nō tm est falsa: immo heretica et oīno detestanda pter incōtinentia q̄ ne cessario sequerent. vt supra tactum est circa reprobationē pmi erroris. quia videlicȝ tolleret ratio meriti ꝛ demeriti: imo gratie ꝛ glie. ꝛ q͂ de⁹ maloꝝ nostroꝝ auctor eēt ꝛ plura alia. Jō fatū sic oīno refutat. qa ni hil est. fm quē acceptiōȝ etiā Gre. dic in omel. epiph. Absit a fideliuȝ cordib⁹ vt fatū eē aliqd dicāt: ꝛ licȝ h opinio videat eadē eē cū pria q̄ ē planetarioꝝ. ꝛ h pter eadē incōue niētia q̄ vtrobiq͂ cernunt. tñ sūt di uerse q̄ntū inter se diuersificantur vis siderū ꝛ influxus gnālis septeȝ planetaꝝ Si aūt estimet fatū esse fm q̄ndā dispositionē siue ordina tiōȝ cāꝝ scdaꝝ ad pducēdū effect⁹ diuinit⁹ puisos. Hoc mō fatū vere est aliqd eo q͂ prouidētia dei p cau sas medias exequit suos effectus. Jn illis vicȝ q̄ scdis cau subdunt lȝ in alijs nō vt ē creatio. aiaꝝ glifica tio: ꝛ gre collatio. Licȝ etiaȝ angeli ad gre infusionē coopari pnt intel lectū ꝛ voluntatis capacitatē illu minādo ꝛ disponendo. ꝛ sic quedaȝ

ordinatio effectuū vna et eadē dicit̄ puidentia et etiā fatū. Si eni ɔside ratur vt est i deo sic dr̄ puidētia: si aūt fm q̄ ē in causis medijs ordina tis a deo ad effectus aliq̄s pducen dos sic hz rōz fati. Et h mō Boeti⁹ loquēs de fato. iiij. de ɔso. dic. Fa tū ē reb⁹ mobilib⁹ inherēs dispositio p quā prouidētia suis q̄q3 nectit ordinib⁹. Sz tn̄ scti doctores h no mine vti recusauerūt pter eos qui illud ad vim positiōis sider retorquebāt. vñ aug. v. de ci. dei. Si pro pterea q̄sq3 res humanas fato tribu it. q2 ipam dei volūtatē vl' potestatē fatū vocat snīam teneat et linguā corrigat. Patet etiaz ex premissis tacita rñsio ad questionē an oia fa to subdāt. et an etiā maleficorū opa illi subdant. Quia si fatū dr̄ ordinatio causar secūdar ad effect⁹ diuinitus prouisoz. i. vbi deus dispo suit p causas secūdas producē effectus tales. sic inq̄ subdūt fato. i. sb dunt causis scdis. sic a deo ordina tis vt sūt influentie corpor celestium. Ea vo q̄ immediate a deo fiūt vt est creatio rerū. glorificatio substātiarū spūaliū et alia hmōi nō sb dunt. Et h est qd dicit Boeti⁹ vbi supra q̄ ea q̄ sūt pme deitati pinq̄ fatalis ordinis mobilitatē excedūt Unde maleficor opa q2 nō subsunt scdis causis cū talia pter cursuz cō munē et ordinē nature eueniūt. Jō nec fato ß causis alijs quo ad eorū originē necessario subdunt.

C Onsequēt̄ q̄ nec hmōi maleficor opa possint oriri aut causari a sbstātijs sepatis q̄ sūt motores orbiū seu corpor celestiū. cui⁹ opiniōis fuit Auicē. et sui seq̄ces hac rōe moti. q2 eni substantie ille sepate altioris sūt vtutis aia bus nr̄is et ab ipa aīa interdū cuz fuerit in sua imaginatione ad solaz quandā apprehensionē interiorem circa aliqd extrinsecū imutat̄ corp⁹ pprīū. interdū etiā alienū seu extrinsecū. vbi grā. Aliq̄s ambulās supra trabē i alto positā cadit de facili. q2 imaginat̄ casum ex timore. nō autē caderet si esset trabes illa posita super terrā vbi casum timere nō posset. Ita ad solā apprehensionē anie incalescit corp⁹ vt in cōcupiscētib⁹ vel iratis. aut etiā infrigidat̄ sicut i timētibus. pōt etiā imutari ad aliquā egritudinē puta febrē vel leprā ex forti imaginatōe et apprehēsione ad tales egritudines. et sic circa corpus pprīū et circa alienū vt illd im mutet̄ ad sanitatē vel egritudinem et h ponit cāz etiā fascinatōis de q̄ supius tactū ē. Et q2 scd'm istā positionē effectus maleficarū haberēt reduci ad motores orbiū licet non pcise ad ipa corpa celestia. Ideo vltra illa q̄ ibi tacta sūt. Dicamus ad huc q̄ talia sic ɔtigere ē impossibile. q2 cū motores orbiū sint substantie intellectuales et bone nō taz fm naturā q̄z et fm voluntatē qd patet ex ear opationib⁹ ad bonū totius vniuersi. Illa aūt creatura cui⁹ ope magice opationes fiūt. et si sit bona fm naturā non tn̄ pōt esse bona scdm volūtatem. Ideo nō pōt esse idem iudiciū de ambab⁹ substātijs. Et q̄ nō potest esse bona fm voluntatē probatur. Nā pstare patrocinium aliqbus in his q̄ sūt ɔtraria virtuti nō est alicui⁹ intellectus bñ dispositi. talia aūt fiūt i hmōi opatōi bus maleficor fiūt ei vt in scd'a pte opis patebit plima homicidia forni

cationes.puerorum et iumentorum occisiones et alia maleficia procurant vnde vtentes his artibus malefici a maleficiendo vocantur.non est ergo bene disposita secundum virtutem talis intellectualis natura cuius auxilio huiusmodi artes maleficarum innituntur.licet sit bona secundum naturam.quia habet esse et illud omnia appetunt vt cuilibet intuenti patet. Item non est intellectus bene dispositi familiarem esse sceleratis et eis patrocinium exhibere et non quibusdam virtuosis. Huius autem operibus maleficorum vtuntur homines scelerati qui a fructibus eorum cognoscuntur. Auxilio autem substantiarum orbes mouentium.in bonum quelibet creatura inclinatur a natura.licet corrumpatur per accidens sepe ergo ille substantie non possunt esse originalis causa maleficarum: Preterea intellectus bene dispositi est reducere homines in ea que sunt homini propria bona que quidem sunt bona rationis. abducere ergo ab istis et protrahere ad alia minima bona est intellectus indecenter dispositi. Per huius autem artes non adipiscuntur homines aliquem profectum in bonis rationis que sunt scientie et virtutes sed in quibusdam minimis vt sunt deprehensiones et exercitia latronum et mille nocumentorum.ergo origo non est a substantiis separatis sed ab aliqua alia virtute non bene disposita secundum virtutem. Preterea non est bene dispositus secundum intellectum qui per aliqua scelera commissa prouocatur ad auxilium alicui ferendum. Hoc autem fit in istis artibus maleficorum.nam vt patebit in executione harum fidem abnegant innocentes pueros occidunt. Substantie enim separate que sunt orbium motores: propter suam bonitatem non his maleficiis auxilium prestant. Concludendo quod huiusmodi artes sicut non possunt a corporibus celestibus ita nec ab eorum motoribus oriri. et cum necesse habent oriri ex aliqua virtute alicui creature collate et illa etiam non potest esse bona secundum voluntatem licet sit bona secundum naturam. et huiusmodi creature sint ipsi demones relinquitur quod eorum virtute huiusmodi fiant nisi fortassis adhuc obstat friuola estimatio quod ex hominum malicia concurrente super maleficorum verba comminatoria et imagines repositas ad certum locum virtute quadam stellarum sequerentur.vt verbi gratia.quando maleficus diceret imaginem aliquam reponendo faciam te cecam aut claudam et hoc eueniret. Tunc ideo eueniret quod talis a sua natiuitate ex virtute stellarum sortiretur pre ceteris hominibus talem virtutem.quantum cumque alii talia verba proferrent et essent instructi per disciplinam ad proferendum adhuc tamen efficaces in huiusmodi operibus esse non possent. Ad que singula respondendo declarabitur. Primo quod ex malicia hominum huiusmodi effectus causari non possunt. Secundo quod nec ex vocibus quorumcunque hominum concurrente quacunque constellatione etiam ad quascunque imagines.

c Primo quod non ex malicia quantacunque humana possint oriri huiusmodi maleficorum opera sic declaratur: Nam malicia hominis siue sit habitualis inquantum quis ex frequentatis actibus acquirit habitum inclinantem ad perpetrandum peccata non ex ignorantia nec infirmitate.vnde censetur peccare ex malicia. Vel sit actualis malicia que dicitur ipsa mali electio que etiam ponitur peccatum in spiritumsanctum nunquam potest circa ipsum maleficum

tantū efficere ꝙ talia opa vt sūt im mutatiões elementorum ⁊ lesiões circa corpora indifferēter hominuꝫ et iumentorum absꝫ assistentia ali cuius altioris virtutis proueniant quod declaratur pmo ex parte cau se.secundo ex parte effectus male ficialis. Nam hoc quod non potest homo efficere absꝫ malicia puta ꝑ sua naturalia imminuta.minꝰ po test per ipsa naturalia iam diminu ta. Patet cū iā sit vtꝰ actiua etiā di minuta. Sꝫ hō ꝑ pctā q̄litercūꝫ ꝑ maliciā cōmissa diminuit̄ in bonis naturalibꝰ.pbat̄ auctoritate ⁊ rō ne. Nam Dyonisius.iiij.cap̄.de di ui.nomi.dicit. Malum est effectus naturalis habitudinis.⁊ loquit̄ de malo culpe. Unde ⁊ nemo noscēs malū opatur illud.quod si operat̄ ex defectu operatur. Ratio sic. Si cut se habet bonū grē ad malū na ture ita se hꝫ malū culpe ad bonum nature.sed ꝑ gratiā diminuitur ma lum nature vt fomes qui ē inclina tio ad culpam .ergo per culpā a for tiori diminuitur bonū nature. Nec obstatur si dicatur de fascinatione que interdum procuratur ex inuul tuatione seu inspectione alicuiꝰ ve tule maliciose puerum aspicientis vnde puer immutatur ⁊ fascinatur quia sicut supra tactum est.hoc tan tummodo contingere potest circa pueros propter teneram complexi onem . Hic autē loquimur de cor porum quorumcunꝫ hominum et iumentorum ac etiam elementoruꝫ ad grandines imutationes. Si qs velit latius intelligere inspiciet do ctorem sanctum in questionibus de malo. Utrum peccatū possit corrū pere totū bonuꝫ nature ⁊c̄. Ex par te deniꝫ effectuū maleficialiū de claratur/.nā ex effectibꝰ deuenitur in cognitionē cause. Unde sicut il li effectus quo ad nos q̄ fiunt p̄ter ordinē nature create nobis note ꝑ virtutē creature nobis ignote.licet nō sint ꝓprie miracula sicut illa q̄ fi unt p̄ter ordinē totiꝰ nature create qualia s̄m potestatē opatur ille q̄ ē supra omnē ordinem totius nature create qui est deus benedictꝰ.scd̄m quā acceptionē d̄r. Tu es qui facis mirabilia magna solus.ita ⁊ male ficiales effectus dicunt̄ miraculosi inquantū fiunt ab aliqua causa no bis ignota ⁊ preter ordineꝫ nature create nobis note. Ex quibus elici tur ꝙ v̄tus corporalis hoīs ad hu iusmodi opa causanda nō se exten dere potest que semꝑ hoc habet vt causa cū suo effectu naturali nota sit naturaliter absꝫ admiratione. ⁊ ꝙ effectus maleficiales possunt ali quo modo dici miracula inquātū noticiā hūanā excedūt. patet ex se ipsis cum naturaliter nō fiunt. ptꝫ et ꝑ oēs doctores.preserti Augusti nū in li.lxxxiij.q. vbi dicit. Or ma gicis artibus fiunt miracula plerū ꝗsimilia illis miraculis que fiunt ꝑ seruos dei. Et iterū in eodem dicit. Magi faciūt miracula per priua tos contractus boni xp̄iani per pu blicam iusticiam mali xp̄iani per si gna publice iusticie que oīa sic de clarantur. Nam iusticia diuina est in toto vniuerso sicut lex publica ī ciuitate. Uirtus auteꝫ creature cu iuslibet in vniuerso se habet/vt vir tus alicuiꝰ p̄uate ꝑsone ī ciuitate. Jō boī xp̄iani ī quātū ꝑ diuā iusticiā mi racl'a faciūt dicūt̄ facē miracl'a ꝑ pu blicā iusticiā. Magꝰ āt q̄ opatur ex

pacto inito cum demone: dicit operari per priuatũ contractũ qꝛ operat per demonẽ ꝗ sua naturali ṽtute potest facere aliqd preter ordinẽ nature create nobis note ꝑ virtutẽ creature nobis ignote. ⁊ erit miraculũ quo ad nos sed nõ simpliciter qꝛ nõ potest operari pter ordinem totius nature create ⁊ ꝑ oẽs virtutes creaturarũ nobis ignotaꝝ. Sic eñi solus deus dicit facere miracula. Iuxta illud. Tu es deus ꝗ facis mirabilia magna solus. Mali autẽ xpiani faciũt ꝑ signa publice iusticie. sicut inuocando nomẽ xpi vel exhibendo aliqua sacramẽta. si cui placet inspiciat sanctũ Thomã in pma parte. q. cxi. arg. iiij. põt etiam attendere ea que in secũda pte operis. c. vj. deducent inferius. Consequẽter ꝙ nec ꝑ voces ⁊ verba concurrente virtute stellarum.

D Emũ ꝙ nec ex vocibus quorũcunqꝫ hominũ concurrente quacũqꝫ constellatiõe sup quascunqꝫ imagines. Nam cum intellectus hoĩs huius dispositionis est ꝙ eius cognitio ex rebus causat cũ intelligentẽ necesse sit fantasmata speculari. Non est eius conditio ꝙ ex sua cõceptione seu intellectuali opatione intrinseca vbi illã solaꝫ per verba exprimeret res ab extra habeat causare. aut ꝙ cõceptio intellectus expressa ꝑ verba haberẽt corpa immutare. Tales eñi hoĩes ꝗ talẽ haberent virtutẽ nõ eẽnt nobiscũ vniuꝰ speciei: sed equoce dicerent hoĩes. Preterea si dicat ꝙ illa efficiũt ꝑ verba cõcurrente virtute stellarũ a natiuitate vnde contingit ꝙ ꝑ ceteris hoibus dũ profe runt verba ꝙ ꝑ illa aliquid efficiũt cũ tamẽ alij etiã proferẽtes eadem nõ possent aliquã trãsmutationem efficere. qꝛ virtus stellaꝝ a natiuitate eis nõ deseruit. Patet ex pcedẽtibus illa esse falsa ex reprobatione triũ errorũ. planetarioꝝ. genetaliacorũ. ⁊ fatalem ordinẽ ponentium Preterea cũ verba expmunt mentis conceptuꝫ. ⁊ corpa celestia non possunt impmere intellectũ nec etiam eorũ motores nisi ꝑ se absqꝫ motione corporũ celestiũ intellectum vellent illuminare ⁊ hoc solũmodo fieret ad opa bona. qꝛ ad mala ppetranda nõ illuminat intellectus: ꝫ obumbrat qꝺ nõ est officiũ bonorũ spirituũ ꝫ maloꝝ. Idõ patet ꝙ si verba eorũ aliqd efficiũt hoc nõ est vigore alicuius corpis celestis ꝫ assistentia alicuius ṽtutis intellectiue que etiã ⁊ si sit bona ꝼm naturã nõ tñ põt esse bona scdm voluntatem inqꝫtum semꝑ ad malũ machinat. ⁊ talis erit demõ. vt supra ostensuꝫ est. Et ꝙ nec ꝑ imagines possint talia efficere qͣsi corpa celestia super ipas aliqd influerent qꝛ hmõi imagines quãtumcũqꝫ caracteribus et figuris sint insignite sunt effectus hoĩs operãtis per artẽ. Celestia autẽ corpora effectus causant naturales cuiusmodi nõ sunt effectus maleficorũ ꝗ dicunt maleficiales. vtpote in malũ creaturarũ pter consuetũ ordinẽ nature ꝓsilientes: vnde nihil ad propositũ. Preterea supra ostensum est etiam ꝙ duplices sunt imagines. astrologice ⁊ magice. ꝗ etiã ad bonũ aliquod priuatũ obtinendũ ⁊ nõ ad corruptionẽ ordinãtur. Maleficoꝝ aũt imagines sunt oĩno alterius cũ semꝑ ad nocumentũ creaturarum ⁊ ex demonũ iussu

ad aliquē locū occulte reponunt vt desup ambulātes aut dormiētes le dant vt ipse malefice fatent. vnde et ab ipsis demonibus efficiūt qcqd causant et nō ex corporū celestiū influentijs. Ad argumēta. Ad pmū dictū Augustini est intelligendū q causa deprauationis hois redit ad hois voluntatē sicut ad causā effe ctum pficientē. que pprie dicit esse causa. nō sic aūt est causa effectuz p mittentē vel disponentē vel cōciliantē aut pcipientez quib⁹ modis.s. cōciliatiue. dispositiue. et pceptiue diabolus dr causa peccati et deprauatiōis. Deus autē solūmō pmissiue qui mala pmittit pter bona. Iuxta Aug. in ench. Dyabolus aūt disponit interi⁹ suggerēdo psuasit interius et exteri⁹ acrius stimulando. Precepit aūt his q et totalit se sub diderūt vt sūt malefici qbus nō est opus interi⁹ instigari s tm exterius etc. Et p hoc etiā ad scdm q quilibz est causa sue malicie directe intelligēdo. et ad pbationes patet eadem respōsio. qr licet repugnat libero arbitrio moueri p modū precipiētis. nō aūt p modū disponētis. Ad terciū. Motus ad virtutes aut ad vicia dispositiue passūt causari ab influentijs corpor celestiū. et capitur motus p quadā naturali inclinatōne ad virtutes hūanas et vicia. opa aūt maleficorū qr excedūt cōem ordinē nature: ideo illis influētijs fb facere nō possunt. Ad quartū idem patz. qr sunt cause humanor actuū corpa celestia. s ista opa nō sunt humanit⁹ adinuēti. Ad quintū q motores orbiū possint imprimere i animas si intelligat immediate sic impmūt illuminādo ad bonū et nō ad maleficia vt supra factū est. Si aūt intelligat mediate tūc iuxta influētiā corporū celestiū imprimūt indirecte et dispositiue. Ad sextuz. hoc q demones sm certa augmēta lune hoies vexant contingit pter duo. Primo qdē ad hoc vt infamēt creaturā dei.s. lunā. vt Hiero. et Chris. dicūt. Scdo qr cum nō possint opari nisi mediātib⁹ naturalib⁹ virtutibus. vt s. dictū est. Ideo cōsiderāt corporū aptitudines ad effectus inducēdos et qr cerebrū est humidissimū oim partiū corpis vt Aresto. dicit et naturales omnes. ideo maxime subijcit opationi lune que ex sua ppietate habet mouere hūores. In cerebro aūt pficiunt vires aiales. et ideo demōes sm certa augmēta lune pturbāt hois fantasiā qn cōsiderāt cerebr ad hoc dispositū. Ad aliud q demones aduocati i certis cōstellatiōibus aduenīūt. faciūt pter duo. Primo vt hoies in hunc errorez inducāt q credunt aliqd numē esse in stellis Scdo qr cōsiderēt sm aliquas cōstellationes materiā corpalem magis esse dispositā ad effectus p quibus aduocant. Ad terciū q sicut dic Aug⁹. xxxvi. de ciui. dei Per varia genera lapidū herbar lignorū aniāliū carminū et instrumētorū musicorū demones alliciuntur nō vt aialia cibis sed vt spūs signis inquantū.s. hec eis exhibent in signū diuini honoris cuius ipi sūt cupidi. Tamē qr sepe obijcit q demones possint impediri p herbas et armonias a vexatiōe hoim vt in argumento allegat de saul p armoniā citharis. Ūn nitunt defendere q aliqui possent effectus maleficiales pducere p certas herbas et occultas

causas absq auxilio demonũ tãtũ modo ex influẽtia corporũ celestiũ que plus possũt imprimere i hmõi res corpales ad effectus corporales quã in ipos demones ad pducẽdũ hmõi effect⁹ maleficiales. Ideo latius cũ sit respondẽdũ est aduertẽdum q herbe vl' armonie nõ possũt sua naturali virtute totaliter excludere vexationez qua diabol⁹ possit hominẽ vexare si sibi permitteret a deo vel angelis bonis. possũt tamẽ illam vexationẽ mitigare ⁊ ita parua posset esse vexatio illa q possent eã penitus excludere. ꝟ hoc facerẽt nõ agendo in ipm demonez cum sit spũs sepatus in quẽ nõ põt naturaliter agere quodcũq corpus. ꝟ agẽdo in ipsum vexatũ a demone. Omnis em̃ causa limitate virtutis pducere põt effectũ intensiorẽ in materiã dispositam q̃ꝫ nõ dispositaꝫ. cui ⁊ cõsonat illud Phĩ. ij. de ania. Actus actiuorũ sunt in patiẽte pdispo sito. Demon aũt est agens limitate virtutis. ergo vexationẽ intensiorẽ facere põt dyabolus in hoie disposito ad illã vexationẽ siue ad illõ ad qõ dyabolus intendit adducere q̃ꝫ i hoie dispositionis cõtrarie. Puta dyabolus põt vexare intẽsius passione melancolica hoiem dispositum ad illã q̃ꝫ hoiem cõtrarie dispositionis. Certũ est aũt q herbe ⁊ armonie multũ possunt imutare dispositionẽ corporis. ⁊ ex ꝯñti motus sensualitatis. hoc patet de herbis cum quedã inclinãt ad leticiã quedaꝫ ad tristiciã. ⁊ sic de alijs. Hoc etiã ptꝫ de armonijs per phm. viij. Politi. vbi vult q diuerse armonie habent puocare diuersas passiões in hoie Hoc etiã refert Boetius in musica sua. Et autor de ortu scientiarũ vbi loquens de vtilitate musice dicit q valet ad curandũ vel alleuiandũ diuersas infirmitates. Et ita patẽ põt q ceteris paribus fit vexatio debilior. Nõ autez video quõ herbe vel armonie possint in homie dispositionẽ aliquã causare ꝓpter quã homo nullo mõ posset a demone vexari si tamen pmitteret. quia dyabol⁹ mouendo solũ motu locali vapores et ipsos spũs inordinato motu posset hominẽ multũ vexare. Herbe autez vel armonie nullã dispositionẽ causare possent in homine sua naturali virtute per quã ꝓhibet demon pdictam cõmotionẽ facere. Contingit tamẽ qñq q dyabolo nõ pmittitur hominẽ vexare nisi vexatione ita parua q per aliquã fortẽ dispositionez ad cõtrariũ tolleret totaliter. ⁊ tũc aliq herbe vel armonie possent corpus homis ita ad cõtrariũ disponere q illa vexatio totaliter amoueret verbi gratia. Dyabolus qñq possꝫ hominẽ vexare vexatõe tristicie ita debiliter q p aliquas herbas vel armonias que haberẽt causare dilatationẽ ⁊ diffusionẽ spirituũ qui sunt motus ꝯtrarij tristicie totaliter amoueret illa tristicia. Qꝫ aũt Aug. lib. ij. de doctri. christi. cõdemnat ligaturas ⁊ quedã alia de quibus ibi diffusius scribit hoc attribuẽs arti magice. hoc est q̃tuꝫ ad illud q nõ possunt ex sua naturali virtute. qõ patet ex hoc q dicit sic. Ad hoc genus pertinent omnes ligature atq remedia que medicorũ ꝯdemnat disciplina. In quo satis patꝫ q illa cõdemnat quantuꝫ ad vsum respectu cuius nõ habent aliquã efficaciã ex sua naturali virtute. Quantũ autez

ad illud q̄d.j. Regū cap.xvj. habet Qz saul qui vexabat a demone alleuiabat quādo dauid citharā ꝑcutiebat corā eo ⁊ ꝙ spūs malus recedebat ⁊c̄. Sciendū ꝙ bene veruꝫ est ꝙ ꝑ tactū cythare virtute naturali illius armonie alleuiabat aliquātuluꝫ afflictio saulis inquātum illa armonia aliq̄liter dulcorabat appetitum eius per auditū per quā dulcoratio nem reddebat minus aptus ad illā vexationē Sed ꝙ spūs malus recederet quando dauid cytharisabat h̄ erat ꝓpter vim crucis quod satis expresse dicit in glosa vbi sic dicitur. Erat dauid in canticis musicis eruditus diuersorū sonorū rationabilis moderatusq̄ꝫ cōcentus vnitateꝫ essentie significat que variijs modis quotidie resonat. Dauid malignuꝫ spiritū in cythara cōpescuit. nō q̄a tanta esset vis in cythara. sed in signo crucis qui in ligno crucis ⁊ cordarū extensione id est venarū gerebat que iā tūc demones effugebat.

Sequit quo ad ipsas maleficas demonibꝰ se subijcientibus. Et est sexta quo ad questionē ⁊ secundum membrum.

PRo tercia et

ānexa difficultate quo ad ipsas maleficas demonibꝰ se subijciētibus plura super moduꝫ aggrediendi huiusmodi spurcitias possunt difficultari. Primo ex parte demonis ⁊ corporis ab eo assumpti ex quo elemēto sit illud formatū. Secundo ex parte actus an semper cum infusione seminis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis ⁊ loci an potius in vno tempore q̄ꝫ in altero exerceat. Quarto an visibiliter quo ad circūstātes se agitat. Ex parte mulierū an tantūmodo ille que ex huiusmodi spurcitijs procreātur a demonibus frequētantur. Secūdo an ille que ab obstetricibus tempore partus demonibus offerunt. Tercio an remissior sit in talibus ipsa venerea delectatio. Ad que omi ad presens cuꝫ nō sit respōdendū eo ꝙ tantūmodo generalitati studemus. ⁊ in secūda parte operis illa singula ꝑ eorū opera explanātur vt patebit in quarto capitulo vbi de singulis modis fiet mentio. ideo ad secundū principale tendamus. Et primo cur in tam fragili sexu hoc genus perfidie inuenit amplius q̄ꝫ in viris. Et erit questio prima generalis quo ad cōditiōes generales mulierū. Secunda specialis cuiusmodi mulieres amplius inueniūtur sup̄stitiose ⁊ malefice. Tercia singularis q̄ ad ipsas obstetrices que oēs alias in malicia excedunt.

QVo ad primuꝫ. cur in sexu tam fragili mulierū maior multitudo maleficaruꝫ reperitur q̄ꝫ inter viros ⁊ quidē incontrariū argumēta deducere nō expedit cum ipsa experiētia preter verborū ⁊ fidedignorū testimonia talia facit credibilia. Dicamus sexū non despiciēdo in quo deus semper magna fecit fortia vt cōfūdet. ꝙ diuerse a diuersis super hec assignant rationes. Semper tamē in principali cōcordātes. vnde ⁊ pro mulerū aut samēto ipsa materia bene est p̄dicabilis affectantq̄ꝫ audire vt experientia sepe docuit dūmodo discrete ꝓponat. Nam aliq̄ doctores hāc rōneꝫ tradunt. Dicunt eñ tria esse in

rex natura. lingua. ecclesiasticus et femina q̄ mediū in bonitate aut malicia tenere nesciunt. s; vbi limites sue cōditiōis excedūt. ibi quendaȝ apicem ꝛ supremū gradū in bonitate aut malicia vendicant. In bonitate q̄dem qñ a bono regunt spiritu vñ ꝛ optima sunt. In malicia vo qñ a malo spiritu regūt vnde ꝛ pessima efficiunt. De lingua em̄ ptȝ cuȝ eius ministerio plurima regna fidei xp̄iane sunt subiugata vñ ꝛ apostolis xp̄i in igneis linguis spiritussanctus visus est. Ptȝ ꝛ in alijs sapiētibus p̄dicatoribus quotidie lingua canū vulnera ꝛ vlcera languentis lazari lingentes. Iuxta illud. Lingua canū tuoꝝ ex inimicis animas eripientes. Vñ ꝛ dux ꝛ pater p̄dicatoꝝ ordinis in figura cattuli latrantis ꝛ accensam faculā in ore gestantis p̄monstratꝰ est vt suo latratu vsq; in p̄sens habeat lupos bereticos arcere a gregibꝰ ouiū xp̄i. Patet ꝛ ex quotidiana experientia q̄ vnius viri prudentis lingua interdū infinitoꝝ hominū strages p̄pedit. ꝓpter q̄ nō immerito in eius cōmendationē Salomon ꝓuer. x. plura cecinit. In labijs sapientis inuenit sapientia. Et iteꝝ. Argentū electū lingua iusti: cor impioꝝ ꝓ nihilo. Iterū. Labia iusti erudiunt plurimos: q̄ aūt indocti sunt in cordis egestate morient. Cuiꝰ causa ibideȝ xvj. subdit. q꞉ hoīs est p̄parare animū ꝛ deū gubernare linguam. De mala vo lingua inuenies Ecci. xxviij. lingua tercia multos cōmouit ꝛ dispersit illos a gente in gentem ciuitates munitas destruxit. ꝛ domos magnatoꝝ effodit Et dicit lingua tercia coꝝ q̄ inter duas ptes cō trarias incaute vel maculose loquit De secundo. s. ecclesiasticis intellige clericos ꝛ religiosos in vtroq; sexu. Criso. sup illud. Eiecit vendentes ꝛ ementes de templo. Sicut oē bonū a sacerdotio ita omne maluȝ ab eo egredit. Hiero. i epl'a ad Nepocianū Negociatorē clericū ex inope diuitem ex ignobili gloriosum quasi quandā pestē fuge. Et beatus Bern. omel. xxiij. sup Can. loquēs de clericis dicit. Si insurgeret apertus hereticus mitteret foras ꝛ aresceret. si violentus inimicus abscon derent se forsitan ab eo boni Nunc vo quō abijcient aut quo abscōdēt se. Omnes amici ꝛ tñ oīs inimici oīs domestici ꝛ nulli pacifici oīs ꝓximi ꝛ oēs que sua sunt q̄runt. Et alibi nostri prelati facti sunt pilati. nostri pastores facti sunt tonsores. Et loquit etiā de prelatis religiosorū q̄ onera grauia inferiorībꝰ imponunt digito aūt suo minimo nō tangerent. Et Greg. in pasto. dicit. Nemo amplius in eccl'ia nocet q̄ꝫ q̄ puerse agens nomen vel ordinē sanctitatꝭ habet: delinquētē nanq; hūc redarguere nullus p̄sumit. ꝛ in exēplum culpa vehemēter extendit qñ ꝓ reuerentia ordinis peccator honorat De religiosis etiā dicit btūs Aug. ad Vincentiū donatistā Simpliciter fateor charitati vestre corā dño deo nr̄o q̄ testis est sup animaȝ meā ex quo deo seruire cepi quoniam difficile sum expertus peiores sicut ꝛ non meliores q̄ꝫ q̄ in monasterijs defecerunt aut profecerunt. De mulierū vo malicia differitur. Ecci. xxv. Non est caput nequiꝰ super caput colubri. ꝛ non est ira sup iram mulieris. Commorari leoni et

draconi pl⁹ placebit ꝗ̄ habitare cū muliere neq̄. Et inter plura que sequūtur ⁊ precedūt ibidē de muliere neq̄ cōcludit. Breuis est oīs malicia super maliciaꝫ mulieris. Hinc Chrisost. sup Matheū. xix. Nō expedit nubere. Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica. ineffugabilis pena. necessariū malū naturalis tētatio. desiderabilis calamitas. domesticū periculū. delectabile detrimētū. malū nature bono colore depicta. ergo si dimittere illā peccatū est cum oportet tenere iam vere tormentū necessariū est. vt aut dimittentes adulteria faciamus aut quotidianas pugnas habeamus. Tulli⁹ denique. ij. rhetorice dicit. Viros ad vnūquodq̄ maleficiū singule id ē plures cupiditates impellūt. mulieres ad oīa maleficia cupiditas vna ducit muliebriū eñ viciorū omniū fundamētum est auaricia. ⁊ Senec. i suis tragedijs. Aut amat aut odit mulier nihil terciū dedisse est. flere feminā est mēdacium. Duo genera lachrymaruꝫ habent in oculis feminarū. veri doloris vnū. insidiarum aliud. mulier cum sola cogitat mala cogitat. De bonis autē mulieribus tanta laus est vt etiā beatificasse viros legātur ⁊ saluasse gentes terras ⁊ vrbes. Patet de Judith Delbora ⁊ Hester. Hinc aplus. i. Chorinth. vij. Si qua mulier habet virū ⁊ hic cōsentit habitare cum illa nō dimittat viruꝫ. sanctificatus est eñ vir infidelis p mulierē fidelē. Ideo Eccl. xxvj. di. Mulieris bone beat⁹ vir numer⁹ eñ annoꝝ duplex. Multa ibi narrat laudabilissia p totū pene capitulū de excellētia bonaꝝ. Et p uer. vlti. Ve mulieri forti. q̄ oīa etiā in nouo testamēto in feminis claruerūt vt i virginib⁹ ⁊ alijs sanctis feminis que pdidas gētes ⁊ regna ab ydolatrie cultu ad xpianā religiōeꝫ deduxerūt. Si quis inspicere velit. Vinc. in spe. hysto. li. xxvj. ca. ix. de regno vngarie p gillā xpianissimā. Et de regno francoꝝ p lothildē virginē ⁊ clodoueo desponsatā inspiciat ⁊ mira inueniet. vnde quecūq̄ vituperationes legunt in cōcupiscētia carnis interptari pūt vt semp mulier p cōcupiscētia carnis intelligat. Juxta illud. Inueni amariorē morte mulieret. ⁊ bona mulier subiecta carnis cōcupiscētia. Sunt ⁊ alij alias rōnes assignantes cur in maiore multitudine repiant femine supsticiose ꝗ̄ viri ⁊ dicūt esse tres causas Prima est. q̄r prone sunt ad credendum. ⁊ q̄r pncipaliter demō querit corrūpere fidē. ideo potius eas aggredit. vnde ⁊ Eccli. xix. Qui cito credit leuis est corde ⁊ minorabit. Scda causa ē q̄r a natura pter fluxibilitateꝫ cōplexiōis faciliores sūt impressiōis ad reuelatiōes capiendas p impressionē sepatoꝝ spirituū qua cōplexiōe etiā cū bene vtuntur multū bone sunt cum male peiores sunt. Tercia causa q̄r lubricā habēt linguā. ⁊ ea q̄ mala arte sciūt eis cōparibus feminis vix celare pūt. seq̄ occulte cū vires nō habeāt p maleficia vindicare querūt faciliter. vnde Eccl. xxv. vt. s. Commorari leoni ⁊ draconi pl⁹ placebit ꝗ̄ habitare cū muliere neq̄ breuis oīs malicia sup maliciā mulieris. Itē pōt ⁊ addi illa cū fluxibiles sunt iō citi⁹ pueros demonib⁹ offerre pūt sicut ⁊ faciūt Sūt ⁊ tercij alias rōnes assignātes q̄s pdicatores caute dūt pponere ⁊

dicere. q licz in veteri testamēto scri pture vt plurimū mala loquātur d mulierib⁹ et hoc ꝓpter primā puaricatricē mulierē .s. Euā et imitatrices eius tñ ex post in nouo testamēto ꝓpter mutationē nōmis vt eua in aue. Et vt ait Hiero. Totū qd intulit mali maledictio eue. totuz abstulit bene dictio marie. Unde plurima et semp laudabilia sunt de ipsis predicātia. Sed qz adhuc modernis tpib⁹ hec pfidia āplius in mulieribus q̄ in viris inuenitur vt ipsa experiētia docet curiosius causam inuestigādo vltra pmissa dicere possumus q in omnibus viribus tā aīe q̄ corporis cuz sint defectuose nō mirū si plura maleficia in eos quos emulantur fieri procurāt. quātum eñ ad intellectū seu ad intelligēduz spiritualia alterius vident esse speciei a viris cui auctoritas et ratio cū varijs scripture exēplis alludit. Therentius ait. Mulieres ferme vt pueri leui sentētia sūt Et lactātius. iij. institutionū. Nūq̄ aliquā mulierē philosophiā sciuisse nisi temestes. Et prouer. xj. quasi describens mulierē dicit. Est circulus aureus in naribus suis. mulier pulchra et fatua. Ratio naturalis ē. qz plus carnalis viro existit vt patz in multis carnalibus spurcitijs qui etiā defectus notātur in formatiōe primi mulieris cum de costa curua formata fuit id est de costa pectoris que est torta et quasi contraria viro Ex quo defectu etiā ꝓcedit q cū sit animal imperfectū semp decipit. propter qd semp decipit. Catho instruit insidias lachrymas etc. Et illud. Dum femina plorat. virū decipe laborat. Patet in vxore Sampsonis que multū infestās eum ad declarā dum sibi ꝓbleuma ꝓpositū sodalibus ab eo expositū eis reuelauit et sic decepit. Patet et in prima muliere q ex natura minorē habent fidē cū dixit serpenti interrogāti. quare nō ederēt de omi ligno paradisi. respondit. de omni etc. ne forte moriamur in quo ostēdit se dubitare et nō fidē habere nō verba dei. que omis etiā ethymologia nois demonstrat Dicitur eñ femina a fe et min⁹. quia semp minorē habet et seruat fidez et hoc ex natura quo ad fidelitatē. licz ex gratia simul et natura fides in beatissima virgine nunq̄ defecerat cū tamē in omibus viris defecisset tēpore passiōis xpi. Mala ergo mulier ex natura cū citi⁹ in fide dubitat etiā citius fidē abnegat qd est fundamentū in maleficis. Quātum de niq̄ ad aliā potentiā anime .s. voluntatē. ex natura cū odit aliquē quem prius amauit tūc estuat per iram et impatientiā. et sicut maris estus sp bulit et currit. sic talis est tota impatiens. Alludit huic rationi auctoritas diuersa Eccli. xxv. Nō est ira su per irā mulieris. et Sene. trage. viij Nulla vis flāme tumidiq̄ venti tāta nec teli metuenda torti quāta cū cōiunx viduata tedis ardet et odit. patet in muliere que false accusauit ioseph et incarcerare fecit. qz noluit sibi in scelus ꝯsentire adulterij. Genesis. xxx. Et reuera potissima causa deseruiēs in augmentū maleficarū est dolorosum duellū inter maritatas et nō maritatas feminas et viros imo et inter ipsas feminas etiaz sctās. q̄d tūc de ceteris. Uides eñ in Geñ. quāta fuit ipatientia et inuidia sare ad agar postq̄ cōcepit. Genes. xxi. Quāta rachel ad lyā ꝓpter

filios quos nō habebat rachel Gene.xxx. Quāta anne ad fenēnam fecundā ipa sterili exñte.j. Regum.j. Quāta marie ad moysen. Numeri. xij. Vñ murmurauit ⁊ detraxit moysi ,ꝓpter qḋ est lepra ꝑcussa. Quanta marthe ad magdalenā ipsa sedēte ⁊ martha ministrante Lu.x. Vñ ⁊ Ecci.xxxvij. Tracta cuꝫ muliere de his que emulatꝰ.q̄si dicat: nō est tractandū cū ea q2 sp emulatio id ē inuidia est in ma'a muliere. Et q̄ inter se sic agitanꝰ quāto magꝭ aduersus viros. Quare etiā vt narrat Valeriꝰ Foroneꝰ rex grecoꝝ die q̄ mortuꝰ est dixit Leoncio fratri suo. ad summā felicitatē nihil mihi deesset si mihi sp vxor defuisset. Cui Leoncius: Et quō vxor obstat felicitati. Et ille. Mariti hoc oēs sciunt. Et Socrates phs interrogatꝰ si ducēda esset vxor. Respondit. Si nō capies solitudo arbitrans excipiet. h generis interiꝰ hic heres alienꝰ. Sꝫ si cepis illic ꝑpetua sollicitudo: cōquestus querularū: dotis exprobratio affiniū graue supciliuꝫ: garrula socrus lingua successor alieni matrimonij incertus liberoꝝ euentꝰ. hec dixit vt expertꝰ. Naꝫ vt ait Hiero. ꝯtra Iouinianū. Hic socrates duas habuit vxores q̄s ingenti patientia sustinēs nō potuit tñ ab eaꝝ cōtumelijs clamoribꝰ ⁊ vituperationibus liberari. Vñ quadā die ipis q̄rulātibus cōtra eū ⁊ ipse domū egressus vt eaꝝ molestias euitaret ⁊ añ domū sederet. ꝓiecerūt ille mulieres sup eū aquā immundā sup quo ipse nō ꝑturbatus q2 phs ait. Sciebaꝫ ꝙ post tonitrua pluuie sequerenꝰ. Et de quodā legiꝰ cuiꝰ vxor submersa erat in fluuio ꝙ cum quereret cadauer eius ad educendum de aqua ibat ꝑ fluuium contra aquā: ⁊ interrogatus causaꝫ cum res graues descendant infra ⁊ nō supra quare q̄reret cōtra aquam. Rñdit. Mulier ista in vita sp fuit cōtraria dictis ⁊ factis siue mādatis meis. ideo quero cōtrario modo si forte etiā mortua contrariam voluntatē vltra cōsuetū tenuisset. Et q̄dem sicut ex p̄mo defectu intelligentie abnegationē fidei faciliꝰ viris incurrūt. Ita ex secundo. s. inordinatis affectionibus ⁊ passionibus varias vindictas querunt excogitant ⁊ infligūt siue ꝑ maleficia siue alijs q̄buscunq̧ medijs. Unde non mirū tantam multitudinem maleficaꝝ in hoc genere existere. Quantum insup defectum in memoratiua potentia cum hoc sit in eis ex natura vicium nolle regi sed suos sequi impetus sine quacunq̧ pietate ad hoc studet et cuncta memorata disponit. Unde Theophrastus. Si totam domū ei cōmiseris seruiendū: ⁊ si aliq̄d tuo arbitrio reseruaueris etiā minimuꝫ vl' magnū fidem sibi adhiberi adhiberi non putabit ⁊ iurgia cōcitet ei nisi cito ꝯsuleris parat venena aruspices ⁊ ariolos cōsulit. ecce maleficia. Sꝫ quale sit dominiū mulierū audi Tulliū in paradoxa. Nūq̄d ille liber est cui mulier imperat leges imponit ꝑscribit iubet vetat qḋ ei videt nec ille imperanti aliquid negare potest vel audet. Ego istū non modo tuum ꝫ nequissimū seruorū appellandū puto lꝫ amplissima familia natus sit. Unde ⁊ Seneca in persona furiose medee. quid animo do cessas sequere felicem impetum pars ista vltiōis qua gaudes quo-

ta est ⁊c̃.vbi multa ponit ostendẽs
ꝙ mulier nõ vult regi sed suo impe
tu ꝓcedere etiã in damnũ suũ sicut
de multis legit mulieribꝰ q̃ vel ob
amorẽ vel dolorẽ.qꝛ vindictas face
re nõ potuerunt:seipasocciderunt
sicut⁊ de laodice narrat Hiero.sup
Danielẽ.q̃ existens vxoꝛ regis An
tiochi regis syrie.zelans ne plꝰama
ret beronicẽ quã etiã habebat vxo-
rẽ beronicẽ ⁊ filiũ eiꝰex dicto anti-
ocho prius fecit occidi ⁊ post seip-
sam veneno occidit. Vñ qꝛ nõ vult
regi ⁊ suo impetu ꝓcedere. Jõ Cri
so.nõ immerito dicit.O malũ omĩ
malo peiꝰ mulier mala siue illa pau
per sit siue diues. Si eñ vxoꝛ diui
tis sit nõ cessat nocte ⁊ die virũ cal
lidũ stimulare ſmonibꝰ blanda ne-
quiter ⁊ importuna violenter. Si
v̉o paupem viruꝫ hꝫ ipm quoqꝫ ad
iracundiã ⁊ rixas incitare nõ desi-
nit.Et si vidua sit ipa ꝑ semetipsaꝫ
omẽs despicit passim ⁊ ad omnem
audaciã spiritu supbie inflãmatur.
Queramꝰ inuenimꝰfere omnia mũ
di regna ꝓpter mulieres fuisse euer
sa. Primũ eñ qd̃ fuit regnũ felix.
scꝫ Troye ꝓpter raptũ vniꝰ feı̃ine
scꝫ helene destructũ est multis mi-
libꝰgrecoꝝ occisis. Regnũ iudeoꝝ
multa mala ⁊ exterminia habuit ꝓ
pter pessimã reginã iezabel⁊ filiam
eiꝰAthaliaꝫ reginã in regno iude q̃
occidi fecerat filios filij vt eo moꝛ-
tuo ipa regnaret sed vtraqꝫ occisa.
Regnũ romanoꝝ multa mala susti
nuit ꝓpt̃ Cleopatrã reginã egypti
pessimã mulierẽ.⁊ sic de alijs. Vñ ⁊
nõ miꝝ si mundꝰ iã patit̃ ob malici
am mulieꝝ. Demũ inspiciendo coꝛ
poꝛis ipiꝰ carnalia desideria. Vnd̃
innumera nocumẽta vite hũane cõ

tingunt vt merito cũ cathone vti-
ceñ.dicere possumꝰ. Si absqꝫ femi
na posset eẽ mundꝰ cõuersatio nr̃a
nõ esset absqꝫ dijs cũ reuera si muli
erũ nõ essent neq̃cie etiã tacẽdo de
maleficis adhuc ab innumeris peri
culis mundꝰ remaneret exoꝛnatus
Valeriꝰ ad Rufinũ. Chimerã muli
erẽ esse nescis ꝫ scire debes ꝙ mon
strũ illud trifoꝛme insigni venust̃
facie leonis olentis macule t̃ ventre
capꝛe virulẽte cauda vipeꝛe armet̃.
vult dicere. Qꝛ est aspectus eiꝰ pul
cer.tactus fetidꝰ.cõuersatio moꝛti-
fera. Audiamꝰ ⁊ aliã ꝓprietatem ꝑ
vocem. Nam sicut est mendax i na
tura.sic ⁊ in loquela. Nam pungit;
⁊ tñ delectat.vñ et eaꝝ vox cantui
syrenaꝝ assimilatur q̃ dulci melodia
transeuntes attrahunt ⁊ tandẽ oc-
cidunt. Occidunt q̃dem qꝛ ⁊ marsu
pia euacuant.vires auferunt.⁊ deũ
ꝑdere cogunt. Iteꝝ Valeriꝰ ad ru-
finum. Hec loquens placet delecta
tio:⁊ pungit delictuꝫ. flos veneris
rosa est. qꝛsub eius purpura multi
latitant aculei. Prouer.v. Nitidiꝰ
oleo guttur eiꝰ id est locutio: nouis
sima eius amara q̃si absinthiũ. Au
diamus ⁊ aliã in eius incessu statu
⁊ habitu ibi est vanitas vanitatuꝫ.
Nõ est hõ in mũdo q̃ tm̃ studet pla
cere deo benigno q̃tũ mulier etiaꝫ
mediocris suis vanitatibꝰ studet ho
minibꝰ placere. De quo exemplum
in vita pelagie qñ dedita mũdo dis
currebat ꝑ antiochiã oꝛnata nimis
quã sanctꝰ pater nomiꝰ noie vidẽs
flere cepit ⁊ dixit socijs ꝙ toto tpe
vite sue tantã diligentiaꝫ nunq̃ ad
hibuerat d̉o placere ⁊c̃.q̃ demũ oꝛa
tionibꝰ eiꝰ cõuersa est. Hec est de q̃
Eccle.vij.⁊ de qua iam eccl'ia lam

tat propter ingentē multitudinē maleficarum Inueniᵗ amariorē morte mulierē q̄ laqueus ē venatorum sagena cor eius. vincula sunt manus eius: q̄ placet deo fugiet illā. q aūt peccator ē capiet ab ea. Amarior ē morte id ē dyabolo. Apoc. vi. Nomē illi mors Nam lz dyabolus induxit euaʒ ad peccandū: eua tñ seduxit adam. Et sicut peccatū eue nō induxisset nobis mortē anime ⁊ corporis nisi subsecuta fuisset culpa in adam ad quā induxit eua ⁊ nō dyabolus. iō amari or morte. Iterū amarior morte. q̄a hec naturalis ⁊ interemit tm̄ corpus ꝫ peccatū a muliere inchoatū occidit aīam priuando gratia ⁊ corpus siliter in penā peccati. Iterū amarior morte. q: mors corpalis est inimicus manifestus ⁊ terribilis. ꝫ mulier inimicus blandus ⁊ occultus. Et iō amarior ⁊ periculosior laqueus iam non dicit venatorum ꝫ domonū. q: iam capiunt hoies nō solū p carnalia desideria eas videndo audiendo cū earū facies sit ventus vrens ⁊ vox serpentis sibulus. Iuxta Bernarduʒ. Verū etiā inumeros maleficiendo hoies ⁊ iumenta. Sagena dicit cor eius. i. inscrutabilis malicia q̄ in cordibus earum regnat. Et manus sūt vincula ad detinēdū vbi manū ad maleficiendū creaturā apponunt tunc dyabolo coopante h̄ efficiūt qd̄ ptendūt. Cōcludamus. Omnia p carnalē cōcupiscentiā. q̄ q: in eis est insatiabilis. Prouer. penul. Tria sunt insatiabilia ⁊c. ⁊ q̄rtū qd̄ nunq̄ dicit sufficit. s. os vulue. Vñ ⁊ cuʒ demonibus causa explende libidinis se agitant. Plura hic deduci possent: ꝫ intelligentibus satis apparet. nō mirū q plures reperiunt infecti heresi maleficorum mulieres q̄ȝ viri. Vñ et pñr heresis dicenda est. nō maleficorum ꝫ maleficaruʒ vt a potiori fiat denominatio. Et benedictus altissimus q̄ virilem spēm a tanto flagitio vsq̄ȝ in pñs sic pseruat in q̄ vtiq̄ȝ cū p nobis nasci ⁊ pati voluit: ideo ⁊ ipm priuilegiauit.

Cuiusmodi mulieres amplius inueniunt supstitiose ⁊ malefice.

Quo ad secundū cuiusmodi mulieres p̄ ceteris inueniunt supstitiose ⁊ maleficijs īfecte. Dicendū vt ex p̄cedenti questione patuit. q q: tria generalia vicia. s. infidelitas. ambitio ⁊ luxuria. p̄cipue in malis mulieribus regnare vident. Ideo ille p̄ ceteris maleficijs intendunt q̄ p̄ ceteris illis vicijs dedite sunt. Iterū q: inter illa tria vltimū amplius p̄dominat. iō q: insatiabile ⁊c. ideo ⁊ ille inter ambitiosas amplius infecte sunt: q̄ p explendis suis prauis cōcupiscentijs amplius inardescunt vt sūt adultere fornicarie ⁊ magnatorum cōcubine ⁊ hoc ex septemplici maleficio vt in bulla tangit: venereū actum ⁊ cōceptus in vtero varijs inficiēdo maleficijs. Primo mentes hominū ad inordinatū amorē ⁊c. immutando. Secundo vim generatiuā impediēdo. Tercio membra illi actui accōmoda auferendo. Quarto homines pstigiosa arte ī bestiales formas mutando. Quinto vim generatiuā quo ad femellas destruendo. Sexto aborsum pcurando. Septimo infantes demonibus offerendo absq̄ȝ alijs animalibus ⁊ terre frugibus quibus varia nocumenta inferunt. de q̄bus in sequentibus tractabitur. ꝫ ad pñs de nocumentis

hoim demus rõnes. Et primo conclusio sup eos quos maleficiunt ad amorē vel odiū inordinatuʒ ꝛ post eadem materia ꝓ maiori intelligentia sub difficultate est discutienda. ꝯclusio aūt hec est. Nā sctūs Tho. in .iiij. dist. xxxiiij. de impedimento maleficiali ptractans sicut ostendit quare ꝑmittit dyabolo a deo maior ptās maleficij sup actus venereos hominis q̄ꝫ sup alios: rationes assignāde. Ita dicere a sili oportet ꝙ he mulieres ampli⁹ īfestant q̄ hic actibus ampli⁹ deseruiunt. Dicit eñ ꝙ qꝛ corruptio pcti prima ꝑ quam hō factus ē ſu⁹ dyaboli in nos ꝑ actū generātē deuenit. Jō maleficij potestas ꝑmittit diabolo a deo in hoc actu magis q̄ꝫ in alijs: sicut etiaʒ in serpentib⁹ magis ostendit virt⁹ maleficiorꝫ vt dr̄ q̄ꝫ in alijs animalibus qꝛ ꝑ serpentē dyabol⁹ tanq̄ꝫ ꝑ suuʒ instrumentū mulierē tēptauit. Vn̄ etiā vt postea subdit. lʒ matrimonium sit opus dei tanq̄ꝫ ab eo institutum. adhuc ꝑ opa dyaboli interdaʒ destruit. Nō q̄dē ꝑ violentiā qꝛ censeret sic fortior deo Sʒ ex diuina ꝑmissione ꝓcurando impedimentū actus cōiugalis vel tpale vel ꝑpetuum. ex q̄b⁹ hoc qđ experientia docet: dicam⁹ ꝙ ꝓpt hmōi spurcicias explendas tā erga se q̄ꝫ ꝛ seculi potentes cuiuscunq̄ꝫ etiā status ꝛ cōditiōis inumera maleficia ꝑtractāt eorꝫ animos ad amorē hereū vl' phylocaptionē adeo immutādo vt nulla cōfusione aut ꝑsuasiōe ab eis desistere valeant. Ex q̄bus etiam ꝛ exterminiū fidei seu periculū intolerabile q̄tidie imminet ꝙ eorꝫ aīos immutare taliter sciunt ꝙ eis nullum nocumentum siue ꝑ se siue ab alijs fieri ꝑmittāt sicq̄ꝫ quotidie crescit Et vtinaʒ experientia nos minime edocuisset: imo ꝛ odia talia etiaʒ in sacramento matrimonij cōiunctis suscitata ꝑ maleficia ꝛ silr̄ infridationes generatiue potētie. vt nec reddit ionē nec exactionē debiti mrīmonial' locū ꝓ ꝓle habere valeant Sed qꝛ amor ꝛ odiū in aīa existunt quā etiā demon intrare nequit: ne alicui hec quasi incredibilia videantur sub questione sunt discutienda cū etiā opposita iuxta se posita magis elucescunt.

Questio: an malefice mentes hominū ad amorē vel odiū valeāt immutare. ꝛ est septima in ordine.

Queritur an demones ꝑ ipas maleficas mētes hominū ad amorem vel odium inordinatū immutare ꝛ incitare valeant. Et arguit ꝙ nō ſm premissa. Tria sunt in homine: voluntas. intellectus ꝛ corpus. Primū deus sicut habet per se regere: quia cor regis in manu dñi. ita secundū ꝑ angelum illustrare ꝛ ipm corp⁹ ꝑ influxus celestiū corporꝫ dirigere. Preterea intra corpora demones n̄ possunt esse illa immutando. ergo minus infra animā ei⁹ potentijs odiū vel amorem immitendo. Patet cōsequentia. qꝛ ex natura maioreʒ habent potestatē supra corporalia q̄ꝫ supra sp̄ualia. ꝛ q̄dem ꝙ nō possūt immutare supra patuit in plerisq̄ꝫ locis. qꝛ nullā formam substantialē vel accidentalem inducere possunt nisi adminiculo alicui⁹ alteri⁹ agentis. sicut etiam quilibet alius artifex. est etiam ad idē. c. xxvj. q. v. epi scopi. in fine. Qui credit aliquam

creaturā posse trāsmutari in meli⁹. vel in deterius nisi ab ipo oim creatore infideli et pagano deterior est. Preterea omē agēs ex ꝓposito cognoscit suū effectū. Si igit dyabolus posset mētes hominū imutare ad odiū vel amorē. posset internas cogitatiōes anime videre qđ est cōtra illud qđ i li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Dyabol⁹ internas cogitatiōes nō pōt videre. Et iterū ibidē. Nō oēs cogitatiōes nr̄e male a dyabolo excitātur. sed aliquotiens ex nr̄i arbitrij motu emergunt. Preterea amor et odiū sūt circa voluptates que radicat in aia. ergo nō pn̄t causari a dyabolo q̄cunq arte. tenet cōsequētia. qꝛ illabi aie. vt dic Aug⁹. Illi soli est possibile qui eam creauit. Preterea si dicat ꝙ pōt mouere sensitiuas interiores et sic cōsequēter volūtatē nō valet. qꝛ vis sensitiua ē dignior q̄ vis nutritiua Sꝫ dyabolus nō pōt formare actū virtutis nutritiue vt formet carnē aut os. ergo etiā nō pōt causare aliquē actū interiorū viriū anie. Sꝫ cōtra Dyabolus nō solū visibiliter ꝫ etiā inuisibiliter hoies temptare dicit. hoc āt falsum esset nisi interi⁹ circa animā et eius potētias aliqđ causare posset. Preterea Damasc. in suis sentētijs. Ois malicia et ois imūdicia a dyab'lo excogitata sūt. et dyo. iiij. c. de di. no. multitudo demonum cā omniū malorum et sibi et alijs est. Respōsio. Hic primo danda est distinctio de cā. et secūdo qualiter pōt interiores potentias anime imutare que dicunt sensitiue interiores. et sic tercio concludet ꝓpositū. Quo ad primum cōsiderādum est ꝙ causa alicuius potest aliquid dici dupliciter. Uno modo directe. Alio modo indirecte. Indirecte quidē sicut cū aliquod agēs causat aliquā dispositionē ad aliquē effectū dicit esse occasionaliter et indirecte causa illius effectus. sicut si dicat ꝙ ille q̄ secat ligna est occasio cōbustionis ipsorum et hoc modo dicere possumus ꝙ dyabolus est causa omniū peccatorum nostrorum qꝛ ipe instigauit primū hominē ad peccādum ex cui⁹ peccato ꝯsecuta est in toto genere humano quedā pronitas ad omia peccata. et sic intelligēda sunt verba Damasc. et dyo. Directe autē dicit aliqđ esse causa alicuius inquātum operat directe ad illud. et hoc modo dyabol⁹ nō est causa omis peccati. Non enī omia peccata ꝯmittunt dyabolo instigāte sed quedā ex libertate arbitrij et carnis corruptione. qꝛ vt Orig. dicit. Etiā si dyabolus non esset hoies haberēt appetitū cibi et venereorū et hmōi circa que inordinationes multe cōtingūt nisi ꝑ rationem talis appetitus refrenet. et maxime ꝓsupposita corruptiōe nature. Refrenare autē et ordinare huiusmodi appetitū subiacet li. ar. super quem etiam dyabolus minus habet potestatē. Sed quia per hanc distinctionem nō possumus discernere qualiter iterdū amor hereos seu philocaptio ꝓcurari potest. Est vlteri⁹ aduertēdū ꝙ dyabolus licet nō possit esse causa illi⁹ inordinati amoris directe cogendo homis voluntatem. potest tamē esse per modū persuadētis. Et hoc iterū dupliciter. scꝫ visibiliter et inuisibiliter. Uisibiliter sicut cum in aliqua specie hois sensibiliter apparet etiā ipis maleficis et eis sensibiliter loquit et persuadet

pctm.sicut tēptauit pmos parētes in padiso in spē serpētis. xpm in deserto in aliqua spē visibilr ei apparēs. Et qz nō est putandū q solū sic psuadeat hoiem. qz sequeret q nulla alia pctā fierēt ex instructiōe dyaboli nisi que dyabol⁹ visibiliter apparēs psuaderet. Ideo dicendū est q etiā inuisibilr instigat hoiem ad peccādū. qd qui fit dupliciter. per modū psuasiōis ꝛ p modū dispositōis. Per modū psuasiōis sicut cū pponit aliquid virtuti cognitiue vt bonū. ꝛ h pōt fieri tripliciter. qz vel pponit q̄tuz ad intellectū vel q̄tū ad sensum interiorē vel q̄tū ad sensum exteriorē. Q̄tuz ad intellectū quidē qz intellect⁹ human⁹ pōt adiuuari ab angelico intellectu bono vel aliqd cognoscēdū p modū illuminatiōis cuiusdā. vt Dyon. dicit Ratio qz sicut intelligē fm phm est quoddā pati. Ideo pōt imprimere in intellectū aliquā spēm. vñ actus intelligēdi elicit. Et si dicat q etiaz dyabol⁹ hoc facere posset sua v̄tute naturali q̄ nō est diminuta. vt patz ex pcedētib⁹. Dicēdum q nō pōt p modū illumiatiōis sed p modū persuasiōis. Rō. qz itellect⁹ hois est illius pditiōis. q q̄to magis illumiatur tāto magis cognoscit verū. ꝛ q̄to magis cognoscit vez tāto magis pōt sibi cauere a deceptione. Et qz hāc deceptionē dyabol⁹ finaliter intēdit. ideo q̄cunq ei⁹ psuasio nō pt dici illumiatio licz possit dici reuelatio inq̄tum p impssionē quandā in vires sensitiuas iteriores aut exteriores vbi visibiliter psuaderet aliqd impmeret. vñ intellectualis cogitatio psuaderet ad aliquē actū exercēdum q q̄liter fieri pōt vicz vt i vires iteriores aliqd impmere possit. Aduertendū est q qz corpal natura nata ē nāliter moueri localit a spūali. Ptz hoc in corpibus nrīs q̄ ab aniab⁹ mouent silr in corpib⁹ celestib⁹. Nō est aūt apta nata formari ab ea imediate ꝛ loqmur pcipue de formis a foris manēdo nō ab informādo vñ optet q cōcurrat aliqd corpale agēs. vt pbat in. vij. meth. Materia corpalis nālr obedit bono vel malo angelo ad motū localē q̄ stāte qz demones sic p motū localem semina colligere pñt ꝛ piūgere seu adhibere aliqbus effectib⁹ mirabilit faciēdis vt de magis pharaonis cōtigit vbi pduxerūt serpētes ꝛ vera aīalia vbi debita actiua debitis passiuis cōiungebāt. Ideo quecūq ex motu locali materie corpali accidē pñt nihil phibet p demones fieri nisi diuinit⁹ impediantur Quo itez stāte si volum⁹ intelligere quō pōt fantasiā hoīs ꝛ interiores potētias sensitiuas icitare ad apparitiōes ꝛ ipetuosos act⁹ p motuz localē. Notandū q sicut phs in li. de som. ꝛ vigil. assignat cām apparitōnis somnioz p motū localē ex eo q cū aīal dormit descēdente plurimo sanguine ad pncipiū sensitiuū simt descēdunt motus siue impssiōes relicte ex sensibiliuz motionib⁹ preteritis ꝛ que cōseruate fuerūt in spiritibus siue virtutib⁹ sensibilib⁹ interiorib⁹ que sunt fantasia seu imaginatio que idē sūt fm sctm Tho. vt patebit. Est em̄ fantasia seu imaginatio quasi thesaur⁹ quidā formaz p sensum acceptaz. Vñ cōtingit q ita mouent pncipiū apphensiuū. i. potentiā cōseruatoriā specierum q apparēt in fantasijs ita recēter ac si

tunc principiũ sensitiuũ a reb⁹ ipis exteriorib⁹ recent immutaret. Uerũ est ꝙ nõ oẽs hꝫ intelligũt. ꝫ si q̃s se occupare vellet cõsiderare haberet numerũ ⁊ officiũ sensuũ interiorũ q̃ sm Auiceñ. in li. de aïa. lꝫ dicat eẽ q̃nꝗ. s. sensum cõem. fantasiã. imaginatiuã. extimatiuã. memoriã. Tñ sm btm̃ Tho. in pma pte. q. lxxix. dicit esse quatuor tm̃ eo ꝙ potentiam imaginatiuã ⁊ fantasiam ponit vnã: timet ꝓlixitas iõ obmittit declaratio eo ꝙ etiã q: in plerisꝗ locꝭ de his ptractat: tm̃mõ hoc qd̃ dcm̃ est fantasiã esse thesaurũ formarũ ⁊ alicui videret memoratiuã esse huiusmodi. distigue. q: fantasia ẽ thesaurus seu cõseruatoriũ formarũ ꝑ sensum acceptaꝝ. memoria aũt thesaurus intẽtionũ q̃ ꝑ sensum nõ accipiunt. Quis ei videns lupũ fugit nõ ꝓpter indecentiã coloris aut figure q̃ sunt forme recepte a sensib⁹ exteriorib⁹ ⁊ reposite in fantasia. ꝫ fugit q: inimicus nature ⁊ hoc hꝫ ꝑ quandã intentionẽ ⁊ apphensionẽ extestimat ua q̃ apphendit vt nociuũ ⁊ canẽ vt amicũ. ꝫ cõseruatoriũ illarũ intentionũ est memoria. q: recipe ⁊ retinere in corpalib⁹ reducũt ad diuersa principia. nã humida bene recipiũt ⁊ male retinent. Ecõtrario aũt est de siccis. Ad ꝓpositũ hꝫ qd̃ cõtingit in dormientib⁹ de apparitionib⁹ somnioꝝ ex spirituũ. i. spẽꝝ in cõseruatorijs repositaꝝ ⁊ hꝫ ex naturali motu locali ꝓpt cõmotionẽ sanguinis ⁊ humoꝝ ad principia illa. i. ad ṽtutes sensitiuas interiores. ⁊ dicim⁹ motu locali intrĩseco in capite ⁊ in cellulis capitis. Hoc etiã pt accidere ex ꝯsilr̃ motu locali ꝑ demões ꝓcurato. ⁊ nõ tm̃ i dormientib⁹ ꝫ ⁊ in vigilantib⁹ in q̃bus demões pñt admouere ⁊ cõmouere interiores spũs ⁊ humores vt spẽs ꝯseruate in cõseruatorijs educant de thesauris ad pncipia sensitiua. i. ad ṽtutes illas imaginatiuã ⁊ fantasticã vt res aliq̃s habeat tales imaginare: ⁊ talis dicet interior tẽptatio ⁊ nõ mirũ ꝙ demon hꝫ possit sua naturali ṽtute cũ q̃libꝫ hõ ꝑ se vigilans ⁊ vsum rõnis hñs ꝑuoluntariã cõmotionẽ spẽꝝ ꝯseruatarum educere põt de suis thesauris. s. cõseruatorijs hmõi spẽs vt res aliq̃s ad suũ placitũ imaginet q̃ stante vt iam clare intelligit materia de amore hereos. Nã q: demones vt dictũ est cõmouere pñt hmõi spẽs ⁊c. faciunt ista duplr̃. Aliq̃ñ absꝗ ligamie vsus rõnis. vt de temptatiõe dictũ est ⁊ ꝑ exemplũ de volũtaria adhesiõe q̃ interdũ fit. Aliq̃ñ aũt ꝙ totaliter vsus rõis liget. ⁊ hꝫ etiã possumus exemplificare ꝑ naturales q̃sdam defect⁹ vt in freneticꝭ ⁊ ebrijs Ergo nõ mirũ ꝙ demões sic ligare pñt deo ꝑmittente vsum rõis. ⁊ tales dicunt arrepticij ⁊ inde arrepticius ab arripio arripis. q: arreptuꝫ a demone. ⁊ hoc duplr̃ vel absꝗ maleficia ⁊ maleficio: vel cum ea absꝗ maleficio. q: vt phs in prefato lib. dicit ꝙ aliquis in passiõe existens a modica silr̃itudie mouet. sic amãs ex modica silr̃itudie amati ⁊ sic etiã odiũ habenti. Ideo demones q̃ ꝑ actus hoim experiunt: q̃bus passionib⁹ magis subdunt illos ad huiusmodi amorem vel odiũ inordinatum instigãt: eo forti⁹ in eoꝝ imaginationem ⁊ efficatius imprimendo hoc qd̃ intendunt quanto etiam id facilius pñt. Facilius aũt possunt

quando etiā amans facilius speciez reseruatā ad pncipiū sensitiuū.id ē imaginatiōnē educit.ꝛ in ei⁹cogitatiōe delectabili⁹ moraꝫ.Cū maleficio do qñ talia p maleficas ꝛ ad maleficarū instantiā ꝓpter pactū initū cū eis ꝓcurat.de qb⁹ enumerare ꝑ multitudine tam in spūalib⁹ q̄ȝ secularib⁹ nō est possibile. Quot eñ ad ulteri pulcerrimas vxores dimittētes in fetidissimas alias inardescūt Nouim⁹ vetulā tres successiue abbates vt publica oim fratrū fama i illo monasterio etiā in hodiernū diem refert nō solum in his maleficiasse ƺ ꝛ interemisse:ꝛ quartū iaȝ simili mō dementasse qđ ꝛ ipsa publica voce fateꝫ nec feretur dicere feci ꝛ facio:nec desistere a meo amore poterunt:qꝛ tantū de meis stercorib⁹ comederūt q̄ȝtitatē p extensum brachiū demōstrando. Fateor aūt qꝛ nobis nō aderat vlciscendi ꝛ inq̄rendi sup eaȝ facultas:iō adhuc supest.Et qꝛ dictū fuit in principio distinctiōis ꝙ inuisibiliter instigaꝫ dyabol⁹ hoīem ad peccandū nō solū p modū ꝑsuasiōis vt dictū ē: immo etiā p modū dispositiōis.lȝ non deseruit ad ꝓpositū tñ sic declaraꝫ. Per ꝯsiꝫem ei admonitionē spirituū ꝛ humoꝝ facit aliquos magis dispositos ad irascēdū vł ꝯcupiscēdū:vł ad aliq̄d hmōi. Manifestuȝ ē eñ ꝙ corpe aliq̄liꝫ disposito ē hō magis ꝓnus ad cōcupiscētiā ꝛ iraȝ ꝛ hmōi passiōes: qb⁹ insurgentib⁹ hō disponiꝫ ad cōsensum. Sȝ qꝛ ꝑcedentia difficile est ꝑdicare: iō facilioꝛi mō ꝓ ppłi auisamento sunꝫ declaranda.ꝛ qb⁹ remedijs possint tales maleficiati liberari tractaꝫ in tercia parte.

Mod⁹ ꝓponēdi ꝑmissa de amore hereos in sermonib⁹ad ppłm.

Predicator de supradictis sic mouet questiōȝ. An catholicū sit asserere ꝙ malefice valeāt ad amorē alienarū feminarū inordinatū mentes hoim immutare ꝛ eoꝝ corda sic succendere vt nulla cōfusiōe plagis verbis aut factis ad desistendū valeant cogi:ꝛ siłr ad odiū inter matrimonialiꝫ cōiunctos incitare:vt nec redditōnis nec exactiōis debiti matrimoniał locū ꝓ ꝓle hr̄e valeāt.q̄nimo interdū eos optet currere ad amasias in tempeste noctis silentio per multa terraꝝ spacia.Sup q̄ si voluerit argumenta aliqua ex precedenti q̄sti one sumat.si nō.dicat tm̄mō ꝙ q̄stiones iste patiunꝫ difficultates ꝓpter amorē ꝛ odiū:q̄ cū fundanꝫ in voluntate q̄ in suo actu sp libera ē: nec cogi pōt p aliquā creaturā nisi a deo q̄ eam regere pōt.vñ nec demon vel malefica ei⁹ v̄tute ad amorē vel odiū voluntatē cogere videꝫ Item qꝛ volūtas sicut ꝛ intellect⁹ subiectiue existūt i aīa ꝛ illabi aīe illi soli ē possibile q̄ eā creauit. iō difficultatē patiꝫ q̄stio q̄ ad veritates enucliādas in suis ꝑtib⁹.his tñ nō obstātib⁹ dicendū est ꝑmo sup phılocaptionē ꝛ odiū.scđo sup maleficiū generatiue potētie. De ꝑmo ꝙ lȝ in intellectū ꝛ voluntatē hoīs immediate demon neq̄at opari.tñ ſm oēs doctores theologos in. ij.sen. de v̄tute demōis i opando i corp⁹ ꝛ i potētias corpis siue corpi alligatas siue sint sensus iterioꝛei siue exterioꝛes ꝑmittēte dō agēvalēt.Hoc ꝓbaꝫ aucte ꝛ rōe ex ꝑcedenti q̄stione si placet inueniet.si nō.dicat au

ctoritatē ⁊ rōnē. Job.ij. Demoni di xit de⁹. Ecce in manu tua.i.in ptā te est. Job. ⁊ h̄ erat q̄ ad corpus. qd̄ ptz. q̄ in aiam noluit dare. vn̄ dixit Verūtn̄ aiam ei⁹ serua.i.illesam ser ua. Ratio q̄ em̄ dedit in corp⁹ de dit etiā sup om̄s potentias corpi al ligatas. vt sūt q̄nq̄ exteriores ⁊ q̄t tuor interiores.s.sensus cōis. fan tasia siue imaginatiua. estimatiua ⁊ memoratiua si nō pōt aliter decla rari dect de porcis ⁊ ouib⁹ exemplū vbi porci p memoratiuā redire sci unt: ⁊ oues lupū ⁊ canē discernunt ex naturali imaginatione. vnū tan q̄ inimicū. alter tāq̄ amicū sue na ture. Cōseq̄nt cū ois nostra cogni tio intellectiua ortū hz a sensu. cum intelligentē iux p̄hm in.ij. de ania. necesse sit fantasmata speculari Jō sicut demon pōt interiorē fantasiā immutare: sic etiā intellectū obte nebrare. Et h̄ quidē nō erit imedia te agere in aiam: s̄ mediantib⁹ fan tasmatib⁹ Jtē q̄ nihil amat nisi co gnitū. dent exēpla ad placitū d̄ au ro qd̄ amat auar⁹: q̄ intelligit eius virtutē ⁊c. Jō obtenebrato intelle ctu obtenebrat ⁊ voluntas in suis affectiōib⁹. Hec aūt pōt facere de mon ⁊ absq̄ malefica ⁊ cū malefica immo ⁊ accidere pn̄t ex sola incau tela oculo ⁊ de singulis tradem⁹ exempla. Nā vt Jac.j. d̄r. Vnusq̄sq̄ temptat a cōcupiscētia sua abstra ct⁹ ⁊ illect⁹. Deinde cōcupiscentia cū cōcepit parit pctm̄. pctm̄ vo cū ↄsūmatū fuerit generat mortē. Sic sichem cū vidisset dinam exeuntem ad videndū mulieris regionis ada mauit eā ⁊ rapuit ⁊ dormiuit cū ea ⁊ cōglutinata est anima ei⁹ cum ea Gen.xxxiiij. ⁊ s̄m glo. Infirme aie

sic accidit qn̄ postpositis ꝓpriis vt Dina aliena negocia curat seducit cōsuetudine ⁊ fit vna vnitate sensus cū illicitis. De secūdo q̄ etiā absq̄ maleficis orlat interdū ex tēptatio ne demonū principaliter sic decla rat. Nam amon sororē suā thamar speciosissimā adamauit ⁊ depierat ī ea valde ita vt ꝓpter ei⁹ amorē egro taret.ij. Reg.xiij. Nō em̄ intantum facin⁹ stupri q̄s ꝓsiliret nisi in toto corrupt⁹ ⁊ a dyabolo grauit tēpta tus. Vn̄ glo. ibidē. Hoc monet nos ⁊ iō de⁹ pmisit vt sp caute agamus ne vicia in nobis dn̄ent ⁊ princeps pcti q̄ falsam pacē piclitantib⁹ spō det: nos patos inueniens improui se trucidet. De hoc secundo genere amoris refert⁹ est liber sctō patrū q̄ refert q̄ lz oēm tēptationē carna lis cōcupiscentie sibi subtraxissent tn̄ vltra q̄ credi pōt temptabant ali quotiēs amore mulierum. Vn̄ ⁊.ij. Cor.xij. apl's dicit. Dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane q̄ me colaphizet. vbi glo. Temptan do p libidinē dat⁹ est mihi. Tēpta tio aūt cui nō consentit nō est pec catū s̄ materia exercende virtutis. ⁊ h̄ intelligit de tēptatiōe q̄ ab ho ste nō a carne q̄ sp est ad min⁹ pctm̄ veniale etiā si ei nō cōsentiat. Po terit p̄dicator aliqua exēpla dedu cere si placuerit. De tercio q̄ amor hereos ꝓueniat ex maleficiis demo nū discussū est supra ⁊ de hac loqu mur tēptatiōe. Et si q̄s diceret quō posset discerni q̄ n̄ ex dyabolo s̄ so lum ex maleficio talis amor inordi nat⁹ ꝓcedit. Dicendū q̄ ex multis Primo si taliter temptat⁹ pulcrā ⁊ honestā habeat vxorē ⁊ oppositum cōstat de altera ⁊c. Scd̄o si iudiciū

rationis oino ligat q nullis plagis seu verbis aut factis aut etiã confusionibus ad desistendũ ab ea iduci valeat. Et tercio potissime qñ se cõtinere nõ potest qn interdũ inopinate se etiã p longũ spaciũ non obstante asperitate itineris put ex taliũ confessione quisq sentire põt se trãsferre habeãt siue de die siue de nocte. Naz sicut dicit Chris. super Math. xx. de asina quã xps equitauit. q cũ demõ volũtatẽ hois pctõ possidz quasi ad libitũ trahit q placet. exemplũz dans de naui in mari pdito gubernaculo que ad libitũ vẽti pijcit. z sicut q equo potẽter insidet z rex tyrãni habẽs possessionez Quarto discernit in eo q inopinate z subito vehunt z imutant interdũ vt nihil eis obstare possit. Elicit etiã ex ipius psone infamia. z añq ad vlteriorẽ qõnẽ de maleficijs circa potẽtiã generatiuã pcedamus q etiã annexa est. pmo soluẽda sũt argumenta.

Sequunt solutiões argumẽtoz.

D argumẽta autẽ rñdendo.

a Ad primũ q voluntas hois regat a deo sicut intellectus ab angelo bono. ptz solutio. Intellectus eñ sicut tñmodo illustratur ab angelo bono ad cognitionẽ veri vñ sequit amor boni. qz verũ z ens conuertunt. ita etiã intellect⁹ põt a malo obtenebrari in cognitõz veri apparẽtis. z hoc p ɔfusionẽ spẽruz principijs sensitiuis. i. virtutibus z potẽtijs sensitiuis interiorib⁹ repre sentatis. vñ sequit amor inordinat⁹ apparẽtis boni puta corpalis delectatiõis quã etiã tales qrũt. Ad secundũ argumẽtuz q intra corpa nõ pñt esse illa imutãdo. partim est verum ptim nõ. z hoc q ad triplicẽ immutationẽ. Nõ eñ possunt illa immutare qtum ad eductionẽ alicui⁹ forme siue substãtialis siue accidentalis que etiã poti⁹ dicenda est productio q imutatio sine adminiculo alteri⁹ agentis aut etiã sine diuina pmissiõe. Si aũt loquamur de imutatiõe qualificatiua vt de sanitate z infirmitate. sic vt ex pcedentib⁹ ptz pñt varias infirmitates etiã vsq ad ligamẽ rõnis imittere. z sic odiuz z amorẽ inordinatũ procurare. Põt etiã addi tercia imutatio que fit qñ angel⁹ bon⁹ vel malus illabit corpi sicut dicim⁹ q de⁹ tñmodo illabit aie. i. essentie aie. Sed vbi dicim⁹ q angel⁹ illabit corpi pcipue mal⁹ vt in obsessis ibi nõ illabit infra termĩnos essentie corpis. qz sic ille solum modo q dat esse. s. deus creator illabi põt z cõtinet tanq q habet itrinsecã operationẽ aie. Dicit tamẽ illabi corpori qñ aliqd opatur circa corpus qz ibi est vbi operatur. vt dicit Dam. z tũc opatur infra terminos corpalis qtitatis z infra terminos essentie corporis. vñ elicit q corp⁹ habet termios duplicis rõnis qtitatis z essentie. Et ẽ distinctio sicut inter suppositũ z naturã. Vñ sicut corpori illabi pñt ita z potẽtijs affixis organis coporalib⁹ z p ɔñs pñt impressiões facere i potẽtias vñ p accidẽs talis opatio z impssio resultat in intellectũ cũ ei⁹ obiectum sit fantasma sic color visus vt dr in. iij de aia. z ɔñr p accidẽs vsq ad volũtatẽ qz volũtas suũ obiectũ recipit ab itellectu sub rõe boni fm q itellect⁹ apphendit aliqd in rõne boni veri z apparẽtis. Ad terciũ argumẽtũ cogñscere cogitationes cordis est

dupliciter. vel in suo effectu. vel vt sunt in intellectu. Primo mō nō solū angel⁹ ꝟ etiā hō ꝯgnoscē pt. lȝ angel⁹ subtili⁹ vt patebit. Nā interdū cogitatio cognoscit̄ nō solum ꝑ actū exteriorē. sed etiā per imutationeȝ vultus. ꝛ etiā medici aliq̄s affectiones animi ꝑ pulsum cognoscere pn̄t. Vn̄ Aug⁹. in lib. de diuinatione demonū dicit. ꝙ aliqn̄ hoim dispositiones nō soluȝ voce ꝓlatas. sed etiā cogitatōe cōceptas. cum signa quedā ex animo exprimūtur i corpe tota facilitate ꝑdiscūt. Quis in libro retractationū h̄ dicat non esse asserendū. quō hoc fiat estimo ꝙ retractat. Si q̄s diceret euȝ sensisse. ꝙ cogitationes demon ꝯgnosceret in intellectu. Alio modo pn̄t cognosci cogitationes ꝓut sunt in intellectu. ꝛ affectiones ꝓut sunt i volūtate. ꝛ sic sol⁹ deus cogitationes cordiū. ꝛ affectiones volūtatū cognoscē potest. Cui⁹ rō est. q᷑ volūtas creature rōnalis soli deo subiacet. ꝛ ipe in eam sol⁹ opari pōt. qui ē principale ei⁹ obiectum. ꝛ vltim⁹ finis. Et ideo ea q̄ in voluntate sunt. vel ex volūtate sola dependēt. soli deo sunt nota. Manifestū est aūt. ꝙ ex sola volūtate depēdet ꝙ actu aliq̄s aliq̄ ꝯsideret. q᷑ cum aliq̄s habet habitū sciētie. vel species intelligibiles in eo existentes vtit̄ eis cum vult. Probat̄ etiaȝ ex his q̄ dicta sunt. q᷑ angel⁹ nō pōt illabi aīe. ergo nō pt̄ ꝑ naturā videre ea q̄ sunt in aīa. ꝛ ꝙ̄diu sunt i intimo aīe. Vn̄ qn̄ arguit. Demō nō pt̄ vidē cogitationes cordiū. ergo nō pōt corda seu mentes hoim ad amorē vel odiuȝ incitare. Dī ꝙ sic ꝯgnoscit scȝ ꝑ effect⁹ ꝛ subtiliori mō ꝙ̄ hō. ita etiā subtiliori mō pōt imutare ad odiū vel amorē. ꝯmouēdo fantasmata ꝛ intellectū obtenebrādo. Est etiā aliq̄d timorosis ꝯscientijs ꝛ ꝟtuosis ꝓ eoꝝ ꝯsolatiōe aduertēdū. ꝙ imutatio sensibilis exterior ꝛ corpalis q̄ cōcomitat̄ cogitatōes hoīs qn̄ꝙ̄ est ita ꝯtilis ꝛ indeterminata. ꝙ diabol⁹ ꝑ eam i certam cognitōem cogitatōis venire non potest. ꝑsertim qn̄ studijs aut bonis operib⁹ vacant interpellati ꝛ tales tunc in somnis plus vexat. expientia hec docet. Qn̄ꝙ̄ ē ita fortis ꝛ determīata. ꝙ ꝑ illā pōt ꝯgnoscere cogitatōeȝ ꝙ̄tū ad spēm. vt ꝙ cogitat de inuidia vel de luxuria. ꝟ an ꝑ eaȝ possit certitudinalit̄ ꝯgnoscere ꝙ̄tum ad oēs circūstātias. vt vicȝ sup talem vel talem. sub dubio dimittamus. sicut ꝛ reperim⁹. nisi ꝙ veꝝ est ꝙ tales circūstantias ex actib⁹ postmodū cognoscere pōt. Ad quartū ptȝ ꝙ licet illabi anime tm̄ cōueniat deo. tn̄ illabi corpi ꝛ ꝑ ꝯsequēs potētijs affixis corpi modo supra tacto. h̄ pōt ꝯuenire angelo siue bono siue malo. Vn̄ amor ꝛ odium in tali hoīe causari possunt Ad illud ꝙ virtus sensitiua sit dignior ꝙ̄ nutritiua q̄ tn̄ nō pōt imutari ab eo. Dicēdū ꝙ imo sup vim nutritiuā etiam posset. ita vt aliq̄d citius vel tardi⁹ dirigetur in os vel in carnē. sed ad illud nō coopatur sicut ad impedīēdū vel agitādū vt res sensitiuas interiores vel exteriores. ꝛ hoc ꝓpter suū lucrū qd̄ ex sensuū deceptōe et intellect⁹ illusione plurimū ꝓcurat.

Questio octaua. An generatiuā potētiā seu actū venereū malefice impedire pn̄t. quod maleficium in

bulla continet.

Secūdo eadez veritas.s.q adultē fornicarie rc.ampli⁹ existūt maleficē.ondit p impedimētū maleficiale sup actū generatiue potētie.r vt vitas magl elucescat.arguit pri mo.q nō sit possibile.qr si tale maleficiū essz possibile.posset etiā maritatis ꝯtingē.qd si ꝯcedit tūc cum mr̄imoniū sit op⁹ dei.r maleficiuz op⁹ diaboli.forti⁹ erit op⁹ diaboli ope dei.Si vo ꝯcedit.q tm̄ in nō fornicarijs r nō maritatl.tūc redibit opinio q maleficiū nihil sit in re.ß tm̄ in opiniōe hoim cui⁹ oppositū in pma.q.tactuz ē.aut dabit rō cur istis r nō illis ꝯtingē pñt.r cū non videt sbesse alia rō.nisi qr op⁹ dei mr̄imoniū existit.Et illa rō fin theologos nō ꝯcludit.vtz in.iiij.dist.xxxiiij.de impedimēto maleficiali.manet adhuc argumētū.q op⁹ diaboli erit forti⁹ ope dei.r cū hoc sit ꝯueniēs asserē.g etiā incōueniens est asserē p maleficiū posse īpediri actū venereū.Itez diabol⁹ non pt īpedire act⁹ aliaꝝ viriū naturaliūz vt comedēdi.ābulandi.erigēdi.qd videt eē veꝝ ex eo qr interimē possent totū m̄r m.Preterea.cū actus venere⁹ eq̄lit se hz ad oēm mulierē si īpedit.īpedit etiā ad oēm mulierē.ß h est falsuz.g r pmū.Qz falsuz sit docet expientia.cū tales qui dicūt se maleficiatos sunt potētes ad alias.lz nō ad illas q̄s ꝯgnoscē nō pt.qr vicz nō vult.vn̄ nihil pt in re In ꝯriū r p vitate ē.c.Si p sortiarias.xxxiij.q.viij.Itez oim theologoꝝ r canonistaꝝ snia vbi tractāt de maleficiali īpedimēto mr̄imonij Itez ratio alludit cū maior sit ptās demōis q̄z hois.r homo impedire potest potentiam generatiuā siue p herbas frigidissimas.siue p alia impedimēta rc.vt q̄sq3 imagiari pt ergo r demon q̄ acutioris scie existit h facē pampli⁹ pt.Rñsio ex duobus q̄ supra tacta sunt vitas satis patē pt.lz mod⁹ impediēdi non sit speculatiue declarat⁹.Nā tactuz ē.q maleficiū nō est solū in opiniōe hoim q̄si nihil in re.imo effect⁹ innūeri maleficiales accidē pñt vere r realit deo pmittēte.Ostēsuz ē etiam q deus ampli⁹ pmtttit sup vim generatiuā ꝓpter maiorē ei⁹ corruptionē q̄z sup alios actus hūanos.Sed de mō q̄ tale impedimētū ꝓcurat est aduertēdū.q non ꝓcurat solū circa vim generatiuā.ß etiam circa vim imaginatiuā seu fantasiā Et sup h notat Pe.de palu.in suo iiij.di.xxxiiij q̄nq3 modos.Dic enī q qr demon ex h q est spūs hz ptātem sup creaturā corpalez ad motū localē ꝓhibendū vel faciēdū.Iđo pt corpa impedire ne sibi appropiquant directe vl' indirecte interponēdo se q̄nq3 in corpe assumpto.sic accidit sponso q̄ despōsauerat idolum.r nihilomin⁹ ꝯtraxerat cuz iuuencula.nec ꝓpter h poterat eā cognoscē.Scđo mō hoiez inflāmare ad actū illū vel etiā refrigerare ab actu illo adhibēdo occulte vtutes reꝝ q̄s optime nouit ad h validas.Tertio mō turbādo estimationē r imaginationē qua reddit mulierez exosaz.qr pt vt dictū est i imaginationē impmē.Quarto repmēdo directe rigorē mēbri fructificatōi cōgruēti.sicut etiā motū localē repmere pt.Quito ꝓhibēdo missionē

spirituū ad mēbra in qbus ē ṽtus
motiua q̄si intercludēdo vias semi
nis ne ad vasa generatiōis descen
dat vel ne ab eis recedat. vel ne ex-
cidat vł emittat ꝛ mł'tis alijs mōis
Et sbdit h̄ qd̄ supra actū ē ab alijs
doctorib⁹ ɔcordando dicēs. Plus
enī pmittit de⁹ sup hūc actū p quē
primū pctm̄ diffundit q̄ꝫ sup alios
actus hūanos. sic ꝛ sup serpētes q̄
magis incātationib⁹ deseruiūt q̄ꝫ
alia aīalia. ꝛ post pauca dicit. Idē
etiā de muliere est. qꝛ pōt imagina
tionē ei⁹ sic demētare vt exosuꝫ ha
beat virū. ꝙ p toto mūdo nō pmit
tit se cognosci. Post vult dare rō-
nem q̄re plus maleficiunt viri cir-
ca taleꝫ actū q̄ꝫ mulieres. ꝛ dicit ꝙ
quia tale impedimētuꝫ fit interduꝫ
p obstrusionē vasis. vel etiā p mo-
tū localē reprimēdo rigorē mēbri.
que potius ꝛ facilius in viris ɔtin
gere pn̄t. ideo plures viri maleficiā
tur q̄ꝫ mulieres. Posset etiā qs di-
cere ꝙ ideo qꝛ plures mł'ieres sup
stitiose sunt q̄ꝫ viri. ꝛ poti⁹ allicere
cupiūt viros q̄ꝫ mulieres. vel etiaꝫ
in despectū h̄ faciūt mulieres ɔiū-
cte vt vtrobiq̄ꝫ faciāt occasionē ad-
ulterādi dū vir alias cognoscē pōt
ꝛ n̄ ꝓpriā ꝛ silr̄ vxor etiā alios hēat
q̄rere amatores. Addit etiā ꝙ deus
pmittit ampli⁹ seuire in pctōres q̄ꝫ
in iustos. Vn̄ angel⁹ dixit Thobie
In illos q̄ libidini vacāt accipit de
moniū ptātem. licet etiā aliq̄n̄ i iu-
stos sic i Iob. ꜩ nō circa vim gene
ratiuā ꝓpter q̄ debēt facere ɔfessio
nes ꝛ alia bona ne ferro manēte in
vulnere frustra sit medicinā appo-
nere. hec Pe. ꜩ de āmotione talis
effectus patebit in tertia pte opis.
Incidentaliter aliqua dubia de-
clarantur.

Incidētaliter ṽo. si querit
Quare actus ille aliq̄n̄ im-
pedit respectu vni⁹ mulie-
ris ꝛ non respectu alterius. R̄n̄sio
fm̄ Bonauen̄. hec est vel qꝛ sortile
gus seu malefica ad hoc respectuꝫ
ꝑsone determinate diabolū immu
tauit. vel qꝛ deus respectu persone
cuiuslibet īpedire non pmittit. Oc
cultum enī dei iudiciū hic latet. vt
patet in vxore Thobie. Et addit. si
querit q̄uo dyabolus hoc facit. Di
cendū ꝙ impedit generatiuā non
impedimento extrinseco ledendo
organuꝫ ꜩ extrinseco impediendo
vsum. Vn̄ quia est impedimētū ar
tificiale non naturale. ideo pōt im-
pedire ad vnaꝫ qd̄ nō ad alias. vel
tollendo excitationē ɔcupiscentie
ad illam ꝛ nō aduersus aliaꝫ ꝛ hoc
p virtutē ꝓpriā vel herbā vel lapi-
dem vel p aliquā naturā occultam.
Et hec ɔueniūt cum dictis Pe. de
palude. Preterea cuꝫ impotētia ta
lis actus beneq̄ꝫ ex frigiditate na-
ture seu naturali defectu cōtingit.
Si queritur q̄uo pōt discerni ꝙ ex
malificio vel nō malificio ɔtigerit.
Rn̄dit Hostien̄. in sūma. licet hoc
non sit p̄dicāduꝫ publice qn̄ virga
nullaten⁹ mouet ꝛ nūq̄ꝫ potuit co-
gnoscere hoc est signū frigiditatis.
ꜩ qn̄ mouet ꝛ erigit pficere aūt nō
potest est signū maleficij. Notan-
dum insup ꝙ non solum fit malefi-
ciū ne quis actum illū exercere va
leat. ꜩ etiam aliquādo fit ne mulier
ɔcipiat vel vt abortum faciat. Sed
nota fꝫ canonū sanctiōes. ꝙ qcūq̄ꝫ
ꝓpter vindicte libibidinē explēdā.
vel ꝓpt odiū aliqd fecerit viro vel
mł'ieri ꝓpt qd̄ nō posset gn̄are vel

cõcipe reputat homicida. ex̄ de homic. si aliqs. Et nota q̄ cõit loquit .c. de amatorib⁹ seculi q̄ suis amasijs p̄ pocula ne ɔfusionē incurrāt talia ꝓcurāt. vel etiā p̄ certas herbas naturā nimiū īfrigidātes absq̄ auxilio demonū. vñ penitētes sicut homicide sunt puniēdi. Malefice aūt p̄ maleficia talia ꝓcurātes sunt f̄m leges vltimo supplicio puniēde vt supra in p̄ma q̄stiōe tactū est. Et ꝑ solutione argumētoꝝ vbi difficultat an mr̄imonialiter ɔiunctis talia ɔtingere possint. Est vlterius aduertēduꝫ q̄ licet ex his que tacta sunt nō pateat sup̄ h̄ veritas tñ vere τ realiter illis in mr̄imonio sicut τ ex̄ ɔtingere pñt. Et prudēs lector qui copiā libroꝝ habet inueniet tā apud theologos q̄ȝ canonistas p̄cipue. ex̄. τ in materia de frigid. τ maleficiatis τ in. iiij. distinc. .xxxiiij. mutuo ɔcordātes. τ duos errores reprobātes. p̄sertim circa mr̄imonialiter ɔiūctos q̄ sentire videbant q̄ tale maleficiū non posset ɔtingere inter mr̄imonialiter ɔiūctos motis illis rōnib⁹ q̄ dyabol⁹ nō posset opa dei destruere. Et primus error q̄ ab eis reprobat ē ɔtra illos q̄ dicebāt maleficiū nihil esse in mūdo. ȝ tantū esset in opinione hominū qui ex ignorātia causaruꝫ occultaꝝ et quas etiā nullus hoīm scire potest aliquos effectus naturales maleficijs imputabant. quasi illos efficerēt nō occulte cause sed demones per se vel maleficos. Et h̄ error licet ab oībus alijs doctorib⁹ sub simplici falsitate reprobat tñ a sctō Tho. acrius ipugnat vbi ipm tanq̄ȝ heresim ɔdēnat dicēs. q̄ hic error ex radice infidelitat ꝓcedit Et q̄ infidelitas in xp̄iano heresis dicit. iō tales vt heretici merito sūt suspecti. De qua tamē materia etiā in prima q̄stione tactū est. licet ibi nō talit sit declaratū. Nā si q̄s alia dicta doctoris sancti in alijs locis ɔsiderat. rōnes inuenit q̄re asserit talem errorē ex radice infidelitatis ꝓcedere. Nam in q̄stionib⁹ de malo vbi tractat de demonib⁹ τ in. q. .j. an demones habeāt corpa naturaliter sibi vnita. Inter alia q̄ ibi recitant mētio de illis q̄ singulos effectus ad v̄tutes celestiū corpoꝝ quibus τ subesse dicebāt occultas causas effectuum inferioꝝ dicens. Considerānduꝫ est q̄ paripatetici arestotilis sectatores nō posuerūt demones esse. ȝ ea q̄ attribuunt demonibus dicebāt ꝓuenire ex virtute celestiū corpoꝝ τ aliaꝝ naturalium rerū. Vñ Aug. dicit. x. de ciui. dei. porphirio visum fuisse q̄ herbis τ lapidibus τ aīantibus ac sonis certis τ vocibus ac figurationibus atq̄ figmētis q̄busdaꝫ etiā obseruatis in celi ɔuersione motibus syderū fabricari in terra ab hoībus potestates syderuꝫ idoneas varijs effectibus exequēdas. Ex q̄bus apparet error q̄ oīa reducebant in causas occultas syderū τ demones tm̄modo fabricarent ex opinione hominū. Sed q̄ hec positio sit falsa manifeste ꝓbat sctūs Thomas. ex hoc ibidē. q̄ repiunt aliq̄ opatōnes demonū q̄ nullo modo pñt ex aliq̄ naturali causa procedere. puta q̄ aliq̄s obsessus a demone loq̄tur linguaꝫ ignotam. et multa alia inueniunt opera demonuꝫ tam in arreptitijs q̄ȝ nigromāticis artib⁹ q̄ nullo mō pñt nisi ex aliq̄ intelle-

ctu procedere. ad min⁹ bona s̄m naturā. licet mala s̄m volūtatē. Et iō coacti fuerūt propter incōuenientia tacta alij phī ponere demones eē licet post in varios errores incide rūt alijs putātib⁹ aīas hoīm a corporib⁹ exeūtib⁹ demōes fieri. Vñ et multi auruspices pueros occiderūt. vt aīas eorum suos coopatores hñent. et plures alij ibi errores recitant. Vñ pꝫ qꝫ nō immerito doctor sctūs dicit talē opinionē ex radice infidelitatis procedē. Si cui placet legat Augus. in. viij. et. ix. de ci. dei. sup varios errores infideliū circa naturā demonū. q̄re etiam cōis rō oīm doctorum q̄ in p̄fata distinctiōe allegat̄ contra hmōi errātes. s. q̄ maleficiū aliqd esse negātes magne est efficatie i snīa. licet breuis sit i verbis. vbi dicunt qꝫ q̄ maleficiū nihil esse in mūdo asserūt. Contrātur oīm doctorum sentētijs et sacre scpture declarātes demones eē. et demones hr̄e ptātem supra corpa et supra imaginatōes hoīm deo pmittēte. vnde et per eos malefice mira opari pñt circa creaturas. Vñ et merito ipsorum demonū instrumēta. et ad quorum instātiā demones interdū ad creaturarum nocumēta opant̄ malefici dicūtur. Et q̄dem qꝫ p reprobatōez hui⁹ primi erroris a doctorib⁹ nō fit mētio de mr̄imonialit̄ piūctis. tñ p reprobatiōnē scd̄i erroris ꝫ pꝫ. Dicūt enī qꝫ aliorum error erat qꝫ lꝫ maleficiū essꝫ et abūdaret i mūdo etiā contra carnalē copulā. tñ qr nullū tale maleficiuꝫ pt cēseri ppetuū. idō nūq̄ dirimēt mr̄imoniū iā contractum. Ecce qꝫ mētio fit de mr̄imonialit̄ piūctis. Jmprobādo aūt hūc errorē. lꝫ h̄ declarare nō deseruiat ad propositū. tñ propter eos q̄ copiā librorum non habēt. Notādū qꝫ improbāt p h̄ qꝫ talia asserē dicūt esse contra expimētū et contra iura antiq̄ et noua. Vñ dant talem catholici doctores distinctōez qꝫ impotētia ex maleficio procurata aut est tpalis. aut ppetua. Si tēporalis. tūc nō impedit. Tūc aūt presumit̄ esse tēporal̄. qñ infra spaciuꝫ triū ānorum cohabitātes et conatuꝫ pñt operā dātes siue p eccl'iastica sacramēta siue p alia remedia sanari pñt. Si vo nō sanent̄ aliq̄ remedio. ex tūc p̄sumit̄ esse perpetua. et tūc aut p̄cedit mr̄imonij contractionē et consūmationē. et sic ipedit mr̄imoniuꝫ contrahendū et dirimit iā contractū. aut sequit̄ mr̄imonij contractionē ꝫ nō consūmationē. et sic etiā vt dicūt aliqui dirimit mr̄imoniū iā contractū. dicit̄ enī. xxxiij. q. j. c. j. qꝫ piugiū pfirmatur officio. s. carnis. vt dt glo. aut sequit̄ mr̄imoniū psūmatū. et tūc vinculū mr̄imoniale nō dirimit. Plura ibi notātur ex̄ de frigid. et c. p hostieñ. et Goffre. et doctores etiā theologos vbi supra. Ad argumēta. ad primum satis patet ex his q̄ dicta sunt. Nā primo. qꝫ dei opa pñt destrui p opera diaboli. si maleficium posset inter piugatos pingē. non valet instātia. imo oppositū ptꝫ cū nihil possit diabol⁹ nisi deo pmittente. Jtē qr nō p violētiā destruit vti tyrānus. ꝫ per q̄ndā artē extrinsecam vt supra patuit. Ad scd̄m patuit supra q̄re deus potius pmittit super hūc actum venereū. q̄ super alios actus. pt etiā super alios quādo deus pmittit. Unde nō valet qꝫ perimat mundū. Ad terciuꝫ similiter patet ex dictis.

Questio nona. An malefice pñt

glosa illusione operātur circa mē-
bra virilia.q̄si illa oino sint a cor-
poribus euulsa.

Tertio eadē veritas declaratur p diabolicas opationes circa mēbrum virile.cuius rei veritas vt magis elucescat querit.An malefice valeant membra virilia virtute demonū vere τ realiter vel solūmodo pstigiosa apparitiōe auferre.Et arguit.q vere τ realiter p argumentū a fortiori.Maiora pñt demones vt homines occidē vel localiter trāsferre.vt supra patuit de Job τ thobie septē viris occisis.ergo etiam pñt mēbra homis vere τ realiter auferre.Preterea glo.sup illud ps.Immissiones p angelos malos.Deus punit p malos angelos sicut populum israeliticū sepe puniuit varijs languorib9 vere τ realiter corpib9 immissis.ergo τ hmōi infirmitates circa membra talia imittere potest.Si dicatur q pt diuina pmissione tūc sic in pcedentib9 dictum est.q deus ampli9 pmittit vim generatiuam maleficiari pter primā corruptiōe peccati q̄ per actum generātem in nos deuenit.ergo etiaz amplius pmittit super mēbrum illius potētie generatiue vt ipm totaliter auferat.Preterea maior fuit puersio vxoris Loth in statuā salis Genesis.xix.Q̄ auferre mēbrū virile ꝫ illa fuit vera τ realis.τ nō apparens puersio.q2 adhuc visibiliter vt dicit supest illa statua.Et facta fuit p malū angelum vt coacti a bonis q̄ prius cecitate eos pcusserāt.vt hostiū dom9 iuenire nō possent sicut etiā alie punitiōes zodomitarū.q2 τ glosa ibidē asserit ipaz etiā illo vicio infectā.ergo τ ista facere pñt.Preterea.q̄cūq pt inducē formā nālem.pt τ illā auferre.Sed demones formas nāles pluries induxerūt.vt pz de magis pharaonis.q̄ virtute demonū ranas τ serpētes fecerūt.Itē Aug.in.li.lxxxiij.q.dicit.q oia q̄ visibiliter fiūt etiā p inferiores ptātes aeris.hec nō absurde fieri posse credūtur.ꝫ hoc pñt facere hoies vt aliq̄ arte vel incisiōe mēbꝛ auferat.ergo τ demones ista facē inuisibilit qd alij visibilit pñt.Sz ꝯtra Aug9.xviij.de ci.dei.Nō est credēdū etiā hoies corp9 demonuz arte vel ptāte in bestiali lineamēta posse puerti.ergo etiā a simili nō pt auferre ꝫ qd ad veritatem corpis hūani deseruit.Item.iij.de trini.dicit.Nō est putādū istis trāsgressoribus angelis ad nutum seruire hāc visibiliū rerum materiam sed soli deo.Responsio.Nulli dubium.q̄n malefice quedā mira operātur circa membra virilia.vt ex visis τ auditis plurimoꝝ imo τ ex ipa publica fama constat.de hoc q per sensum visus aut tactus veritas illius mēbri cognoscebat.qd qualit fieri potest.Dicendū q licet dupliciter fieri possit.scz vere τ realiter.vt argumēta prima tetigerūt.τ prestigiosa operatōe.ea tñ que a maleficis fiunt.circa hmōi non fiūt nisi prestigiosa illusione.que tamē illusio nō habet locum in imaginatōe patiētis.q2 imaginatio eius potest vere τ realiter estimare aliquā rem nō esse presentē.licet per nullā operationem sensus exterioris.scz visum aut tactū percipit esse psentez

Vñ potest dici vera ablatio mẽbri ex pte imaginatõnis patiẽtis licet nõ ex pte rei qd́ q̃liter fit sunt plura notãda. Primo duo modi q̃bus isti fieri pñt. Nõ mir̃ q̄ dyabolus sensus hũanos exteriores decipere põt. q̃ interiores de q̃bus supra tactũ est illudere põt formas reseruatas educẽdo ad p̃ncipia sua sensitiua. decipit autē eos in sua nãli opatiõe. vt qd́ visibile est fit illi inuisibile. tãgibile intãgibile audibile inaudibile. ⁊ sic de alijs. Hec autẽ v̾itas ita nihil ponit ex pte rei q̄ oĩa fiũt ex imutatione organor̃ destructiũ ad visum auditũ ⁊c̄. vt sunt oculi ⁊ man⁹ q̃bus imutatis iã fallitur sensus iudiciũ. Possum⁹ ista ex nãlibus q̃busdã demõstrare. nã sic vinũ dulce ꝓpter infectiõeȝ lingue in febricitãte videt̃ amar̃. vñ gust⁹ decipit̃ nõ ex pte rei ꝫ ex parte humor̃. Ita ⁊ ibi nulla deceptio ex parte rei. q̃n ibi sit virga adherẽs. sed deceptio ex pte organi sensus. Iterũ sic supra dictũ est de vi generatiua illã impediẽdo p impositionẽ alicui⁹ alteri⁹ corpis eiusdeȝ coloris ⁊ apparẽtie. ita ⁊ aliq̃d corpus planũ figuratũ colore carneo iterponere põt int̃ visum ⁊ tactũ oculorũ ⁊ manuũ ⁊ int̃ ip̃m verũ corpus patiẽtis ita q̄ suo iudicio nihil valeat videre ⁊ sentire nisi corp⁹ planũ ⁊ nllo mẽbro interruptũ. Videãtur dicta scti Thome in. ij. dist. viij arti. v. de p̃stigiosis illusionib⁹. et sũr. ij. ij. q. xcj. ⁊ in q̃stionib⁹ d̃ malo. freq̃nter allegãs illud Aug. i li. lxxxiij. q. serpit ꝫ maluȝ demonis p oẽs aditus sensuales dat se figuris. accomodat se colorib⁹. adheret zonis. odorib⁹ se subijcit. infundit se saporib⁹. Preterea alludit rõ q̄ nõ solũ p interpositõeȝ alicui⁹ corporis plani ñ mẽbrato. tãis illusio p̃stigiosa in vidẽte ⁊ tangente fiat. imo ⁊ p modũ q̃ certi spũs seu spẽs reseruati educũtur ad sua p̃ncipia sensitiua interiora. s. ad imaginatõnẽ ⁊ fantasiã. vñ ꝯtingit aliq̃d imaginari ac si p̃mo eliciatur ex sensu exteriori. Nam vt in p̄cedẽti q̃stione tactũ est. Demones v̾tute ꝓpria pñt localit̃ corpa mutare. ex transmutatõe aũt spirituũ ⁊ humor̃ etiã ꝭm nature opatiõnẽ cõtingũt. aliq̃ ꝭm imaginatiõnẽ vel sensum videri nãliter dico. q2 ⁊ ph̄s in de som. ⁊ vigil. assignãs causaȝ apparitõis somnior̃ dicit. q̄ cum aĩal dormierit descẽdente plurimo sanguĩe ad principiũ sensitiuuȝ simĩ descẽdũt motus siue impressiõ es relicte ex sensibiliũ motionib⁹ q̃ in spiritib⁹ sensibilib⁹ ꝯseruant̃. Termini fuerunt supi⁹ declarati ita q̄ tunc aliq̃ appareãt ac si tũc p̃mo a rebus exterioribus sensus imutarent̃. Et q2 hoc nã facere põt a fortiori diabolus formas seu spẽs corpis plani ⁊ nõ mẽbro virili organisato educere põt ad viũ fantasticã ⁊ imaginatiuã vt inde sensus iudicẽt ac si i rerũ v̾itate ita esset. p hũc etiã modũ vt patebit inferius homĩes vident̃ aĩalia cũ tñ nõ sint in rerũ v̾itate.

Secũdo notãdi sunt alij modi faciliores ad intelligendũm ⁊ p̄dicãdũ. Nam quia prestigiũ nihil aliud est ꝭm Isiđ. viij. ethimol. c. ix. q̃ sensuũ q̃dam delusio ⁊ p̃sertim ocułor̃. Vñ ⁊ dr̃ a p̃stringo q2 aciem ocułor̃ p̃stringit ita vt res videãt aliter eẽ q̃ sint Et vt alexãder de ales dicit pte. ij.

Prestigiū ꝓprie sumptū est illusio demonis q̄ non hꝫ causam ex parte mutationis rei. ſ; solūmodo ex pte cognoscētꝭ q̄ deludit. siue q̄ntū ad interiores sensus. siue q̄ntū ad exteriores. Vn̄ in gn̄e loq̄ndo etiā ꝺ hūana pstigiosa arte dicamꝰ. Tribus modis pt fieri. Una absq; demonibꝰ. ⁊ illa potiꝰ dr̄ delusio. q̄a artificialiꝫ fit agitatōe hoīm on̄dētiū vel occultantiū aliq̄s res. sic fit in traiectōibꝰ ꝑ ioculatores vl' ꝑ mimos. Aliꝰ modus fit etiā sine virtute demonū vtpote nāliter v̄tute corpoꝝ nāliū vel etiā mineraliū q̄ quī hn̄t pn̄t s̄m q̄ndaꝫ virtutē hm̄oi rebus inditā rem on̄dere vel faceꝛ apparere nō sic est. Vn̄ Tho. i. pte. q. .cxiiij. artic. iiij. ⁊ s̄m alios plures q̄dā herba succēsa seu accēsa fumigās facit trabes apparere serpētes Tertiꝰ modus delusionis est q̄ fit ꝑ demones deo tn̄ ꝑmittente. Hn̄t eīm demones ex nā vt patuit q̄ndā ptātem sup q̄sdā res inferiores q̄s pn̄t exercere circa illas qn̄ deꝰ sinit vt tunc etiaꝫ res appareāt aliter q̄ȝ sint. Pro q̄ notāduꝫ tertio q̄ demō pōt q̄nq; modis illudere aliquē q̄ iudicat rem aliter q̄ȝ est. Primo artificiali traiectione vt dictū est. q̄a quicq̄d hō scit ꝑ artē meliꝰ ipse scire potest. Scd̄o modo naturali applicatione alicuiꝰ rei vt dictū est ꝑ interpositionē alicuiꝰ corpis vt alterū occulteꝫ vel etiaꝫ ex fantasijs hoīm illas ꝑturbādo. Tertio modo vt qn̄ in assumpto corpe ostendit se esse aliquā rem q̄ nō est. sicut Greg. in pmo dyalogoꝝ. narrat ꝺ moniali q̄ comedit lactucā q̄ tamē vt ipe demon fassus fuerat lactuca non ſ; demon in lactucē specie aut in ipsa lactuca erat. vel etiaꝫ ptigit Anthonio in massa auri quā in deserto repperit. vel etiā qn̄ hominē veruꝫ tegit ⁊ facit vt brutū animal videaꝫ ꝑut iam diceꝫ. Quarto modo vt qn̄ turbat organū visus vt videaꝫ res nubilosa q̄ est clara vl' ecōuerso vt vetula appareat iuuēcula. Nam ⁊ post fletū apparet aliter lumē q̄ȝ ante. Quinto modo vt i imaginatiuā potētiā opando ⁊ trāsmutationē spērum sensibiliū ꝑ cōmotionē humorū vt supra tactū est faciendo vt tūc quasi recētes ⁊ noue apparitiones in ipsis potētijs sensitiuis causent. Et sic tribus vltimis modis demō illudere pōt pstigiosa arte sensus hoīs. ⁊ etiā secundo modo. Vn̄ nulla difficultas qn̄ membrū virile occultare pstigiosa arte velit. Euidens indiciū siue experimentū qd̄ nobis in officio inquisitionis exn̄tibus reuelatū fuit infra poneꝫ vbi de his ⁊ alijs factꝭ plura recitanꝫ in scd̄a pte tractatꝰ.

Quomodo maleficiuꝫ a defectu naturali potest discerni.

Incidētalis questio cuꝫ certis alijs difficultatibꝰ. Ex si q̄riꝫ Petro ablatū est mēbrum ignorat aūt an ꝑ maleficium seu alias diuina ꝑmissione ꝑ demonis potentiā sit ablatū sunt ne modi cognoscendi ⁊ discernēdi inter ista. Rn̄deri pōt q̄ sic. Primo q̄ tales quibꝰ accidūt vt plurimū sunt adulteri seu alias fornicarij. Unde dū amasijs nō ad nutū seruiūt seu eas relinq̄rere volūt alijs adherēdo tūc in vindictaꝫ talia ꝓcurant. aut alias potentiā illius mēbri amputāt. Scd̄o cognosciꝫ per hoc q̄ nō est durabile. Nam si non sit ex

maleficio tūc nō ē durabile. ꝗ quā-
doqꝫ redibit. Sed hic iterū subozit
dubitatio an hoc sit ex natura ma-
leficij ꝙ nō sit durabile. Rn̄detur
ꝙ potest esse ꝑpetuū ꝛ durare vsqꝫ
ad mortē. sicut etiā de impedimen
to maleficiali in matrimonio. Iu
dicant canoniste ꝛ theologi. ꝙ re-
perit temporale ꝛ ꝑpetuū. Naꝫ di
cit Goffre. in sūma. Maleficiū nō
potest solui semꝑ ꝑ illum qui fecit.
vel quia est mortuus. vel q̄a nescit
delere ipsum. vl' quia maleficiū est
perditū. Vn̄ a simili dicē possum⁹
ꝙ maleficiū petro illatū erit perpe
tuū. vel qꝛ illa malefica q̄ fecit nō
potest euꝫ sanare. Sunt em̄ malefi-
ce in triplici genere. Nā q̄dam sa-
nant ꝛ ledūt. Quedā ledūt. ꝗ sana-
re nequeūt. Quedā tm̄modo sana-
re vident. i. lesiones amnouere vt
inferius patebit. sic em̄ nobis con-
tingit. Naꝫ due malefice mutuo ri-
xantes dum vna alteri impropera-
ret. vna dixit. Nō sum tam pessima
sicut tu quia quos ledo sanare scio
Vel etiaꝫ durabit vbi ante eius sa-
nationē malefica discederet vel lo-
cum mutādo vel ab hac vita disce-
dēdo. Nā ꝛ sctūs Tho. dicit. Ma
leficiū q̄lib et ita pōt esse ꝑpetuuꝫ
ꝙ nō pōt hr̄e humanū remediū. qꝛ
ꝛ si habꝫ remediū nō est tn̄ hoc ho
mini notū vel licitū. licet de⁹ possit
ꝓstare remediū ꝑ sctm̄ angelū de-
monē licet non maleficā cogendo
Verūtamē summū remediū ꝯ ma-
leficiū est penitētie sacramentū. ex
de frigid. Nam ꝛ infirmitas corpa
lis sepe ꝓuenit ex pctō. extra de pe
ni. cū infirmitas. q̄liter etiā malefi-
cia sint auferenda. patebit in tertia
ꝑte tractat⁹. ꝛ in scđa ꝑte. caplo. vi.
tres alie differētie tangunt.

Solutiones argumentorum.

Patet ad primū. ꝙ nulli du-
bium q̄n sicut deo ꝑmittē-
te occidere pn̄t homies. ita
ꝛ mēbrum illud seu alia offerre pos
sunt vere ꝛ realiter. Sed tūc demo
nes nō opant ꝑ maleficas de q̄bus
iam mētio habet. Et ꝑ hec etiaꝫ ad
scđm ptꝫ solutio. Sꝫ ad illud ꝙ qꝛ
deus amplius ꝑmittit vim genera
tiuā maleficiari ꝓpter ꝛc. ꝗ etiā per
mittit vt illud mēbꝝ vere ꝛ realiter
auferat. non valet vt semꝑ hoc fiat·
quia nō esset ꝑ modū maleficij hoc
fieri. nec etiā malefice hoc affectāt
dum talia opant ꝙ nō habeāt pote
statē restituēdi mēbrū q̄n volunt ꝛ
sciunt. Ex quo patet ꝙ nō vere sed
ꝓstigiosa arte auferꝫ. Ad tertiū de cō
uersione vxoris loth dicimus vera
fuit ꝛ nō ꝓstigiosa arte. nūc aūt lo-
quimur de arte ꝓstigiosa. Ad quar
tum ꝙ demones possunt inducere
aliquas formas substātiales. ꝗ etiā
auferre. Dr̄ q̄ntuꝫ ad magos pha-
raōis ꝙ fecerīt veros ſpētes. ꝛ pn̄t
demones circa aliquas impfectas
creaturas adminiculo alicuius al-
terius agentis aliquos effectus ꝓ
ducere que nō possunt circa hoīes
de q̄buꝫ deo magis ē cura. Iuxta
illud. Nunq̄d deo cura est de bob⁹
Possunt tamē semꝑ vt dictū ē deo
ꝑmittente hoibus etiā nocere vere
ꝛ realiter aut etiā ꝓstigiosa arte. et
ꝑ hec etiaꝫ patet solutio ad vltimū
argumentum.

Questio decima an malefice ope
rantur circa homines in bestiales
formas prestigiosa arte illos trans-
mutando.

Quarto ipa veritas declarat vbi etiã homines trãsformãt in bestias. qd qualiter fiat arguit q nõ sit possibile h fieri vicesimosexto questione. v. Episcopi. ex ↄsilio acquirensi. Quisqs credit posse fieri aliquam creaturã aut melius aut deterius immutari aut trãsformari in aliam speciẽ. vel aliã in similitudinem nisi ab ipo creatore q omia fecit ꝛ p quẽ omia facta sunt. ꝓculdubio infidelis est ꝛ pagano deterior ꝛ vtamur argumentis scti Tho. in .ij. snia. di. viij. An demões possint imprimere in sensus corpales pstigijs deludendo. Ubi pmo argit q nõ. Nã illa forma bestie q videtur oportet q sit alicui. ꝫ nõ põt eẽ tm in sensu. q2 sensus nõ hꝫ aliquã speciẽ nisi a rebus acceptã. ꝛ ibi nõ ẽ vera bestia p auctoritatẽ Cañ. allegatã. nec iterũ põt esse in re q videt sicut q mulier videat bestia. quia due forme substãtiales nõ pñt. esse in eodẽ sil ꝛ semel. ğ cũ illa foia bestie q videt nullibi possit esse ideo nulla pstigiosa illusio i oculo vidẽtis fieri pt. cũ visio p aliquã formã necessario hẽat termiari. Preterea si dicat q foia illa sit in aere circũstãte. h nõ pt eẽ. tũ q2 aer nõ ẽ susceptiuus alicui⁹ forme seu figure. tuꝫ etiã q2 nõ sp vn⁹ ꝛ idẽ aer circa illã psonaꝫ ꝓpt fluxibilitatẽ manere pt pcipue qñ mouet tũ etiam q2 sic videret ab oib⁹ talis trãsformatio qd tñ nõ fit q2 demones nõ vident ad min⁹ sctoꝝ viroꝝ visiones decipe. Pretea sensus visiu⁹ seu potẽtia visiua ẽ potẽtia passiua. ꝫ oẽ passiuũ mouet ab actiuo sibi ꝓportionato. actiuũ aũt ꝓportionatũ sensui ẽ duplex. Unũ qsi originas actũ. s. obiectũ. Aliud aũt qsi deferẽs sicẽ mediũ. ꝫ forma illa q videt nõ põt esse obiectũ sensus. neq etiã mediũ qsi deferẽs. De pmo. s. q nõ põt eẽ obiectũ q2 a nulla re sumi ptvt in pcedenti argumẽto tactũ est cuꝫ nõ sit in sensu a re accepta. nec in ipsa re nec etiã in ipso aere qsi i medio deferẽte vt pus tactũ est in tercio argumẽto. Preterea si demõ mouet vim cognitiuã interiorẽ aut h facit se obijciẽdo virtuti cognitiue. aut h facit imutãdo ipsam. nõ aũt h facit se ei obijciendo. q2 oporteret q vel assumeret corpus. ꝛ sic nõ posset interi⁹ ingredi ad organũ imaginationis. cum duo corpa nõ sint simul in eodem loco. neq in assumendo fantasma. qd etiam esse nõ potest. q2 fantasma nõ est sine qntitate. Demõ aũt omi qntitate caret. silr etiã nõ põt hoc facere imutando. q2 aut imutaret alterãdo qd videt nõ posse facẽ. q2 ois alteratõ fit p qlitates actiuas qbus demones carẽt. Aut imutaret trãsmutãdo siue localiter mouẽdo qd videt eẽ incõueniẽs duabus rõnib⁹. Primo qdẽ q2 trãsmutatio organi nõ posset fieri sine sensu doloris. Scdo qa fm h demõ nõ oñderet hoi nisi nota cũ tñ Aug⁹. dic. q oñdit hoi formas ꝛ notas ꝛ ignotas. ğ videt q demones nullo mõ pñt imaginatõnẽ vel sensum hois decipe. Sed ꝯ Aug. xviij. de ciui. dei. dicit q trãsmutationes hoim in aialia bruta q dicunt arte demonũ facte non fuerũt fm veritatẽ ꝫ solũ fm apparentiã. Hoc aũt fieri ñ possꝫ si demões hũanos sensus trãsmutare nõ pos-

sent. Preterea alludit et auctoritas Aug. in li. lxxxiij. q. q etiā prius allegata fuit. serpit hoc malū demōis per oēs additus sensuales etc. Rūsio si lector voluerit sup modū trāsmutādi inspicē inueniet i scōa pte opis. cap. vj. varios modos. Ad pñs tm̄ mō scolastice pcedēdo. dicamus triū doctoꝝ snīas ꝯcordantes. in eo q diabolus pt fantasiā hois decipe. vt hō verus aial videat. inter q̄s etiam vltima subtilioꝛ ceteris. q et scti Tho. est. Et pma est dñi Anthonini in prima pte sūme. ti. v. c. v. §. v. declarātis. q diabolus fantasiā hois ad decipiēdū qñq opat. et pcipue circa illusionem sensuū. et declarat naturali rōne. canonis auctoritate et expimētoꝝ mltiplicitate Primū sic. Coꝛpa naturalit sbdūtur et obediūt nature angelice qtū ad motū localē. Angeli etiā mali si amiserit grām. nō tn vtutem naturalē. vt sepius supra tactū est. Cū aūt potentia fantastica siue imaginatiua sit coꝛpalis. i. affixa organo coꝛpoꝛeo naturalit sbditur etiā malis. vt possint eā trāsmutare causando varias fantasias ex descensione humoꝝ et spirituū ad pncipiū sensitiuū pcurata ab eis. Hec ille. et sbdit. Ptz et ex h canōe. xxvj. q. v. epi. Illō nō est obmittēdū q q̄dā scelerate mulieres post sathan retro ꝯuerse demonū illusionibus et fantasmatibus seducte. credūt se et pfitent cū dyana hoꝛis nocturnis dea paganoꝝ. vl cū herodiade. et cū innūera multitudine mulieꝝ eqtare sup q̄sdam bestias. et multa terraꝝ spacia in tēpeste noctis silētio ptrāsire. et infra Quapropt sacerdotes pdicare debēt pplo dei. vt nouerint oīno hec falsa esse. et nō a diuio s a maligno spū talia fantasmata mētibus fideliū irrogari. siqdem ipe sathanas trāsformat se i diuersaꝝ psonaꝝ spēs atq siītudines. et mētē quā captiuā tenet. i sōnis deludēdo p deuia q̄q deducit. Et qdē intellectus huius canonis i prima qstiōe tactus est q ad qtuoꝛ q pdicāda sunt. Sz q nō valeāt etiā vehi vbi h affectāt et nō impediūtur diuia vtute. sic nō essz verus intellectus. qꝛ sepissime hoies iuiti et nō malefici per multa terraꝝ spacia coꝛpalit trāsferātur. Sed qꝛ vtroq mō pt fieri seqtur i pfata sūma et in. c. nec mir. ea. q. Augus narrat. q i libris gētiliū legit de q̄dā maga dicta circes. q socios vlixis mutauerat i bestias. qd magicē prestigijs potius fingebat. q̄ in reꝝ veritate ꝯpleret alterando fantasias hoim. Ptz hoc etiā per plura exēpla. Legit em in vitaspatꝝ. q q̄dā iuuēcula qꝛ assentire noluit cuidā iuueni de turpitudie eā sollicitāti. ipe iuuenis turbatus ex hoc. a q̄dā iudeo pcurauit maleficiū fieri contra illā. quo pacto. mulier ꝯuersa ē in equā. que ꝯuersio nō fuit sm rei veritatē. s sm ludificationē demonis immutātis fantasiam et sensum ipsius mulieris. et aspicientū eam. vt videret equa q erat va mulier. Vñ ducta ad btm̄ machariū. nō potuit diabolus ita operari q illuderet sensus eius sicut alioꝝ propter suam sctitatē. nā sibi videbat mulier vera nō equa. cuius tandē oꝛone liberata est ab illa illusione. dicens hoc sibi accidisse quia nō vacabat diuinis. nec frequētabat sacramēta vt decebat. Ideo diabolus potestatē habuerat super eā. et si alias esset honesta

Pōt igit̄ diabolꝰ ꝑ ꝯmotionē interioꝝ spirituū ꝛ humoꝝ opari ad imutādū actuʒ ꝛ potentiā nutritiue sensitiue. ꝛ appetitiue. ꝛ cuiuscūqꝫ potētie corpalis organo vtētis. ſm btm̄ Tho. j. p. q. cxj. Sic credi pōt fuisse gestū sup symonē magum in incātationibꝰ suis q̄ de eo narrant Sed nihil hoꝝ pt diabolꝰ facē nisi deo ꝑmittēte. q̄ cum angelꝰ suis bonos freq̄nt repmit maliciā eiꝰ decipere nos ꝛ nocē q̄rētis. Vñ dic augustinꝰ loq̄ns de maleficis. Hi sūt q̄ ꝑmissu dei elemēta ꝯcutiūt hoim mētes ꝑturbāt minꝰ ꝯfidētiū in deo xxvj. q. v. nec mirꝫ. Hoꝝ etiā opatione ꝑ maleficā artē fit. qñqꝫ vt vir nō possit vidē vxorē. ꝛ ecōuerso. ꝛ hoc ꝑ imutationē fantasie repñtando ei talē. vt rem odibilē ꝛ horribilem. Ipe etiā diabolꝰ vigilātibꝰ ꝛ dormientibꝰ suggerit repñtatiōes turpiū fantasie ad decipiendū ꝛ inducēdū ad malū. Ver̄ qꝛ pctm̄ nō ꝯsistit in imaginatōe ꝫ in volūtate Ido ex hmōi fantasijs ꝑ diaboluʒ suggestis ꝛ alterationibꝰ varijs hō nō peccat. nisi volūtate ꝓpria pctō assentiat. Scd̄a snīa ad idē moder noꝝ doctoꝝ declarātes. primo q̄d sit pstigiū. ꝛ quot modis demō pt hmōi illusiones causare. Hic nota ꝙ Anthoniꝰ allegat ea q̄ in pcedēti. q. ix. tacta sunt. vñ nō est opus illa reuocare. Tercia snīa ē scti tho. ꝛ est rñsiua sup argumētū quo q̄ritur. vbi sit illa forma bestie q̄ videt Aut in sensu. aut i re. aut i aere circūstāte. ꝛ ē talis. ꝙ illa forma bestie q̄ videt nō est nisi i sensu pmo interiori. ꝛ ꝑ fortē imaginationē resultat in sensuʒ exteriorē q̄dāmō. ꝛ ꝙ ibi sit pt ꝑ demonis opationē ꝯtingere dupl'r. Uno mō vt spēs aialium dicamꝰ q̄ sunt i thesauro imaginationis reseruate. fluāt opatione demonū ad organa sensuū interiorum. sic etiā in sōno ꝯtingit. ꝓut supra declaratum est. Et ideo qñ ille spēs ꝯtingūt organa sensus exterioris puta visus. videt acsi eēnt res pñtes extra ꝛ actu sentiret Aliꝰ modus pt eē ex imutatōe organoꝝ interioꝝ. q̄bus mutatis fallit sensus iudiciū. sicut pꝫ in eo q̄ hꝫ gustum corruptū. cui oīa dulcia videt amara ꝛ paꝝ differt a pmo. Hoc āt facē pñt etiā hoies ṽtute q̄rūdā reꝝ naturaliū. sicut ad vaporationē cuiusdam fumi trabes domꝰ vident serpētes. ꝛ multa expimēta huiꝰ inueniūtur. vt etiā supra tactū est.

Solutiones argumentoꝝ.

Ad argumēta pꝫ ad primū ꝙ textus ille sepe allegat. ꝛ male intelligit. Nā quo ad hoc ꝙ loquit de trāsformatione in aliā speciē vel silitudinē. declaratū est q̄liter hoc fieri pt pstigiosa arte. Sed quo ad hoc ꝙ dicit nō possit fieri aliq̄ creatura virtute demonis. si capitur fieri ꝓ creari. manifestū est ꝙ nō. si vero capit fieri pro naturali ꝓductione. sic certuʒ est ꝙ pñt facere aliq̄s creaturas imꝑfectas. Qō q̄liter fit declarat sanctus Tho. vbi supra. Naʒ dicit. ꝙ oēs trāsmutatōes corpalium reꝝ q̄ pñt fieri ꝑ aliq̄s ṽtutes naturales. ad q̄s ꝑtinent semina q̄ in elemētis huiꝰ mūdi inueniūtur. puta i terra vel aq̄s. sicut relinquūt sua semina serpētes ꝛ rane. ꝛ his silia. pñt fieri ꝑ opationes demonū hmōi seminibꝰ adhibitꝭ. sicut cū aliq̄ res trāsmutat i serpētes vl' ranas q̄ ꝑ putre

factionē generari pñt. Jlle vo trāsmutationes corporaliū rerum que nō possunt. virtute nature fieri nullo mō opatione demonū fm rei veritatē pfici possunt. sicut q corpus humanū mutaret in corpus bestie. aut q corp⁹ mortui reuiuiscat. qd si fieri videat apparentia est prestigiosa. aut diabolus i assumpto corpore se agitat corā hoib⁹. fortificāt ista. Nā albert⁹ in li. de aialib⁹ vbi querit. An demones seu etiā dicamus malefici possint facē vera aialia Rñdit q sic deo pmittēte. z hoc quo ad impfecta animalia. sed non possunt in instāti sicut deus facere ꝫ motu quodā licet subito sicut ptz de malefic. Exod. vij. sup isto. Vocauit pharao sapiētes dicit. Demones discurrūt p mundū z colligūt diuersa semia z eoꝝ adaptatiōe pñt pdūce diuerse spēs. Et glo. ibidez sic dicit. Qñ p incātatōnē demonū malefici aliqd effice conant discurrūt p mūdū z semina subito eoꝝ d qb⁹ hoc agitāt afferūt. z sic ex illis pmittēte deo nouas spēs reꝝ pducūt. Hec etiā supi⁹ tacta sūt. At vbi si difficultas suborirer. An talia facta demonū eēnt opa miraclosa dicēda. Rñsio patuit ex pcedētib⁹. q etiā demones aliq̄ va miracula facere pñt ad q̄ virt⁹ nature pticularl se extēdere pt. Et licet talia sint vera nō tñ ad veri ꝯgnitōz ab eo fiūt. fm quē sensuz opa antixpi pñt dici signa mēdacia. qr ad seductōez hominū fiūt. Ptz z solutio ad aliō argumētū de subiecto forme dicam⁹ Bestie foia q̄ videt nō ē i aere nec in ipa re. vt patuit. ꝫ i ipo sensu. put ex snia scti tho. vt supi⁹ declaratū ē. Ad illud qd oē passiuū mouet ab actiuo sibi pportionato ꝓcedit. Et qñ subinfert q forma illa que videt nō pōt esse obiectū originans actū seu eliciens eo q a nulla re sumat. Dr q imo a re qr a specie sensibili in imaginatōe reseruata quā educere pōt z imaginatiōi seu etiā sensitiue potentie offerre potest vt supradictū est. Ad vltimū dōm. q demon nō imutat potentiam sensitiuā et imaginatiuā se ei obijciēdo vt ostensuz est. ꝫ eā trāsmutādo. nō quidē alterādo nisi q̄tuz ad motuz localē. qr nō pōt de se impmere nouas spēs vt dictū est. immutat aūt trāsmutādo. i. localiter mouēdo. et hoc iterū facit nō substātiā organi diuidēdo vt sic cōsequat sensus doloris. ꝫ mouēdo spūs z humores. Qr autē vlteri⁹ obijcit. q sequeret q fm hoc demō nō possit aliqd noui hoi demōstrare fm imaginatiuā visionē. Dicēdū est q nouū aliqd potest intelligi dupliciter. Uno modo totaliter nouū z fm se z fm sua pncipia. z fm hoc demō nō pōt aliquid nouū hoi fz visionē imaginariā demonstrare. nō eñ pōt facere q cecus nat⁹ imaginet colores vl q surdus natus imaginet sonos. Alio modo dr aliqd nouū fm spēz totius. puta si dicam⁹ esse nouū in imaginatiōe q aliqs imaginet mōtes aureos quos nunq̄ vidit qr tñ vidit z auꝝ z montē pt naturali motu imaginari fantasmata aurei mōtis. z hoc modo potest demō aliqd noui imaginationi offerre.

Quid de lupis interdum homines z pueros ex cunabulis rapientes et comedentes sentiendum sit. an etiam prestiosa arte per maleficas.

Incidetalis questio ꝯ lupis
i interdū homies ꝛ pueros e
domib⁹ rapiētes ꝛ comedē
tes ꝛ cum magna astucia discurrē
tes ita vt neqȝ aliq̄ arte aut potētia
ledi aut capi valeant. Dicendū est
ꝙ hoc inter dū habet naturalē cau
sam. interdū vo prestigiosam artez
dū p maleficas ꝯtingūt. De primo
Albertus in de aialibus dicit ꝙ ex
qnqȝ causis ꝓuenire pōt. Aliqñ ꝓ
pter famis augmentū sicut ꝛ cerui
aliqñ ꝛ alie bestie hoib⁹ appropin
quāt. Aliqñ ꝓpter ferocitatē viriū
ꝛ hoc in regionib⁹ frigidis: ꝛ etiaz
qñ hñt catulos. Sed qꝛ ꝯ his nihil
ad ꝓpositū dicim⁹ ꝙ demonū illu
sione fiūt. qñ de⁹ ꝓpt pctā punit ali
quē pplm. Juxta illud Leuit. xvi.
Si nō feceritis mādata mea mittā
in vos bestias agri q̄ ꝯsumāt vos ꝛ
pecora vr̄a. ꝛ Deut. xxxij. Dentes
bestiaꝝ immittā i eos cū furore ꝛc.
Per quē aūt modū An sint veri lu
pi vl' demones in formis sic appa
rentib⁹. dicit ꝙ sunt veri lupi ȝ ob
sident a demonib⁹ vel agitant du
plici modo. Uno mō absqȝ malefi
coꝝ opatione sicut q̄dragintaduo
bus pueris cōtigit a duobus vrsis
de silua exeūtibus quos iugulaue
rūt ꝓpter irrisionē factā heliseo ꝓ
phete dicēdo. ascēde calue ꝛc. Et ꝯ
leone q̄ ꝓphaz dei iussuz nō implē
tē occidit. iij. reg. xiij. Et historia ꝯ
epo vienēsi. q̄ letanias miores isti
tuerat añ ascensionē dn̄i eo ꝙ lupi
ciuitates intrātes hoies vorauerīt
publice. Alio mō etiā maleficoꝝ il
lusione. sicut Guilh. vbi s̄ narrat ꝯ
q̄dā viro q̄ se ꝯuerti putabat in lu
pū certis tpib⁹ q̄b⁹ i antris latitabat
Illuc em̄ certo tpe iuit ꝛ sibi interi
cū fix⁹ manēt videbat ꝙ lup⁹ ip̄e fa
ctus circūiret pueros deuorādo. ꝛ
cū illū realit solū demō q̄ndā lupū
possidēs facēt putabat falso se som
niās circūire. ꝛ sic tādiu demētat⁹
fuit q̊usqȝ iuēt⁹ ē iacē i silua rapt⁹.
Delectat in his demō vt paganoꝝ
errorē q̄ hoies ꝛ vetulas in bestias
mutari credebāt. inducat. Uñ discer
nit ꝙ ex singl'ari dei pmissiōe ꝛ de
monū ope t'lia eueniūt ꝛ nō ex nāli
aliq̄ dfectu. qñ nll'a arte aut potētia
ledi aut capi pñt. sic vicē. i spe. hist.
li. vj. xl. narrat. In gallia inq̄t ante
xp̄i incarnatōnē ꝛ añ bellū punicū
lup⁹ vigil evagina gladiū abstulit.

Questio. xi. ꝙ obstetrices male
fice ꝯceptus in vtero diuersis mo
dis interimūt aborsum ꝓcurant. ꝛ
vbi hoc non faciunt demonib⁹ na
tos infantes offerunt.

Dito sexto et

q septio in sil' vitas supradi
cta ꝓbat p q̄tuor horrēdos
act⁹ q̄s circa ifātes i vtero ꝛ ex vte
ro mr̄is exercēt q̄ cū p mlieres de
mones exercere habēt ꝛ non p vi
ros. iō poti⁹ mulieres q̄ȝ viros sibi
associare ille insatiabilis homicida
satagit ꝛ sunt hmōi opera. Nam ca
noniste plusqȝ theologi de malefi
ciali impedimento tractātes vbi su
pra. Dicūt ꝙ maleficiū fit nō soluz
ne q̄s actū carnalē exercere valeat
de quo supra tactū est. Sed etiā fit
ne mulier ꝯcipiat vl' si concipit. ꝙ
tūc aborsum faciat. Et addit terti⁹
modus cum quarto ꝙ vbi aborsum
non ꝓcurāt ꝙ tūc infantē ꝯsumūt
vel demoni offerūt. De pmis duo
b⁹ mōis nō ē dubiū cuz p nālia hō
absqȝ demonū auxilio vt p herbas
vl' alia ipedimēta ꝓcurare posset ꝙ
mulier nō possz generare vl' ꝯcipe

vt supra tactū est. Sȝ de alijs duo-
bus ꝙ etiā a maleficis ꝓcurant dif
ferēduȝ ē. nec opus ē argumēta de
ducē vbi euidētissima indicia ⁊ ex-
perimēta hec reddūt credibili⁹. Et
de p̄mo ꝙ certe malefice ꝯtra hūa-
ne nature inclinatōeȝ. imo aduer-
sus oīm bestiaꝝ ꝯditiones. lupina
dūtaxat spē excepta infantes deuo
race ⁊ comedē solēt. Est inq̄sitor cu
man⁹ de q̄ supra mētio habita ē. q̄
hec nob retulit. ꝙ ea de cā ab incol
comitat⁹ burbie vocat⁹ ad inq̄siti-
onē faciēdā. eo vicȝ ꝙ q̄dā cū pue-
ruȝ ex cunis amisisset. ⁊ explorādo
ꝯuētionē mulieꝝ nocturno tp̄e vi-
disset ⁊ ꝑpēdisset infantē occidi. ⁊
liq̄re ebibito deuorare. Jō vt. pri⁹
tactū est vnico āno q̄ ⁊ fuit ānus ꝓ
xime elapsus. xl. ⁊ vnam maleficas
igni tradidit. certe alijs ad domini
um archiducis austrie Sigismūdi
fugā capiētib⁹. assunt ꝓ ꝯfirmatōe
hui⁹ scripta q̄daȝ Joānis nider in
suo formicario. cui⁹ vtiq̄ȝ ⁊ eoruȝ q̄
scripsit recēs memoria supest. Vn̄
nō incredibilia sic̄ apparēt existūt
ꝫ ⁊ ħ ꝙ maiora dāna in his oībus
obstetrices malefice ꝓcurāt prout
malefice penitētes nob ⁊ alijs sepi
us retulerit dicētes. Nemo fidei ca
tholice ampli⁹ nocet q̄ȝ obstetrices
vbi eni pueros nō interimūt tūc q̄
si aliq̄d acturi foris ex̄ camerā infā
tē deferūt ⁊ sursuȝ in aere eleuātes
demonib⁹ offerūt. Modus aūt in
hm̄ōi flagicijs q̄ obseruat. in scd̄a
sā pte patebit. ⁊. c. vij. quā ⁊ aggre-
di necesse ē pri⁹ vnica dūtaxat de-
cisione q̄stionis de ꝑmissione diui
na p̄missa. Dictū est eni a p̄ncipio
tria neccario ad maleficialē effectuȝ
ꝯcurrē. demonē cū malefica ⁊ diui-
nā ꝑmissionē. Questio. xij.

Einde cōsiderā

d dū est de ipa ꝑmissione diui
na. circa quā q̄tuor q̄rūtur.
Primo. an necessariū sit ipam ꝑmis-
sionē ad maleficialē effectū ꝯcurrē
Scd̄o ꝙ de⁹ iuste ꝑmittit creaturā
ex nā peccabilē etiā actū maleficia
lē ⁊ alia horrēda flagitia ꝑpetrare.
alijs duab⁹ ꝑmissionib⁹ p̄suppositis.
Tertio ꝙ maleficioruȝ flagitia
cūcta mala q̄ de⁹ fieri ꝑmittit exce
dūt. Quarto qualiter hec materia
sit populo publicāda.

Jrca terciū pri

c cipale hui⁹ p̄me ptis tāgens
diuinā ꝑmissionē querit. An
diuinā ꝑmissionem in his opibus
maleficoꝝ ꝯmēdare ita sit catholi-
cū ꝙ eius oppositū. s. redarguere
illaȝ omino sit hereticū. Et arguit
ꝙ nō sit hereticū asserē. ꝙ de⁹ tātā
ptātē nō ꝑmittat diabolo in hm̄ōi
maleficijs. refutare. n. illa q̄ in ꝯtu-
meliā creatoris pn̄t cedē ē catholi-
cum ⁊ nō hereticū. Sȝ asserē ꝙ dia
bolo nō ꝑmittat. talis ptās nocēdi
hoib⁹ ē catholicū. ꝓbat. q̄r opposi
tum asserē videt cedē in cōtumeliā
creatori. Nā seq̄t ꝙ nō oīa sint sb-
iecta diuie ꝓuidētie. eo ꝙ oīs sapi
ens ꝓuisor excludit defectū ⁊ ma-
lū q̄ȝtū pt ab his q̄ꝝ curā gerit. Cū
aūt ea q̄ p maleficia fiūt si a deo ꝑ-
mittūtur ab eo nō excludūt. ⁊ si ab
eo nō excludūt nō erit sapiēs ꝓui-
sor ipe de⁹. ⁊ sic nō sbsūt oīa sue ꝓ
uidētie. qd̄ q̄r falsuȝ ē ꝛc̄ ħ falsum
ꝙ de⁹ ꝑmittat. Preterea ille aliq̄d
ꝑmittit fieri qd̄ possȝ ipedire si vel
let aut ꝙ nō pt impedire etiā si vel

let.sed neutr illor deo pt' 3uenire Nō primū q2 talis iudicat inuid⁹ nō scdm q2 talis iudicat impotēs. Tūc querit incidētaliter.hoc maleficiū petro accidit.⁊ de⁹ potuit impedire ⁊ nō fecit.ergo de⁹ est inuidus seu nō hz curā de oib⁹.Si vo nō potuit impedire etiam si vellet tūc nō est omps.q̄ oīa sicut inconueniēs est asserere.s.deū nō hre curā oīm ⁊c̄.ergo ⁊ h̄ q maleficia ex dei pmissione ptingūt Preterea.q̄cunq3 dimittit sibi ⁊ est dn̄s actuū suor nō subest pmissioni aut puidētie alicui⁹ gubernātis.ꝫ hoies sibiipis dimittūtur a deo.fm illud Eccl.xv.De⁹ ab initio pstituit hominē ⁊ reliqt eum in manu consilij sui.spēaliter etiā mali in suis operibus reliquūtur.fm illud.Dimisit eos fm desideria cordis eor.igit nō oīa mala diuine pmissiōi sbdūt Preterea Aug⁹ dicit in Ench.sicut etiam phs in.ix.metaph.Melius est q̄dam nescire q̄3 scire vt vilia.ꝫ om̄e qđ est meli⁹ est deo attribuēdū.ergo de⁹ nō impedit se de illis vilissimis maleficor operib⁹. vt illa pmittat vel nō.Ad idē apl's ij.Cor.ix.Non est deo cura de bobus.⁊ eadē rōne de alijs irrōnalibus creaturl.vn̄ qn̄ maleficiat vel nō.nō est deo cura.nec etiā eius pmissione q̄ ex ei⁹ prouidentia pcedūt sbdūtnr.Preterea q̄ ex necessitate ptingūt puidā pmissionē non reqrūt sicut nec prudētiā.Pt3 hoc p phm in.vj.Ethi.Prudētia est recta rō ptingētiū de qb⁹ est psilium ⁊ electio.ꝫ plures effect⁹ maleficiales ex necessitate ptingūt.puta qn̄ ex aliq̄ cā ⁊ influētia corpor celestiū accidūt infirmitates.vel aliq̄ alia q̄ nos iudicam⁹ maleficia.Vn̄ non sp subdūtur diuine pmissioni. Preterea.si pmissione diuina homies maleficiātur.tūc q̄ritur.Cur poti⁹ sup vnū q̄3 sup aliū:Si dicat q pter pctā q̄ magis abūdant in vno q̄3 in altero.hoc videt esse falsū.q2 tūc maiores pctōres ampli⁹ maleficiarent.cui⁹ 3riū du3 appet eo q min⁹ in mōdo sic puniūtur Iuxta illud.Bn̄ est oib⁹ qui puaricāt ita etiā maleficiātur Pt3 deniq3 ex eo q inocētes pueri ⁊ alij iusti ampli⁹ maleficiunt.S3 ptra de⁹ pmittit licet nō velit malū fieri.⁊ hoc pter pfectōem vniuersi. Dyonisi⁹ iij.c.de di.no.Erit malū ad oēs.s. pfectōe3 vniuersi pferēs.⁊ Aug.in Enche.Ex oib⁹ bonis ⁊ malis psistit vniuersitatis admirabilis pulcritudo.Inq̄3tū etia3 illud qđ malū dicit bn̄ ordinatu3.⁊ in loco suo positū eminēti⁹ pmēdat bona.⁊ illa magl placeāt.⁊ laudabiliora sint dū ppant malis.Itē sctūs Tho.improbat opinionē illor.q licet de⁹ nō velit mala q2 neq3 creatura aliq̄ appetit malū siue appetitu naturali.siue aiali.siue intellectuali.q̄ est volūtas cui⁹ obiectū est bonū.vult tn̄ mala esse vl fieri.hoc dicit eē falsum.q2 de⁹ neq3 vult mala fieri.neq3 vult mala nō fieri.ꝫ vult pmittē malū fieri.⁊ hoc ē bonū pter pfectionē vniuersi.Quare aūt sit erroneū dicē.De⁹ vult mala esse vel fieri pter bonū vniuersi.dicit.q2 nihil ē iudicādu3 bonū nisi fm id qđ ppetit ei p se.⁊ nō p accidēs.sic virtuosus iudicat bon⁹ in intellectuali creatura.⁊ nō in aiali. Malum aūt nō ordinat ad bonū p se.ꝫ p accidēs.q2 pter intētionē corū q̄

malū opant᷑ resultat bonuz. sic ꝑter intentōes maleficoꝝ. aut ꝑter intētionē tyrānoꝝ fuit ꝙ ex eoꝝ ꝑsecutione clarescere patiētia martyrum Rñsio. Questio q̄to vtilior ad ꝑdicandū. tāto etiā difficilior ad intelligendū existit. Est em̄ int᷑ argumenta hoc ꝑcipuum non tā laycoꝝ q̄z ꝛ quorundā sapientū. Maleficia tam horrēda vt supius tacta sunt nō ꝑmitti a deo causas diuie ꝑmissionis huius ignorātes. ex q̄ etiā ignorantia q2 malefice nō supprimunt᷑ ꝑ vltionē debitā iā totā xp̄ianitatem depopulare vident᷑. Ut ergo ad vtrāqꝫ viā iuxta theologoꝝ sniam docto ꝛ indocto satisfiat ꝑ discussiōes duaꝝ difficultatuz est rn̄dendum. ꝛ pmo. Qꝫ mūdus diuine ꝓuidētie ita subiacet ꝙ ip̄e imediate oībus ꝓuidet. Scd̄o ꝙ vniuersitatē maloꝝ q̄ fiūt siue in mal' culpe. siue pene. siue dāni ex duabus pmis ꝑmissionib⁹ circa casum angeloꝝ ꝛ pmoꝝ parentū iuste ꝑmitttit. vn̄ ꝛ patebit ꝙ in his diffidere ꝑtinacit᷑ heresim sapit cuz erroribus infideliuz tal' se implicat. Quo ad pmū notandū ꝙ ꝑsupposito illo ꝙ ꝓuidentia deo conueniat. Iuxta illud Sap. xiiij. Tu aūt pr̄ gubernas oīa ꝓuidētia. oportet etiam asserere ꝙ omnia sint ita subiecta sue ꝓuidētie ꝙ etiā omibus immediate ꝓuideat. qd̄ vt pateat ostēdamus pmo ꝑ reprobatiōez cuiusdam cōtrarij erroris. Nā sup illud Iob xxij. Nubes latibulum eius. ꝛ circa cardines celi ꝑambulat. nec nostra cōsiderat. Quidam opinati fuerunt iuxta doctrinā scti Tho. j. p. q. xxij. Ponere tm̄mō icorruptibilia subiacere diuie ꝓuidētie. ꝓut sunt substātie sepate ꝛ corpa celestia cū spēbus reꝝ inferioꝝ q̄ etiā sunt icorruptibilia. Indiuidua vo spēꝝ q2 sunt corruptibilia dicebāt nō subiacere. Unn̄ sic diuie ꝓuidētie dicebāt subiacere omia inferiora q̄ in mūdo agunt᷑. in vniuersali tm̄ ꝛ non in ꝑticulari seu singl'ari. Sz q2 hoc alijs videbat᷑ incōueniēs. vt de hoie nō esset āplior deo cura q̄z de alijs aīalibus. Ideo rabi Moyses volēs mediuz tenere dixit ꝯcordādo cū pmis. Corruptibilia oīa sic sunt idiuidua reꝝ oīno nō subiacere diuie gubernatōi. ꝗ tā tūmō vniuersalia ꝛ alia q̄ tacta sunt Hoiez vo ab illa generalitate corruptibiliū excepit. ꝛ hoc ꝓpt᷑ splēdorē intellectus q̄ ꝑticipāt cū substātijs sepatl'. ꝛ sic fm istā opinionē q̄cq̄d hoībus accideret in maleficijs esset ex ꝑmissione dei. nō aūt q̄cq̄d aīalibus aut alijs terre frugibus eueniret. Et hec opinio lz sit vitati ꝓpinquior q̄z illa q̄ oīno ꝓuidētiā dei de rebus mūdi negabat asserēs mūdū casu esse factū sic fuerūt Democritus ꝛ Epicuri. tn̄ etiā nō caret magna falsitate. eo ꝙ necesse eēt dicere oia diuie ꝓuidētie subiacere. nō in vniuersali tm̄. ꝗ etiā in ꝑticulari. vt nō solū maleficia hoiuz. ꝗ ꝛ iumētoꝝ ꝛ terre frugū ex diuina ꝛ ꝓuida ꝑmissiōe eueniūt. qd̄ sic pz. Ad tm̄ se extēdit ꝓuidentia ꝛ ordinātia rerum in finem q̄tuz ip̄a causalitas se extendit. sic a simili in rebus alicuius dominio subiectl' que intm̄ subiacent eius ꝓuidentie inq̄tum sibi existunt subiecte. Cum autem causalitas dei que est pmum agens extendit se ad omnia entia non solum q̄tum ad pncipia speciei sed etiam q̄tuz ad pncipia indiuidualia ꝛ nō solum incorruptibilium. sed etiam

corruptibilium. Ideo sicut oia habent esse a deo. ita omnia sunt puisa ab eo. i. ad aliquem finem ordinata. Et hoc tāgit apostolus ad Rom. xiij. Que a deo sūt ordiata sūt. q. d. Sicut omnia a deo sunt. ita etiā omnia ab ipo ordiata sunt. et p ↄsequēs puidētie eius subiecte. qr puidentia dei nihil aliud esse noscit ꝙ rō. i. causa ordinis rer in finem. Oia ergo inꝙtū pticipāt de esse intm etiā subdunt diuine puidentie. Itē dēs omnia cognoscit nō solum in vniuersali seu vniuersalia. imo et in pticulari seu pticularia. Et cum dei cognitio compat ad res creatas sicut cognitio artis ad artificiata. Ideo sicut omnia artificiata subdunt ordini et puidētie artis. ita omnia subdunt ordini et puidētie dei. Sz qr p hec nō satis fit vt intelligat q deus iuste pmittat mala fieri. et maleficia in mūdo. lz intelligamus hoc q ipe sit puisor omnia gubernās. quod qr cōcedit. ideo etiā deberet omne malū ab his quor curaz gerit excludere. Int hoies em videmus ita fieri q sapiens puisor excludit defectum et malum ꝙtum pōt ab his quor curā gerit. ideo ad intelligendum ista. cur nō oia mala deus excludit. Notādum q aliud est loq de puisore pticulari. et aliud de puisore vniuersali. Prouisor em pticularis necesse habet malum excludere ꝙtum pōt. qr non potest ex malo elicere bonū. Deus autem cum sit vniuersalis puisor totius mundi. et potest ex pticularibus malis plurima bona elicere. sicut ex psecutione tyrānor patientiā martyrum. et ex opibus maleficor purgationem seu pbationē fidei et iustor vt patebit. Ideo non

hz deus oia mala impedire ne multa bōa deesse ↄtingat vniuersa. Unde Aug⁹. in Enche. Adeo misericors est omps deus q non sineret aliqd maluz esse in opibus suis nisi adeo esset omps et bonus vt benefaceret etiā d malo. Et huius exemplū etiā habemus in actōnibus rer naturalium. Nam corruptiōes et defectus q accidūt in rebus naturalibus licz sint ↄ intentionem nature pticularis illius videlz cui talis corruptio contingit vt q fur suspendat vel q aialia in cibuz hominis occidant. sunt tn de intentione nature vniuersalis vt videlz conseruant homines in vita et in bonis vt et sic bonum vniuersi ↄseruet. vt em species rerum conseruant oportet vt corruptio vnius sit cōseruatio alterius. Occisiones em animalium conseruat vitam leonum.

Declarant sup pmissionem diuinam q deus non potuit conferre creature vt ex natura esset impeccabilis.

Quo ad secunduz q vniuersitatem malor siue in culpis siue in penis iuste dēs pmittat et presertim iam refrigescente et mundo ad occasum declinante declarat ex duabus ppositionibus necessario presupponendum quarum pma q deus non potest facere siue melius vt cuz timore dei loquamur. non est possibile vt natura creata vt est homo vel angelus haberet hoc q ex conditione sue nature peccare non posset. Secunda q dēs iuste permisit hominem peccare vel temptari. quibus stantibus cum ad diuinaz puidentiam ptinet vt vnaquequ creatura in sua natura relin-

quar dicere oportet. q ex premissis impossibile est q deus nõ pmittat maleficia fieri virtute demonum. Et pmuz qdem q nõ fuit possibile creature communicare q peccare non posset ex conditõe nature. ostendit a doctore sancto in .ij. di. xxiij. ar. j. qr si hoc fuisset cõmunicabile alicui creature deus vtiqz cõmunicasset eo q omnes alie cõmunicabiles bonitates z pfectiões creaturaz sunt cõmunicate saltem in genere vt vnio psonalis duaz naturaz in xpo. maternitatis z virginitatis in Maria. vnio gratuita in viatorib9. vnio beatifica in electis. z sic de aliis. Cu ergo non legimus hoc alicui creature cõmunicatu. qr nec homini nec angelo. Juxta illud. Et in ãgelis suis repperit prauitatem. certu est q homini a deo nõ põt cõmunicare hoc q ex natura sit impeccabilis lz hoc p gratiaz inueniãt. Secudo ad idẽ, qr si esset cõmunicabile z nõ cõmunicaret vniuersum nõ esset pfectuz. cuius pfectio in hoc cõsistit vt omnes bonitates creaturaz cõmunicabiles in genere sint cõicate. Nec valet argumẽtum q deus cum sit summe potẽs z alias ad suam similitudinem homĩes z angelos creauit q etiam hoc pferre potuerit q creatura ex pditione sue nature haberet q peccare nõ posset. Vel etiam q faceret vt habitus ille gratie qui pfirmationem in bono causat esset pars essentialis nature angeli vel homĩs vt sic fm naturale suum pncipium z naturalem pditionem haberet cõfirmationem in bono. vt peccare nõ posset. Nam pmum argumentum nõ pcludit. qr lz deus sit summe potens sicut z summe bonus. nõ tamẽ hoc pferre potest nõ ex imperfectione sue potentie. sed ex imperfectione creature. que impfectio psideratur pmo q hoc recipere nõ potest nec potuit homo vel ãgelus. Ratio. qr cum sit creatura esse suum depẽdet a creatore. sicut causatuz a causa sui esse z creare est aliquid ex nihilo facere. ideo si sibi relinquit deficit. cõseruat autem qdiu cause influentiã recipit. Exemplum si vis de cãdela que tãdiu lucet qdiu hz cerã. Quo stante notum est q deus creauit hominem z reliquit eum in manu cõsilii sui. Ecclesiastici. xvij. Et similit angelu a pncipio creatõnis. Et hoc factum est p liberz arbitrium cuius sicut pprium est facere vel obmittere. ita pprium est a sua causa recedere z nõ recedere. Et qr hoc est posse peccare. posse ex libertate arbitrij a deo recedere. ideo nõ potuit hoc homo vel angelus recipe. nec ei potuit a deo cõmunicari vt ex natura haberet libertatem arbitrij. z etiam ex natura hret nõ posse peccare. alia ipfectio ex qua hoc nõ potuit homini vel angelo cõmunicari est. qr implicat pdictionem que qr in se non sunt factibilia dicimus deus nõ potest illa facere. Sz potius dicẽdum q creature nõ possunt ista recipere vt videlz aliqd sit viuum z mortuu simul z semel. Jta etiaz implicat vt aliquis habeat liberum arbitriuz ex quo possit cause sue inherere vel nõ inherere. z q possit non peccare. qr si non potest peccare nõ potest cause sue non inherere. cum peccatum sit spreto incommutabili bono rebus mutabilibus inherere. Spernere autem vel non spernere est ex libertate arbitrij. Secundum eti-

ẽm argumentũ non valet. qꝛ si grã ꝯfirmationis verteret̃ creature ĩ naturã ita q̃ ex ꝑncipijs essentialib⁹ haberet nõ posse peccare. tunc non haberet ex aliquo dono accidẽtali ⁊ grã nõ posse deficere ⁊ peccare sed haberet hoc ꝑ naturã ⁊ tũc esset deus qđ est absurdũ. Hanc solutionẽ tãgit sctũs Tho. vbi supꝛa in soluti one vltimi argumẽti. cũ dicit q̃ qñcunq̃ alicui nature ꝯuenit aliqđ accidens quod ex influentia supioꝛis tantũmodo inest. non põt inferioꝛ natura illud accidẽs ꝑ se habere nisi efficeret̃ nature supioꝛis. sicut si aer illuminat̃ in actu ꝑ ignẽ nõ põt eẽ q̃ sit đ natura sua lucidus ĩ actu nisi fiat ignis. Dico g̃ q̃ cũ ꝯfirmatio insit creature rõnali solũ ꝑ grãꝫ q̃ est quoddã spũale lumen ⁊ similitu do increati luminis non põt esse q̃ aliq̃ creatura ex natura sua ꝯfirmationẽ habeat vel grãm nisi efficeretur diuine nature per esse dicamus eiusdẽ nature. qđ est oĩno impossibile. Cõcludamus q̃ nõ posse peccare per naturã deo tm̃mõ cõuenit eo q̃ sicut ab esse deficere nõ põt cũ dat oĩbus esse ita nec a rectitudine bonitatis deficere cũ hoc ei conueniat per cõditionẽ sue nature. Omnibus aũt alijs q̃ hoc habẽt vt peccare nõ possint cõfert̃ ex hoc q̃ con firmant̃ per grãm in bono. ex qua filij dei efficiunt̃ ⁊ quodammodo diuine nature consoꝛtes.

Declarat̃ questio sup duas ꝑmissiones diuinas quas deus iuste ꝑmisit videlicꝫ diabolũ actoꝛẽ oĩs mali peccare simul ⁊ pꝛimos parentes cadere ex q̃bus maleficoꝝ opera iuste permittunt̃. ⁊ est tredecima in oꝛdine pꝛime partis.

Secunda questio simul ⁊ ꝓpositio q̃ deus iuste permisit quasdam creturaas angelicas quas aliter cõdere non potuit nisi q̃ peccare possent etiã actu peccare. Et quasdã similiter nõ creatas ꝑ grãm ꝑseruare et hoc absq̃ pꝛeuia tentatione. hoĩem vero iuste permisit ⁊ tentari ⁊ peccare. q̃ oĩa sic declarant̃. Nã ad pꝛouidentiã diuinã ꝑtinet vt vnũqđq̃ in sua natura relinquat̃ ⁊ in suis naturalibus operibus nõ oĩno impediatur. qꝛ vt Dionysius dicit. iiij. c. de di. no. Pꝛouidẽtia non est coꝛruptiua nature sed saluatiua. quo stante cũ manifestum sit q̃ sicut bonum gentis diuinius q̃ bonum vnius. j. Ethi. Ita ⁊ bonũ vniuersi excedit bonũ particulare cuiuscũq̃ nature creati in particulari. Ideo etiã attẽdere opoꝛtet q̃ si pctm̃ oĩno impediret̃ per hoc multi gradus tollerentur ꝑfectionis. tolleret̃ eñ natura illa q̃ põt peccare ⁊ non peccare. Et si dicat̃. tñ habuisset hõ ex ꝯditione nature vt pꝛius tactũ est. Rñdetur. Si nullũ pctm̃ fuisset subsecutũ in actu sed statim cõfirmatio tũc semꝑ lateret quid grẽ deberet̃ in bonis erga deũ ⁊ quid potestas peccãdi potuisset ⁊ plura alia q̃bus ablatis vtiq̃ vniuersi multum detraheret̃. Decuit etiã vt nullo suggerẽte ab extra peccaret. sed occasionẽ peccandi ex seipo susciperet qđ ⁊ fecit vbi đo eq̃lis esse voluit. qđ est intelligendum non simpliciter ⁊ directe nec indirecte. sed solũ ₰m quid. ⁊ hoc declaratur ꝓpter auctoꝛitatem Esa. xiiij. In celum ascẽdam ⁊ similis ero altissimo. non enim simpliciter ⁊ dire

cte. quia sic habuisset intellectum li gatum et erroneum appetēdo aliq̄d quod sibi erat impossibile. Cognouit em̄ se esse creaturā et deo creatū. et ideo eq̄lem fieri creatori cognouit hoc sibi esse impossibile. Nec etiaz indirecte. quia cum totum bonū angeli et creature est in hoc quod deo subest. sicut tota claritas aeris est in hoc q̄ subijcit radijs solis. ideo hoc ab āgelo nō potuit appeti. q2 appetijsset ꝯ bonum nature. sed appetijt dei eq̄litatem nō absolute. sed scd̄m quid. hoc sic est. cum deus hz p naturā suā duo. beatitudinem et bonitatem et aliud et q̄ ab ip̄o omnis creature beatitudo et bonitas transfundit. videns angelus dignitatē nature sue qua creaturis cūctis p̄emine bat voluit et appetijt a se in om̄ia inferiora beatitudinē et bonitatē deriuari. et hoc p sua naturalia. ita q̄ ip̄e p̄mo illa ex natura haberet. et sic alie creature ex nobilitate sue nature accipent. Et quia etiā illa appetijt a deo et sub deo volēs esse dūmō ista haberet. ideo nec etiā q̄tum ad modum habēdi deo equipari voluit. ꝫ tm̄modo ſm q̄d. Nota insup q̄ q2 suū desiderium attētauit vt ad actū pduceret. ideo subito suū desideriū alijs exposuit. Et quia subito etiam fuit alioꝝ angeloꝝ visio desiderij et ꝯsensus puersus sui desiderij. Ideo peccatum p̄mi angeli alioꝝ peccata excessit et p̄cessit q̄titate culpe et causalitate. non tamen duratiōe. ita q̄ illud Apocal. xij. Draco de celo cadens traxit terciam ptem stellaꝝ. Et in figura Leuiathan habet. Ip̄e est rex sup omnes filios superbie. et rex ſm Philosophum. v. Metha. dicit p̄ncipium inq̄tum mouet per suā voluntatem et impium sibi subiectos. Ideo et suum peccatum aliorum occasio peccandi fuit. ita q̄ ip̄e p̄mus a nullo extrinseco tētatus alios extrinsece tētauit. Et quidez q̄d dictum est q̄ instantanea operatio in omnibus illis fuit. exemplificat hoc ex sensibilibus. Nam simul tēpore sunt illuminatio aeris visio colois et discretio rei vise. Hec ad lōgum posui vt ꝯsiderādo tam stupēdam pmissionem diuinam sup nobilissimas creaturas ꝓpter vnum dūtaxat peccatum ambitionis quomō nō pticulares pmissiones sup maleficoꝝ opa ꝓpter maiora peccata q̄tum ad aliquas circūstātias admittet. Nam maleficoꝝ peccata in varijs circūstantijs peccatuz angeli et p̄moꝝ parentum excedunt vt iā in secunda questione patebit. Sed et hoc q̄ ꝓuidentia dei iuste pmisit p̄mum hominem tētari et peccare ex his que dicta sunt de transgressoribus angelis satis patere potest. Sicut em̄ ad eūdem finem homo et angelus creati fuerūt et in libertate arbitrij relicti. Ideo vt beatitudinis p̄mium non absq3 merito pciperet. ideo sicut angelus a casu nō fuit p̄ſuatus vt potestas peccādi ex vno. et potestas gratie ꝯfirmatiōis ex altero ad decorem vniuersi patesceret. ita et circa hominem ſuari oportuit. Vñ et sctūs Tho. in. ij. di. xxiij arti. ij. Illud ex quo deus apparet laudabilis nō debet penitus impediri. ꝫ in peccatis etiā deus apparet laudabilis cū p misericordiā pcit et p iusticiā punit. vñ nō debuit peccatū impedire. tm̄modo breuiter et recapitulādo ad ꝓpositu3 redeamus dicamus. Q2 iusta dei ꝓuidentia ho-

mo in his pmissus est multis rationibus. Prima vt ostendat dei potētia qui solus inuertibilis est. omnis aūt creatura mutabilis. Secūda autem ratio vt declaret dei sapientia. que ex malo scit elicere bonum. qđ nō potuit fieri nisi deus creaturam peccare pmisisset. Tercia vt manifestet dei clementia. in qua christus p mortem suam hominem pditum liberauit. Quarta vt ostendat dei iusticia que non solum reddit bonis pmia. sed et malis supplicia. Quinta vt homo non sit peioris pditionis q̄ alie creature q̄s omnes sic deus administrat vt eas agere pprijs motibus sinat. Unde et hominez pprio arbitrio relinquere debuit. Sexta est laus humana. Laus em̄ viri iusti q potuit et non est transgressus. Septima est decor vniuersi. quia sicut triplex malum culpe pene et dāni inuenit. ita ex opposito triplex bonum. s. honestum bonum delectabile et vtile. decoratur. Nam culpa decoratur honestas. per penam delectabilitas. Per damnum summa vtilitas. Et p hec patet respōsio ad argumēta.

Solutōes argumētoꝝ.

Nam ad pmum vbi dicit asserere q dyabolo pmittat ptās nocendi hominibus sit hereticum. Oppositū potius pz. quia sicut asserere q deus nō pmittat hominem ex libertate arbitrij peccare quādo vult est hereticum. ita asserere q deus peccatum dimittat inultum. Hoc aūt fit p ptātem nocendi hoibus in vindictā maloꝝ et ad decorē vniuersi. Juxta illud Aug⁹. in li. Soliloqꝝ. Jussisti dñe et ita est vt nūq̄ dedec⁹ culpe sit sine dedecore vindicte. Probatio denique argumēti nō valet de sapiēte puisore q excludit defectū et malū q̄tum pōt. qz aliud est de eo qui hz curā pticularem. et de puisore vniuersali. Nā pmus ex malo nō pōt elicere bonū sicut vniuersalis puisor fac. vt p p cedētia patuit. Ad scōm patuit q tā potētia q̄ bonitas et iusticia diuina patescūt in hoc q mala pmittit. Un̄ qā dr. Aut deus pōt mala impedire. aut nō. Dicit q pōt impedire s; nō debuit rōnibus ptactis. Nec valet instātia si dicat. ergo vult mala fieri cum pōt impedire et nō vult qz vt in argumētis p veritate tactū est. Deus nō potest velle mala neq; vult mala fieri neq; vult malū nō fieri. s; vult pmittere malū fieri. et hoc pter pfectionē vniuersi. Ad terciū Aug⁹. et Phs loquunt de cognitōe hūana cui melius est nō cognoscere mala et vilia duplici de causa. Primo. qz p ea impedimur interdum a psideratōe maloꝝ. et hoc ptingit. qz nō possumus simul multa intelligere. Etiā et ea ḋ causa q cogitatio maloꝝ puertit interdum voluntatem in malum. Hec aūt in deo locuz nō habēt qui intelligūt omnia opa hominum et maleficoꝝ absq; aliquo defectu. Ad quartum apostolus curā dei a bobus remouit. vt ostendat q quia creatura rationalis hz p liberꝝ arbitrium dominiuz sui actus vt dictum est. Jdeo vt ei imputetur aliquid ad culpam vel ad meritum et reddat ei iuxta hoc pena vel pmiū. habet deus spālem de eo puidentiam fm que irrationabilia nō puidētur. Uelle aūt asserere q indiuidua irrōnabiliū creaturaꝝ ex illa auctoritate nō ptinerēt ad diuinā puidē

tia esset hereticū. qꝛ esset asserere q̄ nō omia subiecta essent diuine ꝓui dētie ꝯ scripture sacre cōmēdatōez sup diuinā sapientiā q̄ attingit a fine vsq̧ ad finem fortiter ꝛ disponit oīa suauiter. ꝛ eēt error rabi Moyses vt in argumētis ꝓ veritate patuit. Ad quintuȝ. quia homo nō est institutor nature. ſ; vtitur naturalibus opibus artis ꝛ virtutis ad suū vsum. Ideo ꝓuidentia humana nō se extendit ad necessaria que ex natura ꝓueniūt. vt q̄ cras sol oriatur. ad que tamen se extendit ꝓuidētia dei eo q̄ ipe est actor nature. Vn̄ ꝛ defectus naturales, etiaȝ si ex cursu reꝝ naturalium ꝓuenirent adhuc diuine ꝓuidētie subiacerent. q̄re ꝛ Democritus ꝛ alij phi naturales errauerūt attribuētes soli necessitate materie quicq̄d inferioribus accideret. Ad vltimum l; omnis pena infligit̄ a deo ꝓpter peccata. non tamē semꝑ maioribus peccatoribus maleficia infligunt̄. vel quia dyabolus nō vult vt illos affligat ꝛ tētat q̄s iusto titulo possidere se cernit. Vel ideo vt nō ad deū accelerāt. Iuxta illud. Multiplicate sunt infirmitates, postea accelerauerunt ꝛc̄. Et q̄ oīs pena infligit̄ a deo ꝓpter pctā p; ex sequētibus. qꝛ iuxta Hieronymum. Quicq̄d patimur peccatꝭ nostris meremur.

Declarat̄ q̄ peccata maleficoruȝ grauiora sunt pctis maloꝝ angeloꝝ ꝛ p̄moꝝ parentū. Vn̄ sic innocētes puniunt̄ ex culpis parentum. ita ꝛ iam plures innoxij damnificantur ꝛ maleficiunt̄ ꝓpter peccata maleficorum.

Questio decimaquarta. ꝛ est tota materia p̄dicabilis.

Sed sup enormitatē criminum q̄rit̄. An maleficoꝝ flagitia cuncta mala q̄ deus fieri sinit ꝛ vsq̧ in pn̄s a p̄ncipio mūdi fieri ꝑmisit tam in culpis q̄ȝ in penis ꝛ dānis excedūt. Et videt̄ q̄ nō p̄cipue q̄ ad culpaȝ. Nā pctm̄ qd q̄s cōmittit qd facilit̄ vitare potuisset excedit pctm̄ qd alter cōmittit qd ita facilit̄ vitare nō potuit. P; ꝑ Aug⁹. in de ciui. dei. Magna est in peccādo iniq̄tas vbi est tāta in nō peccādo facilitas. S; Adā ꝛ plures q̄ ex aliquo statu ꝑfectionis seu etiā gr̄e peccauerūt. Facilius ꝓpter assistentiā gr̄e pctā vitare potuissent. p̄sertim Adā qui in gr̄a creatus fuerat q̄ȝplures malefice q̄ hm̄oi dona nō ꝑceperūt. ergo illoꝝ pctā oīa maleficoꝝ flagitia excedūt. Preterea quo ad penā. maiori culpe maior pena debet̄. ſ; peccatū Ade grauissime punitū fuit in ħ qd vt p; in oēs posteros eius pena. cū culpa oñdit̄ in trāffusione originalis pcti. ergo eius pctm̄ grauius est oībus alijs pctis. Preterea quo ad dānum. Nā iuxta Aug⁹. Ex hoc aliq̄d est malū qꝛ adimit bonū. ergo vbi plus de bono amittit̄ ibi maior culpa p̄cessit. ſ; pctm̄ p̄mi parentis maius dānum tā in naturalibus q̄ȝ in gratuitis intulit. vbi nos innocētia ꝛ imortalitate p̄uauit quod nullum alioꝝ sequentium peccata intulit. ergo ꝛc̄. Sed ꝯ id quod plures ratiōes mali includit magis est malum. sed peccata maleficarum sunt hm̄oi. Nā omnia mala in bonis nature ꝛ fortune ꝓcurare pn̄t deo ꝑmittente. vt ex bulla pape deducit̄. Preterea Adā peccauit solummō

faciendo illud qd est vtroqz mo malu qz prohibitu. et qd no erat maluz fm se. Sed malefici et alij peccatores peccant faciendo illud quod est vtroqz mo malu et fm se et phibitu. vt homicidia et alia multa inhibita. Vn peccata eorum grauiora sut alijs peccatis. Preterea pctm qd est ex certa malicia est grauius pcto quod est p ignorantia. sed malefice ex magna malicia ptemnut fidem et sacramenta fidei put plures pfesse sunt. Rnsio. qr mala q a modernis maleficis perpetrant cuncta alia mala q deus vnqz fieri pmisit fm qd in titulo qstionis tangit excedut. et hoc q ad peccata q cotingunt in peruersitate morum. licet secus sit de peccatis q opponunt alijs vtutibus theologicis. potest ostedi triplici via. Primo in generali coparado eorum opera indifferenter ad quecunqz flagicia mudi. Scdo in speciali coparando ad species supstitionis ex qcuqz pacto cu demonibus inito. Tercio coparado illa ad peccata malorum angelorum: aut etia primorum parentum. Primu sic. Nam cu triplex sit malum. videlicz. culpe pene damni. eo qr triplex sit bonu cui illa opponutur. s. honestu. delectabile. et vtile. Et culpe opponit honestuz Pene delectabile. Dano vtile. Qr culpa maleficaru excedit cucta alia peccata sic appareet. Nam iuxta doctrina sancti Tho. in. ij. di. xxij. arti. ij. Licet in peccato multa possint considerari ex qbus peccati grauitas vel etiam leuitas trahi potest. Vn et cotingit qr idem peccatu qd scdm vnu eorum est grauius fm aliud leuius inueniat put dicere possumus. In fornicatione iuuenis peccat. senex insanit. Tamen illa simpliciter grauiora sunt q plures et potentiores habet non dico circustatias solu sed in specie et quantitate peccati essentiali peccati grauitatem. Et sic dicere possumus qr licet peccatum Ade qtum ad aliquas circustatias grauius sit oibus alijs pctis qtuz ad hoc qr minori tetatione pulsatus cecidit qz vicz tantu ab extrinseco. Et etia qz facilius resistere potuisset pter originale iusticiam in qua creatus erat. Tame qtum ad speciem et quantitate peccati et etia qtum ad alias circustatias q peccatu magis aggrauant sicut multa grauiora pcta sut secuta. ita et inter illa oia maleficorum excedut qd etiaz clarius ex duobus deducit. Nam sicut vnu peccatu dicit maius altero vel causalitate vt pctm luciferi. vel generalitate vt pctm Ade. vel deformitate vt pctm Jude. Vel difficultate remittedi vt pctm in spm sctm. Vel periculo vt peccatu ignorantie. Vel insepabilitate vt pctm cupiditatis. Vel pronitate vt pctm carnis Vel diuine maiestatis offensione: vt peccatu ydolatrie et infidelitatis Vel expugnadi difficultate vt supbia. Vel mentis cecitate vt ira. Ita et post pctm luciferi omia alia pcta maleficoru opa excedut: tam in deformitate crucifixum abnegates qz et pronitate spurcitias carnis cu demonibus exercetes. Ac mentis cecitate in omne nocumentu tam animaru qz corporu hominu et iumentoru toto malignitatis spu debachantes. prout ex supradictis patuit. Quod etia iuxta Ysid. nomen ostedit. Dicunt em malefici ob facinoru magnitudine &c. vt supra patuit

Deducit᷑ ⁊ ex isto. Nā cū do sūt in pctō auersio ⁊ ꝯuersio. Juxta illud Augustini. Peccatum est spreto incōmutabili bono rebus mutabilibꝰ inherere. Et ipsa etiā auersio a deo sit tanq̄ formale sicut ipsa conuersio tanq̄ materiale. Jdeo tanto aliquod pctm̄ est grauiꝰ, quāto magis hō ꝑ ipm̄ a deo sepatur. Et qꝛ ꝑ infidelitatē homo maxime a deo elōgatur: ideo ⁊ maius oībus peccatis maleficiū infidelitatis existit. Et h̄ declarat᷑ ꝑ nomē heresis qd̄ est etiā apostasia a fide simul ⁊ ꝙ tota earū vita pctm̄ est. De pmo. Nā cū peccatum infidelitatis ꝯsistat in renitēdo fidei. Et hoc pōt dupliciter fieri vel qꝛ renitit᷑ fidei nonduꝫ suscepte aut suscepte. Si primo mō tunc est infidelitas paganoꝝ aut gētilium. Si secundo mō tūc iterū duplicit᷑. quia aut renitit᷑ xp̄iane fidei suscepte in figura aut in ipa manifestatione veritatis. Primo mō est infidelitas iudeoꝝ. Scd̄o mō infidelitas hereticoꝝ. Vn̄ patet ꝙ heresis maleficarum inter tres species infidelitatis grauissima existit. qd̄ etiā ratione ⁊ auctoritate comprobatur Nā .ij. Petri .ij. dicit᷑. Melius erat illis viam veritatis non cognoscere q̄ post cognitā retrorsum conuerti. Ratione. Nā sicut grauius peccat q̄ nō implet quod ꝓmisit q̄ ille qui nō implet hoc quod nunq̄ ꝓmisit. Jdeo infidelitas hereticoꝝ qui ꝓfitent᷑ fidē euāgelij ⁊ tamen ei renitūtur corrūpentes ipam grauius peccant q̄ iudei ⁊ pagani. Et iterū. Judei grauius peccāt q̄ pagani. quia susceperunt fidei christiane figuraꝫ in veteri lege quā male interp̄tātes corrumpūt quod pagani nō faciūt. ideo etiā ipsoꝝ infidelitas est grauius peccatū q̄ infidelitas gentiliuꝫ qui nunq̄ fidē euāgelij susceperūt. De scd̄o qd̄ ⁊ apostate nuncupant᷑. Nam fm̄ Thomā scd̄a scd̄a.q.xij. Apostasia importat quandā retrocessionē a deo ⁊ religione que fit ꝑ diuersos modos q̄bus hō coniūgitur deo. vel ꝑ fideꝫ. vel per subiectā ad obediendū voluntatē. Vel ꝑ religionē. ⁊ clericatum. Scd̄m qd̄ etiam dicit Raymūdus ⁊ Hostien. ꝙ apostasia est temerarius a fidei statu vel obedientie vel religionis excessus. Et cū remoto priori remouetur posterius: sed nō econuerso. Jō ⁊ prima alias duas excedit. scꝫ apostasia a fide precedit a religione. de qua .xlviij. distin. quātūlibet. ⁊ .xvi. q.j. legi nō debet. Tamē fm̄ Ray. non iudicat᷑ apostata seu fugitiuus etiam si ad longinqua diu euaget᷑. nisi postq̄ sic viuit ꝙ animū redeūdi se deposuisse oñdit. ff. de re milit. l. desertorē. Et hoc fieret si vxorem duceret vel simile tale. Similiter ⁊ apostasiam inobediētie vbi qs spōte cōtemnit precepta ecclesie ⁊ p̄latoruꝫ: de qua .iij. q. iiij. alieni. Quia etiā infamis efficitur repellit᷑ a testimonio ⁊ debet excōmunicari. xj. q. iij. Si aūt. Vnde ⁊ apostasia d̄ qua loquimur sup apostasiam maleficaruꝫ dicit᷑ apostasia ꝑfidie q̄ ⁊ tanto grauior. quāto ⁊ cū inimico fidei rationis salutis per pactū expressum peragit᷑. Hoc em̄ habent facere malefice ⁊ hoc inimicus ille exigit vel in toto vel in parte. Reperte sūt em̄ per nos inquisitores que oēs fidei articulos abnegauerant. quasdam vero certas in numero semꝑ tamen confessionem verā ⁊ sacramētalem

habeāt abnegare. Unde et Juliani
apostate perfidia nō videt tanta fu
isse licet in alijs aduersus ecclesiam
maiora exercuisset. De qua z .ij.q.
vij. nō potest. Si ꝗs vero incidenta
liter quereret. Quid si mente z cor-
de fidē tenerent quoꝝ scrutator so-
lum deus est. z nō quecunꝙ angeli
ca creatura vt supra patuit. facerēt
tamē reuerentiā et obedientiā dya-
bolo per actus exteriores. Dicēdū
videt ꝙ cū apostasia perfidie dupli
citer potest fieri. per actus infideli-
tatis exteriores absꝙ expꝰsso pacto
cum demone inito. sicut qui in ter-
ris infidelium mahumeticā vitā as
sumeret aut in terris christianoꝝ
cum expresso pacto zc. Primi vbi
mente retinent fidē. actu tamē exte
riori negant. licet non sint apostate
nec heretici tamē mortaliter peccāt
Sic eī salomon dijs suarū vxoꝝ
reuerentiam exhibuit. Nec eī ali
quis excusat si ex metu hoc faceret
q: scḋm Aug. Sanctus est mori fame
ꝗ vesci ydolaticis. aliq habent Sa
cius. xxxij.q.iiij. Sacius. Malefi-
ci autem quantūcunꝙ fidē retinēt
corde z abnegant ore apostate ta-
men iudicant eo ꝙ fedus cū morte
z pactū cū iferno pepigerūt. Vñ
sanctus Thomas in.ij. dist. iiij. ar.
vltimo. Loquēs de similibꝰ operi
bus magicis. Et qui quocunꝙ mō
auxiliū petūt a demonibus dicit.
In oibus est apostasia a fide. ꝓpter
pactū initū cū demone vel verbo te
nus si inuocatio intersit vel facto
aliquo etiā si sacrificia desint. non
eī pōt homo duobus dominis ser
uire. Ad idem Albertus vbi supra
dist. viij. vbi queritur. Utrum ma-
gicis et mathematicis intēdere sit
peccatum z apostasia a fide. Ita re
spondit. In talibus est semper apo
stasia verbi vel operis. Si eī inuo
cationes fiant tunc apertum pactū
initur cū demone z tunc est aperta
apostasia verboꝝ. Si aūt nō fit ni
si opere simplici tunc est apostasia
operis. Et q: in his omnibus semꝑ
est fidei ꝯtumelia q: expectat a de
mone qḋ expectandū est a deo ideo
semꝑ apostasia iudicat. Ecce ꝗ cla
re duplicem apostasiam ponūt ter-
ciam subintelligētes scilicet cordis
que si desit tamen malefice verbis
z operibus apostatrices iudicant.
Penis ergo vt patebit z heretico-
rum z apostatarū subiacere debēt.
Est et tercia criminis enormitas ꝑ
cunctis alijs heresibus in eis. Nā
si iuxta Augustinū omnis infideli
um vita peccatum est. xxviij.q.j.§.
ij. z est glosa suꝑ illud Romanoꝝ
xiiij. Omne qḋ nō est ex fide pecca
tum est. Quid iudicandū est de to-
ta vita. id est de omibus alijs operi
bus maleficarū que tamē nō ad cō
placentiā demonū fiant sicut ieiu-
nare. ecclesias frequētare. cōmuni-
care z sic de alijs. In omibus enim
peccant mortaliter qḋ sic declarat.
Tanta est eī labes huius peccati
ꝙ facultatem resurgendi. licet non
ex toto amputat. eo ꝙ pctm̄ nō cor
rumpit totum bonū nature z lumē
naturale in eis remaneat. Tamen
ꝓpter ꝓstitum homagiū nisi ab il-
lo absoluant. omnia eoꝝ opera etiā
de genere bonorum sunt potius de
genere malorum quod in alijs infi-
delibus nō cernitur. Nā scḋm Tho.
scḋa scḋe.q.x. An omnis actio infi-
delis sit peccatuꝫ dicit ꝙ ꝗuis ope
ra infideliū que sunt de genere bo-

norū vt ieiunia elemosyne et hmōi non sint eis meritoria ꝓpter infidelitatem que est grauissimū peccatorum. tamen quia peccatum non corrumpit totum bonum nature. ꝁ remanet in eis lumen naturale. Ideo non omnis actus eorum est mortale peccatum. sed actus procedēs ex ipsa infidelitate vel relatus ad ipaȝ etiam si sit de genere bonorū. puta Saracenus ieiunat vt seruat legem Mahumeti de ieiunio mandantē. Judeus celebrat suas festiuitates ꝛ huiusmodi in his est mortale. Et sic intelligitur illud Augustini supra allegatum. Omnis infideliū vita peccatum est.

Qꝛ malefice grauissimas merentur penas vltra omnes flagitiosos mundi.

Deniqȝ ꝙ eorum flagicia cuncta aliorū peccata excedunt quantuȝ ad demeritum pene declarat. Primo quo ad penam hereticis infligēdam. Secundo quo ad penam apostatis inferendam. Nam heretici quadruplici pena puniuntur scḋm Raymundum scilicet excōmunicatione depositione. rerum ablatione ꝛ corporali morte. De quibus omnibus lector inueniet super primū. de sen. excom. Nouerit. et super secundum. xxiiij. q. j. Qui contra pacem. ꝛ tercium. dist. viij. quo iure. et xxiij. q. vij. capi. j. ꝛ sequenti. super quartum. eodeȝ titulo. scilicet de hereticis. Excōmunicamus primo et secūdo. immo ꝛ grauissimas incurrunt penas. Credentes. receptatores. fautores ꝛ defensores. Nam vltra penam excōmunicationis illis inflictam heretici cum fautoribus et defensoribus suis et receptatoribus ꝛ ipsorum filij vsqȝ ad scḋaȝ generationem per lineam paternam. per lineam vero maternam vsqȝ ad primū gradum ad nullum beneficium vel officium ecclesiastū admittunť vt eo. ti. quicunqȝ. ꝛ ca. statutū libro. vj. Sed super terciam penaȝ si heretici habent filios catholicos priuanť paterna hereditate in detestationē criminis. Et super quartā penā si post deprehensionē erroris cōtinuo nō velit reuerti et heresim abiurare subito debet comburi si laicus est. Falsarij eñ pecunie statiȝ morti traduntť quātomagis falsarij fidei. Si vero clericus post solennē degradationē relinquiť curie seculari occidēdus. Si aūt reuertantur ad fidē detrudi debēt in perpetuūȝ carcerē. de hereticis. Excōmunicamus. primo ꝛ secūdo. ꝛ hoc de rigore iuris. Mitius tamen agitur cuȝ eis post abiurationē quā ad arbitrium episcopi ꝛ inqsitoris facere debent ꝓut in tercia parte opis patebit vbi de varijs modis sententiādi tales tractať. quis etiā dicať deprehensus ꝛ ꝯuictus seu etiā relapsus. His āt modis mulctare maleficas nō videť sufficere cū nō sint simplices heretice. ꝁ ꝛ apostate et vltra ħ ꝙ in ipsa apostasia nō hoib⁹ ꝓpter metū aut carnis oblectamēta fidem abnegant. vt supra tactum est. Sed ipsis demonibus vltra abnegationem etiam homagiū corpora ꝛ animas offerendo prestāt. Ex quibus satis probabile videtur ꝙ quantūcunqȝ peniteant ꝛ ad fidem reuertātur nō debent sicut alij heretici carceribus perpetuis mancipari. sed

vltimo supplicio puniri. ꝛ hoc etiā ꝓpter dāna temporalia hominibus ꝛ iumētis varijs modis illata leges imperāt. vt patet. C. de maleficis. l. nullus. l. nemo. ꝛ. l. culpa. Et est similis culpa prohibita. discere ꝛ docere. Et loquunt leges super sortilegos ꝗtomagis sup maleficos. vbi dicunt ꝙ pena illorum est bonorum publicatio ꝛ decapitatio. Et si quis tali arte mulierem ad luxuriam ꝓuocauerit. vel econuerso bestijs exponitur. vt dicitur ibidem. l. multi. Et de his in prima questione tactum est.

Questione decimaqnta Declaratur ꝙ ꝓpter peccata maleficarum innoxij sepe maleficiantur licet etiam interdum propter peccata propria.

Ed ꝛ hoc qđ s diuina pmissiōe pl'es innoxij dānificant ꝛ puniūtur in premissis nocumentis propter aliena peccata maleficarum ꝛ nō ꝓpter culpas ꝓprias. Nec alicui hoc videatur inconueniens ostēdit sanctus Thomas secunda secunde. q. cviij. Hoc fieri iuste a deo. loquendo đ penis presentis vite triplici ratione. Primo quidem ꝙ vnus homo est res alterius. ꝛ sicut quis punitur in rebus. ita ꝛ in penam alterius aliquis puniri potest. Nam filij ſm corpus sunt quedam res patris. ꝛ serui ꝛ animalia res dominorum. ꝛ sic filij puniunt quandoqꝫ ꝓ parentibus. sicut filius natus ex adulterio Dauid mortuus fuit ꝗ citius. ꝛ animalia Amalechitaruꝫ iussa sunt interfici. ꝗuis ꝛ in huiusmodi sit ratio mystica. vt habetur. j. q. iiij. §. paruulos. Secundo. quia peccatum vnius deriuatur in alterū. Et hoc dupliciter. Per imitationem. sicut filij imitātur peccata parentum. ꝛ serui ꝛ subditi peccata dominoꝝ. vt audacius peccent. vt fit in rebus male acqsitis in qbus filij succedūt sui in latrocinijs ꝛ guerris iniustꝭ. Vñ sepius interficiunt. ꝛ subditi ꝑlatoruꝫ audacius peccant dum eos peccare cernūt etiam si eadem peccata nō committūt vñ ꝛ iuste puniunt. Deriuat etiam peccatū vnius in alterum ꝑ moduꝫ meriti. vt subditorum in malum prelatum, id est. ꝙ peccata subditoꝝ merentur peccatorem ꝑlatum ſm illud Job. Regnare facit hypocritā ꝓpter pctā populi. Deriuat etiam peccatum ꝛ cōsequenter pena ꝑ aliquē consensum vel dissimulationē. Hoc est qñ superiores peccata nō redarguunt. tūc sepissime boni cū malis puniunt. vt dicit Augustinus in. j. de ciuita. dei Exemplū vbi inter nos inqsitores vnus repperit quoddā oppidū mortalitate hominū q̄si destitutū. ꝛ vbi fama volabat ꝙ quedā mulier sepulta lintheamen in q̄ sepulta erat successiue deglutiret. ꝛ ꝙ pestis cessare nō posset. nisi ex itegro lintheamen deglutiēdo ad vētrē ꝯsūpsisset. Habito cōsilio desup scultetus cum ꝑfecto ciuitatis sepulcruꝫ effodiētes inuenerūt q̄si dimidietatē linthealminis ꝑ os ꝛ collum vsqꝫ in ventrē inmissam ꝛ ꝯsumptā. Quo viso motus scultetus gladium extraxit ꝛ caput amputādo extra foueam ꝓiecit sicqꝫ subito pestꝭ cessauit. Ex qbus vtiqꝫ diuina pmissiōe pctā illius vetule sup innoxios ꝓpter dissimulationem ꝑsidentiū punita fuerūt. Nā

prehabita inquisitione repertū fuit ipsam lōgo tpe vite sue sortilegam et magam fuisse. Exemplū de punitione dauid in enumeratione ppl'i per pestem. Tercio fit diuina permissione vt humane societatis vnio cōmendet ex qua vnus homo debet ꝑ alio sollicitus esse vt nō peccet ⁊ ad detestationem peccati duz scʒ pena vnius redundat in oēs. quasi omēs sint vnū corpus. Exemplū de pctō Achor Josue.vij. Possum⁹ adhuc addere duos modos prout puniuntur mali interdū per bonos interdū etiā ꝑ alios malos. Nam vt Gratianus dicit.xxiij.q.v.§.vltimo. Aliquādo deus punit malos per legitimā potestatē gerentes ex mandato suo. ⁊ hoc dupliciter. Interdū cum merito punientiuʒ sicut puniuit peccato chananeorū per ppl'm suū. Interdū absq₃ merito punientiū: ꝫ etiam in ipsoꝝ penā sicut tribū beniamin puniuit. et deleuit vsq₃ ad paucos. Aliquādo punit etiā per populos suos iussu seu permissione excitatos nō tamē intēdentes deo obsequi: sed sue satisfacere cupiditati. et ideo cum sui damnatione sicut iam punit ppl'm suū per thurcos. ⁊ sepius ante per alienigenas etiam in veteri lege. Sed nota. ꝙ quacunq₃ de causa quis puniat̃ si nō sustinet patienter penas tūc sunt flagella non ad satisfactionē: sed ad vindictā tm̄ id est punitionē. Juxta illud Deutro.xxxij: Ignis scʒ pene tpalis succensus est in furore meo. id est in punitione: q̄ꝛ alias nō est in deo furor. ⁊ ardebit vsq₃ ad inferni nouissima id est vindicta hic incipiet ⁊ ardebit vsq₃ ad extremā damnationē. vt exponit Aug⁹. Et habet̃ de pe. di. iiij. §. auctoritas. Sed si patienter ferantur ipsa flagella ⁊ sit patiens in statu gratie habent locū satisfactionis vt dicit Tho. in. iiij. Etiā si quis puniret̃ a iudice ꝓpter maleficiū commissum vel etiaʒ malefica ⁊ hoc s̄m plus ⁊ minus s̄m deuotionē patientis ⁊ qualitatē criminis. Mors aūt naturalis cum sit vltimū terribiliū. nō tamē est satisfactoria. q̄ꝛ ꝑ naturam inoleuit in penā originalis peccati. Licet s̄m Scotum etiā voluntarie ⁊ cū deuotione expectata ⁊ d̄o oblata in sua amaritudine possit fieri aliquo mō satisfactoria. Mors tn̄ violenta siue quis eam meruit siue nō semꝑ est satisfactoria si patiēter sustineat̃ ⁊ in gratia. Et hec quideʒ quo ad penas ꝓpter alioꝝ peccata inflictas. Propter ꝓpria aūt etiā deus flagellat̃ in vita p̄senti ⁊ sp̄aliter circa maleficia inferēda. Nā thob. vij. Super illos qui libidini deseruiunt dyabolus accipit potestatem qd̄ etiā ex precedētibus patuit declarando maleficia circa membra et potētias generatiue potētie q̄ deus amplius permittit maleficari. Attamen ad p̄dicādum pplo notandum ꝙ p̄missis punitionibus nō obstātibus s̄m quas deus pro culpis alienis siue ꝓprijs punit hāc regulā iuris pro fundamēto teneat ⁊ populo ꝓponat q̄ dicit. Sine culpa nisi subsit cā nō est aliquis puniēdus extra de reg. iu. ⁊ hec regula locū habʒ in iudicio poli. i. dei. ⁊ i iudicio fori. i. in foro humano siue seculari siue ecclesiastico. Declara de iudicio poli. Nā cū deus duplici pena sp̄uali et tpali punit. In p̄ma inuenit̃ ꝙ nunq̄ꝫ sine culpa. In scd̄a inuenit̃ ꝙ interdū bene sine culpa. ꝫ nō sine cā.

De prima spūali pena q̄ cum est triplex scilicet. subtractio grē. vn̄ sequitur obduratio in p̄scitis. nō fit sine culpa ꝓpria. Scd̄a pena dāni. id est p̄uationis glorie. hoc etiā nunq̄ȝ infligit̄ sine culpa ꝓpria vt in adultis vel cōtracta vt in paruulis in originali decedētibus. Tercia pena sensus. id est cruciatio ignis infernalis etiam patet. Unde quod dicit̄ Exodi. xx. Ego dn̄s zelotes visitās peccata parentū in filios vsq̄ȝ in terciā ꝛ quartā generationē. intelligit̄ de imitatoribus paternoꝝ scelerum vt exponit Gratianus. j. q. iiij. §. q̄bus vbi etiā dat alias expositiones. De scd̄a aūt pena t̄pali punit de⁹. Primo ꝓpter culpam alterius vt supra tactū est. triplici ratione. vel etiā sine culpa aliena ꝛ ꝓpria: sed nō sine causa. vel etiā ex culpa ꝓpria ꝛ nō aliena. qd̄ si vis scire causas ꝓpter quas deus punit ꝛ tamen absq̄ȝ culpa aliena ꝛ ꝓpria videas quinq̄ȝ modos quos ponit mgr̄ in. iiij. dist. xv ca. ij. Et recipe tres primas causas. Reliquas duas accipe pro culpis ꝓpriis. Nam dicit quinq̄ȝ de causis deus hoīem flagellat in vita p̄senti siue penas infert. Primo vt de⁹ glorificet̄. Et hoc fit qn̄ miraculose remouet̄ pena siue flagellū. Exēpluȝ de ceco nato. Joh. ix. De lazaro resuscitato Joh. xj. Scd̄o si primum desit immittit̄ tamē vt meritum cumulet̄ per exercitium patientie. Ac etiam vt virtus latēs intus aliis manifestet̄. Exemplū in Job. j. ꝛ Thobie. ij. Tercio vt virtus cōseruet̄ p humiliationē flagelloꝝ. Exemplū in paulo qui de se dicit. ij. ad Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee angelus sathane ꝛc̄. qui stimulus s̄m remigiū fuit quedam infirmitas corporalis. He sunt cause sine culpa. Quarto vt eterna damnatio hic inchoet̄. vt scilicet aliqualit̄ ostendat̄ quid in inferno patietur. Exemplū in Herode Actu. xij. ꝛ in Antiocho. ij. Macha. ix. Quinto vt homo purificetur. vel per expulsionem culpe cum sc̄ȝ ex flagellis cōteritur. Exemplum de Maria sorore aarō Nume. xij. a lepra infecta. et israelitis prostratis in deserto sc̄d̄m Hiero. xxiij. q. iiij. quid ergo. Uel ad satisfactionem pene. Exemplum in dauid qui post remissionē adulterij commissi quo ad culpam in penam fuit expulsus de regno. vt ptȝ in. ij. Reg. quod notat Gre. de pe. dist. j. si peccatū dauid. Posset etiā dici omnē penā quā patimur procedere ex culpa nostra saltim originali cum qua nascimur quia ipsum est causa omniū causalitatū. arti. dist. v. ad eius. Sed ꝛ tercia pena que ꝛ damni loquēdo de illa quo ad eternam damnationē quā in futuro sustinebunt. nemo ambigat quin sup omnes damnatos in penis sensibilibus cruciabunt̄. Sicut em̄ gratie visio in patria. ita mortali culpe pena in inferno succedit. Et sicut gradus beatitudinis in patria cōmensurantur iuxta gradus charitatis ꝛ gratie in via ita ꝛ mensura suppliciorum in inferno iuxta mensurā criminum in via. Hoc est qd̄ Deutro. xxv. dicit̄. Pro mēsura peccati erit ꝛ plagarū modus. Et si hoc in aliis peccatis omnibus tamen in speciali maleficiis hoc conuenit qd̄ ad Hebre. x. tangit̄. Quantomagis putatis deteriora mereri supplicia qui si

lium dei cõculcauit ⁊ sanguinem testamenti pollutum duxerit. in quo sanctificatus est. Hec sunt xpria maleficarũ fidem abnegantium et per diuinissimum sacramentum plurima maleficia vt iam in secunda parte patebit exercentium.

Sextadecima. Declarat in speciali veritas premissa cõparãdo opera maleficarum ad alias superstitionis species.

Remissa de-

p nicq̃ q̃ vitas ad enormitatẽ criminũ in maleficis pbat. per cõparationẽ ad alia opera magoꝝ ⁊ diuinatoꝝ. Nã cũ quatuordecim sint species circa opera superstitiosa ex triplici genere diuinationũ. Quoꝝ primũ fit per manifestam demonũ inuocationẽ. Scdm per tacitam solã consideratione dispositionis vel motus alicuius rei. vt siderũ dierum. aurarum ⁊ hmõi. Terciũ per cõsideratione alicuius actus humani ad inquirendũ aliqd occultũ q̃ sortium nomen habẽt. Et species primi generis diuinationis q̃ fit per expressam demonũ inuocationẽ. sint prestigiũ. diuinatio somnioꝝ. Nigromãtia. Diuinatio phitonica. Geomantia. Idromantia. Aeromantia. Pyromantia ⁊ alioꝝ cult⁹ Tho. scda scde. q. xcv. ⁊. xxvj. q. iiij. igitur. ⁊. q. v. nec mirũ. Species deniq̃ secũdi generis genealitici. aruspices. augures omen seruantibus chyromãtia ⁊ spatulamãtia. Species etiã tercij generis variant fm oia illa que sortiũ nomen habent ad inquirendũ aliqd occultum. scz per ꝯsideratione punctoꝝ. festucarũ. figuraꝝ in plũbo liquefactarũm. Et de his Thomas. vbi supra. ⁊ xxvj. q. ij. ⁊. q. iiij. p totũ. Tñ hec oia crimina maleficarũ flagicia excedũt. qđ de p̃statioribus speciebus deducit. Vñ ⁊ de minorib⁹ nõ difficultat. Nã in prima specie vbi aliqui prestigiosis quibusdã apparitionibus sensus humanos decipiunt vt res corpalis aliter sentiat p sensum visus aut tactus vt in p̃cedẽtibus tactum est de mõ p̃stringẽdi. Malefice his nõ contente circa mẽbra generatiue potẽtie illa interdum p̃stigiosa apparitione auferendo licet nõ in rerum veritate. etiam ipsam generatiuaꝫ potentiã pluries auferunt. ne mulier ꝯcipere aut vir actũ exercere valeat etiã remanente mẽbro absq̃ prestigiosa illusione post cõceptum etiam aborsum procurant sepe procurãt cum innumeris alijs malis in diuersis etiam formis bestiarũ apparent vt in superioribus patuit. In secũda deniq̃ specie q̃ ⁊ nigromantia dicit. ⁊ fit p mortuoꝝ apparitionẽ vel locutionẽ cũ vt dicit tercio lib. ethymol. Nigros grece mors dicit latine. mancia vero diuinatio. faciũt autẽ talia per sanguinẽ hominis aut alicuius animalis. sup quibusdam caracteribus. scientes demones sanguinem amare. id est eius effusionẽ ⁊ peccata. Vñ fit vt vbi mortuos ab inferis sevocare putant ad respõdendũ ad interrogata. demones in eoꝝ similitudinibus apparẽtes talia exercẽt. Et hmõi artis erat illa maga et phitonissa de q. j. Reg. xxviij. q̃ ad instãtiã saulis Samuelẽ suscitauit. Nec ex hꝫ putat qs talia eẽ licita ꝗ scptura cõmemorat aiam iusti pphe ab iferis vocatã sauli euentũ futuri

rijs rōnibus. Primo nam licet ei⁹ pctm̄ sit irremissibile. hoc tn̄ nō ē ꝓpter magnitudinez criminis habendo respectū ad eoꝝ naturalia. ⁊ pcipue ſm opinionem illoꝝ qui dicunt eos tantū in naturalibus ⁊ nunq̄ȝ in gratuitis fuisse creatos. Et q₂ bonū gratie excedit bonum nature. ideo illoꝝ pctā qui a statu gratie cadūt ꝓut malefice fidez susceptā in baptismo abnegātes exi stūt. eoꝝ vtiq̄ȝ pctā excedūt. Si vo dicam⁹ eos in grā fuisse creatos lȝ nō ꝯfirmatos. sic etiā malefice licȝ nō creati in grā tamē a grā sponte ceciderūt sicut ⁊ ille volens peccauit. Secūdo demonstraꝛ. Nam licet eius pctm̄ sit irremissibile varijs de causis alijs. puta ſm Aug. q₂ nullo suggerēte peccauit. ideo etiā nullo reparante redire debet. Vel q₂ ſm Dam. cōtra dei formaȝ intellectu peccauit. ⁊ cognitio q̄nto ē nobilior tanto peior est error. Seruus em̄ sciēs volūtatē domini sui ⁊c̄. Vel iterū ſm eūdem Dam. q₂ nō est susceptibilis pnie. iō nec venie. ⁊ hoc ex natura sua. q̄ quia spūalis tantūmō ē semel v̄tibilis. eo q̄ se totā cōuertit q̄ in hoīe nō fit vbi caro sp̄ repugnat spūi. Vel iterū q₂ excelso loco peccauit vt in celo hō aūt in terra. Hꝭs tn̄ nō obstantibus eius culpa i multis alijs minoraꝛ compatiue ad maleficiaꝝ flagitia. Primo in hoc q̄ ille iux Anselmū in q̄dam orone nulla p̄cedente delicti vindicta supbiens peccauit. Malefice vo post tātas penas sepe multis alijs maleficis inflictas immo ⁊ post penas quas ꝯcipiūt in ecclesia diabolo occasione sue ruine inflictas oīa hec cōtemnūt ⁊ nō ad minima pctā mortalia vt ceteri pctōres q̄ ex infirmitate aut malicia absq̄ȝ habitu malicie peccant. Sed ex profunda cordis malicia ad horrēda flagitia ꝓperant. Secūdo q₂ licet triplex sit status mali āgeli. Innocētie Culpe ⁊ Miserie seu pene. Ipse tamē sic ab innocētia seꝉ tantū cecidit ⁊ q̄ ad illā nūq̄ȝ restitutus fuit. Peccator aūt ad innocētiam per baptismū restitutus iteꝝ ab illo cadens multū ꝓfundaꝛ. Et sup oēs ipe malefice vt earū flagitia demōstrant. Tercio ille ꝯ creatorē. nos autē ⁊ sup oēs ipse malefice ꝯ creatorez ⁊ redemptorē ⁊c̄. Quarto ille dereliquit deū ꝑmittentē vicȝ eū peccare ⁊ nō ex pietate eum ꝓseq̄ntem. nos aūt sup oēs ipse malefice peccatis elongamur a deo ꝑmitente ⁊ ex pietate nos cōtinuo ꝓsequente ⁊ bn̄ficijs plurimis nos p̄uenientem. Quinto ille prestat in malicia deo reprobante ⁊ suā grān non apponēte nos miseri currim⁹ in illaȝ maliciā deo cōtinuo reuocāte. Sexto ille manet obdurat⁹ ad puniētem nos obdurati ad blandientem Et si ambo ꝯ deū tn̄ ille ꝯ se requirentem nos cōtra ꝓ nobis morientem. quē vt p̄misimus sup omnes malefice dehonestantes offendūt.

Solutōnes argumentoꝝ etiā declarant veritatem p compatōez.

a Dargumēta. Ad p̄mū patet responsio per ea que in principio corpis q̄stōis tacta sunt. Vn̄ videlȝ aliq̄d peccatuȝ debeat censeri grauius altero. Et q̄mō peccata maleficarum grauiora cūctis quo ad culpam existunt. Ad aliud quo ad penam. Dicenduȝ q̄

ſicut culpa ade ita ⁊ eius pena du-
pliciter ꝯſiderat̃. vel q̃ ad pſonā vł
quo ad naturā totā vicȝ poſteritatē
ex eo ſecutā. Primo mō. Sicut ma
iora pctā fuerūt poſt euȝ ꝑpetrata.
q2 vicȝ ipe ſolūmō peccauit facien
do illud qđ erat malū nō ſm ſe ſed
q2 ꝓhibitū. Fornicatōes vo adul-
teria ⁊ homicidia. vtroqȝ mō mala
ſunt ſcȝ ſm ſe. ⁊ q2 ꝓhibita iō etiā
grauior pena eis debet̃. Scđo vo
mō lȝ maxia pena pmū pctm̄ ſecu-
ta eſt. hoc tn̄ eſt ꝑ indirectū inq̄ȝtuȝ
vicȝ ꝑ eū tota poſteritas originalı̄
pctō fuit infecta. eo ꝙ ipe pmus pa
rens oim ꝓ qb⁹ omib⁹ ſolus filius
dei ſatiſfacere potuit potētia ordia
ta. Pro ſuo aūt pſonali medietate
diuina gratia penituit ⁊ ſaluat⁹ p⁹
ſolutōȝ factā ꝑ xp̄m. incōpabiliter
aūt pctā maleficaꝝ excedūt i graui
tate. nō cōtente de ſuis pſonalibus
pctis ⁊ pditiōib⁹ cū etiā innūeras
alias poſt ſe ꝯtinue trahūt. Ad ter-
tium dicendū ex p̄habitis ꝙ ħ fuit
ꝑ accidēs in pctō ade ꝙ maiorē le-
ſionē intulit. Et hoc vicȝ ꝙ naturā
integrā inuenit. Et ꝙ corruptā ne-
ceſſario nō volūtarie tranſfundere
habuit vn̄ nō ſeq̇tur ꝙ ſuum pctm̄
ſimpliciter ḡuius ceteris fuit. Tuȝ
etiā q2 hec idē etiā ſequētia pecca-
ta feciſſēt ſi talē naturā iueniſſent.
ſicut ⁊ ſm mortale pctm̄ nō priuat
grāȝ eo ꝙ illā nō iuenit. puaret āt
ſi illā inueniret. Hec eſt ſolutō ſcti
Tho. in. ij. diſ. xxj. ar. ij. in ſolutōe
ſcđi ar. quā ſolutōeȝ ſi qs ad plenū
vult intelligere hȝ ꝯſiderare ꝙ adā
originalē iuſticiā ſi pſtitiſſet n̄ trāſ
fūdiſſȝ in poſteros ꝓut Anſel. opi
nabat̃ q2 etiā aliqs poſt eū peccare
potuiſſet ꝟidebāt̃ dicta docto. diſt.
xx. An pueri mox nati fuiſſent in
grā ꝯfirmati. Item q̇libet. cj. An
idem q̇ nūc ſaluāt̃ hoies ſaluati fu
iſſent ſi Adam non peccaſſet.

Sequit̃ modus predicādi cō-
tra quinqȝ argumēta laicoꝝ quibuſ
ꝓbare videntur ſparſim ꝙ de⁹ nō
ꝑmittat tantā poteſtatē dyabolo et
maleficis circa huiuſmodi malefi-
cia inferenda Qō. xviij.

It deniqȝ p̄-

ſ dicator puidus ſup cer-
ta argumēta laicoꝝ vł ēt
pitoꝝ quorūdā q̇ intantū maleficaſ
eſſe negāt ꝙ lȝ maliciā ⁊ potētiam
demonis ad inferendū ex ſuo deſi
derio hmōi mala ꝓcedāt diuinā tn̄
ꝑmiſſionē ſibi ꝯdeſcedētē negant.
Nec volūt ꝙ deus talia fieri ꝑmit-
tat. ⁊ licȝ modū arguēdi nō habeāt
⁊ in tenebris ſicut ceci palpitāt iaȝ
vnū iam alteꝝ mediū tāgendo op⁹
tn̄ eſt eoꝝ aſſertiones ad quinqȝ ar
gumēta reducē. Ex q̇bus vtiqȝ om
nes eoꝝ cauillatiōes ꝓcedere pn̄t
Et pmo ꝙ deus nō ꝑmittat diabo-
lo ſub tāta ptāte ſeuire in homies.

Trū ad maleficialē effectuȝ
v a demone ꝑ maleficam pro-
curandum ſemꝑ habet con-
currere diuina ꝑmiſſio. Et arguit̃.
quinqȝ argumentis ꝙ deus non ꝑ-
mittit. vnde etiam maleficium ni-
hil eſt in mundo. Et primum ſumi
tur ex parte dei. Secūdum ex par
te dyaboli. Tercium ex parte male
fice. Quartū ex parte morbi. Quin
tum ex ꝑte p̄dicatoꝝ ⁊ iudicū q̇ ta-
lia ꝯtra eas p̄dicāt ⁊ iudicāt q̇vti-
qȝ nunq̄ ſecuri eēnt. Prio ſic. De⁹
punire pōt hoiem ꝓpter pctā. ⁊ pu
nit gladio fame ⁊ mortalitate. Iteȝ

diuersis alijs infirmitatibus varijs et innumeris quib⁹ hūana cōditio subiacet. vñ qr opus ei nō est adiūgere alias punitōes. ideo nō pmittit. Scdo sic. Ex parte dyaboli si vera essent q̄ pdicant ꝙ vicȝ vim generatiuā impedire possunt. vt vicȝ mulier nō ɔcipiat. vl' si cōcipiat ꝙ aborsum faciat vel si nō aborsuȝ ꝙ etiā post partū natos interficiunt. vtiqȝ sic pimere possent totū mundum. Et iteȝ posset dici ꝙ opa dyaboli essent fortiora opib⁹ dei. scȝ sacramēto matrimonij qd est opus dei. Tercio ex parte hois. Nā videmus si maleficiū debȝ esse aliqd in mūdo. tunc aliqui homīes plus alijs maleficiunt. De q̄ si queritur vtiqȝ dicit hoc esse ꝓpter punitōeȝ pctōȝ. ḡ hoc est falsum ergo et illud ꝙ maleficia sint in mūdo. Falsitas aūt ꝓbat ex eo qr tūc maiores peccatores ampli⁹ punirent. hoc ē falsum cū min⁹ puniant ꝙ alij interdum iusti ꝙ etiā cernit i pueris in innocētibus q̄ asserunt maleficiari. Quarto pōt addi et aliud argumentū ex parte dei hoc ꝙ q̄s impedire posset et nō impedit ḡ fieri permittit. vtiqȝ iudicat ex sua volūtate ꝓcessisse. Sed deus cū sit sūme bonus nō potest velle malū. ḡ non pōt pmittere vt fiat malū qd ipe ipedire potest. Itē ex pte morbi defectus et infirmitates q̄ dicunt maleficiales siles etiā sunt defectibus et infirmitatib⁹ naturalibus. i. q̄ ex defectu nature ꝓcedūt. ꝙ eñ aliqs claudicat. excecat vl' rōnem pditvl' etiā morit ex defectu nature cōtingere pñt. vñ nō possunt secure maleficis ascribi vltimo ex parte iudicū et pdicatoȝ q̄ cū talia aduersus maleficans pdicant et practicant vix ꝙ ꝓpter ingēs odiū a maleficis cōtra eos ɔceptū nunꝙ essent securi Sȝ ɔ̄ argumēta sumant ex qōne. j. sup terciū pncipale pme ptis tractatus. et ꝓponāt illa que sunt magis ad ppl'm quō vicȝ pmittit mala fieri licet nō velit malū fieri. pmittit aūt ꝓpter admirabilē pfectionē vniuersi q̄ ɔsiderant in hoc ꝙ bōa cōmēdant eminētius et magis placent et sunt laudabiliora dum ɔpantur malis habent ibi auctes. Item ꝓfunda dei diuine sapie iusticie et bonitatis relucēt q̄ alias essent occulta. Et breuit ꝓ decisione qōnis possunt colligi ex his que sibi tangunt varia documēta ꝓ informatione ppl'i. vicȝ ꝙ deus iuste duos casus pmisit. s. angeloȝ et pmoȝ parentū q̄ cum sint maiores alijs omnibus casib⁹. Nō miȝ si alij minores pmittant. Qualiter aūt sūt maiores q̄ ad causalitatē nō q̄ ad alias circūstātias fm quas pctā maleficaȝ. vt in. iij. q. tangit et maloȝ angeloȝ et pmoȝ pentū pctā excedūt et q̄re deus iuste pmisit illos pmos casus tangit in. ij. q. ex qb⁹ plima colligere et dilatare pōt ad suū placitū. Sed ad respondenduȝ sup argumēta. Nā ad primū cū dr. Deus sufficienter punit p naturales infirmitates. mortalitates gladio et fame. Rñdet ex trib⁹. Primo qr de⁹ nō limitauit suā virtutē ad naturalem ꝓcessum aut etiā ad influentias corporȝ celestiū vt vicȝ pter illa agere nō possit ideo et preter illa se pissime egit in punitionē peccaminuum mortalitates et alia inferendo preter omnem influentiam corporum. sicut in punitione peccati sup

bie i dd sup mortalitatē inflictā po
pul o ꝓpt populi numeratiōnē ⁊c.
Secūdo hoc vtiqꝫ cōgruit diuine
sapiētie q̄ cū rebus oībus sic admi
nistrat vt eas ꝓprijs motibus age-
re sinat. Ideo sicut nō cōuenit ma
liciā demōis oīno impedire ꝫ po-
tius decet ipsam ꝑmittere vt agat
q̄tū ad bonū vniuersi spectare po
test. lꝫ continuo etiā refrenaꝛ ꝑ bo-
nos angelos vt nō tantum noceat
quātū nocere vellet. Ita etiā non
ꝯuenit maliciā hūanā refrenare su
per ea ad q̄ ex libertate arbitrij p̄t.
vt est fidē abnegare ⁊ seip̄m demo
ni deuouere q̄ vtiqꝫ facere in p̄tāte
sunt volūtatis hūane. Ex qbꝰ etiaꝫ
duobus cū deus maxime offendiꝛ
iuste permittit ea q̄ a malefica desi
derant ⁊ ꝓpter q̄ fidem abnegauit
⁊ ad q̄ diaboli potentia se extendit
vt est hoībus iumentis ⁊ terre fru
gibus posse nocere. Tercio deꝰ iu
ste ꝑmittit illa mala fieri ꝑ q̄ diabo
lus etiā ꝑ indirectū maxime torq̄-
tur ⁊ summā recipit displicentiā ꝫ
ꝑ illa mala q̄ a maleficis v̄tute de-
monū fiūt ꝑ indirectum diabolus
maxime torq̄ꝛ dū ꝯ suā volūtatem
deus oībus malis ad glīam sui no
minis ad fidei cōmēdationem. ad
electorū purgatōem ⁊ cumulū me
ritorū vtiꝛ. Certū ē em̄ ꝙ iter oēs
displicētias q̄s diabolus ex super
bīa q̄ sp ꝯ deū erigit. iux illud. Su
pbia eorū q te oderunt ascendit sp
hec p̄cipua ē q̄ sibi displicet ꝙ de-
us oīa sua machinamenta in sui
gloriā ⁊c. ꝯuertit. Iuste ḡ deus cū
cta ꝑmittit. Ad secūdū superiꝰ rn̄-
sum ē ⁊ oportet rn̄dere ad duo q̄ i-
cludūtur in argumēto. s. ꝙ nō dici
tur diabolus fortior deo nec eiꝰ fa
ctura immo cernitꝛ ꝙ minime v̄tu-
tis existit cū nihil possit nisi ꝑmis-
sione diuīna. vn̄ eius v̄tus pōt di-
ci minima cōparando ad diuinā per
missionē. licet sit maxima comparā
do ad v̄tutes corpales q̄s natura-
liter excedit. iux illud sepe allega-
tū. Non ē p̄tās sup terrā q̄ ei vale-
at comparari. Iob. xlj. Alterū ad qd
rn̄dendū. Cur vicꝫ deus potius su
per vim generatiuā ꝑmittit malefi
cia fieri quā sup alios actus hūa-
nos. De qbus etiā supra tactū ē in
materia de ꝑmissione diuina sb ti-
tulo. quō malefice vim generatiuā
⁊ actū venereū impedire p̄nt. Est
em̄ hoc ꝓpter feditatē illius actus
Et q2 originale pcm̄ inflictum ex
culpa primorū parentū ꝑ illū actum
trāsfūditꝛ ⁊ exēplificatꝛ etiā de ser
pente q̄ primū instr̄m diaboli fuit.
⁊c. Ad tercium dōm ꝙ sic intentō
⁊ appetitꝰ diaboli maior ē ad tem-
ptandū bonos q̄ malos. lꝫ ex p̄te
tēptati magis tēptat malos q̄ bo-
nos. i. ꝙ amplior abilitas ē in ma-
lis ad recipiendū tēptatōnē demo
nis q̄ sit in bonis. Ita etiā plꝰ af-
fectat ledere bonos q̄ malos. licet
maiorē abilitatē ledēdi inueniret
in malis q̄ in bonis. Et huius est
rō. q2 sm Greg. quāto crebrius q̄s
diabolo se sbijcit. tāto intolerabili
orē sibi facit vt ei reluctari nō pos-
sit. Sed cū mali crebrius se subijci
ant diabolo eis fit tēptatio magis
intolerabilis ⁊ freq̄ntior cū nō ha
beāt scutū fidei formate quo se tue
antur. De quo scuto ap̄ls Ephesi.
vj. In omnibus sumentes scutū fi
dei in q̄ possitis omnia tela neq̄ssi
mi ignea extinguere. Sꝫ ex alia p-
te magis ⁊ acrius ipugnat bonos

angelus ex altera parte hoc malefi ciũ impedit iuxta illud Danielis. Princeps psarum restitit mihi vigin vna diebus. Uide docto. in. ij. sen. ten. an inter bonos angelos sit pugna et qualiter. Ad terciũ dicit qꝫ ideo nec inq̃sitorib⁹ aut alijs offi cialibus nocere possunt. qꝛ publica iusticia vtunt. Exẽpla varia ad hoc possent adduci. sed temporis prolixitas non patitur.

Explicit pars prima.

Incipit secunda pars huius operis.

Secũda pars

principalis huius opis Quia est de mõ pcedẽdi q̃ a maleficis p malefic s inferẽdis obseruat. Et per decẽ et octa capitula distinguit cuꝫ duab⁹ dũtaxat difficultatib⁹ quarum vna in pncipio sup remedia pseruatiua vt vicꝫ quis maleficiari nõ possit. altera in fine sup remedia amouẽtia maleficia. et p que maleficiati curari possunt cũ fm phm in. iiij. phicorum remouẽs et phibẽs co incidũt. et sunt cause p accidẽs. Jõ vt p hec totale fundamentũ huius horrẽde heret habeat. Circa duo pncipaliter insistẽdũ erit. Primo circa introitũ earum et pfessionẽ sacrilegã. Scdo circa pgressum in mõ opandi et horrẽdaꝫ obseruautiam. Tercõ impedimẽta salubria cõtra earum maleficia et remedia pseruatiua. et q̃a in morali iam laboramus materia. Uñ argumẽtis varijs et declarationib⁹ vbiqꝫ insistere op⁹ nõ est. cũ ea que p capitula sequentur siut p preceeẽtes questiones sufficienter discussa. Jdeo pcamur in deo lectorẽ ne de mõstratõnẽ in oĩbus queratvbi accõmodata sufficit pbabilitas ea deducẽdo que pstãt aut visus vel auditus ppria experientia aut fide dignior relatib⁹ esse vera. Circa primũ aũt duo pncipaliter tãgent. Primo diuersi modi ipius demonis innoxios alliciẽdi Scdo diuersi modi ipam heresim pfitẽdi. Circa secũdum vero sex p ordinem tangent quo ad modũ pcedẽdi et curãdi. Quia prio de his que a maleficis pro se et suis corporibus practicãtur. Secundo de his que erga alios homines operant. Tercio de his que erga bestias Et quarto de his q̃bus terre frugibus nocẽt. Quinto de maleficio tantumnõ virorum quibus videlicꝫ maleficijs tantummõ viri et nõ mulieres insistũt. Sexto de questiõe super maleficia amouenda. et quibus modis curantur maleficiati.

Est ergo prima questio p decem et octo capitula distincta cum totidem modis in suis ritibus variantur et multiplicantur.

Questio prima.

Utrũ q̃s possit p bonos angelos ita bñficiari. qꝫ a maleficis p quoscunqꝫ infra scriptos modos nõ valeat maleficiari Et videt qꝫ nõ. Eo qꝫ p precedẽtia declaratũ est etiã innoxios et innocẽtes et iustos pluries a demonib⁹ affligi vt Job et plures pueri inocentes qui cernũtur maleficiati cũ multis alijs iustis licet nõ equalit vt peccatores. eo qꝫ nõ in pditiõeꝫ suarum animaruꝫ quamuis bonis fortune et corporũ affligãtur. Jn contrariũ est maleficarum fassio qꝫ vl-

delicet nō omnes ledere valeāt sed tātummodo illos quos cernūt ex informatiōe demonū diuino auxilio destitutos. Rñsio. Tria sunt genera hominum bñficiati a deo quib⁹ illud pessimum genus suis maleficijs nocere nō pōt. Et primi sunt q̄ publicā ꝯtra eos iusticiā exercent aut officio aliquo publico aduersus eos insistūt. Secūdi qui de ritibus ecclesie seruatis ꝛ veneratis vt ꝑ aque bñdicte aspsionē ꝑ salis ꝯsecrati sumptionē ꝑ candelarū in die purificationis ꝛ frōdium i die palmaꝝ ꝯsecratoꝝ vsum licitū. cuꝫ ad hoc talia ecclesia exorcisat vt vires demonis imminuāt seu muniūnt ꝺ quibus modis parebit. Tercij sunt qui ꝑ sctōs angelos varijs ꝛ infinitis modis bñficianť. De ṗmis ratō dať ꝛ ꝑ varia acta ꝛ gesta cōprobať qꝛ eñ oīs ptās a deo est ꝛ gladiū portat. iuxta aplm̄. In vindictā maloꝝ ꝛ retributiōeꝫ bonoꝝ nō miꝝ ꝙ tūc angelica ptāte demones arcētur. qñ iusticia in vindictā illius horrēdi criminis exercetur. Notāt ad idē doctores. ꝙ qa ptās demonis q̄nqꝫ modis impediť in toto vel in ꝑte. Primo ꝑ terminuꝫ sue ptāti a deo impositū. sicut de Job ṗmo ꝛ scdo tāgiť. Et ꝺ illo de quo in fornicario nider legiť q̄ iudici fassus fuerat ꝙ dū quidā ipm inuocasset vt inimicū suū vita priuaret aut in corꝑe lederet. vel ictu fulminis interimeret. cū vocassem demonem ait vt eius auxilio talia ꝑpetrareꝫ. Respondit mihi ꝙ neutrum facere posset. habet inq̄t fidē bonam ꝛ diligenter se signo crucis munit iccirco nō in corpore. sed in vndecima parte fructuum suorum in cāpo si libet ei nocere possum. Scdo impediť ꝑ impedimentū exterius adhibitum vt in asina balaam. Nume. xxij. Tercio per miraculum impossibilitatis exterius factum. Et sunt qui ex singulari priuilegio beneficiantur. De quo tercium genus hominum qui maleficiari non possunt iam inferius patebit. Quarto ꝑ ꝺi iudiciū singulariter disponentis per obstaculum boni angeli. vt de asmodeo interficiente sponsos sare virginis: non aūt thobiam. Quinto interduꝫ per cautelā suipius. qꝛ nō vult interdū dyabolus ledere vt peius inde seq̄tur. vt cum excōmunicatos vexare posset. sicut ꝛ corinthum quē vexauit excōmunicatuꝫ. Chori. v. tamē nō facit vt fidem ecclesie in clauiū potestate eneruat. Jō a simili etiaꝫ dicere possumus ꝙ etiam si diuina virtute nō arcerētur quādo publica iusticia exercetur. adhuc tamen sepe manum seu protectioneꝫ a maleficis voluntarie retrahunt. quia vel timent earum conuersioneꝫ. vł qꝛ desiderant ꝛ accelerāt earum dānationeꝫ. Actis deniqꝫ ꝛ gestis hec comprobātur. Nam ꝛ prefatus doctor refert ꝙ malefici verbo ꝛ experiētia testimoniū dederūt ꝙ eo ipo quo ꝑ rei publice iusticie officiales capiūtur. statim om̄is maleficoruꝫ eneruať ptās. Unde ꝛ quidē iudex petrus nomine de quo ꝛ supra mētio facta est. cū quēdam maleficū stadlin nomine ꝑ suos famulos capere voluisset. tantus tremor eoꝝ manibus incussus fuit. ꝛ naribus tam malus fetor illapsus. vt se fere desperarēt an maleficum inuadere auderēt. Quibus dum iudex

saluatoris. dum. scʒ per q̄tuor partes loci in modū crucis inscribūt. Jesus + Nazarenus + Rex + Judeorꝝ + vel etiā isigēdo nomē virginis maire. aut euāgelistaruʒ. aut etiam verba Johānis. Verbū caro factū ē. Terciū vo genus q̄d a maleficis ledi nō pōt ē singularissimū vt pote p̄cipua angelica custodia munituʒ. interius ꝛ exteriꝰ Interius ꝑ grē infusionē. Exteriꝰ ꝑ celestiū virtutū. i. ꝑ motores orbiū celestiū ꝓtectionē. Et hoc quidem genus in duabus spēbus electorū diuersificat. qꝛ vel munit cōtra oīa genera maleficioꝝ ita ꝙ i nullo ledi p̄nt. vel ꝙ p̄cipue circa generatiuā potentiā ita castificentur ab ipis bonis āgelis. sicut mali spūs quosdā malos hoies. vl' inflāmāt circa vnā vl' infrigidāt circa aliā ꝑ sua maleficia. Primū de iteriori ꝛ exteriori ꝓtectōe q̄ ad gratiā ꝛ q̄ ad influentias corpoꝝ celestiū sic declarat. Nā lʒ deꝰ ꝑ se gratiam infundat mēti nr̄e. ita ꝙ nulli creature potestas ad taleʒ infusionem se extēdere p̄t. iux̄ illud. Gratiam ꝛ gloriā dabit dn̄s. tn̄ dispositiue vt tradit. s. Tho. in quodā loco super terciū senten. qn̄ deus aliquā notabilē grām vult infundere angelus bonus coopatur. Et h̄ est q̄d Dyoni. p̄tendit. iiij. ca. de diuinis noibus. Hec ē lex diuinitatis immobiliter stabilita vt yma a summis ꝑ media perficiātur. ita ꝙ q̄cquid boni a fonte totius bonitatis in nos emanat totuʒ ꝑ ministeriū bonoꝝ angeloꝝ habemus. Demus exempla cū rōnibus. Nam licet ad verbi dei ꝯceptionē in vgine beatissima ꝑ quā deus homo factus est sola diuina virtus efficiēter affuerit tamē angelico ministerio mens virginis per salutatōneʒ ꝛ ꝑ intellectꝰ ꝯfortationē ꝛ iformatōem multū excitata vl' ad bonū p̄disposita fuit. Ratione nā ꝛ prefati doctoris sententia est ꝙ in homine tria sunt vt videmus. scilicʒ voluntas intellectus ꝛ potentie alie interiores ꝛ exteriores affixe mēbris ꝛ organis corpalibus. In primū solus deꝰ agere valet quia cor regis in manu domini dispositiue angelus bonus inquantum intellectum ad veri ꝛ boni cgnitionem amplius illuminat ita ꝙ in secū dū ꝛ deus ꝛ angelus bonꝰ agere possunt illuminādo. Et in terciū similiter bonus āgelus ad bonū. ꝛ malus angelus licet deo permittente immissiones malas imprimere potest. Tamen in potestate humane voluntatis est tales immissiōes factas acceptare vel refutare. q̄s etiam semper homo cum dei inuocata gratia potest ꝓpulsare. De exteriori etiam custodia. que per motores orbiū a deo cōmunicatur ē cōmunis traditio ꝛ magis cōsona tā sacre pagine q̄̄ philosophie naturali ꝙ omnia corpora celestia mouentur virtute angelica ꝛ dicūtur motores orbiū. ꝛ a christo ꝛ ab ecclesia virtutes celoꝝ vocātur. ꝛ cōsequenter a celestibus influentijs omnia huius mūdi corporalia regūtur. teste philosopho primo metheorū. Quare ꝛ dicere possumꝰ cuʒ deus singularem habet prouidentiā de suis electis. licet q̄sdam malis huiꝰ vite. s. penalitatibꝰ subijcit. quosdaʒ tamē ita p̄seruat ꝙ in nullo ledi p̄nt. Et hoc donuʒ recte-

piunt vel ab angelis bonis ipsis ad custodiā a deo deputatꝫ. Uel ex influentijs celestiū corpoꝝ seu a motoribus ipsoꝝ orbiū. Insuper notandū ꝙ licet aliqui cōtra omia maleficia muniunt aliq vero contra aliq̄ ⁊ nō cōtra omnia. sunt tñ aliq qui singulariter a bonis angelis super vim generatiuam ita castificant ꝙ nllo mō a malꝭ maleficiari circa illā potentiā possunt. sed de his scribere videtur in pte supfluū. licet in parte foret necessariū ꝓpter hoc ꝙ isti qui circa potentiā generatiuā maleficiūtur ideo destituūtur angelica custodia ꝙ vel sp sūt in mortali peccato vel nimis libidiosa affectu illis spurcitijs insistunt. vñ etiam vt in prima parte operis tactuꝫ est deus amplius pmittit potentiā illam maleficari ne dum ꝓpter eius turpitudinem quantū ⁊ ꝓpter hoc ꝙ corruptio primi pentis sub originali cōtagione in totū genus humanū traducit. Dicam⁹ tamē pauca qualiter bonus angelus interdum viros iustos ⁊ sanctos beneficiet ⁊ precipue circa vim generatiuam. Nam ita factum est de sancto Sereno abbate. de quo refert cassianus in colla. patrū colla. abbatis Sereni prima. Hinc inqt. p iterna cordis atq̧ aie castitate nocturnis diurnisq̧ p̄cibus. ieiunijs q̧q̧ atq̧ vigilijs infatigabiliꝭ insistētes cūctos est⁹ carnalis ꝯcupiscētie tādē per diuinā gratiam in se extinxisse pcepit. Deinde maiori zelo castitatis succēsus p̄fatis vsus remedijs a deo petijt vt interioris hoīs castitas in corpus redūdaret dei dono Postremo aūt veniens ad eū angelus in visione nocturna eiusq̧ velut aperiens ventrem quandā ignitam carnis strumā de eius visceribus euellens suisq̧ oīa vt fuerāt locis intestina restituens. Ecce inquit incentiua carnis tue abscisa sunt ⁊ obtinuisse te noueris hodierna die ppetuā corpis puritatem iuxta votū q̄ poposci vt ne ipse quidem nāli motu q̄ etiā in puulis atq̧ lactentib⁹ excitatꝭ vlterius pulseris. Sic etiā de beato equitio abbate dicit btūs Grego. primo libro dyalogoꝝ. Hunc inquit cū iuuentutis sue tempe acri certamen carnis incentiua fatigarēt. ipse sue tētationis angustie ad orōnis studium sollertiorē fecerūt. Cunq̧ hac in re ab omnipotēti deo remediuꝫ ꝯtinuis p̄cibus quereret. nocte q̄dam assistente angelo eunuchari se vidit. eiusq̧ visiōe apparuit ꝙ omnem motū ex genitalibus mēbris absciderct. atq̧ ex eo tpe ita fuit alienus a tentatiōe. ac si sexuꝫ nō hr̄et in corpe. ecce quale beneficiū castificationis. Quia virtute fret⁹ ex dei omipotētis auxilio vt viris ante p̄erat ita cepit postmodū feminis p̄esse. Ita in vitaspatrū illoꝝ q̄s sanctus Heraclides vir religiosissim⁹ collegit in libro suo quē paradisuꝫ nomiat. meminit cuiusdā scti pr̄is ⁊ monachi quā helīā vocat. Hic misericordia mot⁹ trecētas femias in monesteriū collegit ⁊ regere cepit Transacto aūt biennno iam trigīta quinq̧ annos hn̄s vite tētatus a carne in heremū fugit vbi biduo ieiunus orās ait. Dn̄e deus aut occide me aut libera me ab hac tentatōne. Uespere igiꝭ somnus ei irrepsit ⁊ tres angelos ad se venire vidit q̄bus querentibus. Cur a monaste-

rio virginū fugisset. nec ille p̄ verecundia rn̄dere auderet. dixerūt angeli. Si liberaberis nō redibis curam feminarū gerendo. Rn̄dit ille q̄ libēs. Tūc illi iuramentū ab eo excipiētes qd̄ exegerant eū eunucharunt. Nā vn⁹ man⁹. alter pedes tercius nouacula testiculos ei⁹ visus est abscindere nō q̄ ita vere eēt ſ; q̄ ita eē videbaṫ querētibusq; an ne remediuz sentiret. Rn̄dit ille se plurimū exoneratū. Vñ quita die ad lugētes femias rediit ⁊ p̄ q̄draginta annos q̄bus supuixit nec pristine tētatiōis deinceps scintillam sensit. Nō min⁹ bn̄ficiū collatū eē legim⁹ beato thoma doctore nostri ordinis q̄ cōsanguineis ꝓpter ingressum dicti ordinis incarcerat⁹. vt p̄ meretricem seduceret ad seculum tētatus est. q̄ p̄ cōsanguineos immissa veste ⁊ ornatu cōptissimo cū doctor eā intuit⁹ fuisset ad materialē ignē cucurrit titiō e; ignitū arripuit ⁊ sugestricē ignite libidīs e carcere fugauit. ⁊ orōni statim ꝓ castitatis dono ꝓstratus obdormiuit. Ubi duo angeli ei apparuerūt dicētes. Ecce dei ex p̄te te cingim⁹ cingl'o castitatis qd̄ nulla possit de cetero inpugnatiōe dissolui. Et q̄ hūana virtute meritis nō acquiriṫ ex p̄te dei ꝯferṫ ex dono. Sēsit igṫ cincturā. s. tactū cincture ⁊ exclamādo euigilauit. Deinceps tāto mūere castitatis se dotatū sensit. vt ab eodē tp̄e omnē abhorreret luxuriā. vt nec sine necessitate feminis colloqui poss; sed p̄fecta castitate polleret hec ex fornicario Nider. His igiṫ tribus generib⁹ hoīm demptis nemo securus a maleficiis. quin ex decē ⁊ octo modis infra scriptis aut

maleficiaṫ aut ad maleficiendū temptaṫ ⁊ incitaṫ: De quib⁹ p̄ ordinē p̄mo ē differendū vt post eo clarius quib⁹ remediis maleficiati possint reuelari discutiaṫ ⁊ vt eoclari⁹ pateāt ipi decē ⁊ octo modi per totidē capitula deducenṫ. vt primo circa maleficaꝝ introitū pateāt diuersi modi p̄ quos ipse malefice innoxias iuuēculas in augmētū illi⁹ p̄fidie attrahūt. Scd̄o de mō sacrilege ꝓfessionis eaꝝ vbi ⁊ quedā declaratio omagii p̄standi ipi dyabolo induciṫ. Tercio de mō quo localiter transferūtur in corp̄e vel i sp̄ū Et quarto quo se incubis demonibus subiiciūt. Quinto de mō generali ꝓut p̄ sacramenta ecclesie sua maleficia exercēt. Et in speciali de modo quo demptis corporibus celestibus quascunq; creaturas deo p̄mittente inficere solent Sexto de modo quo vim generatiuā impediṙe solent. Septimo super modū q̄ mēbra virilia auferre p̄stigiosa arte solent. Octauo super modū quo homines in bestiales formas transmutare solent. Nono super modū quo demones intra capita sine lesione existunt quando p̄stigiosas apparitiones op̄anṫ. Decimo sup' modum quo demones op̄atione maleficaꝝ homines interdū substantialiter īhabitāt. Undecimo quo omne genus infirmitatis inferre solēt ⁊ hoc in generali. Duodecimo de quibusdam infirmitatibus in speciali. Terciodecimo super moduz quo obstetrices malefice maiora damna inferunt dum infantes aut interimunt. aut demonib⁹ execrādo offerunt. Quartodecimo super modum quo iumentis parta no-

cumenta inferūt. Quintodecimo super modū quo grādines τ tēpestates cōcitare. τ fulgura fulminare sup hoies τ iumēta solēt. Sedecimo decimoseptimo τ decioctauo sup tres modos quo tm̄ viri τ nō mulieres maleficijs sunt intenti. Post hec sequetur q̄stio sup modos tollendi hmōi maleficia. Nec estimat q̄s funditus hoꝝ noticiaꝫ capere ꝓ eo ꝙ hi varij modi sup varia maleficia inferēda recitantur. Hoc em̄ τ modicū vtile immo fortassis τ nocere posset neqꝫ em̄ ꝓhibiti libri nigromātie hic inserūtur cū hoc genus supstitiōis nō libris aut a doctis ꝫ omnino ab imperitis practicaṫ. vnū hn̄s fundamentū. dū illud nō exprimiṫ aut practicaṫ impossibile sit aliquem maleficijs vt maleficū insistere. Recitantur aūt hic modi in supficie vt eoꝝ opa nō incredibilia videātur sicut hucusqꝫ in magnā fidei contumeliam τ ipoꝝ maleficoꝝ augmētum actū ē. Qd̄ si aliq̄s ex p̄habitis cū dictū ē aliq̄s p̄seruari p influētias corpoꝝ celestiū vt maleficiari nullo mō possint. velit hoc etiaꝫ attribuere illis influētijs dū aliq̄ maleficiātur q̄si q̄dam necessitas ibi sit siue ad p̄seruādū a maleficijs. siue ad inficiendū ab illis. talis non recte mentem doctoꝝ sapet varijs respectibus. Primo q2 em̄ tria sunt q̄ a tribus celestibus causis dirigi pn̄t. s. volūtatis actus. intellectus actus. τ corpalia. Et primuꝫ vt supra tactū ē a solo deo τ immediate dirigiṫ. Secundū ab angelo. Terciū a celesti corpe. lꝫ dirigiṫ nō tn̄ necessitaṫ. Secūdo q2 em̄ ex dictis manifestū ē ꝙ electōes τ voluntates immediate a deo dirigūt. Iux apl̄um. Deus est qui opatur in nobis velle τ pficere ꝓ bona volūtate. τ cognitio hūana intellectiua a deo mediātibus angelis ordinaṫ. Ideo etiā corpalia q̄cūqꝫ siue sint interiora vt v̄tutes τ scie acq̄site p corpales potētias interiores. siue sint exteriora vt sanitates τ egritudines a celestib⁹ corpib⁹ mediantibus angelis dispēsanṫ. qd̄ τ Dyonisi⁹ tangit. iiij. c. de di. no. ꝙ corpora celestia sunt cause eoꝝ q̄ in h̄ mūdo fiūt. tn̄ hec sunt intelligēda quo ad sanitates τ egritudines naturales. He autē egritudines cum sint supnaturales ꝓpṫ demonis potētiaꝫ q̄ illas deo pmittēte īfert. iō nō possum⁹ dicere ꝙ ex influētijs corpoꝝ celestiū ꝯtingat ꝙ aliquis maleficiaṫ. sicut bn̄ dici pōt ꝙ ex influentijs corpoꝝ celestium ē ꝙ aliq̄s maleficiari non pōt. Et si dr̄ ꝙ opposita hn̄t fieri circa idē. τ sicut ꝓpositū in ꝓposito ita oppositū in opposito. Rn̄detur ꝙ vbi aliq̄s p̄seruaṫ v̄tute corpoꝝ celestiū ab infirmitatib⁹ his supnaturalib⁹ h̄ nō fit v̄tute corpoꝝ celestiū immediate. ꝫ v̄tute angelica que illam influentiam cōfortare pōt. vt inimicus suis maleficijs non possit sup eā p̄ualere τ virtus illa angelica potest deriuari vel a motore orb̄ celestis vt si. iā in pūcto q̄s mori dēret sup periodo naturali deus sua potētia q̄ sp p medias causas hmōi opaṫ h̄ immutare pōt virtutē conseruatiuam ꝓ defectiua nature immittendo τ ei⁹ influentie ita τ dicere possumus de eo qui maleficiari posset ꝙ etiam tali mō a maleficijs preseruaṫ. vel fit talis p̄seruatio ab ange

lo' ad custodiā deputato q̄ etiam p̄cipua est inter om̄es custodias. Et quod dr̄ Hiere. xxij. Scribe viruȝ istū sterilem q̄ in diebus suis non ꝓsperatur. Hoc intelligit̄ q̄tū ad electōnes volūtatis in quibus hō vnus ꝓsperat̄. alius nō. qd' etiam cōtingē pōt ex influentijs corpoꝝ celestiuȝ. verbigr̄a. aliqs inclinat̄ ex ip̄ssiōe corpm celestiū ad aliq̄s electiones vtiles vt de ingressu religionis. vel hm̄ōi. Et cū ex lumie angeli illuminat̄ eius intellectus ad eadē agenda. ⁊ ex diuina opatione inclinat̄ eius volūtas ad hoc ꝓseq̄ndū talis dr̄ bene ꝓsperari. vel etiā q̄n q̄s inclinat̄ ad aliquam artem vel ad aliq̄d vtile practicandū. Econtra dicetur male fortunatus. q̄n ex superioribus causis ad ꝯtraria eius electio inclinat̄. De q̄bus sentētijs ⁊ multis alijs loq̄tur sanct⁹ Tho. in summa ꝯtra gentil. lib. iij. ⁊ in plerisq̄ alijs locis quō differt dicere aliquem esse bene vel male natū bene vel male fortunatū bene vel male gubernatū ⁊ custoditū. Quia ex dispositiōe relicta a corpe celesti dicitur aliq̄s bene vl' male natus. ⁊ sic etiā fortunat⁹ s̄m ꝙo ꝙ ab angelo illuminat̄ dr̄ bene custoditus ⁊ non male vbi seq̄tur illuminationes. Sed s̄m ꝙ a deo ī bonū ⁊ illud ꝓseq̄tur dicitur bene gubernatus. Que tamē electōnes hic nō hn̄t locum quia de ipsis nō intendimus sicut de ꝓseruatōne a maleficis inferendis. De qua ad p̄sens sufficiat. aggrediēdo earū ceremonialia que ab eis practicātur Et primo quib⁹ modis innoxios ad earum perfidiam alliciunt.

De diuersis medijs quibus demones attrahūt ⁊ alliciūt innoxios p maleficas ad augmentum illius perfidie. Capitulum. I.

Sunt aūt tres modi p̄ ceteris q̄bus demones per maleficas innoxios subuertūt. Et ex q̄bus cōtinue illa perfidia augmentat̄. Et primus ē per tediū ex importuna tempaliū damnificatione. Nam sicut sanctus Grego dicit. Diabol⁹ freq̄uēter temptat vt saltim tedio vincat. Intelligas tamē hoc infra vires tēptati. ⁊ sup diuinā pmissionem declara ꝙ deus pmittit ne homines ignauia torpeāt. In cui⁹ figura dr̄ Iudic̄. ij. Has gētes nō deleuit deus vt erudiret israel in eis ⁊ loq̄tur de finitimis nationib⁹ cananeoꝝ iebuseis ⁊ alijs. Etiā hussite ⁊ alij heretici pmittūtur vt deleri nō valeāt. Ita ⁊ demones p maleficas tantis afficiunt damnis in tpalibus vicinos ⁊ innoxios vt q̄si coacti maleficarum suffragia primo habeāt implorare ⁊ demū eaꝝ ꝯsilijs se submittere. Expientia sepe nos edocuit. Nouimus in dyocesi augustiēsi hospitē cui īfra annū. xliiij. eq̄ successiue duȝ fuissent maleficiati vxor tedio affecta maleficas ꝯsuluit ⁊ iux̄ earū ꝯsilia vtriq̄ non salubria alios q̄s expost emerat q̄r vector erat a maleficis ꝓseruauit. quāte deniq̄ mulieres ī officio inquisitionis nobis existentibus conqueste fuerunt ꝙ dum ꝓpter damna vaccis ex priuatione lactis ⁊ alijs inuentis illatis suspectas maleficas ꝯsuluissent. etiā remedia oblata ꝑcepissent dūmodo

aliquid vni spiritui ꝓmittere volu
issent. ⁊ illis inquirentibus qd nā ꝓ
mittendū foret respondebāt paruū
hoc esse dūmō informationibus il
lius magistri assentirent sup certas
obseruantias tpe diuinoꝝ in eccle
sia aut in ꝯfessionibus sacerdotibꝰ
faciendū aliqua subticendo assenti
rent. Ubi notandum ꝙ vt supra ta
ctū est mille ille artifex a minimis
⁊ paucis inchoat. vt ꝙ tpe eleuatio
nis corpis xp̄i in terrā spumāt aut
oclos claudāt aut ꝙ aliqua vba in
utilia ꝓferant sicut ⁊ nouimus eaꝫ
q̄ adhuc supest seculari brachio de
fensa: qn̄ infra missaꝝ solēnia sacer
dos pplm salutat dicēdo. Dn̄s vo
biscum. Ipsa semp subiūgit vulga
ri sermōe. ker mir die zung jm ars
vmb. Aut ꝙ in cōfessione post ab
solutionē factā etiā similia ꝓferāt.
aut ꝙ nunq̄ ex integro cōfiteant̄ p
cipue mortalia peccata. sicq̄ ad om
nimodā fidei abnegationē ⁊ sacrile
gā ꝓfessionē paulatim pducunt̄. Et
h modus seu etiā qcunq̄ cōsimilis
obseruat̄ a maleficis erga honestas
matronas vicijs carnalibus minus
deditas magis autē terrenis como
dis inhiantibus. Sed erga iuuēcu
las ambitioni ⁊ voluptatibus cor
poris magis deditas aliū modum
obseruāt. s. per carnalia desideria ⁊
voluptates corpis. Ubi notanduꝫ
ꝙ sicut intētio ⁊ appetitus dyabo
li maior est tentandū bonos q̄ ma
los. licꝫ ex parte tentatorūꝫ magis
tentat malos q̄ bonos. id est ꝙ am
plior abilitas repitur i malis ad re
cipiendū tentationē demōis q̄ sit
in bonis. Ita ⁊ dyabolus sanctio
res q̄sq̄ virgines ⁊ puellas magis
seducere conatur. cui experiētia su
perest ⁊ etiam ratio. Nam cum ma
los iam possideat nō aūt bonos. iō
magis conat̄ seducere ad sui domi
niū iustos quos nō hꝫ q̄ possessos
malos. Sicut etiaꝫ aliquis pnceps
terrenus magis insurgit contra il
lum q plus aufert de iure suo q̄ cō
tra alios qui nō sibi cōtrariant̄. Ex
perientia. Nam in oppido Rauens
purg e duabus incineratis ꝓut eti
am inferius patebit: vbi de modo
quē obseruant concitando tempe
states tanget̄ vna illa balneatrix in
ter alia que fassa fuerat etiā hoc re
citauit se multas a dyabolo fuisse p
pessas iniurias ea de causa ꝙ virgi
nē quandā deuotā ⁊ filiaꝫ cuiusdā
prediuitis quem nomiare opus nō
est cum ⁊ ipsa iā defuncta sit dispo
nente diuina clementia ne malicia
deprauaret cor eius seducere debe
ret taliter vt ipāꝫ festiuo aliquo die
inuitaret vt ⁊ ipe demon in specie
iuuenis cum ea sua colloquia habe
re posset. Addiderat etiam ꝙ licꝫ se
pissime hoc facere attentasset semp
tamen vbi iuuenculam fuisset allo
cuta: illa signo sancte crucis se mu
niuit. Et hoc vtiq̄ ex instinctu san
cti angeli ad effugandū opera dya
boli pcessisse nemo dubitabat. Est
⁊ alia virgo in dyocesi argentinēsi
constituta que ⁊ vni ex nostris con
fessa asseruit: ꝙ die quadā domini
ca dū solitaria in domo paterna in
cederet vetula quedam illius oppi
di ipām visitandi gratia accessit. et
inter alia scurrilia verba que protu
lerat: hec vltimatim subintulit vt
eā si placeret ad locuꝫ vbi iuuenes
omibus hominibus oppidi incogni
ti morarent̄ deduceret. Et dum ait
vgo assensum pbuissem: ⁊ ipāꝫ sub

secuta ad domū venissem. vetula sb intulit. Ecce p grad⁹ ad camerā superiorē ascēdem⁹ vbi iuuenes morant: sȝ caueas ne signo cruc͛ te munias ꝙ dū me facturā asseruissem illa pcedente ego p gradus sequēdo occulte me signo cruc͛ muniui. Vñ contigit ꝙ in summitate graduū ⁊ ante camerā pariter constitute: illa vetula horribili vultu ⁊ stomachato animo se vertēdo ⁊ me aspiciendo dixit. En maledicaris signo crucis cur te signasti: abhinc in noie dyaboli recedas sicqȝ ad ꝓpria redij illesa. Qua ex re colligit̄ q̄ntis versutijs antiquus ille hostis in seductionē animarū debachat̄. Prefata deniqȝ balneatrix incinerata p hūc modū asseruit ab alia quadā vetula se seductā: cum tñ eius cōsodalis differenti mō. qr videlicet demonē in via in specie humana inuenisset cū ⁊ ipsa intentiōis fuisset amasiū suum fornicatiōis causa visitare: ⁊ vbi a demōe incubo cognita fuisset et interrogata an eū agnosceret: et ipsa se eū minime agnoscere assereret. Ille rñdit. Demon sum: ⁊ si volueris ad tuū beneplacituȝ semper ero paratus: nec in q̄buscūqȝ necessitatib⁹ te deseram. Ad que illa duȝ annuisset decē ⁊ octo annis vsqȝ videlicet ad vltimū vite spurcitijs illis dyabolicis inseruiuit cū fidei tamē omnimoda abnegatione: Et est tercius modus alliciendi p viā mesticie ⁊ pauptatis. Nam corruptis iuuēculis ⁊ spretis ab amatoribus q̄bus se nubēdi gratia ad eorū promissa impudice copulauerāt vbi iā omni frustrant̄ confidentia ⁊ se vndiqȝ infamatas: considerant etiā ad quecunqȝ dyabolica presidia se conuertunt aut ratione vindicte illum maleficiando amatorē seu illam cui se coniunxit aut alias omnibus spurcitijs se submittendo machinātur. Et sicut talium iuuenculārū nō est numerus vt heu experientia docet ita nec numerus maleficarū ex eis insurgentium pauca ex multis referamus. Est locus i dyocesi Brixiñ. vbi iuuenis sup vxorem sibi maleficatā talē casum deposuit. Me eñ tempore iuuētutis quandā ait adamando dum ipa iugiter instaret vt eā matrimonio copularē ⁊ ego eaȝ spernendo aliā ex alio dominio duxissem in vxorem volens tamē amicicie grā ei complacere ipam ad nuptias inuitabam. Qua veniēte dū alie mulieres honeste suas ꝓpinas seu oblationes presentarent: illa q̄ inuitata fuerat manū eleuans ceteris mulieribus que circūstabant audientibus dixit: paucos dies sanos post hāc diē habebis. Et sponsa territa cū eā non agnosceret eo vt premissum est ex alio dominio copulata fuerat dū interrogaret circūstantes que nā eēt q̄ ei hmōi minas intulisset. Alie ipam vagā ⁊ dissolutā mulierē existere affirmabāt: nō minus tamē ea q̄ predixit ⁊ eo ordine subsecuta fuerūt. Nā post paucos dies adeo maleficiata fuit ⁊ oībus mēbris destituta ꝙ etiā vsqȝ in presens vltra annos decē in suo corpore maleficia cernunt̄: si ea q̄ in vno dūtaxat opido illius diocesis reperta sunt inserēda essent liber integer foret conficiendus: cōscripta auteȝ sunt ⁊ reposita sunt apud eundem episcopū Brixiñ. et vtiqȝ stupenda ⁊ inaudita vt testis idē existit. Nec silentio ꝑtereundū putamus rē stu

pendā ꝛ inauditā. Nā comes qdam
pclarus genere ꝛ vuestrañ. territo-
rij in cōfinibus argētinensis dyoce
sis iuuenculā silii genere pclarā du-
xit vxorē quā tamē post celebratas
nuptias vsqꝫ ad terciū annū carna
liter cognoscere non poterat malefi
ciali impedimēto vt rei pbauit euē
tus ppeditus. Anxius et qd agere
ignorās ꝛ sctōs dei iugiter interpel
lās. Accidit vt ad ciuitatē metēsem
ob negocioꝝ qrundā expeditionez
applicaret: in q dū p vicos ꝛ plate-
teas seruis ꝛ familia vallatꝰ ince-
deret qndā mulierē q ante illos an
nos cōcubina sua fuerat obuiā ha-
beret. qua visa dū sup maleficia si-
bi illata minime cogitaret improui
se eā blande ex antiqua amicicia cō
tracta alloquit. ꝛ qualiter se hřet et
valeret inuestigat At illa cernēs co
mitis pietatē viceuersa comitē de
valitudine sui corpis ꝛ status dili-
genter inuestigauit. Quo respondē
te ꝙ bñ prospere cūcta sibi succede
rēt. Illa attonita paululuz siluit. et
comes cernens eā attonitā amplꝰ
verbis blandis eā aggredit ad col-
lationē inuitando. At illa de statu
vxoris inuestigando simile respon
sum accepit: ꝙ bene in oibus se ha
beret. Tunc illa an ne pueros gene
rasset inquisiuit. ꝛ comes. tres mi-
hi ait sunt pueri masculi. quolibet
anno vnū genuit. Tūc amplius il-
la stupefacta paululum siluit. ꝛ co-
mes. Rogo te charissima cur tā di-
ligenter inqris: indica. nec em dubi
to qn mee felicitati congratularis.
Tunc illa vere cōgratulor: sed male
dicat illa vetula que obtulit se cor-
pus vrm velle maleficiare vt carna
lē actū cū vxore vestra exercere mi-
nime haberetis. In cuiꝰ signuz pu
teus q est in medio curie vestre con
tinet in fundo ollā certas res male
ficiales cōtinentē. q ea de causa ibi
dem posita fuit. vt ꝙdiu ibidē cōti-
neret tādiu coeundi impotētia vo-
bis adesset. ꝫ ecce oia vana sunt de
quibus gaudeo ꝛc. Nec comes diu
distulit ad domū regressus puteuz
exhauriri fecit. ollā repperit. ꝛ cun-
cta cōcremando potentiā illā perdi
tam subito recupauit. Unde comi
tissa denuo nobiles quasqꝫ ad nup-
tias nouas inuitauit affirmans se
iā dominā illius castri ꝛ dominij. q
tanto tpe vgo pmansisset Castrū ꝛ
dominiū pter honorē comitis nō
expedit noiatim exprimere. hoc em
ipm recta ratio psuadet. ꝛ vt substā
tia facti in detestationē tanti crimi
nis detegat. Ex qbus patent varij
modi a maleficis vsitati in augmē-
tū sue pfidie. Prefata em mulier q
ab vxore comitis expulsa. hoc ma-
leficiū comiti ex alterius malefice
informatione intulerat. Qua de cā
innūeri effectꝰ maleficiales sequūt.

Sequitur de modo sacrilege pro
fessionis. Capitulum. ij.

Modus aūt sacri
lege pfessionis sup expres-
sum pactū fidelitatis cuz de
monibus varius existit. vtpote cuz
ꝛ ipse malefice varijs exercitijs cir
ca maleficia inferēda insistūt. Pro
cuius intellectu est pmo aduerten-
dū ꝙ sicut in genere triplices appa
rēt malefice vt in pma pte tractatꝰ
tactū est. s. ledētes ꝫ curare nō valē
tes. Curātes ꝛ ex aliq singulari pa
cto cum demone inito non ledētes.
ledentes et curantes. ita et inter

sedētes vnū genus existit supremū in quo genere existētes omnia alia maleficia que alie sparsim exercent ppetrare valent. Unde profitendi vbi describit satis declarat de aliis speciebus inferioribus. Sunt autē he que ɔtra humane nature iclinatiōnē imo oim ferarū lupina tantū modo excepta ꝓprie spēi infantes vorāt ꝛ comedere solēt. Et hec ē suprema spēs in maleficiis exercēdis sunt eni q̄ ad innumera nocumēta alia tendūt. He em grandines ꝛ aures lesiuas cū fulminibus exagitāt sterilitatē in hoib⁹ ꝛ iumētis ꝓcurant. Infātes quos nō deuorāt demonib⁹ vt supra patuit offerūt aut alias occidūt. Sꝫ hoc circa infātes nō renatos fōte baptismatis. quos aūt deuorāt renati sūt vt patebit ꝫ nō nisi deo ꝑmittēte. Sciūt ꝛ infātes ꝓpe aquas ambulantes in ipas nullo vidēte in aspectu parentum ꝓiicere equos sub insessoribus freneticos facere de loco ad locū per aera vel corpalr vl imaginarie trāsmeare iudicū ꝛ ꝑsidentiū animos ne eis nocere valeant immutare taciturnitatem sibi ꝛ aliis in tormentis procurare. in se capientium manus ꝛ animos tremorē magnū incutere: occulta aliis manifestare. et quedam futura ex demonum informatione que videlicet aliquā causam possunt habere naturalē predicere. vide questionē an demōes valeant futura ꝓcognoscere in. ii. snia rū. di. xii. absentia velut pñtia ɔspicere ad amorē vel odium inordinatū mentes hominū immutare ictu fulminis non nunq̄ quē volunt vl etiam aliquos homies ꝛ iumēta interimere. vim generatiuā aut etiam potentiā coeundi auferre. aborsum procurare. infantes in vtero matris solo exteriori tactu interimere. solo etiā visu absq̄ tactu interdū homines ꝛ iumēta maleficiare ꝛ mortem inferre ꝓprios infantes demonib⁹ dedicare ꝛ breuiter omnia vt pmissuꝫ est pestifera q̄ alie malefice sparsim ꝓcurare sciunt quādo dei iusticia talia fieri ꝑmittit. He in illo genere supremo existentes ppetrare sciunt. nō autem econuerso. hoc tamen est cōmune omniū spurcicias carnales cum demonib us exercere ideo ꝛ ex illorum mō profitendi q̄ in supremo genere existunt aliaruꝫ maleficarū modū faciliter quis capere potest. Fuerūt autē tales dudum ante triginta annos in cōfinibus sabaudie versus dominiū bernensium vt recitat Nider. i suo fornicario. nūc autem in cōfinib⁹ lombardie versus dñium ducis austrie vbi ꝛ inquisitor cumanus vt in ꝑcedenti parte tactū ē vno anno quadraginta ꝛ vnā maleficas incinerari fecit. ꝛ fuit annus dñi. lxxxv. qui etiā adhuc cōtinue inquirēdo laborat. Modus autē ꝓfitendi duplex est. Unus solennis p simile ad votum solenne. Alius modus ꝓfitendi priuatus qui seorsum demoni q̄cunq̄ hora fieri potest. Solēnis inter eos fit vbi malefice i certam cōtionē statuto die veniūt ꝛ demonē in assumpta effigie vidēt hominis. q̄ duꝫ sup seruāda sibi fidelitate cū tēporaliū prosꝑitate ꝛ longitudine vite hortat. ille que assunt nouiciā suscipiēdā sibi cōmēdant. Et demō. si de abneganda fide ꝛ cultu xp̄ianissimo. ꝛ de extensa muliere. sic ei et beatissimā ꝟginā mariam nuncu

pāt. ꝛ de sacramētis nunꝙ venerā-dis inuenerit nouiciā seu discipulū voluntariū. ¶ Tunc demon manū extēdit: ꝛ viceuersa discipulus seu nouicia stipulata manu illa seruare ꝓmittit. Et demon habitis illis premissis statim subiūgit hec non sufficere. Et vbi discipulus q̄ nā vlteriꝰ sint faciēda inqrit. Demon omagium petit qđ cōtinet vt in aīa ꝛ corpore sibi eternaliter ꝑtineat et pro posse alios quoscūq; vtriusq; sexus sibi associare velit. Adiūgit deniq; vt certa vnguēta ex ossibus ꝛ membris pueroꝝ: ꝛ p̄cipue renatoꝝ fonte baptismatis sibi cōficiāt. ꝑ q̄ cunctas suas volūtates explere cū sua assistentia poterit. Hūc modū nos inqsitores expientia teste ꝑcepimꝰ in oppido brisiaco basiliensis dyocesis plenā informationē capiendo ab vna iuuēcula malefica: sed conuersa. cuius ꝛ matertera in dyocesi argentinensi incinerata fuerat: que etiā addiderat ꝙ per modū quo eiꝰ matertera ipam primitus seducere tentasset talis erat. Quadā em̄ die secū per gradus ascēdere habebat: ꝛ eius iussu camerā intrare vbi cuꝫ vidisset qndecim iuuenes in vestimētis viridi coloris ad modū quo rutheri incedere solēt: matertera sibi dixit. Elige ex his iuuenibus et eū quē volueris tibi tradā. ꝛ ipse te sibi in spōsam assumet: ꝛ cū illa nullū se velit habere asseruisset grauiter vulnerata tandē acquieuit modū exprimēs p̄missum. asseruit etiā ꝙ sepius ꝑ longa terrarū spacia de nocte secū trāslata fuerat etiā ab argētina vsq; coloniā. Hec est illa cuius occasione in p̄ma questione ꝓmissum est nos velle declarare. an malefice vere ꝛ corporaliter a demonibus transferant de loco ad locū. Et hoc ꝓpter v̄ba canonis. xxvj. q. v. epi. vbi textus sentit ꝙ solūmō imaginarie. cum tn̄ interdū etiā vere et corporaliter trāsferant. Interrogata em̄ an solū imaginarie ꝛ fantastice sic incederēt ꝑ demones illuse. Respondit ꝙ vtroq; mō prout etiā veritas se hꝫ vt inferius de mō transferendi localiter declarabit. Asseruit etiā ꝙ maiora dāna ab obstetricibus inferunt. qꝛ vt plurimū infantes aut h̄nt interimere aut demonibus offerre. ab ipa etiam matertera asseruit se grauiter fuisse semel v̄beratā: eo ꝙ ollam quandā occultatā discooperiendo plurimoꝝ infantiū capita repperisset. Et plura alia retulit prius p̄stito pro dicēda veritate iuramento vt decuit. eius deniq; verbis sup modū profitēdi fides indubia accomodat: etiaꝫ ꝑ ea que insuo fornicario p̄fatus Johānes nider doctor p̄cipuus. q̄ etiaꝫ nr̄is tēporibus miris claruit scpturis recitat. ꝛ hoc ex relatu inqsitoris eduēsi diocesis q̄ etiā in ipa diocesi multos de maleficijs reos inqsierat et incinerari fecerat. Dicit em̄ p̄fato inqsitore mihi referente ꝑcepi ꝙ in lausanēse ducatu quidā malefici ꝓprios natos infantes coxerāt et comederāt. Modus aūt discēdi taleꝫ artē fuit vt dixit ꝙ malefici in certā cōtionē venerūt ꝛ ope eoꝝ veri similiter demonē in assumpta imagine viderēt hoīs cui discipulus habebat necessario dare fidē de abnegando christianissimo de eucharistia nunꝙ adorāda ꝛ de calcādo super crucē vbi latent valeret. Sequitur aliud exemplū ab eodem. Fuit

insup fama cōmunis petro iudice
in bolthingen referente ꝙ in terra
bernensium.xiij.infantes deuorati
essent a maleficis q̄ꝫ obrem etiā pu
blica iusticia satis dure exarserat in
tales parricidas. Cum aūt petrus q̄
siuisset a quadam capta malefica ꝑ
quem modū infantes comederent.
Illa respōdit. Modus iste est. Nā
infantibus nondū baptisatis preci
pue insidiamur. vel etiam baptisa-
tis presertim quando signo crucis
non muniunt̄ ꝛ oratiōibus. Lector
aduerte ꝙ ideo non baptisatis pre-
cipue insidiant̄ instinctu dyaboli:
vt nō baptisetur sequitur hos in cu
nabulis vel ad latera iacentes pa-
rentū ceremonijs nr̄is occidimus
quos postq̄ꝫ putamur oppressi esse
vel aliunde mortui de tumulo clam
furto recipimus: ꝛ in caldari deco
quimus quousq̄ꝫ euulsis ossibus to
ta caro efficit̄ pene potabilis. de so
lidiore materia vnguentū facimus
nostris voluntatibus et artibus. ac
transuectionibus accomodis. de li
quidiori vero humore flascone vt
vtrem replemus. de quo is q̄ pota-
tus fuerit additis paucis ceremo-
nijs statim conscius efficitur ꝛ ma
gister nostre secte. Sequit̄ ad idem
modus alius magis distinctus et
clarus. Nam iuuenis quidam cum
vxore malefica captus in bernensi-
um iudicio seorsum ab eadē ꝛ in di-
stinctā turrim repositus dixit. Si
meorū facinoꝝ veniā consequi pos
sem: omnia que de maleficijs scio li
bens patefacere: mori enim video
me oportebit. Cumq̄ꝫ per litteratos
circūstantes audisset omnimodam
posse cōsequi veniā si vere penite-
ret. tunc lete se morti obtulit: ꝛ mo
dos primeue infectionis disseruit.
Ordo inq̄t talis est quo etiā sedu-
ctus sū. Oportꝫ ṗmo vt dn̄ico die
anteq̄ꝫ aqua bn̄dicta cōsecrat̄ disci-
pulū futurū cum mgr̄is eccl'iam in
troire ꝛ ibidem abnegare corā eis
xp̄m ei⁹ fidē: baptisma ꝛ vniuersa-
lē eccl'iam. Deinde omagiū ṗstare
magisterulo .i. paruo mgr̄o .ita em̄
demonē ꝛ nō aliter vocāt. Ubi no
tandū ꝙ iste modus cū alijs recita-
tis concordat. Nec obest ꝙ demon
interdū pn̄s est vbi omagiū sibi ṗ-
stat̄. interdū v̄o nō. Dolose em̄ tūc
opat̄ cernēs dispositionē futuri di-
scipuli. q̄ fortassis ab eius pn̄tia tā-
q̄ꝫ nouiti⁹ retraheret̄ timoris cā. cū
tn̄ alias per sibi notos ꝛ familiares
facili⁹ estiat eū assentire. Ióq̄ꝫ eū ꝛ
tūc magisterulū vocant cū absens
est vt minore terrore ex pua estima
tiōe mgr̄i concutiat̄. Sequit̄ postre
mo. De vtre bibit supradicto. q̄ fa-
cto statim se interiorib⁹ sentit ima-
gines nr̄e artis cōcipe ꝛ retinere su
per ṗncipales ritus hui⁹ secte. In
hūc modū ait seduct⁹ sum Et vxor
mea quā tāte ptinacie credo vt po
tius incēdiū sustineat: q̄ꝫ minimā fa
teri velit veritatē: ꝫ heu ambo rei su
mus: sic̄ dixit iuuenis ita v̄itas per
oīa repta est Nā ṗ cōfessus iuuenis
in magna cōtritiōe mori visus est.
Uxor v̄o testib⁹ cōuicta nihil veri
tatis. nec i ipsa tortura fateri volu-
it. nec in morte: ꝫ incēdio ṗparato
ꝑ lictorē eidē verbis pessimis male
dixit: ꝛ sic incinerata fuit. Ex q̄b⁹ li
quet modus ꝓfitendi earū solēnis
Alius v̄o modus ṗuat⁹ fit diuersis
medijs. Interdū em̄ viris aut mu
lierib⁹. aut aliq̄ alia corpali seu tpa
li afflictiōe inuolutis demon astat.

interdũ visibiliṫ: interdũ ꝑ medias alloquiṫ ꝑsonas. ⁊ si ꝭm eius consilia agere velint oia ꝓfutura pollicetur ad nutũ a paruis tñ vt in primo capitulo tactũ est inchoando vt ad maiora paulatĩ ꝑducat. Varia possent adhuc deduci acta ⁊ gesta per nos in inq̄sitione repta sed q̄ꝛ difficultatē hec materia nō patitur breuitati studendũ est cum vlteriori declaratione.

Pro declaratione omagij ꝑstandi aliqua sint aduertenda.

Verũ sup h̄ ꝙ dyabolus omagiũ recipit aliq̄ sunt aduertenda. qua videlicꝫ de causa ⁊ q̄s differēter hoc faciat. ⁊ p̄mo. Nā licet hoc faciat p̄ncipaliter ad maiorē offensionē diuine maiestatis creaturā ei dicatam sibi vsurpando. et ob maiorē certitudinē future illius dānatiōis quā summe affectat. Tamen sepe repertum est a nobis tale omagiũ ad certos accepisse annos simul cũ ꝓfessione Interdũ ꝓfessionē tm̄ ⁊ omagiũ ad certos annos distulisse: Et dicamus ꝓfessionē cōsistere in fidei totali aut partiali abnegatione. Totali vt supra tactum est cũ fides ex integro abnegatur. Partiali cũ ex pacto inito habꝫ cerimonialia quedā cōtra statuta ecclesie obseruare. vt dn̄icis dieb⁹ ieiunare. aut sextis ferijs carnib⁹ vesci. aut certa crimia in cōfessione celare. vel aliquod simile perpetrare. Omagiũ vo dicamus cōsistere in corpis ⁊ anie traditione. q̄ de causa aũt talia practicanṫ possumus assignare q̄ttuor causas ex pte demōis Cũ eñ vt supra in p̄ma pte tractatus declaraṫ circa scd̄m principale. An demones ad odiũ vel amorem mētes hoim possint immutare patuit. ꝙ intima cordis non possit penetrare cum hoc soli deo coueniat. Ex cōiecturis tñ illorũ cognitionē deuenit. vt etiā iā inferius patebit. Ideo ↄ̄sutus ille hostis si cōsiderabit nouiciā in aggressu difficilē ad cōsensum tũc blande eā aggrediṫ. pauca exigēs vt paulati ad maiora perducat. Secũda causa. Nam cũ inter abnegātes fidē diuersitas credenda est cũ quedam ore sed nō corde. quedā ore ⁊ corde dyabolus experiri volēs an corde sic ore sibi ꝓfiteatur. certos annos deputat: vt eo in tēpore ex operibus ⁊ conuersatione mentē eius inuestiget. Tercia causa. Naꝫ si ꝑ tantũ temporis spaciũ cognoscet ipam ad quecũq̄ꝫ exequenda minus voluntariā: et ꝙ tam ore ⁊ non corde sibi adhereat. presumitq̄ꝫ diuinā misericordiam et propter angeli boni custodiā quaꝫ demon in multis experiri pōt profuturũ: tunc ipaꝫ abijcere ⁊ temporalibus afflictionibus exponere conaṫ: vt vel sic ex desperatione eius lucrum habere valeat. Huius veritas patet. Nā si causa queriṫ vnde sit ꝙ certe malefice sub q̄buscunq̄ꝫ tormētis etiam maximis nec minimā veritatē fateri volũt. vbi tamē alie faciliter ad quecũq̄ꝫ interrogata sua crimina fatentur. Iteꝫ vnde hoc ꝙ sibipsis postq̄ꝫ falle sunt vitā auferre suspēdio conanṫ. Reuera eñ dici pōt ꝙ vbi diuina coactio ꝑ sanctũ angelũ ad hoc nō cōcurrit vt malefica cogaṫ fateri veritatē et maleficiũ taciturnitatis abscedere ꝙ tunc ope demonũ fit quodcunq̄ꝫ euenit siue taciturnitas siue criminũ confessio. Primũ fit super illas

quas ore ⁊ corde nouit fidem abnegasse ⁊ simili modo homagiū prestitisse. De quarū etiā pseuerantia certus est vbi per oppositū alias relinquet nō tuendo eo ꝙ nouit illas sibi minime proficuas. Experientia nos sepe docuit cū omnes quas incinerari fecimus ex earū cōfessionib⁹ patuit ipas fuisse inuoluntarias circa maleficia inferēda. Nec hꝫ sub spe euadēdi dicebant cuꝫ ex plagis et verberib⁹ eis a demōibus illatis vbi ad eoꝝ nutū nō seruiebant veritas cōstabat. sepissime vise cū faciebus tumidis ⁊ liuidis. Et similiter ꝙ post confessionē criminū sub tortura semper seipas vita priuare laqueo satagunt. Ueritas ex nr̄a practica habetur: cū semper post criminū confessionē custodes deputant singulis horis super talia attendentes. vbi etiam ex negligentia interdū custodū ad corrigias vel peplas reperiebātur suspense. Inimico vti ꝗꝫ vt dictū est hoc procurante ne p contritionē aut sacramentalē confessionē veniam consequerētur. Et quas corde nunꝗꝫ allicere poterat quo etiā facilime gratiam apud deum inuenissent. Iam vltimo p temporalē confusionē ⁊ horribilē mortem in desperationem deducere conatur. ꝗuis ⁊ per dei gratiam maior vt pie est credendū veniam per veram contritionē et purā confessionem consecuta sit vbi non voluntarie illis spurcicijs inheserūt. Patent ex his que per dioceses argētinēsem cōstantiensem ⁊ oppidū hagenouie et rauenspurg acta sūt vix annis tribus euolutis. In pmo nāꝗꝫ oppido vna vili peplo ꝛ fragili se suspendit. Altera noie ꝛvalpurgis de maleficio taciturnitat miro modo fuit notata alias mulierculas informando qualiter talem taciturnitatē per puerū masculū ⁊ primogenitū in fornace decoctū pcurare deberēt. Acta ⁊ gesta adhuc p manibus habētur. et similiter de alijs in secūdo oppido incinerat: sparsim hincinde deducentur. Est ⁊ quarta causa cur demōes homagiū recipere super certas differūt. super alias vero minime eo videlicet ꝙ cū periodū hominis cognoscere subtilius ꝗꝫ astronomi pn̄t facili⁹ eis terminū vite vel pfigere vel terminuꝫ naturalē. p casualē mō quo dictum est puenire potest. Hec breuiter pacta ⁊ gesta maleficarū declarantur. Primo demonis astutiaꝫ in talib⁹ deducētur. Nā qꝛ ſm aug. in li. de natura demonū assignātur. vij. cause. vnde etiā pbabiliter cōiecturāt futura cōtingētia. Non ꝙ illa scire certitudinalit valeāt. Prima est. qꝛ vigēt subtilitate naturali q̄ ad opatiōeꝫ intellect⁹ ipoꝝ. Vn̄ ⁊ sine discursu q̄ necessari⁹ est i nobis rōnis intelligūt. Scda qꝛ pter expientiā tpm ⁊ reuelatione supnoꝝ spirituū plura sciūt ꝗꝫ nos. Vn̄ ex ysid. allegat sepi⁹ a doctoribus: triplice acumie scire vigēt demōes. Subtilitate nature. Ex periētia tpm. Et reuelatiōe supnoꝝ spirituū. Quarta est pter celeritatē mot⁹ vn̄ q̄ in oriēte fieri hn̄t pdicere pōt mira scelleritate in occidēte. Quinta qꝛ sic sua potentia cū de⁹ pmittit pn̄t inducere morbos. aurā inficere. ⁊ famem inducere: ita pn̄t ⁊ illa pdicere. Sexta qꝛ p signa pn̄t subtili⁹ pdicere mortē ꝗꝫ medicus videndo vrinā ⁊ pulsum. Nam sic ille p signa videt

aliq̄ in inferno q̄ simplex nō cōsiderat. Ita ꝛ demō ea q̄ null⁹ hō videt naturaliter. Septia q꞉ ex signis q̄ ꝓcedūt ab animo hoīs cōiecturāt ea q̄ sūt vł erūt in aīa astuti⁹ prudētī viro. Sciūt em̄ q̄ instinctus sunt verisimiłr secuturi ꝛ cōsequēter cuiusmodi opa. Octaua q꞉ acta ꝓphetarū ꝛ scripta noscūt meli⁹ q̄ꝫ hoīes: ꝛ ex illis multa futura dependent. Ideo ex illis multa futura p̄dicere pn̄t. Hec etiā tangūtur. xxvj. q. iiij. sciendū. Unde nō mirū si periodū hominis scire pōt naturalē licet secus sit ō termino casuali qui fieret p incineratione quā demon finaliṫ ꝓcurat: quādo vt dictū est ip̄as in uoluntarias repperit timēs de earū reditu ꝛ cōuersione cū tamē alias quas nouit voluntarias etiā ad naturalē vt sic vsq꞉ morte defendit. Demus ex vtraq꞉ pte exempla que a nobis reperta sunt ꝛ acta. Nā in basiliensi dyocesi villa supra renuꝫ situata nomīe oberꝛvuiler plebanuꝫ cōuersatione honestū habuit illius tn̄ opinionis seu potius erroris q̄ꝫ maleficiū nihil esset in mūdo: ꝫ tm̄ in opinione hoīm q̄ hmōi effectus mulierculis attribuebant. quē taliter a suo errore de⁹ purgare voluit qō etiā et alia demonū sup p̄figendū terminis vite maleficis cōmercia patefierent. Nam dū festine pōtem ob cuiusdā negocij expeditione ptransire vellet obuiā simili importunitate quandā vetulā habuit cui dū in pontis accessu locū vt p̄iret dare noluisset: sed importune incederet casū vetulā luto intrusit vnde indignata in verba cōtumeliosa ꝓrupit eiq꞉ dixit. pfaff. impune nō trāsibis. Sed ille licet verba parū aduerteret de nocte se infra cingulū vbi surgere e lecto volebat se maleficiatū sensit: ita vt brachijs aliorꝫ sustētari semp habuit vbi ecclesiā visitare volebat. sicq꞉ p trienniuꝫ mansit: sub cura tn̄ domestica matrꝫ carnał. Quibus expletis dū vetula illa egrotaret quā etiā p verba cōtumeliosa quibus minata fuerat sp suspectā de maleficio sibi illato habuerat. accidit tamē vt ꝓ cōfessionis audiētia infirmata ad euꝫ mitteret. Et sacerdos licet importune diceret confiteatur dyabolo suo mgr̄o: Ad instantiā tamē matris p duos villanos sustētatus inter brachia domū accessit ꝛ ad caput lecti in q̄ malefica iacebat sedēdo: Duo illi villani ab extra auscultare volebāt ꝓpe fenestrā: sic em̄ stuba in plano erat situata an meleficiū illatuꝫ plebano cōfiteret. vn̄ cōtingit vt li infra cōfessionē mentionē nullā de maleficio illato fecisset. Ipa tn̄ cōfessiōe pacta dixit Scis ne tu pfaff qs te maleficauit. Et dū blande ille rn̄deret se nescire. illa sbintulit. Tu habes me suspectā ꝛ bn̄. Scias me tibi intulisse tali de cā vt supra tactū ē. Et dū ille ꝓ sui liberatiōe instaret ꝛ dixit. Ecce tp̄us statutū aduenit ꝛ mori habeo: sed ita disponā vt paucꝫ dieb⁹ euolutꝫ p⁹ mortē me am sanaberꝫ: ꝛ ita euenit. Naꝫ illa iuxta statutū a demōe terminū obiit. ꝛ infra trigita dies quadā nocte sacerdos ex integro se sanū repperit. Nomē sacerdotis dicitur pfaff heflin. iam in dyocesi agentinensi. simile in dyocesis basiliēsi villa buhel prope oppidū geivyler contingit: Mulier quedā capta ꝛ tādē incinerata: sex annis incubū demonē

habuerat etiā in latere viri dormiē tis in lecto. Et h ter in septimana. Sabbatis q̄ntis et tercijs ferijs aut alijs noctibus sacratioribus. Tale autē homagiū p̄stiterat dyabolo vt post septimū annū in corpore et aīa ppetuo sibi dicata esset. Pie tamē dispensauit deus. Nā in sexta capta et igni adiudicata vere et integre cō fessa veniā creditur a deo pcepisse. Plurimū enim voluntaria ad mortē extitit asserēs q et si liberari posset mortē tamē amplius p̄eligeret dū modo potestatē demonis euaderet

De modo quo localiter transferuntur de loco ad locum.

Capitulum tercium.

Iam autē aggrediendū est de earū cerimonijs et quibus in suis operibus pcedunt modis. Et primo de his que erga se et pprias personas operātur. Et quia transferri de loco ad locū corporaliter est de p̄cipuis earū actionibus carnalibus etiam spurcicijs cū incubis demonibus insistere. De singulis aliqua deducemus. et primo de earū corporali transuectiōe Ubi notandū est q hec transuectio patitur difficultatē vt sepius tactū est ex vno dūtaxat pcessu scripture puta. xxvj. que. v. Epi. Ubi dicitur ex cōsilio acquirēsi Illud nō est obmittendū q quedā scelerate mulieres post sathā retro cō uerse demonū illusionibus et fantasmatibus seducte credēt se et pfitentur cū dyana horis nocturnis dea paganorū vel cū herodiade et innūera multitudine mulierū equitare sup quasdam bestias et multa terrarū spacia in tempeste noctis silentio ptransire eius tāq̄ dn̄e in omnibus obedire etc. Quapropter sacerdotes dei p̄dicare debēt populo vt nouerint omnino hec falsa et non a diuino: sed a maligno spū talia fantasmata mē tibus fideliū irrogari. si quidē ipse sathanas transformat se in diuersarū psonarum species atq̄ silitudines Et mentē quā captiuā tenet in somnis deludendo p deuia queq̄ deducit. etc. Et ad hoc p̄dicātur interdū a quibusdā exempla publice de sancto Germano. et de quodā alio qui filiā suā sup hoc obseruauit q̄si omnino hec sint impossibilia fieri. Et l discrete applicantur ad maleficas et eorū opa tāq̄ vt et singula eorum facta i lesionibus hoim. Iumētorum: terrefrugū: non sint eis applicāda eo q sic fantastice in trāsuectionibus ita et circa creaturarū lesiones illudūtur. q̄ quidē opinio cū in pma questione tanq̄ heretica sit reprobata vtpote ptra diuinā pmissionē sup dyaboli potentiā q̄ ad maiora vt sic se extē dere potest: inilitās similiter et ptra sacre scripture intentiōem et ad ecclesie sctē intolerabile dānū vbi iā multis annis impune ex hac pestifera opiniōe pmanserūt seclari brachio puniendi facultatē amputādo. Ūn et in immēsum sic creuerūt vt iā nō sit possibile eas eradicare. Ideo diligēs lector ea q̄ ibi posita sunt in destructiōem illius opiniōibus psiderabit et ad pn̄s qualiter trāsferātur et quibus modis hoc sit possibile aduertet cū rn̄sionibus sup exempla q̄ ab eis in mediū deducūtur. Quod igitur corporaliter possint trāsferri varijs modis ostēditur. Et primo ex alijs magorū operationibus. Nā si non

possent transferri hoc esset. vel q̄a deus nō permitteret aut quia dyabolus hoc facere non posset eo φ creature repugnarent. Non primū quia vbi maiora vtiqȝ ⁊ minora dei permissione fieri possunt. Sed maiora tam in puerꝭ q̄ȝ in hominibus sepissime facta sunt vtpote iustis ⁊ in gratia constitutis. patet. Nā vbi querunt. an campsiones puerorū opere demonū fieri possunt. Et an demon localiter possit trāsferre aliquem hominē de loco ad locū etiā inuitum. Ad primum respondent φ sic. Nam ⁊ Guilhelmus parisiēsis in vltima parte de vniuerso dic̄ Campsiones puerorū fieri possunt ita φ deo permittente demon vicez infantis gerere potest vel etiā trāslationem facere. Tales etiam pueri semper sunt miseri eiulantes. Et licet quatuor aut quinqȝ matres vix sufficerent ad lactandum nunq̄ȝ tamen impinguantur sed vltra modū ponderosi existunt Mulieribus tamen propter nimiū terrorem quē concipere possent nec affirmanda sunt nec neganda: instruende sunt vt literatorū iudicia querant. Permittit enim deus ꝓpter peccata parentū cum interdū viri impregnatis vxoribus maledicunt. Vellem inquiunt vt dyabolum portares vl̄ similia Et similiter impatiētes mulieres sepe similia proferunt De aliis etiam hominibus interdum iustis exempla plurima reperiuntur. Nam Vincētius iu speculo histo. libro. xxvj. capitu. xliij. ex recitatione Petri damiani refert de puero quinquennij cuiusdam nobilissimi viri. qui puer protunc monach⁹ factus a monasterio nocte illatus est pistrino clauso vbi mane repertus ⁊ interrogatus dixit se p quosdā ad magnū cōuiuiū delatum ⁊ vt comederet iussuȝ. Et post per superiora pistrino immissum. Quid deniqȝ de his magis qui vsitato vocabulo a nobis nigromantici vocātur nuncupant̄ et per aera sepe a demonibus ad longinqua terrarū spacia vehunt̄. Qui etiā alijs interduȝ hoc idē suadentes eos secū sup caballū qui vtiqȝ nō verus equus: sed demon in tali forma existit vehūt. ⁊ vt nō loquant̄ nec vt sig̃ crucis se muniant hortant̄. Et licȝ duo sim⁹ hunc tractatū scribentes: vn⁹ tamē ex nostris sepissime tales vidit ⁊ reperit. Naȝ scholaris quidā protūc: nunc vo sacerdos frisingeñ. dyocesis adhuc superesse credit̄ qui et referre solitus est semel se corporalit̄ a demone fuisse per aera subuectuȝ et ad remotas partes illatū. Super est sacerdos alius in oberdorff oppido. prope Lantzhutam qui protunc consodalis illius existens oculis ꝓprijs illam subuectionē vidit. Et qualiter extensis brachijs in altū clamando ⁊ nō eiulando tanslatus fuit. Causa autē vt idem retulit hec erat. Nā ꝯuenientibus quadam die multis scholaribus in potagijs ceruisie omēs in hoc consenserant: vt ille qui ceruisiam afferret nil exponere haberet: ⁊ sic vnus ex socijs dū pro ceruisia apportanda exire volebat hostiū aperiendo nebulam derisam ante hostiū intuit⁹ fuit. vnde territus redijt ⁊ φ potuȝ afferre nollet. causam aperiēdo eis insinuauit. Tunc idem qui illatus fuerat indignatus dixit. Et si dyabolus adesset potum apportabo.

Et sic exiens alijs omibus videnti bus per aera subuectus fuit. Verum quidē q̄ nō solum vigilātibus sed ꝛ dormientibus talia accidere possint fateri necesse est: vt videlicȝ dormiendo per aera localiter ꝛ corporaliter transferantur. Patet et de quibusdā qui super tegulas domorū et edificia altissima somniando incedūt. Nec quicq̄ȝ eis obstare potest ad eorum transitū tā in altū q̄ȝ in profundum. Et si proprijs nominibus ab alijs circumstantibus vocantur statim ad terrā quasi collisi ruunt. Hec vtiq̄ȝ opere demonū fieri plures arbitrantur et non absq̄ȝ ratione. Nam cuȝ demones sint in multiplici differētia. Aliqui de inferiori choro angelorū qui etiam exiguis penis vltra penā damni quā eternaliter patientur tanq̄ȝ pro paruis delictis cruciātur. qui etiā neminē possunt ledere saltim grauiter: sed solum principaliter iocculationes exercere. Vbi etiaȝ alij incubi sunt vel succubi punientes nocturno tempore homies vel peccato luxurie coinquinātes eos Nō mirū si etiam his trufis insistunt. Potest deduci veritas ex dict' cassiani colla.i. vbi dicit tot esse imūdos spiritus quot in hominibus studia non dubie comprobat. Naȝ nō nullos eorum quos etiaȝ paganos vulgus appellat: nos vo trollen. et abundāt i regno noriuye. aut schretel. Ita seductores ꝛ ioculatores eē manifestum est vt certa quecq̄ȝ loca vias iugiter obsidentes. Nequaq̄ȝ tormentis pretereūtes ledere possunt de risu tantūmodo ꝛ illusione contenti fatigare eos potius studeant q̄ȝ nocere. Quosdam ve solum modo in nociuis incubationibus hominū pernoctare. Alios ita esse furori ac truculentie deditos vt nō sint contenti illorum tantummodo corpora quos suppleuerint attroci dilatione vexare. sed etiam irruere supereminus transeuntes atq̄ȝ affligere illos seuissima cede festinent. vult dicere q̄ non tantū obsident: immo horribiliter cruciant quales illi in euangelio Math. viij. describuntur. Ex quibus concludere possumus primū q̄ non est dicendum maleficas non transferri localiter. eo q̄ deus non permittat. Si enim super iustos et innocentes aut etiā super magos permittit quomodo non super illas ex toto se dyabolo deuouentes. Et vt cum timore loquamur. Nonne dyabolus saluatorem nostrū sustulit ꝛ duxit ꝛ statuit hincinde vt euangelium testatur Nec etiaȝ secundū suffragatur aduersarijs quasi dyabolus hoc facere non possit: cui vt in supradictis patuit. tanta inest virtus naturalis omnia corporalia excedens q̄ nulla ei virtus terrena comparari potest. Iuxta illud. Non est ptās sup terram ꝛc. immo ipi lucifero tanta naturalis inest potestas seu virtus qua maior etiam inter angelos bonos in celo non existit. Sicut enim omnes angelos in naturalibus excessit et naturalia p̄ casum nō sunt imminuta: sed tantūmodo gratuita. Ideo adhuc in eo remanēt: licet obfuscata et ligata. Unde glosa ibidem super illud. Non est potestas super terram ꝛc. Et si omnia superat meritis tamen sanctorum subiacet. Nec valet si quis duo obijceret. Primo q̄ anima hominis

possēt resistere. ꝛ ꝙ text⁹ videtˀ sen tire de vno in singulari scilicet luci fero cū in singulari loquatˀ. Et quia h̄ fuit q̄ xp̄m in deserto tētauit. Et primum hominē seduxit iam autē religatus sit ꝛ alij angeli nō sint tā te virtutis cum ipe omnes excedat Ideo alij mali homīes trāfferre lo caliter per aera nō possunt. Nō va lent instātie: Primo dicam⁹ de an gelis. Nam minim⁹ angelus omnē humanā virtutez incomparabiliter excedit. Rationes sumūtur ex plu ribus. Primo qꝛ virt⁹ spūalis for tior virtute corporali sicut virt⁹ an geli aut etiaz anime superior q̄ꝫ vir tus corporalis. Secundo q̄ ad ani mam. Quia cuz oīs forma corpo ralis est forma indiuiduata per ma teriam ꝛ determianta ꝑ hec ꝛ nūc prout iā anima nostra existit. For me autē immateriales sūt absolute et itelligibiles. Vnde etiā potesta tem habent absolutam ꝛ vniuersa liorem. Ideo anima coniucta non potest ita subito transferre corpus suum localiter. nec in altum eleuare Bene autem faceret cum esset sepa rata deo permittente. que omnia a fortiori potest spiritus oīno imma terialis prout est angelus taz bon⁹ q̄ꝫ malus. sicut etiam angelus bon⁹ transtulit abacuc in momento a iu dea in chaldeam. ꝛ ex hac ratōe eti am concluditur ꝙ illi qui de nocte in somnis per alta edificia trahuntˀ non feruntur a proprijs animabus nec ex influentijs corporū celestiuz sed ab aliqua excellentiori virtute. vt supra patuit. Tertio quia sicut natura corporalis nata est moueri immediate a natura spirituali ſm locum. tum quia motus localis est primus motuum. viij. phi. tum etiā quia perfectior inter oīes motus corporeos vt ibidem ꝓbat philoso phus ea ratione quia mobile ſm lo cum nō est in potentia ad aliquid i trinsecum inq̄ꝫtū hmōi se solum ad aliquid extrinsecum. vnde etiā non tam a doctoribus sanctis q̄ꝫ ꝛ phi losophis concluditˀ ꝙ suprema cor pora supple celestia mouentˀ a sub stantijs spiritualib⁹ ꝛ separatis bo nis ꝛ ſm naturā ꝛ volūtatē. tū etiā quia videm⁹ ꝙ anima primo ꝛ pri cipalˀr mouet corp⁹ motu locali. ꝫō dicere oportet ꝙ ratio corporis hu mani nec q̄ꝫtum ad ipsum corpus nec q̄ꝫtum ad ipsam animā obsta re potest quin vtrunq̄ꝫ moueri pos sit subito deo ꝑmittente de loco ad locum a spirituali substantia bona ſm voluntatez ꝛ naturā quādo bo ni ꝛ in ḡratia cōstituti transferūtur aut bona ſm naturā nō autem ſm voluntatē quando mali transferun tur. Si cui placet videre sctm̄ Tho mā in p̄ma pte. q. cx. ꝑ tres ibidem articulos aut etiā questionibus de malo. seu etiam in. ij. sen. distin. vij. de potestate demonū sup effectus corporales. Modus autē trāsferen di talis est. Nam vt ex precedenti bus patuit vnguentuz ex membris puerorum precipue interemptoruz ab eis añ baptismū cōficere habēt et ad demones instructionem sedi le aliquod aut lignū inungere quo facto statim in aera feruntur ꝛ hoc siue de die siue de nocte visibiliter seu etiam si id volunt inuisibiliter ſm ꝙ demon et obstaculum alicu ius corporis alterum corpus occul tare potest vt in prima parte tracta tus de prestigiosa apparitione ope

rũ demonum patuit. Verũ licet de mon ꝑ tale vnguentũ vt plurimum hmõi practicat in finẽ vt baptismi gratia infantes priuat ⁊ saluatione tamẽ ⁊ absqꝫ his plures efficere vi sus est vbi ꝑ aialia que vtiqꝫ non animalia vera sed demones sub for mis illis existẽtes ipas transuexert aut etiã sine aliquo exteriori admi niculo solummodo demonis virtu te inuisibiliter operãte interdũ trãs feruntur. Res gesta de visibili ⁊ de diurna trãsuectõe. in oppido walts hut sup flumẽ rheni Constãtiensis dyocesis. Malefica quedã oppida nis cũ esset plurimũ odiosa ⁊ ad q̃s dam celebrãdas nuptias nõ fuisset inuitata cũ tamẽ pene oẽs oppida ni illis interessent ipa indignata vi dicare se estimãs demonẽ aduocat et sue tristicie causam aperuit et vt grandinẽ excitare vellet ⁊ cunctos de chorea dispergere petijt. q̃ annu ente ipam subleuauit ⁊ per aera ad montẽ prope oppidũ vidẽtibus cer tis pastorib⁹ trãsuexit. ⁊ vt postmo dũ fassa fuerat cũ aqua sibi deesset ad fundendã in foueã quẽ modũ vt patebit: vbi grãdines excitãt obser uãt. ipsa in foueã quã paruã fecerat vrinã loco aque immisit ⁊ cũ digito more suo astante demone mouit. et demon subito illũ humorẽ sursum eleuãs grandinẽ vehementẽ in lapi dibus sup chorizãtes tantũmodo ⁊ oppidanos imisit. Vñ ipis disper sis ⁊ de causa illius mutuo cõferen tibus malefica oppidũ ingredit̃ vñ suspicio magis aggrauat̃. At vo cũ pastores ea q̃ viderãt recitassent su spitio vehemens inuiolentã crea uit. Vñ capta ⁊ fassa q̃ꝫ de ea cau sa q2 inuitata nõ fuerat talia perpe trasset ob multis etiã alijs malefi cijs ab ea ꝑpetratis incinerata fuit Et q2 publica fama de hmõi trans uectõibus etiã apud vulgares cõ tinue volat non expedit plura ad h̄ probandũ de his hic inserere. Tan tũmodo hec sufficiant aduersos il los qui huiusmodi corpales trans vectiones aut omnino negant aut ꝙ solũmodo imaginarie ⁊ fantasti ce fiant ꝯfirmare conant̃ qui vtiqꝫ in suo errore si relinquerẽtur paruꝫ esset: immo nec aduertendũ dũmo do in fidei contumeliã ipsorũ error nõ vergeret. Attento autẽ ꝙ illo er rore non contenti etiam alios inse rere ⁊ publicare in maleficarũ aug mentatiõnẽ ⁊ fidei detrimentũ non verent̃. Dum asserũt ꝙ omia male ficia que eis iuste tanqꝫ instrumen tis demonũ vere ⁊ realiter imputã tur. eis tantũmodo imaginarie ⁊ il lusorie tanqꝫ innoxijs esse imputan da sicuti ⁊ ipsa transuectio fantasti ca. Vnde ⁊ pluries impune in ma gnã creatoris cõtumeliã ⁊ grauissi mũ tam ipsorũ augmentũ remãse runt. Nec augmenta etiam a prin cipio eis adducta suffragari pos sunt. Nam pmum cum allegant ca pitulum epi. xxvj. q. v. vbi asserit̃ ꝙ tantum fantastice ⁊ imaginarie trãs ferantur. quis tam insipiens qui ve lit concludere ꝙ non possint etiam corporaliter transferri. Sicut em̃ ex fine illius capituli vbi ponit̃. ꝙ qui credit posse hominem in melius vel in deterius trãsmutari aut in aliam speciem transformari. Infideli ⁊ pa gano deterior sit cẽsendus quis pos set concludere ꝙ non possent homi nes in bestias prestigiosa illusione transformari. aut etiam de sanita

te i infirmitates tāq̄ȝ meliori in de teri⁹ trāsmutari. Jā talis q̄ sic i cortice verboꝝ canonis laboraret. vtiq̄ ꝯ mentē c im doctoꝝ sctoꝝ. imo ꝛ cōtra scripture sacre ꝓcessum sentiret. Ex q̄bus multipliciter oppositum apparet vt ex supradictis in plerisq̄ locis circa primā ptē tractatus deductum ē. Oportet ḡ ad nucleū verboꝝ attēdere. Juxta qđ in pma questiōe pme ptis tractat⁹ tactum est. ꝛ hoc circa solutionē secūdi erroris inter tres q̄ ibi reprobantur ꝙ quatuor iniūgunt p̄dicatoribus populo ad p̄dicādum. trāsferūtur eñ ꝛ corpaliter ꝛ fantastice. Juxta qđ ex eaꝝ ꝓpriis confessiōibus ptꝫ nō tam illaꝝ que incinerate fuerunt q̄ȝ etiā aliarū que ad fidē ꝛ penitentiā redierūt. Jnter quas ꝛ illa i oppido Brisiaco interrogata a nobis. an ne fantastice ꝛ illusorie. aut corporaliter possent transferri. Respōdit ꝙ vtroq̄ mō. Si eñ casu aliquo nollent corporalit̄ transferri scire tñ vellent omnia que in contōne illa ab eaꝝ cōsodalib⁹ agerent̄ tunc talis ab eis seruaret̄ mod⁹: vt illa i noīe omniū dyabolorū ad latus sinistrū se reponeret ad cubitū extūc quasi vapor quidā glaucus ex eius ore ꝓcederet. Vñ singula que ibi agerētur plucide ꝯsideraret. si vero corporaliter transferri vellet modū supradictū seruare necesse esꝫ. Preterea i casu q̄ canon ille nude absq̄ oī declaratiōe intelligēdus esset q̄s tam stolidns: vt ꝓpterea omia eorū maleficia ꝛ nocumēta esse fantastica ꝛ imaginaria affirmaret cum ad sensum oībus appareat cōtrarium eo p̄cipue ꝙ plres sint supstitionū species: vtpote q̄tuordecim. Jnter quas maleficarū species supremuꝫ in maleficiis ꝛ nocumentis continet gradum et species phitonum ad quam reduci possunt qui fantastice vehūtur minimū gradū Demū nec exempla ex legēda scti germani aut alioꝝ quorūcunq̄ eis suffragātur. Utiq̄ qꝛ possibile erat demonib⁹ vt seipos ad latera viri dormiētis tempore intermedio q̄ scrutiniū de vxoribus fiebāt applicarēt quasi viris condormirent. quod tñ factuꝫ fuisse propter honorē sancti nō asseritur. casus tamē ponitur vt nō credat̄ esse impossibile oppositū illius qđ in legenda ponit̄. Asimili respōderi potest ad quascūq̄ alias obiectiōes quia sicut inueniunt̄ ꝙ quedā tatūmodo imaginarie. Jta etiā reperiūtur in scriptis doctoꝝ plures fuisse corporaliter trāslatas Si cui placet Thomā brabantinū in libro suo de apibus inspicere mira inueniet tā de imaginaria q̄ȝ etiā corporali hominū transuectione.

Sequitur de modo quo se incubis demonibus subiiciunt.

Capitulum quartum.

Ed quantum ad moduȝ quo malefice demonib⁹ incubis se subiiciūt sex vidēda sūt. Aliqua ex pte demōis ꝛ corpis ab eo assumpti ex quo elemēto sit illud formatū. Secūdo ex pte actus an semp cū infusione semis ab altero recepto. Tercio ex parte tempis ꝛ loci an poti⁹ vno q̄ȝ altero tpe se exerceat. Quarto an visibiliter se agitat ex pte mulieris. ꝛ an tantūmō ille que ex huiusmodi spurcieiis ꝓcreantur a demonib⁹ frequētantur Quinto an il

le que ab obstetricibus tpe partus demonibus inferunt. Sexto an remissior vl' intensior sit i talibus ipa venerea delectatio: et pmo super assumpti corporis materia et qualitate. Dicendū q aereum corpus assumit: et q aliquo modo est terrestre inquantū habet terre proprietatez per considerationē: quod sic declarat. Nam quia aer in se nō est figurabilis nisi fm figurationem corporis alterius in quo includit: Unde etiam minime suis terminis terminat: sed tantūmodo alienis: vt vna pars aeris alteri cōtinuatur. Ideo simpliciter vt sic nō potest corpus aereum assumere. Attento autez q aer est maxie transmutabilis et vertibilis in quodcūqz: cuius signum est q quidā nitētes corpus a demone assumptum scindere gladio vel perfodere id efficere non valuerūt, quia partes aeris diuisi statim continuant de nouo. Ideo patz q in se aer est bñ cōpetens materia. Sz qa non potest figurari nisi aliqd aliud terrestre sibi adiungat. Ideo oportet q aer ille sit aliquo modo inspissatus et ad proprietatem terre accedens: seruata tamen aeris veritate Et hanc condensationē facere possunt demones et anime separate p vapores grossos ex terra eleuatos. et per eorū motum localem eos cōgregando et figurando in qbus manent tanqz motores tantū: et nō vt infamatores vitam illi corpori formaliter influentes. quia sic fluit ab anima in corpus cōiunctum. Sunt autē in suis sic assumptis et figuratis corpibus sicut nauta i naui quē mouit. Unde quādo querit quale sit corpus qtum ad materiaz a demone assumptuz. Dicendū q de eo aliud est loqui qtum au pncipium assumptionis et aliud qtum ad terminū. Quia quo ad pncipiū sic est aer. Qtum ad terminum est aer inspissatus ad ppietatem terre accedens. Hec aūt omia possunt demones deo pmittente ex natura cū natura spiritualis sit superior nature corporali. Uñ et necesse hz sibi obedire intelligēdo quo ad motū localem: nō autē quo ad formarū naturaliū tam accidentaliū qz et substantialiū susceptionē nisi in aliquibus puis creaturis et hoc āminiculo alicuius alterius agentis: vt supra tactū est. Per motū aūt localē nulla forma ponit in remota. vñ sic ad nutū mouere possunt cū aliis circumstantiis. Ex qbus tamē si quis incidentaliter qreret quid sentiendum vbi angelus bonus vel malus aliq opa vite exerceret p corpa vera naturalia et nō aerea: sicut in asina balaam p quam angelus loquebat et vbi demones in obsessis corpibus agitant. Dicendū q illa corpa non dicunt esse assumpta: licz tantū occupata Inspiciant dicta doctorz in ij. dist. viij. An angeli corpora assumāt. Sed maneamus in proposito Demones in assumptis corpibus cū maleficis loquunt: vident: audiunt: comedūt et generāt. Quomō hec sunt intelligēda. et hec est scda ps huius pme difficultatis. Dicendū ad pmū q ad verā locutionem tria requirunt. s. pulmo cū retractione aeris: que nō solū pter vocez: sed pter refrigeriū est cordis vnde et muti habēt attractionē necessariā. Secundo requirit q format ex percussiōe corporis in aere sicut

cum quis ligno pcutit in aere vel cā pana sonū facit magnū vel paruuz. qꝛ materia in se sonorabilis ꝛ pcutitur cū sonabili instrumento reddit sonus ſm quātitatē corpis ꝛ recipitur in aere ꝛ multiplicat vſqꝫ ad aures audiētis. q̄ si est remote pꝰ spaciū vt videt ꝑuenire habet. Tercio requirit vox ꝛ dici pōt ꝙ sonꝰ i corporibꝰ inaīatis dicit vox. in aiatis corporibus ꝛ ibi est lingua que aerem respiratū ꝛ iterū emissum pcutit in instrumēto ꝛ vase fuso a deo ꝛ viuo naturaliter qḋ nō est in cāpana. Ideo qḋ ibi sonus hic vox dicit Et hoc terciuz potest exēplificari p secundū vt patet. ꝛ hec ideo posui vt ꝑdicatores habeāt modū tradendi populo. Quarto requirit vt ille q̄ vocem format conceptū mētis vult alteri per vocem exprimere ꝛ vt ipe intelligat. Ideo illā vocē organizat id est distinguit successiue in ore p linguā dentes pcutiēdo ꝛ per labia claudendo ꝛ aperiēdo pcussum aerem in ore ad aerē extrinsecū emittendo vt sic multiplicando successiue vſqꝫ ad aures audiētis qui tūc intelligit conceptū mentis. Ad ꝓpositum. Demōes carēt pulmone ꝛ lingua quā tamen artificiataꝫ ostēdere possunt iuxta corporis conditionē sicut ꝛ dentes ꝛ labia vnde nō vere ꝛ ꝓprie loqui possunt. Sed quia intelligūt ꝛ intellectū mentis vbi exprimere volūt tunc nō p voces sed per sonos qui habent quandā similitudinē vocū aerem nō respiratuꝫ ꝛ attractuꝫ vt in hominibus. sed inclusum in corpore assumpto percutiunt ꝛ ad aerē extrinsecum articu- tim emittūt vſqꝫ ad aures audiētis ꝛ ꝙ absqꝫ aere attracto ꝛ nō respirato possit fieri vocis similitudo patꝫ p certa anilia nō respirantia que dicunt vocare ꝛ certa alia instrumenta vt dicit phs.ij. de ania. Allec em̄ dum capit extra aquā subito voceꝫ emittit ꝛ morit possunt hec applicari ꝛ ea que sequunt vſqꝫ ad vim generatiuā exclusiue tamē ad bonos angelos. Si quis velit vlterius speculari de locutiōe demonū in obsessis corporibꝰ. Ibi em̄ vtunt corpalibus instrumētis veri corpis obsessi qꝛ illis illabunt sic intelligendo infra terminos corporalis quātitatis ꝛ non infra terminos essentie neqꝫ corporis neqꝫ anie. Da differentiaꝫ inter substantiā ꝛ quātitatē seu accidens. sed de his nihil ad ꝓpositū Si cui autē placet inspiciat sanctū Tho. in .ij. sententiarū. dist. viij. arti. v. Cōsequēter aūt qualiter videt ꝛ audiūt dicendū ꝙ qꝛ duplex ē visi. Spiritualis ꝛ corporalis. Et prima in infinitū excedit alterū. tuꝫ qꝛ penetrat tum quia per distantiā nō ipedit iuxta lumīs facultatē qḋ sibi deseruit. Ideo dicenduꝫ ꝙ nullo modo videt angelus siue bonꝰ siue malus p oculos corporis assumpti nec aliquid corporale sibi deseruit. sicut tamē in locutiōe deseruit sibi aer ꝛ pcussio aeris ad sonū procurādum ꝛ vlterius ad multiplicanduꝫ vſqꝫ ad aures audiētis. Unde oculi eorū sunt oculi depicti. Libēter autē sub his similitudinibꝰ hominibus se offerūt vt eis eorū ꝓprietates q̄s naturaliter habēt ꝛ loqui spūaliter p hmōi opera manifestēt. Ideo em̄ ꝛ patribus sancti angeli sepe apparuerūt ex dei ordinatiōe ꝛ eius permissione. Malis hominibus sese manifestant vt hoīes eorū ꝓprietates

cognoscētes illis se associent hic in culpis ꝛ alibi in penis. Unde dyonisius celestis hierarchie in fine dicit Ex omibus ptībus humani corpis docet angelus suas ꝓprietates cōsiderare. Cōcludendo ꝙ corpalis visio cū sit opatio corpis viuētis per organū corpale quibus demones ī se carēt. Ideo in assumptis corporibus sicut similitudines mēbrorum habēt ita ꝛ similitudines opationū Et similiter dicere possum⁹ de eius auditu qui multū nobilior corpali eo ꝙ cōceptum mētis ꝛ anime locutionē subtili⁹ cognoscere potest ꝙ̄ homo audiendo cōceptum mentis per verba corpalia expressuz. Uide sanctū Thomā in.ij.sententiaꝝ di. viij. Si em̄ in vultu hominis legit secreta eius volūtas ꝛ ex motu cordis ꝛ q̄litate pulsus a medicis passiones anime cognoscūtur a fortiori p demones. sed quo ad comestionē Dicamus ꝙ cōpleta ratio comestionis quatuor dicit. Diuisionē cibi in ore ꝛ traiectionē in corpus virt⁹ corpis potētis digerere ꝛ quartum cōuertere necessariū nutrimentū et superfluū eijcere. Angeli quicunqꝫ prima duo in assumptis corpib⁹ comedēdo faciūt terciū ꝛ quartū non possunt. sed loco virtutis digestiue ꝛ eiectiue adest ei virtus alia qua cibus dissoluit subito in p̄iacentē materiā. In christo etiā fuit vera comestio in omibus quia habuit virtutē nutriuā ꝛ cōuersiuā nō autē cōuertendo in suū corpus qꝛ ille virtutes fuerūt glorificate sicut ꝛ corpus vn̄ etiā resoluebat̄ cibus in corpe subito sicut qui aquā in ignē ꝓijceret.

Quō modernis tpibus malefice act⁹ carnales cū incubis demonib⁹ exercēt ꝛ q̄liter ex his multiplicāt.

Ad quo ad actus carnales de quibus pn̄cipaliter intendit quos etiā cū maleficis tanqꝫ incubi in assumptis corpibus exercēt nulla subest difficultas ex p̄missis nisi fortassis quis dubitaret. An presentes malefice hmōi spurcitijs intenderēt ꝛ an origines malefice ex his spurcitijs sumpserit Ad has duas dubitatiōes respōdēdo. Dicamus ad primā. Quicq̄d de precedētibus maleficis ante annos incarnationis dn̄ice. Mille ꝛ quadringētos vel circiter actū sit an videlicet his spurcitijs inseruiebāt sicut ab illo tēpore moderne malefice hoc ignorat̄ eo ꝙ nuſꝙ̄ hoc ꝙ experiētia iam edocuit historia deseruit. Maleficos em̄ semp fuisse ꝛ eorū prauis opibus plurima nocumenta homibus iumētis ꝛ terre frugib⁹ euenisse sicut ꝛ incubos ꝛ succubos demōes nemo qui historias pagrat dubitare potest cū traditiones canonū ꝛ sacrorū doctorū plurima a multis centenis annoꝝ de ipsis in posterū reliquerūt ꝛ tradiderūt. licet in hoc sit differentia ꝙ incubi demones in retroactis tēporibus infesti fuerūt mulierculis cōtra ipsarū voluntatem prout in suo fornicario nider. ꝛ i libro de vniuersali bono siue de apibus. Tho. brabantin⁹ plurima recitāt. Huic aūt positioni qua asserit̄ presentes maleficas huiusmodi spurcicijs dyabolicis esse infectas nō nostra sententia intantū adheret quantū ipsaruz maleficarū experta testimonia que cuncta illa reddiderūt credibilia nō iā vt hacten⁹ inuitis aīs sed sponte ꝓuoluptate re fetidissima miserabi

li seruituti se subijcientes. Quotqt em̄ a nobis seculari brachio ad puniendum relicte fuerunt in varijs dyocesibus p̄cipue in constan̄. ꝛ in oppido Rauenspurg multis annis his inheserunt spurcicijs certis sb xx. alijs sb. xij. aut sub. xxx. annis ꝛ sp cum fidei abnegatione in toto vl' in parte testes sr ibidē oēs incole. Demptis em̄ secrete penitentibus ꝛ ad fidem reuersis nō min⁹ q̄. xl. ꝛ octo in quinq̧ ānis igni tradite fuerūt. nec tm̄ illis accōmodata fides q̄tum sponte reuersis ad penitentiā credulitas adhibita fuit. oib⁹ in hoc cōcordātib⁹ ꝙ hmōi spurcicijs in augmentū hui⁹ ꝑfidie habent insistere De q̄bus etiā sigillatim in secunda parte operis vbi eoꝝ ꝑticularia opera describent tractabit. obmittendo ea que ꝛ socius noster inquisitor cuman⁹ i comitatu burbie peregit. q̄ ꝛ in spacio vnius anni q̄ fuit Milesimus quadringētesim⁹ octuagesimusquintus. xl. ꝛ vnā maleficas comburi fecit. Et omnibus publice asserētibus illis spurcicijs dyabolicis inhesisse. Cōstant ergo oīa aut visus vel audit⁹ ꝓpria experientia aut fide dignoꝝ relatib⁹. Quo ad secundū vbi difficultat an ipsi malefici ex his spurcicijs originē sumpserint. Dicam⁹ s̄m Augu. hoc vtriq̧ verū esse oēs supstitiosas artes ex pestifera societate hominū ꝛ demonū originem sumpsisse. Sic em̄ dicit libro. j. de doctrina xp̄iana. ꝛ habet. xxvj. q. ij. illud qd̄ est. Omnes artes hmōi vel nugatorie vel noxie supstitiōis ex quadaꝫ pestifera societate hominū ꝛ demonum quasi pacta infidelis ꝛ dolose amicicie constituta penitus sunt repudiande. Illo attento manifestuꝫ est ꝙ sicut diuerse sunt spēs supstitionis seu magice artis ita et diuerse sunt eoꝝ societates. ꝛ sicut species maleficoꝝ inter quatuordecim illius artis spēs pessima existit. quia nō ꝑ pactū tacitū sed expressum vltra hōc ꝙ cultū latrie ꝑ fidei abnegationē ipis demonib⁹ habent exhibere. Jō ꝛ pessimā cū ipis cōuersando retinent societatē. Juxta mulierū q̄ semp vanis delectant cōditiōes. Attento insup ꝙ iuxta doct. scti Tho. in. ij. sniaꝝ. di. iiij. art. iiij. In solutione vnius argumenti vbi querit. An geniti ex huiusmodi demonibus modis pretactis sint maioris virtutis q̄ alij homines. Respondit hoc verū esse non solum ex textu scripture Genet. vj. Isti sunt potentes a seculo ꝛc. Sed etiam ea ratione ꝙ demōes possunt scire virtutem seminis decisi. Primo ex dispositione eius a quo decisum est. Secundo mulierem proportionatam ad seminis illius susceptioneꝫ Tercio constellationem iuuantem ad effectum corporalem. Et quartum addere possumus etiam ex suis verbis scilicet ipsius geniti complexionem optimam ad effectos illi proportionatos. ex quibus omnibus sic concurrentibus concluditur ꝙ tales sic geniti sunt fortes et magni corpore. Ideo ad propositum cum queritur. An malefici ex his spurcicijs originem sumpserūt dicamus. Origineꝫ sumpserunt vtiq̧ ex pestifera mutua societate vt ex primo notabili patuit. Multiplicationem vero non sumpsisse ex illis spurcicijs nemo negare potest: ex secundo notabili cum non dele-

ctationis:sed corruptionis causa il lis demones intendunt. Erit ğ tal' ordo ꝙ succub⁹ demon ab homine scelerato semen decidat q̄ si est ꝓpi⸗ us illi homini deputat⁹ ⁊ noluerit se incubū facere ad maleficā tradet illud semen demoni mulieri seu ma lefice deputatus. ⁊ ille sub certa cō stellatione sibi deseruiente vt talis genit⁹ vl' genita fortis virib⁹ ad per agenda maleficia ꝯsistit se incubuꝫ malefice faciet. Nec obstat ꝙ illi de q̄bus textus loquit̄ nō fuerint ma⸗ lefici:sed tm̄mō gigantes ⁊ viri fa⸗ mosi ⁊ potentes q: vt superi⁹ dictū est:maleficia non fuerunt ꝑpetrata tp̄e legis nature ⁊ hoc ꝓpter recen tē memoriā creationis mundi. Vn̄ idolatria locum habere nō potuit. Jam aūt malicia hoīm excrescente dyabol⁹ maiorē ad seminandū hoc gen⁹ ꝑfidie repperit oportunitateꝫ Sed neq꞉ illi termini in bonū virtu tis intelligi possunt vbi illi asserun tur fuisse viri famosi dicebant̄.

An semꝑ cū decisiōe seminis in⸗ cub⁹ demon maleficam aggredit̄.

a Ad illud etiā vbi querit̄. An sꝑ cū infusione seminis ⁊c. R̄ndet̄ cū mille nocēdi ha beat modos ⁊ artes vtpote q̄ a prin cipio ruine sue conat̄ eccl'ie vnitatē rescindere ⁊ humanū genus oīb⁹ modis auertere. xvj. q. ij. Ideo de istis regula infallibil' nō potest da⸗ ri:sed ꝓbabilis distinctio videlicet ꝙ aut malefica annosa est ⁊ sterilis aut nō. Si sic tunc vtiq꞉ absq꞉ semi nis decisione cū ad nihilū valeret ⁊ demon in suis operib⁹ etiā q̄tū po test supfluitatem subterfugit sicut ⁊ natura maleficā aggredit̄. Vl' eti am sterilis non sit tn̄ delectationis causa ex ꝑte malefice causande ipsā aggredit̄. Si vo ad impregnationē disposita tunc si cōmode semen a vi ro decisum habere potest cū illo ip sam aggredere ob infectōꝫ ꝓlis nō differt. Verū si quis quereret an se men emissum ꝑ nocturnā pollutio⸗ nem ita colligere posset sicut deci⸗ sum ꝑ actum carnalē. Ad hoc ꝓba bilis posset dari ratio ꝙ nō lꝫ aliīs videri potest oppositū. Nam attē⸗ to ꝙ demones vt ꝑmissum est virtu tem seminis generatiuā attendunt ⁊ talis vis in semine ꝑ actū carnalē ampli⁹ effundit̄ ⁊ cōseruat̄ scindit̄ semen ꝑ pollutionē nocturnā emis⸗ sam tm̄mō ex supfluo humore ⁊ nō cum tanta vi generatiua descindit̄. Jō cuꝫ eo se min⁹ exercere ad gene rationem ꝓlis credit̄ nisi fortassis vim illaꝫ adesse semini intelligeret Sed ⁊ hoc omnino negare nō pos⸗ sumus ꝙ malefica maritata ⁊ ꝑ ma ritū impḡnata etiā ꝑ cōmixtionem alterius seminis incub⁹ demon cō⸗ ceptum inficere potest.

An potius vno tp̄e q̄ᵐ altero ⁊ si⸗ militer de loco.

a Ad illud an obseruat̄ tp̄a et loca. Dicendū ꝙ vltra ob⸗ seruantiā temporū quo ad ꝯstellationes quas obseruat qn̄ ad ꝓlis infectionē operat̄. Obseruat etiā certa tempora qn̄ nō infectōis sed veneree voluptatis causa ex ꝑ⸗ te malefice exercende agitat̄. ⁊ sunt sacratiora totius anni tp̄a vt natal' xp̄i pascalis ⁊ penthecosten solen⸗ nitatibus ⁊ aliīs festiuis dieb⁹. Et hoc faciūt triplici ex causa. Primo vt sic malefici non solum ꝑfidi per apostasiam a fide verum etiā sacri⸗ legū vicium incurrunt in quib⁹ ipsi

demones delectant vt ipse creator amplius offendatur et grauius in ꝓprijs animabus malefice condemnantur. Secūda causa q cū de⁹ sic grauius offendit eis maiorē potestatē seuiēdi in homies et puniēdo illos siue in rebus siue in corporib⁹ etiaʒ innoxios relinquāt. Q꜄ em̄ dicit filius nō portabit iniquitatē pr̄is ꝛc intelligit quo ad eternā punitionē. tēporali aūt sepissime innoxij ꝓpter aliorū facinora afflictiōe puniunt. Unde et alibi de⁹ clamat. Ego deus fortis et zelotes visitās pctā pentū in terciā et quartā generationē. Talis et punitio patuit in filijs sodomitarū submersis ꝓpter parentū scelera. Tercia causa vt maiori oportunitate plures ruere faciāt presertim iuuēculas que festiuis diebus ocio et curiositatibus dū āplius insistūt eo facili⁹ a maleficis vetulis seducātur. put in terra natiuitatis vni⁹ ex his inqsitoribus cū duo simus hoc opus colligētes cōtigit. Nam iuuēcula quedā et virgo deuota sollicitata festiuo die ab vna vetula vt secū per gradus ad camerā ascēderet eo q certi iuuenes pulcherrimi ibideʒ essent inclusi et dū illa ānueret ascēdentibus simul vetula p̄cedente iniunxit iuuencule ne se signo crucis muniret. Et licet illa ānuisset occulte tamen signo illo muniuit qua ex re cōtigit vt dum ascēdissent et virgo neminē cōspexisset eo q demones ibidē existentes suā presentiaʒ in assumptis corpib⁹ illi virgini nequibāt ostendere. Uetula maledicēdo virgini dixit. Uadas in nomie omniū dyabolorum cur te signasti. Hec ex cōfessione pura illius virginis collegi. Potest et addi quarta causa vt sic facilius hoies seducāt. qui dum cōsiderāt q talia eis a deo sacratiorib⁹ tēporibus fieri pmittūtur nō estiment illa tam grauia esse sicut si illis tēporibus nequirent facere. De loco vero an plus in locis certis se exercēt. Dicēdum q ex verbis factisq maleficaꝝ ꝯstat q spurcicias illas omino in locis sacris exercere nō possunt. Qua in re ꝑpendit efficacia angelice custodie ob reuerētiā illius loci. et qd̄ amplius est asserūt se nunq̄ habere pacē nisi tēpore diuinorū cū presentes fuerint in ecclesia. et ideo citius et tardi⁹ ingrediunt et egrediūtur. licʒ alia pessima certa cerimonialia habēt ad instructionē demonū obseruare vt videlicet tpe eleuatiōis in terraʒ spuere. seu cogitatōes nephandissimas ꝑ verba aut sine verbis ꝓponere vt vtinaʒ esses in tali vel tali loco. put iam in secūda parte tāgetur.

An visibiliter sicut ex parte malefice ita etiā quo ad circūstantes se mutuo agitant.

Ad illud an visibiliter vl' inuisibilit hmōi spurcicias agāt mutuo dicēdum quātum experiētia nos edocuit q licet semp visibiliter ex pte malefice demō incubus operetur. ita q nō est necessariū inuisibiliter ꝓpter federatū pactum et expressuʒ ei appropinquare. Tamē quo ad circumstātes sepius ipse malefice supine iacentes in agris seu siluis vise sunt et denudate supra vmbilicū. Et iuxta dispositionē illius spurcicie coaptatis mēbris tibijs et cruribus se agitantes demonib⁹ incubis inuisibiliter ibidem quo ad circumstātes cooperātibus. licet in fine act⁹ vapor niger

vlmus in lōgitudine hominis sursum a malefica in aerē eleuabat. sed hoc rarissime Et qua de causa nouit ille mille artifex vt iuuécularū circūstā tiā vel aliorū hominū mētes valeat aut allicere aut imutare de quib⁹ ge stis ꝛ qualiter in plerisqꝫ locis tā in oppido rauenspurg ꝙ etiā in domi nio nobiliū de Roppelstein ꝛ certis alijs terris talia sunt pacta in secū da parte patebit. Sed ꝛ hoc conti gisse certū est ꝙ maritis visibiliter interdum cernentibus incubos de mones. quos tamen non demones sed viros putabāt cum eorū vxori bus talia pagere dū arma arriperēt ꝛ transfodere volebāt subito demō disparuit se inuisibilē faciēdo. vñ ꝛ mulieribus manus ꝛ brachia obijci entib⁹. licet interdū lesi fuissent. ip sos tamē viros obiurgantes. an ne oculos haberēt aut si a demonibus obsessi forent deridebāt.

Qꝛ nō solū demones incubi mu lieres ex eorum spurcicijs ꝓcreatis aut eis obstetricib⁹ oblatas infestāt sed quascūqꝫ indifferēter cū maiori vel minori venerea delectatiōe.

Finaliter vero cōcludēdo dici potest ipos demones incubos nō tantū mulieri bus ex eoꝝ spurcicijs ꝓgenitis aut eis ab obstetricib⁹ oblatis fore infe stos. sed toto conatu in quascunqꝫ sanctiores virgines illius terre aut oppidi ꝑ ipsas maleficas seductri ces aut copulatrices anhelare. hoc enī experiētia rerū magistra edocu it vbi in oppido rauenspurg certe cōbuste ante finalē sententiā. Huic simile asseruerūt quod eis ab earuꝫ magistris iniunctū fuisset omī co natu debere in subuersionē sancta rum virginū ꝛ viduaꝝ laborare. Et de venerea delectatiōe an maior sit vel minor cū incubis demonib⁹ in corpore assumpto quā ceteris pari bus cū viris in corpore vero dicen dum. Videt ꝙ licet naturalis ordo hoc minus excusat quin maior sit vbi simile suo simili alludit. tamen mille ille artifex vbi debita actia de bitis passiuis. licet nō in natura ta mē sub qualitatib⁹ i calore. vel tēpe ramēto aliquo cōiungit vtiqꝫ nō mi norem excitare videt cōcupiscētiaꝫ sed de his in sequētibus latius quo ad ꝯditiōꝫ sex⁹ feminei declarabit.

De modo generali quo per sacra mēta ecclesie sua maleficia malefice exercēt. Et de modo quo vim gene ratiuā impedire solēt. seu etiā alios defectus super quascūqꝫ creaturas demptis corporibus celestibus.

Capitulum quintū.

Jam aūt quali ter alias creaturas in v troqꝫ sexu ꝛ terre fruges i ficiūt plura sunt sup modos agēdi aduertēda. Et primo q̄liter homies deinū qualiter bestias. tercio quali ter terre fruges Ex pte hois. primo q̄liter vim generatiuā seu etiaꝫ actū venereū ne mulier cōcipere. aut vir actū exercere valeat maleficis impe diūt. Scdo qualiter act⁹ ille im pe ditur respectu vnius mulieris inter dū ꝛ nō alteri⁹. Tercio q̄liter mem bra virilia auferunt quasi oino sint a corpib⁹ euulsa. Quarto quō si ali qd ꝓmissorum cōtingeret potentia demonis inferente per se nō ꝑ ma leficaꝫ posset discerni. Quinto quo modo malefice homines vtriusqꝫ se xus in bestias prestigiosa arte trāf

mutāt. Sexto quod obstetrices malefice cōceptibꝰ in vtero matris diuersis modis interimūt. et vbi hoc nō faciunt demonibꝰ infantes offerūt Et ne hec quasi incredibilia putarent. Ideo in prima parte operis p questiones et argumentorum solutiones sunt decisa. Ad quas si opꝰ sit dubiꝰ lector p inuestiganda veritate recurrere potest. Ad pñs tantūmō acta et gesta p nos reperta. siue etiā ab alijs cōscripta in detestatione tanti criminis sunt deducenda. vt priores q̄stiones si fortassis alicui difficiles ad intelligendū forēt Ex his q̄ in hac secunda pte tradūt fidē capiat: et ab errore resiliat. quo nullā maleficam esse. aut nullū maleficiū posse fieri in mundo estimauit. Unde primo notandū q cū sex modis homines ledere possunt absq modis q̄bus alias creaturas ledūt. Et vnus sit quo amore malū ingerunt viro alicui ad mulierē vł mulieri ad virū. Alius quo odiū vel inuidiam in aliquo seminare pcurāt. Terciꝰ in his qui maleficiati dicūtur. Ne vi generatiua vti valeāt ad feminam vel viceuersa femelle ad virum vel etiā alijs modis abortuʒ pcurando vt supra tactum est. Quartus cū in membro aliquo hominē egrotare faciunt. Quintꝰ cum vita priuant. Sextus cū vsum rationis auferunt. Et fateri cum hoc oportʒ q in omni genere reꝶ: demptis corporibus celestibꝰ veros defectus et veras infirmitates: lʒ nō veras sanitates ex vtute naturali inferre possunt: et hoc ex potenti virtute naturali et spirituali qua corporali quacūq eminēt virtute. Nulla etiam infirmitas cū altera concordat: seu etiam defectus naturalis vbi infirmitas desit. Ideo diuersis medijs vtiq ad diuersas infirmitates et defectus procedunt. De quibꝰ aliqua quantum necessitas postulat in medium producamus prius tamen ne animus lectoris maneat suspensus cur supra corpora celestia aliquam immutationem facere non possunt Dicemus triplicem esse causam. Prima quia super eas etiā quo ad locum penalem existunt qui locus est aer caliginosus et hoc propter ipsorum officium eis deputatus: vide supra in prima parte tractatꝰ in qōne secūda de incubis et succubis demonibꝰ. Secūda causa, quia corpora celestia mouentur a bonis angelis. vide in plerisq locis de motoribus orbium. precipue sanctum Thomam in prima parte. q. cx. in quo concordant philosophi cū theologis. Tercia causa propter vniuersale regimen: et commune bonū vniuersi cui detraheretur in generali. si malis permitteretur spiritibus in illa corpora celestia aliquas immutationes causare. Unde et ille immutationes miraculose facte: in vete. aut no. testam. a deo per eoruʒ motores. seu angelos bonos facte sunt vt in statione solis iosue. Retrogradatione sub ezechia obscuratione innaturali in passione christi. In omnibus autem expost elementis et elementatis sua maleficia deo permittente: et pse absq maleficis et cum maleficis exercere possunt. Et de facto exercere non cessant vt patebit. Secundo notandum q in omnibꝰ modis maleficiandi vt plurimū sp maleficas informāt, vt instrumēta sue malicie p se

cramenta seu sacramentalia eccl'ie. vel p quecunq diuina: seu deo cōsecrata efficiant vt quando imaginez ceream sub palla altaris ad tempus ponūt: vel p crisma sacrū filum trahunt: vel ex qbuscunq reb9 cōsecratis. Et hoc qdem triplici ratione. sicut etiā q sanctiorib9 anni temporibus: et pcipue circa aduentū domini: et festa natalia sua maleficia exercere solent. Primo vt nō solū homines p talia pfidi fiant. sed etiā sacrilegi diuina quātū in eis est cōtaminanda. Et sic plus deū creatorez suū offendant intimi9 animas ,pprias condemnent: et plures in peccata ruere faciant. Secundo vt deus sic grauiter p hoies offensus demoni maiorē potestatē in hoies seuiendi relinquat. Sic etiā Greg. dicit q malis interdū iuxta eoꝝ desideria: et petitiōes cōcedit. iratusq alijs denegat ,ppicius. Tercio vt sic sub specie boni apparentis plures simplicis facilius decipiat qn p tacta diuinis reb9 putant aliqd numinis a deo obtinuisse vbi solū maiora peccata sunt cōmissa. Potest addi quarta ratio sup sacratiora tēpora et pncipiū anni. Nam qꝛ festa plus frangunt peccatis mortalib9 q mechanicis opib9. Juxta Aug. in li. de decē cordis. Supstitio autem et maleficia de maximis seruilibus operib9 demonis est cōtra diuinā reuerentiā. Ideo vt dictū ē homines ,pfundius cadere facit et creatoꝛ amplius offendit. Et sup principiū anni dicere possum9. Juxta ysiō. li. viij. Ethi. ca. ij. q sicut Jan9 a quo ianuari9 mensis dict9 est. qui et in die circūcisionis incipit idolū fuit diuersis faciebus confictum. vna tanq esset finis anni pcedentis et alia tanq esset principiū futuri: et vt imminentis anni esset ,ptectoꝛ et fortunatus auctoꝛ in eius reuerentiam ꝫ potius demonis in idolo faciebant pagani varias cōmotiones luxuriosas: et strennuas et iocalia sibi mutuo tradiderūt. choreas varias duxerunt: menses preparauerūt de quib9 mentio fit p beatū Augustinū. in multis locis et fere p totuz recitant. xxvj. q. varijs. Et sicut iaz mali xp̄iani has coꝛruptelas imitātur. lꝫ quo ad lasciuiaz sint translata ab eis ad tempa carnispriuij qn cū laruis et ludis et alijs supstitionibus discurrunt. Ita et nunc malefice his psuasionibus a demonib9 in ipsoꝝ complacentiā circa pncipiuz anni quo ad diuinū officiū et cultū vt festū Andree et festa natalia xp̄i existunt sua maleficia exercent. Et quidē iam in speciali qualiter p sacramenta primo. Demū qualiter p sacramentalia talia exercent aliqua nouiter facta. et a nobis p inquisitionem reperta referam9. Et oppidū quod nomiare nō expedit: qꝛ ordo charitatis et rationis imperat et suapet: vbi malefica corpus dominicū sumpsit et declinans subito vt detestabilis modus est mulierū pepluz ori adhibuit et in panniculū dominicū corpus extrahendo inuoluit. et in ollā in qua buso erat sic a dyabolo informata piecit et sub terra stabulū prope horreū dom9 sue occultauit cū alijs plurimis reb9 adiunctis ex qbus sua maleficia exercere habuisset. Sed assistente diuina pietate tantū facin9 detectū ad lucem peruenit. Nam sequenti die mercennario quodā causa sui labo

ris prope stabulū iter faciente vocē quasi cuiusdam infantis eiulantis audiuit. ꝛ quanto ꝓpius accessit vsqꝫ dū ad pauimentum sub quo olla abscōdita erat puenisset tanto clarius audiuit. ꝛ estimans infantē aliquem a muliere subtumulatuꝫ scultetū seu ꝑsidentē accessit. ꝛ rem gestam sua estimatione a paricida perpetratā narrauit: q̄ cito missis seruitoribus ita esse vt ille narrauerat repertum est exhumare aūt puerū nolebant: ꝫ poti⁹ vt custodes a remotis positis si qua mulier accederet sano vsi consilio attendere haberēt Nec enim dominicū corpus ibi absconditū esse nouerant. vñ ꝛ contigit vt eadem malefica locū accederet ꝛ sub pallio aliis occulte cernentibus ollam abscondit Unde capta ꝛ questionib⁹ exposita facin⁹ detexit asserens dominicū corpus cum bufone in olla fuisse absconditū ex his puluerib⁹ sua ad libitū nocumēta hominibus seu aliis creaturis inferre posset. Insup aduertenduꝫ qꝫ hanc obseruant malefice cōmunicātes cōsuetudinē vt si absqꝫ nota efficere valeant dominicū corp⁹ sub lingua ꝛ nō supra recipiant rationibus his vt estimari potest vt ab negationis fidei remediū nunqꝫ ꝑcipere velint nec ꝑ cōfessionē neqꝫ ꝑ sacramenti eucharistie ꝑceptionem Secundo vt eo facilius ex ore dominicū corpus accipiat ꝓ earuꝫ vt dictum est vsib⁹ applicandū in maiorem creatoris offensam. Quare ꝛ omniū ecclesie rectoribus ꝛ populum cōmunicantibus semꝑ iniungitur summā adhibere diligentiaꝫ vt plurimū aperto ore ꝛ lingua bñ extensa cum amotōne pepli mulieres communicent. Et quanto maior adhibetur diligentia tanto plures malefice per hunc modum notant. De aliis rebus sacramentalibus innumeras exercent superstitiones. Interdum imagines cereas quandoqꝫ res aromaticas sub palla altaris vt supra tactum est ponentes ꝛ sub limine dom⁹ domus occultantibus vt per transitum ille pro quo positum est maleficiat. Innumera possent deduci: ꝫ hec minima per maiora maleficia approbant.

De modo quo vim generatiuam impedire solent.

Capitulū. vi.

De modo autē

quo vim generatiuā impedire solent tam in hominibus qꝫ in iumentis etiam in vtroqꝫ sexu. Potest lector ex his que supra tacta sunt in questione An demones per ipsas maleficas mentes hominū ad amorem vl' odiū immutare valeant. Ubi post solutiones argumentoꝝ specialis fit declaratio de modo quo vim generatiuam impedire valeant deo permittente Ubi tñ notandum qꝫ tale impedimentum ab intrinseco ꝛ ab extrinseco practicat. Intrinsece auteꝫ fit ab eis dupliciter. Primo vbi rigorem membri ꝓ fructificatione accomodata directe reprimunt. Nec ꝫ videatur impossibile cum ꝛ motuꝫ alias naturalem in aliquo membro impedire possunt. Secūdo vbi missionem spirituum ad membra in quibus est virtus motiua prohibent q̄si intercludēdo vias seminis ne ad vasa generationis descendat al' ne excidatur vel emittatur. Extrinsece

ꝓcurant interdum ꝑ imagines vel
ex herbarū cōmestionib⁹. Interdū
ꝑ alias res exteriores puta ex gal-
lorū testiculis vel ex herbarū cōme
stionibus. Non tamen credendum
est ꝙ vtute illarū rerū vir impotēs
reddat̄ ʒ occulta virtute demonum
illudentē hmōi maleficas ꝑ huius-
modi vim generatiuā ne videlicet
vir coire aut mulier cōcipere vale-
at maleficiare possunt. Et hui⁹ ratō
ēst ꝙ plus ꝑmittit deus sup̄ hunc
actum per quē primū pctm̄ diffun-
dit q̄ȝ sup̄ alios actus humanos: si-
cut ⁊ sup̄ serpentes q̄ magis incan-
tationibus deseruiunt q̄ȝ alia ani-
malia. Vnō ⁊ pluries a nobis ⁊ ab
aliȷs inquisitorib⁹ repertū est ꝙ per
serpentes aut ꝑ cutē serpentis hu-
iusmodi impedimenta intulerunt.
Nā q̄dam captus maleficus fassus
fuerat ꝙ multis annis sterilitatem
tam in hominib⁹ q̄ȝ in iumentis q̄n
dam domū inhabitantib⁹ ꝑ malefi
cum intulisset. Nider insuper vbi
supra refert quendā maleficū nomi
ne Stadiu in diocesi Lausanensi
captum q̄ ⁊ fassus fuerat ꝙ in cer-
ta domo vbi vir ⁊ vxor simł ꝑmane
bāt ꝑ sua maleficia successiue in vte
ro vxoris viri septem infantes occi
disse. Ita vt semp̄ aborsum fecerat
femina annis multis. Silr̄e fecerat
in eadem domo om̄ibus pecoribus
⁊ iumentis fetosis quorū nullū vi-
uū partū edidit in eisdeȝ annis. Et
cum maleficus questionaret̄ qualit̄
talia ꝓcurasset: aut quō re⁹ eē pos-
set: facinus aperuit dicēs. Subter
limen hostiȷ dom⁹ serpentem posui
q̄ si amouebit̄ fecunditas inhabitā
tib⁹ restituet̄: ⁊ sicut p̄dixit ita eue
nit. Nam lʒ serpens nō fuisset inuē
tus quia in pulueres redactus ter-
ram tn̄ omnino asportabāt. Et eo-
dem anno vxori ⁊ omnibus iumen-
tis fecunditas restituta fuit. Aliud
deniq̄ȝ factū in Richfhofen pauc̄
⁊ vix quatuor annis elapsis cont-
git: famosissima quedam malefica
erat vtpote q̄ solo tactu ⁊ om̄i hora
maleficiare ⁊ aborsum ꝓcurare sci-
ebat. In quo dū vxor cuiusdā po-
tentis impregnata esset ⁊ ob sui cu
stodiam quandā obstetricē ad se re
cepisset: auisataq̄ȝ ab eadē obstetri
ce fuisset ne castrū exiret: ⁊ ꝙ preci
pue a colloquio ⁊ cōuersatione illi-
us malefice supradicte se caueret.
Post aliq̄s septimanas immemor
illius auisamenti castrū exiēs quas
dā mulieres cōgregatas in quodā
cōuiuio visitandi gr̄a accessit: vbi
cū paululū resedisset malefica sup̄-
uenit ⁊ ip̄am dn̄am q̄si salutatiōis
gratia sup̄ ventrē ambab⁹ manibus
tetigit: ⁊ subito puerū se dolorose
mouentem ꝑsensit. Vn̄ territa vbi
ad ꝓpria rediȷt ⁊ rem gestam obste-
trici narrasset. Heu inquiens iam
puerū ꝑdidistis exclamauit. ⁊ vt p̄-
dixit in partu cōtigit. Nā nec abor
sum integrū ʒ paulatim frusta iam
capitis iamq̄ȝ pedum ⁊ manuū pe-
perit. Magna vtiq̄ȝ ex diuina ꝑmis
sione castigatio in penam eius viq̄ȝ
mariti q̄ tales maleficas punire et
iniurias creatoris vlcisci deberet.
Fuit ⁊ in oppido merspurg ꝯstanti
ensis diocesis quidā iuuenis intan
tū maleficiat⁹ ꝙ nullū actū carnalē
cū aliqua dempta vna exercere po
terat. Multis etiā audientib⁹ retu
lit ꝙ sepissime dū eā declinare ⁊ ali
as terras inhabitare ⁊ fugā cap̄e vo
lebat Adhuc interdū nocturno tp̄e

assurgeret festine cursu velocissimo
iam p terrā iam p aerem quasi volā
do redire solebat.

De modo quo membra virilia au
ferre solent. Capitulum.vij.

SEd et hoc q
membra virilia auferre so
lent.nō quidē in rerū ve
ritate corpora humana illis spoliā
do.sed pstigiosa arte occultando vt
supra in questiōe desup tacta decla
ratū est aliqua gesta in mediū pdu
cam⁹. In oppido nanq rauēspurg
iuuenis quidam iuuencule adhesit
quā relinquere volēs membrū viri
le pdidit prestigiosa vtiq arte vt ni
hil videre aut tāgere preter planū
corpus posset. Anxius inde cellare
quoddā adijt vt vinū emeret ⁊ pau
lulū residens mulieri cui alteri sup
ueniēte causā tristicie sue aperiēdo
singula enarrauit. ⁊ ita esse corpore
demonstrabat. Astuta illa an ne ali
quā suspectā haberet inquisiuit. Et
ille vtiq talē ipsam denoiando ⁊ rē
gestam narrādo manifestauit. Et il
la. Expedit vt per violentiā aliquā
vbi beniuolētia tibi nō suffragatur
pro acquirēda sanitate istam indu
cas. At iuuenis i crepusculo noctis
viā quā ptransire malefica solebat
obseruauit ⁊ ipsam reperiēs dū p
sanitate corporis sibi reddēda sup
plicaret ⁊ illa se innoxiā nec quicq
scire assereret ipsam inuadendo ma
nutergiū quoddā ad collū fortiter
cōprimēdo strinxit dicēs. Nisi mi
hi sanitatē restitues de manib⁹ me
is peribis. Unde illa quia clamare
nō poterat ⁊ iam facies tumefacta
nigrescebat. Sine inquit me liberā
⁊ te sanabo. Et iuuenis dum nodū
seu stricturam laxasset malefica ma
nu ipm inter femora seu coxas teti
git dicēs. iā habes quod desideras
Et iuuenis vt postmodū referebat
notabiliter persenserat anteq visu
aut tactu seipsum certificasset mem
brū sibi ex tactu dūtaxat malefice
fuisse restitutū. Simile. Venerād⁹
quidā pater honestate vite ⁊ scien
tia pclar⁹ in ordine ⁊ cōuentu Spi
rensi referre solet. Quadā inqt die
dum confessionū audiētie instarem
Iuuenis quidā accessit ⁊ inter ver
ba cōfessionis membrū virile lamē
tabiliter se pdidisse asseruit. Ammi
rans ego pater ⁊ verbis suis facilit
credere nolēs eo q leuis corde q̄ fa
cile credit a sapiēte iudicat. Experi
entia didici per visum nihil cernen
do dū iuuenis locū vestes detegen
do demōstrasset. vnde in me sanoq
cōsilio vsus. An ne aliquā haberet
suspectā que ei tale maleficiū intu
lisset inquisiui. ⁊ iuuenis vnā se ha
bere suspectā s absentē ⁊ i vuorma
cia residentē asseruit. Tūc ego hec
tibi iniūgo q̄ totius ipam accedas
et pmissiōibus ac blādis verbis p
posse ipā emollire studeas. qd ⁊ fe
cit. Nā post paucos dies reuersus
est gratias mihi referēs se sanum ⁊
cuncta recuperasse asseruit. ⁊ sic ver
bis credidi experiētia tamen visus
certificat⁹ denuo. Sunt tñ hic ali
qua notanda ad intelligendū clari⁹
que supra de eadē materia tacta sūt
Primo q nullo modo credendū est
talia membra euelli aut segregari a
corpibus. sed arte pstigiosa p demo
nē vt nec videri aut tāgi valeant oc
cultari. Et hoc auctoritate ⁊ rōne li
cet supra tactū sit vbi Alexander de
ales parte secunda dicit Prestigiū

ferre passiue an ne posset actiue vt sez expns in gratia illuderet in suo visu q2 videret membrū annexū: cū tñ ille q̄ sibi estimaret ablatū nō videret annexū nec etiā alij circūstātes qd si cōcedit videt esse ɔtra p̄dicta Potest dici q̄ q2 non tanta vis existit in damno actiuo sicut passiuo: capiendo actiuū nō q̄ actiue intulit s̄ q̄ damnū ab extra videt vt de se ptz. Jdeo expns in gratia lz poss3 videre damnū alterius: ⁊ in illo demon sensus eius illuderet. Nō tamen posset sibipsi tale damnum inferre passiue vt. s. suo membro p̄uaret eū libidini nō deseruit sicut per oppositū vt angel9 dixit Thobie. Qui libidini vacant demonū accipit potestatē. Quid denicꝫ sentiendū sup eas maleficas qui hmōi mēbra in coplo so interdu3 numero vt viginti vł triginta membra insit ad nidū auiū vł ad aliqd scriniū includunt vbi ⁊ q̄si ad viuentia membra se mouent vł auenā vel pabulū consumenda ꝑut a multis visa sunt. et cōmunis fama refert. Dicendū q̄ dyabolica opatiōe ⁊ illusiōe cūcta exercent: sic em̄ sensus videntiū illudunt modis supra tactis Retulit em̄ q̄dam q̄ dū membrū pdidisset ⁊ quandā maleficā cause recuperādę sanitatis accessisset. Jlla vt quādā arborē ascēdēt infirmo iniunxit ⁊ vt de nido in quo plurima erant membra si qd vellet accipere posset idul sit. Et cum ille magnū quoddā accipere attentasset nō ait malefica illō accipias ⁊ q2 vni ex plebanis attineret subiunxit. hec omnia vticꝫ p̄stigiosa illusione fieri a demonibus modis supra tactis organum visus per trāsmutationem specierum sensibilium in imaginatiuā potentiam turbando. Nec em̄ oportet asserere q̄ demōes sint in assumptis sic mēbris ostendentes quemadmodū solent in assumptis corporibus ex aere maleficis ⁊ interdu3 hominibus apparere ⁊ cum eis conuersari. Ratio est: q2 faciliori modo videlicet p motū interiorem localem specierū sensibiliū ex conseruatoria seu memoratiua potentia ad imaginatiuā ista facere possunt. Et si quis dicere vellet q̄ etiam simili modo facere possent vbi in assumptis corporibus asserunt maleficis: aut alijs hominib9 conuersari vt videlic3 tales apparitiones facerent p transmutatione3 specier3 sensibilium in imaginatiuam potentiā vt homies dum putarent demones in assumptis corporibus esse presentes: tūc nō essent nisi tales specier3 sensibilium in interioribus potentijs immutationes. Dicendū q̄ si nil alti9 demon ostendere vellet: nisi tantūmodo humane effigie p̄sentatōnē: tūc vticꝫ opus non ess3 ei in assumpto corpore apparere cum sufficienter per prefatam transmutatione3 hoc efficere posset. Nunc aūt q2 altiora habet exercere puta loqui cōuesci ⁊ alijs spurcitijs intēdere. Jdeo ⁊ ipsum p̄sentem esse oportet ab extra visui realiter in assumpto corpore se obijciendo quia virtus angeli ibi est vbi operat s̄m doctores. Jn questione vo q̄ querit. Quid si demon per se absꝫ malefica membrum virile alicui auferret. An aliq̄ sit differentia inter vnam ablationem et alteram. Dici potest vltra illa que tanguntur in prima parte tractatus in questione An malefice mem

bra virilia possint auferre q vbi demon ꝑ se mēbrū auferret. tunc vere ⁊ realiter auferret. ⁊ vere ⁊ realiter restitueret quādocūq restituere haberet. In secundo sicut nō absq lesione ita non absq dolore auferret. Tercio q nunq nisi coactus ꝑ bonum angelū hoc faceret eo q materiā sui lucri āputare haberet. nouit eñ plura maleficia super illū actuȝ exercere q̄ sup alios humanos act⁹ sicut etiā deus plus ꝑmittit illū actum maleficiare q̄ alios humanos actus. vt supra tactū est. que singula locū nō habēt vbi per maleficas deo ꝑmittente opatur. Et si dubitatur an demō plus affectat homies ⁊ creaturas ꝑ seipm ledere q̄ ꝑ maleficas. Dici potest q nulla est comparatio. In infinitū eñ plus affectat ꝑ maleficas ledere. Tum q2 maiorē infert deo cōtumeliā creaturaȝ sibi dicatā vsurpando. Secūdo q2 cum deus amplius offendit. ampli⁹ sibi nocendi homibus potestas ꝑmittitur. Tercio ꝓpter sui lucrū quod in perditionē statuit animarū.

De modo quo malefice homines in bestiales formas transformāt. Capitulum .viij.

Sed et hoc q2 malefice homies in bestiales formas virtute demonum q2 talia pricipaliter opaꝛ trāsformāt. Licet in prima parte opis questione. An talia malefice valeāt efficere satis sit declaratuȝ. q2 tamē aliquibus illa questio sub suis argumentis ⁊ solutiōibus nimis posset esse obscura p̄sertim cum acta ⁊ gesta super hec nō sunt deducta. Modus etiā quo seipsas sic trāsformāt non est expressus. Ideo presens addenda est declaratio per solutiones plurimorū dubiorū. Et primo q canon ille. xxvj. q. v. episcopi. non est sic nude intelligēdus circa hāc materiā prout plures etiā docti sed vtinam bene docti decipiunt. ⁊ q̄ publice in eorū sermonib⁹ asserere nō verent huiusmodi trāsmutatiōes ꝑstigiosas. nullo modo etiam virtute demonū posse fieri. Et hoc vtiq in magnū fidei detrimentū vt sepe tactum est ⁊ maleficarū cōfortatiōnē que ⁊ multū de talibus cōgaudent sermonibus. Cōtingit autē hoc huiusmodi p̄dicatoribus eo q in cortice ⁊ nō in medulla verboꝝ canonis laborant vt supra tactū est. Cuȝ eñ dicit. Quisqs credit posse fieri aliquam creaturā aut in melius aut in deterius trāmutari aut trāsformari in aliā speciē vel in aliā similitudinem nisi ab ipso creatore qui omia fecit proculdubio infidelis est. Hic pius lector attendat ad duo principalia. Primo sup verbum fieri. Secundo super verba in aliā similitudinem cōuerti. Super primū sit resolutus q fieri capit dupliciter. videlicet pro creari ⁊ pro naturali ꝓductiōe alicuius rei. Primo modo soli deo cōuenit vt notum est q̄ sua infinita potentia aliquid ex nihilo creare potest. Secūdo modo distinguenduȝ est de creaturis. Quia aut sunt creature perfecte vt homo asinus ⁊c. Aut sunt imperfecte vt serpentes. rane. mures ⁊c. que ideo dicūtur imperfecta. quia ex putrefactione generari etiam possunt. licet enim semper de primis loquitur canon, non de secundis. quod potest patere, eo q Albertus in libro de

animalibus vbi querit. An demōes possint facē vera aialia. Et respōdit ꝙ sic. sed ħ ꝗ ad imꝑfecta animalia Etiā cuꝫ ea differētia ꝙ nō instanti sicut deus opatur sed motu quodā licet subito. sicut patet de maleficiis Exo. vij. Si placet vide aliqua que in notata questiōe tangunt circa ꝑ mā partē operis. ⁊ in solutione pri mi argumēti. Sup secūdum vbi tā gitur ꝙ nō possunt aliquā creaturā trāsmutare. Dicas ꝙ est duplex trā smutatio. Substātialis ⁊ accidenta lis. Et hec accidētalis iteꝝ duplex. quia vel per formā naturalē ⁊ inhe rentē rei que videt vel per formam non inherentē rei que videt. sed in herentē organis ⁊ potētijs ipius vi dentis. De primis loquit canon et precipue de formali seu quididati ua trāsmutatione ꝓut vna substan tia in aliā trāsmutat cuiusmodi so lus deus qui taliū quidditatū crea tor existit facere potest. loquit etiā ⁊ de secunda licet illā demon effice re possit inquātū ꝑ infirmitates di uina ꝑmissione immissas aliqua for ma accidentalis corpori inducit. vt ibi leprosa facies apparēt vel hui⁹ simile. sed quia ꝓprie de his non lo quimur. sed de ꝑstigiosa apparitōe ſm quā vident res trāsmutari in ali as similitudines. Dicimus ꝙ has trāsmutationes allegat ca. exclude re nō potest. qꝺ auctoritate. ratōne ⁊ experiētia insimul ex his que sup certa experimēta que Augustinus lib. xviij. cap. xvij. de ciuita. dei re fert deducūtur. ⁊ ꝑ varias questio nes illa etiā declarādo. naꝫ inter ali as prestigiosas trāsformationes re fert ꝙ famosissima maga circes mu tauerit socios vlixis in bestias. Et ꝙ quedā stabularie mulieres cōuer tissent hospites suos i iumēta one ra portātia. Refert etiā socios dio medis in aues cōuersos. ⁊ ꝙ postea longo tēpore circa templuꝫ diome dis volassent. Et qꝺ prestātius nar rasset de patre suo veraciter. ꝙ ipse pater dixisset se caballū fuisse ⁊ an nonā cum alijs aialibus baiulasse De pmo nāqꝫ ꝙ socij vlixis fuissent i bestias mutati. ibi vtiqꝫ sola appa rētia fuit ⁊ oculoruꝫ deceptio ita ꝙ forma illa bestialis educta fuit ꝺ cō seruatorio seu memoria specierū ad ipsam vim imaginatiuā. vnde et vi sio imaginaria causabat ⁊ consequē ter ex forti impressione in potētias alias ⁊ organa videns estimabat se bestiā videre. modo quo supra in ꝑ cedenti capitulo tactū est. sed quo modo ista fieri possūt virtute demo nis sine lesione infra patebit. De se cūdo vero vbi hospites in iumenta onera portātia a stabularijs cōuer tebātur ⁊ similiter hoc ꝙ prestantij pater se equū fuisse ⁊ bladū portas se narrat. Notādum ꝙ ibi tres fue rūt deceptiōes. Prima ꝙ illi homi nes ꝑstigiosa arte videbātur cōuer si in iumēta que cōuersio facta fuit modo supra tacto. Secundo ꝙ illa onera vbi excedebāt vires portātiū demones inuisibiliter illa attulerūt. Tercia ꝙ illi ꝗ alijs videbātur trā smutati in spēs. sibiipsis etiā vide bātur se in bestias cōuersos. sic Na buchodonosor cōtigit. vbi septē tē pora sup eum fuerūt imutata. vt fe num quasi bos comederet. De illo aūt ꝙ socij diomedis fuissent i aues cōuersi. ⁊ circa templū volasse. Di cendū ꝙ ille diomedis qꝛ in exerci tu grecoꝝ circa obsidionē ciuitatis

troye fuerat. vbi ad ꝑ̄ria redire volebat i mari. cū soci⁹ sbmersus fuit. Ideo cū ex suggestione cuiusdam idoli tēplū sibi q̄si inter deos ānumerat⁹ essȝ ꝯstructū fuerat. demōes in ꝯfirmatōeȝ erroris longo tpe tā q̄ꝫ aues loco eoꝝ volabāt. q̄re ⁊ aliq̄d gen⁹ supstitōnis a p̄dictis p̄stigijs ibi fuit. qꝛ vicȝ nō p reductōeȝ sp̄eꝝ sensibiliuȝ ad vim imaginatiuā. ꝫ i assumptis corpib⁹ tāq̄ꝫ aues volantes se oculis aspiciētiū ingerebāt. Ex si q̄rit. An etiā p̄dicto mō p reductionē sp̄eꝝ sensibiliū aspicientes illudē potuissent vt demones nō in assumptis corpib⁹ ex aere tā q̄ꝫ volātes aues se ingesissent Dicēdū q̄ sic. Naȝ ⁊ opinio q̄rūdā fuit. vt recitat sctūs Tho. in .ij. sniaruȝ. di. viij. ar. ij. q̄ angeli q̄cūq̄ꝫ siue boni siue mali nūq̄ꝫ assumerēt corpa. ꝫ q̄ oīa q̄ de eoꝝ appitionib⁹ legūtur i scpturis fctā fuerūt i p̄stigijs vel s̄m visionē imaginariā. In quibus v̄bis notat a doctore sctō differētiā inter p̄stigiū ⁊ imaginariā visionē. Quia p̄stigiuȝ p̄t hic rem ab extra corpali visui se obijcientē. Licet aliter videat q̄ꝫ sit. Imaginaria aūt visio nō hoc nccārio reqrit. vt vicȝ res ab extra obijciat. ꝫ p̄t fieri absq̄ꝫ illa exteriori obiectōe tm̄mō per illas interiores sp̄ēs sensibiles vbi ad vim imaginatiuā reducunt Vn̄ illoꝝ opinionem sequēdo socij dyomedis nō fuerūt repn̄tati p demones i assumptis corpib⁹ ⁊ siĺitudinib⁹ auiuȝ. ꝫ tm̄modo fantastica ⁊ imagiaria visiōe. p illaꝝ vicȝ speciеꝝ sensibiliū reductionē ⁊c. vt̄s. Sed qꝛ doctor sctūs opinioneȝ illā vt erroreȝ ⁊ nō vt opinionē simplicem reprobat. licet non vt heresim forte vt pie credit. cuȝ etiā tales apparitōes imaginarie interdum ⁊ a bonis ⁊ a malis angelis fuerit absq̄ꝫ corpib⁹ assumptis vsitate. Ideo vt ibidē dicit. cū scti cōiter dicūt angelos etiā corpali visiōe appuisse. ⁊ talis apparitio fit in assūptis corporibus. Textus etiā scripture sacre sup tales corpales appitiones plus cōcordat q̄ꝫ sup imaginarias. aut p̄stigiosas. Ideo ex his ad p̄ns dicē possumus. etiā super quascūq̄ꝫ visiones ꝯsimiles illis de socijs diomedis. q̄ licet illi socij imaginaria visione vidētiū potuissent opere demonū videri mō quo dictū ē. tn̄ potius p̄sumitur q̄ per demōes in assumptis corpibus ex elemēto aeris tāq̄ꝫ aues volātes fuerint visi. aut q̄ alie aues naturales a demonibus agitate illos repn̄tauerit.

Qualiter demones intra corpa ⁊ capita existūt sine lesione. quando p̄stigiosas opant trāsmutatōes Capitulum nonū.

Quod si vlteri⁹ q sup modū prestigiose trāsmutationis querit. An intra corpa ⁊ capita tūc existāt. Et an tales sint tāq̄ꝫ obsessi a demonibus estimādi. Et qualiter fieri possit vt absq̄ꝫ lesione potentiaꝝ ⁊ viriū interioꝝ possint species ab vna potētia interiori ad aliā deducē. Et vtꝝ tale opus debeat censeri miraculosum factuȝ. aut nō: Ad primū oportet distinguere de p̄stigiosa illusione. eo q̄ vt dictum est. Illa illusio fit interdum sup sensus exteriores interdum sup interiores vsq̄ꝫ ad sensuȝ exteriorē. Prima ergo lȝ possit fieri absq̄ꝫ hoc q̄ demones intrent

potentias exteriores illas occupā
do.sed tm̄ exterius deludendo.vt
vbi corpus aliquod occultare vel-
let per interpositionē alicuius al-
teri⁹ corporis vel alio quocūq3 mo
do.Aut vbi per se corpus assume-
re ⁊ se visui obijceret. Secūda ta-
men nō potest fieri:nisi ipm caput
⁊ potētias principaliter occupet.
Et hoc ostēditur auctoritate ⁊ rati
one.Nec obstare potest ꝙ duo spi-
ritus creati nō possint esse in vno ⁊
eodez loco.⁊ anīa sit in qualibet ꝑ-
te corporis.Est aūt auctoritas suꝑ
hoc Damasceni. Angel⁹ ibi ē.vbi
operatᷣ.Ratio scti Thome.ij.sentē
tia.dist.vij.ar.v.Om̄es angeli bo-
ni ⁊ mali ex virtute naturali q̄ pre
stantior vtiq3 est quacūq3 corpora-
li habēt potestatē trāsmutandi cor
pora nostra. Ptz hoc ne dum pro-
pter prestantiā ⁊ nobilitatē nature
sed ⁊ ideo ꝙ tota machina mūdi et
creatura corꝑalis amministratᷣ per
angelos Grego.iiij.dialo.In hūc
mūdum visibilem nihil nisi ꝑ crea
turam inuisibilē disponi potest.vn
de om̄ia corꝑalia regūtur per ange
los sicut ⁊ motores orbium asserū-
tur nō solum a doctoribus sanctis.
sed etiā a phis omnib⁹.Patz ⁊ ex
eo ꝙ om̄ia corpora humana mouē-
tur ab animab⁹.sicut om̄ia alia per
corꝑa celestia ⁊ per ipsorum moto-
res Si cui placet videat sctm̄ Tho
mā in prima ꝑte.q.cx.ar.j.Ex quo
cōcluditur.ꝙ q2 demones vbi ope-
rātur.ibi sunt.Ideo quādo fanta-
sias ⁊ interiores potētias ꝑturbāt.
tūc etiā ibi existūt.Item licet illa-
bi anīe illi sit tātum possibile q̄ eaz
creauit.tamen demones etiā illabi
pn̄t deo ꝑmittente corꝑibus nostri

Et q2 protūc possunt impressiones
facere in potētias interiores affi-
xas organis corꝑalibus.Ideo ⁊ ꝑ
illas impressiones.sicut immutantᷣ
organa.ita imutātur oꝑationes po
tentiaꝝ.modo quo dictū est ꝙ edu
cere pn̄t species reseruatas in vna
potentia affixa organo.sicut ex me
moria que est in vltima ꝑte capitis
educit speciē equi localiter mouen
do illud fantasma vsq3 ad mediaz ꝑ
tem capitis vbi est cellula virtutis
imaginatiue.⁊ demū consequēter
vsq3 ad sensum cōem.cuius residē-
tia est in anteriori parte capitis.Et
om̄ia tamē subito sic imutare ⁊ per
turbare possunt.vt forme tales ne-
cessario estimentur.Ac si exteriori
vicio obijcirētur.Exemplu3 patuit
ex naturali defectu in freneticis et
alijs maniacis.Quod si queritur q̄
modo hoc absq3 dolore capitis effi
cere possit.facilis ē respōsio.Prio
q2 ē m̄ organa nō diuidit nec imu-
tat quo ad ipoꝝ subiectū.ꝫ tm̄mo-
do species mouet.Item secūdo q2
nō alterat immittēdo aliquaz qua-
litatem actiuaz.vn̄ necessario pas-
sio sequatᷣ.cum ⁊ ipse in se demon
om̄i qualitate corꝑali careat.Ideo
sine dolore talia oꝑari potest.Itez
tertio.q2 vt dictum est tm̄modo fa-
cit trāsmutationes ꝑ motum loca-
lem ab vno organo ad aliud.⁊ non
per alios motus.ex quibus altera-
tiones lesiue interdum causantur.
Illud ergo quod difficultatem fa-
cit.ꝙ quia duo spiritus nō possunt
esse in eodem loco.puta diffinitiue
⁊ anima etiā existit in capite.q̄mo-
do tūc demones ibidē existere pos
sunt.Dicēdu3 ꝙ residentia anime
assignatᷣ centrū cordis.in quo vitā

influēdo om̄ibus mēbris cōmunicat. Et exēplū datur d aranea i medio tele que sentit tactū ex om̄i pte Tamē quia dictū Augustini in libro de spiritu & aīa. q est tota i toto et tota in qualibet pte corporis Ideo dato q sit i capite. adhuc demon ibi opari pōt. quia alia ē eius operatio ab opatione aīe cū operatio aīe in corpe est vt informat & vitā influat. vñ est ibi sic forma in materia nō sicut in loco. Demon autē sicut in tali parte corpis & tali loco immutādo & opando circa spēs sensibiles. Unde qr nulla cōfusio operationū est inter eos. Ideo vtrūq simul in eadē pte corpis esse pñt. Ad illud. An tales sint tāq obsessi et arrepticij .s. a demonib9 arrepti estimādi. qr specialē hoc vult habere declaratōnē. An videlicet h possibile sit vt ope maleficoꝝ aliquis vt obsessus a demone. s. q demō eū possideat vere & corpaliter. Idō de tali materia specialis tractabit modus in capitulo sequenti. habet eī & hoc specialē difficultatē. An operibus maleficoꝝ id fieri valeat. Ad illud tātūmodo. An talia opa maleficorū & demonū sint ad modū miraculorū operū censenda. ita q debeant opera miraculosa estimari. Dicendum q sic inquantum fiunt preter ordinē nature create nobis note per virtutem creature nobis ignote. licet non sint proprie miracula sicut illa que fiunt preter ordinē totius nature create qualia sunt miracula dei & sanctoꝝ. Vide que in prima pte opis sub quinta q̄stione & reprobatōe tertij erroris tacta sunt vltra que addēda sunt hec propter eos qui hmōi opera impugnare possent quasi nō debeāt censeri opera miraculosa sed simpliciter opera dyabolica eo q cū miracula sint data in cōfirmatione fidei non debent ꝯcedi fidei aduersario. Tunc etiā quia signa antichristi dicūtur ab apostolo signa mendacia. Sed dicēdū ad pmū. Qꝫ miracula facere est donū gratie gratis date. Unde sicut p malos pñt fieri hoies. ita p malos spūs in his videlicet ad q̄ eoꝝ virtus extēdere se pōt. Unde etiā discernūtur miracula p bonos facta ab illis q̄ per malos fiunt ad minus tripliciter. Primo ex efficacacia virtutis opantis qr signa facta per bonos diuina virtute fiunt in illis etiā ad que virt9 actiue nature se nullo mō extēdit. sicut suscitare mortuos et hmōi q̄ demones fm ṽitatē facere nō pñt. ſ in prestigijs tātum vt symō magus de mortuo cuius caput agitabat q̄ diu durare non pñt. Scdo ex vtilitate signorū. qr signa p bonos facta sunt de rebus vtilib9. vt in curatōib9 infirmitatū & hmōi. Signa aūt per maleficas facta sūt de reb9 nociuis vel vanis sicut q volāt in aere vel reddāt mēbra hoīs stupida & hmōi Et hāc differentiā assignat beatus Petr9 in itinerario Clemētis. Tertia differētia est q̄tuꝫ ad finē. quia signa bonorū ordinant ad edificationē fidei & bonoꝝ morū. Sed signa maloꝝ sunt in manifestū nocumentū fidei & honestatis. Etiā q̄tū ad modū operādi differūt. quia boni operantur mirabilia per inuocationem diuini nominis pie & reuerēter. Sed malefici & mali q̄busdam delramentis & demonū inuocationibus. Aliud etiam nō obstat

q̄ videlicet apostolus opa dyaboli τ antichristi nominat signa mendacia. quia tunc illa mirabilia que fient ab eo diuīa pmissione sunt vera τ etiā falsa diuersis respectibus Vera in illis que fiunt virtute demonis ad que eius virtus se extendere potest. Falsa quādo faciet ea ad que sua virtus se nō potest extēdere vt suscitare mortuos. illuminare cecos. quia in primo vbi facere attētabit aut intrabit corpus defuncti aut illud amouebit τ loco illius ipe in assumpto corpe ex aere se p̄sentabit. τ sic in secūdo p̄stigiosa arte visuȝ aufert. aut infirmitates alias τ subito sanabit a lesione cessando. nō qualitates interiores rectificando sicut in legēda Bartholomei ponitur. Possunt etiam oīa mirabilia opera antichristi τ maleficarū dici signa mendacia inq̄ntum solūmodo ad decipiendū fiūt iam τ tunc operabit̄ antichristus. Hec Thomas distin. vij. de virtute demonū in operādo. Possȝ etiā hic adduci differētia miraculoruȝ que ponitur in compendio theologice veritatis. τ inter mirū τ miraculum. quia cum miraculū proprie quattuor reqrat scilicet q̄ sic a deo. τ q̄ sit preter existentiā nature. cōtra cuius ordinem fit τ tertio q̄ sit euidens. τ quarto q̄ ad fidei corroborationē. quia ergo in operibus maleficiarum primū et vltimuȝ ad minus deficiunt. ideo mira opera non autē miracula dici possunt. Ea etiam ratione. quia τ si aliquo modo miracula dici possunt. quia tamen quedā sunt supra naturā. quedam cōtra naturaȝ. quedam preter naturam. Et supra naturā sunt illa in quibus non est simile in natura nec in eius potentia. vt virginē parere. Contra naturā vt que fiūt vsu cōtrario nature terminātur autem ad cōforme nature. vt ceci illuminatio. Et preter naturā. vt que fiūt ordini simile nature nō tamen per principiū nature. vt in mutatione virgarum in serpētes quod natura facere potuisset per longam putrefactionē propter rationes seminales. sic etiam opera magorū dicentur mirabilia. Rem gestam narrare expedit τ paululum eius declarationi insistere. Est oppidum in diocesi Argentinēsi cuius nomen occultare ordo charitatis τ honestatis postulat. In quo laborator quadam die dum ligna ad comburendum dumtaxat in domo secaret Cattus quidaȝ non parue quātitatis ipsuȝ molestare ei importune se obijciendo nisus est. queȝ abiendo ecce alius maioris quātitatis simul cum priori acrius ipsum aggrediūtur quos iteruȝ vbi repellere volebat. ecce tres pariter τ iam versus vultum saliēdo iamq̄ȝ inter tibias morsibus lacerando ipsum aggrediuntur. Perterritus inde τ vt retulit maiori anxietate nūq̄ȝ perplexus signo crucis se muniēdo τ op⁹ pretermittēdo per incisa ligna cattos infestos et modo ad faciē modo ad guttur denuo saltantes iam vnam ad caput iam alteram ad pedes aut super dorsum percutiendo vix abegit. Et ecce post hore spacium dum iteruȝ suo operi insisteret duo famuli oppidi consulū tanq̄ȝ malefactorem ipsum capientes ad presentiam baliui seu iudicis ducere volebāt qui iudex a longe ipsuȝ

aspiciēs. Nec audiētiā sibi presta-re volens. imperat vt ad pfundum cuiusdā turris seu carceris vbi ple ctendi includebātur ad mortē pij ceretur. Eiulās ille z cur talia pate retur. cuz in nullo crimie se cōsciuz agnosceret. per triduū custodibus carceris querulose lamētabat. Et hi quidez quāto pro audientia sibi presentāda amplius instarēt. Tāto acrius iudex ira seuiebat. Vbis cō-tumeliosis asserēs. quomō tantus malefactor adhuc reatum suū non agnosceret. aut quomō se innocen-tem pclamaret cuz euidentia facti eius flagitia horrēda demōstrarēt. Et cuz hi nihil pficerēt tamē suasu aliorz cōsuluz iudex inductus audi entiā sibi prestare habuit Eductus itaqz de carcē cuz añ iudicez staret z iudex ipm intueri renueret. pau-per genibus aliorz circūsedētiū p uolutus pecijt vt causa sue calami-tatis sibi aperiret. sicqz iudex i hec verba prupit. Tu scelestissim9 ho minū qmō tua flagitia nō recogno scis. Ecce tali die z tali hora tres matronas precipue huius ciuitatl vulnerasti. vt in lectis decūbētes nec surgere aut mouere se valent. Refocillatus paup z de die z hora ac ō euētu rei apō se ruminās dixit En diebus vite mee mulierem nū-q̄ percussi aut verberaui. z q tali die z hora sectioni lignorz insteti. testium legitima pductōe pbabo. Sed z vri familiares sequēti hora huic operi me insistētē cōparuerīt. Tūc iterz furibūd9 iudex. Ecce ait qmō scelera sua palliare nitit. Mu lieres vbera deplāgūt demōstrāt. z q eas pcusserit publice testātur. Tūc pauper amplius sup euētum rei ruminās. Illa inquit hora crea turas me pcussisse recolor nō autez mulieres. Attoniti circūsedētes et vt cuiusmodi creaturas percusserit reserari cupiūt. Tūc ille rem gestā z put supra tactuz est omib9 stupē tibus recitauit. Et intelligētes op9 demonis fuisse. pauperē solutum z illesum abire. z q negocium nulli reuelaret pcipiūt. Sed nec a fidei zelatorib9 qui z interfuerāt euētus occultari potuit. super quē moduz aliqua differendo. An ne demones in assumptis sic effigijs absqz psen tia maleficarz appuerūt. aut earum corpalis psentia prestigioso artifi-cio in bestiales illas formas trans-mutata fuerit. Respōdēdo cōclude re oportet. Qr licet vtrūqz virtute demonū fieri posset. ipm tñ fm fa-ctum fuisse ampli9 presumit. Nam motum localez vbi demones in ef-figijs cattorz laboratorē inuaserūt. etiā laboratoris ictus z vbera cat-tis illatas mulierib9 in domo resi-dētibus sbito. z p aerem inferre po tuisse. z hoc pter pactū mutuo du dum initū nemo dubitat. Sic em z lesionē vl puncturā quā inferre vo lūt sciūt alicui imagini depicto vl fuso vbi aliquē maleficiare volunt. q nō illi imagini s illum quē psen tare habet iuxta pūcturas sup ima gines factas ledūt. Varia sup hūc modum gesta deduci possent. Nec valet instātia si quis obijcēt illas mulieres sic lesas fortassis fuisse i-nocētes. eo q p exēpla tacta lesio-nes etiā innocētibus posse ztinge re ptz. Dum aliqs ignorāter p ima ginem artificialez a malefica ledit instantia nō valet. quia aliud est a demone p maleficā ledi. z aliud p

ipm demonē absq3 malefica. qr demon p se in effigie aialis tūc verbera suscipit. quādo alteri sibi per pactum ꝯiūcto infert. Et quādo cū ei⁹ consensu ad talem apparitōem sub tali forma ꝛ modo se ingessit. Unde sic tantūmodo noxios ꝛ sibi per pactum ꝯiūctos nocere potest. ꝛ nullo modo innocētes. Per maleficas autē vbi demones ledere q̄runt. tūc etiam innocētes permissione diuina in vltionem tanti criminis sepe affligunt. verum ꝙ etiam demones per se interdum deo permittente ꝛ innocētes ledūt. ꝛ dudū Job sanctissimū leserūt. sed ibi nō fuerūt nec vsus fuit dyabol⁹ hmōi prestigiosis apparitiōibus, prout in tali facto ꝛ per tale fantasma catti quod animal perfidorū est approprlatum signū. sicut canis predicatorū in scripturis. Vn̄ semper mutuo sibi insidiātur. Et ordo predicatorū sub figura cattuli latrantis in primo fundatore aduersus hereses premōstratus fuit. Presumit autē ꝙ per secūdū modum malefice ille tres laboratorē inuaserūt. tū ꝙ primus modus nō tātū eis placuisset tum qr secūd⁹ earū curiositati magis cōgruit. In quo etiam talis ordo circa tria seruatus fuit. Primo ꝙ ad demonū instantiā sollicitate sup hoc fuerūt ꝛ nō demones ad instantiā maleficarū. Sic eni sepissime ex earum fassionib⁹ repertū est a nobis. ꝙ ad instantiam demonū eas cōtinue ad mala perpetrāda infestātes plura habent facere. Et verisimile ꝙ de se nō cogitassent pauperē molestare. Causa aūt quare demones ad hoc sollicitabāt sine dubio extitit. ꝙ qr bene noscūt vbi criminis manifesta impunita remanēt ampli⁹ de⁹ offenditur. fides catholica dehonestat. ꝛ ipsarum numer⁹ amplius augmentat. Secūdo. habito earum cōsensu demones earum corpa localiter transtulerūt ea facilitate qua ꝛ spiritualis virtus prestātior corpali existit. Tertio ꝙ prestigiosa appitiōe modo quo supra tactuz est in formas illas bestiales cōuerse ipm laboratorem inuadere habuerūt. nec defense a verberib⁹ sicut vtiq3 ea facilitate qua trāslate fuerant eas defendere potuissent. sed verberari ꝛ verberatorē manifestare pmiserūt. scientes illa flagitia p effeminatos viros nullum zelum fidei habētes remanere ob causas pretactas impunita. Alludit qđ legitur de quodā sancto viro. q̄ duz semel predicātez diabolum in forma sacerdotis deuoti i ecclesia repperisset. ꝛ p spiritū ipm demonem agnouisset esse verba sua obseruauit. ꝛ an bn̄ vel male populū informaret attendebat. Et duz ipm irreprehēsibilem ꝛ potius criminū obiurgatorem ppendisset. finito smone eo accersito dum cām sup his q̄reret. respōdit. Ecce veritatez dico sciēs ꝙ duz auditores sint verbi et nō factores. ampli⁹ deus offendit ꝛ lucrum meū augmētatur.

De modo quo demones p maleficarū operatōes hoies interdum substātialiter inhabitāt.

Capitulū decimū.

Quia in pceden ti capitulo tactum est qualiter demones etiaz capita hoim aut alias ptes corpis occupare ꝛ itrāre ꝛ ipēs iteriores de loco

ad locū mouere possunt. Dubitare quis posset. An ne ex toto homines ad instantiaȝ maleficarū obsidere possent. ⁊ de diuersis modis obsidendi absq; malificarum instantia. Unde ꝓ harum declaratione tria sunt declaranda. Primo de diuersis modis possidēdi. Scdo ꝙ ad instantiā maleficarū diuina ꝑmissione demōes interdū oib⁹ illis modis posside͂t. Tertio acta ⁊ gesta super hꝭ sūt deducēda. Quo ad pmū. secluso illo generali modo quo dyabolus hominē cū quolibȝ peccato mortali inhabitat. De quo mō sanctus Tho. q̄dlibet. iij. q. iij. sub dubio. An dyabolus semꝑ substātialiter inhabitat hoiem qn̄cūq; peccat mortaliter. Causa dubitatiōis eius sit ꝙ cū spūs sctūs semꝑ inhabitat hominē cū gratia. Juxta illō. j. ad Cor. iij. Tēplū dei estis ⁊ spiritus dei habitat in vobis ⁊ grē opponitur culpa ⁊ opposita hn̄t fieri circa idē. Ubi etiā declarat ꝙ qꝛ inhabitare hoiem pōt intelligi dupliciter Uel q̄ntum ad aniam vel q̄ntum ad corpus. Et primo modo cū non est dyabolo possibile inhabitare aiam eo ꝙ solus deus mēti illabit. Nec iterū dyabolus ita est causa culpe sicut spiritussctūs efficit in anima per se operando. Ideo similitudo nō valet. Q̄tum vo ad corpus dicere possumus ꝙ dupliciter diabolus potest inhabitare hominem. sicut etiā dupliciter homines reperiuntur vel in peccato vl' in gratia existentes. Primo dicere oportet ꝙ quia ex quolibet peccato mortali homo seruituti dyaboli addicit inquantum dyabolus interduȝ exterius suggessit peccatū. vel q̄ntum ad sensuȝ. vel q̄ntum ad imaginationem. Ideo dicitur inhabitare effectū hoīs. cū ad quēlibet motū tentatōnis mouet sicut nauis in mari sine gubernatore. Potest etiā dyabolus hoiem substātialiter inhabitare sicut patȝ in arreptitijs. Et qa hoc magis ptinet ad rōnē pene q̄ culpe vt patebit. Et pene corpales nō semꝑ consequūtur culpam sed quādoq; peccātib⁹ ⁊ nō peccātib⁹ inferunt. Ideo ⁊ i grā ⁊ extra gratiam existētes ſm altitudinē incōprehensibiliū iudicioꝝ dei inhabitare substātialiter pn̄t. Et hic modus possidendi. licet nō sit nostre speculatōnis. ponit tn̄ ne alicui impossibile videatur ꝙ etiam dei permissione hoies a demonib⁹ ad instantiā maleficaꝝ substantialiter interdum inhabitāt. Possum⁹ ergo dicere ꝙ sicut quinq; modis demones ꝑ se absq; maleficis hoies ledere ⁊ possidere possunt. ita ⁊ omib⁹ illis modis ad instantiā maleficaꝝ cū extunc sicut ampli⁹ deus offendit. ita ⁊ maior seuiendi in hoies ꝑ maleficas demoni ꝑmittit facultas. Et modi ꝑfunctorie recitando hi sunt dempto eo ꝙ vexāt aliquādo in bonis fortune exteriorib⁹ ꝙ aliquando etiam aliquos in ꝓprijs ledunt tantū modo corporib⁹. Aliquādo in corpibus sil' ⁊ in potētijs interioribus. Aliqn̄ solū tentāt intus ⁊ extra. Alios vsu rōnis ad tēpus priuāt. Alios velut bestias irrationales reddūt. De singulis dicam⁹. Sed pus q̄nq; causas ꝓpter q̄s deus ꝑmittit hoies possideri ꝑmittamus. quia hunc ordinē seruare materia postulat. Nam aliquando q̄s possidet ꝓ maiori suo meri-

to. Aliqñ p alieno leui delicto. aliquãdo p suo veniali peccato. aliqñ pro graui peccato alieno. aliquãdo pro magno facinore pprio. Et his omibus de causis nulli dubiũ qñ deus ad instantiã maleficaruʒ p demones etiã similia fieri interdum pmittat. et singula ex scripturis et nõ per noua gesta tantũ pbare expedit. cũ semp noua p antiqua roborantur. Nam de primo patet in dyalogo seueri beati Martini charissimi discipuli. vbi fertur quendã patrẽ sanctissime vite tanto dotatũ in gratia expellẽdi demones vt hi ne dum verbis pprijs fugarẽtur. ꝫ etiã eiusdẽ pris epfis ꝛ cilitio. ꝛ cũ corã mũdo pater esset celeberrim⁹ se tentari sensit vana glia. cui vicio licet viriliter resisteret. tñ vt humiliaret ampli⁹ totis pcordijs deum pcabat. quaten⁹ quinqꝫ mẽsibus a demone possideret. quod ꝛ factum est. Nã eũ statim possessum vinculari oportebat ꝛ oia applicare sibi demoniacis cõia. Finito aũt quinto mense prsus ꝛ ab omi vana glia ꝛ a demone liberat⁹ est. Sʒ qꝫ hac d causa qs p maleficiũ alteri⁹ posset a demone possideri sicut factũ fuisse nõ legit. Ita nec ad pñs affirmatur. licet vt pmissuʒ est incõprehẽsibilia sint dei iudicia. De scdo aũt qꝫ ex alieno leui delicto aliqs possidetur ponit exemplũ beatus Gregorius de beato Eleuthereo abbate viro simplicissimo q cũ pe monasteriũ virginũ pnoctaret. ꝛ ignoranti ordinauerũt ad suã cellã poni paruulũ puerũ q omi nocte vexabatur a demõe. Sed eadẽ nocte a demone liberatus est per patris presentiã. Hic cũ rem didicisset gestam et puer iam positus esset i monasterio sancti viri. ꝛ trãsactis multis diebus paulo immoderate let⁹ de liberatione pueri ait ad confratres suos. Diabolus sibi cũ illis sororibus iocabat. Sed vbi ad fuos dei venit puerũ hunc accedere nõ psumpsit. Et ecce statim dyabolus puerũ vexare cepit. Et p lacrimas ꝛ ieiunia sancti viri ꝛ confratrũ difficulter sed eodem die liberat⁹ fuit Et quidẽ vbi ex alieno ꝛ leui delicto quis innocẽs possidet. Nõ mirum si pter veniale prium. aut propter graue alienũ peccatũ. aut etiam propter propriũ facinus aliqui etiam ad maleficarũ instantiaʒ per demones possident. Nam ꝛ de proprio veniali peccato patet per cassianũ coll. abba. sereni prima. dicentem de Moyse. Moyses inqt in heremo cum singularis ꝛ incõparabilis vir esset ob reprehensionem vnius sermonis quem contra abbatem macharũ disputans. paulo durius protulit quadam scilicet opinione preuẽtus diro confestim tradit⁹ ẽ demoni vt humanas egestiones ori suo ab eo suppletus ingereret. Quod flagelluʒ purgationis gratia dominus intulisse videtur. ne. s. in eo vel momentanei delicti macula resideret patuit ex miraculosa curatione. Nam cõtinuo abbate Machario in oratione submissa citius nequaʒ spiritus ab eo fugatus abscessit. Simile videtur huic qd Gregorius pmo dyalogo. refert d moniali que lactucã comedit nõ pri⁹ signo crucis se muniẽs ꝛ per beatũ Equitiũ patrẽ liberata De quarto etiaʒ videlicet pro alieno graui peccato aliquẽ possideri

Ibidem refert beatus Gregorius d beato Fortunato episcopo. q dum dyabolum ab obsesso homine propulisset. sero idem demō in specie peregrini per plateas ciuitatis clamare cepit. O virum sanctum Fortunatū episcopum. Ecce de hospicio me peregrinū proiecit nec vbi quiescam inuenio. Tunc quidā cū vxore sua et filio sedens peregrinū inuitauit suum ad hospitiū et querendo causam expulsionis est gauisus super derogatione sancti viri quam a peregrino ficte audiuit. Exinde aūt dyabolus puerū inuasit et prunis iniecit ac animā eius excussit. Sicqȝ pater miser primuȝ quem recepisset hospitio intellexit Et de quinta causa proprij facinoris et magni cōmuniter tam in sacra scriptura q̄ in sanctorū passionalibus legimus. Nam et sic legimus primi Reg. xv. de Saul rege israel q inobediens deo possessus est a dyabolo. Que omnia vt diximus tacta sunt ne impossibile cuiquam videatur si ob facinorū maleficarum vt aliqui etiam ad earū instantiam possideantur. Super quo vt diuersos modos possidendi intelligere valeamus. quo ad scōm rē gestam in medium producamus. Tempore siquidem Pij pape secundi ante iniunctū inquisitionis officium vni e duobus inquisitoribus hunc tractatum conficiētibus talis accidit casus. Bohemus quidam de dachouo oppido filiuȝ vnicum et sacerdotē secularem ob liberationis gratiaȝ quia obsessus erat romam vsqȝ perduxit. A casu autē dum ego vnus ex inquisitoribus hospicium refectiōis gratia intrassem contigit vt tanq̄ cōmensalis idem sacerdos cū patre ad tabulaȝ pariter mecum consederēt. Conuescentes autē et mutuo vt moris forensium est conferētes. Idem pater pluries suspirans. Et q prospe rum iter compleuisset a deo omnipotenti optabat. cui ex intimis cō patiendo. que nā sui itineris et causa tristicie eēt inquirere cepi. Tūc ille filio audiēte qui et mihi collateralis in mensa erat respondit. Heu filiū habeo a demone obsessuȝ quē ob liberatiōis gratiam magnis laboribus et impensis hucusqȝ pduxi. Et ego. Ubi nam filius esset dū inquirerē q mihi collateralis esset indicauit. Atterritus ego paululū et diligenter ipsum intuens q cum tanta modestia cibuȝ sumeret et ad queqȝ interrogata pie rñderet. Hesitare aio cepi et q obsessus ñ eēt ꝫ infirmitatis cā sibi aliqd accidisse obieci. tūc fili⁹ rē gestā p se narrās et q̄liter q̄ntoqȝ tpe obsessus fuisset indicauit. Mulier inquit quedam malefica hanc mihi infirmitatē cōtulit. brigāti em̄ cōtra eam rōne cuiusdam displicētie circa regimē curie cū eā durius increpassem quia ceruicose voluntatis erat dixit. q post paucos dies haberē intēdere his q̄ mihi ꝯtingerēt. Sed et demō in me habitās hoc idē refert q maleficiū sub quadā arbore positū sit a malefica. qd nisi amoueat̄ ñ potero liberari. ꝫ nec arborē vult indicare. At ego nec minimā suis dict⁹ fidē adhibuissem nisi experiētia me ꝯtin⁹ edocuisset. Nā interrogatus a me de interuallo tpis vt pter cōsuetū modū obsessoꝝ tāte sue rōis esset capacitatis. Respōdit vsu rē-

nis tantūmodo priuor qñ diuinis aut vacare aut sacra loca visitare voluero. Precipue aūt demō ex suis verbis p me prolatis dixit. Qr sicut maiorē displicentiā hacten⁹ in sermonibus ad populuz sibi fecissem. ita vt nūc nullo modo me predicare sineret. gratiosus em̄ ex relatu patris predicator extitit ⁊ omībus amabilis. At ego inqsitor cuz de singulis certificari volebā. per quindenā ⁊ vltra ad varia sanctoꝝ limina ipm deducere decreui. Precipue aūt ad ecclesiā sancte Praxedis virginis vbi pars statue marmoree. cui in sua flagellatione saluator noster alligatus fuerat et ad locū in quo Petrus apostolus crucifixus fuerat. in qbus locis horribiles eiulatus dum exorcizabatur emittebat. iam asserens se velle exire. post paululuz vero minime. Et vt pmissum est in omibus moribus mansit sacerdos compositus ⁊ sine omi nota nisi dū exorcismi incipiebant. ⁊ illis finitis duz stola de collo amouebatur extunc iterum nec minimū irrationabilem aut inhonestum motum demōstrabat. Hoc dempto dum ecclesiam aliquā per transeundo genua pro salutatione virginis gloriose flectebat. Tunc dyabolus eius linguam in longuz extra os suum emittebat. Et interrogatus. An nō ab illo se posset cōtinere. Respondit. Hoc facere minime valeo sic em̄ vtit omibus mēbris ⁊ organis collo lingua pulmone ad loqndū vel eiulandū duz ei placet. Qr audio qdem verba q̄ sic p me ⁊ ex mēbris meis loquit. ꝫ resistere omino nō valeo ⁊ qnto deuotius oroni aliq̄ insistere affectarē tāto acri⁹ me impugnat linguaz emittēdo. Et qm̄ columna in ecclesia scti Petri ex tēplo Salomonis circūferrata existit. p cuius virtutē plures licet a demonib⁹ obsessi liberant. eo q ⁊ xps pdicando in tēplo illi se appodiasset. hic tñ occulto dei iudicio liberari non potuit. Alium moduz pro sua liberatione sibi disponendo. licet em̄ per integrum diem ⁊ noctē circa colūnam inclusus māsisset tamē sequēti die post varios exorcismos super eum perlectos dū circūstaret populus ⁊ magnus fieret cōcursus. Et interrogatus in q̄ pte colūne se xps appodiasset. tunc dentibus mordendo colūnam locū demōstrabat. eiulans. Hic stetit. hic stetit. Vltimatim tamē dixit. nolo exire. Et cum interrogaret. qua de causa. Respōdit ꝓpter lābardos. Et interrogat⁹ denuo. Cur ꝓpter lambardos egredi nollet. Tūc respondit in italica lingua cū tamē infirmus sacerdos illud ideoma ignoraret dī. Oēs faciunt sic ⁊ sic nominando pessimū viciuz luxurie. At sacerdos post h̄ me īterrogādo dixit. pater. quid sibi volunt hec verba italica q̄ ex ore meo protulit. Cui cum indicassem respōdit. Verba qdem audiui ꝫ intelligere nō potui. Et qr vt rei pbauit euētus h̄ demoniū erat de gñe illo de quo saluator in euangelio. hoc genus demonioꝝ nō eijcit nisi in orōne ⁊ ieiunio. Ideo quidaz venerabilis episcopus p turcos vt fertur a sede expulsus pie illi compatiens per totum quadragesimale tempus in pane ⁊ aqua ieiunijs ⁊ orationibus ⁊ exorcismis quotidie insistens. ipsum per dei gra-

tiam tandem liberauit ꝛ ad ppria cū gaudio remisit Sup quo licet si ne miraculo nullus in hac vita pos sit sufficiēter differere quibus ꝛ q̄t modis demō homies possideat vel etiā ledat. Possum⁹ tñ dicē ꝙ q̄n- ꝗ modis. dempto eo ꝙ in reb⁹ for- tune exteriorib⁹ aliq̄ndo tm̄ ledūt. Nam aliqui i proprijs tm̄mō vexā- tur corpibus. aliqui i corpe simul ꝛ in potētijs interiorib⁹. aliqui i po- tentijs tm̄modo interiorib⁹. aliqui castigatōe cor̄ ad temp⁹ tm̄modo vsu rōnis priuātur. Aliquī ꝟo ve- lut bestie irrōnales reddūtur. Pre fatum sacerdotē quarto mō posses- sum fuisse declaratur. Nā nec in re bus fortune nec in xp̄o vexatus corpore fuit. prout cōtigit btō iob. vbi deus demonē licētiasse manife ste scripturā super hoc tradit dicēs ad sathan. Ecce vniuersa q̄ habet i manu tua sunt. tm̄ in eum ne exten- das manū tuam. ꝛ hoc i res exteri- ores. In corpus vero postmodum ait Ecce in manu tua est. verūtamē aīam eius serua. i. vitam eius ne au feras. Potest etiā dici ꝙ tertio mo do scȝ in potentijs anīe interiorib⁹ simul ꝛ corpe vexatus fuit. cū dice bat vt Job. vij. habetur. Ad dn̄m si dixero cōsolabit me lectul⁹ me⁹ ꝛ releuabor loquēs mecū in stratu meo. terrebis me p somnia ꝛ per vi siones horrore ꝯcuties demone scȝ ꝓcurāte ꝭm Nycolaū de lyra. ꝛ ꝭm Tho. Terrebis me p somnia. q̄ scȝ dormiēti apparēt. ꝛ p visiōes q̄ scȝ apparēt vigilāti ab vsu exteriorum sensuū alienato. solēt em̄ fantasma- ta informata diurnis cogitatiōib⁹ esse interrorem dormientiū. Et hec operabātur i eo ex infirmitate cor- poris. Vn̄ sic ꝯsolatōe vndiꝗ seclu sa nihil remediȷ̄ videbat Job eua- dēdi tot angustias. nisi p mortē hor rore inquit cōcuties. Quibus mo- dis ꝛ malefice hoies ledere p demo nes nemo dubitat. put ꝛ in seq̄nti- bus patebit. qualiter p grandines in rebus fortune ꝛ in corpa anima liuȝ ꝛ hoīm lesiones inferūt. Et ter cius etiā modus ledendi est in cor pore ꝛ in interiorib⁹ potentijs abs ꝗ priuatiōe vsus rōnis. Pȝ ex ea rum opatiōib⁹ vbi vt supra tactū est adeo mentes hominū ad illici- tas affectiōes incendūt ꝙ necessa- rio etiam nocturno tēpore ad ama- sias per longa terrarum spacia cur rere habent. fisco carnalis amoris nimis illaqueati. Potest adduci et illud quod in hassia oppido marg- burck cōtigisse dicitur de quodam obsesso etiā sacerdote dum in exor- cismis demon interrogaret. quan- to tēpore sacerdotem inhabitasset. Respondisse fertur septem annis. Et cum exorcista obijceret. Cū vix per tres menses eum vexasti. reli- quo tēpore vbi eras. Respōdit. In corpore suo me occultabam. Et ille In qua parte corporis vbi inquire bat. Respondit. vt plurimū in capi te. Et denuo. vbi nam fuisset quādo diuina celebrasset ꝛ sacramētū sum psisset inquisitus. Dixit. Sub lin- gua eius me occultaui. Et ille. Mi ser. qua temeritate ad p̄sentiaȝ crea toris tui nō aufugisti. Tūc demon Nūquid sub ponte se neꝗ occulta- re p̄t. donec desup vir sctūs ptransi bit. dūmodo gressus non fixerit. di uina tamen cooperāte gratia libe- ratus fuit. siue verū siue ficticiū ꝓ tulerit. cum mēdax sit ꝛ pater eius

Quartꝰ modus applicaṫ ad p̄fatū
possessum rhome liberatū sub hac
declaratōe. ꝙ demon possit illabi
corpi licet nō animi. cū hoc soli deo
sit possibile. Illabi etiā corpi nō ta
men infra termios essentie corpis.
Hoc inq̄ declarādo habeṫ modus
quo demones substātialiter inter-
dum hoies inhabitāt. ⁊ ad tempus
tātūmodo vsu rōnis priuāt. Et qui
dem hoc sic declaratur. Nā dicere
possumꝰ ꝙ corpus habet termios
duplicis rōnis. scȝ quātitatis. ⁊ es-
sentie. Vn̄ qn̄ angelꝰ q̄cūq̄ bonus
vl' malꝰ opaṫ infra termios corpis
opaṫ ifra termios corpal' q̄titati. ⁊
sic etiā illabiṫ corpi operādo circa
potētias q̄titatiuas. sic etiā boni an
geli etiā imagiarias ī hoīs visiōes
operātur. Nūq̄ aūt dicūtur illabi
essentie corpis. q2 nō possunt illa-
bi vt pars. neq̄ sicut virtus. Nō si
cut pars. q2 alia ⁊ alia est essentia
vtrobiq̄. Nō sicut virtus q̄si dans
esse. q2 suū esse habet p creatōem a
deo. Vn̄ ⁊ ipse solus habet intrise-
cam eētie opatiōem ⁊ cōseruatio
nem q̄diu placitū fuerit sue pieta-
ti ꝯseruando. Vn̄ ꝯcluditur ꝙ alie
omes pfectōes seu defectus loquē
do de bonis q̄ ad pfectōes. de ma-
lis q̄ ad defectus quādo operātur
si operātur circa corpus ⁊ ptes eiꝰ
vt circa caput illabūtur tali corpi
super termios videlicet quātitatis
⁊ quātitatiuas potentias. Si vero
circa aīam tūc iterum vterq̄ extri-
sece operatur. sed modis diuersis.
Et dicūtur opari circa aīam fantas
mata illa seu species intellectui re-
presentādo. ⁊ nō solum ad iudiciū
sensus cōmunis ⁊ sensuū exterioꝝ
Ex quibus opationibus sequūtur
tentatōes a malis angelis. ⁊ affecti
ones ⁊ cogitatōes male p indire-
ctum operādo versus intellectum.
A bonis aūt angelis sequūtur illu
stratōes fantasmatū ad cognoscē-
dum reuelāda ab eis. Vn̄ ⁊ talis di
uersitas est. ꝙ boni angeli etiaȝ di-
recte pn̄t imprimere in intellectum
fantasmata illustrādo. Mali autem
neq̄ illustrare dicūtur fantasmata
sed potius obfuscare. Item nec di-
recte imprimere pn̄t. sed tātūmodo
indirecte inquātum intelligētem
necesse est fantasmata speculari.
Per hec tn̄ etiam angelus bonus
nō dicitur illabi anime. licet eaȝ il-
lumiet. Sicut nec dicitur supior an
gelus illabi in inferiorem. licet euȝ
illumiet. sed tantūmodo extrinsece
opatur ⁊ coopatur modo q̄ dictum
est. vn̄ multominꝰ malus illabi pōt
Et per hūc modum demō sacerdo
ti corpus in tribus occupauit. Pri
mo ꝙ sicut illabi suo corpi potuit.
infra videlicet termios corporalis
quātitatis. Ita caput suū occupa-
uit substantialiter illud inhabitan-
do. Secūdo ꝙ sicut circa animam
eius extrinsece operari potuit. ob-
fuscando intellectum. vt rationis
vsum perderet Ita etiam potuit vt
sine intermissiōe vl' etiā interpellā
ti eum quo ad amissionem ratōnis
vexaret. Licet etiam dici potest ꝙ
ex dono dei hoc habuerit sacerdos
vt nō sine intermissione a demone
vexaretur. Tertio ꝙ licet omibus
membris ⁊ organis ad loquendū.
⁊ voces ad formanduȝ priuaretur.
semp tamen ad verba. licet non ad
sententiā verborum aduertentiam
habuit. q̄ modus obsidēdi plurimū
ab alijs obsidēdi mōis differt cū cō

muniter obsessi leguntur sine intermissiõe a demonib⁹ affligi. vt patz in euãgelio tã de lunatico cui⁹ pater dixerat ad iesum. Dñe miserere filio meo qr lunaticus est ꝛ male patit Matth.xvij. ꝙ etiã de muliere illa quã sathanas alligauerat .xviij annis ꝛ erat inclinata nec omnino poterat sursum aspicere. Luc.xiij. Quibus etiã modis idubie demones diuina ꝑmissione ad instantiã maleficarũ vexare possunt.

De modo quo omẽ genus infirmitatis inferre possunt. Et h̄ in generali de grauioribus.

Capitulũ.xi.

Sed et hoc ꝙ nõ sit aliq̃ infirmitas corporalis q̃ a maleficis deo ꝑmittẽte inferri non possit. Etiã si ad lepram vel epilensiã se extẽdere habeat. Probari põt ꝑ hoc ꝙ ꝑ doctores nullũ genus infirmitatꝭ excipit. Nam si diligẽter ea q̃ superius tacta sunt tam de virtute demonuz ꝙ ad maliciã maleficarꝫ ꝯsiderant nullam patitur hic difficultatem. Nam ꝛ nider tam in suo preceptorio ꝙ etiaz fornicario vbi q̃rit. An malefici possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et est questio absq͂ exceptione alicui⁹ infirmitatis etiam ꝙtumcũq͂ incurabilis. Et vbi respõdit ꝙ sic. querit cõsequenter quibus modis ꝛ quibus rebus. Et quo ad primũ respondit vt supra ex prima questione prime partis tractatus patuit. Probatur etiam per Isidorꝫ describentis maleficarũ operationes. viij. ethi. ca. ix. Malefici dicunt ob facinorum magnitudinẽ. hi eñ elemẽta cõcutiunt scꝫ opere demonũ ad tempestates concitãdas. mẽtes hominuz turbant modis videlicet supra tactis vsum rationis vel omnino impediendo. aut grauiter obfuscãdo subdit. et absq͂ vllo veneni haustũ violentia tantuz carminis animas interimũt vitam videlicet auferendo. Probatur etiam ꝑ sanctũ Thomam in .ij. senten. circa disti. vij. et .viij. Et in .iiij. disti. xxxiiij. Et communiter per omnes theologos ibidem scribentes ꝙ malefici omnibus modis possunt ꝓcurare lesiões in hominibus ꝛ eorꝫ rebus cooperante demone in quibus demõ potest solum ledere vel decipere videlicꝫ in rebus fama corpore vsus rationis ꝛ in vita. vult dicere ꝙ in illis in q̃bus demon per se absq͂ malefica possit ledere. possit etiã cũ malefica. imo ampliori facilitate ꝓpter maiorem diuine maiestatꝭ offensionẽ vt supra tactũ est. De rebus nanq͂ ptꝫ Job. i. ꝛ. ij. vt supra patuit. De fama patet in legenda beati Hieronimi vt refert Jo. an. i hierominiano ꝙ diabolus se transformauit in formam sancti Siluani episcopi in nazareth amatorꝭ Hieronimi. Qui demon primo feminã nobilem nocte in lecto procare vel prouocare cepit ad luxuriam verbis. ꝛ deinde factis sollicitauit ad malum. que cũ clamaret demon sub specie sancti episcopi sub lecto femine se abscondit vbi requisitus et inuentus per luxuriosa verba se mẽtitus est esse episcopum siluanũ. In crastinum igitur sanctus vir disparente dyabolo diffamatus est grauissime. Que infamia tandem circa sepulcrum sancti Hieronymi faten-

te dyabolo in obsesso corpore pur-
gata est. De corpore patet i beato
Job qui percussus fuit a demone
vlcere pessimo quod exponitur de
lepra. Refert etiam Sigibertus et
Vincen. in spe. hysto. li. xxv. c. xxx
vij. ꝙ tempore Ludouici secundi
imperatoris in parrochia magun-
tina quidam demon primo sepe la
pides iecit et quasi mallio ad do-
mos percussit. Et deinde publice
loquendo furta prodendo ⁊ discor-
dias seminādo plures inquietauit
Deinde oīes contra vnum irrita
uit cuius hospitium vbicunq ma-
nebat incēdit. Et ob illius peccata
omnes pati affirmauit. Unde tan-
dem tm̄ agros pro hospitio habe-
re potuit propter quod cuz presby
teri letanias celebrarent multos ia
ctibus lapidum demon vsq ad cru
entationem lesit. aliquādo quieuit
aliquādo seuit. ⁊ per triēnium ista
continuauit quousq oīa edificia
ibi incendio cōsumpta sunt. Item
de nocumento vsu rationis ⁊ vexa
tione interiorum sensuum probat
ex possessis ⁊ arreptitijs per euan-
gelicas etiam historias. Item de
morte et ꝙ de vita etiam quosdam
priuat. Patet Thobie. vi. de septē
viris sare virginis occisis qui pro
pter luxuriosum affectum ⁊ effrenē
appetituz in virginem saram eius-
dem non erant digni matrimonio.
Quare ꝯcluditur ꝙ sicut per se ita
⁊ amplius per maleficas in oīb⁹
nihil dempto hoībus nocere pos-
sunt. Uerum vbi queritur. An hu-
iusmodi lesiōes sint potius demo-
nibus aut maleficis imputāde. Re
spondetur ꝙ sicut propria ⁊ imme
diata actione demones operātur
infirmitates immittēbo. ita ⁊ ipsis
principaliter sunt imputande sed
quia in cōtemptum ⁊ offensam cre
atoris simul et in perditionem aīa
marum querūt huiusmodi per ma
leficas exercere scientes ꝙ per ta-
lem modum sicut deus amplius ir
ritatur ita ⁊ amplius permittit eis
potestatē seuiendi. quia ⁊ defacto
innumera maleficia perpetrantur
que non permitterētur dyabolo in
ferre hominibus si per se solum af-
fectaret homines ledere que tamē
permittuntur iusto ⁊ occulto dei iu
dicio per maleficas propter earuz
perfidiam ⁊ catholice fidei abnega
tionem. Unde et eis iusto iudicio
talia maleficia imputātur secunda
rio ꝙtumcunq dyabolus sit actor
principalis. Scopa ergo quaz mu
lier intingeret aque vt pluat ⁊ sur-
sum in aerem aquam spargendo li-
cet in se nō causat pluuiaz nec pos-
set mulier inde reprehendi: quia ta
men ex pacto cum demone inito.
vbi iam vt malefica talia facit licet
demon sit qui pluuiā causat. ipa ta
men merito inculpatur. eo ꝙ mala
fide ⁊ ope dyabolo seruit eius obse
quijs se tradendo. Sic etiam quā-
do imaginē cereā vel sil'e ad male-
ficiandū aliquē maleficus facit vel
qñ maleficio alicui⁹ in aqua vl' plū
bo imago apparet ꝗcꝗd molestie
infert tali imagini cū tale experit
fieri i imaginato. i. hoi maleficiato
puta pūctura vl' alia lesura ꝗcunq
Licet lesio real'r inferat imagini p
maleficā vl' aliū hoīez ⁊ inuisibiliter
demon maleficiatū hoīez eodē mō
ledit. merito tñ malefice imputat.
qz sine ea de⁹ nūꝙ lesionē inferre
diabolo ꝑmitteret. nec diabol⁹ p se

ledere ip̄m attentasset. Sꝫ qꝛ dictū
est de fama in q̄ demones per se ho
mines ledere possunt absqꝫ malefi
carum coopatione. posset in dubiū
verti. An etiā demones per se pos-
sent honestas mulieres infamare.
vt tanq̄ꝫ malefice reputarent̄. cū in
earum effigie ad maleficiādum ali-
quem appꝫerent. Vn̄ cōtingeret ta
lem innocenter infamari. Respon
sio. Aliqua sunt p̄mittēda. Primo
qꝛ dictum est demonez nihil posse
efficere absqꝫ diuina ꝑmissione. vt
in prima pte operis circa vltimam
questionē patuit. Etiā tactum est ꝙ
nō est tanta permissio sup iustos ⁊
in charitate existentes. sicut super
pctōres. in quos vtiqꝫ sicut maiorē
habet potestatē. Juxta illud. Cum
fortis armatus custodit ⁊c̄. Ita vti
qꝫ plura permittūtur a deo in eorū
afflictionē q̄ꝫ super iustos. Demuz
licet iustos in rebus exterioribꝰ vt
fama ⁊ sanitate corporis ledere pos
sunt deo ꝑmittente. qꝛ tamen sciūt
hoc eis cedere in augmentū meri
torū. Ideo minus eos ledere affe-
ctant. Ex quibꝰ dici potest. ꝙ i hac
difficultate respectꝰ potest haberi
ad diuersa. Primo ad diuinā ꝑmis
sionem. Secūdo ad hoiem qui cen
setur honestꝰ. cuꝫ tales nō semꝑ sūt
in charitate existētes. sicut sūt sub
honestate reputati. Tertio ad faci
nus in quo innocens deberet infa-
mari. qꝛ illud ex sua radice cuncta
flagitia mūdi excedit. Ideo dicen
dū. Licet ex diuina permissiōe qui
qꝫ innocēs siue in gr̄a cōstitutus si
ue non ledi possit in rebus fortu-
ne ⁊ fama. habēdo tn̄ respectum ad
ip̄m facinus ⁊ grauitatē criminis.
cū malefici sic nūcupātur ob faci-
norū magnitudinē. Juxta Isidoꝝ
sepe allegatū Dici pōt ꝙ hoc vt ali
quis innocēs predicto modo a de-
mone infamet̄ fieri nō est bn̄ possi-
bile. iterū multis respectibꝰ. Pri-
mo qꝛ cuꝫ infamare in vicijs q̄ abs
qꝫ peccato expresso vel tacito inito
cuꝫ demone ꝑpetrātur. vt sunt fur-
ta. latrocinia. ⁊ actꝰ carnales. Aliō
sit ab infamia sup vicia que nullo
modo pn̄t homini iputari. aut ab
eo perpetrari nisi sup pactū expres
so cuꝫ demone inituꝫ. q̄lia sunt ope
ra maleficaꝝ. que nisi virtute demo
nū a maleficis ꝑpetrātur. vt vbi ho
mines iumēta aut terre fruges ma-
leficiāt̄. vn̄ ⁊ eis aliter imputari nō
possunt. Ideo licet demon possit
hominez de alijs vicijs infamare.
de tali tamen vicio infamare ꝙ si-
ne eo non potest ꝑpetrari. nō vide
tur bene possibile. Preterea hucus
qꝫ nunq̄ꝫ actum est nec repertuꝫ vt
aliquis innocens sit per demonez
taliter infamatus. Et sic propter ta
lem infamiā morti fuisset adiudica
tus. imo vbi tātūmodo infamia la-
borat. talis nulla pena punitur. ni-
si ꝙ canonica purgatio sibi indici-
tur. vt in tercia parte operis circa
secūduꝫ modū sententiādi malefi-
cas patebit. Et licet ibi contineat̄
quod in casu dum in purgatiōe de
ficeret pro reo esset habendus. Ad
huc tamen abiuratio sibi indicere-
tur anteq̄ꝫ vlterius super penam re
lapsis debitam procederetur. Sed
quia circa contingentia laboramꝰ
que actu nunq̄ꝫ fuerunt perpetrata
nulli dubium quin ⁊ in posterū di-
uina permissio fieri non permittat
Preterea ⁊ a fortiori propter ange
licā custodiā que nō ꝑmittit inson-

tes in aliis criminibus minoribus infamari. vt i latrociniis et hmōi mi nus permittet. imo fortius sue cu- stodie deputatū ab infamia talium flagitiorum preseruabit. Nec valet si quis acta per sanctū Germanū obiicēt quando demones in assumptis corporibus et ad mēsam consedentibus alias mulie res viris suis condormientibus presenta bant hospitē illudentes quasi ille mu lieres in propriis corporibus semper edē tes et bibentes aduētarēt. de quo etiā supra mentio habita est. Quia nec ibi ille mulieres excusant quasi in nocētes omino. Sed quod talia mulieribus sepe accidūt quod iuxta. c. xxvi. q. v. epi. notat. Ubi reprehendūtur tales quod dum in imaginaria solūmodo il lusione trāsferātur. putāt se veraci ter et corporaliter trāsferri. licet vt su pra tactū est interdum corporaliter a demonibus vehūtur. Sed quod corpa- les infirmitates alias omnes nulla dempta diuina permissione inferre pōt. De illo est presens speculatio. Concludendo ex prenotatis quod sic. cuz nulla fiat a doctoribus exceptio. cui et rōnem assentire oportet. cum alias demones sua naturali virtute cūcta corporalia excedūt. vt sepe tactuz est. Acta denique et gesta per nos reperta hec affirmāt. Nam licet maior diffi cultas fortassis circa leprā aut epi- lentiā oriri possit. An vicz talia in- ferre possent. eo quod hmōi tantummodo ex diuturnis prauis interiorum dispo- sitionibus et defectibus solent oriri. nihilominus per maleficia interduz eē illata repertum est. Nam vt in dyocesi Basiliēsi in confinibus patrie lotharin- gie. et Alsatie. cū quidā honestus labo rator quedā verba dura contra rixosam quandā mulierem protulisset. illa in

dignata. minas adiecit. quod ī bre ui se de eo vindicare vellet. Et ille licet minas paruipendisset. eadē ta- men nocte sibi pustulā collo accre uisse sensit. fricādo tamē paululuz et tangens totā faciem inflatā et tu- mefactā. cum collo sensit intātum vt horribilis species lepre etiā per totum appareret corpus. qui non di- stulit sed quantotius amicis et consu libus accersitis rem gestā super com minatoria verba mulieres narra- uit. et quod sic mori ea fide et suspitiōe vellet. quod illa sibi arte magica eadez malefica intulisset. Quid plura. mu lier capitur questionibus exponi- tur. et crimen fatetur. At iudex de modo et causa diligētius inquirēs. Respondit. Cum me verbis obpro briosis homo ille aggressus fuisset ego ira succensa. cum ad domū ve nissem. malignus spiritus causam tristicie mee inquirere cepit. cui cuz singula enarrassem. et vt me vindi- care possem. eidem insinuando in- starē. Ille inquisiuit dicēs. Quid ergo vis vt ei faciā? At ego respon di. Vellem vt inflatam faciem sem- per retineret. Et sic ille abscessit. et illam infirmitatem vltra quā petii homini intulit. ego enim quod tali lepra eum percuteret minime sperassem. vnde et incinerata fuit. In dyocesi denique Constantiensi inter Brisia cum et Friburg. leprosa quedā mu- lier multis referre solet. nisi debi- tum vniuerse carnis iam ab annis duobus persoluerit. quod simili de causa contrauersie que inter ipsaz et quā dam aliā mulierem mota fuisset. dū de nocte domū egressa ante ostiuz quid operis agere tentasset. vētus q dā calidus a domo alterius mulieris

que ex opposito domus sue fuerat eius faciem repēte insufflauit. vnde & subito in leprā quā gestabat se incidisse asseruit. In dyocesi deniqꝫ eadem & territorio nigre silue malefica dū p lictorem sup struem lignorum p incendio sibi parato a terra eleuaret dixit. Dabo tibi mercedē. Et sic insufflando in eius vultū statim lepra horribili p totū corpus pcussus paucis expost supuixit diebus. horrēda eius flagitia breuitatis causa obmittunt. sicut & alia q̄si innumera sup hec recitari possent. Epilēsiā nāqꝫ seu caducum morbū certis infligisse p oua cū mortuorū corpibus subtumlata. pcipue ex earū secta inhumatis cū alijs eaꝝ cerimonijs q̄ recitāda nō sunt vbi in potu vel cibo alicui pbuerūt sepius a nob reptū est.

Sup modum quo alias ꝯsimiles infirmitates in spāli hominibus inferre solēt.

Capitulū. xij.

Alias deniqꝫ

infirmitates īflixisse vt cecitatē vel acutissimos dolores & torsiōes in corpibus hominum quis enumerare pōt. Tamen ex his que oculis nostris ꝯspeximꝰ & que vni ex inquisitoribus innotuerunt aliqua in medium pducamꝰ. Eo in tēpe quo in oppido Isbruck inquisitio sup maleficas fieret hic inter alios deductus fuit casus. Nā honesta quedam ꝑsona & vni ex familiaribus archiducis matrimonio copulata in pñtia notarij &c. ſm formā iuris deposuit q cū tpe sue virginitatis cuidā ex ciuibus famularet. Accidit vt vxor illius graui dolore capitis lāgueret. Pro cuius curatōe cum quedā mulier accessisset & suis carminibus & cert⁊ praxis mitigare dolorē haberet. Ego eiꝰ practicā vbi diligenter obseruabam ꝑspexiqꝫ q ꝯ naturā aq fuse in scutellam q̄dam ipa aqua in ollā aliā ascendisset cum alijs cerimonijs que recitare opus nō est. ꝯsiderans qꝫ q ex illis dolor capitis in dña nō mitigaret aliq̄liter indignata hec verba ad maleficam ptuli. Nescio q̄d agitis vos nō facitis nisi supsticiosa. & hoc pter cōmodū vestꝝ. Tūc malefica statim subiunxit. An sint supsticiosa vel nō. tercia die tu senties quod rei pbauit euētus. Nā tercia die mane me sedente & fusum apprehendēte. tātus dolor subito corpus meum inuasit. Primo in interioribus vt nō esset ps corpis in qua nō punctiones horribiles sentirē. Secundo non aliter mihi videbat nisi q ꝯtinue igniti carbōes capiti meo supfunderent. Tercio in cute corporis a vertice vsqꝫ ad plantas pedis nō fuisset spacium ad punctum acus vbi nō fuisset pustula alba sanie repleta. Sicqꝫ in his doloribus eiulando & tantummodo mortē optando vsqꝫ ad diem quartum pstiti. Tandem maritus domine mee vt stabulum quoddam intrarem mihi iniunxit. At ego paulatim incedendo eo precedente dum ante ostium stabuli eramus. Ecce inquit ad me pecia panni albi sup ostium stabuli. At ego. Video bene. Tūc ille. Quātum potes remoue. quia forte melius habebis. Tuuc ego q̄tum potui vno brachio me ad ostium tenente cum altero petiam apprehēdi. Aperias inquit dominus & ꝯsidera dili-

genter ibi reposita. Tūc vbi petias solui plura ibidem inclusa repperi. pcipue autem grana quedā alba ad modum quo pustule inerāt corpori meo. semina quoq3 z legumina quorum similia nec edere poterā aut intueri cum ossibus serpētum z aliorum animalium intuita sum. Et sic stupe facta du3 inqrerem a domino quid nā agendum foret vt in ignem cuncta pijcerem iniunxit. Proieci. Et ecce subito nō post hore spaciū aut quartale. s3 in momento vt in igne3 res ille fuerant piecte omnē sanitatem pstinā recupaui. Et quia plura p vxorem illius cui famulabat fuerunt deposita p que suspecta nō tā leuiter q3 z vehementer fuit habita z pcipue pter magnā familiaritatem cum maleficis habitā. Unde p sumit q conscia de maleficio reposito hoc viro idicauit. z deinceps modo pmisso publicatum sanitatem ancilla recupauit. Insup aliud maleficium cuidam psone etiam muliebri illatum in eodem oppido referre in detestationem tanti criminis expedit. Mulier quedam maritata z honesta accessit z iuxta iuris formam vt supra deposuit. Retro domū inquit habeo viridarium est z illi ortus contiguus vicine mee. Unde q̄dam die cum transitum fieri ex orto vicine ad viridariū meum nō absq3 damno perspexissem stans in ostio viridarij. z apud meipam conquerēdo z querulando tam de transitu q3 z de damno. vicina subito superuenit. z an eam suspectam haberem inquisiuit. At ego territa pter malam eius famam nihil aliud nisi hec verba protuli. Gressus in graminibus damna demonstrant. Tunc illa indignata quia ad eius fortassis beneplacitū me litigiosis verbis cū ea implicate nolebam. Abscessit cū murmure. Et verba que ptulit licet audirem. tamen intelligere non potui. Post paucos vo dies ingēs infirmitas mihi accidit cu3 doloribus ventris z acutissimis torsionibus a latere sinistro versus dextrum z viceuersa quasi duo gladij aut cultri essent pectori infixi. Et sic die noctuq3 clamoribus omnes vicinos alios inquietaui. Et pfluētibus hinc inde p psolatione accidit vt lutifigulus pfatam vicinam z maleficam adulterino flagitio habens in amasiam simili modo visitationis gratia accedens. z infirmitate mee compatiēs post verba psolatoria abscessit. Sequenti tamen die festine redijt. z inter alia consolatoria subiūxit. Expimentum capiam an ex maleficio hec vobis infirmitas acciderit. quod si sic reptum fuerit sanitatem vobis recupabo. Accepto ergo plumbo liquefacto z me in lecto decumbente plumbum in scutellam aqua plenam supra corpus meū appodiando infudit. z vbi quedā imago z figure diuersarum rerū ex plūbo congelato apparuissent. Ecce inquit ex maleficio hec vobis contigit infirmitas. Et sup limen ostij domus vna ps instrumentorum maleficij continetur. Accedamus ergo z illis amotis melius sentietis. Sicq3 maritus meus cū eo pariter ad tollendum maleficiū accedunt. Et lutifigulus limē eleuans marito iniūxit vt manum in foueam que apparuerat mitteret. z quecūq3 inueniret extraheret. Quod z fecit. Nam pmo imagine3 q̄dam cereā in lon-

gitudine vnius palme vndiq̧ pfo-ratā habentis duos acus ex aduer-so p latera ad modum quo ipa pun-ctiones a sinistro latere vsq̧ ad dex-trū. ⁊ econuerso pſenſerat extraxit. Demū pecias pāniculoꝝ diuersas. plurimas res tam in granis q̄ in se minibus ⁊ ossibus ꝯtinētes sicq̧ il-lis in ignē ꝓiectis ego q̄dē ꝯualui. s̄ nō ex toto. Nā lȝ torture ⁊ pūcti-ones cessassent appetitusq̧ comedē-di rediisset. ex integro tn̄ p̄stine sa-nitati vsq̧ in pn̄s minime sum resti-tuta. Et cum apud luttifigulū ipo-tune instarem. Un̄ hoc q̧ p̄stina sa-nitas nō rediret. Rn̄dit. Sūt ⁊ alia instrumēta alibi abscondita q̄ inue-nire nō valeo. Et q̄liter tūc p̄ma in-strumenta reposita agnouisset dum inquirerē. Rn̄dit. Ex amore q̄ ami-cus amico reuelare solet hec cogno-ui. Un̄ dum adulterā ꝓcabar ⁊ mi-hi vicinā agnoui. Ideo argumētuȝ sup eā cepi suspicatōnis hec egrota recitabat. Sed quid si singula que in illo dumtaxat oppido repta sunt dum recitare vellez liber vtiq̧ foret ꝯficiendis. q̄ti em̄ ceci claudi aridi ⁊ diuerſ̄ irretiti infirmitatib⁹ iuxta formā iuris ex vehementi suspitio-ne sup maleficas eis huiusmodi in-firmitates in genere vel in specie p̄-dicentes. ⁊ q̧ talia in breui sentire haberēt. vel ad dies vite vel ad mor-tem statim ꝑcipiendam. Et q̄ ſm eoꝝ auisamenta cūcta accidissent. vel ad specificatā infirmitatē. vl' ad mortem alioꝝ. quia em̄ terra illa va-sallis ⁊ armigeris abundat. ⁊ ocia dāt vicia vbi interdum mulieres ꝓ-cabāt dum illas ꝓcatas abiicere ⁊ alias honestas matrimonio sibi co-pulare disposuerūt. Raro sine vindi-cta sup maleficiū inferendū aut vi-ro aut vxori dū se spretas cernebāt. thorus cōiugalis ꝑseuerabat. Non autem viris tm̄ ꝙtuȝ mulieribus eo vt pie estimari potest illis interēptꝭ aut arefactis priores amasias ꝓca-re haberent. Nam ⁊ cocus quidam archiducis dum iuuenculam hone-stam ⁊ alienigenam duxisset malefi-ca eius amasia in publica via aliis honestis ꝑsonis audiētibus iuuen-cule maleficiū ⁊ mortē p̄dixit extē-sa manu dicēs. Nō diu de tuo mari-to gaudeb. Statiq̧ sequenti die le-cto decubuit. ⁊ post paucos dies de bituȝ vniuerse carnis ꝑsoluit in ex-tremis ꝯtestādo. En sic morior q̄ð illa suis maleficiis d̄o ꝑmittēte me interimit. ⁊ vtiq̧ ꝓ meliori deo sibi alias nuptias in cel' disponēte. Sic deniq̧ p maleficia. miles q̄dam vt publica fama testat' interemptus fu-it sic ⁊ alii plures q̄s recitare omit-to. Inter quos ⁊ domicellus q̄dam dū ad nutū amasie secum ꝑnoctare nolebat. ⁊ p famulū suū q̄ð ea no-cte secū cert' negociis p̄peditus ꝑ-noctare nō posset ei indicasset. Illa indignata famulo iniūxit. dicas do-micello. Nō diu me vexabit. sicq̧ ⁊ sequēti die infirmatus. post paucos dies sepultus. Sunt ⁊ tales malefi-ce que iudices solo aspectu ⁊ oculo-rum intuitu maleficiare sciūt. quod etiam nullam molestiam eis inferre publice se iactātes. s̄ ⁊ q̄buscūq̧ ꝓ criminalibus causis detentis ⁊ gra-uissimis tormētis ꝓ dicenda verita-te expositis taciturnitatē inferre sci-unt q̧ nunq̄ eorum facinora detege-re poterunt. Sunt ⁊ que imaginem crucifixi flagellis ⁊ cultris impingē-do ob maleficia perpetranda cum

turpissimis verbis ↄtra gloriosissime virginis Marie puritatē ⁊ nostri saluatoris ex eiꝰ intemerato vtero natiuitatē dehonestauerūt vba illa ⁊ singulos actus recitare nō expedit cū nimis sint pioꝝ auriū offensiua. in scriptis tamē redacta et reposita sunt ꝓut baptisata quedā iudea ⁊ alias iuuēculas induxerat quarum vna vualpurgis nomie eodem anno in extremis posita duꝫ a circūstantibus ad confessionē peccaminū hortaret exclamauit. Corpus ⁊ animam tradidi dyabolo nec spes mihi adest venie. ⁊ sic defuncta. Singulā hec nō ad ignominiā sed ad laudē ⁊ gloriam illustrissimi archiducis conscripta sunt cū reuera vti catholicus princeps ⁊ precipuus fidei zelator in exterminiū earum cū assistentia reuerēdissimi ordinarij brixieñ. non mediocriter laborauit. Recitata aūt potius in detestationē ⁊ odiū tanti criminis vt q̄ iniurias hominū vlcisci non desistunt. quō iniurias creatoris ⁊ fidei cōtumelias etiā nō habendo ad tēporalia dāna respectū sufferre possunt. omniū em̄ eorum hoc precipuum fundamentum fidei videlicꝫ abnegatio existit.

Super modum quo obstetrices malefice maiora dāna inferunt duꝫ infantes aut interimunt aut demonibus execrando offerunt.

Capitulum xiij.

Ec preterea̅n dum est de nocumentis a maleficis obstetricibꝰ pueris illatis. Et primo quō interimūt Scdō quō demonibus offerendo execrāt. In diocesi nāq̧ argētineñ. ⁊ oppido zabernio mulier quedam honesta ac beatissime virgini Marie plurimū deuota hunc casum referre sibi accidisse singulis eius hospitiū quod publice tenet: nigrā habens aquilā pro intersigno frequētantibus cōmemorat. A viro inquit legitimo sed iam defuncto imp̄gnata. Ubi dies pariendi appropinquarent. Mulier quedam obstetrix vt ipsam ad obstetricandū puerū acceptaret importune instabat. At ego cōscia de eius infamia licet aliā mihi assumere decreuissem. Uerbis tn̄ pacificis quasi suis annuere vellem petitionibus me simulabā. Adueniente aūt tp̄e partus cum aliā obstetricē conduxissem. Illa prior indignata quadā nocte cameram meam euolutis vix octo diebus cū duabꝰ alijs mulieribus ingredit. Et lecto appropinquātes in quo iacebā. Cū maritū meum qui in altera dormiebat camera vocare voluissem singulis membris ⁊ lingua ita remāsi viribus destituta qō dempto visu cuꝫ auditu nec pedicam mouere potuissem. In medio ego illaruꝫ duarum stans malefica: hec verba protulit. Ecce hec pessima mulieruꝫ quia in obstetricē me recipere noluit impune nō trāsibit. Et cū alie due a latere stantes pro ea supplicarēt dicentes tamē nunq̄ alicui ex nostris nocuit. Malefica subiūxit. Hāc mihi quia displicentiā fecit suis intestinis aliqua immittere volo. Sic tamen φ infra dimidiū annuꝫ nullos ꝑ eos dolores sentiet ꝗ illo euoluto satis cruciabit. Accessit ergo ⁊ ventrem cuꝫ manu tetigit. Mihiq̧ videbat quasi intestinis extractis certas res quas tamen videre non

potuit intromitteret. Illis ergo abe untibus cum vires ad clamandū re cuperassem maritum q̄ totius voca ui ⁊ rem gestam denudaui. Cū au tem illam causaȝ puerperio assigna re vellet dicens. Vos puerpere plu rimis illusionibus ⁊ fantasijs labo ratis. nec quoq̄ modo dictis meis fidem adhibere volebat. adiūxi. Ec ce spacium ꝑ āno dimidio mihi do nauit. quo elapso si nulli cruciatus supuenient dictis tuis fidem adhi bebo. Consimilia deniq̄ verba filio clerico qui ⁊ ꝑtunc archidyaconus ruralis erat protulit cum ⁊ ipe visi tationis gratia illo die eam frequen tasset. Quid plura sex mensibus ad punctum euolutis internoꝝ visceꝝ tortura subito ipaȝ tam dire inuasit vt nec diebus nec noctibus a clamo ribus omnes inquietādo abstinere potuisset. Et quia vt p̄missuȝ est de uotissima virgini ⁊ regine mi̅ficor die extitit in pane ⁊ aqua singulis sabbatinis diebus ieiunando. Ideo ⁊ p ipsius suffragia credidit se libe rari. Unde ⁊ quadam die vbi opus nature pficere volebat. tūc omnis il la immundicia e corpore ꝑrupit. Et aduocans maritum cum filio dixit. Sunt ne res iste fantastice. Nonne dixi post dimidij anni spacium ve ritas cognoscet. Aut quis vidit vn q̄ spinas ossa simul etiam ligna me comedisse. Erant em̄ spine rosaꝝ in lōgitudine vnius palmi cū alijs va rijs innūero rebus immisse. Insup vt in p̄ma parte operis ex illius fa mule reducte ad penitentiā in Bri siaco confessione patuit maiora dā na fidei circa hāc heresim malefica ruȝ ab obstetricib⁹ inferunt qd. etiā q̄rūdā ꝯfessio q̄ ⁊ postmodū icinera te fuert luce clari⁹ demōstrauit Nā in dyocesi Basiliēsi ⁊ oppido Dan q̄daȝ icinerata fassa fuerat vltra. xl. pueros necasse p modum talem vt quando ex vtero egrediebant acum capitibus eoꝝ p verticem vsq̄ in ce rebrum infixit. Altera deniq̄ in dy ocesi Argentinēsi pueros absq̄ nu mero puta quia de numero non cō stabat se iteremisse fassa fuerat. Ta liter autem deprehēsa. Nam vbi ex vno oppido in aliud causa obstetri canda mulierem q̄dam vocata fuis set. officio suo completo dum ad ꝓ pria redire volebat vbi portam op pidi exiuit casu brachium pueri re cēter nati ex lintheo quo precincta erat cui ⁊ inuolutum brachium fue rat ad terraȝ cecidit. q̄ viso ab his q̄ infra portam sedebant dum illa pre terisset leuatam e terra vt putabant peciam carnis cautius intuebant. ⁊ cum non peciam carnis sed brachi um pueri p articulos mēbroꝝ agno uissent consilio cum presidentibus habito ⁊ inuento q infans ante ba ptismum decesserat brachioq̄ care ret. malefica capitur. questionibus exponitur. ⁊ crimen detegitur. sicq̄ vt predictum est absq̄ eius numero se infantes interemisse cognouit. Qua autem de causa vtiq̄ presumē dum q ad instantiam malignorum spirituum etiam eis interdum inui tis talia facere cogūtur. Nouit em̄ dyabolus q ab introitu regni cele stis propter penam damni aut origi nale peccatuȝ tales pueri sequestrā tur. Unde etiam diutius finale iudi cium protrahitur sub quo eternis cruciatibus deputabuntur. cum eo tardius numerus electorū comple tur. quo completo mundus consum

mabit. Et vt in premissis tactuz est suasu demonioꝝ ex huiusmodi mēbris vnguenta earum vsibus accomoda conficere habent. Sꝫ ⁊ hoc horrenduz facinus silentio ꝑtereundū in detestationem tanti criminis nō est. Nam vbi infantes non interimunt. tamen illos demonibus execrando ꝑ hūc modum offerūt. Nato eñ infante obstetrix vbi puerpera malefica ꝑ se nō existit. tunc quasi quid operis pro infantis refocillatione actura ipsam extra cameraz deportat. ⁊ sursum eleuans principi demoniorum scilicet Lucifero et omnibus demonibus immolant. et hoc in loco coquine supra ignē. Et vt quidam retulit cum perpendisset vxorem suaz tempore partus ꝙ preter consuetum modum puerperarū nullam ad se ingredi mulierem permittebat. nisi duntaxat filiam propriam que obstetricandi officiuz gerebat causam huiuscemodi experiri volens latenter se illo in tempore in domo occultabat. Unde ⁊ ordinem sacrilegij ⁊ dyabolice immolatiōis modo predicto perpēdit. cum eo ꝙ vt sibi videbat per appendiculi instrumentum in quo olle suspenduntur infans non fultus humāo auxilio. sed demonis sursum vehebatur. vnde mente consternatus cū ⁊ horrenda verba pro demonum inuocatione ⁊ alios ritus nephandissimos persensisset subito vt infans baptizaretur acrius institit. ⁊ cum ad aliam villam in qua parrochialis erat ecclesia deferendus esset. ⁊ per pontem sup flumen quoddam ꝑtransire haberent. ille euaginato gladio sup filiam que infantem gerebat irruit dicens alijs duobus sibi adiunctis audiētibus. Nolo vt infantē ꝑ pontem deferas. quia aut ꝑ se pōtez gradiet. aut tu in flumine submergeris. Qua ꝑterrita cum alijs que aderāt mulieribus. ⁊ an ne compos esset rationis inq̄rentes. Res eñ gesta cūctas alias latebat demptis duobus viris sibi cōiunctis. Tunc ille. Pessima mulierum. arte tua magica scādere pēdiculum infantē fecisti. Fac ⁊ iam vt nullo deferente pontem ꝑtranseat aut in flumine te submergā. Sicq; coacta puerum sup pontem posuit. ⁊ arte sua demonuz inuocās subito ex altera parte pōtis infans cernit. Baptizato ergo puero ⁊ ad ꝓpria rediens cum iam ꝑ testes filiam de maleficio conuincere poterat ꝓut primum facinus oblationis minime ꝓbare potuissꝫ. eo ꝙ ipse vnicus ille sacrilego ritui interfuisset apud iudicem post tempus purgationis filiā cum matre accusat ⁊ pariter incinerant. ⁊ facinus de sacrilega oblatione quod ꝑ obstetrices fieri solet detegitur. Sed hic dubiū oritur. Quid ne operis aut efficacie talis sacrilega oblatio in huiusmodi pueris efficere valeat. Ad quod dici potest ꝙ sicut triplici ex causa hoc demones efficiunt. ita ⁊ ad tria nephandissima hec eis deseruiunt. Nam ꝑmo ex supbia eoꝝ que quia semp ascendit Juxta illud. Supbia eoꝝ qui te oderunt ascendit semper querunt q̄ntum possunt diuinis rebus ⁊ ceremonijs se conformare vt sic sub specie boni apparentis facilius decipiant. Sic eñ ⁊ virgines pueros mares vel feminas expetūt a magis vbi in speculis vel vnguibus maleficoꝝ furta sublata vel alia occulta habent manifestare. licet ꝑ

corruptos idem ostendere valerent ꝙ tamen vt fingat se false castitatem amare quã tamen odit cum castissimam virginem summe odit. eo ꝙ caput eius cõtriuit. Genesis. iij. Unde sic animas maleficoꝝ ꝛ eis credẽtium ꝑ infidelitatis vicium sub specie virtutis decipiunt. Tercio vt ipsa ꝑfidia maleficaruꝫ amplius in sui augmentum crescat dum a cunabulis sibi dicatas maleficas seruãt. Ex his efficit hec sacrilega oblatio tria in puero. Pmo ꝙ sicut exterior oblatio fit in rebus sensibilibus dõ puta in vino. pane. terre frugibus. Et hoc in signuꝫ debite subiectionis ꝛ honoris. Juxta illud Ecclesiastici xxv. Non apparebis in conspectu domini dei tui vacuus. que etiã res alijs postmodum ꝓphanis vsibus nullo mõ applicari debent nec possunt. Unde ꝛ. x. q. j. Damascenus papa dicit. Oblatiões que intra ecclesiam offerunt sacerdotibus tantummodo ꝯtinere. sic tamen vt non solum eas in suos vsus ꝯuertant. ꝙ vt fideliter dispensent ꝯtim ad ea q̃ ad cultum diuinum ꝯtinent. ꝛ ꝯtim etiam in vsus paupeꝝ ꝯuertãt. Ita ꝛ talem pueꝝ dyabolo in signũ subiectionis ꝛ honoris oblatum diuinis vsibus applicari digne ꝛ fructuose subiectionis tam ꝓ se q̃ꝫ ꝓ alijs quomodo est possibile hoc a catholicis fieri. Quis eñ dicere põt materna scelera seu aliena peccata quo ad punitionem non redundare in filios fortassis ille qui dictum ꝓphete attendit. Filius nõ portabit iniquitatẽ patris. Sed quid d̃ illo passu. Exod. xx. Ego dominus zelotes visitãs peccata patrũ in filios vsqꝫ in terciam ꝛ quartam generationẽ.

Est eñ hec vtriusqꝫ sentẽtia vt prima intelligat de pena spirituali in iudicio poli siue dei ꝛ non in iudicio fori. Et est pena que ꝑncipaliter tangit animam siue sit pena damni vt ꝑuatio glorie. siue pena sensus. s. cruciationis ignis infernalis. His eñ penis nunq̃ꝫ punit aliquis sine culpa ꝓpria vel contracta q̃tum ad originale vel cõmisso q̃tũ ad actuale peccatum. Secunda v̾o auctoritas quia intelligit de imitatoribus paternoꝝ scelerũ. vt Gratianus exponit. j. q. iiij. §. quibus. Ubi etiam dat alias expositiões. ideo alijs penis quibuscũqꝫ in iudicio dei punit quis non solum ꝓ culpa sua cõmissa vel committenda vt scilicet euitetur. ꝙ etiam ꝓ culpa alterius. Nec valet si dicat ꝙ tunc punit sine causa ꝛ sine culpa que debet esse causa pene. quia iuxta regulam iuris sine culpa nisi subsit causa non est aliq̃s puniẽdus. vnde ꝛ dicere possumus ꝙ semꝑ suꝑest causa etiam iustissima. licet nobis ignota. xxiiij. q. iiij. Aug⁹. ꝛ si suꝑ actionem facti ꝓfunditatem iudicioꝝ dei penetrare nõ possumus. verũtamen veꝝ scimus esse quod dixit ꝛ iustum eẽ qd̃ fecit. Est tñ distinctio in pueris oblatis. eo ꝙ loquendo de innocẽtibus qui non ꝑ matres maleficas. ꝙ ꝑ obstetrices demonibus offerunt ꝛ rapiũtur occulte vt dictũ est supra ab amplexibus ꝛ vtero honeste mr̃is ꝙ tales innocentes nõ adeo deserunt vt imitatores efficiant tãtoꝝ sceleꝝ. ꝙ imitatores paternaꝝ virtutum. hoc pie credendum est. Secundum qd̃ efficit hec sacrilega oblatio ẽ. Qꝛ sicut in oblatõe qua homo seipm̃ dõ offert in sacrificiũ recognoscit deuꝫ

suū principiū ⁊ finē: q̄ꝺ quidē sacrificiuȝ dignius est oībus sacrificijs alijs exteriorībus ab eo impensis. Juxta illud. Sacrificiū deo spiritꝰ ꝯtribulatus cor contritū ⁊ humiliatum deus nō despicias. Et hoc quo ad principiū creationis ⁊ finē glorificationis. Ita ⁊ ipsa malefica puerum offerens diabolo: eius animaȝ ⁊ corpus tanꝗ suo principio et fini damnationis eterne commendat. Vñ ⁊ nō nisi miraculose a solutione tanti debiti liberari poterit. Solet quedaȝ hystoria immo ⁊ plures recitari de pueris ex materno vtero demonibus improuise et ex aliqua passione ⁊ cōmotione mentis a matribus oblatis ⁊ qualiter cum maxima difficultate in adulta etate a demonum iurisdictione quā diuina ꝑmissione sibi vsurpabāt liberari potuerūt. de quibus liber exemplorū beatissime virginis Marie refertꝰ noscit̄ specialiter et de illo q̄ ꝑ summū pontificē nō liberari a vexationibus demonū nō poterat. missus tandem ad quendā virum sanctū in orientalibus partibus degentē cuȝ magna adhuc difficultate per intercessionē ipsius gloriosissime virginis ab illa iurisdictione ereptus fuit. Vñ si in vltionē vnius improuise nō dico oblationis sed exhibitionis vbi mater ex indignatione duȝtaxat suꝑ copulā carnalē viro exhibendaȝ cum dixisset maritus spero inde fructū ꝓuenturū. Et illa replicans. Sit fructus ille diabolo datꝰ. tanta seueritas diuine punitōis patuit quāta credit̄ seuire vbi tanta diuine maiestatis cernit̄ offensa. Terciuȝ q̄ꝺ hec sacrilega oblatio efficit est habitualis inclinatio ad huiusmodi maleficia hoībus iumentis ⁊ terre frugibus inferēda. Huius ratio assignari pōt ex his q̄ ꝑm Tho. scđa scđe. q. cviij. suꝑ punitionē tēporalē qua aliqui ꝓpter alienas culpas puniunt̄ deducunt̄. Dicit enīȝ ꝙ q̄ filij sunt ꝑm corpus res q̄dam patris ⁊ serui ⁊ animalia res dñoꝝ. Et cū aliquis sit puniēdus in rebꝰ suis oībꝰ. ideo ⁊ filij puniunt̄ pluries ꝓ parētibus. Et differt hec ratio ab illa q̄ supra tacta fuit de pctīs patruȝ q̄ deus visitat in filios vsq in terciā ⁊ quartā generationē. Quia vt ibi tactū est hoc intelligit̄ de imitatoribus paternoꝝ scelerū. Hec āt ratio ꝯcludit de punitione filioꝝ ꝓ parētibꝰ vbi nō imitāt̄ paterna scelera in actu ꝑ mala oꝑa ꝫ tm̄ in habitu. sic em̄ ⁊ filius natus ex adulterio dauid mortuus fuit ꝗcitius. Et aīalia amelechitarum iussa sunt interfici ꝗuis et in hmōi sit rō mystica. vt hr̄. j. q. iiij. §. paruulos. Ex q̄bus oībus nō incōuenienter dr̄ ꝙ hmōi pueri semꝑ ad maleficia perpetranda vsq in finē vite inclinant̄. Sicut em̄ deus suaȝ oblationē sctificat vt sanctoꝝ gesta demonstrāt vbi parētes sobolem ex eis procreandā deo dicassent. vtiq ⁊ diabolus suā oblationē inficere nō cessat ex veteri et nouo testamēto q̄si innumera possent gesta deduci. sic em̄ plures patriarche et ꝓphete vt Isaac samuel sampson. Sic etiā alexius nicolaꝰ. ⁊ alij innumeri gratijs plurimis ad sanctitatē vite fuerunt prouēti. Experiētia deniq demōstrat semꝑ filias maleficarū in cōsimilibus tanꝗ imitatrices maternoꝝ scelerum esse diffamatas. immo ⁊ totam quasi ꝓgeniem esse infectā. Et huiꝰ q̄dem

⁊ omniū precedentiū ratio quia superstitem semp habēt relinquere et in augmentū illius ꝑfidie summis conatibus ex pacto cū demone inito tendere. Vñ em̄ contingere posset ꝙ sepissime repertū est puellas impuberas vt octo vel decē annoꝝ tempestates ⁊ grandines cōcitasse nisi ex tali pacto sub tali oblatione sacrilega diabolo per matrē maleficam infantē execrasse. nec em̄ per se pueri talia ex fidei abnegatione ꝓut adulte malefice a principio facere habēt efficere possent cū nec alicuius fidei articuli fortassis noticiā habēt. E quib⁹ gestis aliqua in mediū ꝓducamus. In partib⁹ em̄ sue uie dū quidā villanus segetes in cāpis cū filia paruula vix octo annorū cōspicere decreuisset ⁊ ꝓpter siccitatem terre pluuiā apud se ruminans ⁊ ꝓferēs optasset dicēs. Heu qn̄ veniet pluuia. Puella audiens verba pr̄is ex simplicitate animi dixit. Pater si pluuiā desideras faciā ꝙ cito veniet. At pr̄. Vñ hec tibi. nosscis ne pluuiā ꝓcurare. Respondit puella vtiqꝫ ⁊ ne dum pluuiā. sed et grandines ⁊ tempestates concitare scio. Et pr̄. Quisnam te docuit. Respondit mr̄ mea. verū qd̄ mihi inhibuit ne alicui hoc indicarē. Tunc iterum pater. Et quō te docuit. Respōdit. Me cōmisit vni mgr̄o: quē omni hora ad quecūqꝫ petita habere possum. at pater. Vidisti ne illū Respōdit. Vidi interdum viros introeuntes ⁊ exeuntes ad matrē. Et cum interrogassem qui nam essent. Respondit. Sunt nostri magistri quibus etiam te tradidi et commisi magni fautores et diuites. Territ⁹ pater. An ne illa hora grādinē citare posset inqsiuit. Et puella. Vtiqꝫ si modicum aque habuero ꝫ faciā. Tūc pater puellam per manuꝫ ad torrentē deduxit. Fac inquit. ꝫ tm̄modo super agrū nostrū. Tunc puella manū in aquam misit ⁊ in noīe sui mgr̄i iuxta doctrinā matris mouit. ⁊ ecce tm̄modo pluuia agrū illum perfudit. Quod cernēs pater. Fac inquit ⁊ grandinē. sed tm̄modo super vnū ex agris nostris. Qd̄ cū iterū puella fecisset pater de experiētia certificatus vxorem apud iudicē accusauit. Que capta ⁊ cōuicta incinerata fuit ⁊ filia denuo baptisata ⁊ deo dicata amplius illa efficere non potuit.

Sequit̄ super modū quo iumentis malefice varia nocumēta inferūt Capitulum. xiiij.

Vtiqꝫ a fortiori cū apl's dicat. Nūqd deo cura est de bobus volens per hoc innuere. Qꝛ lꝫ omnia subsint diuine prouidentie tam homines ꝙ̄ iumenta vtrosqꝫ iuxta modulum suum seruās vt psalmista ait filiꝫ tamen hominū sub tegmine et protectione alarum amplius gubernantur. Si inquā hoīes diuina permissione per maleficos affliguntur innocentes. iusti ⁊ peccatores. parentes deniqꝫ in filiꝫs qui res sunt ꝑtinentes ad eos. Cum etiā iumenta terre fruges similiter de rebus hominū existunt vtiqꝫ ⁊ super illos varia nocumenta posse a maleficis inferri nemo dubitare diuina permissione cōcurrente presumat. Sic em̄ Job a dyabolo percussus cuncta iumenta perdidit. sic deniqꝫ nec minima reperitur villula vbi mulieres

mutuo vaccas inficere lac eas ꝑua-re ꝛ sepissime interimere nō cessant A minimo aūt nocumēto inchoan-do qḋ de priuatione lactis estimari potest. Si de modo quod id efficere valeant queriṫ. Responderi pōt ꝙ q₂ ſm Albertum .iij. de aialibus. Lac de natura sit menstrui in quolibet animali. sicut etiā fluxus ali⁹ in femina vbi nō restringiṫ talis flux⁹ aliqua infirmitate vel ex cōditione nature vel ex accidētali infirmitate tūc restringiṫ aut aufertur interdū maleficiali opere. Ex cōditione aūt naturali lac restringiṫ post ꝯceptu₃ fetū. Ex infirmitate vero accidētali sicut pluries ex cōmestione alicui⁹ herbe que ex natura lac restringere habet ꝛ vaccam alterare. Ex maleficio aūt talia procurāt varijs modis Quedā em̄ nocturnis tempoꝛib⁹ et sacratioꝛib⁹ vtiq₃ ex inductione dia boli ob maioꝛē offensam diuine ma iestatis in quocunq₃ angulo dom⁹ sue se collocant vꝛceum inter cruras habentes. Et dū cultrū vel aliquod instrumentū in parietem aut colū-nam infigunt. ꝛ manus ad mulgendum apponūt tunc suū dyabolum qui semꝑ eis ad oīa cooperaṫ inuocāt. ꝛ ꝙ de tali vacca ex tali domo q̄ sanioꝛ ꝛ que magis in lacte abūdat mulgere affectat proponit tūc subito dyabolus ex mammillis illi⁹ vacce lac recipit. ꝛ ad locū vbi malefica residet et quasi de illo instrumento fluat reponit. Hec quidem populo predicando nemo propterea ex eis infoꝛmatur. quia quātūcunq₃ quis demonem inuocaret ꝛ per nudā inuocatione₃ hec se posse efficere estimaret. seipsum deciperet. quia caret fundamēto illius perfidie. quia sc₃ omagium non prestitit ꝛ fidem non abnegauit. Hec ideo posui cū plures hec et alia que posita sunt estimant populo non esse proponenda propter periculum infoꝛmationis. cum sit impossibile aliquē per predicationem posse infoꝛmari ratione tacta. Potius autem sunt in detestationem tanti criminis. et vt iudices in vltionem tanti sceleris scilicet fidei abnegatiōis amplius inardescant sunt predicanda. licet nō semper. plus etiam ponderant seculares huiusmodi tempoꝛalia damna. cum magis terrenis implicantur affectionibus q̄₃ spiritualibus. Unde et cum eis talia posse fieri affirmantur in punitionem ipsoꝛum amplius seuiunt. sed tamen astutiam dyaboli quis explicare potest. Noui illos in quadam societate cōstitutos qui du₃ tempoꝛe May butyrum maycum comedere affectarent eis in itinere existentibus ꝛ in prato circa toꝛrentem consedentibus. vnus ex eis quo pacto cum demone per antea siue tacito siue expresso inito dixit. Ego optimum butyrum maycum procurabo. Et statim depositis vestimentis ꝛ toꝛrentem intrans non stando sed sedendo contra aque fluxum doꝛsum vertebat. Et ceteris conspicientibus ipse dum certa verba protulisset et aquam manibus post tergum mouisset. post paululum butyrum foꝛmatum ad modum quo villane tempoꝛe May vendere in foꝛo solēt in magna quantitate appoꝛtauit. Et alijs gustantibus optimū fuisse butyrum affirmarunt. Qua ex re colligitur ꝑmo hunc de sua practica fuisse certu₃. vel quia mere maleficus

per expressum pactum cum demone initum. Vel quia per tacitum pactum nouit sibi dyabolum ad vota affuturum. Si quidem primũ tunc nõ indiget discussione quin verus maleficus fuerit. Si autem secundum tunc vsus suffragio dyaboli fuit eo ꝙ sibi oblatus et execratus a matre vel obstetrice fuerit. Quod si quis obijceret dyabolum fortassis apportasse butyrum sine aliquo pacto tacito vel expresso. ac etiam absq; oblatione aliqua vt premittitur. facta. Respondetur ꝙ nunq̃ aliq̃s vtitur suffragio dyaboli in consimilibus operibus sine eius inuocatione. quia ipso facto cum quis demonis auxilium petit contra fidem vt apostata agit. Iuxta determinationem doctoris in. ij. sen dist. viij. sup difficultatem. Vtruz auxilio demonum vti sit apostasia a fide. Nã cũ alijs doctoribus Albertus magn⁹ licet cõcordat tamen magis expresse dicit ꝙ semper in talibus est apostasia verbi vel operis. Si enim inuocationes coniurationes. fumigationes. ⁊ adorationes fiãt. tũc apertum pactum initur cũ demone absq; hoc vicz ꝙ aliquis corpus ⁊ animam cuz fidei abnegatione in toto vel in parte tradat. quia per hoc ꝙ ipsum inuocat iam committit apostasiam verborum apertam. si autem non fit inuocatio verboruz sed solummodo fit opere simplici. quia scz tale opus facit quod non nisi demonum auxilio effectum sortiri potest. Tunc siue faciat illud inchoãdo in nomine dyaboli. siue per alia verba ignota. siue absq; omni verbo. Illa tamen intentione vt dictũ est. tunc vt subdit Albertus est apostasia operis quia illud opus expectatur a demone. Cum autem expectare aliquid a demone vel aliquid percipere per ipsum. semper est fidei contumelia et ideo apostasia. Unde et hic concluditur ꝙ quocũq; modo prefatus magus hoc procurauit vtiq; per pactum tacitũ vel expressum procurauit. Et verisimiliter si absq; pacto expresso qd̃ tunc vt malefici facere solent per tacituz occultum pactum vel ex se vel a matre aut obstetrice initum talia effecit. Et dico ex se quia tantummodo opus exercuit effectum a dyabolo expectans. Secundum quod colligitur ex illa vel consimili practica est ꝙ quia dyabolus nouas rerum species condere non potest. Ideo vbi tam subito naturale butyruz ex aqua prorupit. hoc virtute demonũ non aquam in lac mutando. sed vel butyrum alibi ex loco reposito accepit ⁊ illi ad manus tradidit vel ex lacte naturali hoc ex naturali vacca recipiendo ⁊ subito vt sic coagulando in naturaz butyri. quia ꝙ ars mulierum per spacium temporis efficit butyrum formando. hoc ipẽ in breuissimo tempore efficere nouit ⁊ tunc illud sibi obtulit. Ad idem reducitur modus quo aliqui superstitiosi vinum aut alia necessaria non habentes. nocturnis tẽporib⁹ tantũmodo flasconẽ aut aliud vasculũ recipiũt. ⁊ dũ ꝑ vicum aliquẽ incedũt subito vas vino impletũ reportant. Tũc em̃ dyabolus vinũ naturale ex aliq̃ vase recipiẽdo illi flasconẽ impleuit. Sup modũ aũt quo aĩalia ⁊ iumẽta malefici interimũt.

Dicere oportet q sicut homies ita z iumenta tactu z visu. vel visu tm. vel vbi subterlimen ostij ipsius stabuli aut vbi solent adaquari maleficium aliquod seu instrumentū maleficij reponūt. Sic em z iste in Rauenspurg incinerate. De quibus z infra patebit semp ad instantiā demonum vbi meliores equi aut pinguiora iumenta erāt maleficiare habebāt. Et dum interrogate fuissent p quē modū talia efficerēt. Respōdit vna nomine Agnes q subter limē ostij ipsius stabuli certas res occultarēt. Et interrogata cuiusmodi res. Respōdit. Diuersarp specierū animaliū ossa. Et vlterius. In cui9 nomine hoc facerēt interrogata respōdit. In nomie dyaboli z omniū aliorp demoniorp. Sz z altera nomine Anna que dū vni ex ciuibus successiue vigititres equos maleficiasset. quia vector erat. Ultimatim duz vicesimūquartum emisset z iā ad extremā paupertatem deuenisset. vector stās in ostio stabuli dixit ad maleficā que z in ostio domus sue stabat. Ecce iam emi equum promitto deo z sue matri si equus ille morief q manibus meis proprijs te interficiā. Sicq territa malefica equū sibi intactū reliquit. Dum autē capta z interrogata fuisset p quem moduz talia effecisset. Respondit se nil aliud nisi foueā fecisse. Qua facta dyabol9 certas res iposuisset sibi ignotas. Qua ex re colligitur q tantummodo aut manum. aut visum apponere habent. Et hoc vt quoquo modo malefica cooperef. alias em dyabolo seuiendi in creaturas facultas non pmitteretur vbi malefica non concurreret vt prius tactum est. Et hoc ptingit pter maiorem offensaz diuine maiestatis. Sepissime etiam a pastoribus visa sunt. q certa animalia in campis dum tres aut quatuor saltus in aerem fecissent subito in terraz collapsa interierūt. Et hoc vtiq demonum ad instantiā maleficarum virtute in dyocesi Augustiēsi inter oppidum Fyessen z mōtem ferrerium. quidaz prediues asseruit sibi z alijs vltra quadraginta iumēta in bobus z vaccis in alpibus fuisse maleficiata. Et hoc infra anni spacium nō peste aut aliqua infirmitate pcedēte. Et p intersigno dixit q vbi peste aut alia casuali infirmitate moriunf nō subito s paulatiz z successiue deficiūt. Illud aūt maleficiū subito abstulit oēm vigorē ita q ab omnibus iudicabaf illa maleficijs fuisse interempta. Derp talē annotaui numerp. estimo tamen q ampliorem expssit. hoc tñ verissimū q in ptibus z precipue in alpibus plurimum iumenta asseruntur maleficiari. Quod genus etiam maleficij vndiq diffusum noscitur. Aliq similia infra in capitulo de remedijs adhibēdis contra maleficia iumentorp discutienf.

Sup moduz quo grandines z tēpestates concitare ac etiam fulgura super homines z iumenta fulminare solent.

Capl'm. xv.

Deniqz qd demones z sui discipuli talia maleficia in fulminibus grandinibus z tempestatibus cōcitare possint. Et hoc accepta potestate a deo quo ad demones. seu eius permissione. quo ad ipsius

disci pulos sacra scriptura Job.j. et ij.testat᷑.vbi accepta ptāte a deo sta tim demon ꝓcurauit vt sabei quingēta iuga boum ⁊ quingēta asinas auferrent.⁊ deinde ignis de celo descendēs. septē milia cameloꝝ cōsumeret.tandē etiā septē filij ⁊ tres filie per vehementē ventū ⁊ ꝑ lapsuȝ domus occumberent ⁊ semꝑ pueri. id est famuli multi. vno q̄ nūciaret dempto interierūt.vtiq; vlcere pessimo sancti viri corpus ꝑcuteret᷑. et vxor ⁊ tres amici eius.vt ip̄m vexarent grauiter ꝓcurauit.Ubi ⁊ sctūs Tho.in postilla sua suꝑ Job ita loquit᷑.Necesse est confiteri q̄ deo ꝑmittente demones pn̄t ꝑturbatōem aeris inducere.ventos concitare ⁊ facere vt ignis de celo cadat. q̄uis em̄ natura corporalis non obediat ad nutum angelis neq; bonis neq; malis ad susceptiōnē formarū ꝫ soli deo creatori. tn̄ ad motū localem natura corporalis nata est spirituali nature obedire.cuius iudiciuȝ in homine apparet.nā ad solū imperium voluntatis que subiectiue est in anima mouent᷑ mēbra vt opus a voluntate dispositū ꝓsequant᷑.q̄cunq; igitur solo motu locali fieri possunt hec per naturalē virtutē non solum boni sed etiā mali facere possunt nisi diuinitus ꝓhibeant᷑. Uenti autē ⁊ pluuie ⁊ alia hm̄oi aeris ꝑturbationes.solo motu vapoꝝ resolutoruȝ ex terra ⁊ aqua fieri possunt. vn̄ ad hm̄oi ꝓcuranda naturalis virt⁹ demonis sufficit.hec Thomas.Mala em̄ que nostris exigētibus in mūdo fiunt.deus velut per suos tortores iuste per demones solet infligere. Un̄ ⁊ glo.suꝑ illo psal.ciiij. Uocauit famem super terram et omne firmamentū panis ꝯtriuit.dicit sic. hec mala permittit deus per angelos malos qui talibus ꝑpositi sunt. Uocat ergo famē.i.angelū fame ꝑpositū. Possent ⁊ illa q̄ supra notata sunt circa q̄stionē an semꝑ malefici.circa maleficiꝫ inferenda habēt ꝯcurrere cū demonibus.vbi de triplici nocumēto.⁊ quō interdum demones sine maleficis varia nocumenta inferunt.cū maleficis autem demones plus affectant hoībus nocere eo q̄ cū deus amplius per hoc irritat᷑ inde eis maior facultas puniendi ⁊ affligēdi cōcedit᷑. Deseruiunt ⁊ illa q̄ doctores suꝑ scdo sentētiarū.dist.vj.An locus sit cōueniēter deputatus malis angelis in aere caliginoso mouent.qꝛ cuȝ tria cōsiderant᷑ in demonibus natura officiū ⁊ culpa. Sicut nature correspōderet celū empireū. culpe v̄o infernus.ita eoꝝ officio cū tortores sint et ministri. vt supra tactum est. in punitōem maloꝝ ⁊ exercitiū bonorum cōpetit aer caliginosus. ne videlicet nimis nos infestarent. si in mundo inferiori circa nos habitarēt.vn̄ ⁊ in aere ⁊ circa sperā ignis. actiua passiuis cōiungere sciūt.vbi a deo permittunt᷑.⁊ ignē de celo cadere seu fulgura fulminare ꝓcurāt. Narrat᷑ in formicario de quodā capto ꝑ iudicē.dum interrogaret᷑ quō ad grandines ⁊ tempestates concitandas procederēt. ⁊ an facile hoc eis foret ꝓcurare. Rn̄dit. Faciliter grandines ꝓcuramus sed ad libitum ledere non valemus. Nota custodiā bonoꝝ angeloꝝ.vn̄ addidit. Eos tm̄mō ledere possumus q̄ dei destituti sunt auxilio. ⁊ q̄ signo crucis se muniūt illos ledere nō possu-

mus. est autem hic noster modus. Primo verbis certis in campis pn cipē omniū demonioꝝ imploram⁹. vt de suis mittat aliquē q̄ a nobis designatū percutiat. Deinde veniente certo demone eidē .i biuio pullum nigrū immolamus eundē in altum pijciendo in aera. quo a demone sumpto obedit. ꝛ statim aura concitat. attamē nō semper in loca destinata a nobis sed iuxta dei viuētis pmissionem grandines ꝛ fulmina pijcit. Narratur etiam ibidē de quodā auctore seu heresiarcha maleficoꝝ stafus dictus. qui in bernēsium territorio ꝛ locis adiacentib⁹ constitutus. publice de hoc gloriari audebat. ꝙ quandocunq̄ vellet ipse se in omnium emuloꝝ oculis velut murē facere vellet ꝛ dilabi manib⁹ inimicorum suorum letalium et ita etiam capitalium suorum inimicorum manibus sepius euasisse. Diuina tamē iusticia cū terminū sue malicie facere voluit. per hostes suos in stuba quadā ꝓpe fenestram quēdam sedere dū caute explorabat a sibi insidiantibus. gladijs ꝛ bastis inopinate transfixus ob sua facinora miserabiliter obijt. supstitem tn̄ discipulū qui hoppo vocabat reliqt qui ꝛ supradictū stadelin de q̄ in capitulo sexto mentio fit magistrū fecit. Sciuerunt hi duo qn̄ eis placuit terciam partē fimi feni vel frumēti aut cuiuscunq̄ rei de vicini agro nemine vidēte ad ꝓpriū agrū deferre. grandines viuacissimas ꝛ auras lesiuas cuꝫ fulminibus ꝓcurare. in aspectu parentū infantes ꝓpe aquā ambulātes in ipsam nullo vidente pijcere. sterilitatem in boibus ꝛ iumētis efficere occulta alijs manifestare. in rebus ꝛ corporibus modis quibuscūq̄ ledere. ictu fulminis nōnunq̄ quē vellēt interimere ꝛ multa alia pestifera ꝓcurare. vbi et qn̄ dei iusticia hec fieri pmisit. Ad ea tamē q̄ ꝑ nos reperta sunt expedit ꝯuertere. In diocesi nāq̄ cōstanē. ab oppido Rauenspurg ob viginti octo miliaria teuthonicalia versus saltzburgam grādo seuissimus excitatus cūctas fruges segetes ꝛ vineas adeo in latitudine vnius miliaris cōtriuerat ꝙ tercius annus vix iudicabat frugiferus i vinetis. Cū res gesta cū per notariū inquisitionis innotuisset. et qꝫ ꝓpter clamorē ppl'i inquisitione opus esset duꝫ certi per maleficia immo oēs pene oppidani talia ꝯtigisse iudicarent. Quare cōsulibus an id cōsentientibus per quindenam iuxta iuris formā sup heresim dumtaxat maleficarū a nob inquirit. ꝛ ad duas dūtaxat personas pre alijs q̄ tamē i paruo numero nō erāt diffamatas peruenit. nomen vnius agnetis balneatricis alteri⁹ anna de mindelheim quibus captis ꝛ seorsum ad distinctos carceres positis ignorante penitus vna de altera. sequenti mane balneatrix. q̄stionibus leuissimis a rectore seu ciuiuꝫ magistro magno fidei zelatore Gelre cognominato ꝛ ab alijs ex ꝯsulibus sibi adiūctis in p̄sentia notarij exponitur. ꝛ licet maleficiū taciturnitatis indubie penes se habuisset. de q̄ ꝛ semper iudicibus timendum est. eo ꝙ in primo aggressu nō tam muliebri sed virili aīo se innoxiā affirmabat diuina tn̄ fauēte clemētia ne tm̄ facin⁹ ipune

trāsiret. subito libere ꝛ a vinculis ab soluta lꝫ ī loco torture ꝛ cūcta flagi cia ab ea ꝑpetrata detexit. Nā a no tario inq̄sitiōis īterrogata sup arti culos ex depositiōe testiū circa no cumēta hoib⁹ ꝛ iumētis illata. ex q̄bus iā violent reddebat tāq̄ malefi ca suspecta. cū nemo testis ꝺ fidei ab negatōe ac carnali spurcicia cū de mone incubo aduersus eā deposuisset. eo ꝙ illa secretissima sint illi⁹ secte ceremonialia. attamē vbi post nocumenta aīalibus ꝛ hoibus illata vti rea respondisset. cetera oīa de fide abnegatione et spurcitijs dyabolicis cum incubo demone peractis interrogata publice fatebatur asserēs se vltra decem ꝛ octo annos illi incubo cū oīmoda fidei abnegatione succubuisse. quibus expletis vbi super grādinē p̄fatam. an ne aliquid de illis sciret inquireret. Respōdit ꝙ sic. Et interrogata quō et qualiter respōdit. In domo eram ꝛ hora meridiei demon me accersiuit ꝛ vt super campū seu planiciē kuppel sic em̄ noiatur. paululū aq̄ mecū deferēdo me transferrē iniunxit. ꝛ dū interrogassem quid nā operis in aqua explere vellet pluuiā se vel le causare respōdit. portā ergo ciuitatis exiens ipm demonē sub arbore stantē reppert. Interrogata aūt a iudice sub qua arbore. respondit. sub illa que ex opposito illius turris ipm denotando. et interrogata quid sub arbore egisset. respōdit demon. vt foueā paruā foderē. et illi aquā infunderē iniunxit. Et interrogata an ne pariter consedissent. rn̄dit. me sedente ipe demō stabat. Interrogata demū q̄bus ne verbis aut modis aquam mouisset. Rn̄dit digito quidē moui sed in noie illi⁹ dyaboli ꝛ omnium alioꝝ demoniorum. Et rursum iudex. Quid actum fuit de aqua. Respondit. Disparuit ꝛ sursum in aerem dyabolus duxit. ꝛ demum an ne aliquam sociam habuisset interrogata rn̄dit. ex opposito sub tali arbore aliā captā maleficam Annā videlꝫ Mindelheym nominādo ꝯsodalem habui. q̄d autem egerit ignoro. ꝛ finaliter interrogata balneatrix de interuallo tempis ab aque assumptōe vsq̄ ad grandinē. Rn̄dit. Tāta dilatio fuit quousq̄ ad domū ꝑuenissent. Sed ꝛ hoc mirabile cū sequenti die altera questionibus etiā leuissimis exposita p̄mo fuisset vtpote digito vix a terra eleuata post libere soluta. p̄fata omnia nō discrepādo in minimo. nec q̄ ad locū ꝓut altera fassa fuerat. quia videlꝫ sub tali arbore. ꝛ alteram sub alia. nec quo ad tempus. qꝛ hora meridiei. nec quo ad modū. qꝛ ꝑ motionem aque in foueā immisse in noie dyaboli ꝛ omniū demonioꝝ. nec q̄ ad interuallū tpis. qꝛ dū eius dyabolus aquam accepisset in sublime eleuando. regressa ad domū supuenisse grandineꝫ affirmabat singula detexit. Sicq̄ tercia die incinerantur. ꝛ balneatrix contrita et cōfessa plurimū se deo cōmēdauit asserēs se libēti aio mori vt demonis iniurias posset euadere. crucē in manib⁹ tenendo ꝛ amplexando. quā tn̄ altera spernebat. q̄ etiā vltra viginti annos incubū demonē cū oīmoda fidei abnegatione habuerat. primā in multis maleficijs hoib⁹. iumētis ꝛ terre frugib⁹ illatis excedēs vti ꝓcessus ad ꝯsulatū repositus demonstrat. Sufficiāt isti cū reuera quasi

innūera circa hmōi maleficia illata recitari possent. Sz ꝛ de ictu fulminis quod sepissime aut homies solum aut cum bestiis. aut cum domibus ꝛ horreis ꝯsumpserint. lz occultiorem ꝛ magis ambiguā videat̄ habere causam. eo ꝙ al's diuina ꝑmissione sepe ꝯtingāt absq̄ maleficaꝝ videlz coopatione. tn̄ vbi sponte ex eaꝝ fassionibus talia fecisse seu ꝓcurasse reptum est sup que etiam varia acta ꝛ gesta ꝑter ea q̄ supra tacta sunt deduci possent. Nō etiā suffragat̄ cū ea facilitate q̄ grādines sic ꝛ fulmina ꝓcurare pn̄t in mari etiā tēpestates Jō ois ābiguitas d̄ medio tollit̄.

Sup tres modos quo viri ꝛ non mulieres repiunt̄ maleficiis infecti ꝑ tria capl'a. ꝛ pmo d̄ sagittariis maleficis.

Caplm̄. xvi.

Ltimum ad v pn̄s genus maleficii q̄ viri inficiunt̄ in tribus spēbus. Notādū est ergo pmo de grauitate crimis q̄ ad maleficos sagittarios in septem horrēdis flagitiis. Nā pmo sacratiori die dn̄ice passionis sexta videlz feria Parasceuen. vt fert̄ infra missarum solennia habent sacratissimam crucifixi imaginem. telo quasi ad metam sagittando. O q̄ta crudelitas ꝛ iniuria saluatoris. Scd̄o lz sub dubio vertitur an aliā apostasiam verbo vltra illaz apostasiam opis hn̄t cum demonibus inire. tn̄ quocūq̄ mō fiat maior ꝯtumelia nō pōt a xp̄iano irrogari fidei. cū certū sit ꝙ si ifidelis ꝯsil'ia ꝑpetraret nullius forēt efficacie in nullo etiā tāto cōplacere aduersario salut' ope pōt. Unde miseri talis fidei catholice veritatē ꝛ efficaciā potius ꝑpēdere deberēt. q̄ etiā de causa deus hmōi flagitia iuste ꝑmittit. Tercio ꝙ tres aut quatuor iactus ꝑ totidē tela hz infigere. ꝛ ex ꝯsequēti tot fm̄ eundem numerum homines qualibet die poterit interimere. Quarto ꝙ sic de premissis certificātur a demonibus. quod tamen corporali visu illum occidendum p̄us hn̄t ꝯspicere. ꝛ cordis volūtatē. vbi ex integro illū ad interimendū flectūt talis q̄cūq̄ loco inclusus se tueri nō poterit q̄n tela emissa ferat̄ ꝛ ꝑ dyabolū ei infigat̄. Quinto ꝙ sub tali certitudie sagittā emittere valēt vt in casum q̄ denariū a capite ꝑ sagittā deponere absq̄ capit' lesione voluerint hoc ipm efficere valeāt similiter mō ꝛ ꝑ bōbardā q̄tūcūq̄ magnā. Sexto ꝙ sup hec efficiēda homagiū tale cum corpis ꝛ aīe ꝑditōe dyabolo ꝑstare hn̄t. sup q̄bus aliq̄ gesta in mediū ꝓducamus. Nā pn̄ceps quidā rheni barbatus cognominatus. eo q̄ barbā nutriebat. cuz ante annos sexaginta adiunctis sibi terris impalibus quoddā castruz Lendenbrunen̄. ꝓpter rapinas q̄s castrenses inde faciebāt obsidendo circūuallasset. habuit in suo comitatu quendā hmōi maleficū Pūcher noīe. qui intm̄ castrēses molestabat ꝙ vno dempto oēs successiue sagittis interemit. Talemq̄ modū fuauit vt eū quem intuitus fuisset quocūq̄ se diuertisset ꝑ emissam sagittam letaliter vulneraret ꝛ occideret. Talesq̄ tractus q̄libet die tres dūtaxat in sua ptāte habebat. eo videlz ꝙ tres sagittas imagini saluatoris infixerat. Cur āt dyabolus ternariū

alijs eligit. estimari pōt q̄ i abnegatiōnē scti̅ssime trinitatis ꝟ efficiat. illis autē tribus emissis tractibus nō nisi in sortē vt ceteri sagittas emittebat. accidit demū vt dux quidā ex castrensibus deridēdo ad ipm clamasset pūcker. nonne circulū in porta pendentē illesum pmittes. ꝛ rn̄dente illo ab extra nocturno tpe nō sed ipm diē captionis castri auferā. hoc idē qd̄ pdixit adimplcuit. nā oibus vt pmissuz est dempto vno interemptis: castrū capit ꝛ ipe circulū domui sue in rorbach bormacēsis dyocesis appēdit. et sic appensum in hodiernū diē cernit. qui etiā post a rusticis qbus plurimū molestus erat quodā sero cum fossorijs eorū instrumētis occidit: ꝛ in pctis suis morit. Fert denicꝫ de ipso q̄ quidā de optimatib⁹ dux artis sue expientiā certā cape voluisset. eidē ꝓpriū filiū paruulū ad metā posuit ꝛ pro signo sup biretū pueri denariū. sibicꝫ mādauit vt denariū sine bireto p sagittā amoueret. cū aūt maleficus id se facturū: ꝫ cū difficultate assereret libētius abstinē ne p dyabolū seduceret in sui interitū. Vbis tn̄ principis inductus sagittam vnā colari suo circa collū immisit. et alterā baliste supponēs denarium a bireto pueri sine omni nocumento excussit. quo viso dum ille maleficum interrogasset cur sagittā colari imposuisset. rn̄dit. si deceptus p dyabolū puerū occidissez cū me mori necesse fuisset subito cū sagitta altera vos transfixissem: vt vel sic mortez meam vindicassem. Et quidē licz diuina permissio mala hmōi in probatiōnē ꝛ castigatiōnē fideliū fieri sinit. ex aduerso tn̄ in cōfortatiōnē ꝛ gloriā fidei potiora miracula: clementia saluatoris operat. Nam in dyocesi cōstantiensi ꝓpe castrū hohenzorn. ac monasterium monialiū eccl'ia quedā iam de nouo cernit cōstructa. in qua huiusmodi imago saluatoris cuz sagitta infixa ac cruore effuso cernitur. cuius miraculi veritas tali ordini patuit. Miser em̄ quidam dum iuxta ordinē prenotatum super tres aut quattuor tractus baliste ad interitum aliorū a dyabolo certificari cuperet in biuio quodam imaginem crucifixi sagitta petit ꝛ modo quo usqꝫ in psens cernit transfixit. ꝛ dū cruor miraculosus erūperet: miser immobiliter diuina virtute gressu pcussus figitur. ꝛ vbi a pretereunte quodā cur ibi fixus maneret interrogaret. miser caput agitabat brachijsqꝫ ac manibus quibus balistaz tenebat ac toto corpore tremēs nil respondere poterat. ꝛ alter hincinde circumspiciens dum imaginem crucifixi intuetur. ꝛ sagittam infixā cruore effuso speculat. pessime inqt neqꝫ imaginē domini nostri transfixisti: et alios conuocans. attendite inquit ne fugam capiat. dū tamen vt premissum est se de loco mouere non poterat. ad castrum cucurrit ꝛ rem gestam narrauit qui concite descendunt ꝛ miserū in eodem loco ꝓsistentē reperiunt. ꝛ inquirentibus de casu. dum crimen fassus fuisset ex tontactu publice iusticie de loco mouetur ꝛ dignā pro cōmissis vitionem per miserabilē mortē recepit Sed heu q̄ cogitatu horribile existit. nec his hūana peruersitas terretur vt a similibus flagitijs se contineat. Nam in curijs optimatum

vndiqꝫ vt fertur tales sustentant de suis flagitijs publice in cōtemptū fidei ⁊ grauem offensionem diuine maiestatis. et contumeliā nostri redēptoris gloriari ⁊ se iactari de talib⁹ ꝑmittunt. Unde ⁊ tales vtiqꝫ ⁊ receptatores defensores ⁊ fautores nedum hereticorū sed ⁊ apostatarū ꝯ fide iudicandi sunt ⁊ penis plectēdi subscriptis. ⁊ hoc est septimū. Nā primo ipo iure excōmunicati sunt. et fauentes clerici ab omni officio ⁊ beneficio deponunt ⁊ ꝓuantur. nec ad illa restituunt absqꝫ spēali apostolice sedis indulto. Itē prefati receptatores postqꝫ fuerint publicati si in excōmunicatione steterint per annū animo pertinaci velut heretici sunt cōdemnandi. que singula sic probant. Nam in ca. vt inquisitōnis. §. prohibemus. li. vj. tangit de non impediendo directe vel indirecte processuз iudiciū dyocesanorū ⁊ inquisitorū in causis fidei vbi tangit ꝑdicta pena infligenda post annū. nā dicit primo. Prohibemus districtius. potestatibus dominis tēporalibus ⁊ rectoribus eorundē officialibus ⁊c̄. si cui placꝫ capitulū perlegat. Deniqꝫ ꝙ ⁊ ipsi malefici cum eorūз rectoribus sint ipo iure excōmunicati. patꝫ de ipis hereticis maleficis. in ca. ad abolendam. in princi. ⁊ in ca. excōmunicauimus. primo ⁊ presertim ⁊ breuius in ca. excōmunicamus. secundo. de here. vbi sic dicit. Excōmunicamus et anathematizamus vniuersos hereticos catharos paterinos. et infra. ⁊ alios quibuscūqꝫ nominibus censeant ⁊c̄. Et nota super quibuscunqꝫ nominibus. de credentibus autē ⁊ receptatoribus ⁊ ceteris supradictis habet in ca. excōmunicamus. j. §. credentes. vbi sic dicitur. Credētes preterea receptatores defensores ⁊ fautores taliū excōmunicationi decernim⁹ subiacere ⁊c̄. ⁊ in ca. excōmunicam⁹. ij. tanguntur plures pene q̄s incurrunt infra annū cū ipis clericis vbi sic dicit. Receptatores fautores et defensores excōicationi decernimus subiacere. vt postqꝫ quilibet taliū fuerit excōicatione notatus si satisfacere cōtempserit infra annū. extunc ipo iure sit infamis. nec ad publica officia seu consilia. nec ad eligēdos aliquos ad huiusmodi nec ad testimoniū admittant. sint etiam intestabiles. vt nec testandi liberam habeāt facultatē. nec ad hereditatis successionē accedat. nullus preterea ipsi super quocunqꝫ negocio respondere cogat. ꝙ si forte iudex extiterit eius sententia nullā obtineat firmitatē. nec cause alique ad eius audientiam proferant. si fuerit aduocatus nullatenus eius patrociniū admittatur. Si tabellio instrumenta confecta nullius sint momenti sed cum auctore damnato damnent et in similibus idē precipimus obseruari. Si vo clericus fuerit ab omni officio ⁊ beneficio deponat. vt in quo grauior est culpa maior exerceatur vindicta. Si qui tales autem postqꝫ ab ecclesia fuerint denotati euitare cōtempserint excōmunicationis sentētia vsqꝫ ad satisfactiōeꝫ idoneā percellant. Sane clerici nō exhibeant huiusmodi pestilētibus eccl'iastica sacramēta. nec eos xp̄iane ꝓsumant tradere sepulture. nec elemosynas aut oblatiōes eorū recipiant. alioqn suo ꝓuent officio. ad

qd nequaq̄ restituant absq̄ indul-
to sedis ap̄lice sp̄ali. Sūt deniq̄ ꝛ
alie pene q̄plures sup p̄dictos etiā
si nō ꝑsistāt p annū aīo ꝑtinaci sup
eorū vicz filios ꝛ nepotes q̄ ab ep̄o
ꝛ inq̄sitori pn̄t p̄uari seu p̄uatos de
nūciari. dignitatibus ꝑsonatib⁹ et
oībus honorib⁹ ac bñficijs ecclesia
sticis ꝛ officijs publicis q̄buscunq̄
Juxta ca. vt cōmissi. §. p̄uandi. de
here. li. vj. Intelligit tñ si impenitē
tes extiterint. vt in ca. statutū feli-
cis. e. li. ꝛ ti. Itē q̄ etiam ipsoꝝ filij
vsq̄ ad secūdā generationē sunt p̄-
uati oī beneficicio eccl̄iastico ꝛ offi
cijs publicis. vt in. c. quecunq̄. §.
heretici. eo. li. Intelligendū tñ qui
p paternā ꝛ nō p maternā lineā de-
scenderūt. ꝛ etiā de impenitētibus
vt in alle. c. statutū. Itē q̄ illis sup-
ple credētibus. receptatoribus. de-
fensoribus ꝛ fautoribus eoꝝ sit ap
pellatiōis ꝛ ꝓclamatiōis bñficiuz
interdictū. ptz. in. c. vt inq̄sitiōis. e.
li. vbi tñ archidiacon⁹ sup. c. e. intel-
ligit vt postq̄ p sniam eē tales sunt
declarati tūc nō pn̄t. an̄ aūt sniam
si in aliq̄bus aggrauant seu indebi
te fatigāt appellare pn̄t. plura alia
possent deduci ꝫ ista sufficiāt. Pro
ampliori tñ p̄missoꝝ intelligētia ali
qua sunt discutiēda. Pri̇o q̄d si pn̄
ceps vel secularis ptās iuxta p̄no-
tata gesta ad deuastationē alicuius
castri iusto bello aliquē hmōi male
ficū secū recipiat. ꝛ ei⁹ assistētia ty-
rānidē maloꝝ cōpescat. nūq̄d totus
exercit⁹ vt fautores ꝛ receptatores
taliū sunt iudicādi. ꝛ p̄dictis penis
mulctādi. Rn̄dendū videt q̄ q꞉ ꝓ-
pter mltitudinē rigor iusticie est tē
perandus. di. xl. cōstitueret. Jō licz
p̄ncipalis ꝛ eius assessores ꝛ cōsili-
arij. talia fouētes oīno sint ipo iure
penis p̄fatis iuodati. vbi moniti ab
eoꝝ ordinarijs nō destiterint cū iā
vti receptatores fautores iudicant.
Vñ ꝛ ipis pen's sbijciunt. reliquus
tñ exercitus cū absq̄ eorū cōsilio ꝛ
cōsilio ꝛ fauore talia fiant. imo pro
defensione reipublice sua corpa ex-
ponere sunt pati. lꝫ fortassis i factꝭ
maleficis cōplacētiā habeāt tñ cen
surā illā excōicatiōis euadūt. lꝫ rea
tū illū i eoꝝ cōfessiōe agnoscere ha
beant debita cautione accepta sup
oīmoda hmōi detestatiōe imppetu
um a ꝯfessore absolui. ꝛ q̄tuz i ipis
est ab eoꝝ finib⁹ hmōi maleficos ex
pellere. Sz i v̄o querit a q̄b⁹ possint
p̄sidentes vbi resipiscāt absolui. an
ab eoꝝ ordinarijs aut inq̄sitoribus
Rn̄det vtiq̄ absolui pn̄t ꝛ ab ordi-
narijs ac alijs inq̄sitorib⁹ si resipi-
scāt. hr̄ in. c. vt officiū. in pn̄. de he-
re. li. vj. vbi sic dr̄. vt officiū. ꝛ infra
cōtra hereticos credētes receptato
res fautores ꝛ defensores eorū. nec
nō contra infamatos de heresi. vel
suspectos ꝑm sanctōnes canonicas
hoīm metu diuino tiore postposito
ꝓcedatis. si v̄o aliquis ex p̄dictis
heretica labe primitns abiurata re
dire voluerit ad ecclesie vnitatē iu-
xta formaz ecclesie absolutionis be
neficium impendatis. Si deniq̄ in
stat quādo dicetur princeps vel ali
us resipiscere. Rn̄detur qn̄ malefi-
cū ꝓpter iniuriā creatori illatā p̄ue
niendū tradit. Vñ ꝛ vt ipm a dn̄o
tm̄mō expellat non est malefici seu
heretici manifeste dep̄hensi i here-
tica prauitate. vt infra patebit pe-
na debita. ꝛ vt de p̄teritis doleat. ꝛ
tales nunq̄ decetero fouere vti ca-
tholicū decet p̄ncipē firmiter i ant

mo suo statuat ꝙ si queritur cui tradendus est ⁊ quo ordine puniendꝰ ⁊ an vt manifeste dephensus in heresi sit iudicandus. Ad primũ spiritalis tangetur difficultas in principio tercie partis. an vie; eorũ punitio tantũmodo ad iudicē secularē ⁊ nō ecclesiasticũ ptineat. manifestũ est.n.p ca.vt inquisitiōis.§.phibemus.li.vj.ꝙ potestatibꝰ ⁊ dñis temporalibus interdicitur ne de crimine heresis quoquo mō iudicēt absq̧ epōrum seu inquisitorũ aut saltim alterius eorundē lnia sed quia ratio que ibi assignatur circa maleficos nō videtur habere locũ. quia dicit ibi ꝙ ideo nō debent iudicare eo ꝙ crimen heresis est mere ecclesiasticũ.maleficoꝝ aũt crimen non videtur mere ecclesiasticũ sed etiã ciuile ꝓpter damna tpalia. quicq̃d tñ sit vt infra patebit. licet iudicis ecclesiastice sit cognoscere ⁊ iudicare.tñ iudicis secularis est exequi et punire.vt patet extra de heresi.ca. ad abolendã.⁊ ca.vergētis.⁊ ca.ex cōicamus.vtriq̧. Vñ ⁊ iudex secl'ari si tradet talem ordinario ad iudicandũ habet tñ p se eudẽ; punire postq̧ ab epo sibi tradit aut relinquitur.vel etiã ex ꝯsensu epi secularis iudex vtrũq̧ facere pōt. sc; iudicare ⁊ punire. Nec valet si dicat ꝙ tales malefici nō sunt heretici ꝫ potius apostate. q; cũ vtrũq̧ cōtingat circa fidē.tñ sic hereticꝰ circa illam tantũmō dubitat. ⁊ hoc in toto vel in pte.ita ⁊ apostate malefici ratio etiã p se dictat.cũ eñ grauiꝰ est corrũpere fidē p quã est anime vita q̃ falsare pecuniã p quã vite tpalis subuenit. Vnde si falsarij pecunie vel alij malefactores statim p seculares potestates iuste morti tradunt mltomagis tales heretici ⁊ apostate statim ꝙ cōuincũtur pñt iuste occidi. vnde ⁊ p hec est respōsio ad secundũ quo sc; ordine ⁊ a quo iudice sit puniendus.sed clarius de illo tractabit in tercia parte opis circa modos sentētiãdi qualiter dephensus manifeste in heresi sit sententiãdus circa octauũ ⁊ duodecimũ modũ.⁊ super dubiũ quid si peniteret an adhuc eēt occidēdꝰ. Reuera eñ si hereticus simplex relapsus quantũcunq̧ peniteat est occidēdus. in ca.ad abolendã allegat o ⁊ hoc rationabiliter fm Thomã cũ p hoc ꝓuidetur bono cōmuni.quia si heretici reuersi sepe reciperētur vt in vita cōseruarentur. ⁊ alijs temporalibus bonis posset hoc esse in ꝑiudiciũ salutꝭ alioꝝ. tum quia si relaberentur alios inficerent. tum etiã q; si sine pena euaderēt. alij securius in heresim relaberentur. ex relapsu etiã ipsorũ ꝑsumitur de incōstantia eoꝝ circa fidem.⁊ ideo iuste occidēdus quare ⁊ hic dicere oportet qð si ꝓpter suspitionē solam incōstantie ecclesiasticus iudex relapsũ habet tradere curie seculari ad occidēdu; a fortiori si nō velit tradere apostatam aut maleficam quãcunq̧ curie seculari propter penitentiã et eius ꝯuersionē tamen relinquere habet talem ⁊ non impedire cum iudex secularis propter damna temporalia ipsorũ maleficũ vult occidere fm leges.licet ecclesiasticus iudex prius habeat penitentem maleficũ absoluere ab excōmunicatiōe quã ꝓpter heresim maleficarũ incurrit cũ ⁊ hereticus sit excōmunicatꝰ.iuxta ca. excōmunicamꝰ.j.q.ij. ⁊ ad gremiũ

ecclesie recipere vt spūs saluus fiat vt dicit.xj.q.iij.audi. Alie rationes assignant inferius circa questionez primā tercie partis. sufficiāt ista ad pñs. tantūmodo aduertant anima rū rectores quia dura et districta exiget ab eis ratio a tremendo iudice. cuz reuera iudiciū durissimū his q̄ pre sunt. vbi tales in iniuriaz creatoris viuere permittunt. Sequit de duo bus alijs maleficorum generibus. Nam ad idē genus maleficij redu cunt et illi qui per incantationes et carmina sacrilega arma quecunq̄ incantare sciunt. vt eis nullo modo nocere valeant. vnde nec etiā vulne rari possunt hi em̄ diuersificantur. Nam aliqui sunt q̄ cum p̄dictis sa gittarijs maleficis cōcordant in eo q̄ etiā circa imaginem crucifixi et cōtumelia ei illata talia addiscunt. gratia exempli: q̄ vult vt nō valeat ledi in capite aliq̄ ferro aut ictu: h3 caput imaginis auferre q̄ circa col lū auferat collū. q̄ circa brachiū au ferat seu cōminat brachiū. et sic cō sequēter. Interdū supra cingulum aut infra. interdū ex toto cōminu unt. et in huius signū vix inter de cē imagines in biuio aut i campis repositas vna integra reperit. Aliq̄ vero sunt qui certa breuia secū defe runt. aliqui verbis interdum sacris aut etiā ignotis talia procurāt. In ter que hec estimat diuersitas. Nā p̄mi licz in cōtumeliā fidei circa de honestationez imaginis saluatoris cū prefatis maleficis sagittarijs cō cordāt. vñ et veri apostate reputādi et iudicandi vbi fuerint deprehensi alio tñ respectu sagittariorum. nec eti am i malū proximi manifestū prout intuitiōez proprij corporis supra cingu lū vel infra. aut etiaz totius corporis seruire videt. iō tanq̄ heretici peni tētes et nō relapsi vbi sunt malefici cōuicti et peniteāt sunt iudicandi et iuxta octauū modū penitētiādi. cū abiuratiōe et inclusione. vt in tercia pte opis tanget. Pro secūdis vo q̄ p carmina arma incantare nitunt. et sup illa nudis plantis incedere et si milia exercere. Incātatores em̄ di cunt iux Isid. viij. ethimol. q̄ artez aliquā vbis pagunt distinguendū. q2 interdū incātationes fiūt p vba sacra aut p carmina scpta sup infir mos: et he q̄dē incātatiōes licite fie ri pñt septē cōditiōib9 seruatis vt in feri9 patebit circa modos curandi maleficiatos infirmos. Incātatio nes aūt q̄ fiūt sup arma p aliq̄ vba aut vbi talia carmia scripta deferū tur b iudicib9 attendendū q̄ si ibi sunt noia incognita Itē caracteres et signature alie p̄ter signaculū cru cis: tūc talia sunt oīno refutanda et auertēdi sunt hoies pie a taliū cre dulitate. qd si desistere nollēt: tunc tanq̄ leuit suspecti sunt iudicandi. de q̄bus i secūdo mō sententiādi in ferius patebit. nō em̄ caret tūc scru pulo hētice prauitatis imo q2 talis oīno ope et auxilio demonū hñt fie ri: cui9 vt supra patuit q̄ auxilio vti tur apostata a fide iudicat. l3 etiam xpi ignoratiā et emēdatiōis gr̄am miti9 q̄ cū sagittarijs maleficis sit agendū. Et q2 plurimum cōe cernit apud cliētes et mercatores secū de ferre. hmōi carmina et bñdictiōes q̄ incantationis speciē hēre vident. ex pedit oīno siue in foro penitētie p cōfessorē siue i foro cōtentioso per eccl'iasticū iudicē hmōi eliminare. cum tacitū pactū propter verba igno

ta z caracteres signati cuz demone initur. z demon occulte se ingerit z optata pcurat. vt tandē ad peiora alliciat. vñ vbi in foro contentioso talis debet adiurare iuxta secundū modū sententiandi. vbi in foro conscientie cōfessor debet carmia inspicere. z si nolit oino proijcere. dz tamē noia ignota z caracteres delere reliqua vo vt euāgelica verba et signcula crucis pmittere. Sup qbus oibus z pcipue sup maleficos sagittarios notādū qr supra tactū est an vt manifeste deprehensi i heretica prauitate iudicandi sint. de q̄ materia etiā pus tactū est in pma questione pme ptis. Et quidē q sic patet ibidē. Nā vt dicit Bern. in glo. ordinaria in. c. abolēdā. §. pñti. z ver. dephensi. tribus modis de iure. qs p manifeste dephenso i hetica prauitate hr. puta facti euidētia. vt in simplici hesi qñ publice pdicāt hesim. ff. de ritu nup. palā. §. vl. vl legitima pbatiōe p testes vel ex sua cōfessione. Et eiusdē Bern. glo. in. ca. excōicamus. ij. sup ver. deprehensi publice. ita q notoriū sit illis etiaz qr cōdemnati sunt. Ad idē videt facere sup. ca. sup qbusdā. ex de v. sig. put patuit in pma qōne pme ptis huius opis. Ex qbus pz q malefici sagittarij: similiter z alij arma incātantes p manifeste dephensis i heretica prauitate p aliqd pactū expsum cū demone initū pter manifesta ipsor opa q̄ nō nisi dyabolica vtute fieri possunt habēdi sunt. Patet z secūdo q eorū fautores receptatores defensores vt manifeste tales pro talibus habēdi sunt z penis pscriptis manifeste subiacere ita q nō iā sub dubio aut tanq suspecti receptatores leui aut graui. vel violenta suspitiōe iudicādi. prout plures alij existere possunt. vñ z semp grauissime contra fidem delinquūt et semp mala morte a deo pcutiunt Nā vt fertur quidā princeps cū cōsimiles foueret maleficos. z cū hoc quandā ciuitatē in certis negocijs indebite aggrauaret dum hoc sibi a quodaz familiari obijceretur. ille omni timore dei postposito respondit. Det deus q in hoc loco moriar si iniuste a me illi aggrauētur. ad q̄ verba subito diuina vltio subsecuta subitanea morte expirauit. reuera in vindictā non tā iniuste aggrauationis q̄tuz z fautorie heresis. Patet z tercio q plati qcunqz z rectores vbi hmōi flagitijs z eor auctoribus z fautoribus iuxta omnē possibilitatē nō resistūt. etiā tanq̄ manifesti fautores. z q prescriptis penis manifeste subiacere debeant iudicantur.

Sequitur secundū principale huius secūde partis super modos tollendi z curandi maleficia premittēdo difficultatem.

Questio secunda.

Utrum licitum sit maleficia p alia maleficia vel p aliqua illicita tollere. z arguit q nō. qr vti auxilio demonū nō est licitū vt supra patuit. z in scdo sententiarū dist. vij. z doctoribꝰ cōmuniter determinat. qr vicz est apostasia a fide. z quidē q sine auxilio demonū nō possit dissolui. pbatur. qr aut dissoluit humano artificio aut dyabolico aut diuia potētia. Nō pmū: qr inferior potestas non pōt infringere superiorē, cū nihil agat vl-

tra suã virtutẽ nõ etiã diuina. quia hoc esset opus miraculosum. z cũ il la deus ad suũ nutũ operatur. z nõ ad instantiã hominũ. sicut et xpus matri petenti miraculũ de subuentione necessitatis vini. vt doctores exponũt q hoc miraculũ conuersionis desiderabat xpus. respondit. Quid mihi z tibi mulier. scz cõmune in opere miraculose. apparet etiam q rarissime liberant quãtumcũ q diuinũ auxiliũ z suffragia sanctorũ implorant. ergo non nisi auxilio demonũ liberari possunt. quod tamen nõ est licitum querere. Preterea hoc quod cõmuniter tolerat in vsu practicat licet sit illicitum. sed hoc cõmuniter practicatur q tales maleficiati currunt ad mulierculas supsticiosas a qbus sepissime liberant z nõ per sacerdotes aut exorcistas. ergo practica oñdit q auxilio demonũ maleficia tollunt. cuius tamẽ auxiliũ querere cũ sit illicitum. etiam nõ est licitũ maleficia tollere sed patienter sufferre. Preterea fm Tho. z bonauẽ. in. iiij. di. xxxiiij. de impedimẽto maleficiali. maleficium est ita ppetuũ q nõ põt hĩe hũanũ remediũ. qa si haberet remediũ nõ est homini notũ vel licitũ. in qbus verbis dant intelligere q sit quasi infirmitas incurabilis z ppetue inherens. Vñ subdunt. lz deus pstare possit remediũ demonẽ cogẽdo z demon desistendo ille curaret. tñ curatio non erit humana. ergo nisi deus dissoluerit p se nõ est licitum eius dissolutionẽ quocũq modo qrere. Preterea in eadẽ dist. z. q. dicũt q etiã per aliud maleficiũ adhibere remediũ est illicitũ. Vnde dicũt z si posset p aliud maleficiũ adhiberi remediũ nihilominus reputaret perpetuũ. licz ammoueret maleficiũ. quia nullo modo est licitũ per maleficiũ inuocare demonis auxilium. Preterea exorcismi ecclie non valent ad reprimendũ demones sp quo ad omnes molestias corpales. hoc dei iudicio exigente. semper tamen valent contra illas demonũ infestationes contra quas sunt principaliter institute sicut cõtra obsessos vel circa pueros exorcisandos. Preterea non oportet si pter peccatũ dyabolo sit potestas in aliquẽ data: cessante peccato cessat ptãs. quia interdũ cessante culpa remanet pena. ex qbus verbis videntur pfati duo doctores sentire q nõ sit licitũ maleficia tollere: sed pmittere illa sicut pmittunt alie infirmitates incurabiles z cõmittere illa tantummodo dño deo qui illa tollere potest ad suũ placitum. In contrarium est q sicut deus z natura non abundãt in supfluis. ita nõ deficiũt in necessarijs. quare z necessario fidelibus cõtra huiusmodi insultus demonũ sunt data nõ solũ remedia preseruatiua. de qbus in principio huius secũde partis tactũ est. verũ etiã remedia curatiua cum als non sufficienter fidelibus a deo puisum esset. z opera dyaboli viderent fortiora opibus dei. Preterea glo. super illud Job. xlj. Nõ est potestas sup terrã zc. dicit oia hũana supat. z si meritis sanctorũ subiacet. Vñ z meritis sanctorũ virorũ in hac vita subiacent. Preterea Augustinus de moribus ecclesie. non est angelus cum inheremus deo mente nostra potentior. nam si potestes virtus est in hoc mundo: toto mundo

sublimior est. mens deo inherēs vn de et talibus dissolui possunt opera diaboli. Responsio. hic sunt due solennes opiniones sibi inuicē. vt videtur. cōtrariantes. Sunt em̄ quidā theologi et canoniste inuicē concordantes ꝙ licitū est maleficia tollere. etiā per opera supsticiosa et vana. et huius opinionis sunt Scotus Hostieñ. et Goffre. et cōmuiter omnes canoniste. Aliorū theologorū opinio: pcipue antiquorum et quorūdam modernorum vt Thome. Bonauenture. Alberti. Petri de palude et aliorum multorum ꝙ nullo modo sint facienda mala vt eueniant bona. et ꝙ potius homo mori deb3 ꝙ̄ in talia consentire. vt sc3 per opera supsticiosa et vana liberaretur. sed quia vnica distinctione poterunt eorum dicta ꝯcordari vidende sunt prius eorū sententie Nā scotus in suo q̄rto distinctōe. xxxiiij. de impedimento maleficiali. siue de frigidis et maleficiatis. reputat fatuitatē asserere ꝙ etiā per vana et superstitiosa non debeāt maleficia tolli. Dicit em̄. Nec in hoc est infidelitas aliqua. qa destruens uon assentit operibus dyaboli. sed credit eū posse et velle fatigare. dum durat tale signū. quia ex pacto non assistat ad hoc nisi dum illud durat. Et sic distructio illius signi non ponet finem tali vexatiōi. vnde et dicit ꝙ est meritoriū opera dyaboli delere. et quia loquit de signis ponemus exemplū. Sūt quedam mulieres que tali signo notāt maleficas. vt si vacca vbertate lactis ex malefico priuatur. runc vrceū lactis super ignem appendunt. et certis verbis superstitiosis insistendo vrceum cū baculo percuciūt. et lic3 fasculū mulier percutiat. tamē omnia verbera dyabolus ad dorsum malefice defert. p que sic dyabolus cu3 malefica fatigatur. licet dyabolus nō cogatur nec fatigatur. facit tamen illa dyabolus vt percutientē catholicā ad priora alliciat vnde periculosum existit. alias non videretur opinio tanti doctoris habere difficultatē. posset et alia exempla adduci. Hostiensis ad idem in summa copiosa de frigidis et malefi. et ti. de impotentia coe. in glo. sup ca. litere. §. mulierē aūt. dicit ꝙ in hoc defectu recurrendū est ad remedia medicorū. Et licet quedam remedia ꝯ hec scripta vana seu supsticosa videant tamē cuilib3 auctori in sua arte credendū ē. Sed et satis tolerare potest ecclesia retundere vana vanis. Hūbertinus deniq3 in suo quarto p̄fata di. his vtitur v̄bis. Possunt maleficia aut p orationes aut per artē per quā facta sunt destrui. Ad idem Goffređ. in summa sua eo. tit. Maleficiū nō potest solui semp per illū qui fecit. vel quia est mortuus. vel quia nescit delere ipm vel quia maleficiū est perditū. si autē sciretur licite posset soluere. et loquitur cōtra illos qui dicebant ꝙ p maleficia nō posset copule carnali prestari impedimentū eo ꝙ nullū tale esset ppetuū. vnde non dirimeret matrimoniū iam cōtractū Preterea illi qui fuerūt moti asserere ꝙ nullū maleficiū sit perpetuū mouebātur his ratiōibus. qr putabāt omē maleficiū posse remoueri vel p aliđ maleficiū vel p exorcismos ecclesie qui sunt ordinati ad reprimendū vim demonū. vel p verā penitentiā cū dyabolus n̄ habeat potestatē nisi sup pecc.

catores. Unde quo ad primū concordabant cū opinione alioꝝ ꝙ ad minus ꝑ superstitiosa possint tolli. Cōtrarie aut opinionis est sanctus Thomas in suo. iiij. prefata distin. sic inquientis ꝙ si maleficiū nō potest reuocari nisi per aliquod illicitū vt per demonis auxiliū vel huiusmodi etiā si sciretur posse sic reuocari. nihilominus perpetuū iudicatur. quia remediū non est licituꝫ. Ad idem bonauen. Pe. Albertus. ⁊ cōmuniter oēs theologi vbi cū breuiter tangunt demonis auxiliū tacite vel expresse inuocandū videtur sentire ꝙ per nil aliud nisi per licitos exorcismos vel ꝑ verā penitētiā vt in ca. si ꝑ sortlarias. alle. tāgitur remoueri debeāt. moti vt apparet rationibus in principio questionis annotatis. Et quia tantos doctores in eorū dictis quantū possibile ē expedit cōcordare. ⁊ hoc vnica distinctiōe fieri potest. Ideo notandū ꝙ maleficiū aut tollitur per aliū maleficiū simul ⁊ ꝑ aliud maleficiū aut tollitur. nō quidē ꝑ maleficū sed per maleficiales ritus ⁊ illicitos. ⁊ hoc iterū dupliciter. quia vel per illicitos ⁊ vanos ritus in simul vel ꝑ vanos ⁊ nō illicitos. Primū remediū est oīno illicitū tam ex parte auctoris ꝙ̄ et ipius remedij. Sed tamē quia fit dupliciter. quia aut cū nocumento illius qui maleficiū intulit. aut sine nocumento. fit tamē remediū illud ꝑ maleficiales ritus ⁊ illicitos. tūc cōprehenditur sub secūdo modo. vicꝫ vbi maleficium tollitur non per maleficū aliū ſꝫ ꝑ maleficiales ritus ⁊ illicitos. tunc iterū illicitū iudicatur. licet nō tantū sicut primū. Unde summarie dicere possumus ꝙ per tria ⁊ tribus modis remediū redditur illicitum. quādo vicꝫ tollitur ꝑ maleficū aliū ⁊ ꝑ maleficia alia vicꝫ virtute demonis alicuius Scdo quādo nō ꝑ maleficū sed ꝑ honestā personā tollitr. sic tamen ꝙ superstiosis remedijs maleficiū quod vni persone aufert alteri infertur. ⁊ hoc iterū illicitū. Tercio quādo aufertur sine eo qđ alteri infertur. vtitur tñ demonū inuocatiōe expssa vel tacita tunc iteꝝ illicita. ⁊ ẜm hos modos dicitr theologis ꝙ potius mors sit ꝑeligēda ꝙ̄ in talia consentire. Alijs vo duobus modis vltimis tollere maleficium potest esse vel licitū vl nō vanū ẜm canonistas. ⁊ ꝙ tolerari pñt vbi remedia ecclesie ꝑus attemptata. vt sunt exorcismi ecclesie. suffragia sanctoꝝ implorata. ac vera penitentia nihil effecissent. Et vt clarior habeatur intellectus de singulis sint aliqua gesta et acta ꝑ nos reperta recitanda. Romā tpe Nicolai pape eps quidā ex almanie partibus certa expediturus negocia aduenerat cuius nomen occultare ordo charitatis postulat licꝫ iam vniuerse carnis debitū ꝑsoluerit. Hic quandaꝫ iuuenculā adamādo. ⁊ ipam ad suā dyocesim destinare cū duob⁹ famulis ac rebus alijs et clenodijs disposuisset iuuēcula auiditate feminea sup clenodia que preciosa erāt decepta modū excogitare cepit. vt ea in itinere existēte eps maleficijs interiret. iamqꝫ in sua habebat clenodia cōmissiōe. Et ecce sequēti nocte eps subito infirmatur ⁊ ne fortassis veneno intoxicatus esset a medicis ꝑcunctatr. ⁊ a famulis dolēter dubitatr tamingēs. n. calor inerat pecto

ri. vt non nisi gargarisinis ꝑ aquaꝫ
frigidā cōtinue haberet refocillari.
Tercia igitur die cū iam nulla spes
vite haberet. Vetula quedā ingres-
sum ad epm instanter petijt. ⁊ ꝙ cā
sue sanitatis aduenisset apperuit.
Ingressa igit̄ epm alloquit̄ ⁊ sanita
tē ꝓmittit. dūmodo suis acquiesce
re suasiōibus velit. Eps vo qd nā
foret cui acquiescere ꝓ recuꝑanda
sanitate quā summe affectabat vbi
inquirit, vetula rn̄dit. Ecce hec in-
firmitas maleficio vobis accidit. et
nō nisi ꝑ aliō maleficiū liberari po
teritis. vt vicꝫ ipa malefica q̄ vobis
intulit moriat̄ et eadē vr̄a infirmi
tate inficiat̄. Stupefactus eps ⁊ ꝙ
alio modo liberari nō posset vbi ꝑ
sensit. nil tn̄ temere volēs agere pa
pā consulere ꝑ supplicationē decre
uit. At pōtifex cū eū tenerrime dili
gebat ⁊ ꝙ nō nisi ꝑ mortē malefice
liberari posset cū didicisset. annuit
vt inter duo mala minus ꝑmittere
tur. ⁊ suꝑ hoc supplicationē signa-
uit. Vn̄ denuo vetula accersita. et
tā ipe ꝙꝫ summus pōtifex in mortē
malefice cōsentirēt dūmodo pristi-
ne sanitati restitueret̄ disseruit sicꝫ
ꝙ vetula abscessit. ⁊ ꝙ sequenti no
cte liberaret̄ ꝓmisit. Et ecce circa
mediū noctis vbi se sanū. ⁊ ab omi
infirmitate liberatū ꝑsensisset nun
cio misso quid nā de iuuēcula foret
ꝑscrutat̄ ⁊ ecce aderat que ipam cir
ca mediū noctis in latere matr̄ dor
mientē infirmatā fuisse subito affir
mabat. q̄ in re dabat̄ intelligi ꝙ ea
dē hora ⁊ momento infirmitas epi
scopū relinquendo maleficā iuuen-
culā per aliam maleficam vetulā in
uasit. ⁊ sic spiritus malignus a lesi-
one epi cessando ipm sanitati ꝑ ac-
cidēs restituere videbat̄ cū tn̄ ꝓprie
sanitatē nō imittebat. quā tamē oc-
cupare deo ꝑmittente poterat ⁊ ꝓ-
pter pactū cū malefica altera initū
que fortune alterius inuidebat. ipe
demon magistrā iuuenculā inficere
habebat. ⁊ bene estimari potest illa
duo maleficia nō ꝑ vnum demonē
duobus personis sed a duob⁹ demo
nibus duabus maleficis seruienti-
bus fuisse inflicta. nec in isto demo
nes sibiinuicē cōtrariātur. cū semꝑ
in ꝑditionē animarū quā summe et
ꝯcorditer affectāt singula operant̄.
Eps deniqꝫ cū pietatis causam ip-
sam visitare ꝓponeret. cameram in
grediēs horribilibus maledictiōb⁹
susceptus fuit exclamādo. Tu cum
tua q̄ te talia docuit ⁊ te liberauit
maledicamini ineternū. ⁊ eps emo
lire eius animū ad penitentiā. et ꝙ
omnē offensam ei remisisset vbi ten
tabat. illa vultū auertēdo clamabat
excas maledicte. Hic nulla spes ve
nie sed animā meā omnibus demo
nibus cōmendo et miserabilirer in-
terijt. ⁊ eps cū gaudio ad ꝓpria re
meauit. Vbi etiā notandū ꝙ quia
priuilegiū vni⁹ nō facit legē cōem,
ideo dispensatio pape in hoc casu n̄
arguit oibus sic licere. Ad idem re-
fert nider in suo fornicario dicit em̄
Modus tollendi maleficiū. aut se
vindicandi in malefico talis practi
cat̄ interduꝫ modus. Venit em̄ ali
quis lesus in se vel in suis ad male-
ficā sciscitās scire malefactorē. tunc
malefica plumbū liquefactū aliq̄ti
ens fundebat in aquā quousqꝫ ope
demonis in plumbo imago aliqua
videret̄. Qua visa malefica quesiuit
ab explorāte. in q̄ parte vis ledi ma
leficū tuū ⁊ in eodē vulnere eū ag-

scere. cūq explorator locū eligeret statim malefica in eadē parte imaginis que ī plumbo relucebat fixu rā vl' vulnus p cultrū posuit z locū vbi reū inueniret indicauit. nomen tn̄ nullatenus manifestauit. sed experientia teste maleficus p oīa le di reperiebat sicut sua imago plumbea demonstrabat. Hec inq̄ remedia z similia vtrq iudicātur illicita q̄uis humana fragilitas sub spe venie cōsequēde a deo. sepius is inuoluit plus estuās p sanitate corpis q̄ aīe. Scōm vo remediū. De ipsis maleficis maleficia dissoluētes sub expresso pacto cū demōe inito absq nocumēto psone. z quidē de eis quid agendū sit et qualiter cognoscūtur infra in sedecimo modo sententiādi patebit. Hij em̄ q̄plures existunt z semp infra vnū aut duo miliaria teuthunicalia repiūtur in quo spacio quicqd alie malefice ledūt hoc illi curare vident quas etiā curationes alique simpliciter q̄ ad oīe tps. alique vo tm̄ a pxima angaria lesos maleficijs curare se iactitāt. Alique vo nō nisi in cōsensu malefice q̄ maleficiū intulit curare pn̄t. z hee notant sup expressum pactū cuz demone initū pter hoc q occulta manifestare solent illis qui causa sanitatis recuperāde ipsas accedūt. ipsis em̄ causas sue calamitatis subito manifestant dicētes q p pt brigas z rixas cū vicina vel alia muliere aut viro habitas lesa fuerit in se vel in suis attinentibus. q̄ etiā ad occultandū sua flagitia interdū peregrinatiōes vel alia pietatl opa iniungūt q̄s quidē accedere p recuperāda sanitate tāto pniciosius existit quāto p̄ illis q̄ solū p pactū tacitū curare vident in cōtumeliā fidei ampli9 delinquūt. Hij em̄ dum ex vna pte sanitatē corporalē deo preponūt ex altera pte sibijpsis in vindictā criminis vitā deo pcutiēte abbreuiāt. sic. n. in saul diuina seuit vltio cū pmo magos z ariolos abstulisset de terra. postea cōsuluit. vn̄ et in bello occisus cū filijs fuit. j. Re. xxviij. z culpa tāgit. j. Paral. x. propter hoc etiā ochosias infirm9 mortē habuit. iiij. Regū. j. tales etiā visitatores maleficax infames vn̄ nec ad accusationē debēt admitti. ij. q. viij q̄squis nec. Itm̄ tales fm leges debēt pena captl plecti. vt in pma. q. opis tactū est. Sed heu dn̄e de9 cū oīa iudicia tua iusta sunt quis liberabit pauperes maleficiatos z in ptinuis doloribus eiulantes pctis nostris exigentib9 inimicus nimis pualuit vbi sunt qui licitis exorcismis illa opa dyaboli dissoluere valeant. hoc vnicū ergo supesse videt remediū vt iudices eorū insult9 adminus refrenēt varijs penis auctrices maleficas castigādo. vn̄ et infirmis facltas visitādi maleficas amputabit: sed heu nemo pcipit corde oēs q̄ sua nō q̄ iesu xpi sunt querētes. Illa. n. malefica in richFhofen de q̄ supra mētio facta est adeo assiduis frequētabat p recupāda sanitate maleficiatl. q comes castri thelonei lucrū habē voluit ita q q̄libz maleficiat9 in se vel ī sibi attinētib9 denariū vnū ī introitu porte soluē habebat. vn̄ z magnū exinde se habuisse puentū asseruit teste etiā experiētia didicim9 plres tales p dyocesim pstāt. exist erc. nō q ipsa p̄ alijs dioce. sit infecta cū h̄ genus isidie serpit p oēs diocef. z heu totū mū

dū infecisse videt. sed q2 ipa dyoce-
sis amplius elaborata fuit. et quidā
hengst noie reptus qui maiorē con
cursuz et quotidianū a maleficiatis
paupculis habere cernit. quē etiaz
cōcursum sic oculis nrīs pspexim⁹
in villa quadam eningen. q sine du
bio ad q̄cunqz loca beatissime virgi
nis siue aquisgrani siue ad heremi-
tas tantus pauperū cōcursus non
existit sicut ad eundē supstitiosum
hoiem. nā hiemali et frigidissimo tē
pore dū p abundātia niuiū ois via
regia et publica obstruitur adhuc a
circumiacētibus terris ad duo vel
tria miliaria cū magnis hoim fati-
gatiōibus frequētat. quibusdaz re-
media pcipientibus. alijs vo mini-
me vt reor q nō eque oia maleficia
dissolui pter varia: vt supra tactuz
est obstacula pnt. et hi quidē sub ex
pssa demonū inuocatiōe maleficia
dissoluētes quo ad secundū remedi
um illicitū. nō tn̄ sicut pmū. Terci
um vo remediū qd q̄busdā cerimo-
nijs supstitiosis practicat. nō tn̄ in
nocumentū alicui⁹ psone. aut p ma
nifestos maleficos agitat expientia
teste p hūc modū. In ciuitate spirē
si mercator quidā forensis hūc ca-
sum sibi accidisse posuit In parti
bus inqt Sueuie in quodaz castro
nobiliū me degente. quadā die duz
pacto prandio associatus duobus
domicellis. solatij cā sup pratū ince
derē quedā mulier obuiādo. dum a
remotis adhuc incederet. et a duob⁹
domicellis agnita fuisset vnus eoz
ad me hec vba protulit. munias te
cito signo crucis. et siliter ad idē ali
us ab alio latere hortabat. At ego
cām huius timoris inqrens. Rn̄de
rūt. En peior malefica totius puin
cie iā nobis obuiam dat. ipsa eni so
lo viso maleficiare hoies nouit: tūc
ego stomachando et nunq tales ti-
muisse me iactabā: ecce vix verba
compleui. et me grauiter in pede si-
nistro lesum psensi. Ita vt sine gra-
ui dolore de loco figere pedē nō po
tui aut gressum. vn̄ et alij concito e
castro p nunciū mihi equū destinā-
do. ad illud reducūt. doloribus aūt
p triduū augmētatis. pfati incole
intelligētes maleficio me infectum
quendā rusticuz ad spacium vnius
miliaris accedunt. et casum ponūt
quem nouerāt per artē quendā ma
leficia tollere. qui concito veniēs et
pedem prospiciens. si inquit ex vo-
bis cōtigit aut naturali defectu ex-
perimentū capiaz. et si quidē ex ma
leficio accidit cum dei adiutorio cu
rabo. sinautē remedijs naturalibus
opus erit insistere. At ego si absqz
supstitione et cū dei adiutorio cura
ri potero libens acceptabo. quoniā
cum demone nihil cōmune habere
volo. nec eius adiutorium affecto.
Ad idem et ipe villanus respondit
se non velle nisi licita remedia et cū
dei adiutorio adhibere et curare. dū
modo experientia didicisset hoc p
maleficiū mihi contigisse. ad q̄ duo
assensi ille plumbū vt supra de alia
malefica tactuz est liquefactū in co
cleari ferreo supra pedē tenuit et in
scutellā aqua plenaz fudit. et subito
diuersaz rerū spēs pruperunt acsi
spine vl pili aut ossa et silia fuissent
intromissa. Iā inqt video q infirmi
tas hec nō ex naturali defectu: sed
maleficio vob contigit. At ego quō
talia ex plumbo liqfacto scire pos-
set dū inquirerem. Ecce inquit sep-
tem sunt metalla ex septē planetis

et quia saturnus dominat plumbo eius ꝓprietas est vt si plumbū sup maleficiū aliquod fusum fuerit p suum influxū maleficiū demōstrabit. et bene inquie actū est vt cito remediū adhibeatur. quia tot dieb⁹ vos visitare habeo: quot sub maleficio stetistis. et iterrogare quot dies elapsi fuissent. iam triduo fassus sum. vñ et ipe singulis diebus p triduū me visitando et pedē inspiciendo solū et tangendo et cūcta verba penes se ruminādo itegri sanitati fugato maleficio me restituit Hic certe modus actorē non monstrat maleficū sicut modū supstitiosum in eo. n. ꝙ dei adiutorio et non ope dyaboli sanitatem ꝓmisit. et hoc ꝙ saturni influxū sup plumbū tanꝙ ex eius dominio causatū allegauit irreprehensibilis extitit et potius cōmendādus fuit. Sed q̄ virtute maleficiū fugauit et species rerū in plumbo causauit sub dubio relinquitur. Nam cū maleficium nulla virtute naturali possit amoueri licet mitigare valeat vt inferius de obsessoꝝ remedijs patebit. potius videt ꝙ p aliquod pactū ad minus tacitū cū demone initum hoc practicauerit. et dicitur hic pactū tacitū qñ ad min⁹ auctor tacite in assistentiā dyaboli ꝯsentit p quē me dū innumera supsticiosa opa practicātur. licet differenter q̄ ad diuinā offensam cū in vno ope maior sit creatoris offensa ꝙ in altero. In eo. n. ꝙ de sanitate ꝓcurāda certus fuit. et in eo ꝙ tot diebus quot sub infirmitate extiterat ipm visitare habuit. nec aliq̄bus medicaminib⁹ naturalib⁹ vsus fuit. et tñ iuxta ꝓmissa egrotū sanitati restituit. non tā suspectus ꝙ vt manifeste dephensus ad minus licet non sup expssum initū cū demōe pactū tñ iudicat et tanꝙ ꝓ cōuicto haberi et penis ad minus in scdo modo sententiandi infra cōtentis. sed puniri debet cū abiuratiōe solenni nisi leges que in ꝯtrariū sentire videtur ipm sustentaret. In q̄ casu q̄d ordinario sit faciendū in solutione argumentoꝝ patebit postea. Quartū vo remediū tolerandū d̄ q̄ canoniste ad minus intendūt cū certis theologicis dicitur vanū tantū precise. puta q̄ solū supsticiosum et nō sub aliquo pacto expsso vl tacto ex intentione et ꝓposito practicantis operatū. et dico ad minus. q̄ fortassis si velint etiā terciū remediū huic quarto adiungere. potius videt nobis eoꝝ assertioni cedere ꝙ contentiōibus deseruire. et h̄ quidē remediū vanū. supius exemplificatū de mulieribus que vrceolum supra ignē positū percutiūt in finem. vt malefica que vaccā vbertate lactis priuauit verberet. licet fortassis talia i noie diaboli facere habeāt. aut fortassis sine ei⁹ expssione. Ad idē possunt et alia earum gesta adduci. Nā interdū vbi vaccas hmōi lesas ad pascua emittere volunt explorare etiā ipam maleficā nitunt. tunc bracā viri vel aliud imundū sup caput aut dorsum vacce et hoc potius festiuis diebus et sacratiorib⁹ ipam vaccam cū baculo fortassis iteꝝ sb tali vt supra expssione ꝑcutiendo expellūt. et tunc vacca recto tramite ad domū malefice ꝓperat et cornua in eius ostiū vibrat cū magno eiulatu cōtinue pulsando. et h̄ vtiꝙ dyabolus in vacca operat tandiu quo p alia maleficia sedatur. Reue

ra et si fm prefatos doctores talia
sint toleranda nō tamen meritoria
vt quidā asserere conātur existunt.
cū em̄ iuxta apostolū om̄ia que in
verbo aut ope facimus in noīe dn̄i
nostri Jesu christi facere p̄cipimur
licet ibi nō sit expressa demonis in
uocatio. et tamen eius nominis ex
pressio. ꝛ iterū licet ibi non ꝛt inten
tio per pactū aliquod tacitū vel ex
pressum talia facere. quia fortassis
dicet. volo hoc facere siue dyabolꝰ
intromittat se siue non. ipa temeri
tas q̄ diuinū timorē postponit deū
offendit. vnde ꝛ dyabolo potestatē
talia faciendi permittit. inducēdi q̄
tales sunt ad penitentiā adhortādi
vt potius desistāt. ꝛ ad remedia in-
fra scripta et superius etiā in parte
tacta p vsum videlicet aq̄ bn̄dicte ꝛ
salis exorcizate. ꝛc. recurrāt. Simi
li modo iudicandū de illis quibus
duz aliquod iumentū maleficio in
terimitur et explorare maleficum:
aut etiā si naturali defectu vel ma-
leficio sit interemptū vbi nituntur
ad loca ubi cadauera bestiaꝝ excor
icātur properāt ꝛ intestina cadaue
ris super terrā trahendo vsq̄ ad do
mū deferūt non autē intra domū p
hostiū sup sed sub limine domꝰ ad
coquinā trahūt: ꝛ igne facto super
cratem intestina ponunt. ꝛ tunc vt
ex relatu talia practicantiū sepissi-
me informati sumꝰ. sic intestine ca
lesiunt ꝛ ardent: ita intestine male
fice calore ꝛ doloribus cruciantur.
aduertunt ergo illi exploratores vt
hostiū domus optime sit obstrusū
eo q̄ p̄ doloribus malefica ad intro
itū festinabit domꝰ ꝛ siquidē intro
itum habebit carbonez de igne au-
fert ꝛ tunc omnis cruciatus effuga

tur. repertuz deniq̄ sepius nouimꝰ
q̄ vbi introitū habere non poterāt
extunc densissimis tenebris ꝛ omū
intus ꝛ extra vallabant cuz cōmoti
one tā horribili ꝛ strepitu vt ex rui
na domus omnes se tandem interi
re putarent nisi hostiū aperiretur.
Ad idem etiā certa experimenta re
ducūtur. nam certi volentes e mul-
titudine mulierū in ecclia existētiū
experiri maleficas que etiaz sine eo
rū consensu ecclesiam diuinis pera
ctis exire non valeāt tali experimē
to insistunt. Nam die dominico so
tularia iuuenū sungia seu pingudi-
ne porci vt moris est pro restaura-
tione fieri perungūt. ꝛ sic vbi eccle-
siam intrāt tamdiu malefice exire
ecclesiam non poterunt quoadusq̄
exploratores aut exeunt aut illis li
centiam sub exp̄ssione vt supra exe
undi concedāt. Simile fit etiā per
certa verba que annotare nō expe-
dit nequis per dyabolū seducatur.
Nam nec iudices aut presidentes
his infallibilē fidē aut opiniōez ac
comodare debent nisi talis p̄sona
alias plurimū esset diffamata. cuz
tali pretextu ille mille artifex etiaz
innoxias infamare posset. Vn̄ po
tius auertendi sunt homines a tali
bus experimentis ꝛ salutares peni
tentie iniungende licet interdū to-
lerantur. Per hec patet responsio
ad argumenta que concludunt ma
leficia non esse tollēda. quia primis
duobus modis omnino illicitū est
tolerare tercium remediū secundū
leges. ꝛ si toleratur tamen non par
uam super ecclesiasticus iudex de-
bet habere aduertentiam. Nam q̄
leges videntur tolerare patet. C.
de maleficis. l. eorū vbi sic habetur

Alij autē qui faciunt id ne labores hominū ventorū grandinisq lapidatione sternuntur non pena sed p̄mio digni sunt. Et Anthoninus in summa ō legibus in quibus ius canonicū et ciuile discrepant hoc idez allegat. ex quo videtur q concedūt leges pro conseruatione frugū et iumentoꝝ in omnē euentū posse certos homines talia practicātes non solū tolerare sed et premiare. Erit ḡ ecclsiastici iudicis aduertere si tantūmodo iuxta mentē legis contra grādines et aeris temperiē: modis ꝯgruis vt inferius patebit aut etiā quibusdā superstitiosis procedit. et tunc dum inde nullū sequitur fidei scandalū etiam tolerare. sed reuera hoc nō erit iuxta terciū sed quartum modū et quintū de quo consequenter tractandū erit de ecclesiasticis et licitis remedijs inserendo interdū de superstitiosis ad quartū modū pertinentibus. et hoc per capitula sequentia.

Remediū ecclesiasticū conta incubos et succubos demones.

Capitulum primum.

Via vero in p̄cedentibus capitulis prime questionis super modos maleficiādi hoīes. iumenta et terre fruges tacta sunt ante omīa ea que ipe malefice erga ꝓprias psonas practicant qualiter videlicet in noxias inuēculas in augmentū sue pfidie alliciūt. qualis etiā mod⁹ sit ꝓfitendi earū et homagij prestandi qualiter etiā infantes ꝓprios aut alienos demōib⁹ offerūt. et quō localit trāsferātur. Hec inquā et similia remediare: q2 nō ē possibile nisi vt p suos iudices de medio tollantur: aut ad minus in exemplū omnium futuroꝝ puniant. Ideo de hmōi remedijs non ad p̄ns. ß in vltima pte opis. vbi viginti modi ꝓcedendi et sententiandi contra et sup maleficarum psonas deducent tractabitur. Ad p̄ns tm̄ sup remedia contra eaꝝ maleficiales effectus tendere oportet. et p̄mo qualiter homines maleficiati remediant demuz q̄liter bestie et vltimo qualiter fruges terre ꝯseruant. De hominibus vo maleficiatis quo ad incubos demōes vel succubos. quia sunt in triplici genere. sed eaꝝ que se voluntarie demonibus incubis subijciūt. vt sunt malefice. q2 de succubis quo ad viros nō ita volūtarie practicatū repit. cum ex naturali vigore ratōnis quo viri mulieribus p̄eminent. talia plus abhorrent est et eoꝝ qui a maleficis cū incubis aut succubis ꝯ eoꝝ voluntatem inuoluunt. et est terciū genus et hoc p̄cipue v̄ginum quarundam que contra earum omnino voluntatem ab incubis demonibus molestātur. de quibus etiam sepe presumitur q a maleficis sic maleficiantur. puta quia demones ad instantiam maleficarum sicut sepissime alias infirmitates immittere solent. ita et incubos illis personis se facere habent. vt vel sic eos ad suam perfidiam allicere valeant. Demus quedā exempla. Est in ciuitate Confluentia pauper quidam sic maleficiatus q in presentia vxoris omnem actuz venereum prout viri cum mulieribus agere solent etiam repetitis vicibus per se exercet. Nec ab illis ad instantiam et eiulatum mulieris auerti potest. quia vno aut tribus

actibus expletis v̄ba replicat. volumus iterū de nouo ⁊ iterū de nouo inchoare cū tn̄ nulla p̄sona corpali visu cernat ei succumbere. fitq̧ vt post diutinas hmōi vexatiōes pauper ille collisus ī terrā oībus virib⁹ destituit. ⁊ dū post aliq̄rū viriū recupatione interrogat quō ⁊ q̄liter ista sibi ꝯtingant. ⁊ an ne p̄sonā succubantē habuerit. ℞n̄dere solet se mihi videre. ꝫ ita mente captiuatū vt oīno abstinere nō valeat. ⁊ q̄dez sup hoc maleficiū mulier q̄daz plurimū habet suspecta ꝙ ei intulerit: eo ꝙ illi pauperi minata fuerit per verba cōtumeliosa: ꝙ ipm ꝓpter displicentiā sibi factā expedire vellet: sed legū ⁊ executores iusticie nō assunt qui saltim sup diffamiā et grauez suspitionē in vindictā tanti criminis procederēt. putantes neminē debere cōdemnari nisi q̄ cōfessione ꝓpria aut triū testiū ꝓductiōe legitima ꝯuincat. q̄si iudicia facti: aut euidētia sup graues aut violentas suspitiones nullas mereant penas de q̄bus tn̄ modis sententiandi inferius vt p̄missum est patebit. De scdo v̄o genere q̄ puelle ab incubis demonibus molestant. Etiā nostris tēporibus referre nimis lōgum foret: cū hystorie certe de similibus existant referte. Sed cū quāta difficultate talia remediari possint patere potest ex his que Thomas brabantinus circa finem operis sui de apibus: de quadaz in hūc modū refert. Vidi inquit ⁊ in confessione audiui virginez quandā in religioso habitu q̄ p̄mo dixit se nūq̄ in cōcubitū ꝯsensisse: per hoc tamen dat intelligere se cognitam fuisse at ego non credēs artaui eā rationibus ⁊ duris comminatiōibus sub periculo anie sue. tandē cum lachrymis cōfessa est se prius corruptam mēte q̄ corpe. ⁊ cū postea doleret q̄si ad mortē ⁊ cōfiteret omni die cū lachrymis nō potuit tamen ingenio studio vel arte ab incubo demone liberari. nec signo crucis nec aqua benedicta. que tn̄ speciali ter ad fugandos demones ordinantur. nec sacramēto xp̄i corpis ipsis etiam angelis terrifico: donec post plures annos oꝛone ⁊ ieiunio pie lucardis fugaret. ⁊ est credibile saluo meliori iudicio. ꝙ postq̄ de peccato suo dolens ꝯfitebat: potius et cōcubitus demonis pena culpe q̄ culpa fuit. Hec etiam cū in vigilia penthecosten querularet apud cristinā in valle ducisse brabantie monialem deuotā que mihi hoc retulit ꝙ nō auderet cōmunicare ꝓpter demonis importunā vexationē. compatiens dixit ei cristina. Vade qui esce secura cōmunicatura eras dominico corpe. ego in me recipiā penā tuaz. ℞ecedens illa gaudēs dormit in pace. ad orationem de nocte surgit mane cū omi trāquillitate sacramēta suscipit. Cristina aūt susceptam in se penā nō pōderās vespere quieti se dās. audit in stratu suo quasi porcellā cōmouentē se: ⁊ inq̄etius agitantē. nec suspicās demonē. arrepto colo fugare nitit quicquid esset decumbit iterū. sed paui da: vexata surrexit et hoc pluries. tandem sensit ⁊ vidit euersis vere straminibus ꝙ demōis nequicia vexaret. Dimisso ergo lecto noctē duxit insomnē: ⁊ orare volens demonis cruciabat insultu: ⁊ vt dixit nūq̄ talia passa fuerat. vnde predicte

mulieri mane. Renūcio inqt renuncio pene tue. vix sine vite discrimie violentiā tentatoris pessimi euasi. Qua ex re perpendit̄ difficile eē huiusmodi remediare siue maleficio siue absq3 eo cōtingat Sunt tamē adhuc aliqua p que fortassis ipi demones fugant̄. de quibus τ nider i suo formicario. Licet em̄ vt ibi refert qn q3 modis valeāt puelle τ viri libera ri videlicet per sacramentalē cōfessionē τ sanctā exercitatiōnē in crucis cōsignatione vel angelica salutatōne. Tercio per exorcismorū applicationē. Quarto per certi loci mutationē. τ p cautā sanctorū excōmunicationē. τ ex pmissis patuit q̄ pma duo monilia nō pfuerūt. nō tamen propterea obmittēda sunt. qd em̄ vni est remediū nō pter hoc sequit̄ q̄ τ alteri. ita τ ecōuerso. Nam τ incubos sepe p orationē dominicā aut aque aspersionē. vel etiā per angelicam salutationē fuisse repulsos. histoꝛie tradūt. Refert em̄ Cesari⁹ in dyalogo suo q̄ sacerdos quidā post q̄ se suspēderat ei⁹ cōcubina monasteriū intrauit τ p incubū ad luxuriam procata est. quē tamen p crucis consignationē repulit τ p aque bñdicte aspersionē. licet statim postea rediit. Quādo autē angelicā salutationē dicebat. lōge velut sagitta dispāruit τ recessit sed interdū rediit licet ppe accedere eam nō auderet. Item de tercio videlicet per sacramentalē confessionē patet p eundē Cesariū qui dicit q̄ cōcubina antedicta cum iam cōfessa esset pure in toto derelicta est ab incubo Refert idem q̄ quidā vir in leodio passus incubum cōfessione sacramētali finita totaliter liberat⁹ est. Ponit in sup exēplū de quadā inclusa quā incubus nec oratione nec pfessione nec pter aliud spirituale exercitiū reliquit quin eius lectū ascenderet sed cū ad informationē cuiusdā viri religiosi diceret benedicite. statim eam demon reliquit. De quarto loci videlicet mutatione. dicit qui prius. q̄ filia cuiusdā sacerdotis stuprata per incubū τ facta ex dolore frenetica. trās renū q3 elongata ab incubo dimissa est. sed pater ei⁹ quia a loco filiā deposuerat a demone pcussus ē adeo vt moreret̄ in triduo Fit τ mentio de quadā que p incubū crebro in lecto vexata pprio. cōsociam deuotā petiit vt loco vexate iaceret qd cū fecisset tota nocte quasdā inquietudines grauissimas sensit τ prior tūc quieta fuit. Notatur etiā a Guilhelmo q̄ incubi plus vexare vident̄ mulieres et puellas pulcros crines habētes. ideo quia aut cure aut ornatui criniū nimiū incumbūt hmōi. aut quia p crines viros inflāmare cupiunt vel consueuerūt. aut quia in eis inaniter gloriantur. aut quia diuina bonitas hoc pmitit vt terreant̄ mulieres viros inflāmare p ea que etiā demones inflāmari vires volunt. De quinto de excōmunicatione que fortassis aliquādo eadem est exorcizationi patz in legenda sancti Bernardi. In aquitania siquidem mulier ab incubo sex annis incredibili ab vsu libidinis vexata. audiuit sibi incubum ne ad virum sanctū qui vētur⁹ erat appropinquaret minantē. Nihil inquit tibi pficiet sed eo recedēte tu⁹ crudelissimus ero psecutor qui actinus tu⁹ amator extiti. Que cū vi rum sanctū Bernardum inuocaret

respondit. Tolle meū baculū et lecto tuo infige. ⁊ faciat maligns qđ potest. hoc cum fecisset. demon cameram femine nō est ausus intrare ꝫ foris minabat atrocissime se eā vel le persequi bernardo recedēte. quo per feminā audito cōcauat populū beatus bernardus omēs iubet accē sas candelas gestare in manibus et demonē cuꝫ vniuerso qui aderat cetu excōmunicauit. ac ne ad illaꝫ vel aliā deinceps accessuꝫ habeat inter dixit. ⁊ ita illa plane liberata ē. Verum hic notandū ꝙ potestas clauium cōcessa petro ⁊ suis successoribꝫ quia sonat super terrā ⁊ tm̄ pro viatoribus hec iurisdictionis potestas sit in remediū ecclesie cōcessa. mirū videtur ꝙ ⁊ aeree potestates hac iurisdictione valeant arceri. Sed dici potest ꝙ quia psone que a demonibus molestant. sunt sub iurisdictōe pape ⁊ clauiū nō mirum si per indirectū huiusmodi potestates vigore clauium arceantur. sicut etiam indirecte animas potestate clauium a penis purgatorij ignis absoluē potest. nō obstante ꝙ potestas illa sonat super terrā ⁊ anime sint sub terra. De potestate etiā clauiū cōcessa capiti ecclesie scꝫ vicario xp̄i nō est tutum disputare cum notū sit ꝙ tāta potestas sit a cristo ecclesie et eiꝰ vicario cōcessa quāto puro homini concedi a deo potuit ⁊ hoc in vtilitateꝫ ecclesie. Pie etiā estimari potest ꝙ si egritudines a maleficis virtute demonū inflicte excōmunicarent cum ipsis maleficis actricibus ⁊ demonibus nō adeo in ipos infirmos seuirent. ⁊ ꝙ citius liberarent adhibitis super hoc ⁊ alijs exorcismis licitis. In partibꝰ deniꝗ albi- sis vulgaris ē narratio. simul ⁊ alijs in locis qđ dum diuina pmissiōe locuste volātes cum ingenti multitudine. Vinetas frōdes segetes ⁊ cūcta virentia eradicarēt. huiusmodi excōicatione ⁊ maledictiōe fugate ⁊ subito interēpte fuerūt. Qꝫ si sanctificati viri quis ascribi velit ⁊ nō virtuti clauiū sit in nomie dn̄i vnū pro certo habemus ꝙ nec virtꝰ miraculorū nec potestas clauiū. grām gratū facientē de necessitate presupponūt. cū vtrunꝗ ex gratia gratis data procedat. Est ⁊ iterū notandū ꝙ vbi nullū predictorū remediorū iuuat ꝙ tunc ad exorcismos licitos sit recurrendū. de quibus inferiꝰ patebit ꝙ ⁊ si hi ad fugandū demonis nequiciā nō sufficient. tūc reuera talis vexatio demonis est pena ꝑ peccatis satisfactoria. si prout vt oportet sustineat in charitate sicut ⁊ alia mala huius mūdi que nos sic ꝑmūt vt ad deū ire cōpellant. Verū etiaꝫ aduertendū ꝙ interdū alique in veritate per incubū nō vexant sed tātūmodo ita se vexari putant. ⁊ hoc ꝙ mulieribus ꝑcipue ⁊ nō viris cū alias sint timide ⁊ mirabiliū formarum in imaginatiōe susceptiue. Vn̄ ⁊ Guilhelmus sepe allegatus. multe inquit de apparitiōibus fantasticis ex morbo melācolico in multis fiūt vt in mulieribus maxime sicut apparet de visionibus ⁊ reuelatiōibus. Et causa in hoc est vt norūt medici ipsa natura muliebriū animarū eo ꝙ longe facilioris ⁊ leuioris impressionis sunt ꝙ̄ anime viriles. et subdit ibidem. Scio me vidisse mulierem que credebat se cognosci ab intus a dyabolo ⁊ alia incredibilia se sentire dicebat. Nōnunꝗ̄ etiam

impregnate sibi videnť mlieres ab
incubis ⁊ intumescant vehementer
ventres eaꝝ. Et cū partus tempus
aduenerit sola emissione multe ven
tositatis demutescunt. Nā de ouis
formicarū in potu sumptis incredi
bilem ventositatem ⁊ tumultum in
ventre generant hominis. Silr de
granis catapucie ⁊ de granis arbo
ris que dicit nigra pinus cōsimilia
in ventre fiunt. Facillimū est autȝ
demoni similia ⁊ maiora in ventri
bus hoim ꝓcurare. Hec addita sit
vt nō facillime quis mulierculis fi
dem adhibeat. sed in illis dumtax
at sup q̄bus experimenta fidem fe
cerunt vt de illis q̄ didicerūt in ꝓ
prijs lectis. vl' alio mō cōdormien
tib⁹ p experientiā talia vera esse.

Remedia ꝓ illis q̄ circa vim ge
neratiuā maleficiunt.

Capitulū secundū.

Licet mulieres
in maiori numero sint male
fice q̄ viri vt in prima parte operis
ostensum ē: tamen viri pl⁹ malefici
unt. ⁊ huius ratio est. q2 cum deus
plus pmittit super actum venereuȝ
per quem primum peccatū diffun
dit q̄ super alios actus humanos
sicut ⁊ per serpentes qui magis in
cantationib⁹ deseruiunt q̄ alia ani
malia. eo q2 dyaboli primū instrum
tum. Et cum act⁹ ille venereus plus
⁊ faciliori modo potest maleficiari:
in viro q̄ in muliere. ideo. Et quidē
patet quod tactum est. Nam cum
quinqȝ modis demon in generati
uam potentiam potest agere et illi
modi citius ꝓcurāt in viris. Reme
dia adhibenda sup vnumquēqȝ mo
dum iuxta possibilitatem sunt de
ducenda ⁊ ille qui viciatus est in ta
li potentia attendat: sub quo modo
suum maleficiuȝ contineatur. Sūt
autem quinqȝ modi iuxta Petruȝ
de palude in suo. iiij. distin. xxxiiij.
in processu huius maleficij. Nam
demon ex hoc q2 est spiritus habet
ptātem super creaturā corpalē: deo
permittente. et ex conditione natu
re sue precipue ad motum localem
vt illum prohibeat vel vt promoue
at. Unde per hanc potestatem pōt
corpora viri ⁊ mulieris impedire ne
sibi appropinquant. ⁊ hoc directe
vel indirecte. Directe quando vnū
elongaret ab altero vel non sineret
ad alterum appropinquare. Indi
recte quando aliquod impedimen
tū procuraret: vel quando se inter
poneret in corpore assumpto. sicut
cuidam iuueni pagano acciderat:
qui idolum desponsauerat ⁊ nihilo
minus contraxerat cum quadam iu
uēcula. nec propter hoc poterat eā
cognoscere vt supra patuit. Secun
do modo vbi hominē inflamaret er
ga vnam ⁊ refrigeraret erga aliam
⁊ hoc posset occulte procurare per
applicationem quarundā herbarū
aut aliaruȝ rerum quas optime no
uit ad hoc validas. Tercio modo
vbi estimationem viri aut mulieris
turbaret. qua redderet vnam perso
nam alteri exosam. quia vt supra pa
tuit in prima parte operis pōt ima
ginatiōem imprimere. Quarto mō
reprimendo vigorem membri q̄ ad
fructificationem necessario requi
ritur. sicut ⁊ motum localem cuius
cunqȝ organi reprimere pōt. Quin
to prohibendo missionem spirituū
ad membra in quibus est virtus mo
tiua quasi intercludendo vias semi

nis ne ad vasa generatiōis descendāt vł ne ab illł vijs recedat. vł ne excidat vel emittat. Quō si qs dicat. nescio sub quo mō maleficiatū mihi illatum cōtineat vnū scio q generatiua potentia erga vxorē meā careo Respōderi potest. si potēs ē ad alias mulieres nō aūt ad ppriā. tūc sb secundo mō. qr de primo mō certifi caret p succubū demonē. i. q p demones incubos et succubos. delude deret. Itē si vxorē nō habet exosaz et tū nō potest ipsam agnoscere: sed bñ alias: tūc iterū manet sub scdo mō. si aūt hz exosam et nō pōt agnoscere tunc sub scdo et tercio mō continet. Itē si nō hz exosam vellet autē cognoscere: ß nō hz vigorē membri tūc sub quarto mō. Si vo habz vigorē membri. ß nō hz excisionem seminis tunc sub quinto mō. Modus q curandi patebit vbi declarat si equaliter in charitate et extra charitatē exñtes his maleficiari valeāt Et quidē q nō: dempto quarto mō q tñ etiā rarissime. accidere eni pōt q in grā et charitate existit sic declarat. tñ lectori psupponit q loqmur de actu cōiugali inter matrimonialiter cōiūctos. qr als implicaret cū oms actus venereus extra matrimoniū est peccatū mortale et nō nisi ab his q extra caritatē existūt exercet Nā cū asserere oporteat ex toti9 scripture sacre traditione q demones magis pmittunt a deo seuire in peccatores q in iustos. lz legat ipsum iustissimū Job fuisse pcussum. hoc tñ nō fuit singulariter sup potentiā generatiuā nec etiam directe. ideo dicere oportet q qbuscunq talia maleficia inter matrimonialiter cōiunctos ptingunt signū est q vel ambe psone vel altera extra charitatē existat. et quidē fundamentū hui9 ex scripturis deducit: auctoritate et ratione. Nam angel9 dixit Thobie. In illis q libidini vacant accipit demoniū potestatē effectus demonstrauit vbi septem viros virginis Sare occiderat. Itez Cassianus in colla. patrum. diffinit beatus Anthoni9 nullaten9 posse demonē mentē cuiuscq vel corpus inuadere nisi eam prius destituerit omnib9 cogitatiōib9 sanctis ac spirituali contemplatiōe vacuā nudāq reddiderit. hec vbaviciq applicari possunt sup maleficium corporis vniuersaliter sup totum corp9 cum Job tali maleficio pcussus nō tam nudus a diuina gratia fuit: sed pticulariter qñ vicz pticulare malefici um rōne alicui9 peccati accidit corpori. et hoc qdem nō potest esse nisi pctm incōtinentie. Hō nā vt dictū est pter feditatē illi9 act9. et qr per ipsum pmū pctm diffundit de9 pl9 pmittit sup ipm q sup aliqs humanos actus q et inter matrimonialit cōiunctos vbi diuino auxilio pter pctm destituunt amplius circa illā vim generatiuā maleficiari a deo pmittunt. q si querit cuiusmodi sint illa peccata dici pōt q peccata incōtinentie q inter cognatos cū varia sint. Juxta illud Hiero. et habet in textu Adulter est in ppriam amator ardentior simul et hmōi amatores amplius in pdictis maleficiunt Remedia ergo ecclesiastica sūt duplicia. Unum in foro cōtentioso alterū in foro conscientie practicatur Primū si in iudicio allegat impotentia ex maleficio illata tūc distinguendū est. qr talis impotentia aut

est tpalis aut ppetua. Si tpalis nõ
impedit. tunc aũt presumit esse tpa
lis quãdo infra spaciũ triũ annorũ
cohabitãtes. et quantũ possunt ope
ram dantes. siue per ecclesiastica sa
cramẽta siue per alia remedia sana-
ri possunt. Si vo nõ sanẽtur aliquo
remedio extũc presumit esse perpe-
tua. Item aut precedit matrimonij
cõtractionẽ et cõsummationẽ. et sic
impedit cõtrahendũ et dirimit iã cõ
tractũ. aut sequit matrimonij cõtra
ctionẽ sed nõ cõsummationẽ. et est
cõmunis modus maleficiãdi viros
quãdo spernũt amasias. tunc eñ qr
sperabãt se matrimonialiter copula
ri et defraudãtur iferũt maleficia vi
ris. vt nec alijs cõmisceri valeant. in
tali eñ casu vt dicũt aliqui dirimit
matrimoniũ iam contractũ nisi sub
cõtinentia cohabitare velint. vt ma
ria et ioseph et habẽt pro se cano. di
cit eñ. xxiij. q. i. q coiugiũ cõfirma
tur officio scilicz carnis vt dicit glo
sa. Et parũ post dicit. q anteq con
firmet impossibilitas officij soluit
vinculũ coniugij. Aut sequit matri
niũ cõsummatũ et tunc vinculũ ma
trimoniale nõ dirimit Plura alia a
doctoribus notãtur. sed qr nõ preci
se sunt psentis speculatiõis notant
autẽ in varijs scriptis doctorũ vbi
de maleficiali impedimẽto tractant
ideo hic est supersedendũ tantũmõ
si quis difficultaret quomõ actus il
le possit ipediri respectu illi9 mulie
ris et ñ respctũ alteri9. rñdit bonauẽ
hoc ẽ. vel qr sortileg9 ad h respectu
persone determinate dyabolũ inui-
tauit. vel quia deus respectu psone
cuiuslibet impedire non permittit.
Occultũ eñ iudiciũ dei hic latet vt
in vxore Thobie. qualiter autẽ dya

bolus hoc facere possit patet ex p-
missis. dicit tamẽ hic Bonauent. q
impedit generatiuã. nõ impedimen
to intrinseco ledẽdo organũ. sed ex
trinseco impediendo vsum et est im
pedimentũ artificiale nõ naturale.
et ita potest impedire ad vnã et non
ad alias. vel tollendo exercitationẽ
concupiscẽtie ad illam vel aliam. et
hoc per virtutẽ ppriam vel per her-
bam vel per lapidẽ vel per aliquam
creaturã occultã. et satis concordat
cũ dictis petri. Remediũ vo ecclesi
asticũ in foro cõscientie tradit. xxiij
q. viij. si p sortiarias. vbi sic dicitur
Si per sortiarias atq maleficas ar
tes nõnunq occulto iusto dei iudi
cio permittẽte et dyabolo pparante
ccubitus sequit. Hortãdi sunt qui-
bus ista eueniũt vt corde contrito et
spiritu humiliato deo et sacerdoti d
omibus peccatis suis puram cõfes
sionẽ faciant et pfusis lachrymis et
largiorib9 elemosynis et oratiõibus
atq ieiunijs. dño satisfaciant. In q
bus verbis notat q tantũmodo p
pter peccata. et extra charitatem exi
stentibus talia cõtingũt. sequit et p
exorcismos ac cetera ecclesiastice me
dicine munimina. ministri ecclesie
tales quantũ annuerit domin9 qui
abymelech et domũ eius Abrae ora
tionibus sanauit sanare procurent
Unde summarie dicere possum9 q
quinq sunt remedia que talibus sic
maleficiatis licite applicari possũt.
vicz sanctorũ aliquorũ limina pere-
grinatio. et ibidem peccatorũ suorũ
cũ contritione vera confessio. signi
crucis et orationis deuote multipli
catio per verba sobria licita exorci-
satio que qualiter fieri debet inferi-
us patebit et cauta maleficij ablatio

facit ad hoc quod supra de comite factū est qui cum sibi per triennium sibi matrimonialiter copulatā virginem cognoscere nō potuisset.

Remedia cōtra maleficiatos sup amorē vel odium inordinatū.
Capitulum tercium.

Sicut maleficiū in potētia generatiua ita et philocaptio et odium in volūtate causant. expedit primo de eius causa. et tandem quātū possibile est de eius remedijs trāscurrere. Philocaptio igitur seu amor inordinatus vnius sexus ad alterum triplici ex causa oriri potest Aliquādo ex sola incautela oculorum. aliquādo ex tentatione demonū solum. aliquādo ex maleficio nigromāticorū et maleficarū simul et demonum. De primo dicitur Jacobi. i. Unusquisque tentat a concupiscētia sua abstractus et illectus deinde concupiscentia cum cōceperit parit peccatū. peccatum vero cum cōsummatū fuerit generat mortem. Sic sychem cū vidisset dinam exeuntem ad videndum mulieres regionis illius adamauit eam et rapuit et dormiuit cum illa et cōglutinata est anima eius cum ea. Genes. xxxiiij. secundum glo. Infirme anime sic accidit quādo postpositis proprijs aliena negocia curat. seducit cōsuetudine et fit vna vnitate cōsensus cum illicitis. Secundo quod oriat ex tentatiōe demonū principaliter Sic aman sororē thamar speciosissimā adamauerat et deperierat in ea valde ita vt propter amorē eius egrotaret. ij. Regum. xiij. nō enim in toto tam corruptus esse potuit mente vt in tātum facinus stupri prosiliret. si nō grauiter a dyabolo tentatus fuisset. De hoc etiā genere amoris refertus est liber sanctorū patrum qui refert oēm tentationē carnalis amoris sibi i heremis subtraxisse. quosdam qui tamen vltra quam credi potest amore mulierū tentabātur aliquotiens. Unde et. ij. Corinth. xij. apostolus dicit. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphiset. vbi glosa. tentādo per libidinē datus est mihi stimulus. aiūt quidā. tentatio autem cui nō cōsentitur non est peccatum. sed materia exercende virtutis. hoc intelligitur de tentatione que ab hoste nō a carne que peccatū est veniale etiā si nō consentiatur. De his varia exēpla legūtur in varijs locis. De tercio quod amor hereos pueniat ex maleficijs demonū et maleficarum possibilitas huius maleficij supra in questionibus prime partis. an demones per maleficas mentes hominū ad amorem vel odiū imutare et incitare valeant ad longū deducitur. per varia etiā gesta et acta a nobis reperta cōprobatur. immo inter omnia maleficia minimū propter sui generalitatem reputat. Et si queritur. petrus philocaptus amore talis etc. nescit an primo secundo aut tercio modo Respondetur. odium inter cōiugatos cū crimine adulterij et si operatione demonū fieri possit. vbi tamē fisco carnalis cōcupiscentie amoris quis adeo inuoluit et succēditur vt nulla confessione plagis verbis aut factis ad desistendum cogi valeat. Item vbi quis sepe pulchriorem dimittit vxorem et turpissime adheret Itē vbi nocturno tpe nec quiescere

valent: ꝫ ita dementant vt ꝑ deuia queqꝫ incedere habeant. Optimates prelati aut alij diuites sepissime his miserijs inuoluunt. Est quidē hoc temp⁹ muliebre de quo hildegardus vt Vincen. in specu. histo. refert ꝓdixit ꝙ nō tamdiu durabit quantū hucusqꝫ perstitit. cum iam mund⁹ plen⁹ sit adulterij precipue in optimatibus. ꝛ quid opus scribere de remedijs q̄ remedia abhorrēt. tñ vt pio lectori satisfiat aliqua breuiter tangam⁹. Super philocaptionē sine maleficio. Auicenna septem remedia ponit qñ. vicꝫ ꝑsonā egrotare facit ꝫ parū ista nostre speculationi nisi quantū mystice anime languenti deseruiūt. dicit enim li. iij. ꝙ ex variatiōe pulsus ꝛ ad nominatōnē amati cuꝫ ibi radix egrotatiōis habet. tunc si lex sustinet fiat copula ꝑ matrimoniū qꝛ sic sanātur cum obedit nature. Aut fiat applicatio medicinaliū de q̄bus ibidem tractat ꝛ docet. Aut vt egrot⁹ amorē suū de dilecto ꝑ licita remedia ad aliud diligendū cōuertat ꝙ priori ꝑeligere debet. ꝛ ita fugere ꝑ sentiā amati. qꝛ sic distrahit anim⁹ Aut etiā si corrigibilis est tribulet hortet. qđ opus amoris ē maxima miseria. vel dirigant ad ipsum q̄ q̄ntum cum veritate ꝛ deo possunt vituperent corpus ꝛ dispositionē dilecti ꝛ mores cum transfiguratione facierum turpi seu difformi. Vel saltim vltimo vt occupent in rebus arduis ꝛ distractiuis officijs. Reuera sicut animalis homo ꝑ hmōi remedia sanat: ita ad spiritualem singula capiendo interiorem hominē reformant obediatur legi ment⁹ potius q̄ȝ nature cōuertit amorem suum ad eternas delitias recordetur q̄ȝ momentaneuꝫ sit quod delectat ꝛ eternum quod cruciat querat delitias in illa vita vbi sic inchoantur ꝙ nunq̄ȝ finiuntur cuius qui amator esse noluerit ꝛ istam perdet et illam non inueniet ꝛ eternis ignib⁹ deputabitur ecce tria damna irrecuperabilia ex amore hereos prouentia. Super philocaptionem vero ex maleficio remedia in precedenti capitulo tacta nō inconuenienter ꝛ hic applicari possunt: precipue autem exorcizatio per sacra verba q̄ȝ si hūp si facere taliter maleficiat⁹ potest. Quotidie angelum sanctum sibi ad custodiam a deo deputatū inuocet. pura confessione sanctorum limina precipue autem beatissime virginis frequenter ꝛ sine dubio liberabitur. Sꝫ q̄ȝ vituperabile vt barbati homines donis naturalibus ꝛ virtutuꝫ armis abiectis seipos tueri renuunt cum puellule sepissime inuicta īfirmitate huiusmodi maleficia his armis propulerunt in quarū cōmendationē vnum e multis in medium ꝓducamus. Fuit in rurali villa quadam prope Lindawe constañ. dyocef virgo adulta facie pulcra ꝛ elegantior moribus in huius aspectu captus quidaꝫ vir leuis moribus clericus ferre solo nomine vti nam non sacerdos. qui vulnus sue mentis vltra celare non valens venit ad laboratorium dicte virginis et honestis verbis se rhete demonis exhibens primum: tandem ad amorem sui virginis ausus est verbis dumtaxat ꝓuocare animum ꝙ illa diuino instinctu ꝑcipiens intacta mente ꝛ corpore respondit viriter. Nūc cum verbis talib⁹ domum

meaꝫ nolite frequentare. alioqn repulsam sustinebitis verecundia mediāte. Cui ille. Et si me diligere mō rennuis verbis dulcibꝰ monita nō post modicū coacta opibꝰ me amabis tibi ꝓmitto. Erat vir ille suspectus incantatoꝛ ꝛ de maleficio. Sꝫ verba hec vgo ꝑ vento habuit nec scintillam amoris carnalis ad virū in se sensit ꝓtunc: sed euoluto non multo tempoꝛe imaginatiōes amorosas de viro illo cepit habere. Quō illa ꝑcipiens diuinitꝰ inspirata ad matrē misericoꝛdie cōfugit ꝛ ꝓ auxilio a filio impetrando deuotissime imploꝛauit. Et statim honestaꝫ societatē requirens ꝑegrinari cepit ad locū heremitarū sic em̄ noiat ecclesia in honoꝛe ipsiꝰ genitricis miraculose cōsecrata in p̄fata dyocesi In qua sacramētaliter confessa ne in ea aliquid inuenire posset malignus spiritus ꝛ ad ipsam matrē pietatis ꝑcibus fusis: ꝓtinus omnis cessauit hostis machinatō ita vt eā postmodū nunq̄ȝ tangeret. Super sunt tn̄ adhuc ꝛ barbati viri a maleficis mulierculis impoꝛtune sup hu iusmodi sollicitati quasi nequaq̄ȝ a philocaptione eaꝝ se cōtineri possent. q̄ tn̄ viriliter resistentes quantū sevltro pulsare illecebꝛis imaginationibꝰ sentirent. tm̄ etiā ꝑ pꝛesidia p̄missa cuncta machinamēta diaboli superant. Et vere speculū huius pugne q̄dem iuuenis pꝛediues in oppido Jsbꝛuck. q̄ quantū a maleficis pulsatus fuit nec calamo exarari q̄s posset. semper virilem animū gerens per pꝛefata remedia intactus euasit. quare ꝛ merito cōcludit pꝛefata remedia cōtra huiusmodi moꝛbum esse certissima ita ꝙ certissime ita liberant q̄cunq̄ȝ his armis vtunt. ꝛ ꝙ de amoꝛe inoꝛdinato hoc ꝛ de odio cum oppositoꝛuꝫ eadem sit disciplina intelligendum est. lꝫ aliqualis in modo maleficiandi cum sit differentia etiā aliud remediū illa ꝑsona que odio habetur requirere debet. ipe em̄ q̄ odio hꝫ ꝛ in coꝛde defert: nō defacili si adult est ad amoꝛē vxoꝛis etiā ꝑ quascunq̄ȝ ꝑegrinationes flectit. Et qꝛ relatu maleficaꝝ cōpertū est ꝙ ꝑ serpētes hmōi maleficia ad odiū ꝓcuratur eo ꝙ dum pꝛimū instr̄m erat diaboli ꝛ in sui maledictionē recepit inimiciciā inter ipsum ꝛ mulierem ideo ꝛ tales inimicicias ex ipsis ꝓcurare satagunt ponendo pellē aut caput serpētis sub limine hostij camere aut domꝰ. vnde ꝛ om̄s anguli domꝰ sunt ꝑquirendi ꝛ innouandi q̄ ad inhabitationes quantū possibile est. vel alienas inhabitare domos. Et q̄dem cū dictū sit ꝙ seipsos maleficiati exoꝛcizare valeant intelligit ꝙ verba sacra benedictiōes ꝛ carmina secuꝫ deferre in collo poterunt. siquidem legere aut seipsos benedicere nescirent: q̄ tn̄ qualit facienda sint in sequentibus patebit

¶Remedia sup eos q̄bꝰ virilia mēbꝛa p̄stigiosa arte auferunt ꝛ vbi interdum in bestiales foꝛmas hoīes transmutant.

Capitulum quartum.

Super eos qui p̄stigiosa arte illudunt vt se virili membꝛo carere aut in bestiales foꝛmas transmutatos esse putant q̄bus remedijs subleuari valeant ex p̄missis satis euident elicit. Nā cū tales oīno diuina gra

tia destituunt ꝙ ꝑncipiū in malefi-ciatis existit fundamentū nō ē pos-sibile vt ferro manente in vulnere emplastrū curatiuū apponat. expe dit ergo vt ꝑ verā ꝯfessionē deo añ omnia reconcillet. Demū qꝛ vt su-pra in scḋa pte opis ca. vij. tactum est. talia membra nunꝙ̄ in veritate euelli aut segregari a corpib⁹: ꝫ tan tūmodo ꝑstigiosa arte occultari ad sensum tact⁹ ⁊ visus. patuit etiā ꝙ huiusmodi illusiones in gratia cō-stitutis nō ita facilit nec actiue nec passiue cōtingunt vt vicꝫ eis mem-bra auferant aut ꝙ in eoꝝ visiua po tentia q̄si alijs sint ablata deludan tur. iō ⁊ remediū in eodē capi. exꝑ-mit cū ipso morbo vt vicꝫ quantuꝫ possibile sit cū ipsa malefica amice se cōponant. Sup eos deniꝙ̄ q̄ in bestiales formas se trāsmutatos eē putant. Sciendū ꝙ hoc gen⁹ male ficij nō ita in occidētalib⁹ sicut ori-entalibus regnis practicat. intelli-ge quo ad secundas ꝑsonas lꝫ q̄ ad ꝓprias maleficaꝝ ꝑsonas hoc sepi⁹ apud nos visuꝫ fuerit ipsas vicꝫ ma leficas in effigijs animaliū oculis intuentiū se obiecisse: vt supra capi tulo. viij. deductū quare ⁊ remedia que in tercia parte operis deducen tur. sup exterminiū videlicꝫ malefi carū ꝑ seculare brachium forent ap plicanda. Et quidem quō orienta-les hmōi illusiōes remediare solēt sic deducit. Nam ex militarib⁹ fra-trib⁹ ordinis sancti iohannis hiero solimitani in rhodis veridica rela-latione plura de his ꝑcepim⁹. Pre cipue aūt ꝙ in ciuitate salamina re-gni cypri talis casus accidit. Nam cū ibi portus sit maris ⁊ nauis q̄-dam onusta mercimonijs applican do ꝑegrinis nauim exeuntib⁹ vt q̄s ꝙ̄ victualibus se muniret. iuuenis q̄dam ex eis robust⁹ domū cuiusdā mulieris extra ciuitatē supra litus maris situatā accessit ⁊ an oua ha-beret advēdendū a muliere sciscita tur. At mulier cernens iuuenē ro-bustū forensēꝫ ⁊ alienū a patria: vn de minor de eo suspitio apud intra neos sup eius ꝑditionē oriri posset expecta inquit paululū ⁊ iuxta op-tata singula recipies ⁊ dū morā fa-ceret clausa ⁊ interiori pte dom⁹ iu-uenis ab extra vt eū q̄tocius expe diret ne nauē eū negligere cōtinge ret clamare cepit. tūc mulier aliqua oua attulit iuueni tradidit ⁊ in casu quo nauē neglexisset ⁊ ad eā rediret sibi iniunxit. Veloci igit cursu ad nauemq̄ in litore maris erat ꝓpera uit. ⁊ añ ingressum eo ꝙ nec dū alij socij oms cōuenerant oua comede-re ⁊ seipm reficere studuit. Et ecce post horā mut⁹ effectus ⁊ quasi mē te destitut⁹ vt post ipse referre soli-tus erat de seipso ammirans q̄d nā sibi accidisset cōijcere nō poterat. volens ergo nauim intrare ab im-morantib⁹ baculis verberat⁹ repel lit cunctis acclamantib⁹ ecce ecce: q̄d nam in asino. maledicar bestia num ⁊ tu nauim itrabis. Repulsus sic iuuenis ⁊ verba illoꝝ q̄ ipsuꝫ asi num affirmabant intelligens apud se ruminabat ⁊ ꝙ maleficio mulieri infectus essꝫ cogitare cepit ꝑcipue in eo ꝙ nullū vbū formare poterat cū tñ ipse oms intelligebat. ⁊ dum rursum nauim ascendere tentaret grauiorib⁹ cesus verberib⁹: ipsum amaro corde remanere ⁊ recessū na uis cōspicere opus erat. Huc illuc ꝙ̄ discurrēs cū oms ipm asinū esti-

mabant necesse erat vt tanq̄ bestia ab oibus tractaret. ꝯpulsus igit ad domū mulieris redijt cui ad placitū ꝓ ꝯseruatione vite sue vltra triennīū seruiuit. nil opis faciens manib⁹ nisi necessaria dom⁹ in lignis ꝛ bladis apportans. etiā q̄ exportāda erāt tanq̄ iumentū deportabat. hoc ꝯsolatiōis relicto vt lȝ ab oib⁹ alijs iumentū reputaret ab ipsis tamen maleficis ꝯiunctim vl' diuisim morātibus vt verus hō humanit⁹ cōuersando in incessu statu ꝛ habitu agnoscebat. Qꝫ si queritur quō onera sibi tanq̄ iumēto imponebātur. Dicendū q̄ sicut Aug⁹. narrat de mulierib⁹ stabularijs q̄ hospites cōuertebant in iumenta onera portantia. libro. xviij. ca. xvij. de ciuit. dei. ꝛ de patre p̄stantij q̄ se caballuȝ seu equū fuisse ꝛ annonā cum alijs animalib⁹ balulasse narrauit. vtiq̄ ex illis actis de p̄senti iudicam⁹ ita q̄ triplex deceptio p̄stigiosa arte fiebat. Prima quo ad homies iuuenem nō vt hoīem sed vt asinū intuentes q̄ qualiter demones faciliter ꝓcurare possunt: supra. viij. cap̄. patuit. Secunda q̄ illa onera nō fuerūt illusoria: sed vbi vires iuuenis excedebāt demon inuisibiliter deferebat. Tercio q̄ sibipsi dū int alios cōuersabat iuuenis etiā iumentū videbat in imaginatione dūtaxat et estimatiua potentia q̄ sunt affixe organis corpalib⁹. non autē in rōne. q̄ nō a dō erat ligata q̄n se hominē sciebat. sed arte magica delusum vt tanq̄ bestia estimaret. sicut ꝛ de nabuchodonosor ibidem exemplificat. Triennio igit sic elapso in quarto duȝ quodā die ante meridiē ciuitatē p̄fatam intrasset ꝛ mulier a longe sequeret. contigit quandam ecclesiā in qua diuina celebrabant iuuenē sic maleficiatū p̄terire: audiens nolā campane cū more latinoꝝ ꝛ nō grecoꝝ i illo regno diuina peragunt. ꝓ eleuatione corpis xp̄i ad eccl'iam se cōuertit ꝛ intrare dū ꝓpter verbera ꝛ expulsionē nō auderet: a foris genua ꝛ crura posteriora in terrā fixit ꝛ anteriores pedes id ē man⁹ simul iunctas eleuans. ex capite asinino vt putabat sacr̄m in eleuatione intuet. Qd̄ ꝓdigiū duȝ certi ianuenses mercatores cōspexissent mirantes: asinū sequunt et inter se de miro ope cōferentes. ecce malefica cū baculo asinū insequitur. ꝛ q̄ vt p̄missum est hmōi maleficia illis in partib⁹ plurimū practicant. ad instantiā mercatoꝝ p iudicem asin⁹ cū malefica capit: interrogata ꝛ questionib⁹ exposita crimen fatet ꝛ vt ad domū redire valeat iuuenē restituere sue forme ꝓmisit. dimissa igit ad domū regressa: iuuenis ad pristinā formā reducit: ꝛ ipa denuo capta debitā vltionē ꝓ commissis suscepit et iuuenis ad ꝓpria cū gaudio remeauit.

Remedia ꝯ obsessos ex maleficio Capitulum quintum.

Uod interdū ex maleficio demones q̄sdam homines substātialiter inhabitāt supra ca. ix. ꝛ. x. satis patuit. q̄bus etiā de causis q̄ non solū ꝓ grauibus criminibus ꝓprijs immo interdū ꝓ ꝓprio suo maiori merito aliquando ꝓ alieno leui delicto. aliq̄n ꝓ suo veniali pctō. aliq̄n pro graui alieno peccato. et aliquādo ꝓ alieno facinore ꝓprio. pro

quib⁹ etiā diuersi diuersimode pos sident. quidā plus alij minus. vt eti am nider in suo formicario recitat. nō miruꝫ si maleficio seu ad instātiā malefice demon deo pmittente ho minem substātialiter modo quo ibi declarat quid vicꝫ per substātiaꝫ sit intelligēdū inhabitet Quib⁹ aūt re medijs liberari possint ꝙ vicꝫ p ex orcismos ecclesie ⁊ cū hoc vera cō tritiōe vel etiā cōfessiōe. vbi ꝓ mor tali quis eēt obsessus. patuit ex ibi dē deductis ⁊ ex illi⁹ sacerdotis bo hemi liberatōe. sed ꝙ vltra hec duo remedia etiā tria alia valeāt suffra gari videlicet eucharistie sacra cō munio. sanctoꝝ locoꝝ applicatio vel bonoꝝ oratio. ⁊ excōmunicatō nis absolutio pfati doctoris discur su quē etiā deducere expedit cū om nes necessarioꝝ tractatuū copiam habēt Nam de ipsa sacra cōmunio ne Cassianus colla. abba. prima lo quit in hec verba. cōioneꝫ sacrosan ctā nequicie spiritibus traditā a se nioribus nostris nunꝗ meminim⁹ interdictā. quinimo etiā si possibile esset eis quottidie impartiri eā etiā debere censebāt que ad purgationē ac tutelā corporis animeꝗ puenire credenda est. ⁊ que ab homie perce pta eū qui in mēbris ei⁹ insidet spi ritū seu in ipis latitare conat. quo dā exurens fugat incēdio. Hoc nā ꝗ modo curatū abbatē andronicuꝫ nup aspeximus insultabit offenso. cū eū a celesti medicina viderit se gregatū. tanto eñ durius ⁊ frequē tius attentabit affligere quāto eū a spūali remedio senserit longius ab dicatū. hec cassianus. Et iteꝝ de eis dem ibidē dicit. Duo hec credē im mobiliter opoꝛtet primo ꝙ sine dei

pmissu nullus ab eis spiritib⁹ oīno tentat. Secūdo ꝙ oia que nobis a deo inferunt siue tristia ad presens siue leta videantur velut a pijssimo patre. clemētissimoꝗ medico ꝓ no stris vtilitatibus irrogātur. Et idcir co eos velut pedagogos traditos humiliari vt descēdētes ab hoc mū do vl' purgatōes ad vitā aliā trāsfe rāt. vel penali vigore plectātur qui fm apostoluꝫ traditi sunt in psenti sathane in interituꝫ carnis vt spūs salui fiant in die dñi nostri iesu xpi Sed hic orit dubitatio. cū apostol⁹ dicat. probet seipsuꝫ homo. ⁊ sic de pane illo edat. quomō possunt ob sessi nō habētes vsum rōnis cōmu nicare. Respōdit sanctus Tho. de hoc in. iij. parte. q. lxxx. sic distiguē dum de omibus amētibus. Aliq in quit dicūtur nō habere vsum rōnis dupliciter. Uno modo qꝛ habēt de bilē vsum rationis. sicut dicit nō vi dēs qui male videt. Et qꝛ tales pos sunt aliquā deuotionē cōcipere hu ius sacramenti nō est eis hoc sacrm denegādū. Alio mō dicunt aliq nō habere vsum rōnis. qꝛ sic a natiuita te pmanserūt ⁊ sic talibus nō ē hoc sacrm adhibēdū. qꝛ in eis nullo mō pcessit hui⁹ sacramēti deuotio. aut nō semp caruerūt vsu rōnis. ⁊ tunc si prius qñ erāt sue mētis cōpotes apparuit in eis hui⁹ sacramenti de uotio dꝫ eis in articulo mortis hoc sacrm exhiberi nisi forte timeat pe riculū vomitus vel expuitiōis. Uñ legit in cōcilio carthaginensi. ⁊ ha bet. xxvj. q. vj. Is qui in infirmitate pniam petit. si casu dū ad eum inui tatus sacerdos venit oppressus ifir mitate innotuit vel in frenesim n co uersus fuerit dent testimoniū q euꝫ

audierūt. Et si cōtinuo credit mori turus recōciliet per manus imposi tionem et infundant ori eius euch a ristia. De baptizatis qui corporali ter ab immūdis spiritibus vexātur est eadē ratio et de aliis amentibus hec Tho. Addit tamē in. iiii. di. ix. q demoniacis nō est denegāda cō munio. nisi forte certū sit pro aliquo crimine a dyabolo torqueri. Cui sic Petr9 de palude addit. In hoc ca su pro excōicandis sunt habendi q tradití sunt sathane. Ex quibus li quet q si aliqui sūt possessi a demo ne etiā propter sua crimina habentes tamē lucida interualla et rōnis vsuz postea conterunt de peccatis suis. vel debi te cōfitētur tales cū sint ab soluti corā deo nullaten9 sunt a cō munione diuinissimi sacramenti eu charistie sequestrādi. De sanctoruz applicatiōe vel deuota oratiōe quo modo per hec obsessi etiā potenter liberātur legēde sanctorum referte sunt. Merita em sanctorū martyrū cōfessorū virginū exigūt vt hi spiri tus nequā sanctorū in patria existē tium oratiōe et intercessiōe vincant quos sancti in via vicerūt. Similit viatorū deuote oratiōes. liberatio num obsessorū obtinuisse sepe legū tur. Unde ad hoc hortat cassianus vbi supra. Si inquit haberem9 hāc sententiā immo fidē quā superi9 cō prehendi vt et omia per dominū fie ri pro vtilitate aniarum et dispēsari vniuersa. nō solum nequaq despici emus eos. sed etiaz pro eis tanq pro mēbris nostris incessanter orabim9 eisq totis viscerib9 ac pleno cōpa tiemur affectu. De vltimo mō absol uendi aliquez ab excōmunicatione. Sciendū q nec iste cōmunis ē nec forte licitus nisi habēti auctoritatē et specialē reuelationē vel probabili tatē q possessus quis sit propter excō municationē ecclesie. sicut apl's. j. ad Corinth. v. excōmunicatū a se et ad plebem corinthū fornicariuz tradi dit sathane in interitū carnis vt spi ritus salu9 fieret in die dñi nostri ie su christi. i. vt glo. dicit vsq ad illu minationē gratie cōtritionis vel ad iudiciū. Et pseudo doctores qui fi dem pdiderāt videlicz imeneū et ale xandrū tradidit sathane vt discerēt nō blasphemare. j. ad thimo. j. Tā te em potestatis erat apl's dicit glo sa. tantāq gratiā habebat vt recedē tes a fide solo verbo traderet dyabo lo. Unde sanctus Tho. in. iiij. dist. xviij. vbi magister tres effectus ex cōmunicationis tradit eosdē sic de clarat idem doctor. Ex hoc ipso inqt q aliquis suffragiis ecclesie priuat triplex incōmodū incurrit per tria que quis ex suffragiis ecclesie cōse quit. Ualēt em ad augmētuz gratie eis qui habent vel ad merendum ei qui nō habet. Et quātuz ad hoc ma gister dicit q gratia subtrahit p ex cōmunicationē. valet etiā ad custo diā virtutis. et q̄tum ad hoc dicit q protectio subtrahit nō q oino a dei p uidentia excludant. sed ab illa qua filios ecclesie specialiori mō custo dit. valēt etiā ad defendēduz ab ho ste. et q̄tum ad hoc dicit q dyabolo maior ptās seuiēdi in ipm datur et corpaliter et spūaliter. Uñ in pmiti ua ecclesia qñ oportebat per signa hoies ad fidē inuitare. sicut spūssan ctus visibili signo manifestabat ita excōicatus corporali vexatiōe a dy abolo innotescebat. Nec est incōue niēs si ille qui nō est desperat9 ho-

sti dat. qꝛ non dat ei quasi damnandus ꝫ quasi corrigendus cū in potestate eccl'e sit ex eiꝰ manu ipm̄ eripere cū voluerit. Hec Tho. Ubi tn̄ exorcista ad cautelam obsessum absoluat nō videt inconueniens. Sed subdit nider ꝙ cauēdū est valde exorciste ne de suis viribꝰ facilit̄ p̄sumat. Aut iocum ⁊ ludū serioso dei operi intermisceat. Aut supstitiosū vel suspectū aliqd de maleficio adijciat. Alioquin penam vix euadet vt declarat̄ per exempla. Nam de p̄mo refert beatus Gregoriꝰ in dyalo. de quadā que contra cōscientiā suam a marito petente ⁊ obtinenti debiti redditionem in vigilia dedicationis ecclesie sancti Sebastiani ⁊ qꝛ cōtra cōscientiā ecclesie ꝓcessioni se immiscuit. possessa est ⁊ publice furiebat. Quo viso sacerdos eiusdem eccl'ie de altari sindonem tulit eamqꝫ cooperuit. sed ⁊ hunc sacerdotē repente dyabolꝰ simul inuasit Et qꝛ vltra vires voluit quicq̄ p̄sumere. cōpulsus est in sua vexatione cognoscere qs esset. Hec greg. De secundo vt nullus de officio exorcistatus sanctū ordinē cōcernens iocum faciat. Refert nider se vidisse i conuentu coloniensi fratrē verbis satis iocosum: sed in grā expellendi demones famosū. Hic cū in terminis cōuentus coloniensis demonē in obsesso corpore artaret. Jam demon petiuit a fratre locum recedendi. quo gauisus frater ait in ioco. Jn cloacā meā vadas. Exijt igit̄ demon nocte cū frater ventrē purgare velit. demon eū tam dure torsit ꝓpe cloacā vt vitā cū difficultate saluaret. Sꝫ ⁊ hoc p̄cipue cauendum vt obsessi etiā ꝑ maleficas ad p̄sidia maleficarū nō ducant̄. vnde ⁊ de p̄fata femina Greg. infert. Cū inquit ꝓpinqui eam carnaliter amātes. atqꝫ amando ꝯsequentes ad obtinendū salutis remediū maleficis tradidisset ⁊ ꝑ eas ad fluuium ducta ⁊ in aquam mersa multis incantationibus agitata fuisset dum vnꝰ demon expelli debuit legio subintrauit. ⁊ eoꝝ distinctis vocibus laꝫ clamare cepit. vnde cōsanguinei tādem confitentes ⁊ de hoc dolentes eam p̄sentarūt sancto episcopo fortunato. q̄ diuturnis orationibus et ieiunijs euꝫ ex integro sanauit. Sꝫ quia dictum est debere exorcistas cauere ne supstitiosum vl' suspectū aliquid de maleficio adijciant. Dubitare exorcista possꝫ an certas herbas ⁊ petras etiam nō benedictas adhiberere posset. Responsio. Si bn̄dicte sunt herbe tanto melius si v̄o non vt herba quedā que al's nominat̄ fuga demonis vel etiā naturas lapidū si quis adhibeat nō erit̄ supstitiosum dummō credat ꝙ nō directe de sui natura demones cōpellant. qꝛ tunc incideret in erroreꝫ ꝙ simili modo alijs herbis aut verbis possent cogi vt error nigromāticoꝝ fatet̄. putantes se efficere per naturales ⁊ inditas talium v̄tutes Unde sanctꝰ Tho. in. iiij. di. vij. arti. vlti. Nō est inquit credendū aliq̄bus virtutibus corporalibꝰ demones subiacere. ⁊ ideo nō cogunt̄ inuocationibꝰ ⁊ factis q̄busdam maleficis nisi inq̄tum ꝑ hoc fedus cū eis initur. fꝫ qd̄ d̄r Esaie. xviij. Percussimꝰ fedus cū morte ⁊ cū inferno fecimus pactū. Et illud Job. xl. An extrahere poteris leuiathan hamo: ⁊ sequentia verba. sic finaliter

exponit sup Job dicens. Si qs recte cōsiderat omnia premissa videt ptinere ad psumptionē nigromanticoꝝ cōfutandis qui nitunt cū demonibus pactū inire ac eos sibi inducere vel qualitercūqꝫ cōstringere. Ostenso ḡ ꝙ hō nō potest sua virtute dyabolū supare: cōcludit dicens Pone sup eū manū tuam subaudi si potes. q. d. nullo modo tua virtute potes. superat tn̄ virtute diuina vn̄ subdit. memēto belli quo. s. ego pugno ꝯtra eū. ⁊ pōt dici ꝙ ponit pñs ꝓ futuro. s. pugnabo in cruce vbi capiet leuiathan p hamū. s. per diuinitatem occultatā sub esca humanitatis estimans saluatorē purū hoiem. Vn̄ etiā postea. xlj. di. Non est ptās sup terrā que ei potest comparari. p hoc inqt signat ꝙ nll'a virtus corporalis pōt adequari potestati demonis q̄ ē potestas pure spiritualis. Hec de tho. Sed qꝛ indirecte a demone obsessus potest virtute melodie vt saul p cytharā dauid. vel herbe vel corporalis rei alteri⁹ sibi a naturali ꝓprietate in exn̄te releuari. Ideo applicari pn̄t ꝙ q̄dem posse fieri auctoritatib⁹ ⁊ rōnibus deducit Naz. xxvj. q. vij. demoniū sustinenti dicit. lꝫ petras vl' herbas habere sine incantatiōe. ⁊ sūt Hieronymi verba. Itē mgr̄ in histo. tractans illud Thobie. vj. vbi Raphael ait Thobie. Cordis particulaꝫ. s. de pisce quā cepisti si sup carbones ponas fum⁹ eius exterret om̄e genus demonioꝝum siue a viro siue a muliere: ita vt vltra non accedat ad eos dicit. Nec super hoc mirari debemus cum fumus cuiusdam arboris aduste eandem vim habere videatur q̄uis etiam spūalem in se contineat sensum. scilicet de fumo spiritualis orationis. Ad idem Albertus super Luc. ix. et Nicola⁹ de lira. j. Reg. xvj. immo ⁊ Paulus burdegaleñ. super. j. Reg. xvj. hanc cōclusionem tenet ꝙ non solum concedendum videtur ꝙ per aliqua sensibilia possunt afflicti a demonib⁹ releuari. sed etiam per sensibilia aliqua possint totaliter liberari. ꝫ hoc intellige quando non attrociter affliguntur. ⁊ probat per rationem. Nam cum demones nō possint materiam corporalem ꝫm suam voluntatem transmutare: sed debita actiua debitis passiuis coniungendo: vt Nicolaus dicit. Eadem ratione per aliquam rem sensibilem potest dispositio causari in corpore humano: per quam fiat aptum ad suscipiendū actionem demonis. verbi gratia. Nam mania est maxime dispositiua ad alienationem mentis ꝫm medicos. ⁊ per consequens ad suscipiendū afflictōnem demoniacā que quidem demoniaca passio vbi penitus curatur penit⁹ afflictio demonis actiua recedente passiua in possesso recederet. Idem posset dici de iecore piscis. Idem de melodia dauid ratione cui⁹ lꝫ primo refocillaret saul ⁊ leuius haberet. tn̄ totaliter expulsus fuit p ipsam. vt dicit littera. Recedebat ab eo spiritus malignus. Nec cōsonū est littere dicere ꝙ hoc fiebat ex merito dauid seu p orationes eius: qꝛ non est verisimile ꝙ hoc scriptura taceret: cum esset in laude ei⁹ notabilit dictū. hec de paulo p̄fato. Licet nos posuerim⁹ supra in. q. v. prime partis. ꝙ qꝛ p̄figurabat virtus crucis p expansionem veraꝝ corꝑis. christi

ideo liberabat saul. ꝛ plura ibi etiã cõtinent que pñti speculatiõi ser uire possunt. tñ cõcludamus q̃ rerũ sensibiliũ applicatio in exorcismis licitis nõ est supstitiosum. iam autem expedit de ipsis exorcismis aliqua disserere.

Remedia per licitos exorcismos ecclesie cõtra quascũq̃ infirmitates a maleficis illatas ꝛ de modo exorcisandi maleficiatos.

Capitulum sextum.

QUia vt i supe rioribus tactũ est malefice omne genus infirmiãtis corpalis inferre pñt quare ꝛ sub generali regula cõcludere oportꝫ q̃ quicq̃d remedij in verbis vel operibus. alijs infirmitatibus supra notatis applicari potest. hoc etiã quibuscunq̃ alijs infirmitatibꝰ in pcedẽtibus nõ expressis vt vbi epilentia aut lepra esset inflicta cõuenire potest. Et q2 inter remedia verboꝝ exorcismi liciti cõputantur. de ipso etiã sepe mentio tanq̃ de quodã generali remedio habita est tria principaliter de ipso sunt practicanda. Primo an nõ habẽs exorcistatꝰ ordinem vt laicus vel secularis psona valeat licite demones aut eius maleficia exorcizare vbi tres alie annectũtur qualiter vicꝫ sunt liciti. et de septẽ cõditionibus que requirũtur ad carmina ꝛ ad bñdictiones vt q̃s valeat secũ talia deferre. ꝛ tercio q̃liter morbus sit exorcizandus ꝛ demon cõiurandus. Secundũ principale q̃d agendũ vbi gratia sanitatis p exorcismos nõ obtinet. ꝛ tercio q̃ ad remedia nõ iam verborũ sed operũ cũ solutiõibus certorũ argumentorũ. Ad primũ est doctoris Tho. in. iiij. di. xxiij. sententia. In ordie inquit exorcistatus. ꝛ in alijs minoribus ordinibꝰ oibus cõferũtur recipiẽt potestas. vt q̃s hoc vel illud ex officio facere possit puta exorcizare ꝛ idẽ a nõ habentibus ordinẽ licite fieri põt q̃uis illi hoc nõ habeãt ex officio. sicut in domo nõ cõsecrata põt dici missa q̃uis ꝯsecratio ecclie ad hoc ordinet vt in ea missa dicat. sed hoc tũc magis ptinet ad gratiã gratis datã q̃ ad grãm sacramenti. Ex q̃bus verbis dici põt. q̃ licet ad liberationẽ maleficiati bonũ est cõcurrere exorcistã habẽs ptãtem exorcizandi morbos maleficiales tñ etiã interdũ deuote psone absq̃ exorcismis vel cũ ipsis fugare possũt hmõi morbos. Nam fert de quadã virgine paupcula ꝛ idõ plurimũ deuota cuiꝰ dñi amicꝰ in pede maxime p maleficium lesus fuerat q̃ iudicio medicoꝝ patuit eo etiã q2 nullis medicamibus sanari poterat. ꝯtigit vt vgo infirmũ visitaret q̃ ꝛ statim ab ea petiuit vt pedi bñdictiõꝫ aliquã applicaret. Annuit illa ꝛ silẽter tñ modo oronem dñicam ꝛ aploꝝ simbolũ cũ geminatis viuifice crucis signis applicuit. Tũc statim infirmꝰ curatũ se sentiens. scire voluit in remediũ futurorũ q̃d carminatiõis vgo applicasset. Que rñdit. vos debili fide diuinis ꝛ approbatis exercicijs ecclie nõ inheretis ꝛ carmia ac remedia phibita. crebro vris infirmitatibus applicatis. idcirco raro ĩ corpe curamini q2 sp in aĩa ledimini Sꝫ si in oronũ ꝛ signoꝝ licitoꝝ efficatiã sparetis. facillime sepe curaremi. nihil enĩ vob applicui nisi dñicã oronem ꝛ aploꝝ simbolũ ꝛ iã sana-

tus estis. gratia huius exẽpli queritur an nõ alie benedictiões ⁊ carminationes seu etiã cõiurationes ꝑ exorcismos habeãt efficaciã cũ hic videãtur reprobari. Respondet ꝙ hec virgo nõ reprobauit nisi illicita carmina cũ illicitis cõiuratiõibus ⁊ exorcismis. Pro cuius intellectu cõsiderare oportet vnde hmõi habuerit originẽ ⁊ quomõ ad abusum deuenerũt. Nam principiũ hoꝝ fuit sanctissimũ. sed sicut omia demonis instinctu depreuant mediãtib᷒ demonibus ⁊ malis homĩbus. ita ⁊ diuina nomia. Apostoli eñ ⁊ sancti viri ƒm illud Marci vltimo. In nomine meo demonia eijciẽt infirmos visitarũt. ⁊ oratiões sup eos per sacra verba fuderunt. deinde successu tẽporis sacerdotes deuoti similia rite ꝑegerunt. ꝓpter qȣ̃ deuotissime oratiões ⁊ sancti exorcismi reperiũtur i antiquis hodie ecclesijs ad oia que homies facere vel pati poterãt ꝑ deuotos viros applicati olim sine omi supstitione. sicut etiã hodie literati ⁊ sacre theologie doctores reperiũtur qui ifirmos visitãtes similia verba egrotis applicãt ⁊ nõ solũ demoniacis. Sed heu superstitiosi hoies a se multa vana ⁊ illicita adinstar horuz inuenerũt quibus hodie vtũtur circa infirmos ⁊ iumẽta. nec clerus ampli᷒ ex sua desidia licitis vtit̃ verbis visitãdo infirmos. propter qȣ̃ Guil. dictus durandi glosator Raymũdi dicit ꝙ talia p̃fata sacerdos religiosus aut discret᷒. aut etiã laycus vir siue mulier excellentis vite probate discretionis facere potest. fusa oratiõe licita super infirmũ non sup pomũ aut sup cingulũ ⁊ similia. sed sup infirmantes. iuxta illud euãgeliste. sup egros man᷒ imponẽt ⁊c. nec sunt hmõi ꝑsone ꝓhibende a talibus nisi forte timeat̃ ꝙ ad exemplũ illorũ indiscreti ⁊ supstitiosi alij carminationis sibi vsurpent abusum tuẽtes se exẽplo illoꝝ hi ergo supstitiosi carminatores reꝑ̃hendũtur a p̃dicta virgine ⁊ dixit illos habere debilẽ fidem. imo malã qui tales cõsulerunt. Iterũ aũt gratia huius declaratiõis querit̃ q̃bus verbis carmina ⁊ bñdictiones censent̃ licite vel supstitiose. ⁊ de modo quo debẽt applicari ⁊ an demon sit cõiurãdus ⁊ morbus exorcisandus Ad primũ ꝙ q2 hoc dicit̃ licituz in cultu xp̃iane religiõis qȣ̃ nõ est supstitiosum. et supstitiosum dicit̃ vt notat̃ in glosa sup illo ad Coll. ij. q̃ sunt rationẽ habentia in supstitiõe qȣ̃ supra modũ religiõis seruat̃ vñ ibi dr̃ supstitõ ẽ religio supra modũ seruata. i. religio modis vel circumstãtijs mal̃ ⁊ defectuosis practicata etiã supstitiosum ẽ quicq̃d traditõne humana nomen religionis vsurpat absq3 superioris auctoritate vt hymnos iungere ad missas defunctoꝝ p̃fationẽ interrũpere simbolũ in missa cantandũ abbreuiare. aut i organis ⁊ nõ in choro decantare in missa respondentẽ nõ habere. ⁊ his similia. Sed ad ꝓpositũ nostrũ mõ quãdo fit aliqȣ̃ opus ex virtute religionis xp̃iane vt vbi quis vellet infirmo subuenire ꝑ aliquã orationez vel benedictionẽ ꝑ verba sacra de q̃ materia nũc intendimus talis habz cõsiderare septem cõditiones. que si reperiũtur talis benedictio censetur licita. ⁊ si fiat per modũ adiurationis ꝑ virtutẽ diuini nois ⁊ ꝑ virtutem operũ xp̃i. que ex sua natiui-

tate passione p̄ciosa morte ꝛc̄. innotuerūt p q̄ etiam dyabolus victus ꝛ eiectus fuit dicent ille bn̄dictiones carmina ꝛ exorcismi liciti. ꝛ hi qui practicāt pn̄t dici exorciste aut incātatores liciti. Juxta illud Jsid. viij ethymol. Jncātatores dicunt q̄ artem aliquā verbis pagunt. Est pma pditio psiderāda vt ex doctrina sancti Tho. ij. ij. q. xciij. elicit vt verba nō ptineāt aliquid qd ptineat ad inuocationē demonū expssam vel tacitā. quid sit expssa ptꝫ. quid tacita hoc psideratur ex intentōe ꝛ ex opere Jntentōe vt vbi opans nō curat siue a deo siue a dyabolo hēat in suo ope intentū. dummodo finē optatū psequat opere. vt vbi opus qd facit nō hꝫ aliquā pletatem ex natura ad pducendū talē effectū de q̄ non solū medici ꝛ astrologi. imo ꝛ theologi habent iudicare p quem modum nigromantici faciunt imagines. anulos. ꝛ lapides artificiales qui vtiq̄ nullam habent naturalem inclinationem ad effectus quos ipsi expectant sepissime. vnde ꝛ in eorum opibus dyabolus se habet immiscere. Secundo psiderandum est ne bn̄dictiones seu carmina ptineāt aliq̄ nomina ignota. quia fm Chrisostomuꝫ talia metuenda sunt ne in eis aliquid supstitionis lateat. Tercio ne materia verboꝝ aliquid falsitatis ptineat. quia sic eius effectus non posset expectari a deo cum ipse non sit testis falsitatis. sic em̄ quedam vetule in suis carminibus vtūtur rigmatiꝫando. beata virgo iordanem transiuit. ꝛ tunc sanctus stephanus ei obuiauit. eam interrogauit. ꝛ mltas alias fatuitates. Quarto ne ibi continuant vana ꝛ caracteres inscripti pter signum crucis. vnde breuia que portant a soldatis rephendunt. Quinto ne spes habeat in modo scribendi aut ligandi. aut in quacūq̄ huiusmodi vanitate que ad diuinā reuerentiā nō ptineāt. q2 alias omnino iudicabit supsticiosuꝫ 5 Sexto vt in allegatione platōe diuinoꝝ verboꝝ vel scripture sacre respectus solum habeat ad ipa sacra verba ꝛ ad intellectum eoꝝ ꝛ ad dei reuerentiā seu ad virtutem diuinaꝫ a qua expectat effectus. vel ad sanctoꝝ reliquias a quibus etiam pfata expectant secundario licet a deo pncipaliter. Septimo vt cōmittat effectus qui expectat diuini voluntati qui scit vtꝝ sanitas vel tribulatio plus psit inuocanti vel minus vel an obsit. Et hanc pditionem ponit Tho. in pma scōe. in materia d gratia. ꝛ disti. xv. in. iiij. Vn̄ pcludamus q si nulla dictaruꝫ pditionum opus infecerit illud erit licitū. Probat Tho. sup illud Marc. vlt. Signa eos qui crediderit. Et post. Jn nomīe meo demonia eijciēt ꝛc̄. serpentes tollent. Ex quo elicit q predictis seruatis pditionibus p diuina verba licitum est arcere serpentes. Jtem probat premissa vlterius Non minoris sanctitatis sunt verba dei q̄ sanctoꝝ reliquie. dicente Augustino. Nō est minus verbum dei q̄ corpus xpi. sed fm omnes licet reliquias sanctoꝝ secum reuerēter portare. Ergo qualitercūq̄ nomen dei inuocet rite p orationē dominicam. p salutationem angelicaꝫ. p eius natiuitatem. passionem. per quinq̄ vulnera. p septem verba que protulit in cruce. p titulum triumphalē. p tres clauos ꝛ alioꝝ armoꝝ

militie xp̄i ꝯ dyabolum ⁊ eius ope-
ra omnino erūt licita ⁊ spes potest
haberi in eis committēdo effectum
diuine voluntati. Et hoc quod di-
ctum est de coartatione serpentum
idem intellige de aliis animalibus
quādo solus respectus habet ad sa-
cra verba ⁊ ad diuinam virtutem de
ipsis tn̄ caute est agēdum in incan-
tatiōibus. quia vt dicit doctor. Ta-
les incātatores sepe hn̄t illicitas ob
seruantias ⁊ ꝑ demones sortiunt ef
fectum p̄cipue in serpentibus. quia
serpens fuit p̄mum demonis instru
mentum ad hominem decipienduꝫ.
Nam in ciuitate Salczburgensi q̄-
dam incantator erat. hic quadā die
ad spectaculum alioꝝ cunctos ser-
pentes ad q̄sdam foueam incanta-
re voluit ⁊ intermnere ex spacio vt
fert vnius milliaris. ꝯgregatis ergo
vndiqꝫ serpentibus dum ip̄e supra
foueam staret. nouissime quidam in
gens ⁊ horribilis serpens foueam
intrare difficultabat. ⁊ sepe quasi ip
sum abscedere ꝑmitteret ⁊ libere ser
pere quo vellet motibus innuebat.
Sed cum ille ab incantatione eius
desistere nolebat aliis omnibus in
fouea interemptis. quia statim ibi
moriebāt. ⁊ necesse erat vt ⁊ ille hor
ribilis intraret. stans serpens ex op
posito incantatoris supra foueam
saltum fecit ⁊ in ip̄m incantatorem
irruit. ⁊ ventrem eius vt cingulum
stringens ip̄m incantatorem secum
in foueam traxit ⁊ interemit. Qua
ex re ꝑpendit nō nisi ꝓ vtilitate ad
fugādum videlꝫ ab hominum inha
bitationibus talia sunt virtute diui
na practicāda. ⁊ cum dei timore ⁊ re
uerētia. Quo ad secūdum videlicet
quomodo sunt huiusmodi exorci-
mi vel carmina deferēda ⁊ ad colla
suspēdēda. vel in vestimētis insuē-
da. Videt autem ꝙ talia sint illicita
Nā Augustinus. ij. de doct. xp̄iana
Ad supstitionem ꝑtinēt mille ma-
gicaꝝ artium ⁊ ligature ⁊ remedia
que medicoꝝ quoqꝫ disciplina ꝯdē-
nat siue in p̄cātationibus siue in q̄-
busdam notis quas caracteres vo-
cant. siue in quibusdā rebus suspē-
dendis siue insignādis. Itē Chri-
sostomus sup Mattheum. Quidaꝫ
aliquā ꝑtem euāgelij scriptam circa
collū portāt. sed nōne quotidie euā
gelium in ecclesia legit ⁊ audit ab
omnibus. cui ergo in auribus euā-
gelia posita nihil ꝓsunt. quomodo
eum pn̄t circa collum suspēsa salua-
re. Deinde vbi est virtus euangelij
in figuris lr̄aꝝ an in intellectu sen-
suum. si in figuris bn̄ circa collum
suspēdis si in itellectu. ergo melius
in corda posita ꝓsunt q̄s circa colla
suspēsa. Sed hic est respōsio docto-
rum p̄cipue sancti Tho. vbi supra.
ar. iiij. vbi querit an suspēdere diui-
na verba ad collum sit illicitum. ꝙ
in omnibus incātationibus vel scri
pturis suspēsis duo cauēda vident.
Primo q̄dem q̄d sit qđ scribit. vtꝝ
sit ad inuocatōes demonū ꝑtinens
manifeste. tūc nō soluꝫ supsticiosuꝫ
imo illicitum ⁊ apostasia a fide iudi
cat. vt supra tactū fuit sepe. Simili
ter etiam cauēdum ne ꝯtineat igno-
ta nomia ⁊c. Accipe ꝯditiōes supra
positas. ⁊ tūc sicut licituꝫ est hmōi
sup infirmos ore ꝓferre. ita licitum
est illa secū deferre. Prefati autem
doctores respectū hn̄t ⁊ dampnāt cū
q̄s ad figuras ⁊ lr̄as sc̄ptas maiorē
hr̄et aduertētiā ⁊ respectū q̄s ad in-
tellectū v̄boꝝ. Et si dicat ꝙ laicus

nō intelligēs verba non pōt hīc respectū ad intellectū eo℞ rñdet. habeat respectū ad ꝟtutē diuinā. ⁊ illā cōmittat diuine volūtati vt faciet qcqd placitū fuerit sue pietati Quo ad terciū an simul demō sit ꝯiurādus ⁊ morbus exorcizādus. vel ecōuerso. aut vnū sine altero. Rñsio. Hic plura sunt aduertēda. Primo an demō sp sit qñ maleficiatus affligit. Secūdo cuiusmodi res possitnt exorcizari aut adiurari. Tercio de mō exorcizādi. Ad pmū cum iuxta Damasce. demō ibi est vbi opat. videt q maleficiato semp pñs sit, cum cum affligat. Item in legēda beati Bartholomei, tunc videt sanare demon quādo cessat a lesione. Respōsio q demon pñs sit maleficiato ⁊ afflicto. Hoc pōt intelligi dupliciter, vel quo ad suū esse, vel quo ad suū effectum. Primo modo pñs est in pncipio dum maleficium intromittit. Secūdo modo p se non dicit pñsens in suo effectu sic etiā cū doctores q̄rūt an dyabolus cū q̄libet culpa mortali hoiez substātialit inhabitat. dicūt q nō p se ꝫ p suū effectū sicut dñs inhabitare dicit seruū q̄tum ad suum dominiū, aliud tñ de obsessis. Quo ad secundū cuiusmodi res pñt exorcizari. Notādum est sup doctoris Thome in. iiij. dis. vj. sniam vbi dic. q quia ꝑpt peccatuz homis dyabolus accipit potestatez in hominem ⁊ in omīa que in vsum homis veniūt in ipsius nocumentum. Et cum etiam nulla ꝯueniētia est xp̄i ad Belial. Ideo qñcūq̄ aliquid sanctificādū est ad cultū diuinū pus exorcizat vt liberatū a ptāte dyaboli q̄ illud in nocumentum homis assumere poterat deo ꝯsecret. Et hoc pꝫ in bñdictione aque. in ꝯsecratione templi. ⁊ in omnibus hmōi. Vñ cū pma scrificatio q̄ hō deo ꝯsecrat sit in baptismo. optet q etiā hō pus exorcizet q̄ baptizet. multo fortiori rōne q̄ alie res. quia in ipo homie est causa quare dyabolus potestatem accepit in alia que sunt ꝑpter hominē scꝫ pctm̄ originale vel actuale. ⁊ hec significāt ea que in exorcismo dicunt vt cum di. Recede ab eo sathana. ⁊ hmōi. ⁊ similiter ea que ibi hūt. Ad ꝓpositū ergo cū querit an morbus sit exorcizandus ⁊ demō adiurādus. ⁊ qd illo℞ pmo. Rñdet morbus nō exorcizat. ꝫ ipe hō morbatus ⁊ maleficiatus sic in puero nō exorcizat infectio fomitis. ꝫ puer infectus. Itē sic pus puer exorcizat ⁊ post dyabolus adiurat vt recedat. ita maleficiatus pus exorcizat ⁊ post dyabolo ⁊ eius facture impat vt recedat. Itē sic sal ⁊ aq̄ exorcizant. ita maleficiato oīa q̄ in ipsius vsum ꝯuerti pñt vt cibaria ⁊ potagia exorcizare ⁊ bñdicere plurimū expedit. Itē lꝫ ritus exorcismi tenet in baptizādis vt fiat exsufflatio versus occidentalē ptē ⁊ ab renūciatio. Scdo manuū ad celum erectio cū sacra fidei ꝯfessione. ⁊ ꝓfessione xp̄iane religionis. ⁊ tercio orō bñdictio. ⁊ manus impositio. ⁊ q̄rto denudatio ⁊ oleo sacto vnctio expost baptismū cōmunio ⁊ candidiore vestis indultio. tñ nō est necesse vt hic circa maleficiatum exorcizandum fiant. ꝫ q pmo pure ⁊ debite sit ꝯfessus candelam accensam si potest teneat. ⁊ sacrā cōionē recipiat. ⁊ loco vestis cādide cādela bñdicta in lōgitudine corpis xp̄i aut ligni crucis nudo corpore circūliga-

tus maneat. Dici ergo potest. Exorciso te petrū aut barbarā infirmā: ꝗ sacro fonte baptismatis regeneratā per deū viuū ✝ per deū verū ✝ ꝑ deum sanctū ✝ per deū qui te suo ꝑciosa sanguine redemit vt fias hō exorcizatus: vt effugiat atqꝫ discedat a te omnis fantasia ⁊ nequitia diabolice fraudis: omnisqꝫ spūs immundus adiuratus per eū q̄ ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculū per ignē Amen. Oremus. De⁹ misericordie deus clemēs qui ꝭm multitudinē miserationū tuaꝝ quos diligis corripis et q̊s recipis pie ad emendationē coerces te inuocam⁹ dn̄e vt famulo qui in corpore patiꝭ membroꝝ debilitatē gratiā tuā conferre digneris vt quicquid terrena fragilitate corruptū quicq̊d dyabolica fraude violatū est vnitati corporis ecclesie membrū redēptionis annecte: miserere dn̄e gemituū. miserere lacrimarū eius ⁊ nō habentē fiduciaꝫ nisi in misericordia tua ad tue sacramentū recōciliationis admittere: per xp̄m dn̄m nr̄m Amen. Ergo maledicte dyabole recognosce sententiā tuā: da honorē deo viuo ⁊ vero. da honorē dn̄o Jesu xp̄o vt recedas ab hoc famulo cū tua factura quē dn̄s noster Jh̄s xp̄s suo ꝑcioso sanguine redemit: demū secundo ⁊ tercio iterū exorcizet vt supra cū oꝛ̄onibus. Oremus. De⁹ q̄ facture tue semper pie dn̄aris affectu inclina aurē tuaꝫ supplicationibus nostris ⁊ famulo tuo ex aduersa valitudine corporis laborantem placatus respice ⁊ visita et salutari tuo ⁊ celestis gratie presta eis medicinā per xp̄m dn̄m nostrū Amē. Ergo maledicte dyabole ⁊c̄. vt supra. Pro tercio exorcismo oratio. Deus infirmitatis humane singulare presidiū auxilij tui super infirmum nostrū ostende virtutē vt ope misericordie tue adiutus vel adiuta ecclesie tue sancte incolumis representari mereatꝭ. per xp̄m dn̄m nr̄m Amen. ⁊ semꝑ aspergat cū aqua benedicta. Et nota ꝙ hic modus ꝑscribitur nō ꝙ omnino ita fieri debeat aut ꝙ alij exorcismi non sint maioris efficatie sed vt modus exorcizādi ⁊ adiurādi habeatꝭ. In antiquis em̄ historijs ⁊ ecclesiarū libris inꝭdum deuotiores ⁊ efficatiores exorcismi reperiuntꝭ: sed quia in omnib⁹ dei reuerentia sit preponēda. agat ꝭm hoc vnusquisqꝫ quantū expediens fuerit conclusiue ex ꝑmissis cōcludendo ꝓpter simplices. Sit modus iste exorcizandi maleficiatū vt primo purā faciat confessionē. Juxta ca. allꝭ. sepe. si per sortiarias. Demū fiat diligens inquisitio per singulos angulos ⁊ i lectisternijs culcitris ⁊ sub limine ostij si fortassis īstrumēta maleficij caute possent inueniri inuenta etiam statim sunt ad ignē ꝓijcienda: expediret etiam vt cūcta renouarentꝭ in lectisternijs et indumētis habitationē etiam ⁊ domū mutaret. In casu vero q̊ nil inuentū fuerit tūc exorcizādus si potest ecclesiam intrabit mane ⁊ ꝙ̄to dies sanctiores: vt festa beate virginis aut vigilie existunt. tātomelius sacerdos etiā cōfessus ⁊ in bono statu amplius ꝓficiet: teneat itaqꝫ exorcizandus candelam in manu benedictā melius quo poterit sedēdo aut genua flectēdo. ⁊ qui assunt deuotas orationes pro eius liberatione fundant. Et incipiat letaniā in-

choando. Adiutorium nostrum in nomine domini. et habeat respondentem aspergat ipm aqua benedicta. et stola circundabit collum et subinferat psalmum. Deus in adiutorium. et pro sequatur letaniam vt moris est super infirmos dicendo ad inuocationem sanctorum ora pro eo vel orate. et propicius esto. libera eum domine. singula prosequendo vsque in finem vbi orationes sunt dicende. tunc loco orationum incipiat exorcismum et continuabit modo prescripto vel alio meliori vt sibi videbitur. Possent etiam huiusmodi exorcismi continuari ad minus ter in septimana vt sic multiplicatis intercessoribus gratia obtineatur sanitatis. Uerum post omnia communicandus est eucharistie sacramento licet quidam ante exorcismum hoc faciendum putant. et in confessione attendat confessor si aliquo vinculo excommunicationis esset innodatus. vel si vnquam temere innodatus absolutionem a suo iudice non recepisset. tunc enim licet ad cautelam eum absoluat. tamen reddita sospitate a suo iudice qui eum ligauerat querat. Attendendum quod vbi exorcista non habet ordinem exorcistatus tunc procedere potest per orationes. et si legere nouit scripturas legat euangelia quatuor prima euangelistarum. Item euangelium. Missus est angelus. Et passionem domini. que omnia magnam habent virtutem ad expulsionem operum dyaboli. Item euangelium sancti Johannis. In principio erat verbum. scribatur et ad collum infirmi suspendatur. et sic gratia sanitatis a deo expectetur. Uerum si quis quereret de differentia inter aque benedicte aspersionem et exorcismum cum vtrumque in effectu contra demonis molestiam ordinatur. Respondit sanctus Tho. vbi supra. di. vi. dyabolus impugnat nos ab exteriori et interiori. Aqua ergo benedicta ordinatur contra impugnationem dyaboli que est ab exteriori. Sed exorcismus contra impugnationem dyaboli que est ab interiori. Unde illi contra quos datur dicuntur energumini. ab en quod est intra. et geron labor. quasi intus laborantes. In maleficiato ergo exorcizando vti vtroque adhibetur cum vtrobique molestentur. Uerum quo ad sanctum principale quid agendum vbi gratia sanitatis per exorcismos non obtinetur. Responsio. licet sex ex causis hoc fieri possit. est tamen vna septima super quam iudicium nostrum suspenditur. Nam quod aliquis non liberatur. aut hoc est propter prauitatem fidei circumstantium. aut ipm egrotum offerentium. Aut propter peccata maleficium sustinentium. aut propter accommoda remedia adhibere negligentium. aut propter exorciste aliquod in fide vicium. aut propter reuerentiam virtutum in alio existentium. aut propter purgationem vel meritum maleficium patientium. De primis quatuor docet euangelica vitas Math. xvii. et Mar. ix. In patris vnice filii sui lunatici et discipulorum christi presentia. Primo enim offerens et turba fide carebat. vnde pater cum lachrimis orauit Credo domine adiuua incredulitatem meam. et ad turbam Jesus ait. O generatio incredula et peruersa quousque ero vobiscum. De secundo videlicet de sustinente demonem. Jesus increpabat eum scilicet filium. quia vt beatus Hieronymus ibi dicit. propter peccata sua a demone fuerat oppressus. De tercio de neglectu debitorum remediorum patet. quia non fuerunt presentes boni et perfecti viri. Unde Chrisostomus ibi dicit. Columne

fidei videlʒ Petrus Jacobus ꝛ Jo hānes nō aderāt sic in trāsfigurati one xpi pn̄tes erāt. Nec orō ꝛ ieiu niū aderāt. sine q̄bus xp̄s ait. Hoc gen⁹ demoniorꝝ nō eiicit. Vn̄ Ori genes ibi dic̄. Si aliq̄n optuerit cir ca curatiōeȝ aliq̄d patiētiū remane re nō admiremur. neqȝ interrogemus neqȝ loq̄mur quasi audiēti spūi im mūdo. ꝫ abigamus ieiunijs ꝛ orō nibus nr̄is spūs malignos. Et glo sa dicit. Hoc genus demonū .i. ista carnaliū voluptatū mutabilitas ad quā .s. spūs ille inclinabat nō vincit nisi spūs orōne ꝯfirmet. ꝛ caro p ie iunium maceret. De q̄rto exorciste vicio ꝑsertim in fide. ptȝ ibidem de xpi discipulis pn̄tibus. Vn̄ postea secreto discipuli querentes causam sue impotentie. Rn̄dit ꝓpter incre dulitatē vestrā. Amē dico vobis si habueritis fidem sicut granū sina pis diceretis mōti huic tollite ꝛc̄. Vbi Hylarius. Crediderūt q̄dē aposto li. ꝫ nōdū erāt ꝑfecti in fide. Nā do mino in mōte morāte cū alijs trib⁹ ꝛ illis cū turba residētibus q̄dā te por eorꝝ fideȝ relaxauerat. De q̄nto pȝ in Vitaspatꝝ. vbi legimus aliq̄s obsessos nō liberatos p sctm̄ Anto niū. ꝫ p eius discipulū Paulū fuis se liberatos. De sexto patuit supra. q: nō semp cū:q̄s liberat a culpa li berat a pena. ꝫ remanet interdū pe na in vindictā ꝛ satisfactōeȝ ꝑcedē tis delicti. Et adhuc aliud remediū de quo fert ꝙ plures fuerint libera ti videlȝ ꝙ maleficiati de nouo fue rint baptizati lȝ sub ꝯditiōe sup quo vt p̄missi nil determinare audemus Verissimū tn̄ existit ꝙ cū debite q̄s ante baptismuȝ nō fuit exorcizatus vtiqȝ diuina permissione dyabolus semp maiorem recipit in talem po testatem. Ptȝ ex p̄missis nec ambi guū est q̄n plures negligētie siue a sacerdotibus non bn̄ dispositis vbi iam quartum impedimentū p̄nota tum tangit. videlȝ exorciste vicium cōmittunt. siue a vetulis que tempe necessitatis debitū modū baptizan di non seruāt. Nec tn̄ asserere volo q̄n sacramēta a malis ꝯferri possint ꝛ ꝙ imo q̄tūcūqȝ malus baptizat ꝛ ꝯficit. dūmō debite sub debita for ma verborꝝ materia in intentōe ba ptizat ordinatus ꝛ ꝯficere intendat sic a sili in exorcizādo rite ꝓcedat. nō suffusus aut violētus. vnde ꝛ si ne actuali vel habituali intentōne ꝛ vtinā nō cespitādo. ꝛ verba necessa ria obmittēdo. huiusmodi sacris of ficijs se inmisceāt. Reuera sicut ad ꝯficiēdum quatuor essentialia deser uiūt. ꝫ materia. forma. intētio. ordo modis tn̄ ꝑtactis ꝛ vbi vnū defue rit nec ꝯficere poterit. ita circa exor cismos suo mō asserere optet. Nec obiectio valet ꝙ sine exorcismis in primitiua ecclesia baptizabant. aut etiā ꝙ nūc caractarē baptismaleȝ si ne eo valeat baptizat⁹ recipe. Quia sic Gregorius nuanuȝ exorcismos instituisset. ꝛ ecclesia in suis cerimo nijs potius erraret. Quare nec au sus sum oīno reꝑhendere qui male ficiatos sub ꝯditōe vellēt rebaptiza re. ꝛ neglecta fortassis recuperare. Fert etiam de illis qui nocturno tē pore in somnis p alta edificia sine lesione solent incedere. quod vtiqȝ opus esse maligni spūs tales sic de ferentes plures asserunt hi cum re baptizant melius habere noscunt. ꝛ miruȝ ꝙ vbi nominibus ꝓprijs anuū tur subito ad terram collidunt. ac si

or tallis illud nomen non debite in baptismo fuerit impositum. Expedit lectorem esse attentum sup sex illa impedimenta, lz em sup energuminos aut possessos z non sup maleficiatos sonāt. Tamen quia equa virtus vtrobiqꝫ requirit diuina. immo dici potest ꝙ maioris sit difficultatis maleficiatū curare ꝙ energuminum aut possessum. Ideo illa impedimenta si ibi possunt habere locum. z a fortiori sup maleficiatos quod tali rōne probat. Nam vt supra patuit caplo. x. aliqui possident interdum p nullo ꝓprio delicto. sed p leui alieno z variis aliis de causis. in maleficio autem quādo adulti maleficiunt vt plurimum eis ꝯtingit. quia in anime necationem grauissime a demōe ab intus possident Unde duplex labor circa maleficiatos vbi simplex circa possessos ab extra. reqrit de hac grauissima possessione Cassyanus colla abba. sereni dicit. Illi sunt veri miseri ac miserabiles iudicandi qui cum se vniuersis criminibus flagitiisqꝫ contaminant non solum nullum in eis verisimiliter signum dyabolice supplectionis ostendit. sed nec aliqua qdem opibus eoꝝ cōdigna tentatio. nec vllum flagellum correptōis infert. Non em merent celerem temporis istius expeditamqꝫ medicinā quoꝝ duricia z impenitens cor penam vite pn̄tis excedens thezaurisant sibiipsis irā z indignationē in die ire z reuelatōis iusti iudicii dei in quo vermis eoꝝ nō extinguet. Et iteꝝ idē Cassyanus cōparando corporalē possessionem ad aīe p pctm̄. paulo an̄ dic. Multo grauius inqt ꝯstat illos vehementiusqꝫ vexari. q̄ cuz corpalit ab ipsis affligi minime videant. aio tn̄ pniciosius possidentur eoꝝ. s. viciis z voluptatibus inuoluti. Scd̄m apl'i nāqꝫ sniaz a quo qs supat eius z seruus efficit. nisi ꝙ in hoc isti desperatius egrotāt. z cū sint eoꝝ mācipia nec impugnari se ab illis nec dn̄atum eoꝝ ferre cognoscūt. Ex qbus elicit ꝙ a fortiori maleficiati in corpe nō tn̄ possessi a demōe ab extra. s3 ab intra q̄ ad anime necationem grauius ꝓpter plura impedimēta sanant. Quo ad tercium pncipale. s. quo ad remedia nō iam verboꝝ s3 operum. Sup cuiusmodi remedia notandū ꝙ quia opa illa sunt duplicia. Licita omnino z non suspecta, Aut suspecta z nō omnino licita. Et de pmis supra tactuz est immediate caplo. v. circa finem. vbi dubitatio ponit sup herbas aut petras vt maleficia repellant quomodo hoc licitum sit. De secundis vo remediis que vident esse suspecta non tamen omnino illicita nūc tractādum aduertere oportet ea q̄ in secū do pncipali huius secū de ptis opis tacta sunt de quatuor remediis quoꝝ tria censent illicita. quartum autem nō omnino illicituz. sed vanū. d quo z canoniste loquunt ꝙ licitū est vana vanis ꝯtūdere. Sed qr nos inqsitores hui9 opinionis sumus cū scis doctoribus ꝙ in casu q̄ remedia p sacra vba z exorcismos licitos nō sufficiūt. Et hoc ꝓpt impedimenta supius tacta in numero sex aut septem. ꝙ tūc tales maleficiati hortādi sunt ad patiētiam equanimiter ad tollerādum mala pn̄tis vite in suoꝝ criminum purgationē. z nō vlterius querere quocūqꝫ modo supsticiosa z vana remedia. Ido

si quis premissis licitis exorcismis nō ɔtentus ad hmōi vana ad min⁹ remedia de quibus supra tactū est se transferre voluerit. sciat hoc non nostra voluntate aut admissione fieri. sed ꝙ posita ꝛ enucleata fuerunt ibidē talia remedia factū fuit vt tātorū doctoꝝ vt Scoti ꝛ Hostien. ꝛc. ex parte vna ꝛ alioꝝ theologoꝝ ex parte altera dicta quocunqꝫ modo cōcordarent. Fatemur ergo cū sancto Augustino in quodā sermone ɔtra sortilegos ꝛ diuinatores Et intitulat sermo de augurijs vbi dic. Fratres nostis me frequētius supplicasse vt ɔsuetudines paganoꝝ ꝛ maleficoꝝ minime seruare deberet; sed hoc pficit apud aliquos parū. Et qꝛ si vobis non dixero p me et p vobis redditurus sum in die iudicij rationē ꝛ vobiscū mihi necesse erit eterna supplicia sustinere. Ergo apud deū me absoluo dū iterum atqꝫ iterū ammoneo ꝛ contestor. vt nullus ex vobis diuinos aut sortilegos requirat. nec eos de qualib3 re aut causa. aut infirmitate iterroget qꝛ quicunqꝫ fecerit hoc malū statiꝫ peribit in eo baptismi sacramentū ꝛ cōtinuo sacrilegus ꝛ paganus efficitur ꝛ nisi penitentia subuenerit statim ineternū peribit. Et postea subdit nullus dies exeundi ꝛ redeundi obseruat. fecit em̄ deus oīa bona valde ꝛ qui vnū diem ꝛ alterum statuit. sed quotiēs necessitas vrget faciendi aliqd aut exeundi. signate vos in noīe xp̄i ꝛ simbolū vel orationem dn̄icam fideliter dicētes. secu ri in dei adiutorio agatis. His aūt quidā supstitiosi ꝛ filij huius seculi nō contēti errores erroꝛib⁹ accumulare volētes vltra intellectū ꝛ intētionē Scoti ꝛ canonistaꝝ his argumentis se defendere conant. Quia em̄ res naturales hn̄t quasdā virtutes occultas quarū ratio ab homiē assignari nō pōt sic ꝛ adamas trahit ferrū. Et multa alia q̄ Aug. xxi. de ciui. dei enumerat Ideo inqrere de hmōi rebus p sanitate acqrēda vbi exorcismi ꝛ nāles medicine deficiunt. nō erit illicitū l3 videat vanū hoc aūt fieret vbi quis per imagines nō nigromāticas ꝫ astrologicas vel per anulos ꝛ hmōi sanitatē in se vel in alio pcurare vellet. Itē arguūt. Sicut corpa naturalia subdunt corporib⁹ celestibus. ita etiam corpora artificialia puta imagines sortiunt quasda3 virtutes occultas spēm ɔsequētes ex impressione corporū celestiū. ergo etiā corpa artificialia puta imagines sortiūt aliquā virtutē occultā a corporib⁹ celestibus ad aliquos effectus causandos ergo vti eis ꝛ alijs hmōi nō est illicitū. Preterea demones possūt multipliciter corpora trāsmutare vt Augusti. iij. de trini. dicit. ꝛ pꝫ in maleficiatis. ergo l3 vti etiā eorū virtute ad tollendū illa. Sed reuera in oppositū sunt dicta omniū sanctoꝝ doctoꝝ vt satis ꝛ sparsim hincinde patuit. Ūn ad primū dicit ꝙ si res naturales simpliciter adhibent ad aliquos effectus pducēdos ad q̄s putant hr̄e naturalē virtutē. nō est illicitū. Si vero adiūgant vel caracteres aliqui vel aliqua quecūqꝫ ignota ꝛ vane obseruationes. q̄ manifestū est naturalē nō habere sup hoc efficatiā erit supstitiosum ꝛ illicitū. Ūn san. Tho. scd̄a scd̄e. q. xcvj. ar. ij. in pede questionis tractās hanc materiā dicit ꝙ in his q̄ fiunt ad ali

quos effectus corpales inducēdos vtputa sanitatē vel aliqd hmōi. cōsiderandū est vtrū videant natura liter posse tales effectus causare ꝛ qꝛ licet causas naturales adhibere ad suos effectus ideo nō est illicitū Si aūt videant nō posse naturalit tales effectus causare. cōsequēs est ꝙ nō adhibent ad hos effectus cau sandos tanꝙ̄ cause. ſ₃ solū quasi signa ꝛ sic pertinēt ad pacta significa tionū cū demonibus inita. Vñ Augusti. xxj. de ciui. dei alliciuntur demones per creaturas quas nō ipsi sed deus condidit delectabilibus pro sua diuersitate diuersis non vt aialia cibis. ſ₃ vt spūs signis per varia genera lapidū herbarū lignorū animaliū carminū rituu₃. Ad scdm dicit idē doctor virtutes naturales corporū naturaliū consequunt eor formas substātiales quas sortiunt ex impressione corporū celestium. ꝛ ideo ex eorundē impressione sortiū tur quasdā virtutes actiuas. ſ₃ corporū artificialiū forme procedūt ex ɔceptione artificis ꝛ cū nihil aliud sint ꝙ̄ compositio ordo ꝛ figura. vt dicit. j. Phisi. nō possunt hre natu ralem virtutē ad agendū. ꝛ inde est ꝙ ex impressione celestiū corporu₃ nullam virtutē sortiunt inquātū sūt artificialia. ſ₃ solū ꝑm materiā natu rale₃. falsum est ergo qd porphirio videbat vt Augu. dicit. x. de ciuita. dei. herbis lapidibus ꝛ animātibꝰ ꝛ sonis certis quibusdā etiā vocibus ꝛ figurationibus atꝙ̄ figmētis quibusdā etiā obseruatis in celi auersione. motibus siderū fabricari in terra. ab hoibꝰ potestates idoneas va rijs effectibus syderum exequēdas qsi effectus magicarū artiū ex vtute celestiū corporū ꝓuenirēt. Sed sicut Augu. ibi subdit totū hoc ad demones ꝑtinet ludificatores animarum sibi subditarū. Vñ etiā imagines quas astronomicas vocāt ex operatione demonū hūt cuiꝰ signū est ꝙ necesse est eis inscribi quosdā caracteres q̄ naturaliter nihil operant. nō em̄ est figura ꝑncipiū actionis naturalis ſ₃ in hoc distāt astronomice imagines a nigromanticis ꝙ in nigromāticis fiunt expresse inuocatiōes. vñ ꝛ ad expssa pacta cū demonibus inita ꝑtinent. Astronomice ad tacita pacta ꝓpter figurar ꝛ caracterū signa. Ad terciū nō est hoī ptās sup demones cōmissa vt eis licite vti possit ad qdcunꝙ̄ voluerit. sed est ei cōtra demones bellum iudiciū vñ nullo mō l₃ homini demonū auxilio vti per pacta tacita vel expressa hec Tho. Ad ꝓpositum qꝛ dicit nullo mō nec etiā quibuscunꝙ̄ vanis quibus vic₃ se demon quocunꝙ̄ modo possit imiscere. Si tamen sunt adeo vana vt et fragilitas humana pro recuperāda sanitate illa aggredit. doleat de preteritis. caueat de futuris. orat vt sibi debitū dimittat et in tentationē non amplius iudicatur inqt Aug. in fine regule.

¶Remedia contra grandines ꝛ super iumenta maleficiata.

Capitulū vij.

Qualiter deniꝙ̄ iumēta maleficiata possint remediari. simr ꝛ tēpestates aeris. Notanda sunt primo quedam remedia illicita q̄ a qbusdam practicant. Nā quibusdā verbis aut factis superstitiosis vt qui

omes in digitis aut mēbris p quedam verba & carmina illicita curāt. de quibus carminibus qualiter cognoscunt vt sint licita vel nō in precedenti capitulo tactū est. Alij sunt q̄ sup iumenta maleficiata nō aquā bñdictā spargūt. sed ori infundunt Primū remediū verbo⁊ esse illicitum vltra premissa guil. sepe allegatus sic demōstrat. Si em̄ verbis inesset virtus & dicamus verbis vt verbis. tūc ex quinqꝫ modis esset vt⁹. vel ex parte materie.i.aeris. aut ex parte forme. hoc est soni. aut ex mō significādi. aut ex parte oīuz simul. Non primū. q2 aer nō interficit nisi sit venenosus. sonus etiā nō quia excellēs obiectū corrūpit potentiā nec tertiū. q2 tunc hoc nomē diabolus vel mors. infernus illa noceret semp. & sanitas bonitas semp pdessent. Itē nec oīa simul. q2 totum aggregatū ex partibus inualidis etiā totū est inualidū. Nec valet si obijcitur. deus ꝯtulit vim verbis. sicut herbis & lapidibus. quia si que virtutes insunt quibusdā verbis aut sacramētalibus aut alijs benedictionibus & carminibus licitis has hñt in se nō vt verba sed ex institutione & ordinatione diuina & ex pacto dei sicut si dñs diceret. quicunqꝫ hoc fecerit faciā ei hanc grām. & sic verba in sacramentis efficiūt qd̄ signant. Quis fm alios etiā hñt virtutem intrinsecā sed prima opinio q2 iam deseruit ideo amplectit. De alijs aūt verbis & carminibus patet ex premissis q vt verba sunt verba cōposita vel prolata aut figurata nihil efficiunt sed inuocatio nōis diuini & obsecratio que est per sacra quedaz ꝯtestatio cōmittendū effectū diuine voluntati ꝑsunt. Remedia etiā operū q̄ illicita vident vt supra tactū est. Et etiā vbi in partibus sueuie plurimū practicat q prima die may ante ortū solis mulieres villane exeunt & ex siluis vel arboribus deferunt ramos de salicibus aut alios frondes et ad modū circuli plectētes in introitu stabuli suspendūt asserētes q per integrū annū iumēta cūcta illesa a maleficiis remanēt et ꝑseruant hoc quidē remediū fm opinionē illo⁊ q̄ dicūt vana vanis cōtundere posse nō esset illicitū. sicut nec etiam qui p carmina ignota morbos expelleret. Sed sine offensione pcedēdo dicamus q si prima die vel secūda mulier vl' q̄cūqꝫ egrediat nō hñs respectū ad solis occasum vel ortum colligit herbas frondes aut ramos cuz orone dñica aut simbolo fidei suspendit illa sup hostiū stabuli bona fide cōmittēs effectum custodie diuine voluntati nō erit rephensibilis vt supra in precedēti capitulo ex verbis Hiero. & hr xxvj.q.vltima. lz herbas et petras hre etiā sustinenti demoniū sine incātatione. Ad idem sūt qui intra vineas aut segetes signū crucis frondes aut flores bñdictos in die palmarū cōtinent erigunt & asserūt q vndiqꝫ frugibus per grandines lesis segetes in eo⁊ campis illesi remanserūt. De quibus iuxta distinctionē tactā discernendū videt. Ad idē. Sunt q̄ pro cōseruatione lactis ne vicꝫ vacce per maleficia priuent integrū liquore lactis quē die sabbati colligunt pauperib⁹ gratis pro deo distribuūt & per hmōi elemosynā asserūt vaccas etiā sub vbertate ampliori lactis a maleficijs preser-

uari. In quo ope nihil supstitiosuz iudicat dūmodo pietatl causaz quā pauperib⁹ exhibēt etiā diuinā pietatē implorare p ɔseruatione iumē toꝝ taliter ꝓponūt vt tñ effectū custodie diuine prouidētie pro suo be neplacito relinquūt. Preterea Nider in suo pceptorio. pcepto.j.c.xj. dicit q etiam per carmina scripta ꝛ vba sacra lꝫ iumēta sicut hoies infirmos bñdicere. ꝛ p ea q̄ incātatio nis spēm hīe vident dūmodo septē pmisse cōditiones seruant. dicit etiam q a deuotis psonis ꝛ virginib⁹ experiētia habuerit q adhibito signo crucis sup vaccam ꝛ dñica oīone cuz salutatione angelica trinies vel circiter cessat opus demonis si est p maleficiū Et in suo formicario ɔstat q malefici de ritibus ecclesie veneratis et seruatis sua maleficia ꝑpediri fatent vt per aque bñdicte aspersionē. per salis cōsecrati sumptionē p candelarū in die purificationis ꝛ palmarū. in die palmaruz ɔsecratarū vsuz licitū ꝛ per similia qꝛ ad hoc talia ecclesia exorcisat vt vires demonis minuāt. Preterea qꝛ malefice qñ volunt iumentū priuare liquore lactis solent ex illa domo in qua iumentū morat modicū lactis vel butyri ex illo iumento coagulatū petere vt ꝛ sic ɔsequēter valeant per suam artē iumentū maleficiare. Ideo sint caute mulieres a q̄bus suspecte hmōi petūt ne eis in minimo mutuent aut donēt. Preterea sunt certe mulieres que dum sentiunt q in coagulando butyrum nil proficiunt sicut in vasis oblongis ad hoc aptis laborare solēt. tūc si subito ex suspecte malefice domo modicū butyri habere possunt. tria frusta seu bolos ex illo butyro faciunt. ꝛ sub sanctissime trinitatis inuocatione patris ꝛ filij ꝛ spūssancti illa frusta in vasculum proijciunt ꝛ sic omne maleficium fugatur. Vbi iterum incidit. Vanum vanis contundere. tantūmodo ex eo q butyrum a malefica suspecta habet mutuare. q si absqꝫ hoc sub inuocatōe sanctissime trinitatis orationē dñicam adiungēdo. etiā si de ꝓprio butyro siue alieno si ꝓprium nō haberet. tres petias immitteret. effectūz diuine voluntati cōmittēs irreprehēsibilis maneret lꝫ commendāda nō esset ꝓpter videlicet petias butyri immissas. cōmēdanda aūt si p aspersionē aque benedicte salis exorcisati immissionē cū oīone. vt supra maleficiū fugaret. Preterea qꝛ sepe oia iumēta maleficijs interficiuntur. aduertere debent q̄bus talia accidūt vt sub limine hostij stabuli aut presepe vel vbi adaquant. terra amoueat ꝛ alia terra cū aspersione aque bñdicte ad illa loca reponat. qꝛ sepe malefice fasse sunt maleficij aliqua instrumenta ad illa loca occultasse fals e q ad instātiam demonū tantummodo foueā facere habebant. demon autē maleficiū reposuisse. quod quidē maleficium res vilissima erat. vt lapis lignū vel mus aut serpens aliquis. ɔstat em̄ q diabolus maleficia operat p se nec in illis rebus indiget cōsensu aut ꝛ perditionē malefice querit. vñ ꝛ ipsam aliquo modo cooparī cogit. Cōtra grandines vero et tempestates vltra ea que supra de signo crucl erecto hoc remediū practicatur. lapilli em̄ tres ex grandine in ignez sub inuocatōe sanctissime trinitatl p-

ijciunt oratio dominica cum angelica salutatione bis aut ter adiungit euangelium Johannis. In principio erat verbum. cum signo crucis vndiq₃ ꝯ tempestatem ante ꝛ retro. ꝛ ex omni parte terre subinfert. Et tunc cum in fine replicat trinies verbum caro factu₃ est. ꝛ trinies expost dixerit ꝑ euangelica dicta fugiat tempestas ista. Subito siquidem tempestas ex maleficio fuit ꝓcurata cessabit. Hec verissima experimenta nec suspecta iudicant. hoc ipm̄ eni̅ ꝙ lapilli in ignem ꝓijciunt si absq₃ inuocatione diuini nomis fieret supsticiosum censeret. Qꝫ si dicat. nunquid sine illis lapillis sedari possit tempestas. Respondet vtiq₃. ꝑ alia sacra verba. Proijciens autem intendit dyabolu₃ molestare dū eius facturā ꝑ inuocationem sanctissime trinitatis destruere conat. Ad ignē potius q̄ ad aquam ꝓijcit. quia citius dum resoluunt. eo etia₃ citius eius factura destruit. effectum tamē custodie diuine voluntati cōmittit. Est ad hoc ꝙ malefica quedam a iudice interrogata an ꝑ aliquem modum tempestates a maleficis ꝯcitate sedari possent. Respōdit. possunt ꝑ hoc videlicet. Adiuro vos grādines ꝛ ventos ꝑ quinq₃ vulnera xp̄i ꝛ ꝑ tres clauos q̄ eius manus ꝛ pedes ꝑforarūt. ꝛ ꝑ quatuor euangelistas sanctos Mattheum. Marcū. Lucam ꝛ Johannem. vt in aquam resoluti descendatis. Fatent etiam multe. l₃ quedam sponte. queda₃ in torturis ꝛ difficulter. ꝙ quinq₃ sunt ꝑ que multum impediunt. Aliqñ in toto. aliqñ in parte. aliqñ ne in ꝑsonam hominis fiant. aliqñ ne in suis amicis. Et sunt. fidem integram vel dei ꝓcepta seruātibus. se signo crucis ꝛ oratione munientibus. Ritus ꝛ ceremonias ecclesie colentibus. publicam iusticia₃ bn̄ exequētibus. ꝛ xp̄i passionē vbo vel mēte ruminātibus. Unde ꝛ Nyder vbi supra. Ea de causa vniuersaliter vel cōmuniter in ecclesia campane cōtra auram pulsant. Tum vt tanq̄ tubas deo ꝯsecratas demones recedant a suis maleficijs. tum etiam vt populus excitatus deum ꝯ tempestates inuocet. Et tandem ob causam cu₃ altaris sacramento ꝛ sacris verbis ad auram sedandam ꝓcedit cōmuniter ex antiquissima ꝯsuetudine ecclesiaꝝ in gallia ꝛ germania. Sed quia hic modus circa deportationē sacramenti ad auram sedandam videt multis quoddam supsticiosum. nō intelligētes regulas ꝑ q̄s agnoscit aliq̄d supsticiosu₃ vel nō. Ideo ꝯsiderandum est ꝙ quinq₃ dant regule seu ꝯsiderationes ꝑ quas quilibet ꝯgnoscere pōt an opus deo exhibitū sit supsticiosum. i. supra modum xp̄iane religionis obseruatum vel sit ad debitum cultum ꝛ honorem deo exhibendum tam in cordis q̄ corporis actibus ex vera virtute religionis ꝓgrediens. Ista eni̅ eliciunt ex glosa sup illud apostoli ad Coll. ij. que sunt rationem habētia sapientie in supstitione. que dic. Supsticio est religio supra modu₃ seruata. vt etiam supra tactum est. Prima est ꝙ in omnibus operibus nostris cum gloria dei debeat esse principalis finis noster. Juxta illud. Siue manducatis siue bibitis siue aliud q̄d faciatis omnia in gloriam dei facite. Ideo in omni opere ad religionem ꝑtinens xp̄ianam

attendat an opus sit ad gloriā dei. ꝛ hō in opere det ꝑncipaliter glīaꝫ deo ita ꝙ per ſpm opus ꝛ mens hominis deo subijciatur. Et quidē lcꝫ ꝓpter hanc regulā cerimonialia vel etiā iudicialia veteris testamenti iā in nouo non exercent cū sciamus illa sub figura. Hec aūt in veritate iā esse propalata. tamen deportatio sacramenti vel reliquiarū ad aurā sedandā non videt ꝯtra hanc regulā militare. Itē cum secūda regula sit ꝙ attendat an opus quod fit sit ad corporis exercitiū. vel refrenatiuū ꝯcupiscētie vel abstinētie corꝑalis. modo tamē virtuti debito hoc ē ſm ritum ecclesie vel ſm moralē doctrinam. quia apl's dicit Rom. xij. Rationabile sit obsequiū vestrū ꝛ propter hāc scd'am regulā fatue faciūt. vouētes nō pectinare caput sabbato. vel ieiunare die dn̄ico tanꝙ meliori die ꝛ similia. non videt iterum ꝙ deportatio sacri ꝛc. sit superstitiosum. Itē cū tercia regula sit ꝙ attē
3 datur an opus sit ſm statutum vniuersalis ecclesie. vel ſm sacre scp̄ture testimoniū. vel saltem ſm particularē ecclesie ritum. aut de consuetudine generali que ſm Aug. ꝓ lege habenda est. Vn̄ ꝛ btūs Greg. scribit anglicoꝝ episcopo. cōquerēti. ꝙ sunt diuerse ecclesie cōsuetudines in missarū celebratione. Respōdit Grego. placet. vt siue in romana siue in galliarum seu in quacūꝗ ecclesia aliqd inuenisti qd̄ plus omnipotenti deo possit placere sollicite eligas diuerse em̄ consuetudines ecclesie in cultu diuino in nullo veritati repugnant. ꝛ ideo seruande. ꝛ eas ꝑterire illicitum est. Ideo vt in principio tactuꝫ est antiquissime cōsuetudines ecclesiarū gallie ꝛ quarundā germanie cū decreuerint eucharistiam ad aurā deportare non poterit hoc esse illicitū verū qd̄ nō in patulo sed in sacrario abscondito ꝛ incluso. Itē cuꝫ quarta regula sit ꝙ inspiciat ꝙ opus quod fit habeat naturalem ꝓprietatem ad effectuꝫ qui expectatur. alias em̄ si hoc non habet censetur supstitiosuꝫ. ex qua ꝯsideratione caracteres ignoti ꝛ nomina suspecta. etiaꝫ imagines astronomice ꝛ nigromātice refutātur omnia tanꝙ suspecta. Ideo et ex hac cōsideratione non possum⁹ dicere ꝙ deportatio reliquiarū aut eucharistie ꝯtra dyabolicas infestationes sit superstitiosum. immo religiosissimū. cum ibi tota salus nr̄a ꝯ aduersariū cōtineat. Item cū quinta regula sit vt attendat ꝙ opus qd̄ fit non ꝑbeat occasionē scādali vel ruine. qua tunc licet nō esset superstitiosum tn̄ ꝓpter scādalū esset dimittendū vel differendū vel occulte sine scandalo faciendū. Ideo si deportatio talis sine scandalo fieri potest. vel saltem occulte tunc non est obmittendū. Ex ista em̄ regula sepe obmittunt benedictiones per ỽba deuota siue sup infirmos siue vt ad collum alligent. ꝛ hoc a secularibus obmittunt dico ꝙ saltē nō publice fiunt vbi occasionem ruine in alijs simplicib⁹ prestare possent. Hec sufficiāt q̄ ad remedia ꝯ grādines per verba ꝛ opera licita.

Remedia quedā occulta ꝯtra q̄sdā occultas demonū infestationes Capitulū viij.

Ed iam iterū suspendit iudiciū ad scri-

bendū remedia contra quedā terre frugū nocumēta. q per vermes interdū ꝛ scinifes ꝑ turmas ad lōgissima terrarū spacia in aere volātes ita vt superficiē terre cooperire videant radicitus cuncta virētia tam in vineis ꝙ segetibus ꝛ graminibꝰ ꝯsuminatos immittunt. Item remedia ꝯtra pueros opere demonū cābitos. Ad primū tamen dicendū iuxta sanctū Thomā scḋa scḋe. q. xc. vbi petit. An liceat adiurare irrationalē creaturā. Rn̄dit ꝙ sic per modum tn̄ cōpulsionis que referri tūc debet ad diabolū q in nocumentuꝫ nostrū vtit irrōnalibus creaturis: ꝛ talis est modus adiurādi in ecclesie exorcismis per quos demonum ptās excludit ab irrōnalibus creaturis. Si eni intentio referret quo ad irrōnalē creaturā q ad se q nihil intelligit vana esset. Ex quo dat intelligi ꝙ ꝑ exorcismos licitos ꝛ adiuratiōes possunt depelli diuina tn̄ assistēte clemētia taliter vt prius populo ieiunia ꝓcessiones ꝛ alie deuotiones iniūgantur. ꝓpter adulteria eni ꝛ multiplicationem criminū huiusmodi mala immittunt. vn̄ et ad cōfessiones homies inducēdi sunt. In nōnullis etiā ꝓuincijs excōmunicationes fulminant. sed tūc vim adiurationis sup demones sortiuntur. Est et alia horribilis dei ꝑmissio sup hoies vbi interdū mulieribus subtractis ꝓprijs filijs ꝛ pueri alieni a demonibus supponunt. et hi quidē pueri vulgariter campsores in almanico vuechselkind nuncupati sūt in triplici differētia. Nā aliq sunt semꝑ macilenti eiulantes. cū tn̄ quatuor mulieres nulla vbertate lactꝭ vnū lactare sufficerēt. Alii qui vo sunt incuboꝝ demonū opeꝓducti: quoꝝ tn̄ filij nō sūt ſ ꝓprie filiꝰ hois ꝛ viri cuiꝰ semē receperūt vt succubi vel in somnis viros polluētes hos eni pueros interdū diuina ꝑmissione supponūt subtractꝭ ꝓprijs filijs. Est ꝛ terciū genꝰ vbi interdū demones in specie paruuloꝝ apparētes nutricibus se cōiungūt. Cōmune in oibus tribus ꝙ multū ponderosi. macilētes nō crescūt et nulla vbertate lactis vt pmissum est lactant. Et sepius dicunt euanuisse. Quare aūt diuina pietas talia permittit dici pōt ꝙ ex duplici cā. Primo qꝛ parentes pueros nimis diligunt. vn̄ ꝓpter eoꝝ vtilitatē talia ꝑmittunt. Scḋo qꝛ ꝑsumendū est ꝙ hmōi mulieres qbus talia accidūt vt plurimū sunt supstitiose ꝛ i multis aliis a demonibꝰ seducunt. Vn̄ ꝛ dn̄s verus zelotes sm̄ rectū zeluꝫ q est vehemēs amor in ꝓpriā sponsam ex quo aliū nō solum accedere non patit. ſ nec signa adulterij vel suspitionis vt maritus zelosus sup aiaꝫ quā ꝑcioso sanguine emit. ꝛ ꝑ fidē despōsauit sustinere pōt in tactu. colloquio. appropinquatione quocunqꝫ modo cū inimico diabolo ꝛ aduersario salutꝭ ꝛ si signa adulterij maritus zelosus nō patit. quātum tūc turbat qn̄ adulteriū comittit. vnde non mirū si ꝓprij subtrahūtur filij ꝛ adulterini supponunt. Et quidē vt fortius ista imprimātur et quantū deus aiam zelat et nō vult nec signa suspitionē causantia pati. Patet ex antiqua lege vbi vt pplm suū funditus elōgaret ab idolatria. ꝓhibuit non solū idolatriā ſ multa alia q occasionem possent ꝑbere ad idolatriā. ꝛ que etiam in se nō vidē

tur habere vtilitatē quā tamē in suo
mystico sensu mirabiliter retinent.
vñ nō solū dixit. Exod. xxij. Male
ficos nō patieris viuere sup terram
ß ꝛ hoc adiūxit nō habitet in terra
tua ne forte peccare te faciat. sic co-
pulatrix occidit ꝛ peruagari int ho
mines non ꝑmittit. Nota zelum dñ
Deutero. xxij. deus ꝑcepit. Niduz
cum ouis aut pullis desup cubantē
matrē nō deberēt simul seruare. sed
matrē ꝑmittere auolare. qꝛ hoc gen
tiles ad sterilitatē vertebāt. zelotes
dñs in suo ppl'o noluit tale signum
adulterij pati. sic iam vetule inuen
tionē denarij signū magni fortunij
ꝛ per oppositū vbi thesaurū somni
arent iudicāt. Item ꝑcepit oia vasa
cooperiri. ꝛ vasculū nō habēs oper
culū immunduz censeri. Error erat
vt veniētes de nocte demonib⁹ aut
vt vetule dicūt. die seligen. sed sunt
malefice. vel demones in earū effi-
gijs debēt oia ꝯsumere vt post abū-
dantius tribuant. Colorant quidaz
et dicūt schrettel sunt. ꝯtra determi
nationē doctoꝝ ꝙ ꝑter hoies ꝛ an-
gelos nō sunt alie creature rōnales
vñ nō sunt nisi demones. Item Le
uitici. xix. Ne in rotundū attonde
ris comā nec radetis barbam. Illa
eñ faciebāt idolatre in veneratōez
idoloꝝ. Itē Deut. xxij. vt viri non
induerent vestib⁹ mulierū nec ecō
uerso ꝙ ille in venerationem dee ve
neris ꝛ alij i veneratione maris et
dee priapis. Item ea de cā iussit de
strui aras idolorum. ꝛ Ezechias de
struxit serpentē eneū qñ ppl's ei vo
luit offerri. dicēs cuprum est. Et ea
de causa inhibuit somnia nō obser-
uari et auguria. ꝛ ꝑcepit vt vir aut
mulier in quo phitonicus spūs eēt
occideret sicut iam sunt ꝛ vuarsage
rin nūcupati. ꝗ oia qꝛ suspitionē ge
nerant ad adulteriū spūale. ideo vt
dictū est ex zelo quē deus habet ad
animas sibi despōsatas sicut spon-
sus ad spōsam inhibuit. Sic etiā et
nos predicatores ꝛ animarū recto-
res aduertere debemus ꝙ nullū sa-
crificiū dō magis acceptū ꝙ̄ zelus
animarū. vt Hieronymus sup Eze
chielē attestatur. Unde ꝛ conseqn
ter in tercia parte operis de exter-
minio maleficarū quo ad vltima re
media tractandū erit. hoc ipsuz eñ
vltimū ecclesie refugium ad qd eti-
am ex diuino obligatur vt dictū est
ꝑcepto. Maleficos ne patiaris vi-
uere super terraz. vbi ꝛ remedia cō
tra maleficos sagittarios includun
tur. cum ꝛ hoc ipsum genus nisi ꝑ
seculare brachium poterit extermi-
nari.

Remedia pro illis qui se demoni
bus intuitu alicuius cōmodi tēpo-
ralis totaliter deuouerunt.

Capitulum ix

REmediuz dū
quis intuitu commodi te
poralis se ex toto demoni
deuouit. sicut experientia sepe do-
cuit per veram confessionem licet a
dyaboli potestate liberabantur. ta-
men diu ex post grauissime mole-
stati et precipue nocturnis tempo-
ribus fuerunt. ꝛ hoc in eorum penā
deus permisit. signum autem ꝙ li-
berati erant ex illo agnoscebat. qꝛ
pecunia in bursis aut capsulis post
confessionē deficiebat super ꝗ pluri
ma gesta deduci possent sed breui-
tatis causa omittuntur.

Sequit tercia ps totius opis super modos exterminādi vel ad minus puniēdi p debitā iusticiā in foro ecclesiastico ⁊ ciuili ⁊ habebit q̄stiones .xxxv. generalis tn̄ ⁊ introductoria pmittit.

Trū male

fice ⁊ eap fautores receptatores ⁊ defensores ita subijciantur iudicio ecclesiastico dyocesanop ⁊ ciuili q ab eap inquisitione valeant heretice prauitatis inquisitores esse exonerati. Et arguitur q sic. Nam in ca. accusatus. §. sane. lib. vj. dicit. Sane cum negocium fidei quod summe puilegiatū existit. p occupationes alias nō debeat impediri pestl inquisitores heretice a sede apostolica deputati. de diuinationibus aut sortilegijs nisi heresim saperēt manifeste intromittere se non debent nec punire talia exercentes. ꝫ relinquere suis iudicibus puniendos. Nec videtur obstare q heresis maleficarum hic nō exprimit. tum quia eisdem penis in foro ɔscientie puniunt. de ɔse. di. ij. p dilectione. Si diuinatop ⁊ maleficop peccatum occultum sit interponitur penitentia .xl. dierum si notorium eucharistia denegat. ⁊ quorum in eadem pena etiam idem iudicium decernit. Tum etiam quia eadem vtrobiqꝫ videt esse culpa. cū sicut sortilegi iudicium sortiunt. ita malefice nocumenta creaturap a demonibus expectāt ⁊ exigūt vtrobiqꝫ quod a solo deo querendum est a creaturis illicite requirentes. vnde vtrobiqꝫ peccatum idolatrie ad quē sensuz Ezechie. xxi. notat q rex Babylonis stetit in biuio in capite duarum viap cōmiscēs sagittas interrogauit idola. Preterea si dicat q ca. restringit diuiatores ⁊ sortilegos super crimē heresis in q̄ subesse debēt iudicio inq̄sitop cū dic̄. nisi heresiꝫ saperēt manifeste. ita q ad min⁹ diuiatores ⁊ sortilegi hereticales sint eis subiecti. Cōtra. qꝛ tūc essent dādi diuiatores artificiales. d quibus nullibi in scpturis fit mentio. Preterea si malefice sunt inq̄sitop iudicio subiecte. hoc erit ꝓpt crimē heresis. ꝫ qꝛ facta maleficap sine heresi pn̄t fieri. Probat. Nā sic ɔculcare corpus xp̄i in luto qd valde horrendū esset pctm̄ pōt fieri sine errore in intellectu. ⁊ p ɔsequēs etiā sine heresi. qꝛ stat firmit aliquē credere ibi esse corpus. pijceret tn̄ in lutū ad cōplacēdū demoni ex aliq̄ pacto ideo vt optatū finē puta thezauri inuentiōeꝫ vel silr obtieret. ita ⁊ facta maleficarum sine errore fidei lꝫ nō absqꝫ grādi pctō fieri pn̄t. Vn̄ in illo casu vtiqꝫ iudiciū inq̄sitop subterfugiūt ⁊ suis iudicibus relinquunt. Preterea sic Salomō dijs suarum vxop reuerētiā exhibuit ꝓpt cōplacētiā. nec tn̄ ꝓptea apostasiā pfidie incurrebat. qꝛ mēte fidelis ⁊ verā fidē sp retinuit. ita ⁊ malefice ꝓpt reuerētiam quā exhibēt dyabolo ꝓpt pactū initū mēte fidē retinētes. nō sunt ꝓptea heretice nūcupāde. Preterea si dicatur q omnes malefice fidem hn̄t abnegare. vn̄ ⁊ heretice iudicāde. Cōtra. qꝛ in casu q̄ etiā mēte ⁊ corde abnegarent adhuc non heretice sed apostate nuncupantur. ⁊ cum sit differētia inter hereticum ⁊ apostatā. ⁊ heretici inquisitorum

iudicio subiiciunt. vtiq; malefice eorū iudiciū subterfugere hñt. preterea. xxvi. q. v. dī. Epi eorūq; ministri oibus modis elaborare studeāt vt pniciosā z a zabulo inuentā sortilegā z magicā artē ex parrochijs suis penit⁹ eradicare studeāt. Et si aliquē virū aut mulierē hui⁹ sceleris sectatorē inuenerint turpiter dehonestatū de parrochijs suis eijciant. zc. vñ cū ca. dicat suis iudicibus relinquant. z q2 loquit in plurali tam de ecclesiastico q̄ ciuili iure. ido ad minus per. c. alle. subdunt dyocesanorū iudicio. Et si dyocesani etiā seipsos exonerare vellēt. prout inq̄tores prefatis iā tactibus argumētis rōnabiliter facere vident: vellēt q; maleficarū punitions ad temporales iudices retorquere. His argumentis pbabiliter hoc facere possent. hr in. c. vt inq̄sitionis. §. prohibemus q̄3 districtius prefatis dñis tpalibus z rectoribus: ipsorūq; officialibus. ne ipsi de hoc crimine: cū sit mere eccl'iasticū quoq̄ modo cognoscāt vel iudicent. Et loquit de crimine heresis. sequit ergo q vbi crimē non est mere eccl'iasticū sicut est crimen in hmōi maleficis q̄ propter dāna tpalia q̄ ab eis inferunt a ciuili z nō ab eccl'iastico debēt puniri. Preterea. C. de iudeis. l. vl. in fi. dicit. Cernat pterea bona sua pscripta. z mox sanguinis pena destinandus q̄ fidem xpi expugnabit puersa doctrina. q si dicatur q lex loquit de iudeis conuersis z post redeūtibus ad ritū iudeorū: instantia nō valet. immo argumentū ampli⁹ per hoc fortificat. eo q cū tales ppter apostasiā a fide iudex ciuilis habet punire. ergo etiā maleficas fidem abnegantes cū abnegatio fidei in toto vel in parte sit fundamētū maleficarū. Preterea licet in solutione dicat q pro eodē apostasia z heresis sit capienda. adhuc tamē ecclesiasticus iudex non se habz de eis intromittere: sed ciuilis. nam occasione questionis heresum nullus debet populum cōmouere. sed preses debet p se prouidere. In auten. de manda. princi. id est de mādatis principum. colla. iij. §. neq; occasione vbi dicitur: neq; occasione religionum heresumq; questionis permittas alicui prouinciā cōmouere. aut aliter quadam preceptione iniungi prouinciā cui presides. s ipse prouidebis cum cōpetenti vtilitate fiscalibus z que alia sunt perscrutari et non permittere aliquid fieri circa nostras preceptiones occasione religionum. Patet ex his q de expugnante fidem nullus debet se intromittere nisi preses. Preterea si cognitio iudicum z punitio taliū maleficarum non spectaret totaliter ad ciuilē iudicem. quomodo leges de his tribus se intromittere possent. Nam. C. de maleficis. l. nemo. l. culpa. l. nullus. omnes illos quos vulg⁹ maleficos vocat: capitali pena subijcit. z. e. l. militi. bestijs obijcere decernit qui magica arte vite innocentum insidiātur. Item q questionibus z tormentis ad interrogandum subijci debeant. z q ad eorum accusationē quilibet admitti debeat. z q nullus fidelium sub pena exilij et amissione omniū bonorum cū eis participat: cum multis alijs penis annexis. que legenti illas leges occurrunt. Econtrario vero et pro veritate legum doctores

talium maleficarū punitionē in ec-
clesiasticum iudicē possunt retorq̄-
re vt simul copulatiue habeant co-
gnoscere ꝛ iudicare.et hoc sic pro-
batur. In crimine canonico preses
cum metropolitano habet discerne
re ꝛ non metropolitanus per se sed
adiuncto preside.patet in auten.de
man. princi.§.si vero canonicū sit
quod queritur.vna cū metropolita
no ꝓuincie hoc disponere ꝛ decer-
nere prouidebis.siue alij quidā du
bitant.glosa.id est in fide. quo casu
solus cognoscet. siue alij quidā glo
sa.tunc episcopus cū preside.scꝫ co
gnoscet ꝛ cause deo dare amabileꝫ
ꝛ decibilem terminū.qui ꝛ decen-
ter orthodoxam custodiat fidem.ꝛ
indemnitatē procuret fiscalibus.et
nostros sbiectos seruet inuiolatos.
glo.id est eos nō corrumpat in fide
Preterea pnceps secularis licꝫ pu
niat pena sanguinis. non tamē per
hoc iudiciū ecclesie excludit. cuius
est cognoscere ꝛ diffinire. immo ne
cessario presupponit.vt patꝫ. C.de
summa trinit.ꝛ fi. catho.l.j.in fine.
et extra de here.c.ad abolendā.ꝛ.c.
vergētis.ꝛ.c. excōmunicamus.j.et
ij.immo eadē pena est ꝛ ſm leges.
ꝛ ſm cano.vt pꝫ.C. de hereticis.l.
manicheos.ꝛ.l.arriani.vn̄ ꝛ ad eos
pertinet pcipue insimul ꝛ non diui
sim talium punitio. Preterea sicut
leges decernunt clericos a proprijs
iudicibus emendari et nō a tempo
ralibus seu secularib⁹. eo ꝙ crimen
ecclesiasticum in eis censetur.ita ꝛ
maleficarum crimē cum sit partim
ciuile ꝛ partim ecclesiasticum pro-
pter damna temporalia et fidē quā
violant. Ideo ad vtriusqꝫ partis iu
dices pertinet ad cognoscendū iu-
dicandum ꝛ puniendū. Et fortifica
tur ratio ī auten.vt clerici apud ꝓ-
prios iudices.§.si vero.coll.vj.vbi
dicitur. Si vero ecclesiasticum sit de
lictum egens castigatione ecclesia-
stica ꝛ mulcta.deo amabilis episco
pus hoc discernat nihil cōmunican
tibus clarissimis ꝓuincie iudicib⁹
neqꝫ enim volumus talia negocia
omnino scire ciuiles iudices cum
oporteat talia ecclesiastice exami-
nari ꝛ emendari animas delinquen
tiū per ecclesiasticam mulctam:ſm
sacras ꝛ diuinas regulas quas ꝛ no-
stre sequi non dedignantur leges.
Hec ibi. Unde ꝛ per oppositū cri
men mixtum ab vtrisqꝫ est punien-
dum. Respōsio cum principalis in
tentio nostra in hoc opere sit ab in
quisitione maleficarum q̄tum cuꝫ
deo fieri posset:nos inq̄sitores par
tium superioris almanie exonerare
suis iudicibus ad puniendūꝫ relin-
quendo.et hoc ꝓpter negocij ardui
tatem.dum tamen indemnitate fi-
dei ꝛ saluti animarū non eo minus
prouideretur. quare ꝛ p̄sens opus
aggressi sumus.ip̄is iudicibus mo-
dos cognoscendi diffiniendi et sen-
tentiandi relinquēdo. Ideo ad ostē-
dendū ꝙ episcopi contra maleficas
in multis procedere possint:etiam
seclusis inquisitoribus.licꝫ ipsi epi-
scopi sine tēporali et ciuili iudicio:
vbi punitio transit in vindictā san-
guinis non ita procedere valeant.
expedit certas opiniones aliorum
inquisitorum in diuersis regnis hi
spanie in medium deducere.et illas
salua eorum semper reuerentia: cuꝫ
sub ordine vno predicatorum mili-
tanus.infringere vt eo clarior i sin-
gulis habeatur intellectus. Est ita

q eorum opinio q omnes malefici sortilegi diuinatores nigromātici. et breuiter sub quocunqꝫ genere diuinationū existant: et qui fidem sacram semel susceperunt: et professi sunt iudicio inquisitorum subiaceant taliter vt in tribus que notant in capi. multorū querela. in princi. de here. in clemen. nec inquisitor sine episcopo. nec episcopus sine inquisitore procedere habeat. Licꝫ in quibus alijs vnus sine altero procedere valeat. si cui placet capitulū legat et inueniet. vnū autem e tribus est sententia diffinitiua ad quā vnus sine altero nō debet procedere. et hoc vbi prefati heretici sunt habēdi Addunt insup blasphemos. et quocunqꝫ modo demones inuocātes. et excōicatos qui in excōicatione stetissent per annū animo contumaci in causa fidei vel etiā in nō causa fidei sub certis casibus et plura alia includunt. per que auctoritas ordinariorū nimis eneruat. et nobis inquisitoribus ampliora onera imponunt minus securi corā tremendo iudice qui vtiqꝫ districtam a nobis super cōmissi officij exiget rationē. et quia eorū opinio non infringit. nisi eorum fundamentū sit annullatum. Ideo notandū q principale fundamentum per glosatores canonū et precipue super ca. accusatus. et §. sane. et super verba heresim sapiant manifeste accipitur. fundant insup se super dicta theologorū. Tho. Alber. Bonauen. in. ij. senten. dist. vij. Ex his spēaliter aliq expedit recitare. Nam vbi ca. dicit vt in argumento pmo deductū est q inqsitores heretice prauitatis de sortilegijs et diuinationibus se non debent intromittere nisi heresim sapiant manifeste dicunt q sortilegi vel diuinatores sunt duplices: scꝫ artificiales et hereticales. et primi dicunt meri diuinatores quia videlicꝫ mere ex arte agunt. de quibus etiam loquit. ca. ex tenore. ex de sortilegijs. vbi dicit q Vdalricus presbyter cū quodā infami hoc est diuinatore. dic glo. ad secretū locum perrexit nō ea intentione vt demonē inuocaret quasi dicat quia hoc fuisset hereticū: sꝫ vt cū inspectione astrolabij furtū quoddā inuenīret quasi dicat q est mera diuinatio vel sortilegiū. Secundi vō hereticales dicūtur diuinatores qui in eorū arte demonibus aliquem honorē latrie vel dulie impendūt: qui diuinando futura pdicere conātur: vel aliquid simile qd heresim sapiat manifeste exercent: et tales iudicio inquisitorū sicut et alij heretici subiacent. Et q hec sit mens ca. probat per canonistas glosantes verbū saperent. Nā Jo. an. super alle. ca. accusatus et ver. saperent: dicit ita saperēt sicut est circa aras ydolorū nephārias pces emittere. sacrificia offerre demōes cōsulere eorūqꝫ respōsa suscipe: vel associāt sibi pter sortes exercēdas hereticos: vel faciūt pdicta cū sanguine vel cū corpe xpi vel in sortibus vt possint habere responsa: puerū rebaptisant vel his similia. Ad eundē sensum allegant Archi. sup eo. c. et §. sane. et sup eodem verbo saperent. Item allegant Jo. mo. Raymundū. Guilhel. de mtōe Laudu. Itē probant per determinationem eccl'ie ex consilio acquirensi. xxvi. q. v. episcopi: vbi huiusmodi mulieres superstiose infideles nominan

tur cū dī vtinā hec sole in sua perfi
dia pīssent: ⁊ pfidia in xpiano dicit
heresis. Unde inquisitorū heretico
rū iudicio sunt subiecti. Probāt in
sup p theologos. Primo p sanctū
Tho. in. ij. sententiarū distinctōne
viij. vbi querit vtꝝ vti auxilio demo
nis sit peccatū vbi inter alia hec v
ba dicit super illud. Esa. viij. Nun
quid non populus a deo suo requi
ret visionē. In omibus in quibus
cōplementū operis ex vtute demo
nis expectat est opostasia a fide p
pter pactū initū cū demone vl ver
botenus si inuocatio intersit vel fa
cto aliquo etiam si sacrificia desint
Ad idem allegant Albertū in codē
suo scripto ⁊ distinc. Itē Petrū de
tarāthasia. Itē petrū de bona ven
tura nouiter canonizato: qui tamē
nō petrus nominatur cū fueruite
rū nomē suū. Item Alexandrū de
ales. Et Guidonē ordinis carmeli
taꝝ qui omes dicūt ꝙ demones in
uocātes sunt apostate ⁊ p ꝯsequēs
heretici. vñ inquisitorū heret. corū
iudicio subiecti Sed ꝙ pfati inqui
sitores p hec ⁊ p quecūqꝫ ab eis al
legaca nō possunt sufficiēter pbare
quin etiā pfati sortilegi ⁊c. iudicio
ordinarioꝝ seu epozum: seclusis in
quisitorib⁹ possunt subiacere: et ꝙ
inqsitores a taliū diuinatoꝝ nigro
manticoꝝ seu etiā maleficoꝝ se pos
sunt exonerare: nō ꝙ illi inquisito
res male faciūt inquirendo sup ta
les vbi epi non inquirūt: in quo ca
su potius inquisitores illi sunt cō
mēdādi: sic pbatur. Inquisitores
nō habēt se intromittere nisi super
crimē heresis: ⁊ cū h oportet ꝙ illō
crimen sit manifestū. Patet p fre
quenter alle. ca. accusatus ⁊. §. sane

Quo stante tunc iterum arguitur
cū quis aliqua cōmittit que absqꝫ
vicio heresis cōmittere potest: quā
tūcunqꝫ illa sunt grauia ⁊ enormia
adhuc nō est vt heretic⁹ iudicādus
licet sit puniendus ex quo sequitur
ꝙ vbi quis nō est iudicandus vt he
reticus: ſ vt malefactor puniēdus
inquisitor non se debet intromitte
re: sed debet talem iuxta tenorē ca
nonis suis iudicibus ad puniendū
relinquere. Quo iterū stante sequi
tur ꝙ omīa inducta per glosatores
canonistas: ⁊ theologos: vt demo
nes inuocare: eis sacrificare. ⁊c. vt
supra tactū est nisi ex vitio heresis
processerint. inquisitores non se de
bent intromittere sed suis iudicib⁹
vt supra relinquere. Quo iterū stā
te: cum prefata sepissime sine vitio
heresis fieri possunt in quo casu ta
lia facientes non sunt vt heretici:
aut condonandi: subscriptis proba
tur auctoritatib⁹ et ratiōibus. Nā
ad hoc ꝙ aliquis sit proprie hereti
cus quinqꝫ requirūtur. Primū est
vt sit error in ratione. Secnndū est
ꝙ error ille sit circa ea que sunt fi
dei vel contra veritatem determi
nationis ecclesie in his que perti
nent ad fidem vel bonos mores et
necessaria ad cōsecutionē vite eter
ne. Terciū est ꝙ error talis sit in il
lo qui catholicā fidem professus est
alias enim esset iudeus vel pagan⁹
non hereticus. Quartū est ꝙ talis
error in eo fidem suscepit sit taliter
ꝙ aliquā veritatem de christo con
fiteatur pertinentem ad diuinitatē
vel humanitatē: alias si totum di
screderet esset apostata. Quintū est
vt talem errorem pertinaci volun
tate et obstinata eligat ⁊ sequatur.

⁊ quod de heresi ⁊ heretico sic sumpto.ca.alle.accusatus.⁊ verbum saperent intelligatur:glosas tamē canonistarum nō reprobando: sed saluando:sic probat. Nam ꝙ primus requiratur.scilicet error in intellectu:hoc notum est omnibus per cōmunem regulam. Duo requirūtur vt quis dicatur hereticus:vnū materiale.scilicz error in ratione:alterum formale.scilicz pertinatia i voluntate. Patet ⁊ per Augustinum Hereticus est qui nouas ⁊ falsas opiniones aut gignit aut sequitur. Ratio etiam adest quia heresis est species infidelitatis: ⁊ infidelitas est in intellectu subiectiue:sicut ⁊ fides sibi cōtraria ⁊ opposita habēt fieri circa idem. Quo stante factuz vel opus quodcunqꝫ sine errore nō facit hereticum:vtputa si quis fornicatur aut mechatur:licet agat cōtra veritatem que dicit non mechaberis:ex hoc non est hereticus nisi credat vel opinetur fornicari esse licitum. Et ratio est quia quandocūqꝫ aliqua duo necessario requirunt ad constitutionem alicuius: deficiente altero eorum impossibile est illud esse:quia dato opposito ꝙ sine illo possit esse:iam nō necessario requireretur ad constitutionez illius: sicut quia ad constitutionē domus necessario requiritur fundamentū paries tectū:ideo altero deficiente nō habetur domus. Sic ergo quia ad heresim constituendam requiritur error i intellectu necessario:nullum factū absolute sine errore in intellectu facit hereticuz. Et propter hoc nos inquisitores germanie dicimus cū beato Antonino in scda parte summe sue hanc materiā pertractātis ꝙ baptisare imagines adorare demones eis thurificare:conculcare corpus xpi in luto:⁊ omnia huiusmodi que sunt valde horrēda peccata: nisi sit error in intellectu nō faciunt hominē hereticū. Et ideo si quis faceret ista:vtputa baptisaret imaginem nō male sentiens de sacramento baptismi: nec de eius effectu nec credēs istum baptismū esse aliquid.nec habere effectum ex vi sua sed facit hoc propter aliquez finem facilius assequendū a demone cui querit propter hoc cōplacere: ita ꝙ aliquo pacto implicito vel expresso illud agat vt demon sibi vel alicui faciat qd petit sm ꝙ caracteribus ⁊ figuris sm artes magicas ab hoibus demones pacto expsso vel tacito inuocant ad desideria eorū explenda:dūmodo nō petant a demone qd sit supra facultatē eius nec quātum ad potētiā:nec quātuz ad cognitionē:sic scz ꝙ nō male sentiat de ptāte aut cognitiōe demonis sicut eēnt illi q crederent ꝙ demon possit necessitate liberū arbitriū hominis vel illi q crederent ꝙ demon oino ex tali pacto ⁊ in oēm euentū quātumcūqꝫ a deo nō pmissus possz facere qd petūt:vel q crederent ꝙ posset scire alterā partē futuri contingētis:vel effectū aliquē facere q est proprius soli deo:tales eñ non est dubiū ꝙ haberēt errorē i intellectu ⁊ male de ptāte demonis sentirent et p cōsequēs suppositis aliis cōditōnibus q reqrunt ad heresim eēnt heretici ⁊ ordinariorū simul ⁊ inqsitorū iudicio subiecti. Sz si ex causis pdictis facerēt nō male sentientes de baptismo ⁊ aliis pdictis prout communiter fit: eo ꝙ ipso facto

malefici ꝛ nigromantici cum sciunt ipm diabolũ esse inimicũ fidei ꝛ aduersariũ salutis iam cogunt in eoꝝ cordibus sentire magnã vim esse in fide: ꝛ ꝙ nulli falsitati subiacere potest cui pater mẽdacij tantũ preesse noscit. Ideo licȝ talia faciẽtes peccarent grauissime: nõ tñ essent heretici. Et ratio est: quia nõ male sentiunt de sacramẽto: licȝ eo male ꝛ sacrilege vtamur: vñ sunt magis sortilegi ꝙ̃ heretici: et de numero illoꝝ de q̃bus alle.ca. accusatus. ꝓtendit nõ subiacere iudicio inquisitorum cũ non manifeste sapiant heresim: imo vix occulte ꝛ q̃si nullo modo. Et eodẽ modo de adorantibꝰ demonẽ ꝛ sacrificãtibus ei: q꞉ si hoc faciunt credẽtes diuinitatem esse in demonibus vel credẽtes ꝙ cultus latrie sit eis exhibendus: vel ꝙ oĩno ex exhibitiõe talis cultus assequãt qđ reqrunt a diabolo nõ obstãte dei ꝓhibitiõe seu etiam ꝑmissiõe tales cẽnt heretici. Sed si ista faciũt non ita sentiẽtes de demõe: ȝ vt aliq̃ pacto cũ demõe facilius ꝑ ista exequãtur ab ipo quod intendũt. tales nõ sunt heretici ex natura rei licȝ grauit peccẽt. Et quidẽ ꝓ maiori declaratiõe sunt aliq̃ obiectiões mouende. Nã obstare videt ꝙ ſm iura symoniacus nõ est hereticꝰ. vt.j.q.j. q̃squis ꝑ pecuniã: ꝛ tñ nõ hȝ errorẽ in intellectu. Nam symoniacus nõ est hereticus ꝓprie ȝ large propter quandã similitudinẽ: q̃a ex quo vẽdit vel emit sacra ita agit ac si estimaret donũ grẽ pecunia posse posside ri ſm Tho. Sȝ nõ hoc estimando sicut cõiter accidit nõ est hereticus quia nõ hoc credit ȝ bene verũ eẽt si hoc crederet scilȝ donum gratie posse pecunia possideri. Item obstare videtur qđ dicitur de heret. quicunq̃. ꝛ alle.c. accusatus: ꝙ adorans hereticum est hereticus. Sȝ grauius peccat qui adorat demonẽ ꝙ̃ qui adorat hereticum: ergo ꝛc. Item qui iudicandus est vt hereticus videtur esse hereticus: quia iudicium debet sequi rei veritatẽ: sed talis iudicandus est hereticus. Nã ecclesia nõ põt iudicare nisi de his q̃ patent: occultoꝝ em̃ cognitor est deus ꝛ iudex. dist. xxxiij. erubescãt. Sed ea q̃ sunt i intellecu nõ pñt patere nisi ex factis extrinsecis visis vel ꝓbatis: ḡ talis faciens talia est iudicãdꝰ hereticꝰ. Preterea impossibile vĩ ꝙ aliq̃s faciẽs talia .s. cõculcãdo corpus xp̄i ꝛ hmõi: nisi male sentiãt de corpe xp̄i: probat hoc q̃a impossibile est maliciã esse in volũtate: quin sit error in intellectu: cuȝ ꝛ ſm pħm omĩs malus est ignorãs seu errãs. cũ ḡ talia faciẽtes habeãt maliciã in voluntate: ergo habẽt errorẽ in intellectu. Rñdetur ad ista. Et pmo sup pmũ ꝛ terciũ q꞉ coincidunt. Duplex est iudicium .s. dei q̃ videt interiora hoim q̃ nõ pñt iudicare de interiorꝰ nisi ꝑ exteriora: vt argumentũ fatet terciũ. Modo ille qui iudicat vt hereticus iudicio dei est vere hereticus ex natura rei Deus em̃ nullũ iudicat hereticũ nisi habentẽ errorẽ fidei in intellectu Sed ille q̃ iudicatur hereticus iudicio hoim nõ oportet ꝙ sit hereticus ex natura rei: ȝ ꝙ fecerit tale factũ ꝑ quod apparet ipm male sentire de fide: ꝛ ꝑ cõsequens iuris presumptiõe hereticus reputatur. Et si queratur An ecclesia habȝ statim iudicare tales qui sic adorãt demo-

nes vel baptisant imagines hereticos et punire sic hereticos. Responsiones nota. Primo quod ad discernendum illud magis pertinet ad canonistas quam theologos. Canoniste dicent iuris presumptione hereticus reputatur et ut hereticus est puniendus. Theologus dicet primo iudicio sub correctione sedis apostolice quod non quantum est ex natura rei quicquid sit iuris presumptione. Et ratio potest esse ista: quia quandocunque aliquis effectus dependere potest ex duplici causa: nunquam ex natura rei. ex illo effectu pot iudicare precise altera causa. Cum igitur iste effectus qui est adorare demonem vel eius auxilium ad maleficandum postulare imaginem baptisando: vel infantem vivum offerendo vel occidendo vel aliud huiusmodi possunt procedere ex duplici causa. scilicet vel credendo demonem adorandum et sibi sacrificandum et imagines capere sacramentales effectus: vel quia aliquo pacto facto cum demone facio ut facilius obtineam quod volo a demone in his que non sunt supra facultatem suam ut supra tactum est non debeo statim iudicare ex tali effectu precise alteram causam. scilicet quod hoc faciat ut male sentiens de fide. Unde quando constat de huiusmodi effectu ulterius inquirendum est de causa et si ex errore et perversitate fidei hoc fecit iudicandus est hereticus et iudicio inquisitorum cum ordinariis subiacebit. Sed si ex alia causa est iudicandus ut sortilegus et vilissimus peccator. Alia responsio ad nostrum propositum quicquid sit ex omnibus dictis et allegatis constat quod omnes divinatores et malefici qui iudicantur heretici iuris presumptione: et non ex natura rei ordinariorum iudicio et non inquisitorum subiacent: nec prefati inquisitores aliorum regnorum per allegationes canonum et glosatorum se tueri possunt. eo quod tales demonibus sacrificantibus et adorantibus iudicant hereticos iuris presumptione et non ex natura rei. Textus autem dicit quod debeant sapere heresim manifeste. i. sapere intrinsece. et ex natura rei: et sufficit nobis inquisitoribus hereticis ex natura rei infectis se intromittere alios suis iudicibus relinquendo. Et quia dictum est quod inquirendum est de causa utrum ex errore fidei hoc fecerit vel non. utrique hoc facile erit. Nam sicut habitus fidei cognoscitur per actum fidei qui est credere et confiteri ea que sunt fidei. et habitus castitatis per caste vivere: ita ecclesia potest iudicare aliquem hereticum inquirendo si habet actum discernendi seu male sentiendi de aliquo articulo fidei. Sic etiam malefica que fidem in toto vel in parte abnegavit vel corpus christi vilissime tractavit homagium prestitit utrum huiusmodi ad complacendum demoni tantum fecerit. immo si in toto abnegavit etiam corde iam iudicabitur ut apostata. et deficiet quarta conditio que habet cocurrere ad hoc ut quis proprie dicatur hereticus. Et si huic determinationi obiicitur bulla et commissio nobis ab Innocentio octavo facta ubi malefice iudicio inquisitorum subiiciuntur. Respondetur per illa non excluditur quin et dyocesani etiam usque ad sententiam diffinitivam contra eos procedere possint per illa antiqua iura ut dictum est: cum hec bulla potius in parte sollicitudinis nobis inquisitoribus tradita sit: quam et opem quantum possumus cum dei adiuto

rio exhibemus. Unde et primum argumentum non suffragatur inquisitoribus illis: sed potius contrarium concludit cum tales simoniaci tantummodo iuris presumptione censentur heretici de quibus ordinarii per se iudicare possunt: irrequisitis inquisitoribus. imo nec inquisitores de simoniacis variis se intromittere habent et pari ratione de aliis qui tantum iuris presumptione heretici iudicantur. Nam contra episcopos scismaticos procedere non possunt et prelatos alios superiores vt patet in. ca. inquisitionis de here. li. vj. vbi sic dicit. Inquisitores heretice prauitatis ab apostolica sede seu aliis quibuslibet deputati de huiusmodi crimine inquirere contra eos vt nequeunt aut eius pretextu procedere contra eos: nisi in litteris commissionis sedis apostolice quod hoc possint contineatur expresse. Si tamen inquisitores ipsi episcopos vel alios superiores prelatos sciuerint vel inuenerint circa crimen hereseos commisisse aut eos de huiusmodi diffamatos existere vel suspectos id tenebuntur sedi apostolice nunciare. Ad secundum similiter patet ex prehabitis responsio. Nam adorans hereticum est tunc hereticus si adoret ipsum: credens esse adorandum seu honorandum propter suam doctrinam et opinionem. Si autem honorat ipsum propter aliquod temporale sine aliquo errore fidei in intellectu non est proprie hereticus: sed iuris fictione vel presumptione seu similitudinarie: quia agit sicut male sentiret de fide sicut ille quem adorat vnde nec inquisitorum iudicio subiacebit. Ad tercium patet ex premissis: quia licet iudicatur ab ecclesia vt hereticus propter facta extrinseca visa et probata: non tamen sequitur quod semper sit hereticus ex natura rei: sed iuris presumptione sic reputatur. vnde et in illo casu inquisitorum iudicium subterfugit quia non sapit heresim manifeste. Ad quartum dicendum quod falsum presupponit: quia non est possibile quod aliquis conculcet corpus christi absque hoc quod male sentiat vel peruersitatem fidei habeat de corpore christi: quia potest hoc facere sciens se peccare et credens firmiter ibi esse corpus christi. Facit tamen hoc vt placeat demoni et facilius obtineat quod vult ab eo. Et licet omnis malus erret non tamen errore intellectus qui est heresis seu errans male sentiens de his que sunt fidei: sed de his que sunt virtutis alicuius cuius contrarium in viciis operatur. Et tamen de primo principali quod ad heresim proprie sumptum requiritur et secundum quod iudicio inquisitorum debet hereticus subiacere. Nec obstat si dicatur tamen etiam contra diffamatos: aut suspectos leuiter vehementer aut violenter de heresi: et qui non videtur sapere heresim manifeste inquisitor potest procedere. Respondetur inquirere potest et procedere super tales inquantum sunt suspecti aut diffamati de heresi proprie dicte de qua etiam nunc loquimur vt sepe tactum est que habet errorem in intellectu: et alia quatuor sequentia annexa: quorum secundum est vt talis error sit circa ea que sunt fidei vel contra veritatem determinationis ecclesie in his que pertinent ad fidem et bonos mores et necessaria ad consecutionem vite eterne. Si enim error sit de his que non pertinent ad fidem: puta quod credat quod solem non maiorem terra et huiusmo

di nō est piculosus error. Error aūt ꝯtra sacrā scripturā ꝯ articlos fidei ꝯtra determinationē eccīe vt supra est heresis arti. xxiiij. q.j. hec est fides. Itē quia determinatio dubiorū circa fidē pertinet principaliter ad ecclesiā et precipue ad pontificē summū xp̄i vicariū: Petri successorem vt expsse dicitur. xxiiij. questione. j. quotiens. Et cōtra determinationē ecclesie nullus doctor vel sanctus suā sententiā defendit vt dicit Tho. ka ke. Nec Hieroni. nec Augusti. nec alius. Sicut ergo asserēs pertinaciter cōtra fidē est hereticus: ita ꝛ cōtra determinationē ecclesie in his que pertinent ad fidem ꝛ necessaria ad salutē pertinaciter asserens est hereticus. Ipa em̄ ecclesia nunq̄ errasse in fide pbatur vt dicitur. xxiiij. questiōe. j. a recta. ꝛ alijs ca. Signāter aūt dicit quia asserēs contra determinationē ecclesie nō simpliciter: ꝫ in his dumtaxat que pertinent ad fidem ꝛ salutē est hereticus. Nam in alijs contrariū sentiens nō est hereticus: sic ꝙ ius non potest seperari ab vsu in rebus vsu cōsumptibilibus: quod declarauit ꝛ determinauit Johannes. xxij. in extraua. ad cōditorē. Ubi dicit: cōtradicentes huic sententie esse contumaces ꝛ rebelles ecclesie non hereticos. Tercium quod requiritur est ꝙ error sit in illo qui catholicā veritatē est pfessus. Si quis em̄ nunq̄ esset pfessus fidē xp̄ianā nō esset ꝓprie hereticus sed simpliciter infidelis vt iudeus ꝛ gentilis qui foris sunt. Unde Aug⁹. de ci. dei. Uidens dyabolus genus humanū a cultura ydolorū ꝛ demonū liberari hereticos mouit qui sub vocabulo xp̄iano doctrine resisterent xp̄iane. Oportet ḡ ꝙ error sit in illo qui in baptismo suscepit fidem xp̄ianam ad hoc vt sit hereticus. Quartū qḋ requiritur est ꝙ talis error sit in eo qui fidē suscepit taliter ꝙ aliquā veritatē de ipo cōfiteatur pertinentē ad diuinitatē vel hūanitatē Si em̄ nullā veritatē penitus confiteretur magis ꝓprie apostata q̄ȝ hereticus censeretur. Sic Julianus apostata et distinguitur vnū ab altero. licet aliquādo vnū sumat ꝑ alio. Sub hac cōditione reperiūtur certi qui interdū egestate ꝛ molestijs varijs afflicti corpus ꝛ animā tradūt dyabolo et fidē abnegāt dūmodo in eorū necessitatibus: ꝛ ad possidendū diuitias ꝛ honores dyabol⁹ eis assistat. Nouimus certos nos inquisitores ꝛ post aliq̄s penitētes: qui vtiq̄ absq̄ errore fidei in intellectu: q̄r tantūmodo ꝓpter cōmoda temporalia talia cōmiserūt: vnde nec heretici ꝓprie nec iterum apostate ex corde ꝛ Julianus: licet magis apostate censentur. Ex corde vero apostate si nolūt resilire vt heretici impenitentes tradētur curie seculari. Si aūt velint recipiūtur ꝑut heretici penitētes iuxta. c. ad obolendā §. presenti. de here. li. vj. Cōcordat Raymūdus. ti. de apostat. c. reuertentes. vbi dicit: Qui reuertētes ab apostasie perfidia cū fuerint heretici tanq̄ reuertentes ab heresi sunt recipiēdi. Et hic sumit vnū ꝑ alio vt ꝑus tactū est. Et subdit. Illi vero qui metu mortis fidē abnegant: hic tu accipe q̄ ꝓpter comodū tpale dyabolo fidem abnegāt ꝛ erroribus nō credūt: licꝫ iure heretici nō sint: nota hic ꝙ nō sunt ꝓprie here-

tici. Subdit: postq̄ non habent in mēte errorē. Judicio tamē ecclesie q̄ habet p exteriora de interioribus iudicare heretici habēdi sunt: nota hic iuris fictione: et si reuertātur vt penitētes heretici recipiendi sunt. Nō em̄ metus mortis est metus ca dēs incōstantē virū ad fidē xp̄i ab negandā: sic et tu accipe ꝓpter com moda tpalia. Unde cōcludit San ctius est mori q̄ abnegare vł vesci ydoloticis vt dicit. Aug⁹. et recitat xxxij. q. iiij. Simile iudiciū de male ficis fidē abnegantibus esset vt ibi resilire vellēt reciperētur vt penitē tes absq̄ hoc q curie seculari relin querētur: omībus tamē modis ad gremiū ecclesie recipiuntur vbi pe tūt: et curie seculari si nō tradūtur relinquūtur: et hoc ꝓpter dāna tpa lia illata prout in modis sentētian di patebit: et om̄is p̄lat⁹ ordinari⁹ exeqnit: ita q etiā inquisitor suas vices illi cōmittere pōt in hoc dū taxat casu apostasie: sec⁹ est in alijs casibus sortilegorū. Quintū quod requiritur ad hoc vt quis ꝓprie sit hereticus est vt talē errorē firmata voluntate et obstinata eligat et ptina citer sequat opiniōes. Un̄ s̄m Hie rony. heresis ab electione est dictā Et ideo s̄m Aug. nō qui falsas opi niones gignit vel sequit: sed qui p tinaciter defendit hereticus est cen sendus. Unde si quis nō pertinaci malicia sentiret aliquid cōtra fidē: sed ignorātia paratus corrigi si q̄s sentit falsum ostēdetur sibi esse cō tra fidē vel sacrā scripturā vel det er minationē ecclesie. xxiiij. q. iij. di xit apostolus. Et ideo ip̄e Aug⁹. di cebat. Errare potero heretic⁹ nō ero quia sc3 paratus corrigi cū sibi fue rit ostensus error. Et cōstat q quo tidie int̄ doctores circa diuina sunt varie opiniōes et aliquādo cōtradi ctorie ita q necesse est alteram esse falsam: et tamē nulla earū reputat falsa donec per ecclesiā fuerit deter minata arg. xxiiij. q. iij. q̄ in ecclesia Ex quibus om̄ibus concluditur: q ꝓbare maleficos subiacere iudicio inquisitorū vel etiā alios quocūq̄ modo demones inuocātes p dicta canonistarū sup alle. verbū saperēt in. ca. accusatus cōprehensum non sufficiēter probatur cū tales ab eis heretici iudicātur quadā iuris ficti one: nec etiā p dicta theologorum: cū et ip̄i tales nominant apostatas ver bo vel opore: non autē mente et cor de: de quo errore verbū saperent p̄ tendit. Et licet iudicantur vt here tici nō tamē ꝓpter hoc sequitur q episcopus sine inquisitore nō pos sit ad sententiam diffinitiuā cōtra eos ꝓcedere aut carceri ad penam deputare aut tormētis exponē. Im mo in casu quo hec decisio non vi deat sufficere ab hoc vt nos inqui sitores simus a maleficarū inquisi tione exonerati: nolumus tamen p̄ via iuris exigere: cū vices nostras in his dumtaxat super sententiam ferendam ipsis dyocesanis cōmit tere possumus Hoc em̄ habetur in capit°lo. multorum in principio de he reticis in clemen. Ubi sic dicitur. Multorū querela et infra vt nego tiū inquisitionis huiusmodi eo ꝓ speretur felici⁹: quo deinceps eius dem labis indago solertius diligen tius et cautius peragetur ipsum tā per dyocesanos episcopos q̄ p in quisitores a sede apostolica deputa tos om̄i carnali odio vł timore aut

cuiusmodi cōmodi temporalis affectione semotis decernimus exercери: sic q quilibz de pdictis sine alio citare et arestare seu capere ac tute custodie mancipare ponēdo in cōpedibus et manicis ferreis: si ei visū fuerit super quibus faciendū ipsi⁹ conscientiā oneramus: nec non inquirere contra illos de quibus pro huiusmodi negotio fm deum et iusticiā viderit expedire: duro tamen tradere carceri qui potius ad penā q̄ ad custodiā videatur vel tormentis exponere illos aut ad sententiā procedere contra eos. Episcopus sine inquisitore aut inquisitor sine dyocesano aut eius vel episcopali sede vacante capituli super hoc delegato si sui ad inuicem copiam habere valeant infra octo dierū spacia postq̄ inuicē se requisiuerit nō valebit: et si secus presumptū fuerit nullum sit et irritū ipso iure post sequitur ad nostrū ppositū. Verū si episcopus vel eius seu capituli sede vacante delegato cū inquisitore aut inquisitor cum altero eorundē propter premissa nequeant aut noluerint personaliter conuenire pōt episcopus vl' eius seu capituli sede vacante delegatus inquisitori et inquisitor episcopo vl' eius delegato seu sede vacante illi qui ad hoc fuerit per capitulum deputatus. super illis commitere vices suas vel suas significare per litteras consilium et consensum. Ex quo patet q licet in quinq casibus vnus sine altero in tribus vero minime procedere possit. quia tamē vnus alteri vices suas committere potest presertim quo ad sententiam ferendā. Ideo et nos hoc per presentes facere decreuimus aliis inquisitoribus in suis limitibus remanētibus. Ad argumenta ergo respondendo patet ex premissis ad sex pma argumenta p inquisitoribus militātia decisio. q eorz inquisitioni malefici et sortilegi nō vident subiici. Ad alia autem argumenta p dyocesanis in casu quo et ipsi a maleficarz inquisitione se exonerare vellent. et ciuili iudicio relinquere. Patet q nō possunt hoc eadez facilitate quo inquisitores facere. quia in crimie heresis iuxta. c. ad abolēdam. et c vergētis. et c. excōmunicamus vtrūq. extra de hereti. Judicis ecclesiastici est cognoscere et iudicare. et iudicis secularis exequi et punire. vbi sententia transit in vindictam sanguinis. Secus vbi ad alias penas penitētiales. Videt etiam q in heresi maleficarum. licet nō in aliis heresib⁹ etiā ipsi dyocesani suas vices ad agnoscendū et iudicandum in foro ciuili cōmittere valeat. Tum vt in argumentis tangit hoc crimen maleficarum nō est mere ecclesiasticum. immo potius ciuile pter damna que inferūtur tempalia. Tum etiam qr leges speciales in punitionem maleficorz quo ad omnē viā punitōis edite cernunt. Videt deniq q hec via plurimū in exterminiū maleficarz deseruiret. et in maximū releuamē ordiariorz corā tremēdo iudice sup districtū examē qd exiget cū teste scptura iudiciū durissimū his q psunt iminet. Et fm hāc differētiā pcedemus videlz q iudex secularis cognoscere et iudicare pōt vsq ad sniam diffinitiuā ad pniaz quā ab ordinariis recipiet. Secus sup sanguinem quā p se ferre pōt.

Tergo iudices tā in foro ecclesiastico q̄ꝫ ciuili modos cognoscēdi iudicādi ꝛ sententiandi semꝑ in promptu habere valeant. cōsequenter circa tria principaliter ꝓcedenduꝫ erit. Primo q̄s modus inchoandi processum fidei Secūdo quis modus cōtinuandi. Tertio q̄s modus terminādi ꝛ sententiādi in hac materia maleficarū Circa primum q̄nqꝫ difficultates. Prima q̄s inter tres modos procedendi q̄ in iure tangūtur sit magis cōpetens. Scđa de nūero testium. Tercia an possint cōpelli ad iurandum. Quarta de cōditione testium Quinta an inimici capitales ad testificandū admittunt. Secūda ꝑs cōtinet questiones vndecim. Prima qualiter testes sunt examinādi. ꝛ q̄ semꝑ q̄nqꝫ ꝑsone debēt esse presentes. Item qualiter malefice sint interrogāde generaliter ꝛ ꝑticulariter. ꝛ erit sexta in ordine libri. cum nūerus mutatur eo vt lector facilius reperiet materiā optatā. Secunda varia dubia declarat sup responsiones negatiuas. ꝛ q̄n sit incarcerāda ꝛ quādo pro manifeste deprehensa in heresi maleficarū. Tercia de modo capiēdi maleficas. Quarta de duobus q̄ post captionē faciēda sunt iudici ꝛ an deponentiū nomina sint ei manifestāda ꝛ defensiones cōcedende. Quīta q̄liter defensiones cū deputatiōe aduocati sint cōcedēde. Sexta q̄d faciet aduocatus cū sibi testiū nomia non publicant. ꝛ vbi inimiciciā capitalē allegat corā iudice. Septima qualiter iudex inimiciciā capitalē inuestigare habꝫ. Octaua de his q̄ iudex habet aduertere anteqꝫ delatā tormētis exponat. Nona de modo sentētiandi ad questiōes ꝛ tormēta. Decima sup tormenta cōtinuāda et q̄liter sint sint tormētande ꝛ de cautelis ꝛ signis cōtra maleficiuꝫ taciturnitatis. Vndecima sup finales interrogationes ꝛ cautelas a iudice obseruādas. Tercia pars cōtinet ꝑmo questiōes tres quas iudex debet aduertereꝛ ex q̄bus oīs sn̄ia diffinitiua dꝫ ꝓcedere. Prima an sup examē cādētis ferri possit sentētiari. Secūda de mō quo oīs sentētia est ferenda. Tercia ex q̄bus suspitionibus potest iudicare. ꝛ qualit̄ super vnāquāqꝫ suspitionē dꝫ sententiare. Demū sup vltimā partem de viginti modis sententiādi. q̄rū tredecim sunt cōes sup omnē heresim reliq̄ spāliter sup heresin maleficarū. ꝛ quia locis suis patebūt causa breuitatis hic nō assignātur.

Questio prima super modum inchoandi processum.

Queritur ergo ꝑmo q̄s sit modus cōpetēs ad inchoādū processum fidem cōtra maleficas. Rn̄det Cū inter tres modos q̄ tangunt. extra de accu. denun. ꝛ inquisitio. ꝛ ꝑmus est quādo aliq̄s accusat aliquē de crimie heresis vel fautoria coraꝫ iudice offerēdo illō se ꝓbatuꝝ ꝛ inscribit se ad penā talionis nisi probet. Et secūdus modus quādo aliquis denūciat aliqueꝫ. ita tamē nō q̄ offert se probaturū nec vult facere parteꝫ. sed dicit q̄ denūciat zelo fidei. vel ratione sententie excōmunicatiōis late ꝑ ordinariuꝫ vel eius vicariū. aut rōne pene tꝑalis quam secularis iudex contra non denun-

ciantes. Et tercius modus p inquisitionē. hoc est quādo non est aliqs accusator vel denūciator. sed fama laborat in aliqua ciuitate vl' loco q sint malefice. et tūc iudex habet nō ad instantiā partis sed etiā ex officio procedere. Ideo aduertendū q primū modū pcedendi iudex non libenter admittat tum quia non est in causa fidei vsitatus nec etiam in causa maleficarū qui sua maleficia occulte exercent. tum etiā quia est accusanti multū periculosus. pter penā taliōis qua plecteretur vbi in probatione deficeret. tum etiā quia est multū litigiosus. Incipiat processum per citationē generalē affigendo illam ad valuas ecclesie perrochialis vel ptorij per modu3 qui sequit. Cum nos vicarius talis ordinarij aut iudex talis domini tot nostris affectibus inhiantes ac ex omibus nostris pcordijs affectantes ppl'm xpianū nobis cōmissum in vnitate z serenitate catholice fidei confoueri ac ab omi peste prauitatis heretice visceraliter elongari. Iccirco nos iudex prefatus. cui ex iuncto officio hec incūbunt. ad gloriam et honorē recolendi nominis Iesu xpi et ad exaltationē sancte fidei orthodoxe ad depressionem hereretice prauitatis pcipue in maleficis vniuersis z singulis cuiuscunq cōditiouis status. Hic nota. Si ecclesiasticus iudex inquirit addat ordinis religiōis aut dignitatis existant qui sunt infra terminos hui9 ciuitat' aut circa illā aut oppidi ad duo miliaria. ad quoz noticiā puenerint hec mandata ecclesiastic9 iudex adiungat Auctoritate qua fungimur in hac parte in vtute sancte obediētie ac sub pena excōmunicationis precipimus z mandamus ac mandādo requirimus z monemus quatenus infra. xij. dies pxime cōputandos. Hic secularis iudex modo suo mandabit z penis eis cōsuetis quoz primos quatuor pro pmo z reliquos quatuor pmis quatuor immediatos p secūdo. et vltimos qtuor p tercio termino peremptis Ac trina monitōe canonica assignamus. nobis reuelant si quis scit vidit audiuit aliquā esse psonā hereticā z maleficā diffamatā vl' suspectā z in spāli talia practicantē q i nocumentū hominū iumentoz aut terre frugū. z damnū reipublice cedere valeāt. q si nostris antefatis moniris z mandatis nō paruerit cum effectu premissa infra taxatū terminū non reuelando sciat se. Iudex ecclesiasticus addat excōmunicationis mucrone percussum. Secularis iudex addat penas tpales. Quā excōmunicatiōis sententiā in omes z singulos taliter vt pdicitur cōtumaces pfata nostra monitiōe canonica preeunte z eoz obedientia requirente. nunc vt ex tunc z tunc vt ex nunc ferimus in his scriptis. absolutionē haru3 sententiarū nobis tantūmodo reseruandū. Cōcludit iudex secularis modo suo Datū. zc. Nota insuper sup secundū modū. q cū vt dictum est secūdus modus procedēdi z processum fidei incipiendi est per modū denunciationis vbi denuncians non offert se pbaturū nec vult facere partē. sed dicit q denunciat ratione sentētie excōmunicationis late. vel zelo fidei et propter bonū reipublice. Ido secularis iudex hoc debet in sua citarō

ne generali aut pmissa monitōe specificare. q nemo estimet se penalez fieri etiā si in probatione defecerit. quia nō offert se vt accusans sed vt denūciās. Et tūc qr plures cōparebunt ad denunciandū iudici: notare debet iudex vt procedat mō qui sequitur. Primo habeat notariū ꝛ duas honestas psonas siue sint clerici siue layci. vl si notarius nō posset haberi tūc loco notarij sint duo viri ydonei. Hoc eni tangit in ca. vt officiū. §. ver. li. vj. vbi ita dicit Verū quia in causa graui crimine cū multa oporteat cautela procedi. vt in reos sine vllo proferatur errore dure ac digne seueritas vltionis Volumus ꝛ mandamus vt in examinatione testiū quos recipi super hoc crimine pdicto ipmq contigētibus oportuerit. adhibeatis duas religiosas ꝛ discretas personas. Hic Archi. in glosa possunt intelligi persone honeste: siue sint clerici siue layci. Sequitur in quarum presentia per publicam si cōmode habere potestis personaz aut per duos viros ydoneos fideliter coꝝ depositiones testiū describantur. Nota ḡ q his psonis adhibitis mādet denuncianti iudex q det in scriptis vel saltē dicat verbotenus tunc notari9 seu iudex incipiat processum p modum qui sequitur.

In nomine domini amē. Anno a natiuitate dñi ꝛc. tali die talis mēsis in presentia mei notarij ꝛ testium infra scriptoꝝ talis de tali loco et talis dyocesis vt supra cōparuit personaliter in tali loco corā honorabili iudice et obtulit eidem cedulam tenoris sequentis. inseratur tota. Si autē non per cedulam sed verbo ponatur sic. Cōparuit ꝛc. ꝛ denūciauit idem q talis de tali loco diocesis talis asseruit ꝛ dixit q sciret h vel q fecerit talia nocumenta sibi vel alijs personis. Quo facto in cōtinenti faciet iurare ipm denunciātem modo cōsueto. vel ad quatuor dei euangelia. vel super crucem erectis digitis tribus ꝛ duobus depressis in testimoniū sancte trinitatis ꝛ damnationē anime ꝛ corporis de dicenda veritate super denūciatis et prestito iuramento interrogabit eū. Unde scit esse vera que denunciauit ꝛ si vidit vel audiuit. Si dicat se vidisse aliqua vtputa quia ibi repertus tali hora tempestatis vel qr tetigit iumentū vl qr intrauit stabulū. interrogabit iudex vbi eū vidit. ꝛ quando ꝛ quotiens ꝛ per quē modū ꝛ qui erant psentes. Si dicat q nō vidit sed q audiuit. Interrogabit eū a quibus audiuit ꝛ vbi ꝛ quādo ꝛ quotiens ꝛ quibus psentibus audiuit. formādo articulos de quolibet predictorū singulariter ꝛ diuisim. et notarius seu scriptor ponat totum in actis seu in processum immediate post predictā denunciationem cōtinuando sic. Qua quidē denunciatione vt pmittitur facta. ipe inquisitor incōtinenti fecit iurare ad quatuor dei euangelia ꝛc. vt supra. ipsum denunciantē de dicenda veritate super denunciatis. ꝛ interrogauit eundē vnde ꝛ quomodo ea que denunciauerat nouerat vel suspitionē hebeat esse vera. Respondit. quia vidit vl audiuit interrogauit vbi vidit vel vbi audiuit ꝛ dixit q tali die talis mēsis talis anni in tali loco. Interrogauit. quotiēs vidit vel audiuit ꝛc. ꝛ formentur arti-

culi vt dictũ est ꝛ totũ ponat in ꝓcessu ꝛ specialiter interrogabitur. q̃ sciũt cũ eo in tali causa ꝛ q̃ possunt scire. Quibus omnibus sic peractis vltimo interrogabitur si denunciat mala volũtate odio vel rancore. vl' obmittat aliq̃d fauore. ꝛ amore vel alias denũciat rogatus vel subordinatus. Et postremo iniungetur ei virtute iuramenti prestiti tenere secretũ quicquid ibi dixit. vel per iudicem sibi dictũ fuit. ꝛ ponetur totum in precessu ꝛ in actis ꝛ omnibus explet. ponat paulo infra Acta sũt hec in tali loco tali die talis mensis ꝛ tali anno in presentia mei notarij vel scriptoris adiũcto mihi tali in vigorem officij tabellionatus. ꝛ taliũ testiũ ad h̃ vocatorꝫ ꝛ rogatorũ

Tercius modus ꝓcessum incipiendi qui etiã est cõmunis ꝛ vsitatus mod⁹. ꝛ cũ h̃ secretus esset vbi null⁹ accusator vl' denunciator se offerret sed fama laboraret in aliq̃ ciuitate vel loco de aliqua malefica ꝛ etiã tali et ꝓpter famã iudex absq̃ citatiõe generali de qua supra seu monitione ex officio procedere vellet. eo ꝙ talis clamor frequens perueniret ad aures eius. tunc iterũ inchoare potest ꝓcessum in ꝑsentia ꝑsonarũ vt supra In nomine dñi amẽ. Anno a natiuitate dñi tali die mẽse tali seu mẽsibus talibus. Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pl'ries fama publica referẽte ac clamosa insinuatione ꝓducente ꝙ talis de tali loco dixit vel fec̃ talia ad maleficia pertinentia ꝯtra fidem ac cõem vtilitatẽ reipublice. ꝛ ponat totũ ꝓut fama laborat. Et paulo infra. Acta sunt hec die tali mẽsis talis de anno tali in ꝑsentia testiũ taliũ vocatorꝫ ꝛ rogatorũ ꝛ mei notarij talis auctoritate seu scriptor. vigore tali. Sꝫ anteq̃ secũda pars inchoetur videlicet qualiter huiusmodi ꝓcessus est continuandus ꝑmittẽda sunt aliqua super testes examinãdos quot in numero esse debeant ꝛ cuius conditionis.

Questio scd̃a de nũero testiũ.

Quia dictuꝫ ẽ in secũdo modo de dict. testium qualiter inscribi debeant. scire numerꝫ ꝛ conditionẽ illorꝫ opus est. Queritur vtrum iudex duorũ testiũ legitimorũ nõ singulariũ possit licite aliquã de heresi maleficarũ condemnare. vel plures q̃ duo necessario requirãtur. et dicuntur testes singulares quando in dictis sunt parciales. concordãt tamen in substantia seu effectu rei. vt si diceret maleficiauit mihi vaccã alter puerũ. concordarent in maleficio. Hic aũt queritur vbi testes non sunt partiales sed omnino cõcordant. Et respõdetur: ꝙ q̃uis videatur sufficere duo testes de iuris rigore: quia regula est ꝙ in ore duorũ vel trium stat om̃e verbũ: tamen de iuris equitate nõ vident in hoc crimine duo sufficere: tũ ꝓpter criminis immanitatẽ. In criminibus eñi ꝓbationes debent esse luce clariores. ff. de ꝓbationibus. l. sciant. Et heresis ꝑcipue talis inter maiora crimina enũerat Et si dicat ꝙ in h̃ crimine sufficiũt leuiores ꝓbationes: q꞉ leui argumẽto q̃s detegit. C. de here l. ij. Leui argumento recedẽdo a iudicio catholice religiõis ꝛ

tramite hereticū se facit. Rñdet verū est ad psumendū: nō aūt ad condemnādū: tū pter iuris ordinis in hoc crimie detruncationē. In h em ordo iudiciarius in fauorē fidei detruncat: qr nec delatus videt testes iurare: nec etiā sibi publicātur vbi posset eis graue periculū imminere. vt in. c. statuta. de here. li. vj. propter qd delat⁹ nō pōt diuinare h tenet ipse iudex p se r ex officio de testiū inimicicia pquirere: qr excludūtur: vt infra patebit. r etiā si deposuerūt cōfuse de cā sciētie eos iterū interrogare: qd pōt facere extra de testi. per tuas. r. ff. de qstionibus repeti. nā qtomagis via defendendi delato subtrahit: tanto magis incūbit iudici sollicitudo diligentius inquirendi. Ubi ergo inuenirent duo testes pcordes r legitimi cōtra quē qs nec ex hoc vellē eū de tāto crimine cōdemnare: h purgationē si eēt diffamatus indicere vl pter vehementē suspitionē q orit ex dict[?] duorū testiū facere eū abiurare vel qstionare seu sniam differre: non em videt tutū ad vocē duoꝝ testiū hominē bone fame de tāto crimine cōdēnare. Secus si fuerit male fame. De hoc Archi. plenius. in. c. vt officiū. §. verū. in pnci. de here. li. vj. super vbo testiū. r in. ca. fidei. In fine glose illius ca. Et Jo. an. ibidē. In ca. etiā excōicamus. itaq. ex de here. §. addicimus dr. q faciat eps iurare tres vl pulres boni testimonij viros de dicēda vitate: si sciuerint in prochia tales hereticos ibi esse.

Q idē q si qrit. Utrū iudex
a p testes singulares solū vel saltē cū infamia posset iuste de tali heresi aliquē condēnare. Respondet q nō: nec p testes singulares solū: nec etiā cū infamia. ex de testi. cū literis: psertim cū in criminibus pbatiōes debēt esse luce clariores vt supra patuit: r in hoc crimine nemo sit ex psumptione damnandus. extra de presump. litteras. ergo tali indicit purgatio ratiōe infamie. r abiuratio rōne suspitionis vehementis que cōsurgit ex dictis testiū. tamen vbi testes sunt singulares concordant tamen in substantia facti r euidentia facti cōcurrūt. tunc iudicis pscientia ibi oneratur ex indirectorio habet questio quotiens possint testes examinari.

Questio tercia.

Qod si queri
q tur. Utrū iudex testes possit cōpellere ad iurādū de dicenda eidē in causa fidei seu maleficarū veritatē. Et etiam pluries eos examinare. Rñdetur q sic: presertim ecclesiasticus iudex vt supra patuit in. c. vt officiū. §. verū. Et q testes cogendi sunt in causis ecclesiasticis veritatē deponere medio iuramēto extra de testi. cogē. c. peruenit. als testimonium nō valebit. Et extra de hereti. ca. excōmunicamus itaq. §. addicimus. dicitur: q archiepiscopus vel episcopus parrochiam in qua fama fuerit hereticos habitare circūeat r ibi tres vel plures boni testimonij viros: vl etiam si expedire videbit totā vicinā iurare cōpellat. r sequit infra. Si q vo ex his iuramenti religionē obstinatione damnabili respuētes iurare forte noluerint ex hocipso tanq heretici reputent. Qr autē plures possit examinari Ita dicit archi. in

ca.vt officiū.§.verū.sup ver.testiū. vbi dicit sic. Inquisitor hic autē iudex debet esse sollicitus vt si testes cōfuse deposuerūt.ꝛ de causa sciētie minus plene requisiti fuerūt ꝙ iterato cū eis inquirat. Naꝫ hoc de iure fieri potest extra de testi.cogēdis.vt supra tactū est.ꝛ.ff.de questionibus repeti.

Questio quarta de cōditōe testiū.

Questio super conditiones testiū. Nota ꝙ excōmunicati. Itē participes ꝛ socij criminis. Item infames ꝛ criminosi serui contra dn̄os admittunt ad agendū ꝛ testificādū in causa fidei quacūqꝫ. Itē sicut hereticus cōtra hereticū ad testificandum admittit.ita maleficus contra maleficū.in defectū tamē aliarū ꝓbationū ꝛ semp ꝯtra ꝛ nō pro. vxor etiā ꝛ filij et familiares cōtra ꝛ non pro.ar.ꝑ.c.filij.de here.li.vj.et h iō q2 eoꝝ testimoniū est magis efficax ad probanduꝫ. De primis patet in ca.in fidei.de here. ibideꝫ. In fidei fauorē cōcedimus vt in negocio inqsitionis heretice prauitatis excōicati ꝛ participes vel socij criminis ad testimoniū admittāt in defectu aliarū probationū cōtra hereticos credētes receptatores fautores ꝛ defensores eorū si ex verisimilibꝰ coniecturis ꝛ ex numero testiū aut ꝑsonarū tam deponentiū ꝙ̄ eorū cōtra quos agit ꝛ deponit q̄litate aut alijs circūstantijs sic testificātes nō falsa dicere ꝑsumāt. De pluris quādo ꝑsumit qꝺ deponunt zelo fidei. patꝫ in.ca.accusatus.§.licet.vbi supra.vbi dī. Licet vo pluri ꝛ post penitētiā repellant. si tn̄ hi q coram ꝛ infra.si ex manifestis indicijs apparuerit tales nō aīe leuitate aut odij fomite seu corruptiōe pecunie ꝫ zelo fidei orthodoxe dictū suū vellēt corrigere ac nō que prius tacuerāt reuelare in fauorem fidei nisi aliud obstiterit stari debet tam cōtra se ꝙ̄ reliquos attestatiōibus eorundem. Et ꝙ infami ꝛ criminosi ꝛ serui cōtra dn̄os admittunt. Archi.in.c.allega. accusatus.in.§. licet sup vbo exceptū dicit ita. Tanta ē labes criminis heresis ꝙ ad eiꝰ actionē etiā serui aduersus dn̄os suos ꝛ quilibꝫ criminosus etiā infames aduersus quēlibet admittūtur.vt.ij.q.vij.§. huic opponitur.

Questio quinta an inimici capitales ad testificandū admittātur.

Jvero queritur. Utrū iudex inimicos capitales alicꝰ delati possit in tali cā ad testificādū seu agendū admittere ꝯtra illū. Rn̄demꝰ ꝙ nō. Un̄ arch.vbi supra. Nō tn̄ intelligas ꝙ in hoc crimie inimicꝰ capitalis admittit ad actionē.iij. q.v.c. ij.ꝛ de symo.licet heli. in fine. de h etiā satis notat hosti.in sum.de accu.§.qs possit.sed q dicunt inimici capitales. Nota ꝙ q2 solū ratōne inimicitie q̄s repellit ꝛ nō quecūqꝫ repellit ꝫ capitalis intelligit. quia mors inter eos est de facto illato vl' fuit intētata seu ea q̄ sunt ad mortē inductiua aut visa vel vulnera grauia ꝛ letalia sunt secuta.ꝛ filia q̄ ad ꝑuersitatē ꝛ malignitatē agētis cōtra passum iudicāt manifeste. ꝓpter qꝺ ꝑsumit ꝙ sicut intentauit cōtra istū mortē corpalem ꝑ illū modū.s. vulnerādo.intentaret etiaꝫ ꝑ istum

crimen heresis imponēdo. ꝛ sic voluit ei auferre vitā vellet auferre famā quare tales inimici capitales a testimonio legitime exponūt. Alie ꝟo inimicicie ꝑsertim graues ꝛ ꝓut etiā faciliter mulieres ad inimicitias cōmouētur. ꝛ si nō repellūt totaliter tamē dictū eorū debilitant aliqualiter vt nō sit plena fides eorū attestatiōib⁹ adhibēda. sed cū alijs adminiculis ꝛ aliorū testium dictis possunt plenā facere probationē ꝑsertim vbi iudex delatū interrogat An ne putet se habere inimicū. qui tale crimē ad mortē sibi ex inimicicia imponere auderet. si dicet ita interrogabit que illa sit ꝑsona. ꝛ tunc iudex aduertet si illā personā ꝺ qua suspitio est ꝙ ex inimicitia deposuerit denotauit. In tali eñ casu vbi iudex etiā de cā inimicitie ꝑ alios honestos informat. ꝛ alia adminicula nō occurrūt ꝛ aliorū testiū dicta poterit secure talē testē repellere. Si vero delata ꝑsona dicet. Nō spero aliquē talem hr̄e inimicū licet inter dū brigas cū mulieribus habuerim vel si dicet habeo inimicū. ꝛ nō expressit debite sed quendā aliū ꝗ fortassis nō deposuit. tunc dicta talis testis etiā si alij dicerēt ꝙ cā inimicitie deposuisset. iudex tñ nō debet repellere sed ad plenā probationē cū alijs āminiculis cōseruare. Repliuntur ꝙplures minus ꝓuidi ꝛ circūspecti qui hmōi depositiōes mulierū refutare ꝛ ānihilare querūt dicētes illis standū nō esse eo ꝙ sepissime cū rixose sint ex inuidia deponere solēt. Hi qꝛ ignorāt asturias ꝛ cautelas iudicū loquūtur ꝛ iudicāt vt ceci de coloribus. de quib⁹ astutijs in. xi. ꝛ. xij. qōne patebit.

Secūda pars qualiter processus est cōtinuād⁹ questio sexta. Et qualiter sunt testes examinādi in ꝑsentia quatuor aliarū personarū. ꝛ qualiter delata ē interrogāda dupl'r.

Iam nunc sexto querit qualiter processus hmōi aduersus maleficas in cā fidei sit cōtinuādus. Cōsiderādum est primo ꝙ qꝛ in cā fidei ꝓcedit sūmarie simpliciter ꝛ ꝺ plano ꝛ absq; aduocatorū ꝛ iudiciorū strepitu ꝛ figura vt ptꝫ. c. statuta. li. vi. qualiter etiā ista verba intelligātur ptꝫ extra de ver. sig. c. sepe contingit in cle. vbi dicit. Sepe cōtingit ꝙ causas cōmittim⁹ ꝛ in eorū aliqbus simpl'r ꝛ de plano ac sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝓcedi mādam⁹ de quorū significatiōe verborū a multis contēdit ꝛ qualiter ꝓcedi debeat dubitat. Nos aūt dubitationem hmōi ꝙtum est nobis possibile decidere cupiētes hac in ꝑpetuū valitura cōstitutiōe sancimus. vt iudex cui taliter cām cōmittimus necessario libellū nō exigat. litis cōtestatōnem non postulet tꝑe feriarū ob necessitates hoim̄ indultarū a iure ꝓcedere valeat. amputet dilationem materiā litis ꝙtū poterit faciat breuiorē exceptiōes appellatiōes ꝛ dilatiōes frustratorias repellēdo. partiū aduocatorū ꝛ procuratorū contentiones ꝛ iurgia. testiūq; supfluā multitudinē refrenādo. nō sic tamē iudex litem obruat. qn ꝓbatiōes necessarie admittent. citatiōnē ꝟo ac protestatiōnē iuramenti de calumnia siue de dicenda veritate ne veritas occultet per cōmissionē huius intelligimus nō excludi, hec ibi. Et

q2 pcessus vt visum est supra. est tri
pliciter incipiendus. q2 vl ppter in
stantiam accusatoris. vl ppter zelū
denunciatoris. vl ppter clamorē fa
me laborantis. ⁊ pcessus q̄ fit ad in
stantiam ptis accusantis iudex in
hac materia nō dʒ acceptare cū ma
leficarū facta/opere demonū occul
tant. nec accusator p euidentiam fa
cti sicut in alijs criminalib9 pcede
re ⁊ se defendere pōt immo cōsule
re debet accusatori q amoueat ver
bū accusationis ⁊ ponat denuncia
tionis. ⁊ hoc ppter accusatoris gra
ue piculum. Ideo sup secundū mo
dū q̄ ⁊ vsitatus ⁊ similiter sup ter
ciū in quib9 pcedit ⁊ non ad instā
tiam partis. Notandū q q2 dictuʒ
est in pcedentib9 q iudex specialit
debet interrogare denunciantē qui
sciunt cū eo in tali causa ⁊ q̄ pñt sci
re. Ideo iudex faciet citari illos te
stes quos denuncians intimauit. ⁊
q̄ magis vident scire in facto: ⁊ scri
ptor cōtinuabit pcessum scribēdo
sic. p9q̄ attendens ipse iudex denū
ciata sibi hereticalia antedicta fore
ex sui natura esse talia ⁊ tam grauia
q̄ non possunt nec debent cōniuen
tib9 oculis tolerari. cum cedant in
obprobriū diuine maiestatis ⁊ tam
fidei catholice q̄ reipublice detri
mentū. descendit ad se informādū
⁊ ad testes examinandū p modum
q̄ sequit.

Interrogatoria sup testes.

Talis testis de tali loco cita
tus iurat9 et interrogatus
si cognoscit talē exprimen
do nomen delati. Et dixit q sic.

Item interrogat9 de cā cognitio
nis ⁊ dixit q p eo q vidit ⁊ locut9
est sibi pluries. Vel sic vel al's quia
fuerunt socij ⁊ exprimenſ cause co
gnitionis. Item interroga. de co
gnitiōis tpe. ⁊ dixit q sunt decē an
ni vel tot. Item interrogatus de
fama illius ⁊ presertim ad ea q̄ sunt
fidei. Et dixit q quo ad moralia est
homo bone fame vel male. Q̄tū au
tem ad ea que sunt fidei dixit q est
fama in tali loco q practicat aliqua
contra fidem vt maleficus. Item
interrogatus q̄d est fama. ⁊ dixit.

Item interrogatus si vidit vl au
diuit talem talia facientē ⁊ dixit.

Item interrogat9 vbi audiuit di
ci supradicta. ⁊ dixit q in tali loco.

Item interrogat9 in quoꝝ pñsen
tia. ⁊ dixit q illoꝝ.

Item interrogat9 si ex sua cōsan
guinitate aliqui ppter maleficia fu
issent dudum incinerati vl suspecti
habiti: ⁊ dixit.

Item interro. an cū suspectis ma
leficis habuit familiaritatē: ⁊ dixit.

Item interrogat9 de modo ⁊ cau
sa q dicta fuerunt. Et dixit q ea de
causa ⁊ tali modo.

Item interrogat9 si videt sibi q
talis dixit seu fecerit trufatorie seu
recitatorie seu animo indeliberato:
vel potius assertiue ⁊ animo deli
berato. Et dixit q credit q fecerit
supradicta iocose ⁊ trufatorie seu re
citatiue ⁊ nō animo sic credendi vl
assertiue.

Item interrogat9 de causa credē
tie hmōi. Et dixit q credit p eo sic
q2 ille q̄ dicebat ridēdo dixit. Et de
istis est multū diligenter inquiren
dum. q2 nonunq̄ dicunt aliqui reci
tando alioꝝ verba vel trufando vel
cōferendo vt alios alliciant vel in
citent. lʒ etiam interdum asserendo
vel affirmando.

Item interrogat⁹ si hec deponit odio vel rancore seu dimittit amore vl' fauore. Et dixit q̄ rc. Et sequitur iniunctū est sibi tenere secretū. Acta sunt hec in tali loco die tali i p̄sentia talium testiū vocatoꝝ ꝛ rogatoꝝ. ꝛ mei notarij seu scriptoris. Ubi semp aduertendū q̄ in tali examine ad minus psone quinq̄ debent p̄sentes esse. s. iudex inquirēs testis vel denuncians. Respondēs vel ipse delatus postea comparens Tercius est notarius seu scriptor. vbi deest notari⁹ ꝛ tunc adiungāt sibi alium honestū q̄ duo supplebūt vices notarij vt supra tactū est. ꝛ h̄ apostolica autoritate qua tunc in illo actu fugunt. vt supra in ca. vt officiū. de here. li. vj. Et duo honesti viri tanq̄ testes eoꝝ q̄ deponuntur Itē aduertendū q̄ testis citat⁹ debet etiā esse iuratus. i. vt p̄stet iuramentū mō quo supra de dicenda veritate. al's false iscriberet citat⁹ ꝛ iurat⁹ Cōsilr examinent alij testes. Quib⁹ examinatis. Si iudex videat factū esse ꝓbatū plene: vel si nō plene tn̄ esse maxima inditia ꝛ suspitiones vehementes. Et nota q̄ loquimur nō de leui suspitōne que ex leuib⁹ coniecturis orit. s̄ q̄ multū diffamata ē sup maleficia pueroꝝ iumentoꝝ rc. ¶ Hic iudex si timet de fuga delati vel delare faciet eū capi. si aūt nō timet de fuga faciat eum citari. Et siue capiat siue non prius faciat iudex eius domū improuise scrutari ꝛ cuncta scrinia aperiri ꝛ i angulis pixides ꝛ oia instrumenta tolli q̄ reperiunt. Et sic constituto iudex collectis his de quibus est delatus ꝛ de his de quibus est p testes conuictus vel habitus suspectus formet interrogatoria super illis ac inquirat habito secū notario rc. vt supra. p̄stito pri⁹ corporali iuramento ad quatuor dei euāgelia de dicenda veritate tam de se q̄ de alijs. Et hoc p modū q̄ sequitur cōscribant etiā singula.

Interrogatoria generalia super maleficā aut maleficū. Et est prim⁹ actus.

Talis de tali loco delat⁹ iuratus sup quatuor dei euangelia corporaliter tacta taz de se q̄ de alijs dicere veritatem. ꝛ vnde interrogat⁹ vnde est seu vnde originem traxit. Et respendit q̄ tali loco talis diocesis.

Item interrogatus q̄ sunt ei⁹ parentes si sunt viui vel mortui. Et respondit q̄ viui in tali loco vel mortui in tali. Item interrogat⁹. vtrū naturali morte vel incinerati. ꝛ dixit q̄ tali. Ubi nota q̄ hoc fit qr vt plurimū vt in secunda pte opis patuit malefice ꝓprios infantes demonibus offerunt aut eos instruūt ꝛ cōiter tota ꝓgenies existit ifecta Et vbi deponentes affirmassent et ipsa negaret iam esset suspecta.

Item interrogatus vbi fuit nutritus. ꝛ vt in pluribus cōuersatus ꝛ dixit q̄ in tali loco vel tali. Et si videat q̄ mutauit locū ꝓpriū qr forte mater nō fuit suspecta nec aliqs ex parentela. ꝛ tamen conuersatus in alienoꝝ p̄sertim in locis in q̄bus consueuerūt malefice vigere interrogabit sic. Item interrogat⁹ q̄re mutauit sue natiuitatis locū ꝛ se transtulit ad cōmorandū in tali loco vel talib⁹. ꝛ dixit q̄ ex tali causa

Item interro. si in dictis locis vl' alibi audiuit loqui de materia ma-

leficarū puta q tempestates cōcita te vel iumēta maleficiata z vacce li quore lactis priuate zc. de tali mate ria de qua est delata. z si dicit q sic. Interrogetis. Itē intero. qd au diuit loqui. Et scribant singula que dicet. Si autē negat z dicit se nihil audiuisse tūc sic. Item interroga si credit maleficas esse z q talia pos sint fieri que referunt vt tēpastates cōcitare. iumēta inficere z homies z dixit. Et nota q malefice vt pluri mū negāt prima fronte. vnde suspi tio oritur magis q̄ si respōderent si sint aut nō sint cōmitto superioribus vnde si negāt tūc interrogētur.

Itē interro. qd ergo vbi cōburūt tunc innocēter ꝯdemnant. z dixit.

Interrogatoria ꝑticularia super eosdez.

a Duertat iudex q nō ꝓcra stinet subsequētes interro gatiōes sed indelate ꝓpo nat. Itē interrogatus cur cōmu nis ppl's eaz timeret. z dixit. Itē interrogatus an sciret se esse diffa matā. z q odio hr̄et z dixit. Itē interro. cur illi ꝑsone obiecit dicen do. tu nō trāsibis impune. Et dixit Itē interrogat⁹ qd mali sibi fecisset illa ꝑsona q talia verba in ei⁹ dam nū ꝓtulisset. z dixit. Et nota q hec interrogatio ē necessaria vt deueni atur ad fundamētū inimicicie. qr in fine delata allegabit inimicitiā sed vbi nō ē capitalis sed mō muliebri cōcitata nō impedit. Hoc em̄ ē ma leficarū ꝓpriū cōcitare aduersuz se. vel v̄bis inutilibus aut factis. puta qr petit sibi ꝑstari aliqd. aut infert ei damnū aliqd in orto z silia. ad h vt occasiōz recipiāt z se manifestāt tn v̄bo vel in ope. quā manifestatōz habēt facere ad instantiā demonuz vt sic peccata aggrauent iudicū dū manēt impunita. Nota etiā q talia faciūt nō in aliorū p̄ntia vt si depo nens vellet testes ꝓducere non ha beret. Nota etiā q incitant a demo nib⁹ vt a multis maleficis z post in cineratis experti sumus. ita q ꝯtra ipsaꝝ voluntatē hn̄t incitare z ma leficiare. Itē interro. quō effect⁹ potuit consequi suꝑ minas vt puer aut iumentū tā cito maleficiaret. et dixit. Itē interro. iterū z q̄re di xisti q nunq̄ deberet habere sanuz diem. z ita factū est. z dixit. Itez si oia negat. interroget de alijs ma leficijs alijs testib⁹ illatis puta i iu mentis vel pueris. Item interro. cur visa fuerit in cāpis vel in stabu lo cū iumētis tangēdo put interdū solēt facere. z dixit. Itez interro. cur tetigit pueruz. z q postea male habuit. z dixit. Itez intero. quid egit in campis tp̄e tēpestatis. z sic de multis alijs. Item vnde q cū habeat vnā vaccam aut duas q pl⁹ abūdat in lacte q̄ vicine habentes quatuor aut sex. Item cur manet in statu adulterij aut cōcubina. licz nō deseruiāt ad ꝓpositū tn̄ suspitio nem generāt amplius q̄ suꝑ ꝓbas z honestas delatas. Et nota q sepi us suꝑ articulos cōtra eam delatos interrogāda est vtrū maneat in eo dez ꝓposito aut nō. Qua cōfessio ne pacta z scripta siue ad par tē ne gatiuā siue affirmatiuā siue sub am biguo scribat postea. Acta sunt hec in tali loco zc. vt supra.

Questio septima in qua varia du bia declarant super p̄missa interro gatoria z responsiones negatiuas: an delata sit incarcerēda. z quando

pro manifeste deprehensa in heresi maleficarum sit habenda. Et est actus secundus.

Uertur prio

quid agendum si vt plurimũ cõtingit psona delata omia negat. Respondet. Judex habet circa tria attendere. s. super infamiã. super indicia facti. ⁊ sup dicta testiũ. si videlicet omia insimul concurrũt. aut non. si omnia insimul vt plurimũ etiã contingit eo q malefice statim ppter forefacta in aliqua villa aut ciuitate infamãtur. indicia etiã facti sunt pre oculis. puta i pueris maleficiatis aut in iumẽtis que sepius inficiũtur aut lacte priuãtur numerus etiã testium est inscriptus qui licet sint singulares. puta quia vnus deposuit q puerũ sibi maleficauerit. alius vero iumentũ. terci⁹ vero sup infamiã. ⁊ sic de alijs. Tñ in substãtia facti concordãt puta in maleficijs. ⁊ q vt malefica sit inspecta. ⁊ isti testes licet nõ sufficiãt ad cõdemnãdum absq infamia vel etiam cum infamia. vt supra tactuȝ est questione tercia. tamẽ cum indicijs facti posset ex his tribus insimul reputari. non vt suspecta vehementer aut violẽter de quibus suspitõibus inferius declarabit. sed reputari vt manifeste deprehẽsa in heresi maleficarũ vbi videlicet testes idonei id est nõ ex inimicicia ⁊ sufficientes in nũero puta sex octo vel decẽ iurati cõcurrerẽt. ⁊ ꝯsequẽter deberet penis in. c. ad abolendã. §. presenti. de here. subiacere. ⁊ c. excõmunicam⁹. ij. ⁊ hoc siue crimen sit falsa siue nõ ⁊ hec sic probãtur. Nã qđ dictũ est q vbi oia tria pfata cõcurrũt tũc p manifeste dep̄hensa in heresi dȝ reputari nõ est intelligẽdũ q necessario oia tria incurrere ꝫ pbat sic per argumentũ a fortiori. Nã vnũqđq ꝑ se inter illa duo que sunt iudiciuȝ facti. ⁊ testiũ pductio legitima põt reddere aliquẽ vt pro deprehẽso in heretica prauitate habeat. q̄to magis vbi ambe probatiões pariter concurrũt. Nã iuriste vbi querũt quot modis de iure aliquis habet p manifeste dep̄henso in heretica prauitate. Respondẽt q tribus vt notat bern. in glo. ordinaria. in. c. ad abolendã. §. pñti. ⁊ ver. deprehensi. extra đ here. ⁊ tactũ est supra in qõne prima. in principio opis. s. facti euidentia. puta qꝛ publice p̄dicauit heresim. hic autẽ ponimus indiciũ facti ppter publicas minas quas intulit. Dicẽdo nunq̄ꝫ sanos dies habebis vel simile ⁊ effectus fuit subsecutus. sequit vel legitima pbatione per testes. vel tercio ex ppria cõfessione. vnde si vnũquodq illorũ per se facit ⁊ reddit aliquẽ tanq̄ꝫ manifeste suspectũ. quãto magis insimul iungẽdo infamiã ⁊ indicia facti cuȝ testiũ depositione. licet ibi dicatur euidẽs factum ⁊ hic indiciũ facti. ⁊ hoc est qꝛ dyabolus non manifeste opatur sed occulte. damna aũt ⁊ instrumenta maleficij que reperiũtur dãt indiciũ facti. vnde vbi euidens factũ in alia heresi solum sufficeret hic adiũgimus tria. De secũdo vo q talis deprehẽsus licet negaret tñ iuxta illa capitula esset puniendus sic pbatur. Nã dep̄hensus facti euidentia vel per testes aut fatetur crimen vel nõ. si fatet ⁊ est penitẽs tradendus est brachio seculari vltimo supplicio feriẽdus. iuxta. c. ad abo-

lendar. vt supra est carceri ppetuo detrudend⁹: iuxta .c. excōicam⁹. ij. Si aūt nō fatet̄ sed stat in negatiua est vt impenitens tradend⁹ potestati curie secularis animaduersione debita puniend⁹. vt notat Hostien. in sum. ti. de here. qualiter dephēdant̄. Sic ḡ ɔcludit̄ q̄ si iudex isto mō pcederet sup interrogatoria ⁊ testiū depositiōes. cū vt dcm̄ est in causis fidei summarie simpliciter ⁊ de plano pcedi pōt. ⁊ ipsā delatā carceri deputaret ad temp⁹ vel ad ānos plures. si forte post annum squalorib⁹ carceris depssa crimina fateret̄ nō iniuste sed iuste pcederet. Attamen ne videat̄ sniam pcipitare immo fm oēm equitatem pcedere. qrit̄ qd ɔ̄nr agendū sit.

Questio octaua ⁊ pcedenti annexa an sit incarceranda: ⁊ de mō capiendi; Et est actus tercius iudicis.

A vero super negatiuas responsiones malefica sit carceri ad custodiā mancipanda: vbi pfata tria cōcurrunt. s. fama. indicia facti. ⁊ pductiones testiū aut sub cautōne fideiussoꝝ dimittenda vt denuo citata respondeat. Responderi pōt ex trib⁹ opinionib⁹. Primo em̄ aliqꝝ sententia est q̄ carcerib⁹ sit mancipanda. ⁊ nullo mō sub cautione dimittenda. ⁊ hi innitunt̄ rōni tacte i pcedenti questione. q: vicȝ habetur p manifeste dephensa vbi illa tria concurrunt. Alij vo q̄ ante incarcerationē potest cautioni fideiussorū relinqui. ita q̄ si fugam caperet q̄ tunc p conuicta haberet̄. lȝ post incarcerationē sup negatiuas rñsiones non sit cautioni vt manu leuke relinquenda. quando vicȝ illa tria cōcurrunt supra notata, eo q̄ tunc non posset sententiari et plecti ad mortem. ⁊ hic innititur consuetudini. Tercij sunt qui dicunt q̄ nō sit danda infallibilis regula. sed iudici sit relinquendū vt fm dicta testium ⁊ infamiā psone. ⁊ si indicia facti concurrunt tanto grau⁹ discernat̄ per modum patrie seruando et consuetudinem. concludentes q̄ si non posset habere fideiussores notabiles ⁊ fortassis suspecta de fuga q̄ tunc carceri mancipet̄. ⁊ hec tercia videtur rōnabilior. sic tamen q̄ debitus seruet̄ modus q̄ stat in tribus. Primo vt domus eius quantum possibile est perlustretur sub ⁊ supra in omnibus angulis fossis et scrinijs. ⁊ siquidem famosa malefica existit, tunc absq̄ dubio nisi prius sint ab ea occultata varia instrumenta repertuntur, sicut supra tactum est. Secundo vt si habet ancillam aut consodales q̄ ⁊ ille vel illa seorsum includantur etiam si nō sint delate. presumitur eas non latere secreta aliqua illi⁹ delate. Tercio q̄ in capiendo si in domo ppria capitur, q̄ non detur ei spacium intrandi cameram. eo q̄ tunc solent certa maleficia accipere ⁊ secum deferre pro taciturnitate procuranda Ratione cuius incidit dubium. An modus capiendi maleficas qui ab aliquib⁹ obseruat̄ vbi a famulis subito a terra eleuat̄ ⁊ in sporta siue i spatulis ne terrā vltra tangat defertur: sit licit⁹. Responderi potest ex canonistarū ⁊ quorundā theologorū sententia q̄ licitū sit hoc triplici respectu. Primo q: vt in questione

introductoria hui⁹ tercie partis pa tuit plurimoꝝ sententia. immo tali um doctoꝝ quoꝝ dicta reprobare nemo audet. vt Hostiens. Goffre. est q̄ licitū est vana vanis cōtundere. Experientia deniq̄ immo ꝛ maleficaꝝ fassiones demonstrant q̄ sepius p tales modū capte taciturnitatis maleficiū amiserūt immo q̄ꝫ plures incinerande petentes vt saltem pede vno terrā tangere pmitterent. dum eis fuisset denegatū ꝫ in fine scissitatū cur tn̄ terraꝫ tangere optassent. Responsum q̄ si tetigissent seipās liberassent multis alijs fulminibus interemptis. Alia causa nā hoc ip̄m manifestū existit. vt i secunda pte operis patuit q̄ in publica iusticia omnes vires maleficij frangunt quo ad pterita. ſ; quo ad futura nisi de nouo ei a diabolo succurrat in maleficio taciturnitatis oīa crimina fatet. Dicam⁹ ergo iuxta aplm. Quecunq̄ verbo vł opere agimus oīa in noīe dn̄i nostri iesu xp̄i fiant ꝛ siquidē innocēs fuerit h̄ captio non ei nocebit. Tercio respectu. q꞉ si fm̄ doctores licitum est p vana opa maleficia tollere. q꞉ in hoc cōcordant oēs lꝫ discrepant in illo q̄ illa vana nō debeant esse illicita. Vn̄ dictuꝫ Hostien. vbi dicit q̄ licitū sit vana vanis cōtundere. glosat ab alijs. nota q̄ dicit vanis: nō aūt illicitis. a fortiori licitū est maleficia impedire. ad quod impedimentū hic respectus habet et non ad aliq̄d illicitū exercendum. Notat insuper iudex q̄ est duplex incarceratio. vna ad penā vbi criminosi ponunt. Altera ad custodiam tm̄. ꝛ hec in pretorio fit. Et he due custodie notant in capi. multoꝝ q̄rela. vt supra. vnde ad minus ad custodiam est incarceranda. si aūt leuia essent p quibus essent accusata: ita q̄ nō esset infamata nec eēnt indicia facti in pueris ꝛ iumentis. tunc remittat ad domū. sed q꞉ familiaritatem habuit forte cum maleficis ꝛ nouit eoꝝ secreta. det fideiussores. quos si habere nō potest. iuramentis ꝛ penis astricta domum non exeat nisi vocata. ancille aūt ꝛ domestici de quib⁹ supra ad custodiam ꝛ nō ad penam detineant.

Questio nona quid agendū post captionē: ꝛ an deponētiū noīa sint ei manifestanda. ꝛ est act⁹ quart⁹.

Do autē post captionē fiunt. sed q̄d primū inter illa iudici relinquit. s. defensionū concessio. ꝛ i loco torture nō tn̄ p torturā examinatio. Primum nō dat nisi petierit. Secundū nō fit nisi pri⁹ ancille seu consodales si habuit in domo examinent. Procedam⁹ tamen ordine posito. Si delata dicat se innocentem ꝛ q̄ false sit delata. ꝛ q̄ libent velit tales accusatores inspicere et eos audire. tunc signum est q̄ petit defensiones. Sed an iudex teneat ei deponentes manifestare ꝛ ad cōspectū eius presentare. Hic aduertat iudex q̄ nullū illoꝝ tenet facere nec noīa manifestare. nec ad cōspectū p̄sentare nisi deponētes p se. et sponte ad hoc se offerunt. vt vicꝫ eorū aspectib⁹ p̄ntent. ꝛ ea q̄ deposuerūt eis in faciē obijcere. q̄ aūt non tenet iudex. ꝛ hoc ꝓpter piculū deponentiū ꝓbat. Nā lꝫ diuersi summi pontifices diuersa senserūt. nullus tn̄ vnq̄ꝫ sensit q̄ iudex teneret i

tali cā delato noīa deponentiū ma- nifestare nec etiā accusatoꝝ. lȝ h̄ nō ꝓcedim⁹ ꝑ modū accusationis. sed poti⁹ aliqui senserūt ꝙ in nullo ca- su liceret. aliq̄ vo ꝙ̄ in aliquo. Tan dem aūt Bonifacius octau⁹ statu- it vt ptȝ in ca. statuta. §. inhibem⁹. li. vj. vbi sic dicit. Inhibem⁹ tñ ꝙ si accusatorib⁹ vel testib⁹ in causa he- resis interuenientib⁹ seu deponen- tib⁹ ꝓpter potentiā ꝑsonarū cōtra q̄s inq̄rit. videant eps̄ ꝛ inq̄sitor.

Nota tu ꝑ inq̄sitore ꝛ epo iudicē quēcunq; ꝯ maleficas ꝓcedentē ex consensu epi ꝛ inq̄sitoris. q: idē est ꝛ vices suas cōmittere pñt vt in q̄- stiōe introductoria patuit. vñ ꝛ tal' iudex q̄cunq; etiā secularis ꝓcedit apl'ica auctoritate. ꝛ nō solū impe- ratoria. sequit. graue p̄iculū imine- re: si cōtingat fieri publicationē eo rūdē ipoꝝ noīa nō publicent ꝛc. Et sequit infra. cessante vo periculo su pradicto. accusatoꝝ vl' testiū nomia ꝑut in alijs fit iudicijs publicent. Attendat etiā circūspect⁹ iudex de potentia ꝑsonaꝝ. q: illa est triplex. scȝ potentia generis ꝛ familie. po- tentia pecunie. ꝛ potentia malicie: q̄ pl⁹ tenenda est ꝙ̄ alie due ꝙ ex il la testib⁹ grauia p̄icula possent im- minere si eis ꝯ quos deposuerūt eo rū noīa publicarent. ꝛ ratio est. ma- ius em̄ est p̄iculū noīa testiū publi- care alicui delato paupi habenti in malis complices rebelles ꝛ homici das q̄ nihil habent nisi ꝑsonā ꝑde- re. ꙗ̄ generoso vl' diuiti abundanti in tp̄alib⁹. q̄d aūt sit graue p̄iculuȝ ꝛ quale declarat Io. an. sup p̄dicto ver. p̄iculū. dicens ita p̄iculū. q: ti- met mors. vl' detrūcatio ip̄oꝝ vl' fi- lioꝝ vl' parentū suoꝝ. vl' deuastatio substantie vl' his silr'ia. Aduertat in sup iudex ꝙ cū apl'ica auctoritate ex bñplacito ordinarij in his ꝓce- dit. q̄ð ad illud secretū. s. de nō re- uelando testificantiū noīa tam ipse ꙗ̄ oms alij assessores q̄ depositio- nes testiū interfuerūt aut in futuꝝ circa sniam ferendā interesse pote- runt tenent sub pena excōicatiōis quā cōtra eos si oppositū fecerint eps̄ fulminare poterit. ꝛ ita ne reue lent a principio ꝓcessus ad minus implicite fulminauit. Vñ in alleg. ca. statuta. §. ꝛ vt eorundē. ita dr. Et vt eorundē accusatoꝝ ꝛ testiū peri culis efficacius occurrat ꝛ cauti⁹ in q̄sitionis negocio ꝓcedat p̄ñtis cō stitutionis auctoritate ꝑmittimus ꝙ eps̄ ꝛ inq̄sitores tu itellige sicut supra possint indicere illis q̄bus vt ꝑmissum est ꝓcessum hmōi explica bunt. ꝛ in eos archana cōsilij seu ꝓ cessus sibi sub secreto ab eisdē epo ꝛ inq̄sitorib⁹ patefacta p̄ter ipoꝝ li centiā alijs patefacerent excōicati onis sniam quā ex secreti violatiōe ipo facto incurrant si eis videbit ꝓ mulgare. Notandū vlteri⁹ ꝙ sicut pena annexa est vbi noīa testiū in- debite publicarent. ita pena est an- nexa vbi indebite occultarent. s. ill' q̄bus merito sunt manifestanda. s. peritis ꝛ assessorib⁹ de quoꝝ ꝯsilio est ad sniam ꝓcedendū. vl' vbi non publicerent vbi sine periculo testi- um publicari possint. vt in dicto ca pi. statuta. circa finē sequit. Ceterū in oīb⁹ p̄cipim⁹ tam epos ꙗ̄ inqui sitores purā ꛝ ꝑuidā intentionem habere ne accusatoꝝ vl' testiū noīa supprimendo. vbi est securitas peri culū esse dicant. nec in eoꝝ discri- mine securitatem asserant vbi tale

periculū immineret sup hoc cōsciē tias eoꝝ onerantes. vbi Archi. ita dicit. O tu q̄cunq; iudex in tali casu bene aduerte verba ista nā nō dicit leue piculum si graue. noli igit reū priuare iuris ordie sine magna causa. qm̄ hoc fieri nō pōt sine offēsiōe dei. ꝛ notandū est lectori ꝙ q2 oīa p̄cedentia ꝛ etiā sequentia vsq; quo pueniat ad modos sententiandi abs q; pena sanguinis in quibus eccl'iasticus iudex iudicare habet fieri possunt cum cōsensu diocesanoꝝ p secularem iudicem ideo nō impediat lectorem si in ca. allegat iudex ecclesiastic⁹ ꝛ nō secularis q̄ modos sententiandi sup sanguinē capiet ex modis sententiandi ꝛ penitentionandi ordinarioꝝ.

Questio decima qualiter sunt defensiones concedende cū deputatione aduocati. ꝛ est actus quint⁹.

Igit' defensiones petit quō concedi possunt vbi noīa testium omnino occultant. Dicendū ꝙ defensio stat in trib⁹. Primo vt ei aduocatus deputet. Secundo vt illi aduocato nomina testiū non publicent nec ad secretum etiā tenendū sub prestito iuramento sed informetur de singulis cōtentis in pcessu. Tercio delati causa quantū potest in meliorē ptem interp̄tet sine tamen scādalo fidei ꝛ damno iusticie vt patebit. ꝛ pcurator pari forma cui pcessus toti⁹ copia. suppressis tū testiū ꝛ deponentiū noib⁹. ꝛ idē aduocat⁹ etiā pcuratorio noīe pcedere poterit. Quo ad primū. Notatur ꝙ aduocat⁹ non deputat ad bñplacitum delati. puta quia vellet habere vnum ad suum placitum. de illo omnino caueat iudex non concedere hominem litigiosum. maliuolum q̄ faciliter pecunijs possit corrumpi. put sepe tales inueniuntur sed concedat sibi virum pbum ꝛ de legalitate non suspectum. Et notare debet iudex quatuor in aduocato. que si obseruata fuerint ab aduocato pmittat eum aduocare. al's habet eum refutare. Nam aduocatus primo debet examinare qualitatē cause. ꝛ si viderit eā iustam tūc si voluerit assumat eam. si vo iniustam renuat. vñ diligenter cauere debet ne causam assumat iniustaꝫ ꝛ desperatam. Verū ꝙ si ignoranter ab initio acceptauit cām ꝛ cuꝫ hoc pecuniā. in pcessu tñ cognouit causam desperatā. tūc sic clientulo suo id est delato p quo cām assumpsit ꝛ nō cōsuluit vt cederet salariū receptuꝫ tenet restituere fm Goffre. qd̄ pbare videt p. C. de iudi. rem non nouā. Licꝫ Hostien. dicat oppositū. s. de salario restituendo. nisi industriose fecisset. Vñ si nequam aduocat⁹ clientulū suū sciens inducat ad defendendū cām iniquā ad damna ꝛ ad expensas tenet. C. de admi. tu. nō est ignotū. Secūdū ꝙ obseruare dꝫ vt seruet in aduocando tria. Primo modestiā vt nō pcacit nec conuiciando nec vociferando ppo nat. C. eo. qm̄. Secundo veritatem scꝫ vt nō mentiat. falsas rōnes vel pbationes inducēdo. nec falsos testes aut iura si perit⁹ esset. nec dilatōes petat p̄sertim in hac causa vbi summarie simplicit ꝛ de plano. vt supra in questiōe sexta tactū est. et tangit. iij. q. vij. hec tria. Et tercium qd̄ obseruat est ex pte salarij qd̄ mo

derat ꝑm cōsuetudinē regionis. de qua materia tractat .iij.q. vij .§.arcent. ⁊ .§.tria. Sed ad nostrū ꝓpositū redeūdo. Judex ita ꝓscriptas conditiones aduocato ꝓponat. ⁊ in fine adiūgat ne fautoriā heresis incurrat. qꝛ tūc excōicatus essꝫ. iuxta ca. excōicamus. j.§. credētes. Nec valet si dicat iudici ꝙ non defendit errorē sed ꝑsonā. qꝛ nō debet defendere quouismodo vt non procedat sūmarie simpliciter ⁊ de plano qd faceret si petere vellet oino dilationes. vel immiscere appellatōnes. q̄ omia refutātur. vt ibi in qōne sexta recitatqꝛ licet errorem nō defendat cū sic dānabilior ipsis maleficis eēt ⁊ potius heresiarcha ꝙ̄ hereticꝰ maleficus. vt patet. xxiiij.q.iij. qui illorum. tum qꝛ indebite defendit iam suspectū de heresi tanꝙ̄ fautorēꝫ se facit. ⁊ nō solū leuiter sed ⁊ vehemēter ꝑm defensionē quā fecit. ⁊ debet abiurare publice corā epo. iuxta .c. accusatus. frequēter allegatum. hec ad longū posita sunt nec paruipendat ista iudex. qꝛ ex aduocato seu ꝓcuratore vbi falsse ꝓcedere nititur. plurima pericula euenire solēt. Vñ iudex oino debet eū refutare ⁊ ꝓcedere ꝑm acta ⁊ probata vbi reꝑhensibilis aduocatus fuerit. Ueruntamē si iudex habuerit aduocatū irreꝑhensibilē pro delato virū zelosum ⁊ iusticie amatorē noia testiū ei idicare poterit. ad secretū tñ tenenduꝫ sub prestito iuramento.

Questio. xj. quid faciet aduocatus cum sibi nomia testiū nō publicātur. actus sextus.

Quod si queritur. Quid ergo aduocatꝰ etiā ꝓcuratori noie ꝓ delato faciet vbi nec sibi nec cliētulo suo nomia testiū publicātur. quā tñ publicationem delatus summe affectaret. Responsio. informationē capiat a iudice de singulis in ꝓcessu cōtentis. ⁊ siquidem copiā habere velit. suppssis tamen noibus testiū tradatur sibi. ⁊ sic informatus accedat delatū ⁊ singula sibi ꝓponat. et si materia postulat. vtpote qꝛ multuꝫ onerosa delato. cū ad penitentiā quātū pōt hortet. Et delatus vbi iterū atqꝫ iterum instat vt sibi testes publicētur Respōdere pōt ex factis que cōtra te delata sunt cōiecturare testes poteris. naꝫ tali maleficiatus est puer aut iumentū. aut tali mulieri seu viro dixisti eo ꝙ talē reꝫ quā petebas tibi ꝯprestare nolebat. tu senties ꝙ melius fuisset vt mihi rem accōmodasses. post que verba talis infirmatus subito facta tua vt testimonia clamāt. que plus ponderātur ꝙ̄ testimonia verborū. vel etiā tu scis te infamatā. ⁊ a lōgo tpe suspectaꝫ de multis maleficijs ⁊ dānis hoibꝰ illatis ⁊ sic replicādo finaliter ad hoc deueniet ꝙ ipa aut iimiciciā allegabit asserēs sibi ex iimicicia obiecta. aut dicet. Fateor me dixisse hec ꝟba. ꝫ nō aio nocēdi. Quare aduocatus tūc iudici ⁊ assessoribꝰ de pmo vicꝫ de iimicicia habꝫ ꝓponere ⁊ iudex inqrere. Et siquidē illa capitał iueniret. vtpote. qꝛ inter maritos vł ꝯsanguineos fuisset mors intētata vel secuta vel alicuiꝰ criminis incul patio. vñ qs foret plectēdꝰ ꝑ publicā iusticiā. vł fuerūt vulnera grauia ex ꝯtrouersijs ⁊ brigis illata. tūc ꝓuidus iudex cū suis assessoribus discutiet an ex ꝑte delate iimicicia ag

grauatᷓ vel ex parte deponētis. puta qꝛ marit⁹ aut amici delate alios ex parte deponētis iniuste oppꝛesserūt tūc quidē si nō assunt indicia facti in pueris seu iumentis siue hoībus maleficiatis nec etiam assunt alij te stes aut etiā ꝙ publica infamia nō laboꝛat. tūc pꝛesumitᷓ ꝙ rōne vindi cte cōtra eam deposuerit. ⁊ est dela ta oīno absoluēda ⁊ libere dimittē da sub debita cautione de non vin dicādo ⁊c. vt moꝛis iudicū est. Sꝫ queritᷓ. Katherina habet puerū ma leficiatū seu ipa ꝑ se est maleficiata seu in iumentis ꝑcepit plurima dā na. ⁊ suspicatᷓ super illā cuius mari tus aut cōsanguinei etiā ꝑ pꝛius in iuste suū maritū aut cōsanguineū oppꝛesserūt in publico iudicio Vñ cū hic duplex sit inimicicia ex par te deponētis. qꝛ inimicatᷓ rōne ma leficij illati ⁊ rōne infamie iniuste ob iecte suo marito aut cōsanguineo. ē ne eius depositio repellēda aut nō ⁊ quidem ex vna parte videtᷓ ꝙ sic. qꝛ inimicicia ibi est ex altera. ꝙ non qꝛ pꝛofert indicia facti. Rñdetur ꝙ in casu quo nō assunt alij deponen tes. nec etiā publica laboꝛat īfamia cōtra delatā. tunc nō statur eius de positioni tm̄ sed repellitᷓ. ⁊ delata. tamē redditᷓ suspecta si ⁊ inquātum moꝛbus est maleficiosus ⁊ nō ex na turali defectu ⁊ qualiter hoc cogno scitur inferius patebit ꝙ canonice est purgāda. Sed si iterū queritᷓ an alij deponentes etiā habent suꝑ in dicia facti pꝛimū deponere que ip sis aut alijs contigerūt. aut solū su per infamiā. Respondetᷓ ꝙ si super aliqua indicia facti deponunt bene quidē. si autem tm̄ super infamiā ⁊ ita in re existit. tunc iudex licꝫ repu

lerit deponentē ꝓpter inimiciciā tm̄ indiciū facti qđ pꝛotulit. ⁊ ośdit iu dex ex alijs testibus que super infa miā deposuerūt capiet pꝛo intersi gno suꝑ suspitionē vehementeꝫ ex qua ipsa delata detenta iudicari po terit a iudice super triplicēꝫ penā. s. canonice purgatiōis. ꝓpter infami am. Iuxta ca. inter sollicitudines. extra de pur. ca. Iteꝫ suꝑ abiuratio nem ꝓpter suspitionē. iuxta. c. accu satus. in pꝛincipio. ⁊ ſm varias su spitiōes ad varias abiurationes vt patebit in quarto mō sententiādi. Et ꝓpter indicia facti si crimē faretᷓ ⁊ penitet nō relinquitᷓ bꝛachio secu lari ad punitionē sanguinis sed per ecclesiasticū iudicē ad ꝑpetuos car ceres iudicatᷓ. per secularē tamen iu dicem non obstāte ꝙ ad perpetuos carceres sit per ecclesiasticū iudicē iudicatus. poteſt tamen ipsum pꝛo pter dāna tēpoꝛalia tradere igni. iu xta. c. ad abolendā. §. pꝛesenti. ⁊ iu xta. ca. excōmunicamus. ij. de here. que oīa patebūt inferius circa se xtum modū sententiādi. Epilogan do. Attendat iudex pꝛimo ꝙ nō sit facilis ad credēdū aduocato. vbi ꝓ delata allegat inimiciciā capitalem eo ꝙ rarissime in tali crimine qs de ponit sine inimicicia cū malefici sp expose omibus habeātur. Secundo attendat ꝙ cū quatuoꝛ modis ma lefica pōt cōuinci. s. ꝑ testes. ꝑ eui dentiā facti. ꝑ indicia facti. ⁊ ꝑ con fessionē ꝓpꝛiā. ⁊ hoc vel sup infami am tm̄. qđ tm̄ fieret hoc ꝑ testes. vel suꝑ suspitionē. tūc ꝑ euidētiā facti aut indicia facti fieret. ex qb⁹ suspi tio pōt iudicari leuis vel vehemēs vel violēta. ⁊ hec oīa absqꝫ cōfessio ne ꝓpꝛia que si cōcurreret tūc vt di

ctum est pcederet. Tercio applicet pmissa ad suum ppositū sup psonā detentam ad obuiandū aduocato: sed vicz sit tantūmodo sup infamiā delata. aut qꝫ ibi cōcurrāt aliqua indicia vnde reddit suspecta vehemēter vel leuiter. ꝛ tunc aduocato sup inimiciciā allegatā respondere poterit. Et hoc qꝫtum ad illā ptem vbi aduocatus p delato in inimiciciaꝫ deponentiū allegauit. Sed vbi allegat scōm videlꝫ qꝫ illa verba q̄ ptulit contra deponentē. tu senties ī breui q̄ tibi euenient. aut tu nō habebis plures dies sanos. aut veniet in breui qꝫ tu velles mihi talē reꝫ accomodasse aut vendidisse ꝛ similia. Tunc aduocatus adiungat. licꝫ malū aliqđ fuerit subsecutū deponenti in rebus vel corporibꝰ. nō tñ ppter hoc sequit: qꝫ illa delata huius mali sit causa tanqꝫ malefica eo qꝫ infirmitates varijs modis accidere possunt. Item allegat qꝫ cōmune est mulierꝫ verbis hmōi mutuo contendere ꝛc. Sup istas allegationes iudex habet obuiare p hunc modū si qdem infirmitas ex defectu nature accidit tunc excusatio locum habere poterit. Sed qꝛ ex signis ꝛ experimentis oppositū cōstat vtpote qꝛ nullo remedio naturali curari potuit. Item qꝛ iudicio medicorꝫ iudicat vt morbus maleficialis vulgariter nachtschaden. Item iudicio fortassis incantatricum aliarꝫ que asserunt seu asseruerūt morbꝫ esse maleficialem. Item qꝛ subito superuenit absqꝫ aliqua p̄uia debilitatione. cum tñ naturales infirmitates successiue solent debilitare. Itē qꝛ fortassis curata fuit. ideo qꝛ repperit certa instrumēta sub lecto aūt indumentis sue alijs locis. et illis amotꝫ subito sanitati restituta fuit: put sepissime cōtingit Ut supra in in secunda parte opis patuit vbi de remedijs tractat. Et p hec seu similia iudex facillime pōt obuiare qꝫ talis infirmitas potius ex maleficio qꝫ naturali defectu contigit. Et p minas obiectas suspicat de maleficio. Sicut a simili si qs diceret. volo tibi cōburere horreū. ꝛ effectus subsequit. vtiqꝫ violentā causat suspitionē. qꝫ ille q̄ minas ptulit horreum succenderit. lꝫ fortassis alius ꝛ non ipse combussit.

Sequit ad idem questio duodecima magis declarans qualiter sit inimicitia capitalis inuestiganda. actus septimus.

Trento qꝫ a testimonio ferēdo tantūmodo inimici capitales repellunt vt supra quinta questiōe tactū fuit. Inimiciciā aūt talē declarare ex his que in capitulo p̄cedenti tacta sunt iudici fortassis nimis obscurum ꝛ difficile videat. attento qꝫ delatus vel eius pcurator nollent faciliter eius acquiescere decisioni sup materiā tactā que dicat inimicicia capitalis ꝛ que nō. Jō exprimendi sunt alij modi qbꝰ in noticiam talis inimicicie iudex deueniret. vt insonteꝫ sic minime dānaret qꝫ tñ reū p debitā iusticiaꝫ puniret. Et hi modi lꝫ sint cautelosi seu etiā dolosi. tñ iudex illos practicare potest in bonū fidei ꝛ reipublice. cū ꝛ apl's dicat. cū essem astutꝰ dolo eos cepi. spēalr etiā hi modi practicāt sup delatos nō diffamatos publice seu etiam nō notatos p aliqđ indi-

ciū̄ facti.lꝫ etiā iudex sup quoscun-
qꝫ delatos.vbi inimicicias ꝯ depo-
nentes allegarēt.⁊ noīa testiū om-
nino scire vellent. Primꝰ modꝰ est
Nam daẗ delato seu suo aduocato
copie ꝓcessus ad ꝑtem suā.s.deor-
sum ⁊ noīa deponentiū seu deferē-
tiū ad ꝑtem aliam. nō tñ eo ordine
quo deponunt.sed isto modo vt no
men testis q̄ est primꝰ in copia sit se
xtus vł septimꝰ in cedula.⁊ q̄ secū-
dus sit penultimꝰ vel vltimꝰ.⁊ sic
delatus.q̄s hoc deponat vel illud.
⁊ q̄s sit primꝰ vel secundꝰ in sua co
pia.quo stante.aut dabis oēs ini-
micos:aut nō.si oēs.eo citius re-
ꝓhendeẗ delatus de mendatio.vbi
cā inimicicie ꝑ iudicem scrutabiẗ si
quosdā vō tunc faciliꝰ cā inimicicie
inuestigabiẗ. Secundꝰ modꝰ esset a
simili vbi dareẗ aduocato ꝓcessus
copia ad ꝑtem vnā ⁊ deponentium
noīa ad ꝑtem aliā.⁊ adiunctis aliȷ̄s
extraneis q̄ alibi a maleficis fuerūt
ꝑpetrata.⁊ nō a deponētibꝰ seu te
stibus inscriptis deposita.sic dela-
tus nō poterit assertiue dicere illuꝫ
vł istū inimicū capitalē.qꝛ nescit q̄
sint ab illis cōtra eū deposita. Ter
cius modꝰ q̄ ⁊ supra tactus capitu
lo quinto. Nam qñ delatus exami
naẗ in fine secundi examinis ante-
qꝫ petat defensiōes ⁊ anteqꝫ aduo-
catus sibi deputaẗ Interrogeẗ. An
reputet se habere inimicos capita-
les q̄ omni diuino timore postpositi
to falso imponerent sibi labem he-
resis maleficarū. Et tunc forte imꝑ
meditatus ac improuisus ⁊ nō visis
deponentiū attestationibꝰ respon-
det ꝙ nō reputet se habere tales in
imicos.vł si dicit puto me habere.
tūc nomīat.⁊ illi inscribanẗ ⁊ causa

etiā inimicicie.vt postmodū iudex
valeat eo certius inuestigare.post-
qꝫ copia ꝓcessus ⁊ nomina seorsuꝫ
fuerint tradita modis q̄bus supra.
Est ⁊ quartus modus vt iterum in
fine secundi examinis aut confessi-
onis de qua in sexta questione cir-
ca secūda interrogatoria anqꝫ denẗ
ibi defensiōes interrogaẗ de testibꝰ
q̄ grauiꝰ deposuerūt ꝯ eū ꝑ hūc mo
dum. Cognoscis tu talē vnū noian
do de testibꝰ q̄ grauiora deposuit.⁊
tunc dicet ꝙ sic vł ꝙ non. Si dicit
ꝙ nō.tunc nō poterit expost dan-
do sibi defensiones ⁊ aduocatū po
nere illū capitalē inimicū.cum di-
xerit medio iuramēto prius oppo-
situm s.non noscere illum. Si aūt
dicit ꝙ sic.tūc interrogeẗ si scit vel
audiuit ꝙ ipse vel ipsa egerit aliq̄d
contra fidē sicut malefice solent face-
re. Si dicit ꝙ sic. Talia ⁊ talia fe-
cit. Interrogeẗ si est eiꝰ amicꝰ vł ini
micus.statim respondebit ꝙ amicꝰ
⁊ hoc ideo vt eius testimonio steẗ.
⁊ extunc in illa causa non pōt dare
illum inimicum capitalē ꝑ suum ad
uocatum cū medio iuramento ꝑ an
tea dixit eum amicū. Si aūt respō-
deat ꝙ nihil scit de eo.tunc interro
gaẗ an sit eius amicus vel inimicꝰ.
⁊ ipse statim respondebit ꝙ amicꝰ.
qꝛ allegare inimicū de quo nil mali
nouit nō facit. Dicet ergo sum suꝰ
amicus. Attamen si scirem aliqua
nō omitterē q̄n illa reuelarē. In ta
li ergo causa nō poterit eū ꝓponere
expost inimicū.vel ad minus alle-
gabit causas inimicicie capitalis a
ꝑncipio.⁊ tūc aduocato adhibebiẗ
fides. Quintus modus est. nam da
tur delato seu aduocato copia pro-
cessus suppressis noībꝰ deponētiū

& vbi aduocatus informabit eũ de singulis. cõiecturat quis vel qui deposuerũt talia cõtra eũ. & frequẽter venit in cognitõnem. & tũc si dicet talis est inimicus capitalis. et volo ꝓbare ꝑ testes. tũc iudex habet cõsiderare si cõcorditer iuxta ꝓcessũ noĩauit. & tunc qꝛ dixit velle ꝓbare ꝑ testes. illos examiabit & causas inimicitie examiabit secrete. cõuocato ad hoc bono cõsilio ꝑitorum vel antiquorũ in qbus latet prudentia & si ita iuenerit causas iimicitie capitalis sufficiẽtes. tũc repellat prio testes. & illi dimittet si nõ assũt alia grauamĩa aliorũ testiũ. Et hic modus qntus vt cõmuniꝰ obseruat. & de facto malefice cito ex copia ꝓcessus eliciũt q vel que aduersus eã deposuerũt. Et qꝛ rarissime in tali causa iuenit inimicitia capitalis. qꝛ nisi ea que ex eaꝝ malis opibus orit. Ideo iudex desacili se habet ꝑ pfatos modos resoluere. attento etiã ꝙ sepius deponẽtes affectãt se ꝑsonaliter maleficis pñtare. & in facieꝫ obiicere ea q ꝑ maleficia eis sunt illata. Est & alius & vltimus ad quem finaliter iudex recurrẽ põt vbi pdicti modi fortassis iudicarent ab aliquibus dolosi. & ꝑ astutiã practicati ꝑsertim quatuor primi. ideo oĩno ad satisfaciendũ & quietãdũ scrupulosas mẽtes. & ne iudici quicꝙ obiiciat. aduertat ꝙ postꝙ per pcedentes modos expertꝰ est nõ eẽ aliquẽ inter delatũ & deponentẽ capitaleꝫ inimicitiã. vult tñ hoc idẽ consilio aliorũ assessorũ ꝯcludere in finẽ ne sibi qcꝙ obiiciat. faciat hoc. det delato seu eiꝰ aduocato copiã processus. deponentiũ tamẽ & deferentiuꝫ noĩbus suppressis. & qꝛ defendẽdo dicit se habere inimicos capitales. & fortassis causas inimiciciarũ varias allegat siue in re ita sint siue nõ. cõgregat tamẽ iudex consiliũ peritoꝝ cuiuscũcꝙ facultatis si cõmode habere põt. vl' ad minus ex ꝓuidis & honestis ꝑsonis. quibuscũcꝙ. quia ad hoc tenet iuxta ca. statuta freqnter allegatũ. & illis totũ ꝓcessum integraliter & ꝑfecte per notariuꝫ seu scriptorẽ legi faciat. & testiũ seu deponentiũ noĩa publice exponat. ita tñ qd ad tenendũ secretũ sub prestito iuramẽto oẽs astringat. & de illo an hoc facere velint prius habet inquirere. qꝛ al's oĩno nõ sunt eis nomina illa exponẽda. Expost dicat qliter ꝑ talem & talẽ modũ inquirendo de inimicicia nullã potuerit perpendere. Attamẽ subinferat si videbit sibi e duobus vnũ aut ꝑ cõsiliũ discernat qui sint ex deponẽtibꝰ repellẽdi tãꝙ inimici capitales & quo mõ aut eligãt tres quatuor aut qnꝙ qui ampliꝰ nouerũt in villa aut oppido. amicitiã vel inimicitiã delati & testiũ. & qui nõ sunt ꝑsentes i cõsilio & publicent illis tatũmodo noĩa delati & testiũ. nõ autẽ articuli ꝓcessus. & stabit iudicio corundem Ex pmo nõ poterũt bene testes repellere. attẽto ꝙ iudex suos modos ingrẽdi practicauit. Ex secundo vo totaliter se imuneꝫ faciet & oẽm a se sinistrã suspitioneꝫ excutiet. Tenet etiã hunc vltimũ modũ seruare vbi delatus in alieno loco & patria esset captus. Et hec sufficiãt ad discernẽdum super inimicitiã.

Questio. xiij. super ea que ante interrogatoria in loco carceris & turture proponẽda. habet iudex aduertere, & est actus octauus.

Quid deniq; iu
dice agendū sit clare patet
si enī vt cōis exigit iusticia
ad penaʒ sanguinis nō iudicat̄ nisi
ꝓpria cōfessione cōuincat̄. Quis ex
alijs duobus habet̄ ꝓ manifeste de
ꝓhensa in heretica prauitate. sc3.
ex euidētia seu indicia facti ꝛ ex te-
stiū productione legitima vt supra
q. vij. tactū fuit. ꝛ de tali etiā delata
ad p̄sens agitur. tūc vtiq; questiōi-
bus ꝛ tormētis pro criminū fassiōe
exponet̄. Et vt questio clara sit po-
natur casus qui ꝛ spire cōtigit ꝛ ad
multorū noticiā peruenit. Quidam
honestus dum quandā mulierē per
trāseundo nō ei ad nutum in vendi
tione cuiusdā rei venalis cōplacere
voluisset. illa indignata posttergus
clamauit. in breui optasses vt annu
isses. ꝛ est vsitatus sic mod⁹ loquē-
di maleficarū vel a simili sensu quā-
do maleficiū ꝑ aufsamēta volunt in
ferre. tūc ille indignatus ꝛ nō ime-
rito super eā vultū posttergū vertit
vt eam quo animo verba ꝓtulisset
inspiceret. ꝛ ecce subito maleficio ꝑ
cuss⁹ os suū in obliquū horribili de
formitate vsq; ad aures extenditur
nec retrahere potuit sed multo tp̄e
in illa deformitate ꝑstitit. Hic eui-
dens factū iudici ꝓponitur. casum
ponimus ꝛ an pro manifesta depre
hensa in heresi maleficarū sit habē-
da querit̄. Respōdere oportet ex v̄-
bis Bern. in glo ordinaria. ꝛ in ca.
ad abolendā. vt supra qōne notata
tangit̄ ꝙ sic. eo ꝙ tribus modis vt
ibi tangit̄ quis vt taliter dep̄hēsus
iudicatur. ꝛ illa etiā tria nō copula-
tiue. i. ꝙ omnia tria habent insimul
cōcurrere. sed vnūquodq; per se. sc3
euidētia facti. testiū legitima ꝓdu-
ctio ꝛ ꝓpria cōfessio. reddit malefi-
cam vt manifeste dep̄hensam repu
tari. Judiciū autem facti differt ab
euidētia. q2 cū minus sit ꝙ̄ euiden-
tia tamē capit̄ etiā ex verbis ꝛ ope-
ribus maleficorū. vt in illa qōne se-
ptima tangit̄. ꝛ iudicatur ex malefi
cijs nō ita subito sed processu tēpo
poris illatis ꝑ minas tamē etiā pre
cedētes. sicq; concludamus ꝙ de si
milibus maleficis delatis. ꝛ que sb̄
defensionibus vt p̄missum est. defe
cerūt etiā vel nō defecerūt. eo ꝙ nō
fuerunt cōcesse. nō concesse autē q2
nō fuerunt petite. iaʒ nostra q̄stio
versat̄. quid iudici agendū. ꝛ quali-
ter ad qōnes sit procedendū ꝓ di-
cenda veritate in punitionē sangui
nis. Ubi plura sunt iudici ꝓpter in
gentes labores cōtra maleficiū taci
turnitatis aduertēdo que etiaʒ suc-
cessiue ꝑ capitula deducētur. Et pri
mū est. ꝙ ad maleficā questionādaʒ
nō sit pronus. habeat tū̄ ad certa si
gna que sequent̄ aduertentiā. Qua
re aūt nō debet esse facilis. causa ē.
quia nisi diuina coactio ꝑ sanctum
angelū vt maleficiū dyaboli absce-
dat cōcurrat. ita insensibilis in illis
doloribus efficit̄. vt mēbratim citi⁹
discerperet̄ ꝙ̄ aliquid veritatis fate
ri valeat. Nec ꝓpter h̄ obmittendū.
tum q2 nō equaliter oēs sunt hmōi
maleficijs irretite. tum etiā quia dy
abolus sponte interdū non coact⁹
sancto angelo maleficā fateri crimi
na ꝑmittit. Pro cuius intellectu ea
que supra in secunda parte opis. de
modo prestandi homagiū dyabolo
tacta sunt aduertēda. Sunt namq;
que sub certis annis ꝑus dyabolo
militant vt sex octo aut decē annis

gnteq; sibi homagiū pstāt.s. in corpore et aia se eis deuouēdo. vbi tñ alie a pncipio sibi pmittēdo fidei abnegationem etiam subito homagiū pstāt. Cur autem dyabolus hoc spaciū tempis postulatū acceptat vtiq; ea de causa. vt illo intermedio maleficā expiat in ore tm̄ et nō corde fidem abnegādo. sic modo etiā homagium sibi pstaret. Nā cū dyabolus intima cordis nō nisi p exteriora et piecturaliter cognoscere hz. vt in pma pte opis sub difficultate an demones ad odiū vel amorē mētes hominū imutare pnt. plures etiam repiant que necessitate aliq aut egestate iducte p alias maleficas. et sub spe pfessionis et euasionis a fide in toto vel in pte apostatāt. tales vtiq; etiā nō coactus a sctō angelo relinquit. vñ et faciliter sua crimia fatentur. cum tñ alie que sicut ore. imo et corde sibi adheserūt p viribus ab eo defendant et idurant ad taciturnitatis maleficium. Et p hec patet solutio ad questionez. vñ pueniit q certe malefice defacili fatent. Alie vo minime. quia vbi diuinitus dyabolus nō repellit. adhuc tamē spōte illas relinqt. vt p temporalē pfusionem et horribilem mortem ad desperationem inducat quos corde allicere nūq; poterat. Patēt hec etiā ex sacramētalibus eax pfessionibus in quibus asserūt se nūq; volūtarie adhesisse. et plura maleficia coacte a demōibus intulisse. Est et alia differētia q cernunt alique post fassionem crimīnum sibiipsis mortem intētare vt laqueo vel suspēdio vitam sibiipsis auferāt. Quod vtiq; inimicus ille opat. ne p sacramētalem cōfessionem veniam a deo psequant. et hoc pcipue illis que nō volūtarie sibi adheserūt. lz et aliis que sibi volūtarie adheserūt post criminum fassionem intētat. Sed tūc cernitur q dyabolus coacte maleficam habuit relinquere. Cōcludamus q tantus vel etiā maior psupponit labor ad questionādum p dicenda veritate maleficam q̄tus ad exorcizādum a demone possessum. Ideo iudex nec volūtarius nec facilis ad hec eē debet. nisi vt dictum est in punitōnez sanguis. Sed et in hac causa faciat diligētiā prout sequit pmo ferendo sentētiam.

Questio. xiiij. de modo sentētiādi delataz ad questiones. et quomō pma die sit questionāda. et an possit pseruatōez vite cōpromittere. actus nonus.

Quid deniq; scdō loco iudex hz aduertere stat post actus in eo q feret sniaz p modum q sequit. Nos iudex et assessores. attendētes meritis. seu psiderātes merita pcessus facti p nos p te talem. talis loci. talis dyocesis. et diligēter omibus examinatis inuenimus q tu es varius in tuis pfessionibus. vtpote. q2 dicis tales minas ptulisse. nō autē eo nocēdi aio. et tñ nihilominus sunt iudicia varia que sunt sufficientia te ad exponendum questionibus et tormētis. Ea pter vt veritas ab ore tuo pprio habeat. et vt deinceps aures iudicum nō offendas. Interloquēdo declaramus iudicamus. et sentētiamus. die pñti et hora tali te supponēdum questionibus et tormētis. Lata fuit hec snia et c̄. Scdō stat actus in eo quod vt p

missum est adhuc nõ sit volũtarius ad questionãdum. ꝗ carceribus ad penã mãcipatus. ⁊ nõ iã ad custodiam tñ vt prius. ⁊ adhibitis eius amicis vt penas subterfugiat. ⁊ ꝙ fortassis morti nõ tradet. lʒ al's puniet vbi veritatem fatet. illis ꝓponat. ⁊ ꝙ ad hocipm delatum inducere velint hortat. Nã meditatio frequẽs ⁊ carceris calamitas ac replicata informatio ꝓbor viror disponũt ad veritatem erudiẽdam. ⁊ a nobis expertum est ꝙ ꝑ huiusmodi informationes malefice taliter cõfortate fuerũt vt in signum resistẽtie in terraʒ spuẽtes quasi in faciem dyaboli dicebãt. Exeas maledicte dyabole faciã quod iustum erit. ⁊ ꝯsequent crimina sua fatebant. Si vo ꝯuenient delato expectato ⁊ tempe ꝯgruent ꝓrogato ⁊ multipliciter informato. Credat iudex bona fide ipm delatum negare veritatem. questionent eũ moderate vtpote sine sanguinis effusione. sciẽtes ꝙ q̃stiones sunt fallaces. ⁊ sepius vt tactũ est inefficaces. Est aũt modus incipiẽdi talis. vt dũ mistri se disponũt ad q̃stionãdum post expoliẽt eũ. vel si est mulier prius añꝙ ad carceres penosos ducet ab alijs mulieribus honestis ⁊ bõe fame expoliet. ea de causa vt si maleficiũ aliqd insutum esset vestimẽtis ꝓut sepe ex informatõe ei demonũ practicãt ex mẽbris pueri nõ baptizati. in finẽ vt pueri visiõe beatifica priuent. Et dum instrumenta disponunt iudex ꝑ se ⁊ ꝑ alios bonos viros fidei zelatores inducãt q̃stionãdum. ad fatẽdum veritatẽ libere. ⁊ si fateri noluerit mãdet ministris ꝙ ad cordas liget. vel ad alia instrumẽta applicet. ⁊ ibi statim ob

tempent nõ leti. sed quasi turbati. Post iter soluat ad petitionez aliquor. ⁊ ad ꝑtem trahat. ⁊ iter inducat ⁊ inducẽdo informet ꝙ nõ tradet morti. Vbi q̃rit. An hoc iudex sup delatũ infamatum. ⁊ ꝑ testes ⁊ indicia facti legitime ꝯuictũ. cũ nihil desit nisi vt ore ꝓprio crimẽ fateat. possit licite in ꝯseruatõnem vite cõpromittere. cum tñ si crimẽ fatet vltimo supplicio puniet. Respõdet a varijs varia sentiunt. Nã quidam ita sentiũt ꝙ si delata est plurimum infamata ⁊ sup idicia facti violẽter suspecta. ⁊ ꝙ ipa in magnum nocumẽtum sit tãꝙ aliar malefica rum magistra. etiã tũc securari posset de vita sub his circũstãtijs. vt ꝑpetuis carceribus in pane ⁊ aq̃ adiudicaret. dũmodo alias maleficas sub certis ⁊ verissimis signis manifestaret. Nec tñ illa pnia carcer vt ponit ei manifestãda eẽt. ꝗ dũtaxat securitas vite ꝓmittẽda ⁊ aliq̃li penitẽtia puniẽda ꝑ exilium. vel alio mõ puniẽda. Et sine dubio ꝓ maleficis famosis. ⁊ pͤsertim q̃ maleficis medicamibus insistũt. ⁊ maleficiatos supsticiosis actibus curãt talit seruãde eẽnt. vt aut maleficiat sub uenirẽt. aut maleficas ꝑderẽt. Nec tñ eor ꝑditõi staret. eo ꝙ dyabolus mẽdax. nisi ꝯit ⁊ alia indicia facti cũ testibus ꝯcurrerẽt. Alijs videt ad ideʒ in casu q̃ sic carceribus deputata eẽt ad tps ꝓmissio fuãda ⁊ post spaciũ tpis incinerãda. Tercij sunt q̃ dicũt iudicem secure posse in ꝯseruatõeʒ vite cõpromittere. ita tñ ꝙ expost a snia ferẽda se exoneraret. ⁊ in suũ locũ aliũ substitueret. Int q̃s modos pmus lʒ videret vtilis ꝓpt maleficiator curatio.

nem.tñ q2 non est licitũ malefícia p maleficia seu illicita opa tollere.lz vt in q̃stione pma z introductoria huius tercie ptis patuit.plurimoꝝ opinio sit.ꝙ licitum sit maleficia p opa vana z supsticiosa tollere. Sz q2 in his magis docet iudices expiẽtia atz vsus z negocioꝝ varietas q̃ ars alicuius seu doctrina. Ideo relinquit hoc iudicibus. Certũ est autem vt expiẽtia pluries docuit.multi faterent veritatẽ nisi ꝙ metu mortis retrahunt. Tercio stat actus in isto ꝙ si nec minis nec talib⁹ pmissis fateri voluerit veritatẽ. Tũc ministri sniam latã exequant. z q̃stionet ɔsuetis modis z nõ nouis.nec exq̃sitis leuius vel fortius fm ꝙ crimẽ exigit delinquẽtis. z dum q̃stionat de certꝫ articulꝫ.sup qbus q̃stionat.interrogẽt.z hoc sepe z frequent a leuioribus incipiẽdo.q2 citius cõcedet leuia q̃ grauiora. Et duz hec fiũt notarius totũ scribat in pcessu z quõ q̃stionat.z de qbus interrogat z quomõ rñdet. Et nota ꝙ si fatet p tormẽta ducat postea ad aliũ locũ.vt denuo recognoscat.z ꝙ nõ tãtummodo vi tormẽtoꝝ cognouerit. Quarto stat actus in isto ꝙ si q̃stionatus decẽter noluerit fateri veritatẽ. Ponant alia tormentoꝝ genera corã eo dicẽdo ꝙ oporteat eũ sustinere nisi fateat veritatez. Qð si nec sic poterit ad terrorem vel etiam ad veritatẽ induci. Tũc p secũda aut tercia die q̃stionãda ad ɔtinuãdum tormẽta nõ ad iterãdum.q2 iterari nõ debẽt.nisi noua supuenissent indicia feret coram eo snia in modum qui sequit. Et nos pfati iudex.vt supra. Assignamus tibi tali diẽ talem ad q̃stiones ɔtinuãduz.vt a tuo ore ppria veritas oriat.z totũ ponat in pcessu a notario. Et infra illud tps assignatũ iudex p se aut p alios pbos viros inducet eũ ad fatendum veritatẽ modo pmisso cũ securitate vite si ita videbit expedire. Aduertat etiã iudex vt infra illud tps ɔtinue apud eã sint custodes.vt videlz sola nõ relinquat.q2 a demone freqntabit. vt sibiipsi mortẽ inferat. si z inq̃tum ipaz dyabolus inserere intendit.aut ad deserendũ ipaz diuinitus arcet. Hocipm em̃ dyabolus melius noscere põt q̃ aliqs scriptis reserare.

Questio.xv.sup tormẽta ɔtinuãda. z de cautelis z signis qbus cognoscere põt iudex maleficã.z quõ se ab eaꝝ maleficijs debet pmunire. z quomodo sint abradẽde.z vbi sua habent maleficia abscõdita cum declarationibus varijs ad obuiandum maleficio taciturnitatis. z est actus.x.

Quid autẽ consequẽter restat iudici super tormẽta ɔtinuãda. Est aduertẽdum pmo.ꝙ sicut nõ omniuz morboꝝ est eadẽ medicina.sz potius diuersoꝝ z singuloꝝ sunt diuerse z singulares medicine.sic nec ad oẽs hereticos seu de heresi delatos idem modus interrogãdi inqrendi z examinãdi quo ad articulos ẽ seruãdus.sz fm veritatem sectaꝝ z psonaꝝ varius z diuersus modus examinandi. Icciro ipe prudens iudex vt medicus q putrida membra z scabiosas oues resecare z seq̃strare ab innoxijs nitit.iã estimare põt delatã maleficio taciturnitatis infectam.quam taciturnitatem euellere

nō pōt. vna ꝛ infallibilis depīgi re-
gula siue modus. immo etiam dare
nō esset tutū. eo ꝙ cū illū modū cō
sequēter assuetū ac regulā generā
lem. dū tenebrarum filij ꝑuiderent
ipm tanꝗ laqueū sue perditionis
facilius euitarēt seu etiā ꝑcauerent
Cur ꝛ igit prudēs ac industrius iu
dex occasionē ꝛ modū interrogādi
accipere siue ex testium responsis
seu attestationibus siue ex his que
alias experientia eū docuit. siue ex
his q̄ ꝓprij ingenij acumen aperit.
subscriptis cautelis vtēdo. Nam si
inuestigare affectat an maleficio ta
citurnitatꝭ sit inuoluta aduertat an
lacrimare corā eo stando queat. aut
tormētis exponēdo. hocipm em̄ ꝓ
certissimo signo ex fidedignoꝝ an-
tiqua relatione ac ꝓpria experiētia
docēte adeo repertū est ꝙ etiā si ad
lacrimandū cōiurationibus hortet
ꝛ compellat si malefica existit hoc
ipm scꝫ lacrimas emittere non pōt.
dabit quidē flebiles voces ꝛ ex spu
to genas ꝛ oculos linire acsi fleret
attētabit. sup quo a circūstantibus
caute aduertēdum erit. Modus āt
ꝯiurādi ad lacrimas veras si inno-
xia fuerit ꝛ cohibere lachrymas fal
sas. talis vel cōsimilis in sententia
practicari pōt a iudice seu presbyte
ro. manū sup caput delati seu dela-
te ponēdo. Coniuro te per amoro-
sas lacrimas a nr̄o saluatore dn̄o ie
su xp̄o in cruce ꝓ salute mūdi effu-
sas. Ac per ardentissimas lacrimas
ipsius gloriosissime ꝟginis marie
matris eius sup vulnera ipsius ho-
ra vesptina sparsas. ꝛ per oēs lacri-
mas quas hic in mundo oēs sancti
ꝛ electi dei effuderūt. ꝛ a quoꝝ ocu
lis iam oēm lacrimā absterſit. vt in
quantū sis innoxia lacrimas effun
das. si nocēs nullo mō. in noie pa-
tris ꝛ filij ꝛ spūsscti ✠ amen. Expe-
rientia docuit quāto amplius cōiu-
rabant tanto minus flere poterāt.
cū tamē vehemēter se ad fletum sti
mulabant ꝛ genas sputo humecta-
bant. Possibile tū vt post in absen-
tia iudicis ꝛ extra locū ꝛ temp⁹ tor
ture corā custodibus flere valeant.
ꝙ si causa impedimēti fletus in ma
leficis querit. Potest dici ꝙ qꝛ grā
lacrimarū in penitentibus ꝑcipuis
donis ascribit cū celū penetrare et
inuincibilem vincere humilis lacri
ma a bernardo asserit. nulli dubiū
quin ꝛ inimico salutis plurimū dis-
plicere noscit. vn̄ ꝛ summis conati-
bus illas impedire nemo ambigat
vt finalis impenitētia potius intro
ducat. Sed quid si astutia dyaboli
deo permittēte etiā maleficam flere
ꝯtingeret cū flere nere ꝛ decipe eti-
am ꝓpriū mulierū dicat. Respōde-
ri pōt cum occulta sint dei iudicia.
si alias nō posset cōuinci per legiti
mos testes sup aliqua indicia facti.
nec etiā suspecta esset grauiter aut
violenter vtiꝗ esset absoluēda ꝛ ꝓ
leui suspitione i qua staret ꝓpter in-
famiā quā testes deposuerūt habe-
ret heresim maleficarū abiurare. vt
in secundo mō sentētiandi discutie
tur. Scōa cautela nō solū post hāc
primā obseruanda. verūetiam om̄i
tpe iudici ꝛ oibus assessoribus ad-
uertenda ꝙ non permittāt se ab ea
tāgi corporaliter. presertim sup nu-
dam iuncturā manuū ꝛ brachioꝝ.
sed omnino secū deferant sal exor-
cizatum in die dn̄ico palmarum ꝛ her
bas benedictas. he enim res insi-
mul cum cera benedicta inuoluta ꝛ

sis collo deportata. vt supra in secunda parte operis de remediis contra maleficiales ifirmitates et defectus patuit. miram habent efficaciā preseruādi non solum ex maleficarum testimoniis. verumetiam ex vsu et consuetudine ecclesie que in hunc finem huiusmodi exorcizat et benedicit. vt pz in earum exorcismis cum dr ad effugandam omnem potestatem inimici &c. Et non videat extra neum de tactu iuncturarū seu membrorum. quia diuina pmissione interdum p tactum. aliquādo p visum aut p auditum verborum ab eis platorum maleficiare operatione demonum possunt. precipue eo in tempore vbi questionibus exponunt. Experientia nos edocente. nouimus quasdaz in castris detentas q̄ nil aliud a castellanis instātissimis precibus flagitabant. nisi vt in aduētu iudicis aut alterius presidentis eis concederet. vt pmum intuitum visus in ipm iudicem dirigere possent anteq̄ ab eo vel aliis essent vise. ex quo intuitu etiam sortite q talis iudex aut alii sui assessores. ita alienati in eorum cordibus fuerunt q omnem si quaz habuerant dignationem amiserūt. nec ipas molestare quoquo modo presumebant. sed libere abire pmiserunt. qui scit et expertus est verum dat testimonium. et vtinā talia pcurare nō possent. nō puipendant iudices talia auisamenta et remedia. cum vilipensio taliuz post tanta auisamenta in eternā eis cedet damnationem. Iuxta saluatoris dictum. Si nō venissem et locutus eis nō fuissem peccatum nō haberent. Nunc autem excusationem non habēt p peccato. Muniāt ergo se pmissis ex ecclesie institutde. et si cōmode fieri potest. ipa a tergo dorsuz vertēdo ad iudices et assessores introducat. et non solum in pñti actu. verum in omnibus pcedentibus et sequentibus signo crucis se muniendo et viriliter aggrediendo frāgent cum dei adiutorio vires antiqui serpentis. Nec quis hominū estimat supsticiosum vt a tergo introducat. cum vt sepe tactum est canoniste an tollēdum et impediēduz maleficia maiora pcedūt. et vana vanis ptūdere semp dicāt esse licitum. Tercia cautela in pñti actu vndecimo obseruāda. vt pili ex omni parte corpis abradant. Et est eadez ratio sicut supra de vestimētis exuendis. hñt em interdum p maleficio taciturnitatis aliq̄s supsticiosas alligaturas quarundā rex siue in vestimentis siue in pilis corpis. et interdū in locis secretissimis nō noiandis. qd si obiiceret. Nunqd dyabolus absq̄ hmōi ligaturis rex posset mētē malefice indurare. vt crimina nō valeat fateri. sicut et alii scelerosi sepius inueniunt. sub q̄buscūq̄ maximis tormētis q̄ntūcūq̄ p indicia facti aut p testes sint puicti. Rñdetur vtiq̄ verum esse q absq̄ rebus quibuscūq̄ demō valeat talem taciturnitatem pcurare. illis tñ rebus vtit in animarum pditionem et offensaz maiorez diuine maiestatis. quod vt clari9 pateat. Malefica q̄dā in oppido Hagenoe de qua et supra in secunda pte opis tactum est. tale maleficium taciturnitatis pcurare sciebat vt masculus recenter natus et nō baptizatus et cum hoc pmogenitus interemptus et in fornace assatus. et cum aliis rebus quas exprime

re nō expedit incineratus ꝛ pulue-
rizatus. si qua maleficia aut flagitio
sus ex his quicq̄ secū deferret nul-
lo mō sua crimina fateri posset. Hic
claꝝ est q̄ si centum milia pueri ad
hiberent ex naturali inclinatōe nū-
q̄ talem effectū taciturnitatis cau-
sare possent. vtit tn̄ vt cuiq̄ intelli-
genti pꝫ in animaꝝ pditionem ꝛ di-
uine maiestatis offensionem. Sꝫ ꝛ
hoc quod allegat q̄ sepe flagiciosi
homies ꝛ non malefici talez penes
se taciturnitatez retinent. Dicendū
est q̄ tal taciturnitas triplici ex cau
sa puenire potest. Primo ex natu-
rali quodāmodo duricia mentis. qꝛ
sicut aliqui sunt molles corde seu ve
cordes. q̄ ad leuem torturam oīa
ꝯcederent etiā quecūq̄ falsa. ita ali-
qui sunt ita duri q̄ q̄tumcūq̄ vexē
tur veritas ab eis non habet. ꝛ pci-
pue illi qui al's fuerūt questionati.
quoꝝ brachia cito sicut trahunt. ita
ꝛ flectunt. Secundo puenit ex ma
leficio penes se retento put dictum
est. siue in vestimentis seu in pilis
corpis. Tercio q̄ interduz lꝫ penes
se nō habeāt maleficia insuta aut al
legata. maleficiunt tn̄ ab alijs male
ficis q̄tumcūq̄ remotis. put male
fica quedam in Isbruck se iactare
solebat q̄ vbi ad minus filum ex ve
stimentis alicuius detenti haberet
tm̄ efficere posset q̄ q̄tumcūq̄ tor-
mentaret etiam vsq̄ ad mortem ni-
hil fateri posset. quare pꝫ responsio
ad obiectionem. Sed quid in dyo
cesi Ratisbonensi casus contigisse
assertt. q̄ dum quidam heretici ex
ppria ꝯfessione deuicti nō solum vt
impenitentes. imo vt defensores il
lius pfidei morti fuissent adiudica-
ti accidit vt illesi in igne remanerēt
tādem p aliā sniaꝫ ad submersiones
adiudicati nihil pficere potuerunt
stupētibus omibus ꝛ fidem ipoꝝ vt
iustā defendere dum quidam cona-
bant sollicitus presul sup gregē tri-
duanum ieiunium indixit. Quo de
uote expleto cuidam notificat q̄ in
certo loco corpis videlꝫ sub brachio
vno maleficium quoddā int pellem
ꝛ carnem insutū haberent. quo rep-
to ꝛ amoto ꝯtinuo incēdio ꝯsumpti
fuerūt. lꝫ ab alijs opinat q̄ quidam
nigromāticus ex demonis ꝯsultati-
one qui sibi hoc idicauerat pdidis-
set. ʒ quocūq̄ modo factum fuerit.
verisimile est q̄ diuina virtute de-
mon coactus dum semp ad subuer-
sionem fidei machinat hoc manife
stauerit. A simili vbi talis iudici ac
ciderit casus. quid faciendum foret
elicere potest. si videlꝫ ad diuinum
recurreret psidiuꝫ. vt ieiunijs ꝛ orō
nibus deuotaꝝ psonaꝝ hoc genus
demonioꝝ a maleficis expellat in
casu quo nec p mutatiōeꝫ indumen
toꝝ aut tonsuram piloꝝ ad veritatē
fatēdam sub tortura induci valeāt.
Et lꝫ in alemanie ptibus talis abra
sura presertim circa loca secreta plu
rimum censet inhonesta. qua d cau
sa nec nos inquisitores vsi sumus.
ʒ tonsis capillis capitis cum calice
aut cipho aque benedicte guttulaꝫ
cere benedicte immittēdo. ꝛ sub in
uocatione sanctissime trinitatis ie-
iuno stomacho trinies in potum mi
nistrando p dei gratiam a plerisq̄
taciturnitatis maleficium abstuli-
mus. tamen in alijs regnis inquisi-
torem talem p totuꝫ corpus abrasu-
ram fieri mādant vn̄ ꝛ cumanus in-
q̄sitor nob insinuauit q̄ āno elapso
qui fuit. Mcccclxxxv. xl. ꝛ vnā ma

lesicas incinerari mādasset. oībus ꝑ totū corpus abrasis. ⁊ hoc in districtu ⁊ comitatu Burbie. vulgariter vurmser bad in cōfinibus archiducis Austrie versus Mediolanum. Nō si q̄rit an tēpe necessitatis quo nullis remedijs ꝯgruis maleficium remoueri vt p̄missū est licitū foret diuinatrices que etiā maleficia curare ⁊ tollere solēt ꝑ ammotiōe talis maleficij ꝯsulere. Rn̄sio q̄cq̄d sit de negocio Ratisbone pacto exhortamur in dn̄o. vt in nullo casu q̄ntum cūq; necessario ꝑ republica diuinatrices ꝯsulent. ⁊ hoc ꝓpt magnam offensam diuine maiestatis cum tot alia sint nobis remedia ꝯcessa. p q̄ oīno asseq̄ poterimus. aut in ꝓpria periti forma. aut in equalenti. ita q̄ oīno veritas expiet. vel ab eius ore vt incinerari valeat. vel d̄s auferet ipam de medio. aliā mortē sup eā ꝑmittēdo. Hec aūt nobis remedia ꝓponunt. vt p̄mo faciat hō id q̄d pōt ex ꝓpria industria ⁊ ex ꝓpria viriū suaꝝ exercitatiōe modis supra tactis insistēdo pluries ⁊ p̄sertim certis diebus vt iam in sequēti q̄stione patebit. ij. Thoꝛ. ix. Abūdetis in omne opus bonū. Scd̄o q̄ si defic̄ recursum hēat ꝑ ꝯsilio ad alios hoies. q̄ forte sibi remediū de quo nūq; cogitauerat imptiret. eo q̄ varij sūt modi ad maleficia tollēda. Tercio si p̄dicta deficiūt hēat recursum ad deuotas ꝑsonas Juxta illud Ecci. xxxvij. Cū viro scō assiduus esto quēcūq; agnoueris obſuātē timorē dei Itē vt scti in patria inuocent ꝑ eos Que si oīa defecerint recursū hēat imediate ad deū iudex ⁊ oīs ppl's ieiunijs ⁊ orōībus vt tale maleficiū sua pietate āmoueat. sic Josaphat ij. Paral. xx. Cū ignoramus q̄d agere debeamus. hoc solū hēmus residui. vt oculos n̄ros dirigamus ad te. ⁊ sine dubio d̄s in necessarijs nostris nō deficiet. Vn̄ ⁊ Aug⁹. ⁊ habet. xxvj. q. vij. nō obſuabitis. Qui has ⁊ quascūq; diuinatōes aut fata aut auguria obſuat aut intēdit. aut ꝯsentit obſuātibus. aut talibus credit. s. oꝑe ꝓsequēdo. aut ad domum eaꝝ vadit. aut in domum suā introducit. aut interrogat. sciat se fidem xp̄ianā ⁊ baptismum p̄uaricasse. ⁊ paganum ⁊ apostatā ⁊ dei inimicū. irā dei in eternum grauit incurrere nisi ecclesiastica pnīa emendatus. deo recōcilliet. Nō deficiat ergo iudex semp licitis vtēdo iuxta p̄missa remedijs. ⁊ finaliter subscriptis cautelis.

Questio. xvj. de tempe ⁊ de sc̄o modo interrogandi. ⁊ est actus. xj. sup finales cautelas a iudice obseruandas.

s Uper premissa sunt aliqua aduertēda. Primo q̄ sacratioribus diebus ⁊ infra missaꝝ solēnia sunt interrogāde. ita vt ⁊ ppl's adhortet ad implorandū diuinū auxiliū in generali nihil specificādo nisi vt ꝯ q̄scūq; demonū infestatōes sci inuocent Scd̄o ea que supra tacta de sale ⁊ alijs rebus b̄ndictis cū septē verb que xp̄us ꝓtulit in cruce in cedula ꝯscriptis ⁊ insimul colligatis collo eius alligent lōgitudo xp̄i sup nudū corpus ex cera b̄ndicta circūcingat. si q̄dem lōgitudo ipa cōmode haberi potest. expiētia docuit miro mō his rebus ipas molestari vixq; retinere p̄cipue autē reliq̄as sctōꝝ.

His sic dispositis et aqua bñdicta in potũ porrecta. disponat iterũ ad qões. ptinuo exhortando vt prius. dũ aũt a terra eleuat. si per talẽ mo dum tormentat. iudex legat vel legi faciat dicta testium submissis no minibus. taliter dicẽdo. ecce per te stes puicta es. Item si testes vellẽt se facie ad faciẽ adfrontare. tunc iu dex interrogaret. an fateri vellet si testes sibi in faciẽ pñtarent. vbi si annueret tũc inducẽdi testes eẽnt et coraʒ eo statuendi si forte rubore seu verecũdia quicꝙ fateret. Ulti mo si videat ipam nõ velle detege re flagicia sua. interrogabit an pro sua innocẽtia iudiciũ candentis fer ri vellet subire. ⁊ qr illud omẽs affe ctant scientes ꝙ per demones a lesi one preseruant vñ etiã ꝙ vere ma lefice existant cognoscunt. replica bit iudex. q̃ temeritate se tantis pe riculis submittere possit. ⁊ oĩa con scribantur. ꝫ ꝙ illud cãdentis ferri iudiciũ nõ sit eis pcedendũ. inferi us patebit. Aduertat etiaʒ iudex ꝙ sextis ferijs pcipue vsꝙ dum fit cõ pulsus pro expiratione nr̃i saluato ris iterrogate sepe false fuerũt. Sʒ qr sup extremũ nos pcedere opor tet vicʒ sup oĩmodã eius negatiuã. in qua si perstiterit iudex relaxabit eam. ⁊ sequẽtib⁹ ad hoc vtat cautel educẽdo eam de carcere penoso ad aliũ pro custodia tñ bene munitum ita tamẽ ꝙ sibi oĩno caueat ꝙ nullo mõ tradat cautionibus seu fideius sionibus nec alias manulẽtena de creto. qr a talibus manulente datis veritas nũꝙ haberet. immo sp pe iores efficiunt. Sʒ hoc pmo pcu ret ꝙ humanit ĩ cibo ⁊ potu tracte tur ⁊ interim intrẽt honeste ⁊ nõ su spectĩ q̃ etiã frequenter de diuersis in ptinẽtibus ci colloquant. ⁊ tãdẽ vt pfident psultãt ꝙ fateat veritatẽ pmittẽdo ꝙ iudex sibi faciet graʒ. ⁊ ꝙ velint esse tãꝙ mediatores. Et in fine hui⁹ intrabit iudex ⁊ pmit tet facere grãm. sub intelligẽdo vel sibi aut reipublice in cuius pserua tionẽ totũ qd̃ fit est gratiosuʒ. si ṽo sibi ad vitã pmitteret que supra. q. xiiij. sup tres modos tacta sunt. scri bant singula a notario ⁊ sub q̃ for ma verboꝝ ac intẽtione sit grã pro missa. Et siquidẽ delata sic grãʒ pe tierit ⁊ facta detexerit. dicãt ṽba ge neralia ꝙ amplius fiet sibi quã ipa petierit in finẽ vt ampliori pfidẽtia loquat Scd̃a cautela in hoc actu ꝙ si oĩno noluerit detegere veritatẽ. habeat iudex vt supra tactuʒ de ei⁹ cõplicibus sine ipsius scitu exami natis. ⁊ si q̃d hmõi deposuissent p q̃ cõuinci posset. hec iudex pponat ⁊ diligẽter de singulis inuestiget. ⁊ ad idẽ si q̃ instrumẽta vel vnguenta ⁊ pixides in domo fuissent repta si bi offerent. ⁊ ad q̃ vsa fuerit ⁊c. Ter cia cautela si adhuc pseuerat in sua ptinacia ⁊ habeat cõsodales exami natas q̃ ptra ⁊ nẽ p ea deposuissẽt vel si nõ hʒ pcuret aliũ fide dignũ quẽ nouit detẽte nõ ingratũ ꝫ tãꝙ amicũ ⁊ fautorẽ. qui quodã sero in trat ad maleficã ptrahẽdo locutio nes. ⁊ tandẽ siquidẽ non est de cõ plicibus. fingat nimis esse tarde p recessũ ⁊ remaneat in carcere cũ ea dẽ ⁊ de nocte pariter colloquant. si ṽo de cõplicib⁹ tũc edẽtes ⁊ biben tes mutuo etiã pferũt de rebus cõ missis. ⁊ tunc sit ordinatuʒ ꝙ stent extra carcerem in loco congruo ex plorãtes eos auscultãtes ⁊ ṽba coll

ligētes.ꝛ si opꝰ fuerit scriptoꝛ sit cū eisdē. Quarta cautela vt si tūc inci piet dicere veritatē.nullo mō dimi- diet iudex recipere eius cōfessionē etiā media nocte sed cōtinuet quā- tum pōt.ꝛ si in die nō curet si ꝓro- get prandiū vel cenā sed instet quo adusqꝫ dixerit veritatē saltem quo ad principalia. nā per dimidiatio- nes ꝛ interruptiones frequētius ē repertū ꝙ redeūt ad vomitū ꝛ non aperiunt veritatē quā detegere in- ceperāt habito cōsilio deterioꝛi. Et aduertat iudex ꝙ post confessionē nocumentoꝝ hoībus aut iumentis illatoꝝ inquirat quot annis incu- bū demonē habuerit.ꝛ a quāto tpe fidē abnegauerit.qꝛ sicut de his nū ꝙ fatenꝭ.nisi pꝛius alia fuerint fas- se.ita etiā oīno in fine sunt interro gāde. Quinta cautela si p̄dicta oīa deficerēt. tunc si fieri pōt ducaꝭ ad aliqđ castrū ꝛ ibi certis dieḃ custo die mācipata fingat se castellanꝰ ad partes longinquas peregrinaturū ꝛ interim familiares aliqui vel etiā mulieres honeste eā visitātes pꝛo- mittant ei ꝙ velint eā oīno dimitte re libere abire dummodo infoꝛmet eos vel eas de certis experimētis. Et aduertat iudex ꝙ sepissime ꝑ ta lem modū fasse fuerūt ꝛ conuicte. Et nouissime in diocesi argētineū. ꝓpe oppidū Sletstat ꝛ castro kyn- nigsheym malefica detēta nullꝭ toꝛ- mētis ꝛ qōnibus induci poterat ad fatendū sua crimina tandem modo supꝛadicto de castellano seruato. lꝫ pn̄s erat in castro ipsuꝫ tn̄ malefica estimabat abesse.tres familiares in trabant ꝛ ei liberam relaxationē ꝓ miserunt dūmodo sup certa experi mēta eos infoꝛmaret. Et licꝫ pꝛima fronte renueret.ꝛ ꝙ dolose cum ea agerent ꝓponeret.tandem interro- gans de quibus infoꝛmari vellent. vnus dixit sup grandinē excitādū. alter sup carnalia facta tandem vbi super grandinē illū infoꝛmare vo- lebat in scutella aqua plena appoꝛ- tata malefica sibi iniūxisset vt digi to paululū aquā moueret ꝛ in ipsa certa verba ꝓtulisset subito ad locū quē exploꝛatoꝛ noīauerat.s. siluam adiacētē castro tāta tēpestas ꝛ grā do repleuit sicut a multis annis vi sum nō fuerat. In casu tamē q̄ oīa deficerēt vel etiā in casu quo crimi- na fatereꝭ quid vlterius iudici per sententiā faciendū sit vt totus pꝛo- cessus fineaꝭ in q̄ vltima pars huiꝰ operis terminaꝭ restat declarare.

Sequiꝭ tercia pars huius vltime partis operis qualiter ꝓcessus iste fidei sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

P Er dei grām his expedi- tis q̄ ad cognitionē ꝓꝛie tatum sup heresim malefi carū deseruiunt simul etiā qualiter processus fidei aduersus illā sit iniciandus ꝛ ꝯtinuandus:restat nunc discutere qualiter talis ꝓcessus per debitā sententiam sit congruo fine terminandus. Ubi pꝛimo notādū. ꝙ cū heresis hec vt in pꝛincipio hu ius vltime partis tactū est. ꝓ aliīs heresibus simplicibus hoc habeat ꝙ non est pura ꝫ mixta crimine ec- clesiastico ꝛ ciuili.vt de se patꝫ. Jō de modis sentētiandi tractādo. pꝛi mo tractandū est de quadā senten- tia ad quā malefice solent appella- re de qua secularis iudex per se irre quisitio oꝛdinario agit. Secūdo de his in quibus sine oꝛdinario agere

non põt. Et sic tercio quõ ordinarij se exonerare possunt patebit.

Questio. xvij. super purgationes vulgarem et precipue super examen candẽtis ferri ad quod malefice appellant.

An autẽ malefica vulgari purgatõe. de q. ij. q. iiij. ꝯsuluisti. et. ca. monomachiã. sit sup reatũ tẽptatiue purgãda et p iudicẽ seculares ad hoc astringẽda vel admittenda ad ad iudiciũ candẽtis ferri si ad h̃ appellat vt vr̃ ꝙ sic. Nã sicut duellum ad ꝯseruationẽ vite ꝓprie in cã criminali vel rerũ suarũ in cã ciuili ordinat̃ ita et iudiciũ cãdentis ferri p tactũ vel aq̃ bulliẽtis p potũ. ʒ primũ licitũ est in aliq̃ casu. iuxta san. Tho. se. se. q. xcv. in fine vltimi ar. vbi dicit ꝙ tunc duellũ põt esse licitũ vbi ad cõem rõnem sortiũ appropinq̃t ʒ etiã i aliq̃ casu iudiciũ ferri cãdẽtis. Itẽ multi pncipes scẽ vite et q̃ bonoꝝ ꝯsilio vtebant̃ vt sanct⁹ Henricus imperator erga ꝯiugẽ vginẽ kunigundã quã de adulterio suspectã habuerat exercuit. Itẽ sicut iudex q̃ h3 curam cõitatis licite põt minora mala pmittere ad vitandum peiora vt meretrices in ciuitatibus ne oia turbent̃ libidinib⁹. iux̃ Aug. in li. arbi. tolle meretrices et oia turbabis libidine. Ita p tale iudicium vbi qs ab insultib⁹ et iniurijs alicuius cõitatis sup cãm criminalẽ aut ciuilẽ liberari posset. Itẽ qꝛ minus est lesio manuũ p cãdẽs ferrũ q̃3 vite interfectio p duellũ. ideo et si duellũ admittit̃ vbi ꝯsuetudo h̃r a forciori et examẽ candẽtis ferri. Cõtrariũ h̃r. ij. q. v. monomachiã. vbi dr̃ hec et hmõi sectãtes deũ tẽptare videnẽ. vbi attẽdendũ esse dicunt doctores. ꝙ qꝛ nõ solũ a malo iux̃ apostolũ. j. Thes. v. ʒ etiã ab habente speciẽ mali abstinendũ est. ideo nõ dicit̃ in illo ca. oẽs hec sectãtes tẽptãt deũ. ʒ videt̃ tẽptare vt intelligat̃ ꝙ posito casu ꝙ aliq̃s talia exercens intẽdat aliũ finẽ forte rectũ qꝛ tñ apparẽtia est mala cauendum est. Rñdeo. ꝙ tale iudiciũ seu examẽ sit illicitũ precipue cãdentis ferri. deducit̃ ex duobus. pmo. qꝛ ordinant̃ ad iudicandũ occulta. q̃ diuino iudicio reseruant̃. Scdo. etiã qꝛ hmõi iudicium nõ est auctẽ diuina aut̃ etiã documẽtis sctõꝝ patrũ sancitũ. Vñ in ca. consuluisti. ij. q. v. qđ sctõꝝ patrũ documẽto sancitũ non est. supstitiosa adinuẽtione est psumendũ. et Stephanus papa in eodẽ ca. spõtanea ꝯfessione. vel testiũ approbatione delicta ꝯcessa sunt vestro regimini iudicari. occulta em̃ et incognita illi sunt relinquẽda q̃ solus nouit corda hoim. ẽ tñ dria int̃ duellũ et ferri candentis examẽ. seu etiã potũ bulliẽtis aq̃. qꝛ duella magis accedũt ad cõem rõnẽ sortiũ. vt pote qꝛ pugiles sũt penit⁹ pares virtute et arte. ꝙ examẽ cãdẽtis ferri. qꝛ l3 vtrũq3 ordinat̃ ad alicui⁹ facti occulti inquisitionẽ p aliqđ factum ab hoie. tñ qꝛ in iudicio cãdẽtis ferri aliq̃s miraculosus effect⁹ expectatur qđ nõ ꝯtingit in duello vbi solũ mõ ꝯtingit interfectio vni⁹ vel amboꝝ. ideo examen illud est oimodo illicitũ. l3 duellũ nõ sit ita illicitum. Incidentaliter tñ ꝓpter pncipes et iudices seculares sup duellũ admittendũ est notandũ. ꝙ occasiõe horũ v̱boꝝ san. Tho. q̃ hãc distincti-

onē ponit Nicola. de lyra in postil
la sup bibliā.j.Regū.xvij. occasio
ne etiā duelli seu ꝯflictus ipsius da
uid cū philisteo vult elicere ꝙ in ali
quo casu duellū possit esse licitū. lō
ꝙ hoc nō sit de mēte docto. Tho.
sed potius oppositū ꝓbat Paulus
burdegaleñ.ꝯ nicolaū prefatū cuiꝰ
ꝓbationē bñ aduertere debēt prin
cipes ⁊ iudices seculares. Primo ꝑ
hoc qꝛ duellū sicut ⁊ examen alteꝝ
ordinaꝛ ad iudicandū occulta q̄ di
uino iudicio reseruanꝛ vt supra ta
ctum est.nec pōt dici ꝙ institutōeꝫ
habuerit ex conflicto dauid. qꝛ sibi
reuelatū fuit a dño interiori instin
ctu vt tale certamē inire deberet et
ꝙ iniuriā sibi illatā per eum vindi
care cōtra philisteū volebat.quod
ex v̄bis Dauid elicitꝛ.Ego venio ꝯ
te in noīe dei viuētis. ⁊ sic non fuit
ꝓprie duellator. ſ; diuine iusticie ex
ecutor.Scd̄o ex hoc qd̄ p̄cipue iu
dicibus est aduertendū. qꝛ in duel
lo daꝛ potestas vel saltim conceditꝛ
licentia vtriqꝫ interficiēdi se mutuo
⁊ cū alter eoꝝ sit innocēs.ideo pre
statur auctoritas vel saltim licentia
interficiēdi innocentē.qd̄ cum sim
pliciter est illicitū. qꝛ ꝯtra dictamē
iuris naturalis ⁊ diuinū preceptū.
Ideo oīno illicitū tam ex parte ap
pellantis q̄ȝ recipiētis q̄ȝ etiā iudi
cantis ⁊ ꝯsulentiū q̄ oēs homicide
reputanꝛ. Tercio ex hoc qꝛ cum du
ellum sit singularis pugna duoꝝ vt
ꝑ victoriā vnius appareat iusticia
tanq̄ȝ per diuinū iudiciū ⁊ alterius
iniusticia. nō obstante ꝙ tūc deus
temptaꝛ.vñ redditꝛ illicitū ex parte
appellātis ⁊ recipiētis. tñ cū ipi iu
dices alijs medijs iustū iudicium
aut terminationē litis ꝓcurare pos
sent.cū hoc nō faciunt sed cōsulunt
seu oīno permittūt cum prohibere
possent vtriqꝫ ad interfectionē inno
centis consentiūt. Verū qꝛ non est
verisimile. postillatorē Nicolaum
hec latuisse aut ignorasse. Ideo vbi
dicit in aliquo casu duellū absqꝫ pec
cato cōmitti mortali.loquitꝛ ex par
te iudicantiū aut ꝯsulum. vbi nō ꝑ
ipsoꝝ inductionē aut ꝯsiliū sed per
ipsos appellantē ⁊ recipientes tale
examen exerceꝛ siue alio respectu.⁊
qꝛ nō est nr̄e speculationis his im
morari ſ; de ipis maleficis disserere
clare patet ꝙ si in alijs criminalibꝰ
causis circa furtū aut latrociniū ta
le examen inhibeꝛ. quātomagꝭ hic
vbi ꝯstat maleficas cūcta maleficia
auxilio demonū ꝓcurare.siue in le
sionibus inferendis. siue curandis
seu tollēdis. aut impediēdis. Nec
mirū ꝙ ope demonū a lesionibꝰ in
tali examine p̄seruanꝛ malefice.cuꝫ
vt naturales tradunt. succus cuius
dā herbe vbi manus inūguntꝛ a cō
bustione possit p̄seruare. ⁊ cū ipsuꝫ
demonē v̄tutes herbaꝝ minime la
tēt.dato ꝙ ꝑ interpositioēꝫ alicuiꝰ cor
poris inter manꝰ deferētis ⁊ ipsum
ferrū.lesionē nō incipet ꝓut inui
sibilitꝛ ꝓcurare pōt. tñ ꝑ hmōi natu
rales rerū ꝓprietates h' efficere pos
set.vñ minꝰ q̄ȝ qbuscūqꝫ alijs male
factoribꝰ ipis maleficis ꝓpter inti
mā familiaritatē quā cū demonibꝰ
tenēt tali examine sūt purgāde sed
ipo facto vbi ad hoc appellāt iā vt
suspecte malefice sunt habēde. De
seruit ad hoc factū qd̄ in ꝯstantieñ
diocesi tribꝰ annis vix iā elapsis cō
tigisse ferꝛ. Nam in dñio comitū de
furstenberg ꝑtinet nigre silue.male
fica q̄dā famosa ⁊ plurimū ab inco

lis diffamata. vbi p comitem ad instantiã plurimoꝝ fuisset cõphẽsa ꝛ de plurimis idicijs sup varia maleficia delata tãdem int tormenta ꝛ q̃stiones interrogaret manus omniũ volẽs euadere. ad examen cãdentis ferri appellauit. Juuenis comes nec multũ in his exptus examẽ admisit. ꝛ dũ cãdens ferꝝ p tres dũtaxat passus deferre adiudicata fuisset p sex deportauit offerẽs se denuo ad ipm lõgiori spacio deportare. Qua ex re dũ manifestũ habuissent indicio maleficij iudicare. q2 nullus sanctoꝝ psumpsisset talit diuinã assistẽtiã temptare. ipa tñ absoluta a vinculis ꝛ illesa vsq3 in pñs nõ vtiq3 in ptiũ fidei scãdalũ pseuerat.

Questio. xviij. de snia diffinitiua in se ꝛ q̃lit est ferẽda.

Onsequẽter ad tractãdũ de his in q̃bus secularis iudex p se cognoscere ꝛ sniare põt dyocesanis si libet manẽtibus exoneratis. Hoc ĩpm em̃ psupponimus vt nedum nosipsi inq̃sitores salua fide ꝛ iusticia simus ab his sniandi modis exonerati. veꝝ ꝛ ipos dyocesanos eadẽ synceritate exoneratos affectamus ipoꝝ facultatẽ ꝛ iurisdictionem minime amputãdo. qua tñ si vti vellent necesse foret ꝛ nos inq̃sitores. Juxta. c. multoꝝ querela. de heret. in cle. pit ꝯcurrere. Attendãt tñ ꝙ q2 hoc crimẽ maleficaꝝ nõ est mere ecclesiasticum. Vñ nec potestatibus ꝛ dñis tempalibus ad iudicãdum ꝛ sniandum. vt in. c. vt inquisitionis. §. phibemus. de heret. lib. vj. Interdictum. Jn q̃bus tñ pfata potestas diffinire ꝛ cognoscere si ne dyocesanis non potest. Sitr deducet. Sz pmo vidednz de ipa snia in se. Scdo q̃lit sit ferenda. Tercio quot modis. De pmo. Cuz fm Augusti. vt. ij. q. j. c. j. Nos in quenq3 sniam ferre non possumus. nisi aut ꝯuictum aut spõte ꝯfessum. Et snia sit triplex. vt dic glo. summaria in pncipio q̃stionis. s. Interlocutoria. diffinitiua. ꝛ precepti. ꝛ Raymundus exemplificãs dic. Interlocutoria snia di. que nõ sup pncipali. sed sup alijs q̃stionibus ꝓfert int pncipium cause ꝛ finem emergẽtibus. vt est de teste repellendo. vel de dilatione dãda. vel non. ꝛ hmõi. Uel forte di interlocutoria. q2 int ptes loquẽdo ꝓfert sine scripture solẽnitate. Diffinitiua autem snia di qñ pncipalis questio diffinit. ff. de re iudi. l. j. Snia precepti est qñ maior p cipit minori. De pmis duabus nostra ꝯsequent erit speculatio. precipue sup sententiã diffinitiuã. Notãdum secundo ꝙ lz in glo. prefata dicat. ꝙ si snia diffinitiua fuerit lata obmisso ordine iur. ipo iure nulla est. ij. q. vj. si quãdo. §. diffinitiua. Et post dicat. Scias ꝙ duplex est ordo iuris. Unus qui est de necessaria substantia iudicioꝝ. vt si at litis contestatio ꝛ testes recipiãtur. Si contra hunc ordinem feratur sententia non tenet. Est alius ordo qui non est de substantia iudicioꝝ. vt scilicet sententia non feratur sub conditione. ꝛ vt prius non pronuncietur de possessione q̃3 de proprietate. si tamen hoc non seruetur tenet sententia. vt. ij. q. vj. Anteriorum. §. biduum. Jn hac tñ causa. quia est causa fidei ꝛ heresis crimen. licz mixtum. procedit summa-

rie simpliciter et de plano. vt ptz in ca.statuta.li.vj. et qualiter ista verba intelligantur habes supra.q.vj.et vt ibi deducitur.iudex necessario libellum nō exigat.litis ↄtestatiōem non postulet etc. sequitur ꝓbatōes tñ necessarias admittat.similiter citatione et protestatōem iuramenti de calūnia etc. Vñ et alius modus procedēdi iam per iura noua declaratur. De scōa aūt qualiter sit ferēda Nota ꝙ proferri debet a iudice et nō ab alio alias non valet. Itē in loco publico et honesto etiā sedēdo. vt.iij. q.iij.indicie.§.spacium. Et similiter de die et nō in tenebris.et sic de multis que ibi notantur.tum qz ibi continetur.ꝙ nō diebus feriatis. et ꝙ non in scriptis feratur. Notandū ꝙ quia hic summarie simpliciter et de plano vt supra tactū est proceditur. et de ꝟbo.signi.c.Sepe cōtingit. in Clemen.dicitur.ꝙ tpe feriarū ob necessitates hominū indultarū.a iure procedere valeat.et ꝙ iudex āputet dilatione. Ideo si iudici libet seruare illa poterit. Nec scripto proferre tenetur.cuz ſm Ioh.an. Plures sint casus in quibus sine scripto sententia valet.et inter illos enumeratur cōsuetudo loci vel fori.dist.xj.cōsuetudinis.Episcopus etiam si est iudex pōt per alium sententiā recitare ad instar illustrium.Item nota ꝙ lz in actionibus criminalibus executio sentētie non sit differenda.fallit tñ hoc in certis casibus precipue quatuor.sed pro hac materia capiuntur duo. primus si lata est in muliere ꝓgnāte differtur eñ vsqz ad tempus partus ff.de re.iu.l.pregnātis. Itē cum quis est confessus crimē et postea negat.intellige si confessio prius non fuit reiterata modo quo supra tactū fuit.q.xv. De tercio autē quot scz modis sit ferenda. qz cōsequēter vsqz in finem operis de his tractabimus. sunt tñ adhuc aliqua premittenda de modis quibus persona delata redditur suspecta.eo ꝙ varie sententie super varias suspitiones sunt ferende.

Questio decimanona. quot modis capitur suspitio pro sentētia ferenda.

Suspecti de

heresi vel alio crimine quot modis et quibus dicendi sunt.et an in tali casu pro tali crimine ex illis iudicādi et sentētiādi sint vbi queritur. Respōdendū est.et ꝑ antiqua et per noua iura. Nā glo. sup ca.nos in quē ꝙ in ꝓcedēti qōne al legato.dicit ꝙ quatuor sūt modi cōuincendi reū.aut scz iure. vt instrumentis et testibus.aut facti euidentia.extra de cohabi.cler.c.tua. Aut iuris interpretatione. vt sepius citatum esse reum.iij.q.ix.decreuimus Aut violēta suspitione.xxxij. qō.j. dixit. Notāt etiam canoniste ꝙ triplex est suspitio. Prima temeraria de qua canon. Nulluz iudicetis suspitionis arbitrio.ij.q.j.primo. Secunda probabilis et hec purgatōez inducit. non aūt prima vt .ij.q.iiij. ꝑsbyter. Tercia est violenta. q̄ condemnationē inducit.et de hac intelligitur dictum Hieronymi. ꝙ vxor dimitti potest ꝓpter fornicationem aut fornicationis suspitionē.xxxij. q.j.dixit. Nota insuper ꝙ secunda que est probabilis admittitur ad semiplenā probationem. vt extra de ꝓsumptio.in multis. Unde coadiu

uat ad probationē si assint alia adminicula. vñ non solū admittit ad purgatōez indicēdā. De violēta etiā que ad condemnationē sufficit nota q̄ est duplex. vñ quedā iuris et de iure. vt cum ius fingit et statuit aliquid sup facto et cōtra hanc nō admittit probatio. extra de sponsa. nec qui fidem vbi dicit q̄ si q̄s dederit fidē mulieri de cōtrahēdo matrimoniū cū ea. et postea copula sequit. matrimoniū esse presumit et probatio in cōtrariū nō admittit. Quedam est iuris sed non de iure. vt vbi ius p̄sumit: sed nō statuit aliqd. vt si vir diu mulieri cohabitauit presumit ab eo cognita. xxxij. q. j. dixit. Et ɔtra hanc admittit probatio. Applicādo ad ppositū nostrū sup heresim maleficarū et sup noua iura. dicimus q̄ in iure triplex suspitio sup crimē heresis habet. prima est modica. secūda magna. tercia maxima Prima q̄ est modica in iure vocat suspitio leuis. ita habet. ca. Accusatus. de here. libro. vj. in prin. vbi dicitur. Si aūt leuis et modica suspitio illa fuit quanq̄ ex hoc sit grauit puniēdus. non tñ debet pena in heresim relapsoꝝ puniri. Et hec suspitio ideo dicit modica siue leuis. tū qz modica et leui defensione tollit. tum qz ex modicis et leuibus oritur cōiecturis. Vñ dicit modica a modicis indicijs. et dicit leuis a leuib⁹ ɔiecturis. Utpote in simplici heresi circa fidem si aliqui reperiant occulta cōuenticula celebrātes vel vita vel moribus a cōi ɔuersatione fidelium deuiātes. vt patet ca. excōicamus. pmo extra de here. circa maleficarū heresim. Simili modo vbi conuenticula in angarijs aut sacratioribus anni temporibus in capellis aut siluis siue de die siue de nocte conuenirēt. aut aliq seorsum reperirentur. aut nō frequētare diuina tēporibus cōsuetis et modis cōsuetis. aut cū suspectis maleficis familiaritates secretas cōtrahere. tales enī leuiter ad minus de heresi habētur suspecti. eo q̄ talia frequēter facere hmōi heretici cōprobant. de q̄ etiā leui suspitione habet. C. de here. l. ij. in fine. vbi dicit. Hereticoꝝ vocabulo cōtinent et latis aduersus eos sentētijs debēt succumbere. qui vel leui argumento a iudicio catholice religionis et tramite detecti fuerint deuiare. Et huic sentētie cōcordat Hostien. in summa. ti. de p̄sumpti. §. finali. vbi dicit. Notandū q̄ q̄uis heretici leui argumēto detegantur scz ad hoc q̄ suspecti habeantur tñ nō debēt vt heretici haberi. et probat per precedētia. Scda suspitio q̄ est magna in iure vocat vehemēs siue fortis. de qua iterum in allegato. c. Accusatus. in principio. Itē sic habet accusatus de heresi vl' suspect⁹ ɔtra quē de hoc crimine magna et vehemēs suspitio orta erat et cē Ibi enī hec ɔiunctio et nō tenet copulatiue. ß expositiue vt notat Johan. andree ibidem. Uehemēs aūt idem est qd̄ fortis vt dicit Archidi. sup allegato. c. Accusatus. et verbo. vehemens. vt dicit Papias et Huguitio. q̄ vehemens idem est q̄ fortis siue grandis. Allegat etiā Grego. j. moral. Uentus vehemēs irruit. Unde dicimus aliquem vehemētem habere casum cum habet fortē hec ibi. Ergo suspitio magna dicit vehemens siue fortis et sic nominatur. quia non nisi vehementibus et

fortibus defensationibus repellitur. et etiam quia ex magnis et vehementibus ac fortibus oritur coiecturis argumentis et indicijs. Utpote in simplici heresi si aliqui comperiantur qui eos quos sciunt hereticos fore occultant. fauorem impendant. associant. visitant. munera offerant. recipiant defensant et similia exercentes. tales namque vehementer de heresi suspecti sunt. et similiter cognoscuntur circa heresim maleficarum. eo quod suspitio oritur quod participant cum eis in crimine et precipue notantur. hic mulierisant viri: qui ad amorem vel odium inordinatum. licet non ad alias lesiones hominum tendant aut iumentorum solent maleficare. Similia enim vt premissum est in quacunque heresi exercentes vehementer sunt suspecti. vt patet per allegatum ca. accusatus. et. §. illo vero. et per notata ibidem per archidiaconum. Cum non sit dubium eos talia facere in fauorem illius heretice prauitatis. Tercia suspitio hec est maxima. et in iure vocatur violenta. cap. cum contumacia. et ca. Accusatus. li. vj. de here. et per notata per archidiaconum et Johannem andree. super. c. Accusatus. et verbo. vehemens. vbi dicunt. Dicit vehemens non violenta. supra de presumpti. ca. literas. De hac suspitione loquitur canon. dist. xxxiiij. quorundam Et hec presumptio seu suspitio dicitur violenta. tum quia violentat cogit et artat iudicem ad credendum. Nec tergiuersatione refellitur qualicunque. tum quia ex violentibus conuincentibus atque cohercentibus oritur coniecturis. Exempli gratia in simplici heresi. si aliqui reperiantur qui hereticos adorauerint. id est reuerentiam suo amore exhibuerint cosolationem vel communionem ab eis acceperint vel similia que ad ritum eorum pertinent perpetrauerint. tales namque violenta suspitione de heresi et hereticorum credentia sunt conuicti. per ca. filij. Et per ca. Accusatus. de heresi. lib. vj. et per notata per Archidiaconum super capi. quicunque hereticos. et verbo. credentes. eodem libro. vj. cum non sit dubium eos talia facere in credentiam heretice prauitatis. Super heresim vero maleficarum a simili qui perpetrant ea que ad ritum maleficarum pertinent. et talia cum sint varia videlicet aliquando per verba solum contumeliosa. dicendo. tu senties in breui que tibi euenient vel similia in effectu. vel per tactum solum tangendo hominem aut bestiam manibus. aut per visum tantum se manifestando nocturno vel diurno tempore certis dormientibus in cubilibus. et hoc vbi homines aut iumenta nituntur maleficiare. licet circa grandines varios alios obseruant modos se alijs offerendo cerimonijs. circa flumen aliquod se agitando diuersimode vt in precedentibus circa modos maleficia inferendi patuit. Tales vtique violenta suspitione super heresim maleficarum vbi reperiuntur et fama laborat sunt conuicti. presertim vbi effectus est subsecutus in maleficio siue statim siue per successum temporis. quia tunc euidens factum concurrit siue iudicium facti vbi instrumenta maleficij in aliquo loco reposito reperirentur. Licet successus temporis non ita aggrauaret ad euidentiam facti manet tamen suspecta vehementer et a fortiori

amplius q̄ circa simplicē heresim. Et si querit̄ nūquid dyabolus absq̄ visu aut tactu mulierū maleficiare posset homies seu iumenta. Rn̄det̄ vtiq̄ si deus p̄mittit. ꝗ q₂ maior dei p̄missio vbi creatura deo dicata p̄ fi dei abnegationem ⁊ aliis horrēdis sceleribus cōmittit. Ideo ⁊ dyabolus amplius talem modum maleficiādi creaturas affectat. imo ⁊ dici potest ꝙ dyabolus etiā si absq̄ malefica posset adhuc summe p̄ maleficam talia exercere affectat variis re spectibus. vt in p̄cedētibus patuit. Epilogādo ad nostꝝ ꝓpositum sup modos ex p̄sumptionibus iudicandi. Dicēdum ꝙ sup p̄fatā distinctionem suspecti de heresi maleficarum sunt in triplici genere cum quidam leuiter. quidam vehemēter. ⁊ ꝗdaꝫ violēter. Leuiter sunt suspecti ꝗ talia modica vel leuia pagūt ꝙ ex eis orit̄ modica vel leuis suspitio ꝯ eos de tali heresi. ⁊ lꝫ vt dictum est vbi quis sic inuenit̄ suspectus nō sit hereticus h̄n̄dus. tñ debet sibi indici canonica purgatio. vel iniungi tāq̄ ꝓ leui abiuratio. Et ꝗdem ꝙ purgatio posset sibi indici habet̄ ca. excōmunicamus. i. in p̄n. extra de heret̄. vbi dr̄. Qui aūt inuēti fuerint sola suspitōe notabiles. suspitōe ꝓbabili. hoc est leui. ⁊ que leuiter apparet dicit Hostieñ. sequit̄. Nisi iuxta cōsideratōes suspitiōis qualitatēq̄ p̄sone ꝓpriā innocētiam ꝯgrua purgatiōe monstrauerint anathematis gladio feriant̄. ⁊ vsq̄ ad satisfactionem ꝯdignam ab omibus euitent̄. Ita ꝙ si p̄ annum in excōmunicatione p̄stiterint extūc velut heretici ꝯdemnent̄. Hec ibi. Et nota ꝙ indicta sibi purgatōe canonica siue cōsentiat siue nō. siue deficiat. siue nō est p̄ omia iudicādum sicut de diffamato de heresi cui est purgatio canonica indicenda. Sed ⁊ hoc ꝙ abiuratio possit tali indici tanq̄ leuiter suspecto de heresi. Patet p̄ ca. accusatus. in p̄n. vbi dr̄. Accusatus de heresi vel suspectus. ꝯ quem de hoc crimie magis ⁊ vehemens suspitio orta erat. si heresim in iudicio abiurauit. ⁊ postea committit in ipa censeri debet quadam iurisfictione relapsus. lꝫ ante abiurationem suaꝫ heresis crimen ꝓbatum non fuerit ꝯ ipm. Si autem modica ⁊ leuis fuit suspitio illa. quanq̄ ex hoc sit grauiter puniēdus. tamen nō debet in heresim relapsoꝝ pena puniri. Hec ibi. Quidam autem cum sint suspecti vehementer. ⁊ sunt illi qui talia vehemētia ⁊ fortia pagūt. qđ ex eis orit̄ vehemens ⁊ magna suspitio. ⁊ tales lꝫ etiā non sint heretici nec vt heretici ꝯdemnādi. eo ꝙ exp̄sse habet̄ extra de p̄sumpt̄. c. lr̄as. §. ꝗ circa. Nullus ꝓ suspitōe vehemēti est de tāto crimine ꝯdemnādus. Nam ibi ita dr̄. Quo circa mādamus. q̄tenus cum ꝓpter solā suspitōeꝫ q̄uis vehemētem. nolumus illum de tam graui crimine ꝯdēnari. tñ de tali sic vehemēter suspecto debet sibi mādari ꝙ abiuret generaliter oēꝫ heresim. ⁊ spāliter in quam incidit tāq̄ vehemēter suspectus. p̄ allegatū. c. Accusatus. in p̄n. vt est dictū. ⁊ p̄. c. inter sollicitudines. extra de purg. ca. ⁊ p̄. c. lr̄as. extra de p̄sumpt̄. Et si postmodum relabat̄ vel in p̄stinā vel in aliaꝫ. vel in eos quos scit maleficos aut hereticos associet visitet vel deducat vel ꝯsulat mūera donādo. vel mittāt. seu fauorē eis im-

pendat.relapsoꝝ penā nō euadet. per allegatū.c. Accusatus. Ubi dicit sic Eum vo q̄ vna heresis specie vel secta cōmisit.aut in vno fidei articulo seu sacramento ecclesie errauit.Et postmodū heresim simpliciter vel generaliter abiurauit.Si ex tūc in aliā speciē heresis siue sectaꝫ ac alio articulo seu sacramēto committat.volum⁹ vt relapsus in heresim iudicari. Ille ergo de cuius lapsu in heresim añ abiurationē cōstiterit vel nūc cōstat.si post illā abiurationē receptat hereticos deducat visitet siue associet.ac dona vel munera eis donet vel mittat.seu fauorē eis impendat.et infra merito debet iudicari relapsus.cū illū ex approbato a se prius errore nō sit dubiū illud fecisse hec ibi.Ex quibus verbis apparet ꝙ in tribus casibus in genere suspectus de heresi vehemēter postq̄ abiurauit pena plectitur relapsoꝝ. Primus est quando relabitur in eandē ꝛ pristinam heresim de q̄ suspectus fuerat vehementer.Secūdus quando heresim simpliciter vel generaliter abiurauit et relabitur tamē in aliā heresim.esto ꝙ de ea antea nunq̄ suspectus habit⁹ fuerit nec delatus.Tercius qñ hereticos receptat.ꝛ eos deducit ꝛ fauorē impēdit Et h̄ casus cōplectitur mltos casus ꝛ hꝫ multos sinus vt ptꝫ in alle.§.Eum vo.in.c.Accusatus.freq̄ntius repetito. Sed q̄rit quid agendū si talis vehemēter suspectus ad mandatuꝫ sui iudicis nō cōsenserit cōtinue abiurare.An tradendus sit seculari arbitrio potestatis aniaduersione debita puniendus per.c. Ad abolendaꝫ.§.p̄nti vero.Rñdet.nequaq̄.q̄a.c.illud.et §.eius exp̄sse loquit̄ nō de suspect⁹ ꝫ de manifeste dep̄hensis in heresi ꝛc.ꝛ rigorosius cōtra deprehensos manifeste.q̄ꝫ cōtra suspectos tantūmodo est agendū.Et si querit̄ qualiter ergo sit ꝓcedendū cōtra talē. Rñdetur ꝙ procedet̄ cōtra eū.p.c. excōicamus.j.ꝛ p.§.q̄ vero sola suspitione ꝛc. superi⁹ inserto ꝛ excōicabit̄ in qua excōicatiōe si p annuꝫ steterit est vt hereticus cōdemnandus.p alle.c.Quidam autē suspecti sunt violēter.ꝛ sunt illi q̄ talia violentia pagūt.qd ex illis orit̄ violenta suspitio cōtra eos talis vt hereticus est habēdus.ꝛ sicut de dep̄henso in heresi est de eo p oia iudicandū.p.c.excōicamus.j.ex de here.§. qui vo.ꝛ p.c.cū contumacia.ꝛ.p.c. vt officiū.li.vj.Nam vel fatent̄ crimen.vel nō.si sic.ꝛ volunt redire ꝛ heresim abiurare ad pniam recipiēdi sunt.p.c.ad abolendā.ꝛ p.c.excōmunicam⁹.ij.§.finali qd si nō ꝯsenserint abiurare tradendi sunt curie seculari aniaduersione debita puniendi.p.c.ad abolendā.§.p̄mo allegatū.Si aūt non fatent̄ crimē post q̄ꝫ est cōuictus.nec cōsensit abiurare.est vt hereticus impenitens condemnādus.per.c.ad abolendā. Uiolenta em̄ suspitio ad cōdemnādūꝫ sufficit.ꝛ probationē in contrariuꝫ non admittit.vt habet̄ extra de p̄sump.c.literis.ꝛ.c.afferte. Et cum hec discussio locū habet in simplici heresi.absq̄ euidentia aut iudiciuꝫ facti.sicut etiam in sexto modo sententiandi patebit.vbi q̄s vt hereticus cōdemnat̄.etiā si nō sit hereticus in re. q̄ꝫtomagis circa heresim maleficarū.vbi sp cōcurrit aut euidēs factū in pueris.hoibus aut iu-

mẽtis maleficiatis.aut indiciuꝫ fa cti.puta p instrumenta reperta. Et licꝫ in simplici heresi penitentes et abiurantes ad penitentiã ⁊ ad per petuos carceres recipiant vt tactũ est. In hac tamẽ heresi licꝫ ecclesia sticus iudex recipiat vt sic ad peni tentiam. ciuilis tamẽ propter fore facta circa damna tempalia vltimo supplicio punire potest:nec ecclesi asticus ipm impediet qui licꝫ nõ eũ tradat ad puniendum tamen relin quere potest.

Questio vicesima super primuꝫ modum sententiandi.

Uia ergo de- lata persona.

Uel reperit immunis et absoluenda totaliter.

Uel reperit solum diffamata de heresi generaliter.

Uel repit vltra infamiaꝫ q̃stioni bus ⁊ tormẽtis exponẽda aliq̃liter.

Uel reperitur suspecta de heresi leuiter.

Uel reperitur suspecta de heresi vehementer.

Uel reperitur suspecta de heresi violenter.

Uel reperit diffamata de heresi et suspecta insimul ⁊ cõmuniter.

Uel repitur cõfessa heresim ⁊ pe nitens ⁊ nõ relapsa veraciter.

Uel repitur cõfessa heresim ⁊ pe nitẽs sed relapsa probabiliter.

Uel repitur cõfessa heresim ⁊ im penitẽs sed nõ relapsa realiter.

Uel repit cõfessa heresim ⁊ im penitẽs atq̃ relapsa certitudinalit.

Uel repit non ꝯfessa sed cõuicta de heresi legitimis testibus ⁊ alias iudicialiter.

Uel repitur cõuicta de heresi:ꝫ fugitiua vel absens cõtumaciter.

Uel repitur ab alia malefica inci neranda vel incinerata delata.

Uel repitur maleficia non inferẽ do sed tollendo per remedia illicita ⁊ incõgruenter.

Uel repitur vt maleficus sagitta rius ⁊ armorũ incantator interimẽ do letaliter.

Uel reperitur vt malefica obste trix infantes demonibus execrãdo hostiliter.

Uel repitur remedio appellatio nis se tuendo friuole ⁊ fraudulent.

Et siquidẽ repit immunis totalit erit ꝯsequentẽ modũ sententianda finaliter. Ubi notandũ q̃ ꝑsona delata tũc repitur immunis totalit qñ processus meritis diligẽter cum bono cõsilio peritorũ discussis non cõuincit nec confessione ꝓpria.nec facti euidentia.nec testiũ ꝓductio ne legitima.qr videlicꝫ discrepãt in ꝑncipali nec etiã alis illa ꝑsona fu it suspecta aut diffamata publice de antedicto crimine.qr secus si de aliq̃ alio crimie esset diffamata.nec etiã sunt indicia facti cõtra talẽ per sonã. Circa talem talis practica ser uatur.qꝫ absoluenda est per episco pum aut iudicem per sententiaꝫ te noris sequentis.

Nos.N.miseratione diuina eps talis ciuitat[is].aut iudex talis ⁊c. Attendẽtes q̃ tu ta lis de tali loco ⁊ talis dyocesis fui sti nobis delatus vel delata de tali heretica prauitate.scꝫ maleficaruꝫ. Attendẽtes etiã illa esse talia q̃ nõ valebamus nec debuim⁹ cõniuenti bus oculis ptransire.descendimus ad inquirendũ si predicta fulcirent

aliqua veritate testes recipiendo te examinando ⁊ alia faciendo q̄ decebāt ꝓm canonicas sanctiones ea ꝓpter visis ⁊ diligent examinatis omnibus actis ⁊ actitatis in hac causa habitoq̄ꝫ cōsilio peritorū in iure ac etiam in theologica facultate illorūq̄ꝫ sepius repetito sedentes pro tribunali more iudicis iudicantis ac habētes pre oculis solū deū ⁊ negocij veritatē sacrosanctis euāgelijs positis corā nobis vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝓdeat ⁊ oculi nostri videāt equitatē ad nostrā diffinitiuā sententiā ꝓcedimus in hūc modū xpī noīe inuocato. Quia per ea q̄ vidimus ⁊ audiuim⁹ ⁊ ꝓducta ⁊ oblata.acta ⁊ actitata sunt corā nobis in pn̄ti cā, nō inuenimus aliqd cōtra te legitime ꝓbatū fore de his de qbus delatus fueras corā nobis ꝓnūciamus declaram⁹ ⁊ sententialiter diffinim⁹ cōtra te nō esse actū legitime corā nobis. ꝓpter qd possis ⁊ debeas vt hereticus aut maleficus iudicari nec suspect⁹ hri aliqͥliter de heretica prauitate. quare a pn̄ti instantia inqͥsitione ⁊ iudicio totaliter te relaxamus.lata fuit hec snīa ⁊c̄.Caueat vt nō ponat in snīa quacunq̄ꝫ ꝙ delatus sit insons vel immunis:sed ꝙ nō fuit ꝓbatū legitime cōtra eum.Quia si postmodū tpis processu iterū deferat ⁊ legitime probat potest nō obstante p̄dicta absolutoria sentētia cōdemnari.Nota etiam ꝙ eisdem modis absoluendus est qs quādo est delatus de receptatiōe defensatiōe seu alia fautoria heretice prauitatis vbi nihil probat legitime cōtra eū.Secularis iudex commissione episcopi modo suo iudicabit.

Questio.xxj.super secundū modum sententiandi delatam ⁊ tantūtummodo diffamatam.

Secundus mo

dus sententiandi est quādo delatus vel delata processus meritis diligenter discussis cū bono consilio peritorū reperit tantummodo de tali heresi diffamatus in aliqua villa ciuitate vel prouincia.Et hoc est quādo delatus talis nō cōuincit nec ꝓpria cōfessiōe.nec facti euidentia.nec testiū ꝓductiōe legitima.nec sunt q̄cūq̄ꝫ indicia alia ꝓbata cōtra eū nisi p̄cise sola infamia:ita ꝙ in spēali nullū probat maleficiū ꝑpetratū.qd q̄dē probare pōt sup vehemētē aut violētā suspitionē qn̄ vba cōminatoria sup lesionē inferendā ꝓtulisset dicendo in effectu vel in snīa.In breui senties q̄ tibi eueniēt ⁊ post effect⁹ aliqs fuisset subsecut⁹ in lesione corporū aut iumētorū.Circa istū igit ꝯ quē nihil ꝓbat nisi p̄cise infamia talis practica ē seruāda. In tali em̄ casu qꝛ snīa nō pōt ꝓ delato ferri absoluēdo eundē.sicut in p̄mo modo tactū est:ꝫ ꝯtra indicēdo sibi canonicā purgationē.Jō eps seu eius officialis aut iudex aduertāt p̄mo ꝙ i causa heresis non refert si aliqs sit tantūmō apud bonos ⁊ g̃ues ꝑsonas diffamat⁹.immo attendit h̄ ꝙ etiaꝫ apud quoscūq̄ꝫ viles ⁊ simplices sit diffamat⁹.Et rō est.qꝛ a qbus quis pōt accusari i crimine heresis apud illos etiā pōt qs infamari. ꝫ qlibet heretic⁹ pōt a qbuscunq̄ꝫ ꝑsonis accusari cuꝫ tantūmō inimici capitales:vt supra patuit excipiunt. ergo apud illos potest infamari.

Feret ergo episcopus seu iudex super cano.pur. sententiã per hunc modum vel consimilem.

Nos. N. miseratione diuina episcopus talis ciuitat. aut iudex talis dominij. Considerantes q meritis pcessus facti p nos contra te talem talis dyocesis nobis delatũ de tali heretica prauitate diligenter discussus rc. Nõ inuenimus te cõfessum nec conuictũ de predicta labe. nec alias suspectũ ad min⁹ leuiter nisi q te reperimus legitime r veraciter. in tali villa ciuitate vel dyocesi r apud bonos et malos publice diffamatũ Ea pter ad purgandũ huiusmodi infamiã: r vt bonus odor in cetu fideliũ existas. tibi indicimus canonicã purgationẽ vt est iuris assignando tibi talem diẽ talis mensis et talẽ horã talis diei. In qua cõpareas psonaliter corã nobis vt purges tuam infamiã tãta manu ordinis tui. qui quidem cõpurgatores sint homines fide catholici ac vita pbati r qui cõuersationẽ tuã ac vitã nouerũt nõ tam moderno tempore q̃ trãsacto. Significantes q si in purgatione defeceris te habebimus p cõuicto prout volunt canonice sanctiones

Hic autẽ considerandũ est q quãdo aliquis repitur legitime de aliqua heresi publice diffamatus r cõtra eũ aliqnid non pbatur nisi infamia ipa sola indicitur sibi canonica purgatio: hoc est q habeat aliquos viros. Septẽ decẽ vl' viginti vl' triginta ẽm q plus vel minus: et in locis pluribus vel paucioribus magis vel minus insignibus fuerit diffamatus. qui sunt sue cõditõis seu ordinis. vt si diffamatus religiosus r illi sint religiosi si clericus secularis et illi clerici seculares si milites r illi milites. qui purgãt eũ a crimine. de quo ẽ diffamatus qui cõpurgatores dicuntur esse homines fide catholici r vita pbati qui r illius cõuersationẽ r vitã non tã moderno tpe q̃ antiquo nouerunt. vt habet extra de pur. ca. inter sollicitudines. Si autẽ se purgare noluerit excõicetur. quam excõicationẽ si p annũ sustinuerit aĩo indurato extũc vt hereticus cõdemnat iuxta ca. excõicamus itaq̃ .§. qui aũt. Si aũt se purgare decreuerit sed in purgatiõe defecerit. h est q cõpurgatores tales r tãtos put ei iniunctũ fuit qui eũ purgent. nõ inuenerit p cõuicto habet. r sic vt hereticus cõdemnatur vt habet extra de here. excõicamus. j. §. adijcimus. r versi. qui nõ se. r de purga. ca. Cũ dilectus Considerandũ aũt est hic q quãdo dicit q indicat diffamato quaten⁹ purget se trina vel quarta manu ordinis sui q ordo sumitur ibi in genere et nõ in specie. vnde si eps purgãdus est nõ negat quin cũ ops purgandus possit admitti. Abbates r religiosi psbyteri r in alijs pari forma de purga. cañ. Quotiens purgabit aũt se diffamatus p modũ q̃ seqtur. vt colligit extra de purga. ca. quotiẽs. §. porro. r ca. accepimus Quo ad secundũ.

Ueniẽte aũt termino eidẽ diffamato ad se purgãdũ canonice assignato cõparebit psonaliter purgãdus cũ suis cõpurgatorib⁹ corã epo r inqsitore in loco vbi noscit infamtus r ille q̃ diffamat⁹ est ponẽs manũ sup libz euãgeliorũ ante eum positũ. dicet sic.

Ego iuro sup ista q̃ttuor euangelia scrã dei q̃ talẽ heresim expmendo eã de q̃ sum diffamat⁹ nunq̃ tenui nec credidi nec docui nec teneo nec credo.negabit.s.illud cũ iuramẽto de quo est diffamat⁹ q̃cq̃d sit illud. Quo facto omẽs cõpurgatores po nẽt manũ sup librũ p̃dictũ euãgeli orũ.Et q̃libet dicet ita.Et ego iuro sup ista scrã dei euangelia q̃ credo ipm verũ iurasse. Et tũc canonice est purgat⁹. Cõsiderandũ est etiã diffamat⁹ de heresi ibi est purgandus vbi noscit diffamat⁹.& si fuerit in multis locis infamat⁹ imponat sibi q̃ in oibus illis fidẽ catholicaꝫ publice pfiteat & detestet heresim de q̃ noscit infamat⁹ de purg.ca.inter sollicitudines. nec cõtemnat q̃ canonice se de heresi purgauit.naꝫ si post purgationẽ incidit i heresim iã purgatã p lapso habet & vt relapsus tradẽdus est curie seculari.iuxta.c. excõicam⁹.j.§.adijcim⁹.& ṽ. vel si ẽ post purgationẽ.&.c.ad abolendã.§.illos q̃ꝫ.secus aũt si in aliã heresim incidit de qua se ante non purgauit.iuxta.ca.allegatum.

Questio.xxij.super terciũ modũ sententiandi diffamatã & questionibus exponendam.

Tertius modus pcessum fidei finiendi & terminãdi est qñ delat⁹ de heresi pcessus meritis diligent cõsideratis cũ bono cõsilio peritoꝶ reperit varius vel hñs indicia cõtra se ad q̃stiones vt.s.exponat questionibus & tormẽtis.vt si q̃stionatus nihil cõcesserit p immuni & innocẽte habeat. Et h̃ est qñ delat⁹ nõ est dep̃hensus nec pp̃ria cõfessiõe nec facti euidẽtia nec testiũ legitima pductiõe nec sunt indicia ad talẽ suspitionẽ vt hẽat heresim adiurare. Est tñ in suis ɔfessionibus varius. Vel al's sunt indicia sufficiẽtia ad q̃stiones & tormẽta.Circa istũ talis practica est seruãda. In tali aũt casu q̃ snia interlocutoria est ɔtra delatũ ferenda & nõ p eo.Ideo p inq̃sitorẽ cõiunctim & nõ diuisim est ferenda.iuxta ca. multoꝶ. In p̃mis si talis steterit i negatiuis firmiter: & nullaten⁹ licꝫ inductus p probos viros fateri voluerit veritatẽ feret snia que videt sapere vim diffinitiue snie p modũ tenoris seq̃ntis.

Nos.N. miseratione diuina n eps talis ciuitat' aut iudex in terris ditioni talis dñi sb iectis.Attendẽtes merit' pcessus facti p nos cõtra te talem talis loci talis dyocesis & diligent examiatis q̃ tu es varius in tuis cõfessionib⁹ & nihilominus sunt indicia multa q̃ sunt sufficiẽtia te ad exponẽdũ questionibus & tormentis.Ea pp̃ter vt veritas ab ore tuo pp̃rio habeat et vt deinceps aures iudicũ nõ offendas interloquẽdo declaramus iudicamus & sentẽtiamus die p̃nti & hora tali te supponendũ questionibus et tormentis lata fuit hec sentẽtia.

Si q̃stionãdus repiat vari⁹ & insimul sint indicia alia ad q̃ões suf ficiẽtia ponet vtrũq̃ in snia.vt in p̃dicta positũ est:si aũt h̃ duo nõ cõcurrãt ꝫ vnũ tm̃:vtpote varietas sine alijs indicijs:vl' alia indicia sine varietate ponet in snia:vt inuenit. snia aũt lata mox exequat vel exeq̃ simulet. Nõ sit tñ iudex multũ voluntarius ad questionãdũ aliquẽ.nã questiones & tormẽta non inferunt

nisi in defectu aliarũ probationũ. Et ideo pquirat alias probationes q si nõ inuenerit z tenet probabiliter q delatus est culpabilis:sed metu negat veritatem bonis modis et qñqz cautelosis interdũ adhibitis. eius amicis inducẽtibus ad veritatẽ dicẽdã faciat suã diligentiã vt ab ore eius habeat veritatẽ z negociũ nõ festinet.nã meditatio frequẽs z carceris z calamitas ac replicata informatio proborũ virorũ disponũt ad veritatẽ erudiendã. Qđ si delato cõuenienter expectato z tpe congruent prorogato ac delato multiplicit informato. Credãt fide bona eps z iudex oibus cõsideratis ipm delatũ negare veritatem q̃stionent eũ moderate sine tñ effusiõe sanguinis sciẽtes q q̃stiones sunt fallaces z inefficaces. Naz aliq̃ sunt ita molles corde z vecordes q ad leuẽ torturã oia cõcederent quecunqz falsa Aliqui aũt sunt ita ptinaces q quãtumcũqz vexarentur ab eis veritas nõ haberet. Aliqui sunt q̃ fuerunt alias questionati z istorũ aliq̃ melius sustinẽt questiones:quia statim brachia trahunt z flectunt.aliq̃ aũt remanẽt debiliores z sic minus sustinẽt q̃stiones:aliqui etiã sunt maleficiati z in q̃stionibus maleficijs vtunt q̃ ante morerent q̃ aliqd faterent:efficiunt eñ quasi insensibiles. Quare in questionib⁹ cũ maxima prudẽtia est agendũ z ad cõditionẽ q̃stionãdi q̃plurimũ attendendũ. Cũ aũt lata fuerit mox ministri se disponãt ad q̃stionandũ delatuz. Et cũ disponũt se eps aut iudex et p se z p alios bonos viros fidei zelatores inducant questionandũ ad fatendũ libere. etiã cõpromittẽdo ad cõseruationẽ vite si opus sit vt supra tactũ est. Qz si nec sic poterit ad terrorẽ vel etiã ad veritatẽ fatẽdã induci poterũt scđam diẽ vel terciã assignare ad cõtinuandũ tormẽta nõ ad iterandũ qz iterari non debẽt nisi nouis supueniẽtibus indicijs cõtra eũ:z tũc pñt sed cõtinuari nõ phibet dicet ergo sic. Et nos N. eps.z.N.iudex si assit p̃fati assignam⁹ tibi tali die talẽ ad questiones ptinuandũ vt a tuo ore ppria veritas eruat z totũ ponat in processu. Et infra tps eidẽ assignatũ z p se z p alios probos viros inducẽt eũ ad fatendũ veritatẽ. Qz si fateri noluerit die assignata poterũt q̃stiones cõtinuari:z sic q̃stionet eis dẽ vel alijs grauib⁹ tormẽtorũ fortius vt leui⁹ fm maiorẽ culpa gra uitatẽ. Et poterũt iudices multas cautelas licitas adhibere z in vbis z in factis. vt veritas habeat quas magis docet expientia atqz vsus et negocio varietas q̃ ars alicuius seu doctrina. Vbi aũt decent q̃stionat⁹ z tormẽtis expositus noluerit detegere veritatẽ ampli⁹ nõ vexet: s libere abire dimittat. Si aũt p̃sisterit in ipsa pfessiõe z pderit veritatẽ culpã ppriã cognoscendo z ab ecclia veniã postulãdo tanqz deprehẽsus in heresim ppria cõfessiõe:s penitẽs. Juxta.c.ad abolendã.§.p̃senti.abiuret.z finaliter vt dephensus publice pdemnet p modũ q̃ cõdemnant in heresim dephẽsi ppria pfessiõe:vt dicet infra i octauo modo expediendi hmõi dephensos videat ibi. vbi vo veritatem pderit z nõ penituerit:s in heresi ptinaciter pstiterit z relapsus nõ fuerit condẽnabit. Jux.c.ad abolendã.§. pñti.

et expectatus cōpetenter informatus decēter tradetur brachio seculari vltimo supplicio feriendus: vt dicit infra in decimo modo. Si autē relapsus fuerit cōdemnabit per modum quo docet infra in decimo modo processum aliquē terminandi videatur ibi.

b Ic aūt est diligentius attendendū ꝙ ille q̄ q̄stionandus est an̄ q̄stiones interdū ꝯtra se nihil cōstet nec aliqd probat ꝓpter qd possit nec debeat heresim abiurare nec ꝓpter heresim cōdemnari ꝛ de talibus agit hic ꝛ dictum est statim. Interdū aūt ipe delatus est in heresim dephēsus vel al's sūt alia ꝯ eū ꝓbata indicia ꝓpter q̄ debet abiurare vt leuiter vel vehemēter de heresi suspectus ꝓpter q̄ non est questionādus: ꝫ si vltra hoc negat aliqua q̄ non probant: sed sunt indicia sufficiētia ad questiones. et cū pro talibus questionat sed nihil ꝓpter questiōes cōfiteat. nihilominus ista nō est absoluenda iuxta primuz modū: ꝫ fm probata contra eā procedatur ꝛ adiurabit vel vt suspect⁹ vel vt deprehensus si vir prout processus merita exigent ꝛ requirent. si vo propter questiones ꝯfiteatur illa vel eorum aliqua propter q̄ questionatur tunc abiurabit hec ꝛ illa et pro istis et illis sententia contra eum est ferenda.

Questio. xxiij. super quartū modum sententiandi delatam ꝛ suspectam leuiter.

q Vartus modus ꝓcessum fidei sniandi ꝛ terminādi est qn̄ delatus de heresi ꝓcessus meritis diligent discussis cū bono consilio in iure ꝑitoꝝ reperit tm̄ suspect⁹ de heresi leuit ꝛ hoc est qn̄ delatus de heresi nō dephendit nec cōfessiōe ꝓpria nec facti euidētia nec testiū ꝓductiōe legitima. nec al's sunt indicia fortia seu vehementia de illa heresi cōtra eū ꝫ tm̄modo modica et leuia ꝛ talia esse ꝑ cōsiliū indicata ꝓpter q̄ vt suspect⁹ leuiter de heresi pōt ꝛ debz: vt talis illaz heresim de q̄ delatus extitit abiurare ꝛ talis si relabat pena relapsi debita non punit. licz grauius tūc fuerit puniendus q̄s si nō in ante abiurasset. Iux ca accusatus. in ṗnci. de here. li. vj.

Circa istū talis practica est seruanda Talis em̄ si habet suspectus publice. abiurabit publice in ecclesia ꝑ modū qui sequit in sententia.

e Go talis dyocesis talis habitator ciuitatis vel loci talis in iudicio cōstitutus corā vobis dn̄o ep̄o talis ciuitatis. sacrosanctis euāgeliis ꝓpositis coram me ꝛ propriis manibus eis ꝑ me tactis. Iuro me credere corde ꝛ profiteor ore illā sanctā fidē catholicā et apostolicā quā sacrosancta Romana eccl'ia credit cōfitet ṗdicat ꝛ obseruat. Item iuro me credere corde ꝛ ꝓfiteor ore ꝙ dn̄s iesus xp̄s cum oībus sanctis detestat heresim pessimā maleficaꝝ ꝛ ꝙ oēs illā insequntes seu illi adherentes eternis ignibus cruciabunt cū dyabolo ꝛ angelis eius eternalit nisi resipiscant et eccl'ie sancte ꝑ penitentiā recōciliati fuerint. Et ꝯfiter abiuro abnego ꝛ reuoco illā heresim de q̄ habetis me suspectā vos dn̄i ep̄s ꝛ official'. vicz ꝙ familiaritatē cū malefici habui. eorū errorē ignorāter defendi:

odio habui inquisitores ⁊ illarū p-
secutores seu etiā ꝙ eorꝫ crimia nō
detexi. Itē iuro ꝙ nunꝙ̄ p̄dictā
heresim credidi neqꝫ credo: nec illi
adhesi nec adhereo nec vnꝙ̄ credā
neqꝫ herebo nec illā docui nec doce
re intendo ꝙ si aliquid predictorū
fecerim in futurū ꝙ deꝰ auertat pe-
nis iuris taliter abiuratis ꝓmpto
animo me submitto paratus subi-
re omnē penitentiā quā ꝓ his que
feci ⁊ dixi merito me habetis suspe
ctū volueritis mihi iniungere illaꝫ
iuro ꝓ viribus adimplere vt nulla
tenus contrauenire: sicut me deus
adiuuet ⁊ hec euangelica sacrosctā.

Predicta autē abiuratio fiat in
vulgari vt ab omibus intelligatur
Qua facta iudex si adest aut offici
alis pōt sibi dicere publice in vul-
gari talia v̄ba vel similia in effectu
fili vel filia tu suspitionē quā de te
habebamus vt nō immerito abiu-
rasti ⁊ purgasti per abiurationē p̄li
batā de cetero caueas tibi ꝙ nō in-
cidas in hāc heresim abiuratā. Nā
licꝫ si peniteres nō traderꝭ brachio
seculari. quia abiurasti tanꝙ̄ suspe
ctus leuiter ⁊ nō vehemēter. tamen
tūc multo fortius punieris ꝙ̄ si nō
abiurasses ⁊ iammodo prꝫ modico
haberꝭ suspecta vehemēter ⁊ vbi vt
talis abiurares ⁊ ꝓbaberꝭ penā re-
lapsis debita punieris ⁊ absqꝫ mise
cordia traderis curie seclari vltimo
supplicio ferienda. Si aūt abiurat
secrete in camera ep̄i vel camera iu
dicis quando scꝫ nō est factū publi
cū modo consimili abiurabit. Qui
bus pactis feret̄ snia in hūc modū.

Nos miseratōe diuina ep̄us
n. talis ciuitatis aut iudex: si
adest in terris dn̄i talis diti
oni subiectis. Attendentes ꝙ visis
⁊ diligēter cōsideratis ꝓcessus me-
ritis ꝑ nos facti ꝯtra te talē delata-
tū nobis d̄ heretica prauitate repe-
rimus te talia ⁊ talia cōmisisse dicā-
tur illa que te reddūt suspectū leui
ter de heresi ⁊ ꝓpter que te talē me
rito habentes te fecimus vt leuiter
suspectū de p̄dicta labe eandē here
sim abiurare. Verū ne p̄dicta ꝑte
commissa remaneāt impunita ⁊ vt
efficiaris cautior in futurū de mul-
torū ⁊ magnorū consilio in iure pe
ritorꝫ ac etiā religiosorꝫ. In ⁊ super
his habito maturo ꝑiter et digesto
habentes p̄ oculis solū deū ac irre
fragabilē sancte fidei catholice ve-
ritatē sacrosanctis euangelijs posi-
tis corā nobis. Vt de vultu dei iu-
diciū nostrū prodeat ⁊ oculi nostri
videāt equitatē sedentesqꝫ ꝓ tribu
nali more iudicū iudicantiū te ta-
lem hic in nostra p̄sentia ꝑsonaliter
constitutū per modū qui sequit̄ cō.
demnamꝰ sentētiamus seu potius
penitētiamus. scilicet ne de cetero
vnꝙ̄ scienter teneas associes v̄bis
defendas legas seu habeas talem:
⁊ ne deinceps ⁊c̄. ponātur illa que
cōmisit ꝓpter que suspecta fuit ha-
bita de predicta heretica prauitate
lata fuit hec sententia seu peniten-
tia.

Caueatqꝫ notarius ꝙ in processu
ponat ꝙ talis abiuratio ē facta tā-
ꝙ̄ per suspectū habitū de heresi le-
uiter ⁊ non vehementer: alias peri
culū magnū esse posset.

Questio. xxiiij. super quintū mo
dū sententiādi suspectā vehemēter

Quintꝰ modus
processum fidei finiendi est.

terminandi est quādo delata de heresi pcessus meritis diligenter discussis cū bono consilio in iure ptorꝝ reperitur suspecta de heresi vehementer ꝛ hoc est quando delata de heretica prauitate nō reperitur legitima dephensa nec confessione ppria nec facti euidentia nec testiū pductione legittima: sed sunt magna ꝛ grauia pbata indicia cōtra eā ꝛ talia p cōsiliū indicata que illam reddunt suspectā vehementer de p dicta heretica prauitate. Circa istū talis practica est seruanda. Talis nanq̄ debet vt suspectus vehementer de tali heresi abiurare illam hereticā prauitatem: ita q si post modum relabatur pena relapsi debita puniatꝛ. hoc est q tradatur brachio seculari vltimo supplicio ferienda Juxta. ca. accusatus. in prin. de here. li. vj. Et abiurabit publice vel secrete fm q suspectus est habitus publice vel secrete ꝛ apō plures vel pauciores ꝛ graues vel leues: vt dictum est statim de illo qui est suspectus leuiter de heresi: ꝛ habet vt talem heresim abiurare. Modus autem disponendi ad abiurationē talis est. Adueniente nanq̄ die dominica ad abiurationē faciendaꝫ ꝛ ad audiendā sententiā seu penitentiā abiurando imponendā: predicator sermonē faciet generalē Quo facto legantur publice p notariū vel clericū ea de quibus ipē abiurandus est conuictus ꝛ alia ex quibus habitus est suspectus de heresi vehementer. Post dicetur sibi per iudicem vl officialē. Ecce q ex hic recitatis tu es nobis suspectus de tali heresi vehemēter. q̄re opoꝛtet q tu purges te ꝛ abiures heresim supradictā. ꝛ tūc ponetꝛ coram abiurādo liber euangelioꝝ. ꝛ ipē ponet manum sup illum. ꝛ si scit legere competēter tradetꝛ sibi sequens abiuratio in scriptis ꝛ leget corā omni populo. Si autem nesciat legere competēter notarius legat ea spaciose ꝛ abiurandus rn̄debit alta ꝛ intelligibili voce p hūc modum. Nam notarius vel clericus dicet sic. Ego talis de tali loco. Et iste rn̄debit p eadeꝫ verba. ꝛ ille in iudicio cōstitutus. ꝛ iste respondebit p eadem verba in vulgari semp. Et sic quousq̄ abiuratio sit finita ꝛ abiurabit p formā tenoris sequētis.

Ego talis de tali loco talis dyocesis in iudicio psonaliter cōstitutus. Coram vobis venerādis dn̄is epo talis ciuitatꝫ ꝛ tali iudice in terris ditioni talis dn̄i subiectis sacrosanctis euangeliis positis coraꝫ me ppriis manibus p me tactis. Juro me credere corde ꝛ pfiteor ore illaꝫ sanctam fidem catholicam ꝛ apostolicā quā sacrosācta romana ecclesia docet pfitetꝛ. pdicat. ꝛ tenet.

Item iuro me credere corde ꝛ pfiteor ore q ꝛc. Explicetꝛ articulus catholicus 9rius illi heresi de qua vehementer est suspectus. vt verbi gratia. Si est de heresi maleficaruꝫ dicetꝛ sic. Juro me credere q nō solum simplices heretici aut scismatici eternis ignibus cruciabuntꝛ. Uerum sup omnes heresi maleficaꝝ infecti demoniis fidem quam in sacro fonte baptismatis pceperunt abnegātes ex spurciciis dyabolicꝫ p implendis corā prauis desideriis insistunt homibus iumentis terre frugibus plurima nocumēta inferētes Et cōsquenter abiuro abnego et re:

uoco illā heresim seu potius infidelitatē que false ꝛ mendaciter asserit nō aliquā maleficā in terris ꝛ ꝙ nemo credere debeat illas posse nocumenta inferre auxilio demonū cuȝ talis infidelitas expresse militat vt iam cognosco aduersus determinationē sancte matris ecclesie et oim catholicoꝛū doctoꝛū: imo et aduersus leges imperiales que huiusmodi cōburendas decreuerunt. Itē iuro ꝙ nunꝙ ꝑdicte heresi credidi supple ꝑtinaciter: neqꝫ nunc credo: neqꝫ credā: nec adhereo de ꝑsenti: nec adherere intēdo: nec docui nec docere intendo: nec docebo. Itē iuro ꝛ ꝓmitto ꝙ talia ꝛ talia exprimātur ꝓpter que habetis me suspectū de huiusmodi heresi vehementer nunꝙ faciā: nec operā vt fiāt dabo. Qꝫ si aliquid de ꝑdictis fecero in futuꝝ quod deus auertat penis de iure relapsis debitis ꝓmpto animo me submitto paratus subire oēm penitentiā quā ꝓ his que feci ꝛ dixi ꝓpter que habetis me suspectū de dicta heresi vehementer decreueritis mihi iniungere ꝛ illā iuro ꝛ promitto ꝓ viribus adimplere ꝛ nullatenus cōtraire sic me deus adiuuet et hec euāgelia sacrosancta.

Predicta autē abiuratio fiat in vulgari vt ab omībus capiatur: nisi fieret solūmodo corā personis ecclesiasticis qui linguā latinā intelligerēt cōpetenter. Si aūt abiurauerit secrete scilicȝ in palatio episcopi vel camera epi quādo scȝ factū non est publicū mō cōsimili abiurabit.

Facta autē predicta abiuratione iudex auisabit eū vt supra ꝙ non incidat relabendo in penā relapsoꝛū.

Sit cautus notarius ꝙ ponat in actis quomodo talis abiuratio facta est ꝑ talē vt ꝑ suspectū de heresi vehemēter ad hoc vt si relaberetur sciretur qualiter puniretur: quia pena relapsis debita. Quibus pactis feretur sñia seu pnia in hūc modū.

Nos. N. eps talis ciuitatis: ꝛ frater si assit N. inquisitoꝛ heretice prauitatis in terr̄ talis dñi ditioni subiectis a sancta sede aplica specialiter delegatus. Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco ꝛ talis dyocesis talia ꝛ talia cōmisisti dicātur illa: vt ex ꝓcessus merit̄ diligenter discussis legitime nobis cōstat ꝓpter q̄ merito habem⁹ te suspectū vehementer de tali heretica prauitate. Et vt taliter suspectū te fecimus abiurare de magno cōsilio in iure peritoꝝ iusticia suadēte. Verū vt efficiaris cautioꝛ in futurū et ne reddaris ꝓcliuioꝛ ad similia paganda ꝛ ne crimina ꝑmaneāt impunita vt sis ceteris delinquētibus in exemplū de multoꝛū ꝛ magnoꝝ in iure cōsilio peritoꝝ: ac etiā in facultate theologica magistroꝛū seu doctoꝛū. In ꝛ super his habito maturo ꝛ digesto habētes ꝑ oculis soluȝ deū ac sancte fidei catholice et aplice veritatē sacrosanctis euangelijs positis corā nobis: vt de vultu dei iudiciū nostrū prodeat: ꝛ oculi nr̄i videāt equitatē sedentesqꝫ ꝓ tribunali more iudicuȝ iudicantiū te talē hic in nostra ꝑsentia ꝑsonaliter constitutū forma qua sequitur condemnam⁹ seu poti⁹ penitentiamus videlicȝ ne deinceps talia vel talia facere vl̄ dicere aut docere ꝑsumas ponātur illa que cōuincit cōmisisse ꝓpter q̄ fuit suspectus habitus de ꝑdicta heresi vehemēter ꝛ nōnulla

q̃ si cõmitteret incideret leuiter in relapsũ: sed alia sibi imponãtur prout negocij varietas expostulat et requirit. Utpote q nũq̃ sciẽter habeat talia exercicia vel ne eos q̃s sciuerit abiurasse receptet et similia iuxta fuit hec sententia.

Attẽdendũ aũt q suspecti de heresi et nõ dephensi siue sint suspecti vehemẽter siue leuiter nõ debẽt perpetuo incarcerari nec perpetuo immurari: quia hec ẽ pena illorũ q̃ fuerũt heretici et postea penituerũt. vt patz in. c. excõicamus. ij. de here. et in. c. quoniam de here. li. vj. sed pñt propter illa q̃ cõmiserũt ex quibus habiti sunt suspecti ad certũ tps carceri mãcipari et postmodũ prout videbitur dispẽsari. iuxta. ca. vt cõmissi. de here. li. vj. Nec huiusmõi suspecti sũt crucibus psignãdi: nã cruces sũt insignia heretici penitẽtis: suspecti aũt nõ fuerũt heretici habiti q̃re nõ sũt psignãdi põt tñ eis imponi q stent certis diebus solẽnibus in valuis taliũ ecclesiarum vel circa altaria dũ missarũ solẽnia celebrãtur habẽtes in manibus cereũ ardentẽ tanti põderis: vel q vadãt ad talẽ pegrinationẽ et similia prout negocij q̃litas expedit et requirit.

Questio. xxv. sup sextum modũ sentẽtiãdi delatũ violẽter suspectũ.

Sextus modus

processus fidei terminãdi est quãdo delatus de heretica prauitate processus meritis diligẽter discussis cũ bono cõsilio in iure peritorum reperitur de heresi suspectus vehemẽter. Et hoc ẽ quãdo delatus ipse nõ reperit legittime dephẽsus confessione propria nec facti euidentia nec testiũ productione legittima: sed sunt indicia nõ leuia solũ vel vehemẽtia: sed fortissima et violẽtissima que ipm delatũ reddunt merito suspectũ de dicta heresi violenter: et propter que talis debet vt suspectus violenter de dicta heresi iudicari.

Et vt modus iste clarius intelligatur demus exempla tã de simplici heresi in fide q̃z de heresi malificarũ. Nam in simplici heresi casus contingeret quãdo delatus ipse non reperitur legittime deprehensus confessione propria etc. vt supra. tamẽ propter aliquid quod dixit vel egit vtpote citatus in nõ causa fidei sustinuit excõmunicationẽ p annũ: vel plus talis iaz est suspectus leuiter de heresi: quia hoc nõ caret scrupulo heretice prauitatis: de penis. ca. grauẽ. Citatus autẽ respõsurus de fide vbi nõ comparet: sed renuit cõtumaciter cõparare propter quod excõmunicatur tunc fit suspectus de heresi vehementer: nã tũc leuis suspitio transit in vehementẽ et si sustinet illã excõmunicationẽ p annũ animo pertinaci tunc fit suspectus de heresi violẽter. Nã et tunc vehemẽs suspitio transit in violentã cõtra quã nõ admittitur defensio: imo extũc talis est vt hereticus cõdemnandus. vt patet p ca. cũ contumacia. et notatur ibidẽ li. vj. In heresi vero maleficarũ exemplificatur sup violentã suspitionẽ quando dixit et egit aliqua que a maleficis practicantur quando volunt aliquẽ maleficiare: et quia hoc cõmune est vt verbis cõminatorijs aut factis per visum vel tactũ se habeãt manifestare et triplici ex causa vt peccatũ in iudicibus aggrauetur: et vt simplices eo facilius seducantur: et vt deus p

amplius offendat ꝛ maioꝛ seuiendi in hoīes sibi facultas relinq̄tur: vñ violēter malefica sit suspecta quan do post v̄ba cōminatoꝛia dicendo: faciā tibi q̄ in bꝛeui senties vel simi lia in sn̄ia ꝛ post v̄ba effectus aliq̄s in ipso vel in alio fuit subsecut⁹: tūc em̄ nō leuit̄ sit suspecta sicut q̄ pꝛo pter familiaritatē habitā cū malefi cis fuerūt suspecti aut qui pꝛocare ad amoꝛē inoꝛdinatū aliquē voluis sent: vide supꝛa de tribus suspitiōi bus leui vehementi ꝛ violēta. Nūc videndū est qualis pꝛactica sit cum talibus seruāda. Nam circa violen ter suspectu3 in simplici heresi hec pꝛactica seruat̄. Nam licet in re foꝛ tassis nō sit hereticus: vtpote quia nō hab3 erroꝛē in mēte nec de illo ꝑ tinaciā in voluntate: vt notat Ar chi. sup. c. alle. nihillomin⁹ est vt he reticus cōdemnādus: ꝓpter p̄dictā suspitionē violentā cōtra quā non est ꝓbatio admittēda: condemnat̄ aūt heretica sic: q̄d si nolit resilire ꝛ heresim abiurare ꝛ satisfactione3 cōdignā exhibere tradit̄ bꝛachio se culari aniaduersione debita puniē dus. iux. c. ad abolendā. §. p̄nti. Si aūt velit ꝛ ꝯsentiat cū effectu adiu rat heresim ꝛ carceri ꝑpetuo manci pat̄. iuxta. c. excōicam⁹. ij. de here. Pari foꝛma ille q̄ sic est suspectus de heresi violēter. Circa suspectu3 aūt violenter sup heresim malefica rū: lic3 idē modus eēt obseruādus: tn̄ mitioꝛi modo ꝓcedendo. Aduer tendum q̄ si stabit in negatiua affe rēs ꝓut facere solent q̄ nō ea intē tione v̄ba illa pꝛotulerit: ꝟ ex vehe mēti ꝛ muliebꝛi passione: vñ ꝛ iudi ci nō videt̄ ipam igni posse adiudi care nō obstāte violenta suspitiōe: tūc iudex ea in carceribus detenta inq̄rat ꝛ ꝓclamare faciat si in simi libus dudum notata fuisset: ꝛ si sic vtrū publice sit de tali heresi diffa mata: ex q̄bus ꝓcedere ad vlterio ra pōt taliter vt añ oīa q̄stionibus toꝛmētis exponat̄: ꝛ si indicia appa ruerint sup tale3 heresim aut super maleficiū taciturnitatis: puta qꝛ la chꝛymas nō effudit. immo ꝛ quasi insensibilis ad toꝛmenta reperit̄: qꝛ videlic3 cito post toꝛmēta oībus vi ribus restituit̄: tūc pꝛocēdat ꝑ vari as cautelas supꝛa positas vbi de si milib⁹ agit̄. Et in casu q̄ oīa defice rēt tunc aduertat q̄ si filia dudū ꝑ petrauit tūc oīno nō est dimittēda ꝟ ꝑ annū ad min⁹ squaloꝛib⁹ carce ris mācipanda ꝛ crucianda: sepissi me etiā examinād da p̄cipue sacratio ribus dieb⁹. Si aūt diffamata cū h̄ lic3 tūc iudex ꝑ ea q̄ supꝛa tacta sūt circa simplicē heresim ipam posset igni adiudicare: p̄cipue ꝓpter mul tiplicationē testiū: ꝛ qꝛ sepius in si milibus vel in aliis maleficiis fuit notata: tn̄ quia cū pietate ꝓcedere vult. Ideo indicet ei canonicā pur gationē: vt videlic3. xx. aut. xxx. cō purgatoꝛes habeat ꝛ ꝓcedat pꝛout in sc̄do modo sententiādi tactū est ita vic3 indicādo sibi q̄ si in purga tiōe defecerit: q̄ tūc tanq̄ rea igni ad iudicabit̄: ꝛ s̄m hoc iudex pꝛocede re potest. In casu v̄o quo se purga ret: tūc abiurationē omnis heresis cū pena relapsoꝝ ac perpetua peni tētia ꝑ modū q̄ sequit̄ in sn̄ia foꝛmā da: faciat ꝛ modus disponēdi ad ab iurationē talis est vt dictū est in q̄r to ꝛ quinto modis p̄cedentibus ꝓ cessum fidei terminandi. Nota eti am q̄ in sequentibus modis omni

bus sententiandi vbi iudices p viā pietatis pcedere vellēt: tunc p modū iā tactū pcedere possent. Sed quia seculares iudices varijs suis vtūtur modis iuxta rigorē ꝛ nō sp iuxta equitatē pcedentes. Ideo ipsis infallibilis regula ꝛ modus assignari nō potest sicut iudici ecclesiastico qui obiurationē recipere pōt sub ppetua penitētia p modū q̄ sequitur. Ego talis de tali loco tal' diocesis in iudicio psonaliter ꝯstitut⁹ corā vobis venerabilibus dñis epo talis ciuitatis ꝛ iudicibus sacrosanctis euāgelijs positis corā me eisq̄ xp̄rijs manibus p me corpaliter tactis iuro me credere corde ꝛ pfiteor ore illā sanctā fidem catholicā et apostolicā q̄ sacrosancta ro. eccl'ia tenet pfitetur credit p̄dicat atq̄ docet. Et cōsequenter abiuro oēm heresim ꝛ abnego ꝛ reuoco extollentē se aduersus sanctā romanā et apl'icā ecclesiā cuiuscūq̄ secte fuerit vl' erroris. Itē iuro ꝛ pmitto talia ꝛ talia exprimātur illa que egi seu dixi pter que ꝛ ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violenter: deinceps nunq̄ faciā vel dicā vel q fiāt operā dabo. Itē iuro et pmitto q omnē penitentiā quā mihi iniungere volueritis p p̄dict' viribus adimplebo: nec ꝯtraueniā in aliquo: sic me de⁹ adiuuet ꝛ ista sacrosancta euāgelia. Et si contra abiurata fecero in futurū qđ deus auertat extūc penis đ iure relapsis debitis nūc p tunc obligo ꝛ astringo quaten⁹ illis fereor. Sit cautus notarius q scribat in actis q dicta abiuratio est facta p vnū de heresi violenter suspectū: vt si pbaretur post relapsus vt tūc talis iudicaretur talis ꝛ traderetur brachio seculari. Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio psonaliter constitutus corā vobis venerabilibus dñis N. epo talis ciuitatis iudicibus in terris talis dñi sacrosanctis euāgelijs positis coram me eisq̄ xp̄rijs manibus per me corporaliter tact' iuro me credere corde ꝛ pfiteor ore illā sanctā fidē catholicā ꝛ apostolicam quā sacrosancta ro. eccle. tenet pfitetur credit predicat atq̄ docet Et cōsequenter abiuro abnego ꝛ reuoco oēm heresim extollentē se aduersus sctā ꝛ romanā ꝛ apl'icā ecclesiā cuiuscunq̄ secte fuerit vel erroris Itē iuro ꝛ pmitto ꝛ talia ꝛ talia exprimātur illa que egi seu dixi pter que ꝛ ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violenter deinceps nunq̄ faciā vel doceā q fiant operā dabo. Itē iuro ꝛ pmitto q oēm penitentiā quā mihi iniungere voluerit' p p̄dictis p viribus adimplebo: nec contraueniā in aliquo sic me de⁹ adiuuet: ꝛ ista sacrosancta euāgelia. Et si contra abiurata vel iurata fecero in futurū dyabolo instigāte qđ deus auertat penis de iure relapsis debit' nūc p tūc me obligo ꝛ astringo q̄ten⁹ illis fereor cū legittime cōstiterit me cōtra fecisse. Sit cautus notarius q ascribat in actis q dicta obiuratio est facta per talem tanq̄ p habitū suspectu de heresi violenter: vt si pbaret abiuratus relapsis iudicaret ꝛ vt talis traderet brachio seculari

Quibus sic actis obsoluat eū a sententia excōicationis de qua est suspectus habit⁹ violenter q inciderit sicut in heresib⁹ supradictis. Unde sicut hereticus

cū redijt ꝛ abiurat est a sententia ex cōicatiōis absoluēdus: qꝛ oīs heretic⁹ est excōicat⁹ iuxta. ca .excōicamus.j.ꝛ.ij. de here. ꝛ etiā iuxta.ca. ad abolendā in prin. Sic talis de q̄ agit cū sit vt heretic⁹ cōdemnādus vt dictū est ꝑius postq̄ȝ abiurauerit est ab excōicatōis snia absoluēdus Et absolutione facta feret snia seu penitētia ꝑ modū tenoris sequētis

Ds. N. eṗs talis ciuitatis. n et si adest iudex in terris talis dñi. Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco talis dyocesis: fuisti nob delatus de talibus ꝛ talib⁹ fidē sctām tāgētibus exprimāt illa ꝛ ꝙ nos ꝓcessim⁹ ad formādū nos sup illis vt iusticia suadebat et meritis ꝓcessus diligēter examinat⁹ ꝛ omnibus gestis ꝛ actitatis in causa p̄senti inuenim⁹ te talia ꝛ talia cōmisisse explicētur illa. Ea ꝓpter ꝛ nō imerito de tali heresi explicent illa te suspectū violenter habētes fecimus te: vt taliter suspectū oēm heresim generaliter publice abiurare prout nobis mandāt canonice sanctiōes. Sane cū s̄m eadēȝ canonica instituta omīs talis sit vt hereticus cōdemnādus: ꝛ tu saniori consilio inherendo ꝛ ad gremiū sancte matris eccl̄ie redeūdo abiurauer vt p̄mittitur oēm hareticā prauitatē ꝓpter qȝ absoluimus te a sententia excōmunicatiōis qua vt obnoxius dei ecclesie astrictus merito tenebaris Si tamē de corde vero ꝛ fide nō ficta reuersus es ad ecclesie vnitatē. Iccirco inter penitentes deinceps cōputaris ad miscōie sinū sacrosancta ecclesia te recipiens de p̄senti. Verꝫ qꝛ indignū valde existit offensas diuinas impunitas cōniuentibus oculis ꝑtransire ꝛ iniurias hominū castigare cū grauius sit diuinam q̄ȝ humanā ledere maiestatē ꝛ ne tua crimina incentiuūȝ existant alijs delinquēdi: ꝛ vt efficiaris cautior in futurū ac mini⁹ ꝓcliu⁹ redderis in posterū ad p̄dicta seu similia cōmittenda vt in futuro seculo leuius patiaris. Nos eṗs et iudex p̄fatus p̄habito. In ꝛ sup his sano et maturo cōsilio ꝑitorū sedētes ꝓ tribunali more iudiciū iudicantiū habētes p̄ oculis solū deū ꝛ sancte fidei irrefragabilē veritatem sacro sanctis euāgelijs posit coꝛā nobis vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝓdeat ꝛ oculi nostri videāt equitatē te talē in nostra p̄sentia ꝑsonaliter cōstitutū hac die et hora tibi in antea assignat sentētialiter ꝑ modū qui sequit cōdemnamus seu potius penitētiamus. In p̄mis ꝙ statim induaris sup vestes oēs quas defers veste liuida ad modū scapular monachi sine capucio facta añ ꝛ retro habēte cruces de pāno croceo lōgitudinis palmarū triū ꝛ latitudinis palmaꝝ duoꝝ quā vestē deferre habeas sup oēs vestes alias ꝑ tm̄ tp̄s exprimāt vnius anni vel duoꝝ vel plus vel minus ꝓut culpa exigerit delinquētis: ꝛ nihilomin⁹ cū dicta veste ꝛ crucibus stes in porta talis ecclēsie tali ꝛ tanto tempore. scȝ in quatuor festis p̄ncipalibus v̄ginis gloriose vel talibus ꝛ talibus festiuitatibus in valuis talis et taliū ecclesiarū vel ad talē carcerē ad ppetuū vel ad tale tp̄s sentētialiter cōdemnamus. Ponātur illa que videbūtur magis ad honorē fidei expedire attēta culpe maioritate seu minoritate seu cōtumacia deliquēt ꝛ

sequatur: retinentes nobis et certa scientia et expresse ut nobis concedunt canonica instituta quatenus dictam penitentiam possumus mitigare aggrauare mutare tollere in toto et in parte toties quoties nobis visum fuerit faciendum: lata fuit hec sententia. Qua lecta mox executori debite demandetur et induatur veste predicta cruces huiusmodi continente.

Questio.xxvi. super modum sententiandi debitam suspectam et diffamatam.

Septimus modus

processum fidei finiendi et terminandi est quando delatus de heretica prauitate processus meritis diligenter discussis cum bono consilio peritorum in iure reperitur suspectus de heresi et etiam diffamatus. Et hoc est quando delatus ipse non reperitur legitime deprehensus nec propria confessione nec facti euidentia nec testium legitima productione: sed reperitur publice diffamatus: ac etiam reperiuntur indicia contra eum que ipsum reddunt suspectum alias de heretica prauitate leuiter vel vehementer. Utpote quia habuit magnam familiaritatem cum hereticis qualis fuit ille de quo agitur. In.c.inter sollicitudines de pur.ca. Et tali ratione infamie est indicenda canonica purgatio et ratione suspitionis debet heresim abiurare. iuxta ca.alle. inter sollicitudines. Circa istum talis practica est seruanda. Talis enim sic publice de heresi diffamatus et vltra infamiam ex aliis indiciis suspectus habitus de heretica prauitate in premissis purgabit se publice per modum quem in secundo modo tactum est. Qua purgatione expleta per ipsum diffamatum mox idem diffamatus ut suspectus aliter et ex aliis indiciis heresi de qua est suspectus habitus predictum habens librum euangeliorum coram positis abiurabit per hunc modum.

Et ego talis de tali loco talis dyocesis coram vobis venerabilibus dominis meis. N. episcopo talis ciuitatis et iudice in terris talis domini in iudicio constitutus personaliter sacrosanctis euangeliis positis coram me eisque propriis manibus corporaliter per me tactis. Juro me credere corde ac confiteor ore illam sanctam fidem apostolicam quam Romana ecclesia credit confitetur predicat: et obseruat. Et consequenter abiuro. detestor. abnego. et reuoco omnem heresim extollentem se aduersus sanctam et apostolicam ecclesiam cuiuscumque secte fuerit seu erroris. et postea ut supra tactum est. Item iuro et promitto quod talia et talia que egi propter que et merito sum de tali heresi diffamatus ut vltra vos me habetis suspectum exprimantur illa nunquam deinceps faciam seu dicam neque operam dabo quod fiant. Item iuro et promitto quod omnem penitentiam quam mihi iniungere decreueritis pro predictis pro viribus adimplebo. nec contrauentam in aliquo. sic me deus adiuuet et ista euangelia sacrosancta Quod si contra predicta iurata et abiurata fecero in futurum quod deus auertat a penis talibus de iure debitis me nunc pro tunc libere suppono. obligo. et astringo quatenus illis plectar cum probatum legitime extiterit me talia commisisse. Aduertendum tamen hic quod si indicia sunt talia et tam fortia quod cum infamia predicta vel absque ea reddant predictum diffamatum suspectum de heresi vehementer. tunc abiurabit omnem heresim generaliter ut dictum est et si relabatur in quamcumque heresim pena relapsis debita punietur. ut.c. inter sollicitudines. de purg.ca. et in.c. accusatus. de here. li. vi.

Si autem indicia illa sunt ita modica et leuia quod etiam cum predicta infamia non reddant eum suspectum de heresi vehementer. sed solum

leuit: tūc sufficiet q abiuret nō generaliter nec simplr: ꝫ singulariter heresim de q̄ habitus est suspectus ita q si probaē in aliā spēm heresis pena relapsis debita nō punieē: sed in eadē ratiōe abiuratiōis. q2 sc3 suspectus leuiter abiurauit pena relapsis debita non punieē: lic3 durius q̄ si al's nō abiurasset: vt omia hec patēt in. c. accusatus. in ṗn. de here. li. vj. Rōne aūt purgatiōis canonice est dubiū an si post purgationez canonicā in eandē speciem heresis de qua se purgauit canonice ꝓlabatur pena relapsis debita: hoc est vltimo supplicio feriatur. Et videē q sic ꝑ. c. excōicamus. j. §. adijcimus. ver. vel si post purgationē. ꝛ ꝑ. c. ad abolendā. §. illos quoq3. de here. in antiquis. Sit cautus notarius q scribat in actis. an talis abiurauerit tanq̄ suspectus de heresi leuiter vel vehemēter: quia multū interest vt al's frequenter dictum est. Quibus sic actis fereē sentētia seu pnia ꝑ formam tenoris sequentis.

Nos. N. epus talis ciuitatis aut iudex in terris ditiōi talis dñi subiectis. Diligentius attendētes: q tu talis de tali loco ꝛ talis diocesis fuisti delatus nobis de tali heretica prauitate exprimanē illa. Et nos volentes vt tenebamur iudicialiē informari an tu incidisses in predictā heresim cōdemnatā ad inquirendū: testes ad examinandū: teq3 citandum et interrogandū medio iuramento: ꝛ ad alia facienda que fienda erant per nos descendimus ꝛ ꝓcessimus vt decebat. Quibus pactis visis ꝛ diligenter inspectis ꝑiter ꝛ discussis ꝓcessus meritis hmōi cause ꝛ omibus et singulis productis actis ꝛ actitatis habitoq3 in ꝛ super illis theologorum atq3 in iure peritoꝝ pluries maturo cōsilio ac digesto repimus te de ṗdicta heresi i tali loco seu talib9 locis apud bonos ꝛ graues publice diffamatū propter qd vt nobis mandāt canonica instituta. Indiximus tibi purgationē canonicā qua corā nobis ħ publice te purgasti. ꝛ ipsi cōpurgatores ꝑiter te purgarūt. Inuenim9 etiā te talia cōmisisse exprimanē illa ꝓptēr que ꝛ nō imerito suspectū te habuim9 vehemēter vl' leuiē dicaē si est istud vl' illud. et hoc de ṗdicta heretica prauitate ꝓpter q̄ fecim9 te vt taliter suspectū heresim abiurare dicaē omnē heresim si abiurauit vt suspect9 vehemēter vel heresim supradictā si vt suspectus leuiter. Verū q2 non possumus ꝛ debem9 talia q̄ ꝑegisti nullaten9 tolerare ꝫ cogimur ea vitare iusticia suadēte ad hoc vt reddaris cautior in futurū ꝛ vt crimia nō remaneant impunita ꝛ vt ceteri nō reddanē ꝓcliuiores ad sitia cōmittēda. Et vt creatoris iniurie nō equanimiē tolerenē. Ea ꝓpter talez ṗdictū purgatū ꝛ abiuratū ħ in nostra pñtia ꝑsonaliter cōstitutū in ħ loco ꝛ hora tali tibi i antea assignatis. Nos eṗs aut iudex ṗfati sedentes ꝓ tribunali more iudicū iudicātiū sacrosanct' euāgelijs positis corā nob: vt de vultu dei iudiciū nrm ꝓdeat: ꝛ oculi nri videāt equitatez sentētiamus seu penitētiam9 ꝑ modū q̄ sequiē. s. q tenearis ꝛc. Ponātur illa q̄ videbunē magis ad honorē fidei esse ꝛ exterminationē hereticе prauitatis. Utpote q cert' diebus dñicis et festiuis habeat stare

ad portā talis vel talis ecclesie cū cereo tāti ponderis i manu dū missarum solēnia celebrātur capite discoopto ꝛ pedibus nudatis ꝛ offerre ad altare cereū ante dictum. ꝛ ꝙ habeat sextꝪ ferijs ieiunare. ꝛ ꝙ certo tēpore locū illum nō audeat exire. ꝫ certis diebus ebdomade se habeat epō vel iudici pñtare. ꝛ similia que iniūgenda videbūtur ſm culparum exigentiā ꝛ varietatē. q2 nō pt dari regula vna generalis. lata fuit hec sentētia Qua lata exequatur poteritqꝫ dispensari vel mitigari vel commutari. ſm ꝙ negocium penitentis correctio ꝛ hūilitas hec requirūt. q2 ptātem habet episcopꝰ ꝛ iudex. ꝛ hoc de iure. vt in. c. vt cōmissi. de here. li. vj.

Questio. xxvij. sup modum sententiādi heresim confessam. sed penitentem.

Ctauus modꝰ

o ꝓcessum fidei terminandi ꝛ sentētiādi finiendi ē quādo delatꝰ de heretica prauitate meritis ꝓcessus diligēter discussis cū bono consilio in iure peritoꝝ reperitur confessus heresim ꝫ penitēs. ꝛ alias nō relapsus veraciter. Et ħ est qn̄do delatus ipe confitetur iudicialiter coram epō ꝛ inqsitore medio iuramento fore verū ꝙ ipe tanto tēpore stetit ꝛ pseuerauerit in illa seu alia de q̄ delatus est heretica prauitate. ꝛ illi credidit ꝛ adhesit. ꝫ postmodū ad informationez epi et alioꝝ vult resilire. ꝛ ad gremiū ecclesie redire. Et illā ꝛ oēm aliā heresim abiurare ꝛ satisfacere. ꝓut ipi voluerūt ordinare. ꝛ non repitur ꝙ nunꝗ̄ aliam heresim aliquā abiuraverit. sed nūc abiurare ꝓmptu animo est patus. Circa istum talis practica est seruanda. Talis eñ esto ꝙ multis ānis steterit in heresi predicta. ac etiā alijs quibuscūqꝫ illasqꝫ crediderit practicauerit multosqꝫ induxerit in errores si tādem cū effectu illas hereses consenserit abiurare ꝛ satisfactōem congruā ad arbitrium epi ꝛ iudicis eccliastici exhibere nō est tradendꝰ brachio seculari vltimo supplicio feriēdus. nec si est clericus degradādus. ꝫ est ad miscdiam admittēdus. iuxta ca. ad abolendā. §. pñti. extra de heret. ꝛ abiniurata primitus heretica prauitate est imppetuū carcerē retrudendus. iuxta. c. excōicamus. ij. §. si quis ei absolutōnis beneficio impartito ꝛ iniūcto eidem qd talibus iniūgi consueuit. Juxta ca. vt officium. ꝓuiso tamē solerter ne simulata fictione redeat fraudulēter. seculare etiam brachiū impedire nō pñt. Modus aūt abiurandi ē vt supra tactum est. tm̄mō additur. vt coram poplo festiuo die in eccl̄ia crimina sua ore ꝓprio cōfiteaꝛ. ita vicz vt duz ab officiali interrogaꝛ. tu tot annis pseuerasti in tali heresi maleficaꝝ. ꝛ ille respondebit. ita. ꝛ post tu hec ꝛ hec fecisti vt cōfessus es. ꝛ ille rn̄debit ita. ꝛ sic cōsequēter. Et tūc post oīa abiurabit flexis genibus. Et qui suspecti de heresi nulla tenꝰ habeātur. Et q2 iste qui est sic dephensus in heretica prauitate ē excōmunicatꝰ. iuxta. c. excōmunicamus. j. ꝛ. ij. de here. ꝛ p abiuratōez redijt ad gremiū ecclesie. Jdo ē ei absolutōis beneficiū impēdendum iuxta. c. vt officiū. in pn̄ci. de here. li. vj. quare post pdictā abiuratōez

T

est absoluēdus vt modū habēt epi
absoluendi a maiori excōicatione.
q2 vtūtur apostolica auctoritate.⁊
statim ferat sentētia p hūa modū

N Os talis eps talis ciuita-
tis aut iudex ī terris talis
dñi ditioni sbiectis. Attē-
dentes ꝙ tu talis de tali loco talis
dyocesis fuisti nobis fama publi-
ca referēte ac fidedignoꝝ insinua-
tione delatus de heretica prauita-
te. Et q2 illa infect9 fueras multis
annis i magnū tue aīe detrimētū
que delatio nr̄a precordia acrius
vulnerauit nos quibus incūbit ex
officio nobis tradito sctām fidē ca
tholicam in cordibus hoīm cōplā
tare. ac prauitatē hereticā ab eorū
mētibus eneruare volentes vt te-
nebamur ⁊ tenemur. In ⁊ sup his
certi9 informari ⁊ videre si clamor
qui ad aures nostras ꝑuenerat ve
ritate aliqua fulciretur. Ut si sic ve
ritas se haberet ꝓuideremus de sa
lubri remedio oportuno descendi-
mus ad inquirēdum testes exami
nādum teqꝫ vocādum ac vt ꝯgruē-
tius potuimus in ⁊ sup cōtra te de
nūciatis te interrogādū medio iu
ramēto ⁊ ad ꝑagendū oīa ⁊ singu
la que p nos erāt fiēda iusticia exi
gēte. ac vt nobis mandāt canonice
sanctiones. Sane cū vellem9 cau
se tue hmōi cōgruū finē dare ⁊ vi-
dere clare qđ ꝯptum fuerat. an scꝫ
ambulares i tenebris. vel in luce. ⁊
ān fores infectus heresis labe. nec
ne ꝓcessus meritis actitatis solen
ne tam in sacra theologia facultate
ꝙ in iure canonico ⁊ ciuili ꝑitorū
corā nobis cōsiliū ordinauim9 cō-
gregari sciētes ꝙ ſm canonica in-
stituta integꝛ est iudiciū qđ pluri-
moꝝ sentētijs ꝯfirmat. ⁊ habito in
⁊ sup oīb9 ⁊ singulis actis ⁊ acti
tatis in cā p̄nti sano maturo ac di-
gesto ꝯsilio peritoꝝ p̄dictoꝝ visis-
qꝫ ac diligenter inspectis ꝓcessus
meritis oībusqꝫ ⁊ singulis in eo cō
tētis libratis inuenimus te ꝓpria
cōfessione i iudicio recepto p nos
medio iuramēto in multiplici pra-
uitate maleficaꝝ dephensum expri
mātur articuli. Uerum quum miseri
cors ⁊ miserator dñs nōnullos ꝓ-
labi ꝑmittat aliqñ in hereses ⁊ er-
rores nō solum vt viri catholici lit
terati in sacris eloquijs exercētur
Uerum etiā vt fide lapsi humilio-
res deinceps fiāt. ac in penitentie
operibus excitētur eiusdē ꝓcessus
meritis diligenter discussis reperi
mus ꝙ tu ad informatōem nostrā
frequētē nostreqꝫ ⁊ alioꝝ proborū
adherēdo cōsilio saniori ad gremi
um sancte matris ecclesie ⁊ ad eius
dem vnitatē salubriter euolasti pre
dictos errores ⁊ hereses detestan
do. ac fidei sancte catholice agno-
scens irrefragabilē veritatē tuis i
ternis visceribꝫ infligēdo ꝓpter ꝙ
illi9 vestigijs inherētes q̄ neminē
vult ꝑire te admisim9 ad adiurato
riā ⁊ abiuratoriā publicā cautōem
faciēdo te i p̄ntiaꝝ p̄fatas hereses
⁊ aliā oēm heresim publica abiura
re. q̄ ꝯpleta absoluimus te a snīa ex
cōicatōis maiori q̄ lapsu i heresim
extitisti innodat9. ⁊ te recōciliādo
sctē mr̄i ecclie restituim9 ecclīasti-
cis sacris. dū tñ de corde vō ⁊ fide
nō ficta redieri ad ecclie vnitatē ꝓ
ut te fecisse credim9 ⁊ sꝑam9 Sane
cū indignū valde existat dñoꝝ tpa
liū iniurias vlcisci. deūqꝫ celoꝝ crea
tori oīm iniurias eq̄nimit tolerare.

cũ m̃lto grauiꝰ sit eternã q̃ꜫ tpalẽ ledere maiestatẽ ⁊ vt ipse peccatoꝝ miserator tui misereaꝛ sisꜫ ceteris in exemplũ. Et vt crimina nõ remaneant impunita ⁊ vt efficiaris cautior in futurũ ⁊ vt nõ reddaris procliuior ꝫ difficilior ad p̃dicta ⁊ quecunꜫ alia illicita cõmittẽda. Nos eṗs ⁊ iudex seu iudices in cã fidei antefati sedẽtes ꝓ tribunali more vt supra. Qꝛ induaꝛ veste liuida ⁊c. Itẽ te snialiter ꝯdemnamꝰ ad ppetuũ carcerẽ vt ibi semp pane doloris ⁊ aq̃ angustie crucieris retinẽtes nobis ex certa scia ⁊ exp̃sse q̃tenus possimꝰ libere dictã sniam seu penitentiã mitigare aggrauare cõmutare tollere totaliꝛ vel in pte si ⁊ qñ ⁊ ꝓut nobis ⁊ totiẽs q̃tiẽs videbiꝛ faciẽdũ lata fuit hec sentẽtia ⁊c. Qua lecta iudex assumet ꝑ puncta ⁊ dicat sentẽtiato hec vel siĺia in effectu fili snia vel pnia tua stat in ꝫ q̀.s. portes toto tꝑe vite tue cruces q̀ stes in scala cum eis in porta talium ecclesiaꝝ ⁊ q̀ sis in carcere ꝑpetuo ad panẽ ⁊ aquã ꝫ fili ne sit tibi graue qꝛ certifico te q̀ si patiẽter tolleres. misc̃dᵃiam apud nos inuenies nõ dubites nec desperes ꝫ firmiter speres. qbꝰ dictis snia executioni debite demandeꝛ ⁊ statim vestis p̃dicta sibi induaꝛ ⁊ in scala in alto ponaꝛ vt ab egrediẽtibꝰ eminenꝛ videaꝛ circũdãtibꝫ eũ mistris curie seculaꝛ. Hora aũt prãdij ducaꝛ a mistris ad carcerẽ ⁊ post fiant alia ꝓut ponũꝛ in snia. Dũ aũt ipe induiꝛ ⁊ ad portã eccl̃ie deducitur Iudex eccl̃iasticus nõ se amplius intromittat si curia secularis contẽtatur bene quidem, si non agat ad libitum.

Questio .xxviij. super modũ sententiandi heresim confessam sed relapsam licet penitentem.

Onus modus

n ꝓcessum fidei terminãdi ⁊ sentẽtiãdi est qñ delatꝰ ꝓ heretica prauitate processus meritis diligẽter discussis cũ bono cõsilio reperiꝛ cõfessus heresim ⁊ penitẽs sed relapsus realiter. Et hoc est quãdo delatꝰ ipse confiteꝛ iudicialiter corã eṗo aut iudicibꝰ alias ſe oẽm heresim abiurasse. ⁊ ita legitime repiꝛ. Et q̀ post credidit tali heresi seu errori. Vel q̀ specialiter heresim adiurauit scꝫ maleficaꝝ et post rediit in eandẽ sed post adherens cõsilio saniori penitet credit catholice ⁊ reuertiꝛ ad ecclesie vnitatẽ tali eñ nõ sunt si humiliter petãt denegande pnie et eucharistie sacrã ꝫ q̃tũcũꜫ peniteat nihilominꝰ vt relapsus ẽ tradẽdus brachio seculari vltimo supplicio feriẽdus Hoc aũt intelligitur vbi reperitur q̀ abiurauerit tanq̃ꜫ dep̃hensus in heresim seu tanq̃ꜫ suspectus de heresi vehementer no aũt leuiter tñ. Circa aũt istum talis practica ẽ seruanda. Nam concluso in consilio peritoꝝ maturo pariter ⁊ digesto ⁊ si oportuerit replicato q̀ p̃dictus delatus de iure est relapsus. Eṗus aut iudex mittẽt ad dictũ relapsũ delatum in carcere inclusum duos vel tres probos viros ⁊ p̃sertim religiosos seu clericos fidei zelatores eidẽ relapso nõ suspectos nec igratos ꝫ familiares ⁊ g̃tos. ⁊ isti intrabunt ad eũ captata hora cõpetẽter ⁊ loquenꝛ sibi de ꝯtẽptu mũdi ⁊ mi

ſerijs vite p̄ntis et gaudijs ac gl'ia paradiſi ⁊ demū his p̄miſſis indicabunt ſibi ex parte epiſcopi ſeu iudicis ꝙ nō poteſt euadere mortem temporalē ⁊ ideo ꝙ curet de ſalute anime ſue ac diſponat de peccatoꝝ ſuoꝝ cōfeſſione ⁊ ſacramēti euchariſtie ꝑceptione et iſti frequētabūt eum inducētes illum ad penitētiā ac etiam ad patientiā. Cōfirmātes eum ꝓ viribus in catholica veritate taliter vt ipm diligēter faciāt cōfiteri ac cōferri eidem petēti humiliter euchariſtie ſacr̄m. Nam hmōi ſacr̄a nō ſunt talibus denegāda. iuxta. c. ſup eo. de here. li. vj. Quibus ſacramētis receptis eo ꝙ bn̄ diſpoſito ad ſalutē iudicio p̄dictoꝝ poſt duos vel tres dies. In q̄bus ꝑ predictos in fide catholica ꝯfirmetur ⁊ ad patientiā inducat̄. Ep̄us ſeu iudex loco eius mādabūt balino loci ſeu ꝑtāti curie ſecularis q̄tenus tali die ⁊ hora. ſ. nō feſtiua ſit cū ſua familia in tali platea ſeu loco extra eccleſiā tamē ad recipiendū de foro ſuo quēdā relapſum quē ipi ep̄s ⁊ iudex tradēt ei. Et nihilominꝰ ꝙ die p̄fixa de mane ſeu p̄cedēte faciat publice p̄conizari ꝑ ciuitatē ſeu locū in locis illis ſeu vicis in q̄bus p̄coniſatiōes alie cōiter ſolēt fieri Qꝛ tali die ⁊ hora in tali loco p̄dicatoꝛ ꝓ fide ſermonē faciet ⁊ ep̄us ⁊ alij iudices ꝯdemnabūt quēdam relapſum in hereticā prauitatē tradendo eū brachio ſeculari. Cōſiderandū aūt hic eſt ꝙ iſte q̄ ſic relapſus eſt ſi fuerit in ſacris ordinibus conſtitutus vel alias ſacerdos vel cuiuſcūq̄ ordinis ſeu religiōis obūbratione fuſcatus prius anteq̄ tradatur eſt totius eccleſiaſtici ordinis prerogatiua nudādus. ⁊ ſic omni officio eccleſiaſtico expoliatus relinquat̄ ſecular̄ arbitrio poteſtatis animaduerſatōe debita puniendus. vt in. ca. ad abolendū. §. preſenti. de here. Quādo igitur talis eſt a ſuis ordinibus degradandus ⁊ ſeculari curie relinquēdus. Epiſcopus cōuocet p̄latos ⁊ viros religioſos ſue dyoceſis. quia licet non olim nunc tamen ſolus epiſcopus cum p̄latis ⁊ alijs viris religioſis ⁊ peritis ſue dyoceſis poteſt in ſacris ordinibus ꝯſtitutū degradare cum eſt relinquēdus brachio ſeculari vel ꝑpetuo immurandus ꝓ heretica prauitate. Iuxta. c. q̄m de here. li. vj. Aduenīēte aūt die prefixa degradando relapſo ac tradendo ſi fuerit in ſacris ordinibꝰ ꝯſtitutus in brachio ſeculari aut relinquēdo ſi fuerit laicus ad audiēdū diffinitiuā ſententiā in aliquā platea ſeu loco extra eccleſiā ꝑplo cōgregato ⁊ facto ſermone ꝑ inquiſitorem ac ipſi relapſo inibi i alto loco cōſtituto ⁊ p̄ſenti curia ſeculari ſi degradādus ip̄e relapſus fuerit. Ep̄us in pontificalibꝰ indutus ⁊ p̄latis ſue dyoceſis eidem aſſiſtentibus ipſum degradādum coraꝫ eo exiſtentē ⁊ indutum ac diſpoſitum ac ſi deberet in ſuo ordie miniſtrare a ſuo ordine degradabit a ſuꝑiori ordine incipiēdo ⁊ ſic gradatim vſq̄ ad infimū ⁊ ſic conferēdo ordinem verbis vtitur epiſcopus ad h̄ per eccleſiā ordinatis ita degradādo in qualibet depoſitione ⁊ caſule ⁊ ſtole ⁊ ſic de alijs poterit vti aliq̄bus verbis cōtrarijs primis. Qua quidē degradatōne facta vbi fiēda ſit per modum ſm̄ quē de iure ſeu

cõsuetudinis est fienda. Officialis mãdabit notario seu religioso vel clerico quaten⁹ legat sentẽtiam q̃ sentẽtia siue relapsus laycus siue clericus est degradat⁹ feretur per modum tenoris sequẽtis.

Nos. N. miseratione diuina n eps talis ciuitatis ꝛ iudex in terris talis dñi ditioni sbiectis. Attẽdẽtes legitime informati. q tu talis de tali loco ꝛ talis dyocesis fuisti coram nobis si ita fuerit seu ꝯtra talibus epo ꝛ iudici bus delatus de tali heretica prauitate seu talib⁹ explicẽtur. In quibus heresib⁹ vt legitime fuit cõptum fuisti a ꝯfessione ꝓpria dephẽsus. ac etiam testib⁹ cõuict⁹. ꝛ q in illis ꝑstiteras tãto tẽpore aĩo indu rato dicat prout fuit. ꝫ post adherens ꝯsilio saniori illas hereses in tali loco publice abiurasti i forma ecclesie ꝯsueta abnegasti ꝛ reuocasti. propter que p̃dicti eps ꝛ inquisitor credẽtes te veraciter ꝯuersuȝ ad gremiũ ecclesie sctẽ dei te ab excõicationis snĩa qua astrict⁹ tenebaris absoluẽtes si tamẽ de corde vero ꝛ fide nõ ficta reuersus esses ad sctẽ ecclesie vnitatẽ. iniũxerunt tibi penitẽtiam salutarẽ verũ post oĩa supradicta ꝛ tot ãnoꝝ curricul' iam elapsis nũc nouiter iteꝝ delatus nob extitisti. q iterũ incideras in tales hereses abiuratas explicẽtur. nosq licet displicẽter de te talia audissem⁹. tamẽ iusticia nos cogẽte descẽdim⁹ ad inquirẽdum testes examinãdum teq vocandum ꝛ interrogãdum medio iuramẽto nec nõ ad oĩa ꝛ singula facienda q̃ per nos fiẽda erãt ₰m canonica instituta. Sane cum vellemus p̃ntẽ cãm fine debito terminare solẽne ꝯsilium tam in theologica facultate q̃ in iure canonico ac ciuili peritoꝝ iussimus ꝯgregari. ꝛ habito p̃dictoꝝ ꝯsilio maturo pariter ꝛ digestio i ꝛ suꝑ oĩb⁹ ꝛ singulis actis ꝛ actitat' ac visis ꝛ diligẽter discussis ꝓcessus meritis ꝛ oĩb⁹ equa lance librãtis prout fieri exigebat reperim⁹ legitime tam ꝑ testes q̃ ꝑ propriã tuã ꝯfessionem iudicialiter receptam q tu reincidisti in hereses abiuratas. Nam reperim⁹ q talia ꝛ talia dixisti vl' fecisti. Explicẽtur oĩa. Propter q̃ ꝛ merito de p̃dictoꝝ ꝯsilio te habuim⁹ ꝛ habemus ꝓ relapso. Iuxta canonica instituta q dolẽter referim⁹ ꝛ referẽdo dolem⁹. Sȝ quia ad informationẽ nostrã et proboꝝ viroꝝ catholicoꝝ diuina grã inspirante iteꝝ es reuersus ad gremium eccl'ie ꝛ ad eiusdem fidei veritatẽ p̃dictos errores ꝛ hereses detestãdo ꝛ credẽdo catholice fidemq catholicã ꝓtestãdo admisim⁹ te ad recipiendum pnĩe ꝛ eucharistie petita per te hũiliter eccl'iastica sacramenta. Verũ cũ eccl'ia dei in te ꝛ circa te vltra nõ habeat q̃d faciat cũ ita misericorditer se habuerit erga te vt p̃diximus⁹. ꝛ tu illa abusus fueris in abiuratas hereses incidẽdo. Ea ꝓpter nos episcop⁹ ꝛ iudices antefati sedentes ꝓ tribunali more iudicũ iudicãtiũ sacrosctĩs euãgelijs positis coram nob. vt de vultu dei iudiciũ nr̃m ꝓdeat ꝛ oculi nr̃i videant equitatẽ hñtes p̃oculis solũ deũ ꝛ sancte fidei irrefragabilẽ veritatem. ac extirpatõem heretice prauitatis te talem hoc loco die ꝛ hora tibi ad audiendam diffiniti-

uam sentētiam in antea assignatis sentētialiter iudicam⁹ te esse veraciter relapsum in hereticā prauitatem.lȝ penitētem.Et vt veraciter relapsum in eandē de foro nr̄o ecclesiastico te proijcim⁹ ꝛ relinquimus brachio seculari tradit⁹.rogamus tamē ꝛ efficaciter dictā curiā secularē.quaten⁹ circa te citra sanguinis effusionē ꝛ mortis periculum suā sentētiam moderet.Et sic eps ꝛ sui assessores recedētes. curia secularis suū officiū exequet.

Attēdendū est.ꝙuis eps ꝛ inq̄sitor debent esse sūmope diligentes.ꝛ per se ꝛ ꝑ alios facere vt relapsus peniteat.ꝛ ad fidem catholicam ꝯuertatur.tn̄ postꝙ penituerit ꝛ ꝯclusum fuerit in ꝯsilio.ꝙ lȝ peniteat.nihilomin⁹ veraciter est relapsus ꝛ vt talis tradend⁹ ē brachio seculari ipi personaliter.ꝙ tali snia debet plecti eidem nō indicent.qꝛ facies iudicis terret ꝯdemnandū.Et verba sua magis inducūt plectēdum ad impenitentiā ꝙ̄ ad patientiā.Et ido nec extūc nec ante sniam nec post euȝ sibi faciāt p̄ntari.vt nō moueat anio ꝯtra eos ꝙ in casu tali mortis diligenti⁹ est cauendū.ꝫ vt est dictum mittāt ad eum aliquos viros probos preser tim religiosos seu clericos.ei non ingratos ꝫ gratos qui futurā sententiā atq̄ mortē infligēdam indicant eū ad fidē ꝯfirmēt.ad patiam exhortent.ꝛ post sniam eū associent.ꝯsolent cum eo exorēt.ꝛ ab eo nō discedāt donec spm̄ reddiderit creatori.Sint igit cauti ꝛ auisati. ne q̄d agent seu dicāt ꝓpter qd relapsus mortē preueniat.ꝛ ipi efficiātur irregulares.Et vn̄ debebāt meritū deportare deferūt secū penam pariter atq̄ culpā.Cōsiderādum est etiā.ꝙ talis snie tradendi aliquē curie seculari nō ꝯsueuerūt fieri die festiua vel solēni.nec etiā in ecclesia.ꝫ extra i aliqua platea. qꝛ snia est que ducit ad mortē.ꝛ honesti⁹ est ꝙ feratur in die feriali.ꝛ extra ecclesiā.cuȝ dies festiua ꝛ ecclesia dn̄o sint dedicata.

Questio.xxix.sup moduȝ sentētiandi heresim ꝯfessam.ꝫ impenitentem ꝛ tn̄ relapsum.

Ecim⁹ mod⁹

D pcessum fidei terminādi ꝛ sentētiandi est.qn̄ delatus de heretica prauitate ꝓcessus meritis diligenter discussis cū bono ꝯsilio peritoꝝ in iure reperitur ꝯfessus heresim ꝛ impenitēs.non tamē relapsus.Sȝ qꝛ rarissime inuenitur talis casus.lȝ interduȝ nobis inq̄sitorib⁹ ꝯtigerit.tamē eps ꝛ iudices cū tali nō debent festinare.ꝫ bene custoditaȝ ꝛ ꝯpeditā ad ꝯuersionē inducere.etiā ꝑ plures menses ꝓponendo.ꝙ in corpore ꝛ aīa sic impenitēs damnabit Qui si tādem nec prosperis nec aduersis nec minis nec blandicijs poterit emolliri vt resiliat ab erroꝛib⁹ suis.ꝛ fuerit p̄dicto ꝯgruo tpe expectat⁹.Eps ꝛ iudices disponēt se ad tradēdū euȝ seu relinq̄ndū brachio seculari.ꝛ mādabūt ꝑ cedulā nūcio seu baliuo seu p̄tati curie secularī.quaten⁹ tali die nō festiua ꝛ tali hora sit in tali loco extra ecclesiam.tamē cuȝ sua familia ꝛ ipi tradent sibi quendā hereticū impenitentē.ꝛ nihilomin⁹ ꝙ ex parte eoꝝ faciat publice p̄conisari in

illis vicis seu locis in qbus alie p̄conizationes sunt fieri consuete q̄ die et hora ac loco p̄dictis. Predicator faciet sermonē p fide ac tradet hereticū quendā brachio seculari. et idō q̄ oēs veniāt et intersunt et habebūt indulgentiā ↄsuetā. Quibus expletis tradet curie seculari p modū tenoris sequētis sepius tū ammonēdo p prius vt resiliat et peniteat. q̄ si omino noluerit ferr sententia.

Nos. N. miseratōne diuina eps talis ciuitatis. et iudex in terris talis dñi. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nobis delat⁹ fama publica deferente ac fide dignoꝝ insinuatiōe de heretica prauitate. Explicent hereses et q̄ in illis heresibus et factis pstiteras mltis annis in tue aīe detrimētū. Nosq̄ qb⁹ ex officio incūbebat prauitatē hereticam extirpare. Volētes vt tenebamur in et sup his certi⁹ informari videre an ambulares in tenebris vel in luce diligēter. Inqsiuim⁹ de p̄dictis teq̄ citantes ac efficacit interrogātes repim⁹ te p̄dicta ifectū heretica prauitate. Sane cū p̄ cunctis nr̄e mētis desiderabilib⁹ insidiat cordi nr̄o fidez sctāz catholicā in ppl'oꝝ p̄cordijs cōplantare eradicata heretica prauitate mōs diuersos varios et cōgruos tā p nos q̄s p alios adhibuim⁹ q̄tenus resilires ab heresibus et erroꝛib⁹ antedictis in qb⁹ steteras atq̄ stabas put et nūc stas cōtumaciter ac ptinacit aīo indurato. Verū cū hūani gn̄is inimico tuis p̄cordijs assistētesq̄ i dictis errorib⁹ voluēte et inuoluēte nolueris neq̄ velis a sepe dict' heresib⁹ resilere plus eligens morte aīe incurrē gehēnalē et corpis tpalē q̄s antefatas hereses abiurare ac ad gremiū eccl'ie aduolare et aīaz lucri facere in reprobū sensum dat⁹. Ea ppt cū sis ab eccl'ia sctā dei excōicatiōis vinculo innodat⁹ et merito et numero a grege dñico sepat⁹ ac pticipatiōe bonoꝝ eccl'ie p̄uatus et eccl'ia circa te nō hēat vltra q̄d faciat cū ad te ↄuertēdū fecerit iux posse. Nos eps et iudices in cā fidei sepefati sedētes p tribunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis euāgelijs positis corā nobis. vt de vultu dei iudiciū nostrū pdeat et oculi nostri videāt eq̄tatē habētesq̄ p̄ oculis solū deū et sancte fidei veritatē ac extirpatiōnē heretice prauitatis hac die hora et loco tibi in antea assignatis ad audiēdā sentētiā diffinitiuā ↄdemnam⁹ ac sententialit iudicam⁹ te esse veraciter hereticū impenitentē et vt veraciter talē tradendū et relinquēdū brachio seculari et sic vt hereticuz impenitētē p hāc nr̄am sniam de foro nr̄o eccl'iastico te pijcim⁹ et tradim⁹ seu relinquim⁹ brachio secl'ari ac ptāti. Curie secular' dictā curiā secularē effi cacit dep̄cātes q̄ten⁹ circa te citra sanguis effusiōz et mort' piculū suā sniam moderet lata fuit hec snia.

Questio. xxx. super heresim confessam et relapsam et impenitentē.

Vndecim⁹ modus pcessuz fidei t'miandi et finiēdi ē qñ dlat⁹ d heretica p̄uitate pcessus merit' diligēt discussis cū bono ↄsilio i iure pitoꝝ repit ↄfessus heresim ac ipenitēs et relapsus. Et h̄ ē qñ delat⁹ ore pprio

confitet iudicialiter talia ⁊ talia se credere ⁊ practicasse circa istum ē practicandū vt supra ferat snia coram episcopo ⁊ iudicibus q̄ tamē sunt hereticalia manifeste p formā tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitat' aut iudex in terris talis dn̄i. Attēdētes ꝙ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nob seu talib⁹ predecessorib⁹ nostris delatus de heretica prauitate explicent. In quib⁹ vel legitime est ꝯpertū fuisti confessione ꝓpria iudicialiter ac fidedignis testib⁹ dephensus ⁊ ꝙ in illis perstiteras tanto tpe anio indurato dicatur ꝓut fuit sed ꝙ post sano cōsilio inherēdo illas hereses publice abiurasti in tali loco in forma ecclesie ꝯsueta ꝓpter q̄ p̄dicti eps ⁊ iudex credentes te veraciter resilisse ab errorib⁹ antelatis et ad gremiū ecclesie credēdo catholice aduolasse tibi absolutiōis beneficiū impartirunt absoluētes te ab excōmunicationis sententia q̄ astrict⁹ in antea tenebaris si tamē de corde vero ⁊ fide non ficta cōuersus extiteris ad sancte ecclesie vnitatē tibi salutarem pniam iniungētes ad misericordiam receperūt. qr ecclesia sancta dei nō claudit gremiū reuertenti. Verum post oia antedicta fuisti nobis delat⁹ ꝙ displicēter accepim⁹ ꝙ iterū incideris in dānatas hereses per te publice in antea abiuratas p̄libatā i tue aie detrimentuȝ Explicent. Nosqꝫ quāqꝫ displicentia sauciati ꝙ de te talia audissemus nihilomin⁹ iusticia nos cogēte descēdim⁹ ad iqrēdū testes examinādū teqꝫ vocādū ⁊ iterrogādū vt decebat medio iuramēto ⁊ ad faciēdū oia ⁊ singula q̄ p nos fiēda erāt fm canonica istituta Sane cū vellem⁹ presentē causam fine debito terminare solēne tā pitoꝝ in theologica facultate q̄ꝫ in iure canonico ⁊ ciuili ꝯsiliū fecim⁹ ꝯgregari. Et habito cū p̄dictis in ⁊ sup omib⁹ ⁊ singulis in p̄senti cā ꝓductis deduct' actis ⁊ actitat' ꝯsilio maturo pit ac digesto ac etiā replicato visisqꝫ ac diligent discussis ꝓcessus merit' hui⁹ cause ac oib⁹ ꝓut ius ⁊ iusticia sua debant cōpim⁹ legitime tā p testes dignos fide q̄ꝫ p tuā ꝯfessiōȝ ꝓpriā plures p nos receptā te icidisse ac recidisse in hereses abiuratas. Nā repim⁹ ꝙ talia ⁊ tlia dixisti vl egisti Explicent oia ꝓpt q̄ ⁊ merito de p̄dictoꝝ ꝯsilio te habem⁹ tuis exigētib⁹ excessib⁹ pro relapso fm canonicas sanctiones qd dolēter referim⁹ ⁊ referēdo dolem⁹ nouit ille q̄ nihil ignorat cordiū intima oim intuet ⁊ cū totis nr̄is p̄ cordijs cuperem⁹ ꝓut adhuc cupim⁹ te reducere ad scē eccl'ie vnitatē ac enumerare a tuis viscerib⁹ p̄fatā hereticā prauitatē. vt sic saluares aiam tuaȝ ac mortē euaderes corpis ⁊ aie gehēnalē conat⁹ nr̄os excercuim⁹ ad te salubriter ꝯuertendū modos cōgruos varios adhibētes ꝫ tu in reꝓbū sensū dat⁹ maligno spū duct⁹ paris ⁊ seduct⁹ p̄elegisti torqri diris ac ppetuis cruciatib⁹ in ifernū ⁊ hic tpalib⁹ ignib⁹ corpaliter ꝯsūmari quaȝ adherēdo ꝯsilio saniori ab errorib⁹ dānabilib⁹ ac pestiferis resilire ⁊ ad gremiū ⁊ ad miscdiam scē mr̄is ecclesie aduolare. Ea ꝓpt cū eccl'ia dei vltra nō hēat erga te qd faciat cū ad te ꝯuertēdū totum

exercuit posse suum. Nos eps ꝛ iu
dices i hac fidei cā memorati sedē
tes ꝓ tribunali more iudicū iudi
cantiū sacrosanctis euāgelijs posi
tis corā nobis vt de vultu dei iudi
ciū nostrum prodeat ꝛ oculi nostri
videant equitatē habētesq̈ pre ocu
lis solum deū ꝛ honorē sancte fidei
orthodoxe. Hac die hora ꝛ loco ad
audiendā sniam diffinitiuā tibi in
antea assignatis te talem in nr̄a p̄
sentia ꝯstitutum sentētialiter ꝯdem
namus ꝛ ꝯdemnādo iudicam⁹ esse
veraciter impenitentē hereticū et
relapsum ꝛ vt talem realiter tradē
dum seu relinquēduꝫ brachio secu
lari ꝛ sic vt verū hereticū impeni
tentem pariter et relapsum ꝑ hanc
nostrā sententiā diffinitiuā de foro
nostro nostro ecclesiastico te ꝓijci
mus ꝛ tradim⁹ seu relinquim⁹ bra
chio seculari ac potestati curie se
cularis deprecātes efficaciter secu
larem curiā antelatā quaten⁹ citra
sanguinis effusionē ꝛ mortis peri
culum erga te suam sententiaꝫ mo
deret. lata fuit hec sentētia.

Questio. xxxi. super conuictum et deprehensum omnia tamen negantem.

Duodecimus

modus ꝓcessum fidei ter
minandi ꝛ finiendi est qn̄
delatus de heretica prauitate pro
cessus meritis diligenter discussis
cum bono consilio in iure peritoꝝ
repitur in heresim dephēsus facti
euidentia vel testium productione
legitima nō tamē cōfessione ꝓpria
ꝛ hoc est qn̄ ipse delat⁹ cōuincit le
gitime de aliq̄ heretica prauitate vl'
facti euidētia vtpote quia heresim
publice practicauit vel ꝑ testes le
gitimos ꝯ q̄s excipe delatus legiti
me nō potuit tn̄ ipse sic ꝯuict⁹ ꝛ de
prehēsus ꝑsistit firmiter in negati
ua ꝛ cōfitet ꝯstanter iuxta notata ꝑ
Hostieñ. in sum. tit. de here. §. qua
liter q̄s in heresim dephēdat. ꝛ pa
tuit supra. quest. xxxiiij. Circa istuꝫ
talis practica ē seruāda. Talis du
ro carcere ē tenēdus in cōpedibus
ꝛ cathena freq̄nter ab officialibus
ꝯiunctim ꝛ diuisim ꝛ ꝑ se ac ꝑ alios
ꝛ efficacit admonēdus q̄ eis dete
gat vitatē indicendo ei q̄ sic faciat
ꝛ ꝯfiteat errorē suū q̄ ad miscdiam
admittet abiurādo ꝑnitus illā he
reticā prauitatē. Si aūt noluerit ꝫ
steterit in negatiua q̄ ad finē relin
quet brachio seculari ꝛ mortē non
poterit euadere tpalem. Et si diu
tius infamat⁹ ꝛ expectatus steterit
in negatiua eps ꝛ officiales modo
ꝯiunctim mō diuisim nūc ꝑ se nūc
per alios ꝓbos viros trahūt ad se
mō vnū testē mō aliū informando
eū vt attēdat q̄d deposuit. Et si di
xit verū vel nō. q2 nō se ipm dānat
eternaliter ꝛ aliū tpaliter. ꝛ q̄ verea
tur saltim eis secreta dicere ne ille
delatus moriat iniuste et verba ta
lia studeāt ei dicere vt clare videāt
si deposuerunt veritatē nec ne. Et
si testes sicut informati steterint in
affirmatiua ꝛ delatus in negatiua
nec ad hoc statim velint eps ꝛ offi
ciales negociū ꝑ sniam determina
re ꝛ tradēdo taliter dephēsum bra
chio seculari ꝫ diutius eū teneant
nūc inducēdo dephensum ad affir
matiuā nūc testes diuisim tn̄ ad ex
cutiendū bn̄ ꝯsciam suā. Et singula
riter attēdāt eps ꝛ officiales ad il
lum testē quē viderint meli⁹ dispo

situ ad bonū ꝛ qui videat melioris conscientie. Et circa illum instent diutius si res ita se habuit vt depo suit necne eius ꝯscientiam oneran do ꝛ si viderint testem aliquem va cillare vel alias habeāt indicia cō tra eum ꝓpter que suspectus ꝙ fal sitatē dixerit merito habeat de bo no consilio peritoꝝ arrestent eum ꝛ ꝑcedāt vt iusticia suadebit. Cōp tum nāqꝫ est freqnter ꝛ frequētius ꝙ sic dephensus testib⁹ fidedignis postqꝫ in negatiua diu perstitit ad coꝛ reductus ꝑsertim veraciter in formatus ꝙ non tradet bꝛachio se culari sed ad miscdiam admittitur suam detegit pꝛauitatē ꝛ veritatem quā iam diutius negauit tunc libe re confitetur ꝛ freqūeter repertum est ꝙ testes malicia agitati ac ini micitia superati se adinuicem colli garunt ad imponēdum insonti he reticam pꝛauitatē. Postqꝫ ad infoꝛ mationē frequentē epi ꝛ officiales remoꝛsu cōsciētie fatigati ac diui nitus īspirati reuocāt quā dixerūt ꝛ fatent maliciose se illi imposuisse tantā labem ꝓpter quod talis ꝛ tali ter depꝛehēsus nō est ꝑ sniam festi uandus sed diutius quia ꝑ vnū an num ꝛ plures expectandus anteqꝫ sic tradat curie seculari. Quo expe ctato tpe cōpetenti ꝛ adhibita dili gentia condecēti si sic delatus legi time depꝛehēsus recognouerit cul pam suam ac ꝯfessus fuerit iudicia liter se fuisse illaqatū tpe ꝑfata he retica pꝛauitate ac illā ac oēm here sim ꝯsenserit abiurare ꝛ satisfacere ad arbitriū epi ꝛ inqsitoris ꝯgruū exhibere tanqꝫ in heresim dephen sus ꝛ ꝓpꝛia ꝯfessione ꝛ testiū legiti ma productione. Ut hereticus pe nitens abiuret oēm heresim publi ce ꝑ formā. De qua agitur Octauo modo supꝛa posito processuum fidei terminandi. vbi de talibus agitur Si vero sic ꝯfessus ꝙ incidit sic in heresim sed stat in illa animo perti naci vt impenitēs relinquetur bꝛa chio seculari et agatur circa illum per modum quo supꝛa agitur in de cimo modo pꝛocessum fidei termi nandi. vbi d talibus agitur. Si au tem ipse depꝛehēsus steterit ꝯstan ter in negatiua sed ipsi testes resi lierit a sua affirmatiua suū testimo nium reuocando ad culpam suā re cognoscendo quia insonti tantā la bē imposuerunt rancoꝛe ꝛ odio agi tati pꝛece seu ꝑcio deducti ipse de lato vt immune a iudicio relaxato punient ipsi vt falsi testes accusan tes seu deferētes vt notat paul⁹ supꝫ .c. multoꝝ. ꝛ ver. illos in ꝑn. de he re. in cle. ꝛ feret snia seu pnia ꝯ eos ad arbitriū epi ꝛ iudicū. oino tñ ad perpetuos carceres tales falsos te stes ꝯdēnādo ꝛ in pane ꝛ in aq̄ ad dies vite penitētiādo. ponēdo etiā post ad scalas añ poꝛtas ecclesie ta les ꝛc. hñt tñ ꝑtātem epi mittigare aut etiā aggrauare post annū ꝛ tpa ꝑ formā tenoris sequentis.

I aūt taliter dephensus ꝑ annū vel plus vl' alio maio ri congruo tpe expectatus ꝑstiterit i negatiua ꝯtinue ꝛ testes legitimi in affirmatiua disponant se eps ꝛ iudices ad relinquēdū eū dem bꝛachio seculari mittēdo eidē aliquos pꝛobos viros fidei zalato res. ꝛ pꝛesertim religiosos eidē nō ingratos sed familiares ꝛ gratos q̄ sibi indicent ꝙ moꝛtem non potest euadere tempoꝛalem duꝫ sic stat in

negatiua. ſꝫ tradetur tali die vt hereticus impenitēs poteſtati curie ſecularis. Et nihilominꝰ epiſ ⁊ officialis mittat balíuo ſeu poteſtati curie ſecularis. quatenꝰ tali die et hora ⁊ in tali loco extra eccleſiā tñ veniat cum familia ſua ad recipiēdum quendā hereticū impenitentem quē tradent ei. Et etiam ꝙ faciet publice pconiſari in locis illis in quibꝰ preconiſationes alie fieri ꝯſueuerūt. ꝙ oēs ſint tali die ⁊ hora in tali loco ad audiendū ſermonem quē predicator faciet de fide. ⁊ tradent epiſ ⁊ officiales quendam hereticū pertinacem brachio ſeculari. Aduenieīte aūt die predicta ad ferendum ſniam aſſignataꝫ erūt epiſ ⁊ officiales in loco predicto ipo tradendo ibideꝫ exiſtētem alto clero ⁊ pplo ꝯgregato vt eminēter ab oībus videat. ac pſente poteſtate curie ſeclaris ſtādo ipo tradēdo. Quibꝰ lectis feretur ſentētia p hūc modū.

n Os miſeratōe diuina epiſcopus talis ciuitat' aut iudex in terris talis dñi. Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco talis dyoceſis fuiſti nob delatꝰ de tali heretica prauitate. Exprimantur. Et vellemus certiorari an ea que de te ⁊ ꝯtra te nobis dicta fuerāt. veritate aliqua fulcirētur. ⁊ an tu ambulares i tenebris. aut in luce. deſcēdimus ad nos informādū teſtes diligētius examinādum. teqꝫ vocādum ac interrogāduꝫ ſepius medio iuramēto defenſioneſqꝫ exhibendum. ac ad oīa ⁊ ſingula faciēdum que p nos fienda erāt ſm canonicas ſanctiones. Uerum vellemus pſens tuū negocium fine debito terminare ſolēne ꝯſiliū. tam i theolugica facultate qꝫ in iure canonico ⁊ ciuili. coram nobis fecimus ꝯgregari ⁊ viſis ac diligēter diſcuſſis pceſſus meritis ⁊ omnibus ⁊ ſingulis in pſenti cauſa pductis deductis actis ⁊ actitatis predictoꝝ ꝯſilio digeſto pariter et maturo reperimꝰ ꝯtra te legitime probatum. ꝙ fuiſti tanto tēpore infectus heretica prauitate. ⁊ iam reperimus ꝙ feciſti ⁊ dixiſti talia et talia. Exprimātur. ex quibꝰ apparet manifeſte. ꝙ es legitime deprehenſus in pdictam hereticam prauitatem. Sane cum cuperemꝰ prout adhuc cupimus te veritate fatendo. reſilire ab hereſi antedicta ⁊ reduci ad gremiū eccleſie ſancte ac ad ſancte fidei vnitateꝫ vt ſic ſaluares. aīam tuā ⁊ tam aīe qꝫ corporis mortem euaderes gehēnalem. tam p nos qꝫ per alios noſtram diligētiam exercentes. ac pte longa opera expectantes tu in reprobū ſenſum datus contēpſiſti acquieſcere nr̄o ꝯſilio ſaniori. imo pſtitiſti ⁊ pſiſtis i negatiua ptinacia ac cōtumacia animo indurato. quod dolentes referimꝰ ⁊ referendo plāgimus ac dolemus. Uerum cum eccleſia dei tanto tēpore expectauerit. quatenus reſilires recognoſcendo propriam tuam culpam. et nolueris neqꝫ velis. ⁊ non habeat vltra quid tibi gratie faciat. ac mercedis. Eapropter vt ſis ceteris in exemplum. ⁊ alij ab huiuſmodi hereſibus arceantur. et tanta facinora non remaneant impunita. Nos epiſcopus ⁊ iudices in cauſa fidei memorati. ſedentes pro

tribunali more iudicum iudicãtiũ sacrosanctis euãgelijs positis coram nobis. vt de vultu dei iudiciũ nostrũ prodeat ꝛ oculi nostri videant equitatẽ. habẽtes pre oculis solum deũ ꝛ sancte fidei gloriã ꝛ honorem te talez in nostra p̄sentia cõstitutũ hac die hora ꝛ loco ad audiendã diffinitiuã sentẽtiã assignatis diffinim⁹ declaram⁹ ac sentẽtiamus te esse hereticum impenitẽtem tradendũ seu relinquẽdum vt talem brachio seculari ac p nostrã sentẽtiem vt vere hereticũ ptinacẽ ꝛ impenitentẽ a foro ecclesiastico te proijcim⁹ ꝛ tradim⁹ seu relinq̄mus brachio seculari ac potestati curie secularis. Eandẽ curiam secularẽ efficaciter depcãtes q̄ten⁹ circa te citra sanguis effusionẽ et mortis periculum suã sentẽtiã moderetur. lata est hec snia.

Oterũt aũt ep̄s ꝛ iudices disponere. ꝙ aliqui probi viri fidei zelatores ipi relicto curie seculari nõ ingratos ꝫ familiares ꝛ gratos associẽt dictũ relictum dũ curia secularis in eũ suũ officium exequet. qui eũ cõsolẽtur ꝛ ad hoc inducãt ꝙ fatendo veritatem ꝛ recognoscẽdo culpam suã resiliat ab erroꝛib⁹ suis. Qꝫ si forsan post sentẽtiam ꝛ iã relict⁹ ad locuz vbi est cõburend⁹ deduct⁹. dixerit se velle fateri veritatem. ꝛ recognoscere culpã suã. ꝛ ita fecerit. ac paratus fuerit hmõi heresim ꝛ omnẽ aliã abiurare. lꝫ presumat ꝙ hoc faciat pl⁹ metu mortis q̄ꝫ amore veritatis. crederem ꝙ ex miscõia possit recipi vt heretic⁹ penitẽs ꝛ ppetuo imurari. Iuxta glo. sup. c. ad abolẽdam. §. pñti. ꝛ ver. audiẽtia. ꝛ. c. excõicamus. ij. de here. q̄uis de rigore iuris nec tali ɔuersioni ẽ magna fides a iudicib⁹ fidei adhibenda. imo ꝛ ꝑpter dãna tpalia illata ipm semꝑ punire pñt.

Questio. xxxij. sup ɔuictum sed fugitiuũ vel se cõtumaciter absentantem.

Redecim⁹ ꝛ vltim⁹ mod⁹ processum fidei terminãdi ꝛ sentẽtiãndi est. qñ delatus de heretica prauitate processus meritis diligẽter discussis cum bono ɔsilio in iure peritorum reperitur ɔuictus de heretica prauitate. est tamẽ fugitiu⁹ seu absens ɔtumaciter. sed ɔgruo tempore expectatus. Et hoc est in tribus casib⁹. Primus est qñ delat⁹ est deprehẽsus in heresim vel ɔfessione propria. vel facti euidentia. vel testium productõe legitima. ꝫ fugerit vel se absentauerit ꝛ citat⁹ legitie noluerit ɔpere. Secũd⁹ casus est. qñ aliq̄s ẽ delat⁹ ꝛ recept⁹ aliq̄li informatõe ɔtra eũ hr̄ aliq̄liter seu leuit suspect⁹. ꝛ sic citet responsurus de fide. ꝛ qꝛ renuit ɔtumaciter ɔparẽ excõmunicat. ꝛ excõmunicat⁹ sustinet illaz excõmunicationẽ animo ptinaci. ꝛ semꝑ ɔtumaciter se absentat. Terti⁹ casus est. qñ aliquis impediuit directe sentẽtiam seu ꝓcessuz fidei ep̄i vel iudicũ. vel q̄ ad h̄ dederit auxiliũ ɔsiliũ vel fauorẽ. talis ẽ excõicatõis mucrone pcussus. quã si sustinuerit p ãnũ aio indurato extũc est vt heretic⁹ ɔdẽnãd⁹. p. c. vt inq̄sitõis. §. ꝓhibem⁹. de here. li. vj. ꝛ ɔtumacit se absentauit. In p̄mo casu ille tal ẽ ipenitẽs heretic⁹ cõ

demnādus. iuxta. c. ad abolendam. §. p̄senti. In scđo casu ꝛ tertio nō est hereticus impenitens iudicandus sed tanq̄ seu vt penitēs hereticus condēnādus. iuxta. c. cum cō tumacia. ꝛ p. c. vt inq̄sitionis. §. p̄hibemus de here. li. vj. Circa quēlibet istoꝝ talis practica est seruāda Talis em̄ ɔgruo tempore expectatus citetur p episcopum ꝛ officialē in ecclesia cathedrali illius dyocesis in quo deliquit ꝛ in aliis ecclesiis illius loci vbi domiciliū cōtrahebat ꝛ specialiter vnde fugit ꝛ citabit p formam tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina episcopus talis ciuitatis ꝛc. aut iudex talis dioecesis spiritū consilij sanioris. Preterea cunctis nostre mētis desiderabilibus illud potissimū infigit cordi nostro tēporibus nostris in dicta tali dyocesi vberē florentēq̄ ecclesiam vineā in quā domini sabaoth quam summi patris dextera virtuosis cōplantauit quam eiusdem patris filius xp̄us ac viuifici vnda cruoris vberi⁹ irrigauit quā ipe almus spiritus paraclitus miris in effabilibusq̄ donis intimus fecundauit. quam tota ipsa incomprehēsibilis atq̄ inattingibilis trinitas btā grādissimis variisq̄ priuilegiis sanctius dotauit pariterq̄ ditauit aper de silua qui est ꝛ dicit̄ hereticus quilibet absorbeat ꝛ depascat fruct⁹ fidei vberes deuastādo ac lacerātes heresim vepres pal mitibus inserēdo serpensq̄ tortuosus nostri improbus hūani generis inimicus efflans virus q̄d est sathanas ꝛ dyabolus eiusdē vinee dn̄ice palmites inficiat atq̄ fruct⁹ virus prauitatis heretice inmittēdo. Nec etiā ager ipse dn̄icus populus in quā catholicus ad quem excolendū pariter ꝛ serendū descēdit de summoꝝ poloꝝ arce dei patris vnigenit⁹ atq̄ p̄mogenitus seminauit miris sanctisq̄ p̄dicatōnibus discurrit p villas ꝛ castella docens non sine magnis fatigationibus. Elegit ap̄los viros vtiq̄ operarios industrios ac ɔduxit ditās illos eternis retributiōibus expectans ipse dei fili⁹ de agro isto magno illa die iudicij extremo vberes manipulos colligere ꝛ p man⁹ sanctoꝝ angeloꝝ recondere in celesti horreo scō suo. Sampsonisq̄ vulpecule incertate q̄ sicut p̄sone labe heretica prauitate facies quidē habētes diuersas caudas ꝫ ignitas ad inuicē colligatas. q: de varietate flamme ɔueniūt in id ip̄m segetē dn̄icā iā albā ad messem splēdoribus fidei relucentē morsu amarissimo demoliant̄ ac discursu subtilissimo pergant impetuq̄ validissimo accedāt pariter ꝛ accēdant dissipent ꝛ deuastāt sinceritatē sancte fidei catholice subtiliter ꝛ dānabiliter subuertēdo. Ea p̄pter cū tu talis incideris in damnatas hereses maleficaꝝ illas publice in tali loco practicādo seu taliter dicat̄. seu fueris p testes legittimos ɔuictus d̄ heretica prauitate siue p̄pria de p̄rehēsus ɔfessione in iudicio per nos recept⁹ ꝛ post ea capt⁹ fuger ꝛ medicinā refutās salutarē citauerim⁹ te vt de ꝛ sup his corā nobis manifestius respōderes tuq̄ duct⁹ maligno spiritu pariter ꝛ seductus rēnueris cōparere. Vel sic. Ea p̄pter cū tu talis delatus nobis de here-

tica prauitate et recepta infor̄matione cōtra te al's de eadē esses nobis suspect⁹ leuiter q̄m fores infectus labe p̄dicta. Citauim⁹ te q̄tenus coram nobis p̄sonaliter cōparens de fide catholica responsurus cūq3 citatus renueris cōparere cōtumaciter excōmunicauim⁹ te ac excōmunicatū fecimus publicari. In qua stetisti p annū seu ānos tot animo pertinaci latitans et inde ita q̄ nūc quo te duxerit spūs malign⁹ ignoramus et cū te expectauerim⁹ misericorditer et benigne vt reuerteris ad gremiū sancte fidei vnitatē tu facere contempsisti in reprobum sensum datus. Sane volumus vt teneamur iusticia nos cogēte causaz tuā h̄mōi fine debito terminare. nec valeamus tam nephāda crimina cōniuētibus oculis tolerare. Nos ep̄s et iudices in causis fidei supradict̄ te talem sepefatū latitantē p̄fuguz et fugitiuū p p̄sens nostrū edictum publicū req̄rim⁹ pariter et citamus peremptor̄. quatenus die tali talis mēsis de tali anno in tali eccl'ia cathedrali tal' diocesis hora tertiarū cōpareas p̄sonalit̄ corā nobis diffinitiuā sententiā auditur⁹. Significātes q̄ siue cōparuer̄ siue nō p̄cedemus ad nostrā diffinitiuā sentētiam c̄ te p̄ut ius et iusticia suadebunt. Et vt p̄us nr̄a citatio p̄ueniat ad tui noticiā nec valeas ignorātie velamine te tueri p̄sentes lr̄as dictas req̄sitionē et citationē nr̄as in se c̄tinētes volum⁹ et mādam⁹ affigi in valuis publice talis p̄dicte ecclesie cathedralis. In q̄x testimoniū singulox p̄sentes nostras litteras impressione nostrox sigillozuz iussimus cōmuniri. Datum.

a Q̄ueniēte aūt die p̄fixa ad audiēdam diffinitiuaz sententiā assignatā. Si p̄fugus cōparuerit et cōsenserit publice omnē heresim abiurare humiliter petēs admitti ad misc̄dias postulando si relapsus non fuerit admittetur. et si fuerit dep̄hēsus p̄pria confessione vel testiū legittima p̄ductiōe abiurabit et penitebit vt hereticus penitēs f̄m modū quo agitur supra in octauo modo p̄cessum fidei terminādi vbi de talibus agit̄ sed si fuerit suspect⁹ violēter ita q̄ citatus responsūr⁹ d̄ fide noluit cōparere et fuit ex hoc excōicatus et stetit in excōmunicatione p annuz animo pertinaci et penitebit admittetur et abiurabit oēm heresim et penitebit vt hereticus suspect⁹ de heresi violenter. Penitens f̄m modū quo agitur supra in sexto modo p̄cessum fidei terminandi. Si autem cōparuerit et nō cōsenserit abiurare tradetur verus hereticus impenitens brachio seculari per moduz quo dictū est supra et agitur in decimo modo p̄cessum fidei terminandi. Si aūt cōtumaciter renuerit cōparere. tunc formet̄ sententia p modum tenoris seq̄ētis.

n Nos. N. ep̄us miseratione diuina talis ciuitatis. attēdētes q̄ tu talis d̄ tali loco talis diocesis fuisti nob d̄ heretica prauitate fama publica referēte seu fidedignox īsinuatōe delat⁹. Nos quib⁹ ex officio decūbit descēdim⁹ ad videnduz ac inquirendū an clamor q̄ ad aures nr̄as p̄uenerat veritate aliqua fulciret̄. Uerum cum inuenissem⁹ te in heresi dep̄hēsum

deponētibus ꝯtra te q̄ꝫpluribus te
stib⁹ fide dignis te coraꝫ nobis ad
uocatum iussim⁹ detineri. dicat si-
cut factum fuit. an vicꝫ compꝑuerit
⁊ medio iuramēto interrogat⁹ fas-
sus fuerit vel nō. Sꝫ post maligni
spiritus cōsilio ductus ⁊ seductus
metuēs tua vulnera vino ⁊ oleo sa
lubriter ꝯfoueri. aufugisti. Aut po
natur si ita est carcerem ⁊ arrestuꝫ
fregisti pariter ⁊ aufugisti latitās
hinc ⁊ inde ⁊ quo te malign⁹ spiri
tus duxerit antefat⁹ totaliter igno
ramus. Vel sic. Verum cū inue-
nissemus cōtra te taliter vt prędici
tur nobis delatū de heretica praui
tate multa indicia. ꝓpter que suspe
ctum leuiter de heretica prauitate
p̄dicta te merito habeamus citaui
mus te ꝑ publicum edictū in tali-
bus ⁊ talibus ecclesijs talis dyoce
sis quatenus infra certuꝫ terminū
nobis p̄fixum coram nobis in tali
loco ꝑsonaliter compꝑeres. Jn ⁊ su
per p̄dictis contra te depositis. et
al's de fide catholica ⁊ eius articu-
lis respōsurus. tu vero insano con
silio adherēdo renuisti cōtumaci-
ter compꝑere. cūqꝫ iusticia exigente
te excōmunicauerim⁹ ac fecerimus
excōicatum publice denūciari tu
medicinā refutas salutarē dictam
excōicationē vltra q̄ꝫ ꝑ annū susti-
nuisti ⁊ adhuc sustines in reprobū
sensum datus animo ꝑtinaci ⁊ ꝓfu-
gus latitās hinc ⁊ inde. vt q̄ te ma-
lignus spiritus duxerit ignoram⁹
Sane cum longo tēpore qꝛ tanto
die te expectauerit ecclesia sctā dei
miscdōiter ⁊ benigne quatin⁹ ad ei⁹
miscdōie gremiū euolares ab erro-
ribus resiliendo. ⁊ iuxta fidem ca-
tholicam ꝓfessam operādo ipsaqꝫ
te clemētia vberibus enutriret. ma-
lignoꝝ seductus cōsilio acquiesce
re recusasti in tua ꝑtinacia ꝑseue-
rans. Verum cū vellemus ꝓut vo
lumus ⁊ debemus iusticia nos co-
gente cām tuam fine debito ꝑ sen-
tentiā terminare citauimus te qua
tenus hac die ⁊ hora ⁊ hoc loco cō
pareres ꝑsonaliter coraꝫ nobis dif
finitiuā sententiā auditurus. ⁊ q̄a
renuisti cōtumaciter compꝑere. me
rito te ostēdis velle ꝑpetuo in tuis
heresibus ⁊ errorib⁹ remanere qđ
dolentes referimus ⁊ referēdo do
lemus Sed cum nō possumus nec
velimus iusticiaꝫ subterfugere. nec
tantā inobediētiam ⁊ cōtumaciaꝫ
ad dei ecclesiā tolerare. Ad exalta
tionem fidei orthodoxe ⁊ ad exstir
pationeꝫ heretice prauitatis. iusti-
cia exigēte ⁊ tua inobediētia ⁊ cō-
tumacia requirente hac die hora ⁊
loco tibi in antea ad audiēdum dif
finitiuā sentētiam ꝑemptoris assi-
gnatis p̄habito multoꝝ cōsilio pe
ritoꝝ tā in theologica facultate q̄ꝫ i
iure canonico ⁊ ciuili ꝓcessus me
ritis visis ⁊ diligenter discussis se
dētes pro tribunali more iudicum
iudicētium sacrosanctis euāgelijs
positis corā nobis vt de vultu dei
iudiciū nostꝝ prodeat ⁊ oculi no-
stri videāt equitatē. habētesqꝫ pre
oculis solum deū ⁊ sancte fidei ir-
refragibilē veritatē contra te taleꝫ
absentē vt p̄sentē beati Pauli apo
stoli vestigia imitātes sentētiaꝫ dif
finitiuā taliter ferim⁹ in his scriptis
xp̄i noīe inuocato. Nos ep̄us ⁊ iu
dices in causa fidei memorati. attē
dentes in cā ista fidei ac ꝓcessib⁹
inde cōfectis ordinē iuris fore ser-
uatū Attēdētes etiaꝫ q̄ legitime ci

ꝛitus nõ cõparuisti. nec ꝑ te nec ꝑ alium te equaliter excusasti. Attendẽtes etiam ꝙ in ꝑfatis heresibus longo tẽpore cõtumaciter ꝑstitisti ꝛ adhuc etiã ꝑseneras. ac excõmunicationẽ ꝑ tot annos in cã fidei sustinuisti. ꝓut ꝛ nũc sustines anio indurato. Attẽdentes etiã ꝙ ecclesia sctã dei nõ habet vltra erga te quid faciat cum ꝑseueres ꝛ ꝑseuerare velis in excõmunicatõe ꝛ heresibus ꝑlibatis. Ea ꝓpter beati Pauli apostoli vestigia sectãtes declaramus diffinimus. ac sentẽtiamus te talez absentẽ vt ꝑsentem esse hereticuz ꝑtinacem ꝛ vt talem relinquẽdũ brachio seculari. ꝛ ꝑ nostram sentẽtiaz diffinitiuã te a foro ecclesiastico expellimus ꝛ relinquim⁹ potestati curie secularis. Eandẽ curiã affectuose depcantes. vt si quãdo te habuerit in sua potestate erga te citra sanguinis effusionẽ ꝛ mortis ꝑiculum suã sententiã moderet. lata fuit hec sentẽtia ꝛc. Considerãdum est hic. ꝙ si iste ꝓfugus ꝛ contumax fuerit dephensus in heresi vel ꝓpria confessione vel testibus legitimis. ꝛ ante abiuratõem fugit. est ꝑ sententiã vere hereticus inpenitẽs iudicandus. ꝛ ita in sentẽtia ponenduz est. Si autẽ aliter nõ fuit dephensus nisi qꝛ delatus ꝛ suspectus habitus fuit citatus respõsurus de fide. ꝛ qꝛ renuit compere fuit excõmunicat⁹ ꝛ in excõmunicatõe stetit vltra q̃ꝫ ꝑ annũ animo indurato. ꝛ tãdem noluit compere iste nõ est iudicãdus hereticus ſꝫ vt hereticus ꝛ vt talis condẽnandus ꝛ ita ponẽdum ẽ in sentẽtia vt dictũ est prius.

Questio. xxxiij. sup ꝑsonam delatam ab alia malefica incinerata vel incinerãdã q̃liter sit sentẽtiãda.

Quartusdecim⁹

Quartusdecim⁹ modus ꝓcessum fidei terminãdi ꝛ sententiãdi est. qñ delatus de heretica prauitate ꝓcessus meritis circa deponentem diligenter discussis cum bono consilio i iure peritorum repitur de tali heretica prauitate tãtũmõ ab altera malefica incinerata vel incinerãda delatus vel delata. ꝛ hoc contingere ꝑt tredecim modis. tanq̃ꝫ ꝑ tredecim casus. quia sic delatus. Uel repitur immunis ꝛ absoluendus totaliter. Uel repitur cuz hoc diffamatus de tali heresi generaliter. Uel repitur vltra infamiam questionibus exponendus aliqualiter. Uel repitur suspectus de heresi leuiter. Uel repitur suspectus de heresi vehemẽter. Uel repitur suspectus de heresi violenter. Uel repitur diffamatus et suspectus insimul ꝛ cõmuniter. Et sic consequẽter in alijs casibus. ꝓut in vicesima questione tactũ est. vsq̃ ad tredecimã inclusiue. Primus modus fit qñ tãtũmõ ab ipsa malefica detenta delatus est. ꝛ non cõuincitur nec cõfessione ꝓpria nec testium ꝓductiõe legitime. nec al's repiuntur indicia. ex quibus verisimiliter tanq̃ꝫ suspect⁹ iudicari posset. talis omino venit absoluendus etiam per ipum iudicem secularem qui deponentẽ aut incinerauit. aut incinerare ꝓpria auctoritate aut ex cõmissione episcopi iudicis ordinarij habuit. ꝛ absoluetur ꝑ sententiã in primo modo processum fidei terminandi circa vicesimã questionẽ

cōtentā. Scd̄us mod⁹ incidit. quādo vltra hoc q̄ a detēta delatus est etiā per totā illaꝫ villam seu ciuitatem diffamata existat. ita q̄ tm̄modo infamia p̄cise ꝛ sola laborauit sꝫ licet depoſt ꝑ depositōeꝫ detēte maleſice infamia sit aggrauata. Circa talē talis practica est seruāda. quia iudex ꝯsiderādo q̄ vltra infamiam nihil in ꝑticulari aduersus eam ab alijs fidedignis ī villa aut oppido probat. licet forte detēta certa grauia aduersus eā deposuit. q2 tn̄ fidē ꝑdidit abnegādo illā diabolo. vñ ꝛ difficulter ei⁹ dictis a iudicibus fides adhibet. nisi ex alijs circūstantijs illa infamia aggrauaret. ꝛ tunc in terciū iā sequentē moduꝫ incideret. Jō canonica purgatio erit tūc indicēda. ꝛ procedet per sententiā in secūdo modo ꝓcessum fidei terminādi circa vicesimāsecūdā questioneꝫ cōtentā. Et si iudex ciuilis illā purgatōnem corā episcopo decreuerit fieri. ꝛ solēniter in fineꝫ vt si deficeret vt tūc per ecclesiasticum ꝛ ciuileꝫ iudices in exempluꝫ alioꝝ eo firmiori sententia puniret bene quidē fit. Si autē per se voluerit exequi. mādet vt deceꝫ vel vigiti cōpurgatores ordinis sui habeat ꝛ ꝓcedat. vt in scd̄o mō sētētiādi tales tactū est. nisi q̄ vbi excōmūnicādus esset q̄ tūc ad ipm̄ ordinarium recursuꝫ habeat. Et hoc contingeret vbi se purgare nollet. Terti⁹ mod⁹ incidit sup talem delatū. vbi licet nō vincat ꝯfessione ꝓpria nec testiū productōe legitima. nec facti euidētia. nec etiā sunt indicia super aliquod factū in quo vnq̄ notatus fuisset ab alijs inhabitatorib⁹ ville aut oppidi. nisi q̄ infamia tātuꝫ laborauit apud eos. aggrauat auteꝫ infamia ex detēte malefice depositiōne. vtpote q2 asseruit illuꝫ vel illā in oīb⁹ fuisse sociā ꝛ secuꝫ in criminib⁹ ꝑticipasse. hoc ipm̄ tn̄ sicut cōstāter delata negat. ita ꝛ alijs inhabitatoribus vl' nō est notū vl' de nulla nisi de honesta cōuersatione seu etiā ꝑticipatōe ipsis cōstat. Circa talē talis practica seruat. Primo q̄ adfrontare se habēt facie ad faciem. ꝛ obiectōes mutue ꝛ respōsiones diligēter sunt cōsiderāde. ꝛ siq̄dem varietas aliqua in verbis incideret. vñ iudex verisimiliter ex cōcessis ꝛ negatis p̄sume potest ipam delatā merito questionib⁹ exponēdam procedat per sentētias in tertio modo processuꝫ fidei terminādi circa vicesimātertiā questionē contentas ipam tormētis leuiter exponēdo adhibitis cautelis alijs q̄pluribus ꝛ necessarijs de quib⁹ circa principiū hui⁹ tertie ꝑtis supra patuit ad longū. ꝛ ex quib⁹ presumit talem esse aut innoxiā aut ream. Quartus mod⁹ incidit vbi talis delat⁹ inuenit suspect⁹ leuiter. ꝛ h̄ vl' cōfessione ꝓpria vel depositōe alterius detēte. ꝛ sunt qui ad hāc leueꝫ suspitōem reducūt illos q̄ ad procādum mulieres maleficas cōsuluissent. vel vbi inter ꝯiugatos odio se mutuo ꝑsequentes amorē procurassent. aut etiā pro aliquo cōmodo tēporali apud maleficas laborassent. sed q2 tales vtiq̄ excōmunicati sūt tanq̄ hereticoꝝ credētes. iuxta capitulū excōmunicam⁹. j. §. credentes libro. vj. de here. vbi dicit. Credentes autē eoꝝ erroribus hereticos similiter iudicam⁹. q2 etiam ex factis presumit de affectu. Ad hoc

ar.xxxij.questio.ij.qui viderit.ido videtur q acrius sint puniendi et sententiādi q̄ illi qui de heresi leuiter habentur suspecti.prout iudicādi sunt aliqui ex leuibus cōiectu-ris.puta quia eis seruitia exhibuissent. litteras detulissent.eoꝝ erroribus sic nullam fidem adhibuissent. qd tamen illos non manifestassent alimonia ab eis accipissent.Sed siue illi siue isti intelligātur hoc qd in consilio peritoꝝ conclusum fuerit super leuem suspitōez prosequēdum erit a iudice ꝑ talem practicā: talis enī aut abiurabit.aut canonice se purgabit.fm q in quarto modo processum fidei terminando sub questione vicesimaquarta tangit. Sed tamen quia potius videtur q abiuratio sit indicenda.ꝛ hoc propter allegatū capitulū excōmunicamus.j.§.qui vero inuenti fuerint sola suspitione notabili ꝛc.tamē nō debent si relabātur pena relapsoꝝ puniri.ꝛ procedetur ꝓut in quarto modo processum fidei terminando circa vicesimāquartā questionē tactum est. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus vehemēter.ꝛ hoc simili modo vel confessione propria.vel depositione alterius malefice detente.et sunt qui ad hanc leuem suspitionē reducūt impeditores iudicum directe vel indirecte eoꝝ officiū inquirendo maleficas impediēdo.dūmodo hoc scienter fecerint.ex.c.vt inquisitōis negocium.li.vj.de here. Item reducūt omēs qui impediētibus prestant scienter auxiliū consilium vel fauorē.Ptz per allegatū capitulū vt inquisitōis.Itez reducunt qui citatos aut captos hereticos instruūt de celanda veritate.ꝛ vt illam subticeāt vel falsitatem asserant.ꝛ hoc ex capitulo accusatus ꝛ.§.fi.Item reducūt omēs qui eos quos sciūt hereticos receptāt sciēter deducūt visitāt vel associāt munera mittūt.seu fauorem impendūt que omīa in fauorem nō persone ſ culpe fiūt vbi sciēter fiūt. Et ideo dicūt q vbi delate persone participat de premissis.ꝛ hoc ꝑ consiliuz ita iudicatum fuerit.Tūc iuxta q̄ntum modū processum fidei terminādi sub questione vicesimaq̄nta sententiādi est.taliter vt oēm heresim sub pena relapsorū vbi recidiuaret habeat abiurare.Possum⁹ tamē asserē adijciendo q iudices respectū habeant sup vniuscuiusq malefice incinerate aut detente familiam ꝓlem seu etiaz ꝓgeniem.eo q vt plurimū tales reperiūtur infecte cum malefice etiam proprios infantes ex demonū informatione ipsis habēt offerre.vnde ꝛ indubie in quibuscūq flagicijs informare.patēt hec ex prima pte opis Probatur ꝛ ex eo q sicut in simplici heresi propter agnitoꝝ hereticorū familiaritatē dum quis de heresi infamatus existit.etiam consequēter rōne familiaritatꝫ est de heresi vehemēter suspect⁹.ita ꝛ in hac heresi maleficarū p̄fat⁹ aūt casus ptz in capitulō inter sollicitudines.extra de pur. ca.vbi apparet.q rōne infamie de heresi fuit decano cuidam indicta purgatio canonica.Et rōne familiaritatis hereticoꝝ abiuratio publica.ꝛ rōne scandali fuit priuatus beneficio quousq scandalū sopiretur Sextus mod⁹ incidit vbi talis delatus efficitur suspectus violenter.

hoc autē fit nō ad simplicē vel nudam depositionē alterius malefice detente. sed ad indicia facti. que eliciūt ex quibusdā verbis ⁊ factis a malefica detenta perpetratis ⁊ prolatis. quibus ad minus delata asseritur interfuisse ⁊ operibus deponentis cōmunicasse. Pro quorū intelligētia aduertēda sunt ea que supra questiōe decimanona tacta sūt precipue super violentam suspitionem quomodo ex violētibus ⁊ conuincētibus oritur cōiecturis. ⁊ qualiter iudex violētatur ad credēdū ex sola suspitōe aliquem esse hereticum. qui tamen fortassis bonus catholicus in corde existit. Sicut canoniste exemplificāt circa simplicē heresim de eo qui citatus in causa fidei ad respondēdum renuit comparere cōtumaciter. propter quam cōtumaciam excōmunicat. in qua vbi per annū perseuerauit. efficitur suspectus de heresi violēter. Quare ⁊ a simili circa talem delatam aduertēda sunt indicia facti. ex quibus efficitur violēter suspecta. ⁊ ponatur casus. detenta malefica asseruit illā interfuisse suis maleficijs. que tamē delata cōstanter negat quid ergo faciet. vtiqȝ opus erit cōsiderare. an ex aliquibus operibus sit vehemēter suspecta. ⁊ an vehemens suspitio in violētam valeat transire. sicut in prefato casu citatus responsurus vbi nō comparet. sed renuit cōtumaciter fit suspectus leuiter de heresi. etiam vbi citatus fuit in nō causa fidei. si autē in causa fidei citatus renuit comparere. ⁊ propter cōtumaciam excōicatur. tūc fit suspectus vehemēter. quia tūc leuis suspitio transit in vehemētem. ⁊ si per annū persistat. tūc vehemēs transit in violentam. ita cōsiderabit iudex si rōne familiaritatis cōtracte cum detenta malefica sit delata vehemēter suspecta. vt immediate in quinto mō incidendi tactū fuit. tūc opus erit considerare. an ipa vehemens suspitio in violentā transire possit. presumit enim q transire possit. i. q flagicijs detēta ipsa. delata interfuit. vbi familiaritatē cum ea frequēter habuit. Est ergo procedēdū iudici iuxta sextū modum processuȝ fidei terminādi. prout in vicesimasexta questione tāgitur. Or si queritur quid faciet iudex si adhuc talis delata ab altera malefica detēta oino psistat in negatiua. nō obstantibus quibuscūqȝ indicijs aduersus eam productis. Rñdetur. Primo iudex debet aduertere sup negatiuas respōsiones. an ex vicio seu maleficio taciturnitatis pueniāt siue nō ⁊ quidem vt in primis questionibus questione. xv. ⁊. xvi. huius tercie ptis patuit. iudex cognoscē pōt si flere ⁊ lachrymas emittere nō valeat ⁊ vbi in questionibus quasi insensibilis redditur. ita q ad pristinas vires faciliter redit. tunc quidē violenta suspitio aggrauat. ⁊ oino nō est libere dimittēda. sed vt in sexto modo sententiādi ⁊ processuȝ fidei terminandi patuit supra allegato. ppetuis carceribus ad penitentiā peragendam deputanda. Si vero maleficio taciturnitatis non sit infecta propter vehemētes dolores quos in questionibus sustinet vere ⁊ realiter. cum tamē alie ex maleficio taciturnitatis quasi insensibiles reddūtur vt dictū est. tūc vltimū refugiū iudex hēt pōt super canonicaȝ

purgationem que si a seculari iudice indicitur dicetur vulgaris licita quia non de numero illarũ purgationum vulgarium de quibus secũda.q.iiij.cõsuluisti.ꝛ ca.monomachia.tractatur. In qua purgatõne si defecerit vt reus vel rea iudicabitur. Septimus modus incidit vbi delatus ipse non reperitur legittime deprehensus nec ꝓpria confessione nec facti euidentia nec testiũ legittima prodectione.sed tm̃ reperitur a detenta malefica delatus vl' delata.ꝛ cum hoc reperiuntur indicia que ipsum reddunt suspectũ leuiter vel vehemẽter vtpote.q2 solũ modo habuit magnam familiaritatem cum maleficis tunc tali ratione infamie est indicenda canonica purgatio. Iuxta ca.alle. inter sollicitudines. ꝛ rõne suspitionis heresim abiurare cum pena relapsoruʒ vbi recidiuaret si vehemẽter suspectus.vel sine illa si leuiter.ꝛ procedatur vt in septimo modo ꝓcessuʒ fidei terminando circa.xxvij. questionem tactum est. Octauus modus incidit vbi sic delatus reperit̃ confessus heresim illaʒ sed penitẽs ꝛ nunq̃ relapsus. Ubi notandum ꝙ consequenter vbi agitur de relapsis ꝛ non relapsis penitentibus ꝛ non penitẽtibus tales distinctiones facte sunt ꝓpter ecclesiasticos iudices qui de vltimis inferendis supplicijs nõ se intermittũt. Ideo ciuilis iudex super confessam siue peniteat siue non siue relapsa fuerit siue nõ per ciuiles ꝛ imperiales leges ꝓcedere potest vt iusticia suadebit. tm̃modo recursum ad ipsos tredecim modos sentẽtiandi habere potest ꝛ ẜm illos se resoluere vbi aliquod ambiguũ interueniret.

Questio .xxxiiij. super modum sententiandi maleficã malefícia tollentẽ. Insup etiã sup maleficas obstetrices ꝛ maleficos sagittarios.

Tituſdecim9

Quartusdecimus modus processum fidei terminandi ꝛ sententiandi est quando delatus de heretica prauitate reperitur malefícia non inferentẽ sed tollentẽ. Circa istum talis practica est seruãda quia aut vtitur remedijs licitis aut illicitis ꝛ siquidem licitis non vt malefic9 sed vt xp̃icola est iudicãdus de q̃bus licit' remedijs supra circa p̃ncipium huius tertie partis ad longum patuit. Si v̾o illicitus.tũc distinguendum.quia aut sunt illicita simpliciter aut ẜm quid.si simpliciter adhuc dupliciter.quia vel nocumento proximi vel sine nocumẽto vtroq3 tamẽ modo semp cũ exp̃ssa demonũ inuocatione.si v̾o licita ẜm quid puta.quia absq3 expressa licet non absq3 tacita demonum inuocatiõe fiunt. talia iudicant̃ vana potius q̃ illicita nominari a canonistis et certis theologis vt supra in prima questione huius vltime partis totius oper' patuit. Iudex ergo quicunq3 siue ecclesiasticus siue ciuilis licet primos ꝛ vltimos non habeat reprobare ꝛ signãter primos potius cõmẽdare.ꝛ vltimos tolerare prout canoniste asserunt licitũ esse vana vanis cõtundere. Illos tñ q̃ cũ expresse demonũ inuocatiõe malefícia auferunt nullo mõ tolerare debet p̃cipue illos q̃ cũ nocumẽto ꝓximi talia cõmittũt. ꝛ dicunt̃ cũ nocumẽto pro

ximi practicare quādo maleficium ita ab vno aufertur qđ alteri infert. Nec obstat si illa cui infert sit malefica p se siue nō. & siue sit illa que maleficiū intulit siue non. & siue sit homo siue q̄cūq3 alia creatura. patent super hec oīa acta & gesta i prima questione supra allegata. deducta Sed queritur quid faciet iudex vbi talis asserit se maleficia tollere p licita & nō illicita remedia aut q̄modo possit talia veracit iudex cognoscere. Respōdetur q citato illo interroget quib9 mediis vtatur nec tamē verbis suis standū erit sed ecclesiasticus iudex cui ex officio incūbit diligēter inquirat siue p se siue p plebanū aliquē. quia singulis parrochianis exacte sub prestito iuramento qđ exigere potest pquirat quibus remediis vtatur. & siqdem inuēta fuerit prout cōmuniter inueniūtur cum supstitiosis remediis omino nō sunt pter horribiles penas a canonib9 inflictas. vt inferi9 patebit tolerāde. Et si querit. vnde possunt remedia licita ab illicit discerni. cū semp asserūt se quibusdā orati ōib9 & herbarū applicationibus hmōi amouere. Respondetur. hoc facile foret dūmō diligens inqsitio fieret. Nā quia necesse habent sua supsticiosa remedia occultare. eo vt nō reprehēdantur seu vt facilius mētes simpliciū illaqueare valeāt. Jđo hmōi verbis aut herbar applicationib9 insistūt. tamē ex q̄tuor supstitiosis eor actibus tanq̄ sortilege & malefice manifeste reprehendūtur. Sūt eñ de occultis diuinātes & ea que nō nisi malorum spiritnū reuelatōe scire possunt referātes. Exēpli grā. vbi pro sanitate acqrenda frequētant a lesis causam lesionis aut maleficij aperire & manifestare sciūt. vt si rōne altercationis cū vicina acciderit. vel aliq̄ ex cā alia hoc ipm perfectissime nosciūt & indicare frequētantib9 sciūt. Secūdo vbi ad vni9 nocumēti seu maleficij curā se intromittūt. alteri9 vero minime. put in dyocesi Spirēsi malefica quedā in loco quodā zunhofen nūcupato existit. que licet plures sanare videat certos. tamen minie se posse curare fatetur. nullā ob aliā de causa. nisi vt ab incolis fertur q maleficia talibus illata sint tā fortiter ab aliis vt asserit maleficis impressa. & hoc vtiq3 ṽtute demonū qđ illa amouere nō valeant. q2 vic3 demon nō semp demoni cedere pōt aut non vult. Tertio vbi sup hui9 maleficia illata singulares exceptōes facere noscūtur. p ut in ipa ciuitate Spirēsi contigisse noscitur. dum quedā honesta psona maleficiata in tybiis hmōi diuinatricē ob sanitatis grām aduocasset. illa domū ingressa & eā dum intuita fuisset talem exceptōem fecit. si inquit. squamos & capillos i vulnere nō habueris. reliq̄ oīa extrahere potero. cām etiā lesionis aperuit licet ex rure & ad duo miliaria aduētasset dicēs. q2 cum vicina altercasti tali die iđo tibi accidit. preter squamos etiam & pilos alias q̄3 plures diuersor generu3 res extraxit & sanitati restituit. Quarto vbi supsticiosis insistūt aut insistere faciūt cerimoniis. vt si ante solis ortum vel alio determinato tēpore se frequētari volunt. dicentes q infirmitates vltra angariā illatas sanare nequeāt. aut q tm̄modo duas aut

tres personas per annū sanare va-leant.licet nō sanādo ꝫ a lesionib⁹ cessando sanare videātur. Possunt ⁊ addi q̄plures alie cōsideratiōes circa talium personaꝝ cōditiones. q: vt plurimū retroactis temporibus male ⁊ rep̄hensibilis vite fuerūt diffamate seu adultere aut maleficarum superstites. Vn̄ ex nulla sctitate vite hec gr̄a sanitatis a deo collata. Incidentaliter reducūtur ⁊ obstetrices malefice om̄s alias maleficas in flagicijs excedentes. de q̄bus ⁊ in p̄ma pte operis deductū est. Quarū etiam tātus numer⁹ vt ex earum cōfessionibus comptum est. ꝙ non estimat̄ villula vbi hm̄oi nō reperiātur existit. cui periculo vtiq̄ a p̄sidentibus foret in pte succurrendum, vt nō nisi iurate obstetrices a p̄sidentibus deputarentur cum alijs remedijs que in secūda parte operis tacta sunt. Incidit et de maleficis sagitarijs in contumeliam vtiq̄ xp̄iane religionis tanto periculosius detegentes q̄to ⁊ securiores habent in terris optimatū ⁊ principū receptatores fautores ⁊ defensores ꝫ ꝙ oēs tales receptatores fautores ⁊c̄. omnibus maleficis plerūq̄ in certis casibus damnabiliores existūt sic declaratur.

Nam talium defensores a canonistis ⁊ theologis in duplici genere assignātur. Quidā nanq̄ errorem. alij vero personā sunt defendentes ⁊ hij quidā qui errorem dānabiliores ipsis qui errāt existūt. cum nō solum heretici imo heresiarche habendi sunt. vt ptz. xxiiij. q. iij. qui il lorum. Et de his defensorib⁹ cōmuniter nō loquūt̄ iura. eo ꝙ ab alijs hereticis nō distinguūtur. in quib⁹ etiā habet locum. c. ad abolendam. §. p̄senti sepe allega. Quidam alij sunt qui licet nō defendūt errorem defendūt tamē personā errātem. vt pote q̄ resistūt viribus ⁊ potētia ne tales malefici seu q̄cūq̄ alij heretici veniāt ad man⁹ iudicꝫ fidei ad examinādum vel puniēdum. ⁊ similia Similr̄ mō etiā fautores talium sūt in duplici genere. Quidā nāq̄ sunt qui publica fungūtur auctoritate. hoc est publice p̄sone. vt dn̄i temporales seu etiā sp̄ūales. tēporalē iurisditionē habentes. qui etiā fautores esse possunt duobus modis. obmittēdo ⁊ cōmittendo. Obmittēdo scꝫ facere ea circa maleficos vel suspectos. infamatos vel credētes. receptatores. defensores. ⁊ fautores. ad que ex eoꝝ officio obligātur. cū tamē ab episcopis vl̄ inquisitorib⁹ vel eorum alteri requirūtur. vtpote si eos nō capiāt vel captos nō diligenter custodiāt. vel infra districtum suū ad locum de quo eis mādatur nō deducāt aut executionem promptā de eis nō faciāt. ⁊ similia. vt patꝫ in cap̄. Vt inquisitionis. in principio. lib. vj. de hereti. Cōmittēdo autē vtpote si captos hm̄oi sine episcopi aut iudicis eius licētia vel mādato a carcere liberēt. vel p̄cessum iudicum vel sentētiā eorum directe vel indirecte impediāt. vel similia pagūt. vt ptꝫ. c. allega. vt officium. §. p̄hibemus. Pene talium in p̄cedentibus circa secūduꝫ principale huius operis. ⁊ circa finem vbi de maleficis sagittarijs ⁊ alijs armoꝝ incantatoribus tactum est. declarate sunt. Ad presens sufficiat

ꝙ omes tales ipso iure sunt excom municati.⁊.xij.magnas penas icur runt. patet extra de here. excōmunicamus.primo.§.credentes. ⁊.c. alleg. vt inquisitionis.§.prohibemus. In qua excōmunicatiōe si p annū persistiterint animo pertinaci extunc sunt vt heretici condemnādi.vt eo.c.⁊.§.allegato. Qui vero dicēdi sunt receptatores ⁊ an habēdi sunt vt heretici. Respōdetur ꝙ recipientes huiusmodi maleficos sagittarios aut quoscūꝗ armoꝝ incantatores nigromanticos seu maleficos hereticos de quibus in toto opere tractatum est sunt in duplici genere sicut etiam de eoꝝ defensoribus et fautoribus tactum ē. Quidam nanꝗ sunt qui non tm̄ semel.vel bis sed pluries ⁊ frequēter tales suscipiunt.⁊ isti proprie ⁊ fm vim vocabuli dicūt receptatores. a receptando quod est verbum frequētatiuū.⁊ tales receptatores qn̄doꝗ sunt sine culpa vtpote si ignoranter hoc faciūt nec aliquid vnꝗ sinistri de eis suspicati sunt. Aliqn̄ sunt in culpa vtpote quādo eorum errores sciunt. ⁊ nō ignorant ꝙ ecclesia tales sp persequit tanꝗ crudelissimos fidei hostes. Et nihilominꝰ domini terrarū eos receptāt tenent.defendūt ⁊c̄.tales ꝓprie sūt ⁊ dicunt hereticoꝝ receptatores.⁊ de talibus etiā loquunt iura. ⁊ ꝙ sunt excōmunicati iuxta.ca.excōicamus.primo.§.credētes. Quidā autem non pluries ⁊ frequēter sed tantū semel vel bis hmōi maleficos aut hereticos receperūt ⁊ isti non videntur proprie dici receptatores quia nō frequētarunt sed receptores quia eos receperūt. ⁊ nō receptauerūt. Licet archidiaconꝰ dicat cōtrarium in capitu. quicūꝗ super ver. receptatores.de quo tamen nō est magna vis quia nō de verbis sed de factis curādum est. Ponit tamē differentia inter receptatores ⁊ receptores.eo ꝙ domini terrarum semp dicunt talium receptatores.vbi simplices q̄ eos expellere nō habent nec possunt ⁊ si receptores sint sunt tamen sine culpa. Ultimo aūt de impeditoribus officij inquisitionis episcopoꝝ cōtra huiusmodi maleficos hereticos qui sunt ⁊ si heretici dicendi sunt. Ad quod respondet ꝙ huiusmodi impeditores sunt in duplici genere. Quidam nanꝗ sunt qui impediunt directe vt qui captos pro heresis crimine a carcere propria temeritate liberant vel processus inquisitionis lacerant. testes in causa fidei pro eo quia testificati sunt vulnerant. vel si dominus temporalis statuat ꝙ nullus nisi ipē de h̄ crimine cognoscat. Aut ꝙ nullus nisi sibi de h̄ crimine accusari possit nec testificari nisi coram eo ⁊ similia ⁊ isti impediūt directe iuxta notata per Ioh̄. andre. in capitu. statutū.super ver.directe libro.vj. de here. Et qui ꝓcessum iudicum vel sententiā in tali causa fidei directe impediūt.vel qui ad hec agēda prestiterint auxiliū ꝯsilium vel fauorē. Et tales licet sint multū culpabiles.nō tn̄ ex hoc sunt heretici iudicādi nisi aliter appareret ꝙ essent ꝯsimilibꝰ erroribus maleficoꝝ inuoluti cū pertinaci volūtate. sūt tamen ipso iure excōicationis mucrone ꝑcussi.iuxta.ca.Ut inq̄sitionis.§.ꝓhibemꝰ. sic ꝙ si i illa excō

municatione steterint per annum animo pertinaci extunc sunt vt heretici cōdemnādi vt ptz.c.ꝛ §. alleg. Quidā vo sunt q̄ impediūt indirecte vtpote q̄ statuūt ꝙ nullus porter arma ad capiēduz hereticos nisi de familia dn̄i tpalisꝛ filia iuxta notata per Johan.andre.in.c.statutū.super verbo indirecte.ꝛ tales sunt minꝰ culpabiles q̄ꝫ primi.nec sunt heretici ꝫ sunt excōicati. Iux allega,c.Ut inq̄sitionis. Et etiam prestantes ad h̄ ꝯsiliū. auxiliū.vel fauorē.taliter ꝙ si steterint i illa excōicatiōe p annū aīo ptinaci extūc velut heretici sunt ꝯdēnādi.p alle. .c.ꝛ.§.ꝓhibemꝰ.Qd̄ sic est intelligendū ꝙ heretici ꝯdemnātur taliter ꝙ si volūt redire recipiūtur ad misericordiā.errore p̄us abiurato.alias vt impenitentes tradūtur curie seculari.vt ptz p.c.ad abolendā.§.p̄senti.Epylogādo malefice obstetrices ꝓut alie malefice maleficia inferētes ſm q̄litatē criminū condemnātur ꝛ sentētiant.ꝛ a siꝉi malefice maleficia supstitiose vt dictū est ope diaboli tollētes.cū nō dubium sit ꝙ sicut auferre ita et inferre pn̄t.vn̄ꝛ ex quodā pacto taliter malefice ex demonū informatiōe ꝯueniūt. vt he q̄dē ledere alie vo sanare debeāt vt sic eo facilꝰ mētes simpliciū illaq̄ando suā p̄fidiā augmētant. Sagittarij vo ꝛ alij armoꝝ incātatores malefici.cū nō nisi ex fauore defensiōe receptatiōe p̄sidentiū sustentant.oēs tales penis p̄scriptis subiacēt ꝛ q̄ officiales q̄scūqꝫ ꝯtra hmōi maleficos aut eoꝝ fautores ꝛc.in eoꝝ officio impediret sicut mō excōicati sūt.ꝛ oibus penis vt fautores subiacēt. vez vbi steterit p annū in illa excōicatōne aio ptinaci.si redire voluerit abiurāt impedimentū ꝛ fautoriā ꝛ ad misc̄diam admittunt al's vt ipenitētes heretici tradunt brachio seculari. Et vbi nō stent p annū nihilominus contra impeditores hmōi pōt ꝓcedi vt cōtra fautores hereticoꝝ.ar.ca. accusatus.§.vltimo. Et qd̄ dictum est de fautoribꝰ defensoribus receptatoribus ꝛ impeditoribus super maleficos sagittarios ꝛc. idē ꝛ per om̄ia intelligēduz ē erga q̄scūqꝫ maleficas aut maleficos hoibus iumentis ꝛ terre frugibus varia nocumenta inferētibus. Uerū ꝛ ipsi malefici quicūqꝫ vbi in foro penitētie spiritu ꝯtrito ꝛ humiliato peccata deflētes ꝛ pure cōfitentes veniā petierint. ad misc̄diam recipiunt. alias vbi innotescūt cōtra eos procedere debent q̄bus ex officio incumbit citādo arrestādo capiendo ꝛ ꝓcedēdo in om̄ibus iuxta criminum qualitatē vsqꝫ ad sentētiā diffinitiuam inclusiue vt tactuz est si et inq̄tum hmōi p̄sidētes eterne dānationis laqueū ꝓpter excōicationem eis ab ecclesia inflictaz euadere velint.

Questio.xxxv.huius vltime partis super modos sentētiandi maleficos quoscūqꝫ friuole aut etiā iuste appellantes.

I vero ad appellationis remediū finaliter delatum ꝯfugere iudex cerneret. Notanduz primo ꝙ hec interdum valida atqꝫ iusta.interdum friuola atqꝫ nulla decernit Cum em̄ in negocijs fidei summarie simpliciter ꝛ de plano sit proce

dendū vt ex precedētib⁹ sepe tactū est ex.c.multorum q̄rela. in cle.vbi ꝛ appellatiōis remediū interdicit Attamē quia iudices interduz spō te propter negocij arduitatē libenter ipsum prorogant ꝛ dilatant. Jō aduertere possunt ꝙ vbi delat⁹ sentiret se a iudice realiter ꝛ de facto ꝯ ius ꝛ iusticiā aggrauatū vtpote qꝛ eum ad se defendēdum admittere noluit. vel quia solus sine consilio aliorum vel etiam sine assensu epi vel eiuꝫ vicarij pronūciauit delatum questionare cum alias sufficiētes ꝓbationes pro et cōtra habere potuissent ꝛ huius similia. tunc q̄dem appellatio foret iusta.al's non Secūdo notanduꝫ ꝙ iudex appellatione hmōi sibi presentata. tunc absq̧ perturbatione et motu debet petere copiā appellationis ꝓtestādo verbo ꝙ nō currat sibi tempus ꝛ cum ipse delatus tradiderit sibi copiam appellationis aduertat ꝙ adhuc habet duos dies ad respondendum ꝛ post hec duos adhuc triginta ad apl'os exhibēduꝫ. Et licet statim possit respondere ꝛ apostolos dare istos vel illos vbi sit multum expertus ꝛ ꝑitus. tamē vt cautius procedatur melius est aliquē terminum.x.vel.xx.aut.xxv. dierū eidem ad dandū pariter ꝛ recipiendum apostolos quales dare decreuerit assignare cum potestate prorogandi. Tertio notandum est iudici ꝙ infra tēpus iuris ꝛ infra tēpus assignatum debet diligēter attendere ꝛ discutere causas appellationis seu grauamina allegata. ꝛ si videt habito bono consilio ꝑitorū ꝙ iniuste ꝛ indebite delatū aggrauauit ad se defendēdū nō admittēdo vel questionibus non debito tēpore exponēdo vl' similia aduenientē termino assignato corrigat errorē suū ꝛ reducat ꝓcessum ad punctuꝫ ꝛ statū in quo erat quādo defensiones ille petiuit vel terminū ad interloquendū assignauit ꝛ similia. ꝛ tollat grauamen quo ablato procedat ꝓut ante. quia per amotionem grauaminis appellatio q̄ erat aliq̄ fit nulla. Juxta.c.cessante.extra de appella. Sed hic attēdat circūspectus ꝛ prouidus iudex. ꝙ quedam sunt grauamina reparabilia ꝛ sunt illa de quibus iam dictuꝫ est. ꝛ tūc habent locum ea q̄ dicta sunt. Quedam autem sunt reparabilia. vtpote si delatus fuerit questionat⁹ realiter ꝛ de facto ꝛ post euadēs appellat, Vel si Clenodia ꝛ aliq̄ vtilia simul cum vasis ꝛ instrumentis quibus malefici vtunt̄ fuerūt recepti ꝛ combusti ꝛ similia q̄ nequeūt reparari nec reuocari ꝛ tūc nō habet locum predictus modus.s.processum ad statum reducere in quo fuit grauamen huius irrogatum. Quarto notandū iudici est ꝙ licet a die responsionis habeat triginta dies ad apl'os exhibendū. iuxta.c. de appell'. ꝛ possit petēti assignare vltimū diē iuris hoc est tricesimuꝫ ad apl'os recipiendum. tamē ne videatur ꝙ velit vexare delatuꝫ ꝛ de vexatiōe indebita reddat suspectū ꝛ ne videat̄ confirmare grauamen sibi impositū propter quod extitit appellatum melius est ꝙ assignet infra tempus iuris terminū cōpetentem vtpote decimū diem vel vicesimū ꝛ potest postmodū si expedire noluerit adueniente termino ꝓrogare, dicendo se fuisse alijs ne

stolos ei tradiderit negatiuos. ꝗ ex tūc vt ꝑdicit poterit si iusticia hoc requirat. quousqꝫ sit ꝓhibitus a iudice ad quē fuerat appellatū. ⁊ tūc cum ꝓcessibus clausis ⁊ sigillatis ⁊ cum fide ac tuta custodia idonea cautōe si oportuerit remittat eū ad iudicem antedictū. Si autē iudex exhibere decreuerit apostolos affirmatiuos ⁊ reuerētiales adueniēte eidē termino ꝑemptorio assignato ad dandū ⁊ recipiendū apostolos. Exhibebit ꝑ modum qui sequitur in scriptis.

e ¶ Dictus iudex respōdēdo prefate interiecte appellationi si dici appellatio mereatur. Dicit ꝙ ipe iuste ⁊ ꝓut debuit in causa ꝑsenti processum ⁊ nō al's nec dictum aggrauatuꝫ se appellasse aggrauare intendit. qđ ptꝫ ad allegatas rōnes singulas discurrendo. Nō eñ ipm aggrauauit in hoc ꝙ dicit ⁊c. discurrat ꝑ cās singulas appellatōis meliori mō ⁊ cum veritate qua poterit respōdendo. Concludendo sic. q̄re apparet ꝙ ipe iudex dictum appellantē nullatenus aggrauauit. nec cām dedit eideꝫ appellanti metuens ne fm eius demerita ad iusticiam procedatur. propter qđ eius appellatio est friuola atqꝫ nulla. qꝛ a nullo grauamine interiecta. nec ei est iure a iudice deferendū. Uerum propter reuerentiā sedis apostolice. ad quā extitit appellatum. dicit ipse iudex ꝙ dictā appellationem admittit eiqꝫ defert ⁊ deferre intendit. totū presens negociū ad sanctissimū dominū nostrū papā ⁊ sctām sedeꝫ apostolicā. remittēdo assignādo eidē appellāti certū tēpus. s. tot mēses proxime subsequētes. Infra quos cum processibus clausis ⁊ sigillatis sibi per ipm iudicem tradēdas. vel al's data idonea cautōe de ꝑsentādo se i rhomana curia. vel cū fide ⁊ tuta custodia eidem ꝑ ipm iudicem exhibēda habeat se in rhomana curia ꝑsentare dño nostro pape. Et hāc responsionē offert ipe iudex eidē appellāti pro apostolis affirmatiuis. ⁊ mādatur eā inseri immediate post interiectā appellatōem eidē ꝑsentatā ⁊ sic tradet eā notario q̄ appellationem eidē presentauit.

a ¶ Attendat autē prudēs iudex ꝙ mox vt apl'os reuerentiales appellanti exhibuit in cā illa pro q̄ ille appellauit. statim ipse desinit esse iudex. Nec pōt āplius de illa cognoscē. nisi sibi cā remissa per sctissimū dñm nostrū papā. q̄re de cā illa se amplius nō intromittat nisi mittēdo dictuꝫ appellātē per modū ꝑdictū ad dominū nr̄m papā assignādo eidē terminū ꝯpetētē. vtpote vnius mēsis duoꝝ vel triū q̄ten⁹ interim possit se ad eūdē disponē ⁊ parare recipiatqꝫ ab eo de ꝯpendo ⁊ se ꝑn̄tādo i rhomanā curiā infra eūdē terminū assignatū idonea cautōe. Uel si appellās nō pt illā ꝓstare. mittat cū fide ⁊ tuta custodia. Uel obliget se meli⁹ quo poterit q̄tin⁹ se infra terminū assignatū in rhomanā curiā ꝑn̄tabit dño nr̄o pape. vl' ꝑ ipm nō stabit. Si aūt iudex hꝫ cām aliā ac procedit ꝯtra eā in alia cā in q̄ delatus nō appellauit. In ipa illa cā iudex remanet prout ante iudex. Etiam si post admissam appellatiōnē ⁊ datis apl'is reuerētialib⁹ ipe appellās accusat ⁊ denūciat iudici de

aliis heresis criminibus. de quib⁹ nō agitur in causa pro qua appellauit nō desinit eē iudex imo potest ꝑ se ad informandū ꝛ testes examinandū libere prout prius. Et finita prima causa in romana curia vl' ad iudicē remissa pōt procedere libere in secunda. Aduertant aūt iudices ꝙ ꝓcessus clausos ꝛ sigillatos ad romanā curiā mittāt iudicibus assignatis q̄ iusticiā faciāt ꝓcessus meritis actitatis. nec inquisitores ibi curent agere cōtra appellantes sed dimittāt eos ꝑdictis suis iudicibus iudicādos. q̄ iudices si inquisitores nolunt facere partē ꝯtra appellantes procedent ex officio ad procurationē appellantiū si voluerint expediri. Aduertāt etiam iudices ꝙ si ad appellantiū instantiaꝫ citent̄ ꝑsonaliter ꝛ cōpeant. caueāt tñ omnino litem nō iurare. ꝫ attendant ꝓcessus exhibere ꝛ totaꝫ causam ad illos reducere ꝓcurēt vt citius poterūt remeare ne ibi tediis miseriis laboribus ꝛ expensis dampnabiliter fatigent̄. sequunt̄ nāq3 dāna ecclesie ꝛ heretici ꝯfortant̄. ꝛ ex post nō inueniūt iudices tantū fauorem ꝛ reuerētiam nec timent̄ ꝓut eoꝝ presentia facit. Itē ipsi heretici alii quicūq3 vidētes iudices in romana curia fatigari ꝛ detineri erigēt sibi cornua ꝛ cōtēnēt ac malignabūtur ꝛ audatius hereses seminabūt. ꝛ vbi agit̄ ꝯtra eos simili modo appellabūt. Alii etiam iudices efficiunt̄ debiliores ad negocia fidei ꝓsequēdū ꝛ ad hereticos extirpādum metuētes ne per similes appellationes tediis ꝛ miseriis fatigent̄ ꝛ hec omnia cedent in magnum preiudicium fidei ꝛ ecclesie sancte dei a quibus singulis sponsus ipsius ecclesie eam preseruare dignetur.

Anno deitatis. Mcccc.xcvi. ꝑsens liber quem editor Malleum malleficarū intitulauit per Anthonium Roberger Nurēbergeñ. ciuem est impressus et ad hunc finē ꝑductus. xvii. die mēsis Ianuarii.

